

QUINTI
HORATII
FLACCI X. 11. 46
POEMATATA,

Scholiis five Annotationi-
bus, quæ brevis Commen-
tarii vice esse possint, à
JOANNE BOND illustrata.

*Septima Editio recognita, & à multis
mendis repurgata.*

LONDINI,

Typis Joannis Macock, pro Richardo
Tomlins, prostantq; venalia ad Insigne
Solis & Biblii prope locum vulgo
dictum Pye-Corner. 1666.

927.85

ILLUSTRISSIMO
D. HENRICO
MAGNÆ BRITANNIÆ
PRINCIPI.

Ux sunt artes (Princeps illustris-
sime) in quibus Reges præcipuè
versari, studiumque ponere
aut solent aut debent: altera
militaris, civilis altera. Eò
nimirum, ut per illam populum
rebellem coercere, hostilemque
injuriam propulsare possint, per hanc verò ut se
& suos cives bonis moribus exornare, atque
optimis legibus institutisque regere & remperare
valeant. Quarum utra sit præstantior, si quis in du-
bium vocabit, facile profectò est judicare, quòd
hæc per quam civitates, regna & respublicæ, otio,
opibus & virtute florent, multis nominibus sit
illi anteponenda. Ad arma enim rarè & non nisi
necessariò leges confugiunt, tum scilicet quando
per vim & ferrum, non per rationem & orationem
coguntur jus suum defendere aut obtinere, idque
duplaxat in eum finem, ut injuriâ ferro repulsâ,
simul & jure suo armis recuperato, tandem ali-
quando otio fruantur & pace. Atqui in republica
administranda, quocunque se reges vertunt, pios
se & providos, sapientes & justos, communis
A 2 salutis

EPISTOLA

salutis amantes & valde studiosos præbere oportet. Quod qui faciunt, subditos (quibus præsum) fortanæ bonis locupletes & copiosos, viribus corporis valentes & robustos, & (quod caput est) egregiis animi virtutibus ornatos reddunt & instructos. Itaque antiquissimi illi Poetæ, non aliam ob causam *Palladem* sinxerunt armatam, quam ut significarent in regibus bellicam virtutem cuius sapientia conjunctam esse oportere. Qua ratione adducti prisci Heroes in disciplinam doctorum hominum filios suos studiose tradiderunt. *Alexandrum* magnū docuit *Aristoteles*, *Timotheum* *Cononis* optimi Imperatoris filium *Isocrates*, *Epaminondam* *Lysias* *Pythagoreus*: atque ut veteres præteream tu Princeps illustrissime (quæ patris tui summa est prudentia, & amor in te singularis) habes, qui tibi optimarum artium & literarum viam præsent, *Challinærum*, *Newtonum*, atque alios omnes certè viros imprimis eruditos, qui consilio, eloquentia, omni-que scientiarum genere animum tuum adhuc tenerum informare & perpolire possunt. Jam verò in iis Authoribus qui sapientie laudibus clarent, quique ad vitam bene & sapienter instituendam multum adjumenti videntur asserere, Poetæ non postremum locum sibi vendicant: siquidem à vicio & turpitudine animos avocant, ad virtutem autem & honestatem excitant & acutiunt, mores malos & corruptos emendant, paucis tantum exceptis, quæ nihil præter voluptatem lectoris quaerunt. Quapropter Reges maximi singulari benevolentia Poetas semper sunt complexi. Nam *Hiero* *Simonidem*, *Cato* *Ennium*, *Cæsar* *Augustus* *Virgilium*, *Varium*, & hunc (quem tibi nunc offerimus) *Quintum* *Horatium* *Flaccum* in summo pretio habuit plurimique fecit: hunc, inquam, non unum de multis; sed

DEDICATORIA.

sed Poetam (audeo dicere) omnibus numeris absolutum : Poetam multiplici rerum copia repletum, verborum elegantia perpolitum, Poetam denique Aulicum, & Principe Christiano maximè dignum. Hinc est, quòd Divus *Augustinus* in primis jubet legendum esse hunc Poetam, quippe qui non modò justitiam, invictam animi magnitudinem, parsimoniam, continentiam, religionem in Deum, pietatem in Parentes, patientiam paupertatis, & contemptionem rerum humanarum summis laudibus prolequatur : sed contra perfidiam, injustitiam, metum, prodigalitatem, libidinem, luxuriam, avaritiam, atque omnia ferè vitia acerbè carpat, vituperet, exagitet. Dies me deficiat, si sapientiam hujus Poetæ in rebus ipsis inveniendis, si mirificum ejus artificium in singulis disponendis, si verborum vim atque notiones ad res ipsas exprimendas ceterasque ejus virtutes poeticas velim aperire Quid multis ? *Horatius* sine controversia, omnibus Poëtis & Græcis & Latinis (*Homerum* semper excipio) est merito anteponendus, in quo sic suavitas cum utilitate contendit, ut lectorem suis illecebris semel captum semper teneat irretitum, nec dimittat unquam. Hunc igitur (Princeps illustrissime) tibi sæpius legendum non dubito, quin illi censeant, qui tibi libros quasi prægustant, ex quo tanquam ex amœnissimo & amplissimo fonte non solum multa officia ad Principis vitam præstantia; verum etiam quid deceat quodvis genus hominum, quid doceat quemvis ordinem, quidque erudiat quamvis ætatem, sexum & conditionem haurire licebit; Adde, si placet, quòd Philosophorum nullus distinctius edocuerit, quo pacto cum civibus & domesticis, quo modo cum advenis & peregrinis, porò qua ratione cum universis & singulis sit agendum vivendumque, Hæc omnia (Princeps illustrissime)

EPISTOLA

sume) quum *Horatius* tuæ Celsitudini & adferat &
 offerat, non potui (post patrem tuum) Patronum
 mihi deligere te digniorem aut magis idoneum,
 cui hos meos (qualescunque sunt) consecrarem
 labores. Qui si te in bonarum artium studiis jam
 optime progredientem, quovismodo juvare aut
 promovere queant, tum certè id habeo quod op-
 tem, & (ut *Poetæ* verbis utar) *Sublimi seriam fide-
 ra vertice*. Deinde gratias agam Deo immortales,
 quatenus ego homo humilis loci, aliquid facerem,
 quod tibi & reipublicæ usui esse possit, præsertim
 in eo, quod te quasi vivam reddat imaginem Patris
 tui, Regis potentissimi & literatissimi. Illum enim
 omnes nos sui subditi (ut pro reliquis etiam ipse
 loquar) non solum propter pietatem, iustitiam,
 clementiam, munificentiam, atq; alios suavissimos
 mores veneramur & amamus; sed etiam propter
 incredibilem cum in sacris tum in humanis literis
 scientiam admiramur & suspicimus. O filium ter-
 que quaterque beatum, cui talis pater conigit, qui
 liberis suis egregium & conspicuum omnium vir-
 tutum exemplar abundè superque esse possit. Hunc
 igitur, quod facis, toto animo & tota mente ample-
 scere; hunc cole, hunc observa, hujus heroicas &
 divinas virtutes imitare & penitus exprime, & quo
 melius hoc præstes, da operam, ut in literis & libris
 patrem tuum si non superare, at saltem æquare va-
 leas. Qua in re, quamvis alio minimè egeas exem-
 plo quàm patre tuo, quem tibi ad imitandum pro-
 ponas; tamen quum sis Regia stirpe utrinque pro-
 genitus, cur non Avunculum etiam tuum inspicias
Christianum, Danicum Regem inclitum, qui quidè
 ut Rex est voce suavis, vultu amabilis, gestu & sta-
 tura corporis admodum decorus atque procerus, sic
 serè pietate, prudentia, fortitudine atque aliis vir-
 tutibus

DEDICATORIA.

tutibus & salutaribus artium maximarum disciplinis ad regna sua moderanda est optimè instructus & eruditus. Cujus præsentia nunc in Anglia paucos dies cum Sorore suâ Regina serenissima & charissimis Nepotibus hilariter transigentis, non possum tacere quantoperè gaudeant Nostrates; cum aliis de causis, tum maxime, quòd hinc omnes & domi & foris planè videant duos Reges terræ marique potentissimos, ætissimo Religionis, Affinitatis & Amicitie vinculo, quasi clavis trabulibus, conjunctos esse & copulatos: quorum diu vivat & valeat uterque hominibus gratus, dilectus D.o, qui tuam ætatem simul & Celsitudinem, quàm diutissimè augeat & conservet incolumem.

*Celsitudini tue omni officio
devotissimus,*

JO. BOND.

Benevolo Lectori.

Quam juventutis erudiendæ munus sustinerem (quod Saxum volvi viginti annos & amplius) mihi semper in more positum fuit (candide Lector) Annotationes quasdam seu Scholia (si sic magis appellari placeat) discipulis meis tradere in eum finem, ut scriptis commissæ quæ verbo protuleram, altiores in eorum animis radices ægerent, atque firmitus intærent. Hinc factum est, ut amicorum aliquot cum hæc scholia in Horarium, nescio quo casu viderent, me iterum atque iterum rogarent, ut in publicum emitterem quæ domi inter chartulas diu latitant. Per suaserunt tandem, quamvis primum pertinaciter ipsam inficias, haud ignarus Momos mihi non defuturos, qui bene dicta sinistra interpretatione notarent. Quod genus hominum, cum iniusti sint rerum aestimatores, debebant id cogitare, quod à Græcis prudentissimè dictum est, μωμεῖν ὁ ἀλλοτρίου ἔργου κριτικόν, μωμεῖν δὲ χαλεπόν, facillimum esse alienum opus reprehendere sed non perinde facile aliquid simile aut præstantius conficere. Agnosco libens me nihil magni aut eximii in hac re præstitisse. Hoc tamen (Lector benevole) pro certo invenies, me nullam dictionem, phrasin, aut sententiam intellectu difficilem per totum hunc Authorem præterisse quin eam, qua licebat brevitate, explicaverim, explanaverim, facilemque reddiderim,

diderim. Præterea, regiones, civitates, oppida,
villas, montes, valles, agros, maria, flumina, no-
mina hominum propria & patronymica, leges mo-
resque gentium, inusitatas loquendi formulas, om-
nia denique quæ habet Horatius paulò reconditio-
ra, ego sic paucis tetigi, ut quis in lingua Latina
vel mediocriter versatus, Horatium ipsum intel-
ligat facillimè. Ita tamen ut singulas annotati-
ones ad figuras Arithmeticas referas in contextu:
cum quo feci ut eadem Annotationes genere, nu-
mero, casu, modo, tempore, & persona consonent
& congruant. Quod ni facias, non pauca ex
annotationibus præseferent quandam speciem ora-
tionis incongruæ, & sensus videbuntur expertes
esse & vacuæ. Verum, si eas benè copules & con-
seras cum Textu præcedente & subsequente, certè
Auctoris sensum tibi manifestum reddent & val-
de perspicuum, qui solus est scopus & finis unicus
meorum laborum. Boni consule, Lector humanissi-
me: sic animos dabis majora aggrediendi, si Deus
largiorem hujus vitæ usuram tibi dederit. Inte-
rim vale, &

— Si quid novisti rectius istis,

Candidus impertis; si non, his utere mecum.

Postremo hoc à te peto, ut errata, (quæ non sunt
pauci) per incuriam in imprimendo commissi mi-
hi ne des visio, sed operis. Iterum vale, Augusti
7. 1606.

Tui commodi studiosus.

I. B.

Q. HORATII FLACCI
VITA, PER SUTTONIUM
TRANQUILLUM conscripta.

Quintus Horatius Flaccus Venusinus, patre, ut ipse tradit, libertino & exactionum coactore : ut vero creditum est, salamentario, quum illi quidam in altercatione exprobasset : Quoties ego vidi patrem tuum cubito emurgentem ? Bello Philippensi excitus à Marco Bruto Imperatore, tribunus militum meruit, victisque partibus, venia impetrata, scriptum quaestorium comparavit. Ac primò Mæcenati, deinde Augusto insinuat, non mediocrem locum in amborum amicitia tenuit. Mæcenat quantopere eum dilexit, satis monstratur illo Epigrammate, ubi inquit,

*Ni te visceribus meis Horati
Plus jam diligo, Titum sedulem
Mimo me videat strigosiorum.*

Sed multo magis extremis iudiciis, tali ad Augustum elogio, Horatii Flacci, ut mei, memor est. Augustus ei Epistolarum quoque officium obtulit, ut hoc ad Mæcenatem scripto significat. Ante ipsa sufficiebam scribendis Epistolis amicorum ; nunc occupatissimus & infirmus, Horatium nostrum te cupio adducere. Veniet igitur ab ista parasitica mensa ad hanc regiam, & nos in Epistolis si scribendis adjuvabit. Ac ne recusanti quidem aut succensuit quicquam, aut amicitiam suam suggerere destitit. Extant epistolæ, è quibus argumenti gratia, pauca subieci : Sume tibi aliquid juris apud me, tanquam si convictor mihi fueris. Recte enim & non temere feceris : quoniam id usus mihi tecum esse voluit, si per valetudinem tuam fieri possit. Et rursus : Tui qualem habeo memoriam, poteris ex Septimio quoque nostro audire. Nam incidit, ut coram illo fieret à me tui mentio. Neque enim si tu superbus amicitiam nostram spreveris, ideo nos quoque à duntaxat oportet. Præterea, saepe eum inter alios iocos, putissimum penem & homuncionem lepidissimum appellat, unaque & altera liberalitate locupletavit. Scripta quidem ejus usque adeo probavit,

bavit, mansuraque perpetuo credidit, ut non modò
seculare carmen componendum injunxerit, sed &
Vindelicam victoriam Tiberii Drusique privignorum
suorum: eumque coegerit propter hoc, tribus carmi-
num libris ex longo intervallo quartum addere: post
Sermones verò lectos, nullam sui mentionem factam
ita sit questus: *Iratum me tibi scito quod non in pleris-*
que ejusmodi scriptis mecum potissimum loquaris. An ve-
reris, ne apud posteros tibi infame sit, quod videaris fa-
miliari nobis esse? Expressitque Eclogam, cujus ini-
tium est

Quum tot sustineas curas & tanta periculis sis,
Res Italas armis tuteris, moribus oras,
Legibus emendes, in publica commoda peccem,
Si longo sermone morer tua tempora Caesar.

Habitu corporis brevis fuit atque obesus, qualis à se-
pso & in Satyris describitur, & ab Augusto, hac Epi-
tola. *Pertulit ad me Dionysius libellum tuum, quem ego,*
ne accusem brevitatem, quantuluscunque est, boni consulo:
Veneri autem mihi videris ne majores tui libelli sint
quam ipse es, sed si tibi statura deest, corpusculum non
deest, itaque licebit in sextariolo scribam, quum circumitus
voluminis cui dyxidis arto, sicut est ventriculi tui.
Ad res venereas intemperantior traditur: Nam spe-
culato cubiculo scorta dicitur habuisse disposita, ut
quocumque respexisset, ibi ei imago coitus referretur.
Vixit plurimum in secessu ruris sui Sabini aut Tibur-
tini, domusque ostenditur circa Tiburni luculum.
Venerunt in manus meas & Elegi sub ejus titulo, &
Epistola prosa oratione, quali commendans se Mace-
nati. Sed utraque falsa puto. Nam Elegi vulgares.
Epistola autem obscura, quo vitio minimè tenebatur.
Natus est 6. Id. Decemb. L. Cotta & L. Torquato Con-
sulibus. Decessit V. Kalend. Decemb. C. Mario Censori-
o & C. Alinio Gallo Consulibus, post nonum & quin-
quagesimum annum, hæc ede Augusto palam nuncupa-
to, quum urgente vi valetudinis non sufficeret ad ob-
signandas testamenti tabulas. Humatus & conditus
est extremis Exquiliis, juxta Macenatis tumulum.

T Andam, Flacce, Lyram tangis, tandē arte Poe-
Instruis, exagitas crimina, corda demas. (tam
Scilicet, us nimium docto de carmine noctem
Dispulit immisso cura secunda die :
Te meus insolita persudet luce Magister,
Jamque potes pueris & sine nube legi.

H. Stanfordus.

Q. HORATII FLACCI
ODARUM SEM CARMINUM
LIBER I.

AD MÆCENATEM. Ode I.

Alios alia delectant : Horatius verò Poëta nomen, præsertim
Lyrici affectat.

MÆCENAS, atavis edite regibus;
O & ² præsidium & dulce decus meum:
³ Sunt quos ⁴ curriculo pulverem Olympicū
Collegisse juvat : ⁵ metaque ⁶ servidæ
Evitata rotis, ⁷ palmaque nobilis

Terrarum Dominos evehis ad Deos.

Hunc si ¹⁰ mobilium turba Quiritium

Certat ¹¹ tergeminis ¹² tollere honoribus

Illum, si ¹⁴ proprio condidit horreo

Quicquid de ¹⁵ Lybicis vertitur arcis,

Gaudentem patrios ¹⁶ findere sarculo

Agros, ¹⁷ Attalicis conditionibus

Nunquam dimoveas, ut trabe ¹⁸ Cypria

Mirtoum ²⁰ pavidus nauta secet mare.

Luctantem Icaris fluctibus ²² Africum

Mercator metuens, ocium & oppidi

Laudat rura sui : mox reficit rates

Quassas ²⁴ indocilis pauperiem pati.

1 Antiqui regibus
prognate cui Meno-
dorus pater, Menip-
pus avus, Cecinna
rex Caracorum fuit
aravus.

2 Tutela vel propa-
gnatio mea & dulce
Ornamentum.

3 Sunt qui ludis de-
lectantur, utpote O-
lympicis, in quibus
concitari solebat
pulvis quo cunctis
spargebantur.

4 Curru.

5 Terminis (ad quos
dirigitur cursus) anno
evitatus.

6 Rotæ currendo
servens.

7 Præmium victo-
ris quæ homines
notabant.

8 Diis æquiparat.

9 Hunc i. alium quæ
honoribus infertur.

10 Po. Romanus in
suffragiis ferendis

semper erat mobilis & inconstans. 11 Honoribus amplissimis & maximis, vel i. adilitate majore,
prætoris & Consularis. 12 Extollere ad sublimiorem dignitatis gradum. 13 Illum, id est, ipsum ho-
minem qui agriculturam exercet. 14 Si factus sit dives & copiosus arator. 15 quicquid colligitur
ex agris feracibus, cujusmodi sunt in Lybia regione frumenti steracissima. 16 Agros ligone fodere,
vel, agros colere sarculo, quod est genus rastri, Græc. τριχάλης appellant. 17 Nunquam
cum de sententia sua deducas, quamvis regis opes ei offeras, cujusmodi erant Attali regis Pergami
18 Nave ex trabibus Cypriis compacta, pro quavis nave. 19 Mare à Mirtou Onomai regis Arcadiæ
auriga sic nominatum. 20 Propter naufragii merum. 21 Confligentem cum fluctibus Icaris. 22 qui
aut ab occasu hyberno. 23 Naves laceras. 24 qui doceri non potest pauperiem pati.

25 Est aliud genus
hominum, qui genio
indulgent.

26 Vini generosi,
quale in Massico
Campanis monte
nascitur.

27 Frangere diem in-
termitendo laborem
pabuloque corpus re-
ficiendo.

28 Habens membra
strata sub arbore vi-
ridi, id est, sub arbore
aurea & convivis
idonea.

29 Omnis frus in
origine sacer est suo-
que murmure fomesco
allicis.

30 Licus equitum
est & incurvus, tuba
pedatum & directus.

31 Propter filiorum
inuentum.

32 Sub aëre frigido.

33 Coniugis delicata.

34 Mira est canum
fidelitas in domi-
no.

35 Seu effugit aper vupis rebus ex tereti & torundo fume congestis. 36 Maris pro quovis apto.
37 Poëta victores coronis ederaeis decorabantur. 38 In saltando veteres. 39 Me dignum faciant ut
propter excellentiam à vulgo segreger. 40 Si. i. quia sic placeat musis, quarum favore hæc beneficia
consecutus sum. 41 Una ex multis eaque jucunda. 42 multum altum, cui bene dicendi facultas
adscribitur. 43 quale barbiton Sappho & Alcuis egregii Poëta in insula Lesbos tendere solebant.
44 Si me (6 Mæcenus) inter Lyricos Poëtas numerabis, ad caelum usque evahar, idemque digito
tingam, id est, fortunatus ero supra mortalium conditionem, vel ero in oculis omnium resplendens,
ut sidus inter homines.

AD AUGUSTUM CÆSAREM.

Ode ii.

In vindictam Iulii Caesaris occisi multis tempestates Po-
Romano immituntur. Unica Imperii spes in Augusti
incolumitate constituitur.

1 Grandinis formi-
danda ut à Jovis ira
Proveniensia.

2 Jupiter.

3 Fulmine ex igne
rubente.

4 qui Capitolium

vel templum deorum quoniam subitane percussit, Romanæ terræ, id est, civis urbemque dicitur.

Iam satis terris nixit, atque¹ dira
Grandinis misti² Pater: &³ rubenti
Dextera sacras⁴ jaculatus arces,
Terruit urbem;

Terruit

Terruit gentes, grave ne redires
 ' *Sæculum Pyrrhæ, nova monstra* ⁶ *questæ,*
 Omne quum ⁷ *Proetus pecus egit altos*

Visere montes :

Piscum ⁸ *siomâ genus hæsît* ⁹ *ulmo,*
Nota qua sedes fuerat ⁹ *columbis :*
 Et ¹⁰ *(superjecto pavida natarunt*

Æquore dama.

Vidimus ¹¹ *fluvium Tyberim, resortis*

¹¹ *Littore Etrusco violenter unâ,*

Ire decessum ¹¹ *monumenta regis,*

Templaque ¹⁴ *Vesta :*

¹⁴ *Ilia dum se nimium* ¹⁶ *querenti*

¹⁷ *Fasces ultorem :* ¹⁸ *vagus,* ¹⁹ *finistra*

Labitur ripa ²⁰ *(Fove non probante)* ²¹ *U-*
xorius amnis.

²² *Audiet clives acuisse ferrum*

Quo graves Persa melius perirent :

Audiet pugnas, ²¹ *vitio parentum*

Rara juventus.

²⁴ *Quem vocet divum populus rucatis*

Imperl ²⁵ *rebus ?* ²⁶ *prece qua fatigent*

Virgines sancta minus audientem

²⁷ *Carmina Vestam ?*

²⁸ *Cui dabit partes scelus expiandi*

Jupiter ? tandem venias precamur,

Nube candentes humeros ²⁹ *amictui*

³⁰ *Auzur Apollo.*

4 Ne tempus divi-
 nis rediret cum Ite-
 calion & Pyrrha sol-
 ex universo homi-
 num genere reli-
 Parthianum montem
 con cendunt, ibi ex
 se raras ab aquarum
 vi constiterunt.

5 quis de admirabi-
 bus montis quæ-
 barum.

7 quum Proetus
 Phocæum pastor &
 cunus, pecus, id est,
 virulos marinos ad-
 xit ad visendum alcos
 montes.

8 Ulmus panitur
 pro quavis arbore.

9 Turcasian vel Pa-
 lumbibus.

10 In terram ejeda.

11 Tyberim torbi-
 dum & arenas colost
 fluvium.

12 Undis repulsa à
 littore Etrusco, vel

à Tyrrheno mare an
 quod Tyberis infans.

13 Regiam Numa
 Pompili.

14 Fuit Vesta Secura
 filia ex Ope, foci
 cultus & primæ, cui
 Numa Pompilius
 ædem condidit.

15 Ilia Romuli ma-
 tri, Tyberis uxor,

ab ea qua Julius Cæsar
 ortum habuit.

16 Conquerenti de
 Cæsaris nece.

17 magnifice glori-
 tur.

18 Errans extra al-
 veam.

19 Ergo sinistra, quia Tiberi currenti urbs est à sinistra. 20 Jove indignante & penè iuviro-
 21 Tiberis sine uxor nimium indulgens. 22 Rara juvenus, id est, posteri uolui, pauci admodum
 ut bellorum civilium reliquis, idcirco rari addient cives in civium corpora gladiis excussis, quibus
 Persæ Po. Romani hostes perirent melius, id est, iustius perirent. 23 Parentum culpa, 24 Ergo
 quem divum vocer populus? &c. 25 Libertati & dignitati senatus vergenti ad ruinam. 26 quibus
 precibus virgines Vestales impensè rogent & oblectare/debeant Vestam? 27 Hymnos & preces
 supplicantes. 28 Cui deorum dabit Jupiter partes, id est, munus delendi scelus, quod passiverunt
 Romani in occidendo Cæsare? 29 Habebat humeros candentes nube amicti. 30 Vates, qui præstare
 solent.

Sive

Ex Venus sic dicta 2
monte Eryce: ubi
religionum cole-
batur.

31 Circa quam Jocus
volat.

32 Genus ex oculis
tibi rejectum (d
Mars) qui opem ferre
negligit.

34 Mars pater Ro-
muli: qui Romam
condidit.

35 Belli, qui sunt
marris ludii & oble-
damenta.

36 Gales expolire.

37 Virilis & trucu-
lantis, quales erant
scuratorum vultus.

38 mutata figura cui
in formam Augusti.

39 Augustum cui
Posta assentatur.

mercurium cum
e. lo dicens.

40 Reproscera-

41 qui patris re-
vocari Caesaris ulro-

tem. Ordo est: Sive
d. in alta, id est, alate

mercuri, filius alme
maia: patiens vocari

Caesaris ulcon, imitatis in terris juvenem Augustum mutata figura.

42 Utinam serò in coelum re-
deas, & diu vivas in terris.

43 Romuli, pro Pop. Romano.

44 Nostri contentione indignan-

tem.

45 Velox ventus ne tollat te in coelum & conspectu nostro.

46 Romæ.

47 Augustus Sena-

tus consulto Pater patriæ appellatus est.

48 Peris & Medos, quibus bellum inferre Augustus hoc

tempore cogitabat.

49 Ex æquo pugnare.

50 qui non modo princeps inter homines, sed Deus etiam

electus es, adeoque dux invictissimus.

Sive tu mavis, ³¹ Erycina ridens,

³² Quam focus circumvolat & Cupido.

Sive neglectum ³³ genus & nepotes

Respicis ³⁴ autor,

Hæc nimis longo satiata ³⁵ ludo.

Quem juvat clamor galeæque ³⁶ lares,

³⁷ Acer & Mauri peditis cruentum

Vultus in hostem.

Sive ³⁸ mutata ³⁹ juvenem figura

Ales in terris ⁴⁰ imitatis, alma

Filius Maia, ⁴¹ patiens vocari

Caesaris ultor:

⁴² Serus in cælum redeas, diuque

Lætus intersis populo ⁴³ Quirini:

Neve te ⁴⁴ nostris vitiis iniquus

⁴⁵ Ocyor aura

Tollit ⁴⁶ hæc magnos potius triumphos,

Hæc ames dici ⁴⁷ pater atque princeps:

Neu finas ⁴⁸ Medos ⁴⁹ aquitare inultos

⁵⁰ Te duce, Caesar.

Ode III.

Navi Virgilium Athenas vehenti incolumitatem precatur;
deinde in hominum temeritatem audaciamque vehemen-
ter insurgit.

1 Ordo est. O navia
que debet finibus
Atrici Virgilium
tibi credidum pre-
cor sic rogat saluare Venetiæ fides, &c. ut finibus Atracensibus eam saltem restitutum velat rem-
que fidei commissum.

2 Veni domum Cyprî infans, ubi præcipue colebatur.

3 Gaius & Polus
maximæ opulentes.

Sic ² te, diva potens Cyprî,
Sic ³ fratres Helena, lucida sidera,

Vento-

Ventorumque regat⁴ pater,
⁵Obstrictis aliis, præter⁶ Iapyga:
 Navis, quæ tibi creditum
 Debes Virgilium, finibus Atticis
 Reddas incolumem, precor,
 Et serves⁷ animæ dimidium meæ.
⁸Illi robur & æs triplex
 Circa pectus erat, qui fragilem truci
 Commisit pelago ratem
 Primus, nec timuit⁹ præcipitem Africum
¹⁰Decertantem aquilonibus,
 Nec tristes¹¹ Hyades, nec rabiem Noti:
¹²Quo non arbiter Adriæ
 Major, tollere seu ponere vult freta.
 Quem mortis timuit¹³ gradum,
 Qui¹⁴ siccis oculis¹⁵ monstra natantia,
 Qui vidit mare turgidum, &
 Infames scopulos¹⁶ Acrocerania?
¹⁷Nequaquam Deus¹⁸ absceidit
 Prudens Oceano¹⁹ dissociabili
 Terras si tamen²⁰ impie
 Non tangenda rates transiliunt²¹ vada,
²²AUDAX omnia perpeti
 Gens humana²³ ruit per vetitum nefas.
 Audax²⁴ Iapeti genus
 Ignem fraude²⁵ mala gentibus²⁶ intulit:
 Post ignem æthereæ domo
²⁷Subductum, macies &²⁸ nova febrium

4. Eolus.

5. Aliis ventis victis & in urre inclufis; quemadmodum ab Eulo omnes venti dati sunt Ulyssi præter Zephyrum, qui liber & solutus cum deferat in patriam.

6. Ventum ex Apulia flantem, iis utilem, qui ex Italia in Græciam navigant.

7. Vita meæ dimidium. Amicorum enim una est anima in duobus corporibus.

8. Erat ille animo robusto & pectore ferro, qui nullius periculi metu territus primus navigare ausus est.

9. Africum impericolum, qui præcipitat quicquid impellit.

10. Colludentem cum Aquilonibus.

11. stellas à fratre Hyante sic distans, noxia admodum & pluviosas, quia suo orru & occasu pluvias solent excitare.

12. quo. Nostro malus est ventus maior Dominus maris Adriæ, id est, magis obrinet imperium in mare Adriaticum, five concitare five sedare vult eum.

13. quod genus

15. Ceros, pices mon-

stris. 16. Altos montes in Epilio à fulmine sæpe lictos, idcirco infames propter crebra naufragia ibi facta. 17. Frustra Dei providentia dissociavit terras à mari, si homines nihilominus audent navigare. 18. Separavit. 19. quem, necesse erat à terris secludi propter salutem hominum aliorumque animantium quæ usui humano intervientia terre pabulo nutriuntur. 20. Impie homines cum ratibus qui Dei consilium in hoc, scilicet navigando, videntur contemnere. 21. Loca in mari periculosissima. 22. Parata ad quamvis facinoris poenam perferendam. 23. Imperi fertur, non ratione ad res lege veritas. 24. Prometheus Iapeti filius. 25. Furor. 26. Homini bus distribuit. 27. Post ignem è cælo furtim ablatum. 28. Inaudita morborum multitudo terram occupavit.

B

Terris

Terris incubuit cohors:

Semotique prius²⁹ tarda necessitas

Leti corripuit gradum.

Expertus³⁰ vacuum Dadalus aëra

Pennis³¹ non homini datis:

Perrupit³² Acheronta Hercules labor.

Nil mortalibus³³ arduum est.

³⁴ Cælum ipsum petimus³⁵ stultitiâ: neque

Per nostrum patimur³⁶ scelus

Iracunda Jovem³⁷ ponere fulmina.

29 Necessitas mortis prius tarda & mensura senectæ veniens celeravit gradum & citius adventit.

30 Aëra apertum vel inane ab hominibus infrequenter.

31 Sed avibus, quibus proprium est volare.

32 Hercules per vim descendit ad inferos, ut inde eripit Cerberum ad superos procraberet.

33 Difficile est. 34 Cælum ipsum affectamus, ut omnes Gigantes & Phæton. 35 Per stulticiam, unde nostra vitia nascuntur. 36 Per nostram impietatem. 37 Deponere fulmina quæ Jupiter effectus irarum sumit in manus ut improbos examine.

AD L. SEXTIUM, CONSULAREM.

Ode iv.

Amœnitate veris descripta, & communi moriendi consuetudine proposita, tanquam Epicureus ad vitam voluptuosam, Sextium hortatur.

1 Veris adventu mollescit & relaxatur terra quæ fuerat hyemis frigore vincta & astricta.

2 Hyems mordax & spera.

3 Vere in vicem redeunte, quæ vicissitudo post asperam hyemem gratia est.

4 Zephyri qui veris tempore flare incipiunt.

5 Trahunt in mare

ad navigandum naves siccas: atque ideo siccas quod à principio Novembris usque ad initium Martii conqueverant extra aquam in navibus.

6 Instrumenta quæ maximas habent virtutes ad moles suo loco movendas. 7 Ut in hyeme. 8 Albescunt. 9 Cythera insula est contra Cretam, in quam ferunt Venere primùm vestem coactâ marinâ.

10 Venus dux chori jam cum Nymphis & Gratiis ad Lunam saltat imminuentem, id est, propinquam & supra caput lucentem. 11 Aglaia Euphrosyne, Thais. 12 Nunc hoc, nunc illo pede terram pullant numerosæ saltantes. 13 Dum Vulcanus in Ætæa monte cudit fulmina cum Gigantibus, quorum opera & ministerio in his fabricandis utitur.

14 Non re vera uris, sed Poeta vehementem ignis ardorem exprimit quo metalla liquecunt.

*Solvitur² acris hyems³ grata vice veris &⁴ Fa-
Trahuntque siccas⁵ machinæ carinas. (voni:*

*At neque⁷ jam stabulis gaudet pecus, aut arator igni,
Nec prata canis⁸ albicant pruinis.*

*Jam⁹ Cytherea choros ducit¹⁰ Venus, imminente Luna:
Junctæque Nymphis¹¹ Gratiæ decentes*

*Alterno terram quatunt pede¹²: dum graves Cyclopium
Vulcanus ardens¹⁴ urit officinas.*

Nunc

Nunc decet aut viridi ¹⁵ nitidum caput ¹⁶ impedire myrto,

Aut flore, ¹⁷ terræ quem ferunt solatæ,

¹⁸ Nunc & in umbrosis ¹⁹ Fauno decet ²⁰ immolare lucis

Seu poscat agnam, siue malis hædum. (bernas,

²¹ PALLIDA mor. ²² aquo pulsat pede pauperum ²³ ta-
Regumque turres, o beate Sexti.

²⁴ Vita summa brevis spem nos vetat inchoare longam.

²⁵ Fam te premet nox, ²⁶ fabulaque manes.

Et do nus ²⁷ exilis Plutonia, ²⁸ quod simul mearis,

²⁹ Non regna vini sortier, ³⁰ talis,

Nectenerum ³¹ Lycidæ mirabere, ³² quo. calet iuventus

Nunc omnis & ³³ mox virgines tepebunt.

¹⁵ Mors pallidos efficit. ¹⁶ Indifferenter & æque fortiter principum fores atque pauperum casus pulsant. ¹⁷ Domos humiliores. ¹⁸ Breve vitæ sparium longam sperare vitam nos vetat. ¹⁹ Statim te opprimit mors, quæ secundum Epicureos, nihil habet præter tenebras. ²⁰ Fabulosi inferi, de quibus & Poetæ & Philosophi tam multa fabulantur. ²¹ Domus tenuis & parva, sic dicta ob mænes exiles illic habitantes, qui aspectum oculorum fugiunt nec possunt circumscribi. ²² Ad quam domum simul ac migraveris. ²³ Non eris bibendi magister, cui constituendi leges in conviviis omnes parere necesse erit. ²⁴ Talorum iactu. Veneris enim iactus regem vini efficiebat. ²⁵ Puerum mollem & delicatulum. ²⁶ Cujus amore iuvenes nunc ardent. ²⁷ Ibi Lycidæ adoleverit, virgines ejus complexu cupient potiri.

AD PYRRHAM. Ode v.

Horatius ex Pyrrhæ illecebris tanquam è naufragio enata-
verat, cuius amore irretitos affirmat esse miseris.

Quæ multa gracilis te puer in rosa

² Per fusus liquidis urget odoribus,

Grato Pyrrha sub ³ antro?

⁴ Cui flavam religas comam

⁵ Simplex munditiæ? heu quoties ⁶ fidem

Mutatæque ⁷ deos flebit, & ⁸ aspera

⁹ Nigris ¹⁰ æquora ventis

maris, ubi meretrices aliquando latebant ut alienos oculos in re pudenda fugerent, aliquando prostabant impudice ad caprandam prædam. ⁴ Cujus gratia crimes flavos habes religatos ut ei placeas. ⁵ Simplex munditiæ contenta absque sumptuoso corporis cultu. ⁶ Promissa in levitatem & perfidiam mutata. ⁷ Venerem cum suis pedilequis, scil. Gracilis, risu, joco, oculis, aliisque huiusmodi quæ tales amores comitari, facileque mutari solent. ⁸ Allegoria est ducta à mari, ventis agitato, significans meretricum blanditiis amore tempestarum mobiles esse & inconstantes. ⁹ Tempestates à ventis agitate sunt nigre. ¹⁰ Per æquora significat meretricem fallacem, quæ ut serena & placida sibi est serena & implacabilis.

¹ O Pyrrha, quis puer tenero & gracili corpore, id est, quibz adolefcent, ætati puerili proximus es multis in roseis urget, id est, archè avidèque amplexatur?

² Delibutus urgentia quæ odores effundunt.

³ In fornice vel lupanari.

11 Infuetus & talent
in Pyrrha meretricum
amorem non exper-
tus.

12 Te pulchra &
amabili. quid enim
auro amabilius?

13 qui sperat te tibi
soli vacantem & pa-
ratam fore. aliis om-
nibus concepris.

14 Inconstantis mu-
liebris ignarus.

15 Miseri sunt ii,
quibus non probata

neque usu cognita fulges & amabilis videris. 16 Sacellum vel templum Neptuno dicatum. Est Alle-
goria ducta à naufragis qui periculo elapsi Neptuno iolebant suspendere tabulam in qua naufragii ca-
sus depingebatur. 17 quam vovi mediis in periculis, id est, Pyrrhae blandimentis. 18 Neptuno im-
perium maris obtinens. 19 Naufragi sua vestimenta, in quibus fuerant servari, Neptuno etiam
consecrabant.

Emirabitur ¹¹ insolens,
Qui nunc te fruitur credulus ¹² aurea :
Qui semper ¹³ vacuam semper amabilem
Sperat, nescius ¹⁴ auræ
Fallacis : ¹⁵ miseri quibus
Intentata nitet. me tabula ¹⁶ sacer
¹⁷ Votiva paries indicat uvula
Suspendisse ¹⁸ p tenti
¹⁹ Vestimenta maris Deo.

AD AGRIPPAM. Ode vi.

Varius tragœdiographus bella ab Agrippa gesta decanta-
bit. Horatius vero convivii tantum & amoribus descri-
bendis aptus & idoneus.

1 Scriberis à Vario,
Mæonii carminis a-
lire, id est, maiestate
et minoris Homerici,
vel penna & Ilyo
carminis Homerici.
vel ab heroso Poeta
canis prædico planè
Mæonio, id est, Ho-
merico : fuit enim
Homerus, aut ex
Mæonio, ut Mæonis
filius.

2 quancunque rem.

3 Iram implacibilem
Achillis, Peleo &
Thetide geniti.

4 qui placari nolu-
it.

5 Navigatioes lon-
gas subdoli Ulyssis, qui aliud loquebatur, aliud sentiebat, unde à Græcis dictus est, *διδυμῆς*.

6 Savam propter varia homicidia in eadem familia perpetrata. Nam Pelops à Tantalò patre, Atreus
& Agamemnon ab Ægysto, Clytemnestra ab Oreste filio est occisa. 7 Nos qui tenui sumus ingenio
non audent dicere grandia viribus nostris imparia. 8 Dum Polyhymnia Musa Lyrica (quæ potesta-
tem habet in Lyram, imbellem nempe & ineptam ad res bellicas scribendas) me vetat desistere, id est,
diminuere atque extenuare tuas & Cæsaris laudes. 9 ingenii mei cœcitate.

Scriberis ¹ Vario fortis & hostium
Victor Mæonii carminis alire,
Quam rem cunque serox navibus aut equis
Miles te duce gesserit.

Nos, Agrippa, neque hac dicere, nec gravem
Pelceidæ stomachum, ⁴ cedere nescii,
Nec ⁵ cursus duplicis per mare Ulyssæi,
Nec ⁶ sæva n Pelopis domum.

Conamur, ⁷ tenues grandia : dum pudor,
⁸ Imbellisque lyrae musa potens vetat
Laudes egregii Cæsaris & tuas
⁹ Culpæ deivere ingeni.

Quis

Quis ¹⁰ Martem tunica testum adamantina
 Digne scripserit? aut pulvere Troico
 Nigrum ¹¹ Merionem? aut ope Palladæ
 Tydidei ¹² superis parem?
 Nos convivia, nos prælia virginum,
 Scæcis in juvenes ungibus ¹³ acrium
 Cantamus, ¹⁴ vacui, sive quod urimur
¹⁵ Non præter solitum levès.

Nam Martem & Venerem Diomedes vulneravit. ¹⁴ Virgines & puella ira acres sunt in juvenes, ut tamen ungues suos, ad repugnandum scotos habeant, ne forte pugna sit cruenta, quod ratio sit. ¹⁵ Sive quod sumus vacui, id est, valde otiosi, sive quod urimur, id est, aliquantulum amamus. ¹⁶ Nostro more levès & inconstantes, quod amatoribus proprium est & usitatum.

¹⁰ Martem, id est, viros bellicosos testos & indutos lorica, quæ dura & solida est ut adamantus.

¹¹ Virum fortissimum, pulvere Troico squallidum & obdusum.

¹² Pallas semper operum ralis Diomedis Tydei filio.

¹³ Animo & fortitudine diis æqualem.

AD MUNATIUM PLANCUM.

consularem. Ode vii.

Alii alias laudant civitates & regiones, Horatius verò reliquis anteposit Tybur, ubi natus est Plancus, quem ad diluendas vino curas cohortatur.

Laudabunt alii ¹ claram Rhodon, aut ² Mytilenem,
 Aut ³ Ephesum, ⁴ bimariseve Corinthi
 Mœnia: vel Baccho ⁵ Thebas, vel Apolline ⁶ Delphos
 Insignes, aut Thessala ⁷ Tempe.
⁸ Sunt quibus unum opus est, intacta Palladis ⁹ urbem
 Carmine ¹⁰ perpetuo celebrare, &
¹¹ Undique decerptam frondi præponere olivam:
¹² Plurimus, in Junonis honorem,
 Aptum dicit ¹³ equis Argos, dicesque ¹⁴ Mycenæ:

¹ Rhodon clara propter elegantem structuram trium civitatum quæ sunt in eadem insula, aut claram, i. præclaram pornobus, viis, moribus, legum præstantia, &c. aut claram, i. semper illustratam radiis Solis, qui pulchre Rhodis amore caprus, Insulam ab eo nominavit Rhodon.

² Mytilene urbs est in

Iesbo. ³ Nobilissimam civitatem ab Amazonibus extructam & magnæ Dianæ templo nobilitatam. ⁴ Corinthus dicitur bimaris, quod hinc Ionio, hinc: Ægeæ mari cingitur. ⁵ Thebæ urbs est in Bæotia. ⁶ Cadmus ædificata, cujus filia Semele Bacchum peperit ex Jovis compressu. ⁷ Nobilis fuit Delphis Apollinis oraculum. ⁸ Loca amœnissima Thessaliæ. ⁹ Sunt Poetæ, quibus unicum opus est. ¹⁰ Athenas Minervæ inviolatæ urbem. ¹¹ Carmine non interrupto, ut aliud laudent. ¹² Frondem Oliva coronare cujus folia undique, i. circumcirca detonsa & breviora facta majorem addunt ornatum. Aliis alia lætio magis aridæ, viz. undique decerpæ frondis præponere Olivam. Ut sit sensus: Omnibus omnium locorum & terrarum frondibus Olivam anteponeere quæ Palladis est propria. ¹³ Plurimi, i. multi, dicunt. ¹⁴ Argos equis nutriendis idoneum. Unde Hæmus appellatur. ¹⁵ A. Γ. ἡ πόλις, i. urbs opulentam in qua regnavit Agamemnon, à Mycenæ Nympha &c. appellatam.

15 Lacedæmon dicitur
pariens ob severam
disciplinam, ubi
pueri ad Dianæ aram
loris flagellari usque
dum sanguis è viscè-
ribus exiret, ne inge-
muerunt quidem.
17 Larissa est urbs in
Thessalia, à qua &
Achilles Laridæus
dictus est.

17 Pernovix, affecit.
18 Nemus delectabile.
Albunæ Nymphæ
una cum fonte con-
secratum.

19 Fluvius Anio de
celso scopulo multam
aquam deorsum
effundens.

20 Tiburnus primam
Tiburis conditor
elicebatur.

21 Pomaria discurren-
tibus rivis irrigua.

22 Notus serenus.

23 Cælo caligino-
so.

24 Vino suavi.

25 Sive militiæ, sive
domi tuæ eris.

26 Aquila, Dracone,

utisque id genus fig-
uris militaribus.

27 Civitatem Tela-
monis qui duos habuit
filios, Teucrum &
Aiacem.

28 quamvis fugerit.

29 Caput vino madidum.

30 Coronæ
ex frondibus Populi arboris,

quæ animi fortitudinem denotat.

31 Melior quia fortuna mihi parcam
dabit, ac pater Telamon negavit.

32 Me Teucro hortato.

33 Apollo non fallax aut mentiens.

34 Promittit duas fore Salamidas,

quarum altera nunc est in Attica, alteram ego & vos condemus in
Cypro.

35 O passi graviores.

36 Iterum navigabimus.

Me nec tam¹⁵ patiens Lacedæmon,
Nec tam¹⁶ Larissæ¹⁷ percussit campus opima
Quam¹⁸ domus Albunæ resonantis,
¹⁹ Et præceps Anio, &²⁰ Tiburni lacus, & uda
²¹ Mobilibus pomaria rivis.
²² Albus ut²³ obscuro deterget nubila cælo
Sæpe Notus, neque parturit imbres
Perpetuos: sic tu sapiens finire memento
Tristitiam vitæque labores
Molli Plance²⁴ mero,²⁵ seu te fulgentia²⁶ signis
Cæstra tenent, seu densa tenebit
Tiburis umbra tui. Teucer²⁷ Salamina patremque
²⁸ Quum fugeret, tamen uda Lyæo
²⁹ Tempora³⁰ populea fertur vinxisse corona,
Sic tristes affatus amicos:
Quò nos cunque feret³¹ melior fortuna parente,
Ibimus, O socii comitesque.
Nil desperandum Teucro duce &³² auspice Teucro,
³³ Certus cuim promisit Apollo
³⁴ Ambiguam tellure nova Salamina futuram.
O fortes³⁵ pejoraque passi
Mecum sæpe viri, nunc vi no pellite curas:
Cras ingens³⁶ iterabimus aquor.

AD LYDIAM. Ode viii.

Juvenem Sybarin Lydiæ amore perditum, & voluptatibus
colliquefactum notat.

1 Meretricis delicatula
non vulgaris formæ.
2 Juvenem mollem.
3 Dum tui amore
emptus est.

1 L Tdia dic, per omnes
Te deos oro, sybarin cur properes 2 amando
3 Perdere

⁴ Perdere? cur apricum

Oderit? campum.⁶ patiens pulveris atque solis?

Cur neque? militaris

Inter aequales equitet? ⁸ Gallica nec? lupatis

¹⁰ Temperet ora franis?

Cur timet flavum Tyberim? ¹¹ tangere? cur olivam

Sanguine? ¹³ viperino.

Cautius vitat? neque jam livida gestat? ¹⁴ armis

Brachia: saepe? ¹⁵ disco,

¹⁶ Saepe trans finem jaculo nobilis expedito?

¹⁷ Quid latet? ut marine

¹⁸ Filium dicunt Thetidis? ¹⁹ sub lachrymosa Trojae

Funera: ²⁰ ne virilis

Cultus in cadem? ²¹ Lycias proriperet catervas.

asta. 13 Sanguine venenoso. 14 Frequenti armorum pondere. 15 Disco nobilitatus qui quidem ludus erat primo Graecus, deinde à Graecis translatus ad Romanos. 16 Saepe ultra terminum, jaculo sortitur & expedito emisso. 17 Cur non prodit Sybaris in publicum, sed inter meretrices laetor & emollescit? 18 Achillem, qui à marite Theride habita puellari indurus ne agnosceretur, in Insulam Scyrum ad Diomedem est delatus. 19 Paulo ante everisionem Trojae. 20 Ne vestitus virilis eum in bellum Trojanum protraheret. 21 Ponuntur Lycii pro Trojae, quibus opem forebant, sic cognominati à Lyco Pandonis filio.

JOHN MERRITT

AD THALIAARCHUM.

Ode ix.

Quo magis saevit hyems, eò magis voluptati indulgendum.

Vides ut alta? stet nive candidum

² Soracte: nec jam sustineant? ³ onus

Sylvae? ⁴ laborantes: geluque

Flumina? ⁵ constiterint acuto?

Dissolve frigus, ligna super foco

⁶ Large reponens: atque? ⁷ benignius

Deprome quadrimum? a Sabina

3 Nivis pondus. 4 Oneris magnitudine laborantes. 5 Fluvium vi frigoris coagulata à cursu desitum superne. 6 Copiose pro foci magnitudine. 7 Largius quam solebas prome de diora Sabina vinum quadrimum, i. quintae aequorum.

B 4

⁴ Ejus bene abligare & corporis vires frangere.

⁵ Campum martium cur oderit?

⁶ quum possit pati pulverem & solem & alios etiam labores militares.

⁷ Militarem in morem.

⁸ Gallicorum equorum ora.

⁹ Franis instar luporum dentium asperis & inaequalibus.

¹⁰ Moderetur & sibi parere doceat.

¹¹ Tyberim transare.

¹² Cur ludam hureret? in hauri urebatur unguento quod ex cera sic oleo sub-

¹ Vides ut Soracte cooperiantur, vel è longinquo appareat nive plenum.

² Mons in Faliscis, quem hodie appellant montem Divi Sylvestri, eo quod in ejusdem montis spelunca ad plurimum tempus se contrinnit dicitur.

8 Diota est vas vinatum duas habens ansas, quadrangula, & octo sextarios capiens.

9 Committre cetera Decorum curæ & procuratori.

10 Simul ac, i. postquam ventos inrer se concurrantes com-
prederunt.

11 Mari concitato, ut solet aqua in atheno fervens.

12 Non commoveatur.

13 quemcumque diem tibi dabit fors, i. fortuna, seu potius Dei voluntas.

14 In lucro deputa.

15 Dum puer esadolescens, juvenis.

16 Chorea dicitur à choro, ubi iunctis manibus saltatur.

17 quam diu tibi juveni & adhuc virentis ætatis canities (i. senectus) abest querula. 18 Campus Martius & aræ, i. loca in quibus Rom. juvenus se exercebat. 19 Paulo ante noctem. 20 Colloquia quæ edī solent ab amantibus voce leni & submissa. 21 Hora constituta iterum atque iterum à te usurantur. 22 Et nunc repetatur à te gratus risus, proditor & index puellæ latentis, i. in angulum se abdentis ac delitescere simulantis. Rider enim puella ne diu quærat, sed ut se ipsa prodatur. 23 Armilla vi a-vulsa ex lacertis, aut annulus à digito male, i. parum pertinaciter rennente. Nam fingunt puellæ se velle retinere quod cupiunt sibi adimi.

O Thaliarche Merum⁸ diota,
9 Permite divīs cetera: qui¹⁰ simul
Stravere ventos aequore¹¹ fervido
Depraliantes, nec cupressi,
Nec veteres¹² agitantur orni.

10 Quid sit futurum cras, fuge querere: &

11 Quam fors dierum cunque dabis,¹⁴ lucro
Appone, nec dulces amores

Sperne¹⁵ puer neque tu¹⁶ choream

17 Donec virenti canities abest

Morosa, nunc &¹⁸ campus &¹⁹ aræ,

Lenesque¹⁹ sub noctem²⁰ susurri

21 Composita repetantur hora :

22 Nunc &²² latentis proditor intimo

Gratus puella risus ab angulo,

23 Pigrusque direptum lacertis,

Aut digitum male pertinaci.

AD MERCURIUM:

Ode x.

Quem laudat à facundia, à parentibus, à palæstræ & lyra
inventione, à maxima in furando calliditate, atque ab
iis, quibus fungitur muneribus.

1 Eloquentiæ Deus
& orationis inventor.

2 Maia Atlantis filia
Mercurium peperit
ex Jove.

3 Agrestes hominum
primorum mores.

4 Eloquentia vel musica conformavisti. 5 quasi cæcus. 6 Palæstra Græci exercebantur ad tuendam
corporis valetudinem.

Mercuri¹ facunde nepos² Atlantis;
Qui³ feros cultus hominum recentum
4 Voce formâ si⁵ catus, &⁶ decora
Mere⁶ palæstræ :

Te canam, magni Jovis & 7 deorum
Nuncium, curvaeque lyrae⁸ parentem :

Callidum, quicquid placuit jocosum
Condere furto.

Te¹⁰ boves olim nisi reddidisses.

Per dolum¹¹ amotas,¹² puerum minaci

Voce dum terret,¹³ viduus pharetra,

¹⁴ Risit Apollo.

Quin & ¹⁵ Atridas¹⁶ duce te superbos,

Illo dives Priamus relicto,

¹⁷ Thessalosque ignes & ¹⁸ iniqua Trojae

Castra¹⁹ sefellit.

Tu pias laetis animas reponis

²⁰ Sedibus:²¹ virgâque²² levem coerces

Aurea tu, bam,²³ superis deorum

Gratus & imis.

7 Reliquarum deo-

rum interpretum.

8 Lyrae inventorem.

9 Astutum & inge-

niosum ad furtum

occulandum, quod

jocum risumque con-

citaret.

10 Boves Admeti

Regis, quos Apollo

divinitate privatus

paſcebat.

11 Abastus & furtim

ademptas.

12 Te, qui puerilem

formam assumpseras

dum terres minis.

13 Privatus pharetra.

14 Ridendum sibi

putavit.

15 Agamemnonem

& Menelaum.

16 qui te ducem

Phaonem praebas.

17 Theſſalicas excu-

blas.

18 Castra Trojanis

inimica. 19 Sic laetis, ut à nemine cognitus ac né viſus quidem fuerit. 20 Campis Elyſiis. 21 Ca-
duceo quo Mercurius animas deducit ad inferos. 22 Incorporum animarum multitudine. 23 Diis
superis & inferis gratus.

AD LEUCONOEEN. Ode xi.

Hortatur Leuconoën omiſſâ futurorum curâ, voluptati in-
dulgere, argumento à vitæ brevitate & celeritate ducto.

TU nè quaſieris ſcire (¹ nefas) quem mihi, quem tibi

² Finem dî dederint, Leuconoe: nec ³ Babylonios

Tentâris numeros,⁴ ut melius quicquid erit pati

(ſeu plures ⁵ hyemes, ſeu tribuit Jupiter ultimam :

Quae nunc oppoſitis debilitat pumicibus mare

Tyrrhenum) ſapias,⁶ vina liques: & ſpaciò brevi

ſpem longam reſeces: dum loquimur, fugeris invida

Ætas,⁸ carpe diem.⁹ quam minimum credula poſtero.

1 Impoſſibile eſt, vel
malum eſt.

2 Vitæ terminum.

3 Mathematicos, qui

Aſtrologiam inve-

niſſe dicuntur,

4 Ut ſapias melius

patri quicquam acci-

derit.

5 Annos.

6 Ut vina promas &

fundas. Aur ut vina

percoles : vina enim

percolata ſunt deli-

cioſa. 7 Et quum breve ſit vitæ ſpaciū, ne ſpem diſſers in longum. 8 Fruere die præſenti. 9 Nul-

lum penè ſidem adhibere dici futuro.

AD

Collaudatis diis, herbis, utrisque aliquot claris; tandem
ad divinas Augusti laudes descendit.

1 O Clio, quem virum

forem aut herou

semideum insipies

celebrandum?

2 Tibia acriter so-

nante.

3 Una ex novem

Musis.

4 Resonabit.

5 Echo vocis imago,

qua veluti lubens

respondet.

6 Helicon est mons

Boeotiae, non procul

a Parnasso, Apollini

sacer & Musis, unde

Mus appellatus fuit

Heliconiades.

7 Monte Arcadiae.

8 Monte Thraciae.

9 Orpheus sonorum

& facundum Poetam

(Calliopes & Apol-

linis filium) sylvae se-

quant fuit remere,

10. *Autumnus*

sua spente & con-

fusus.

11 Musica.

12 Et adeo blandum

ut quocunque volue-

rit possit ducere

quercus auritas, i.

sensu audiendi pra-

ditas.

13 Cythera canora.

14 quid potius di-

eam quam solitas &

ab omnibus decanta-

tas laudes parentis, i.

Jovis?

15 Regit, vel tempe-

rantem efficit.

16 quatuor anni temporibus, Vere, Aestate, Autumno, Hyeme.

17 quia Deus

est Optimus Maximus.

18 Nihil Jovi est secundum, quia nullus ordo esse potest inter finem &

infinitum.

19 Pallas proxima est Jovi, sed longo intervallo proxima.

20 Minerva non est muliere

concepra, sed Jovis cerebro nata, vera & divina sapientia.

21 Bacchus, ad prelia trudit inertes,

dictus Liber quod animum curis liberat.

22 Diana venatrix.

23 Adeo certa est & inevitabilis

Phoebi sagitta ut semper id ferat quod petit.

24 Herculem, Jovis & Alcmene filium.

25 Fi-

lios Ledae.

26 Nempe Castorem equestri paelio nobilitatum.

27 Et Pollucem pugna pedestri

1 *Q*uem virum aut herou lyra vel 2 *acri*
Tibi sumes celebrare 3 *clio*?

Quem deum 4 cuius 5 vocat iocosa

Nomen 6 imago,

Aut in umbrosis 7 Heliconis oris.

Aut super 8 Pindo, gelidove in 9 *Hemo*?

Unde 10 vocalem temere insequuta

Orphea sylvae,

11 Arte materna rapidos morantem

Fulminum lapsus celeresque ventos,

12 Blandum 13 & auritas 14, dibus canoris

Ducere quercus.

Quid 15 prius dicam solitis parentum 16

Lauibus? qui res hominum ac deorum,

Qui mare 17 & terras, variisque mundum

18 Temperat 19 horis?

20 Unde nil 21 majus generatur ipso,

Nec viget quicquam simile aut 22 secundum:

23 Proximos illi tamen occupavit

24 Pallas honores.

Præliis 25 audax, neque te filebo

Liber, 26 & saevi inimica 27 virgo

Belluis, nec te metuende 28 coriâ

Phœbe sagittâ

Dicam 29 & 30 Alciden, 31 puerosque Leda.

32 Hunc equis, 33 illum superare pugnis

Nobilem:

*Nobilem: quorum simul alba nausis
stella refulsit.*

Defluit saxis agitata humor:

Confidunt venti: fugiuntque nubes:

*Et minax (quod sic voluere) ponto
Unda recumbit.*

*Romulum post hos prius, an quietum
Pompili regnum memorem, an superbos
Tarquini fasces, dubito, an Catonis
Nobile lethum.*

Regulum, & Scauros, animaque magna

Prodigum Paulum superante Pæno,

Gratus insigni referam camæna,

Fabritiumque:

*Hunc, & incomptis Curium capillis
utilem bello tulit, & Camillum*

Sæva paupertas, & divitis apto

Cum lare fundus.

Crescit occulto velut arbor ævo

Fama Marcelli: micat inter omnes

Fulium situs, velut inter ignes

Luna minores.

Gentis humanæ pater atque custos,

Orte Saturno, tibi cura magni

*28 quorum stella
serena simul atque
nautis apparuit.*

*29 Fluit de saxis hu-
mor ex nive gelæve
in aquam resolu-
tus.*

*30 Venti desinunt
flare.*

*31 Nubes in f. g. vi
vertuntur.*

*32 Unda muris mi-
nans, nau. r. agium
quiescit quæ vento
inrumuerat.*

*33 Illi Ledæ Castor
& Pollux sic volu-
ere.*

*34 Romæ conditio-
rem.*

*35 Numa Pompilius
à Romulo secun-
dus Romanorum Rex,
regum armis para-
tum, Religionem, iusti-
tiam, & bonis moribus
stabilivit.*

*36 Magnificos &
excellentes honores
Tarquini Prisci, non
Tarquini Superbi,
commemoratu certè
indigni propter Lu-
cretiæ contumptio-
nem.*

*37 Virgarum fasces,
quos securibus alliga-
tos lictores primam
ante Reges, postea
ante Consules ad po-*

puli terrorem portabant. 38 Caronis Ulicensis, qui violentas manus sibi inulit, ne vulnura tyranni auspicaret, ut inquit Cicero. 39 Regulum Carthaginenses resecia palpebris illicarum in machina perperis vigiliis necuerunt. 40 quorum clara exiit virtus in repub. administranda. 41 Paulum vitæ contemptorem, qui profudit animam ad Cannas, ubi cum quadraginta & quinque Romanorum millibus est occisus. Vide Livium. 42 Hannibale. 43 Libens ut memor meritorum Pauli in patriam. 44 Fabricium ter Consulens, de cuius abstinencia, continencia, severitate, aliisque egregiis animi dotibus, vide Plutarch, & Valer. Maxim. 45 Fabricium. 46 Capillus impex-
Turpe est viro bellicoso comam habere comptam & calamistratam. 47 Curius Samnicibus mag-
num auri pondus sibi afferentibus, dixit, se malle aurum habentibus imperare quam possidere. 48 Pro-
aulis, prodaxit. 49 Camillus sexto mense post Romam à Gallis captam, eos ex Italia expul-
sit. 50 Paupertas aspera & perpessus difficilis. 51 Fundus à suis maioribus sibi relictus. 52 Cami-
domo non sumptuosa sed quæ fundum deceat. 53 Occulte, veluti arbor quæ temporis progressu
increpitis hominibus non adveniens. 54 Marcellus quinque Consul fuerat, tandem vero ab
equitatu Hannibalis circumventus est & occisus. 55 Stella crinata quæ visâ est septem noctes
post Casarem occisum, & credebatur esse Casaris anima in caelum subvolans. 56 Inter Astus
77 Jupiter.

Casaris

58 Per fata iuxta
Stoicorum opinio-
nem, qui deos immor-
tales satis obligari
voluit ad obervanda
eorum statuta.
59 Ita regnes, ut
Cæsar Augustus sic
secundus post te,
scilicet ut tu in cæ-
lo regnes, Cæsar in
terris.
60 Insidiantes Latio,
quod hic ponitur pro
toto Imperio Ro-
mano.

61 Scit subegerit, vel
in triumphum duxerit.
62 Populus in Æthiopia apud quos altissima sunt arbores, quæ non solum
folia sed lanam etiam proferunt tenuissimam, ex qua conficiunt vestimenta. 63 Ille æquus, id est,
non invidens tibi, sed æquo animo ferens tuum in cælo imperium te minor, id est, se inferiorem te
gens, reget terram. 64 Tu rotabis, nam ex Jovis curru cælum quatiente vulgus opinatur con-
stru fieri. 65 Tu mites inimica, id est, tristia fulmina parum castis lucis, id est, lucis contaminatis
& pollutis.

Cæsaris⁵⁸ satis data: ⁵⁹ tu secundo

Cæsare regnes.

Ille seu Parthos⁶⁰ Latio imminentes

⁶¹ Egerit iusto domitos triumpho,
sive subjectos Orientis oris

⁶² Seras & Indos:

⁶³ Te minor latum reget æquus orbem.

⁶⁴ Tu gravi curru quaties Olympum,

⁶⁵ Tu parum castis inimica mites

Fulmina luce.

AD LYDIAM. Ode xiii.

Molestè fert Telephum rivalem sibi à Lydia anteponi.

1 Rivalis sibi.

2 Cervicem pulchram
instit Rosæ.

3 Brachia flexibilia
ceræ similia.

4 Interjectio est, do-
lescentis.

5 Tuncet jecur ira
implacabili quæ faci-
lè sedari non potest.

6 Cholera quæ inca-
lescente in iram in-
fluit.

7 Turgescit Oculis
sillis jeciori anxia;
quæ bilis est recepta-
culum.

8 Ratio. Nam aman-
tes sunt amantes.

9 Animi perturbatio
colorem variat, &
pallida res amor est.

10 Lachrymæ doloris
interni indicium.

11 Antequam adveniam & me inviro.

12 Demonstrans.

13 Quam languidis
flammis amoris intras
rubeam.

14 Aspectu crucior.

15 Rixæ ultra modum
progreddientes mero.

16 Ne amoris sui obli-
viscare.

17 Si mihi credis.

18 Non speras perpetuum
tibi fore amorem.

19 Inhumaniter.

Quum tu Lydia¹ Telephi

Cervicem² roseam,³ cerea Telephi

Laudas brachia,⁴ væ meum

Fervens⁵ difficili⁶ bile⁷ tuncet jecur,

Tunc nec⁸ mens mihi, nec⁹ color

Certa sede manet:¹⁰ humor & in genas

Furim labitur,¹¹ arguens

¹² Quam lentis penitus macerer ignibus.

¹³ Uror, seu tibi candidos

Turparunt humeros¹⁴ immodicæ mero

Rixæ sive¹⁵ puer furens

¹⁶ Impressit¹⁷ memorem dente labris notam.

Non,¹⁸ si me satis audias,

Speres¹⁹ perpetuum, dulcia²⁰ barbarè

Ladentem

Adentem oscula, quæ Venus

Quinta parte sui nectaris imbuat.

FOELICESTER & ²³ amplius

Quos ²² irrupta tenet copula, ²⁵ nec malis

Divulsus querimoniis

Suprema citius solvet amor die.

²⁴ Indissolubilis coniunctio. ²⁵ Nec amor divulsus malis querimoniis, i. ultima die citius, id est, ante mortem.

AD REM PUBLICAM BELLUM

civile reparantem. Ode xiv.

O ¹ Navis, rescrent ² in mare te novi

³ Fluctus: ⁴ quid agis? fortiter occupa

⁵ Portum, nonne vides ut

⁶ Nudum remigio latus,

Ei ⁷ malus celeri ⁸ saucius Africo,

⁹ Antennæque gemant? ac sine ¹⁰ funibus

Vix ¹¹ durare carinæ

Possint ¹² imperiosius

E quor? non tibi sunt ¹³ integra lintea,

¹⁴ Non dii, ¹⁵ quos iterum pressa voces malo.

Quamvis ¹⁶ Pontica pinus,

Sylvæ filia nobilis,

¹⁷ Factes & genus ¹⁸ & nomen inutile.

Nrī ¹⁹ pectus timidus navita puppibus

Fidit, tu ²⁰ nisi ventis

Debes ludibrium, ²¹ cave.

²² Nuper sollicitum quæ mihi tæ'ium,

Nunc de s'ierium, cura que non levis,

¹³ Integra vela, i. integri exercitus. ¹⁴ Dii tutelares, ut Castor & Pollux, seu quivis alius Deus, quod erat Navis in'igne. ¹⁵ quos nunc sub Octaviano tu oppressa invoces. ¹⁶ In Porto magna est arborum copia unde naves fiant. ¹⁷ quamvis generis claritate & antiquitate glorieris. ¹⁸ Et famam quæ tibi nil proderit. ¹⁹ Non navis pictura, sed robori & ornamentis fidunt naves: sic milites non in generis splendore, sed armis & exercitu spem collocant. ²⁰ Nisi vis fieri ludibrio ventis, i. inanis & ambrosius ducibus. ²¹ Noli amplius movere bellum. ²² O Respub. quæ mihi ex tuis malis sollicitudinem & tedium induxeris. ²⁴ quæ nunc me altissimum tui desiderio afficis.

²² quæ oscula Venus quinta parte suæ suavitatis, i. concubita replevit. quinque etenim sunt partes amoris, Aspectus, colloquium, tactus, osculum, concubitus. ²³ Tæ'ique quaterq; libibus & rixis solvet

¹ O Respub. Tota hæc Ode est Allegorica.

² In periculum.

³ Bellum civile redintegratum.

⁴ quam malè agis?

⁵ Pacem & tranquillitatem.

⁶ Nudum remigio, id est, ut Respublica destituta est militibus?

⁷ Malus arbor est, cui velum annectitur.

Ponitur hic allegorice pro Ægyptio Rege à quo Pompeius est obtruncatus.

⁸ Persinus Africo, i. gravi bello.

⁹ Seniores & viri principes.

¹⁰ Sine pecuniis belli nervis.

¹¹ Persister.

¹² Severiorem civis belli tempestatem.

Inter-

24 Cycladas longe
apparentes.

25 Suae de ut fugies
periculorum angu-

stias quibus te facile
appellare, quod in cycli formam disponuntur.

Interfusa²⁴ nitentes

25 Vires aquora²⁶ Cycladas.

26 Cyclades sunt insulae in mari Ionio, numero 32. S.

NEREI VATICINIUM DE RUINA

Troja. Ode xv.

¹ Pastor quem traheret per freta navibus

² Idais Helenam³ perfidus hospitam,

⁴ Ingrato celeres obruit orio

Ventos, ut caneret⁵ fera

⁶ Nereus fata. ⁷ Mala ducis avi domum,

⁸ Quam multo repetet Græcia milite,

⁹ Conjurata tuas¹⁰ rumpere nuptias,

Et regnum Priami vetus.

¹¹ Eheu quantus equis, quantus adest viris

¹² Sudor: quanta moves¹³ funera Dardana

Genti! jam galeam Pallas &¹⁴ agida

Curru¹⁵que &¹⁶ rabiem parat.

¹⁷ Nequicquam Veneris praesidio¹⁸ serox

¹⁹ Protes caesariem: grataque foeminis

²⁰ Imbelli cythara carmina²¹ divides:

Nequicquam Thalamo²² graves

Hastas & calami spicula²³ Cnossii

Vitabis,²⁴ strepitumque & celerem²⁵ sequi

Ajacem: tamen heu²⁶ servus adulteros

Crines pulvere collines.

1. Dolens est. 2. Labor bellus. 3. quoniam strages commovet Trojanæ genti, quæ olim diu est Dardania. 4. Dardano qui vixit tempore Moysi, Anno mundi 1738. 5. Scurum Palladis. 6. Furorem belli. 7. Frustra. Nam Venus cum non sit bellicosa non potest esse Paris praesidio. 8. Animofus. 9. Ornibus capillum. 10. Cythara bello non apta est, sed mensa est ad hilaritatem. 11. Nequicquam suis numeris aptum carmen ad imbellem cytharam canes, vel, nequicquam distribues carmina alterarum ut solent cytharædi, qui dum carmina canunt, modo sua voce, modo lyra sono uruntur. 12. Kallista odiolus thalamo nuptiali propter copulae disjunctionem. 13. sagittas Cretenfis, est Cnossos urbs Graecæ quæ olim claruit arte sagittandi. 14. Strepitum pugnantium. 15. Celerem ad sequendum: erat Ajax tam celer pedibus, ut nemo fugiens eum evaderet. 16. Sero crines tuos adulteros olim urgentis delibatos pulvere deperperas, i. sero tandem esheris mortuus.

Non

Non ²⁶ Laertiaden, exitium tuæ
 Gentis, non ²⁷ Pylum Nestora respicis ?
²⁸ Urgent impavidi te Salaminiius
²⁹ Teucerque & ³⁰ Sthenelus ³¹ sciens
 Pugna: siue opus est imperitare equis,
 Non auriga pizer: ³² Merionem quoque
 Nosces ecce furit te reperire atrox
³³ Tydides, melior patre :
³⁴ Quem tu, cervus uti vallis in altera
 Visum parte lupum & aminis immemor,
³⁵ Sublimi fugies, nullis anbeliis,
 Non hoc pollicitus ³⁶ tuæ.
³⁷ Iracunda diem ³⁸ proferet Ilio,
 Matronisque Phrygum classis Achillei.
³⁹ Post certas hyemes uret ⁴⁰ Achaicus
 Ignis ⁴¹ Iliacas domos.

alio pectore ducitur. 36 Tuz Helena, cui multa de te gloria iactaveras. 37 Iracunda classis Achillei (propter ereptam sibi Briseida) proferet diem Ilio matronique Phrygum. 38 Procegat tempus, id est, bellum Trojanum produceret & retardabit. 39 Post annos novem à satis certo decretas. 40 Ignis Græcus, nam Achaia est pars Græciæ. 41 Domos Troianas.

AD AMICAM. Ode xvi.

Palinodiam canit. Nam veniam petit à puella quam Iambis læserat: culpamque transfert in iram, cuius vim in domitam describit.

O Matre pulchrâ filia ¹ pulchrior,
² Quem criminosis cunque voles modum
 Pones Iambis: ³ siue flamma,
 Sive mari libet ⁴ Adriano.
 Non ⁵ Dindymene, ⁶ non adytis quatit

abolendos quos in te scripsi. 3 Sive Iambos exurere voles, siue in mare deicere. 4 Mare Adriaticum ponitur pro quovis mari. 5 Dea Cybele Dindymene dicta à Dindymis Phrygiæ monte, in quo sacra sibi per Corybantem instituit. 6 Non ex adytis, locis templi sacris & secretis, ad quæ nulla rati succedendi fas erat accedere.

36 Ulysses Laertis filium.
 37 A Pylo urbe Nestor denominatur Pylius.
 38 Insequuntur.
 39 Teucer qui in Cypro caecidit Salamina.
 40 Capaneus filius, unus eorum qui in equo Troiano se abdidit.
 41 Doctus ad pugnam & equorum promptissimus moderator.
 32 Vide supra Od. 6.
 33 Diomedes patre suo Tydeo fortior & valentior.
 34 quem tu homo mollis & luxuriosus fugies & ut cervus fugit lupum visum in altera parte vallis.
 35 Anbeliis qui ex

1 Nonquid molier hanc laudem agnoverit, ut dicatur pulchra pulchrior?
 2 quæcunque voles modum, i. q. amicum voles rationem tu præscribes ad mortales Iambos meos

Mentem

7 Apollo qui in dan-
dis oraculis mentem
sacerdotis incolit, i.
quirit, movet, cogit.

8 Non æquè sed vehemē-
tius ira animos
hominum commovet,
quoniam Cybele, Apollo
aut Liber concutit
mentem sacerdotum.

9 Tympana acutè so-
nantia.
10 Sacerdotes Cybe-
les, quæ tympanorum
pulsu & communem
cantu Jovis vagitum
celebant. Satyr num.

11 Noricus, pro quo-
vis mte. In Norico
(quam regionem ple-
rique nunc appellant
Bavariam) optimi
fiat gladii ex ferro
probatissimo. Homo
iratus neque enses,
neque quodvis aliud
periculum extimefcit.

12 Descendens cum
fulmine tremendo.

13 Iapeti & Clymenæ
filius propter singula-
rem ingenii excellen-
tiam hominem pri-
mum ex limo fixisse
existimatur. Animum
vero ex particulis
aliorum animalium
undique dissectis illi
indidisse. Nam à Leone iracundiam, à Sue libidinem, à Vulpe astutiam, & ab aliis aliud mutuatus est.

14 Primo homine ex limo efformato. 15 Necessitate compulsus, quod in bestiis fingendis omnes
naturæ faculares conspiciat. 16 Ex omnibus animalibus. 17 Et rabidi leonis furorem. 18 Hinc
dicunt Latini, stomachum movere, pro iratum facere, & stomachari pro irasci. 19 Thyetti suos filios
frater Atreus edendos opposuit, eò quod Thyettes cum Atrei uxore concubivisset. 20 Dejacere de
strato. 21 Extrema fuerint causæ usque ad eversivient. 22 Urbs rum esse definit, cum in ea aratrum
sit circumdusum: aratro etiam prius in condendis urbibus utebantur. Inter cetera Æneas urbem designat
aratrum. Virgil. 23 Exercitus superbus, quia victoria naturâ insolens est & superba. 24 Comprime
animum, nec me imitare quem pœnitet iræ. 25 Excusat se Horatius conferens iræ causam in ado-
lescentiæ fervorem. 26 Ius est et ullitio sanguinis circa cor. 27 Propter iram. 28 Nunc studeo
miris persequi, tristitia relinquere. 29 Ea conditione ut fias mihi amica. 30 Recantatis convitiis
atque maledictis, quibus tu me etiam lætasti. 31 Atque ea conditione ut me in spem ducas tecum
in gratiam redeundi.

Mentem sacerdotum 7 incola Pythius,

Non Liber 8 æquè: non 9 acuta

Sic geminant 10 Corybantes ara,

Tristes ut ira: quas nèque 11 Noricus

Deterreret ensis, nec mare naufragum,

Nec sævus ignis, nec tremendo

Jupiter ipse 12 ruens tumultu:

Fertur 13 Prometheus addere 14 principi

Limo 15 coactus particulam 16 undique

Desectam 17 & insani Leonis

Vim 18 stomacho apposuisse nostro.

Ira 19 Thyesten exitio gravi

20 Straverè: & aliis urbibus 21 ultimæ

Stetere causæ cur perirent

Funditus, imprimeretque muris

Hostile 22 aratrum exercitus 23 insolens.

24 Compesce mentem, 25 me quoque 26 pectoris

Tentavit in dulci juvenia

Fervere & in celeres iambos

Misit 27 furentem: 28 nunc ego mitibus

Mutare quero tristitia, 29 dum mihi

Fias 30 recantatis amica

Opprobriis, 31 animumque reddas.

AD TYNDARIDEM.

Ode xvii.

Invitat eam in Lucretilem, multa ostendens commoda quæ ex eo percipiet.

¹ V¹ Elox amænnum sapē² Lucretilem
³ Mutat Lycaō Faunus: & igneam
⁴ Descendit æstatem capellis
 usque meis; ⁵ pluviosque ventos;
⁶ Impunè tutum per nemus arbutos
 Quærun^t latentes; & thyma⁷ devia
⁸ Olentis uxores mariti:

Nec virides metuunt colubros;
 Nec Martiales⁹ hædilia lupos:
¹⁰ Utunque dulci Tyndari fistula
 Valles; & ¹¹ usticæ cubantis
¹² Lævia ¹³ personuere fixa.
 Dii metuentur: diis pietas mea
 Est ¹⁴ Musa cordi est. ¹⁵ hinc tibi copia
 Manabit ad plenum ¹⁶ benigno
 Ruris honorum opulenta cornu.

Hic ¹⁷ in reducsta valle; ¹⁸ canicula
 Vitabis æstus: & fide ¹⁹ Teia.

²⁰ Dices laborantes ²¹ in uno
 Penelopen ²² vitreamque Circen;
 Hic innocentis pocula Lesbii

¹ Caprinos pedes habent Fauni velocitatem accommodos.

² Lucretilis mons est in sabinis, in cuius valle villam habuit Horatius amensissimam.

³ Sape demigrat in Lucretilem ex Lycaeo, qui mons est in Arcadia, in quo sacra Fauno vel Iani pafforum Deo celebrantur.

⁴ Prohibet æstatem servidam à meis capellis usque, i. semper.

⁵ Ventos pluviam ferentes.

⁶ Sine damno.

⁷ Olentis mariti uxores devia, i. capella errantes de recta via quarunt arbutos, &c.

⁸ Fœrensis capri, qui à Virgilio dicitur, vir gregis, hic maritus.

⁹ Nec hædorum stabula seu greges metuunt lupos mar-

triales, i. lupos Martis tutelæ consecratos: nam vi & infideli pecora spoliunt. Dolus an virtus quis in hoc requiritur? Virg. 10 Ubiqueque à Tyndari itæ valles & lævia saxa montis Usticæ personarum dulci fistula Fauni vel Fanos, qui propullator est cuiusvisque mali à monte Lucretii. 11 Usticæ mons est in sabinis leviter declinans in artem hominis cubantis. 12 Saxa lavigata vel attrita. 13 sonitu suæ completa. 14 Carmen meum placet diis. 15 Ex hoc meo agro opulenta ruris honorum copia, i. trugum terræ copia manabit tibi ad plenum. Ruris honores sunt ruri nascentia. 16 Liberali & longo cornu. Alludit ad cornu copie quod i. circule cum Archelo in speciem tauri mirato congruens, ei detraxit, quo significatur, omnium rerum ubertas & copia. 17 In valle ferrera, quæ devotos habet recellus à ventis tutæ. 18 Ex Canicula, dies caniculares nomen sumunt. 19 Carminibus Lyricis, quæ sunt parva & similia versibus Anacreontis cuius patris fuisse civem Teia. 20 Cantratis. 21 Ulyssis amore, utraque enim Ulycem ardentem amavit, quarum altera fuit Ulyssis uxor; altera mulierum venustarum crudelissima. 22 Circa pulchram & pellucidam invitavit.

C

22 Dices

23 Hic bibes pocula
vini Lesbii innocen-
tis, i. non oneratis
caput propter tenui-
tatem.

24 Nec à vino &
poculis ad rixas &
arma venietur, quod
saepe contingit inter
homines bibaces &
ebriosos.

25 Commiscebit

prælia Bacchus Semeles filius. 26 Nec tu à Cyro suspecta & observata quod alium ames, merues cum:
fuit Cyrus Horatii rivalis vel Tyndaridis maritus. 27 Ne scelerate tibi imbecilliori petulantem
manus injicias. 28 Coronam è floribus, cuiusmodi in convivii ut ebantur antiqui. 29 Vestem, qua
parum cominuit à Cyro dilacerari.

23 *Duces sub umbra : 24 nec Semeleium*

Cum Marte 25 confundet Thyoneum

Prælia : nec metues protervum

25 *Suspecta Cyrum, 27 ne malè dispari*

Incontinentes injicias manus :

Et scindat hærentem 28 coronam

Crinibus, 29 immeritamque vestem.

AD QUINTILIUM VARUM.

Ode xviii.

Vinum moderatè sumptum exhilarat animum, at haustum
immoderatè furorem concitat.

1 Vix Baccho con-
secrata.

2 Potius plantaveris.

3 Fundum bene ex-
cultum vel mires uvas
efficerem.

4 De quo vide supra.
Od. 7.

5 Catillus fuit frater
Tiburis, à quo con-
ditum est Tibur.

Potera igitur suâ iri-
tur licentiâ, ponens
fratrem pro fratre.

6 Iis qui sobrii sunt,
& vino nequaquam
amidi.

7 Edaces cura.

8 Quis bene potus

crepat, id est, commemorat vel queritur militiam esse rem gravem ? 9 quis non te potius à Bacche,
crepat & prædicat ? 10 Ne quis supra modum bibat. 11 Vini moderatè bibiti. 12 Centaurea rixa
super mero debellata cum Lapithis monet, &c. id est, pugna à Centauris habita cum Lapithis, inde
sortita, quod Centauri inter epulas Perichæi supbiales plus nimium poti Lapitharum uxoribus vinum
inerte consumerent. 13 Post ebrietatem. 14 Rixa armis dijudicata. 15 Thracibus non levis, i.
levis Bacchus, dictus Evius à voce bacchantium. 16 quum licitum & illicitum distinguunt
exiguo fine, id est, nullo discrimine. Nam ebrii exiguum differentiam esse volunt inter curpe &
honestum. 17 Capidi ad explendam libidinem. 18 O bone Bacche : qui Bassareus est appellatus à
vitis genere qua Bassarides Bacchi sacerdotes inductantur.

*Nullam Vare 1 sacra vite 2 prius severis arborem
Circa 3 mite solum 4 Tiburis, & mœnia 5 Catili.*

6 *Siccis omnia nam dura Deus proposuit : neque*

7 *Mordaces aliter diffugiunt sollicitudines.*

8 *Quis post vina gravem militiam aut pauperiem crepat ?*

9 *Quis non te potius, Bacche pater, teque decens Venus ?*

10 *At ne quis 11 modici transiliat munera Liberi,*

12 *Centaurea monet cum 13 Lapithis rixa 14 super mero*

15 *Debellata : monet 16 sitthonis non levis Evius :*

17 *Quum fas atque nefas exiguo fine libidinum*

18 *Discernunt 19 avidi, non ego te 20 candide Bassareu*

Invitum

¹⁹ *Inuitum quatiā: nec variis obsita frondibus*
²⁰ *Sub diū rapiam.* ²¹ *Sæua tene cum Berecynthio*
Cornu tympana, ²² *quæ subsequitur cæcus* ²³ *amor sui,*
Et tollens ²⁴ *vacuum plus nimio gloria verticem,*
Arcaniquæ fides ²⁵ *prodiga perlucidior vitro.*

fidei commissas. ²¹ Comprime tympana & cornua tua, id est, reprime ebrietatem, quemadmodum
 tus sacerdotes ad furorem accenduntur tympano uno audito & cornu Berecynthio, id est, Phrygio.
²² quæ tympana, i. quam ebrietatem. ²³ Sæva tene, arrogantia & linguæ incontinentia sunt, et
 comites ebrietatis. ²⁴ Caput sine cerebro, id est, sine prudentia. ²⁵ Fides effusa in secretis proden-
 di, omnia consilia nudans veluti vitrum quod nihil occultat.

¹⁹ Tunc homines
 libunt Baccho inyro
 quam bibunt usque
 ad ebrietatem.
²⁰ Nec divulgabo ar-
 cana tua multis Pam-
 pinis operata, id est,
 non proferam in lu-
 cem res secretas meæ

DE GLYCERA Ode xix.

Se illius amore uri.

¹ *M*ater sæva Cupidinum,
² *Thebanæque jubet me Semeles* ³ *puer*
Et lasciva ⁴ *ficentia*
⁵ *Finitis animum reddere amoribus.*
⁶ *Hrit me Glycera nitor*
⁷ *Splendentis Paro marmore purius:*
Hrit grata ⁸ *proteruitas*
Et vultus nimium ⁹ *lubricus aspici.*
In me ¹⁰ *tota ruens Venas*
¹¹ *Cyprum deseruit, nec patitur* ¹² *Scythas*
Et ¹³ *versis animosum equis*
¹⁴ *Parthum dicere, nec quæ nihattinent.*
¹⁵ *Hic vivum mihi cespitem, hic*
¹⁶ *Verbenas pueri ponite, thuræque,*

¹ Venus crudelis
 mater est multorum
 affectuum qui eam
 comitantur.
² Bacchus qui colitur
 Thebis.
³ Semeles filius.
⁴ Orium quod in las-
 civiam semper resolu-
 virur.
⁵ Ad amores extin-
 ctos animum redu-
 cere.
⁶ Incendit me Glyce-
 ra pulchritudo.
⁷ quæ splendet cla-
 rus marmore can-
 didissimo, quod in
 insula Paro effodi-
 tur.
⁸ Perulantia vel in-
 fida, quæ in pueri
 gravior est amatori-

tus quam obsequia, pudor aut taciturnitas: ⁹ Vultus lubricus aspectu, tam veluti in via lubrica
 difficile est sine casu vel prolapione insistere, adeo certè est difficile Glycera splendorem aspicere
 & complexum ejus non experire. ¹⁰ Totas vires effundens. ¹¹ Insulam, ubi religiosisime
 colebatur. ¹² Scytharum & Parthorum bella describere. ¹³ Parthi fugientes ex equis pugnant.
¹⁴ Nec Venus me paritur ea dicere quæ nihil spectant ad amorem, id est, bella dicere. ¹⁵ Ad Ve-
 nerem placandam, ut facilius Glycerae complexum fruatur, O pueri, id est, o servi ponite & parate
 mihi cespitem vivum, id est, viridem (cujus herba adhuc viridis est) ut super eam Veneri sacrificem.
 Nota, quod in rebus longam moram non ferentibus cespes locum ara obdebat. ¹⁶ Herbas
 sacras.

17 Duorum anno-
rum.

18 Postquam factum
fuerit sacrificium,

Glycera veniet multo lenior & mansuetior, non proserva.

17 *Bini cum patera meri*

18 *Maestata veniet lenior hostia.*

AD MÆCENATEM. Ode xx.

Invitat Mæcenatem ad convivium minimè sumptuosum.

1 Non magni pretii.

2 Vinum in montibus
Sabinis natum.

3 In poculis modicis
non admodum capa-
cibus.

4 Cado stili, vel
amphora quæ finge-
batur in Græcia.

5 Picavi, vel pice
illivi, à verbo lino-

6 quo tempore po-
pulus in theatro tibi
applaudebar.

7 In equitri dignita-
te permanens.

8 Sic ut ripæ Tiberis
& mons Vaticanus

simul resonaret ad
acclamationem &

plausum populi tibi
datum, quemadmodum in

Theatro excipi solebant viri

lenes de Republica

meriti, mali contra sibilis

explodebantur. 9 Tyberis,

qui fluit ab Hetruria

Mæcenatis patriæ

10 Vaticanus mons est

theatro Pompeii vicinus

prope Tiberim. 11 Echo,

quæ ultimæ seu extremæ

vocis desinentis repercussione

jocari videtur. 12 Vinum

Campaniæ regionis. 13

Presam. 14 Tu

bibes etiam vinum

Calenum, scilicet dictum

ab urbe Calenis. 15 Ego

nec Falernum habeo tibi

vinum nec

Formianum, quæ illis

temporibus vina fuerunt

generosissima. Falernus

regio est Campaniæ,

ubi multi

sunt coles vitulieri. Formis,

urbs est Latina juxta

1 *Vile potabis modicis* 2 *Sabinum*

3 *Cantharis, Græcia quod ego ipse* 4 *testa*

Condittum 5 *levi: datus in theatro*

6 *Quum tibi plausus,*

Care Mæcenas, 7 *eques:* 8 *ut paterni*

9 *Fiuminis ripa, simul & jocosa*

Redderet Laudes tibi 10 *Vaticani*

Montis 11 *imago.*

12 *Cacubum & pralo* 13 *domitam Caleno*

Tu bibes 14 *uvam,* 15 *mea nec Falerna*

Temperant vites, neque Formiani

Pocula colles.

IN DIANAM ET APOLLINEM.

Ode xxi.

Hortatur virgines & pueros ad canendas eorum laudes.

1 Latonæ filiam ex

Jove, quæ in cælo

Luna, in terris Diana,

apud inferos Hecate

nominatur. 2 Canare.

3 Capillis prolixis Sol

pingitur, quia radios extendit

usque in longissimam

pingitur etiam imberbis,

quia nunquam senescit.

4 Sic dictum à Cynthio

sublimi monte qui Del-

amini est, ubi natus est.

1 *Dianam tenera* 2 *dicite virgines,*

3 *Intonsum pueri dicite* 4 *Cynthium,*

5 *Latone*

6 *Canare.*

7 *Capillis prolixis Sol*

8 *pingitur, quia radios extendit*

9 *usque in longissimam*

10 *pingitur etiam imberbis,*

11 *quia nunquam senescit.*

12 *Sic dictum à Cynthio*

13 *sublimi monte qui Del-*

14 *amini est, ubi natus est.*

15 *Latone*

⁵ Latonamque supremo
Dilectam ⁶ penitus fovi.

⁷ Vos latam fluvii, & nemorum coma

⁸ Quaecunque aut gelido prominet Alcido,
Nigris aut Erymanthi
Sylvis viridis Cragi :

⁹ Vos Tempe totidem tollite laudibus,

¹⁰ Natalémque, mares, Delon Apollinis,

¹¹ Insignemque pharetra,
Fraternaue humerum lyra.

¹² Hic bellum lacrymosum, hic ¹³ miseram famem

Pestemque à populo & principe Casare, in

Persas, atque Britannos

Vestra motus ¹⁴ aget prece.

⁹ Vos mares, i. pueri laudate Tempe, loca amenissima in Thessalia. ¹⁰ Delon in qua nati sunt Apollo & Diana. ¹¹ Laudate etiam Apollinis humerum insignem pharetra & lyra quam ipse à fratre Mercurio dono acceperat. ¹² Hic Apollo motus vestra prece à populo Romano & principe bellum, famem, pestem abiget in Persas atque Britannos Pop. Romani hostes. ¹³ Famem nihil miserius. ¹⁴ Depellet.

⁵ Latona Dianam & Apollinem peperit ex Jove.

⁶ Valde vel familiariter.

⁷ Vos virgines cantate Dianam quæ gaudet fluvii & nemorum frondibus, i. veneratione.

⁸ quaecunque nemorum coma prominet, aut in Agido (qui mons est in agro Tusciano distans ab urbe Roma quindécim milia passuum) aut in Erymantho, monte in Arcadia, aut in nigra, i. umbrosis sylvis Cragi, qui montes est in Lycia.

AD ARISTIMUM. Ode xxii.

Vitz integritas ubique tuta est, idque suo exemplo probat.

¹ Integer vita scelerisque purus,
Non eget Mauri ² jaculis, neque arcu,
Nec venenatis ³ gravidâ sagittis,
Fusce, pharetrâ :

⁴ Sive per Syrtes iter astuosas,
Sive facturus per ⁵ inhospitalem
Caucasum, vel qua loca fabulosus

⁶ Lambit ⁷ Hydaspes.

Namque ⁸ me sylva lupus in Sabinâ,

⁵ Inhabitabilem propter usum. ⁶ Hydaspes Indiae fluvius de quo multa fabulosa ab Historicis scribuntur. ⁷ Fraterlabitur & placide tangit. ⁸ Lupus fugit me inermem in Sylva Sabina, dum campo meum Latagis, i. Latagæ amicæ meæ laudes, & dum vagor ultra terminum, i. dum expatior ultra agri mei fines, curis expeditur, i. liber à curis.

¹ Innocens, & qui vitam vitam scelere non reddit impuram.

² Cujusmodi utuntur Mauri, qui optimi erant jaculatorum.

³ Pharetra plena sagittis veneno imbutis.

⁴ Sive iter fecerit per Syrtes (Lybie solitudines mediterraneas, arenosas, pulverulentas, & firculosas) sive per Caucasum Scythiæ moerem.

*Dum meam canto Lalagen, & ultra
Terminum curis vagor expeditus,*

Fugit ⁹ inermem.

¹⁰ *Quale portentum neque militaris*

¹¹ *Daunia in latis alit ¹² esculetis,*

Nec ¹³ Juba tellus generat, Leonum

¹⁴ *Arida nutrix.*

Pone ¹⁵ me pigris ubi nulla campis

Arbor ¹⁶ aestiva recreatur aura :

¹⁷ *Quod latus mundi nebulae malisq[ue]*

¹⁸ *Jupiter urget :*

Pone ¹⁹ sub curru nimium ²⁰ propinqui

Solis in terra ²¹ domibus negata :

²² *Dulce ridentem Lalagen amabo,*

Dulce loquentem.

⁹ Mirum sane hoc, quod ferus lupus Horatium fugeret inermem: vitæ igitur integritati est hoc assignandum.

¹⁰ Qualem portentuosum lupum.

¹¹ Apulia, dicta Daunia à Dauno illic rege.

¹² militaris autem dicitur quia viros effert fortis & ad miliriam aptos.

¹³ In sylvis quæ esculis arboribus glandiferis sunt confertæ.

¹⁴ Mauritanis in quibus regnavit.

¹⁵ Propter aquarum penuriam.

¹⁶ In frigidis locis.

¹⁷ Arctico vel Antartico subiectis, ubi aquæ glacie pigrescunt. ¹⁸ Tepido temperatur ventro. ¹⁹ quam partem mundi. ²⁰ malignis & insalubris aer perperuo premit. ²¹ Sub Zona torrida in Africa. ²² Sol illic directus deiecit radios, obliquos alibi. ²³ Credebant antiqui Zonam torridam fuisse inhabitabilem, at jam notum est multis eò navigantibus, eam vitæ humanæ protractendæ satis esse idoneam. ²⁴ Dulciter.

AD CHLOEN. Ode xxiii.

Non est cur Chloe viri contactum fugiat, quum sit jam viri potens & ætate matura.

¹ Similis hinnulo pullo cervino, quo nihil timidius.

² In montibus sine viis quæ terræ discurrere solent.

³ Cervam.

⁴ Sive veris adventus inhorruit, s. tremuit mobilibus foliis. Sed per Hypallagen, lege

tic, sive folia mobilia inhorruerunt veris adventu. poeta per

veris adventum significat

Favonium veris comitem.

⁵ Sentem, vel morum agreste.

Angel. the

bramble Bush.

*Vitas ¹ hinnulo me similis Chloæ,
Quarenti pavidam montibus ² aviis*

³ *Matrem, non sine vano*

Aurarum & sylvæ metu.

Nam ⁴ seu mobilibus veris inhorruit

Adventus foliis, seu virides ⁵ rubum

Dimovere lacertæ :

⁶ *Et corde & genibus tremis.*

⁶ Et animo & corpore.

⁷ Atqui

- 7 Atqui non ego te,⁸ tigris ut aspera,
 9 Gatul⁹ sue leo,¹⁰ frangere persequor.
 Tandem desine matrem
 11 Tempestiva sequi viro.

simum. 9 Africanus leo, est enim Gerulia pars Africa. 10 Ut te frangam & occidam. 11 Viro apud
 & matura, annos nara decem & septem.

AD VIRGILIUM, QVI MORTEM

Quintilii desebat immoderate,
 Ode xxiv.

- 1 Q Vis desiderio sit pudor aut modus
 Tam chari capitis? praece² lugubres
 Cantus Melpomene, cui liquidam³ pater
 Vocem cum cithara dedit.

Ergo Quintilium⁴ perpetuus sopor
 Urget? cui Pudor, & Iustitiae soror

- 5 Incorrupta Fides,⁶ nudaque Veritas,
 7 Quando ullum invenient parcm?

Multis ille bonis febilis⁸ occidit:
 Nulli febilior quam tibi, Virgili.

- 9 Tu frustra pius (heu) non ita¹⁰ creditum
 Poscis Quintilium deos.

11 Quod si Threicio blandius Orpheo
 Audisam moderere arboribus fidem,
 Non vana redeat sanguis imagini,
 Quam virga semel horrida

Non lenis precibus sasa recludere,
 Nigro compulerit Mercurius gregi.

- 12 Durum. S E D levius fit¹³ patientia,
 Quicquid corrigere est¹⁴ nefas.

tibi restituant. 10 Non ita tibi commissum à diis ut nunquam morererur, 11 quod si tu blandius
 & delectabilis Threicio Orpheo moderere fidem, id est, cithara chœdam, audisam arboribus, id est,
 quam arbores audiebant & sequebantur; Non redeat tamen sanguis vanae imagini, id est, animi
 incorporea, quam mercurius non lenis precibus (sed inexorabilis) ad revocandum fati necessitatem
 semel compulerit & congregaverit in animarum multitudinem virga sua horrida, id est, caduceo, de
 quo vide supra, Od 12. 12 Durum est talis amici mortem ferre. 13 Patiēdo. 14 Non licet, vel
 non est possibile, ΛΟ ΜΩΤΙΥ.

7 Atqui & Chloë,
 ego non persequor te
 frangere, ut aspera
 tigris atque leo
 Gatulus.

8 Tigris truculentum
 est animal & veloci-

1 O musa melpome-
 ne, cui pater vocem
 liquidam dedit cum
 cithara, praece, i.
 prae-monstra vel doce
 cur quandam pudet
 desiderio tam chari
 hominis affici? aut
 quis debeat esse finis
 eius desiderio?

2 querulos canus
 ad deplorandam
 quintilii mortem
 accommodatos.

3 Jupiter cuius filii
 dicuntur musa ex
 mnemosyne.

4 Ipernia mors oc-
 cupat.

5 Fides quae neque
 prece neque precio
 corrumpitur.

6 Veritas aperta, sine
 fūco.

7 Raro aut nun-
 quam.

8 mortuus est ille
 multis tonis deplor-
 andus.

9 Tu quamvis pius
 es, in vanum poscis
 deos, ut quintilium
 ab inferis excitatum

AD LYDIAM. Ode xxv.

Insultat ei, quòd jam vetula, meritò ab amatoribus speratur.

¹ Rariùs quàm antea

² quasi clausas.

³ Lapidum jactu.

⁴ Janua tua clausa est, nec à limine recedie.

⁵ quæ quidem Janua crebro olim aperiebatur.

⁶ Audis quotidie minus & minus vocem amatoris exclasi dicentis, O Lydia, dormis tu longas noctes dum ego qui tuus sum percoq.

⁷ Tu levis anus & contempra vicissim flebis arrogantes mæchos in solo angiportu, i cum fueris sola in angiportu desolista ab amatoribus, Thracio ventro bacchante magis sub interlunia.

⁸ Amatores se fastidientes.

⁹ Aquilone è Thracia furenter flante.

¹⁰ Paulò ante, vel, circiter interhumi tempus, quando sunt noctis tenebra. Plinius vocat illud tempus Lunæ silentium, ¹¹ quæ solet equas ad libidinis furo-

¹ *P* Arcius² junctas quatiunt fenestras

³ Istibus crebris juvenes protervi,
Nec tibi somnos adimunt: amatque

⁴ Janua limen,

⁵ Quæ prius multum faciles movebat
Cardines, ⁶ audis minus & minus jam,

Me tuo longas percunte noctes

Lydia dormis?

⁷ Invicem mæchos anus⁸ arrogantes

Flebis in solo levis angiportu,

⁹ Thracio bacchante magis¹⁰ sub interlunia vento.

Quum tibi flagrans amor, & libido,

¹¹ Quæ solet matres furiare equorum,
Sævet circa jecur¹² ulcerosum,

¹³ Non sine quæstu:

Læta quòd pubes ederâ¹⁴ virenti

Gaudeat,¹⁵ pullâ magis atque myrto:

¹⁶ Aridas frondes hyemis, sodali

Dedicet Hebro.

gem concitare: hinc mulieres libidinosæ dicuntur à Græcis *ἡρώεσσι*, i equæ furentes. ¹² Circa jecur tum ulceribus madens propter ardorem libidinis. ¹³ Non sine querimonia, eo quod juvenes vetulis anteponunt puellas. ¹⁴ Viridioræ ætate, puellis nimirum. ¹⁵ quodque magis gaudeat pulla myrto, i. subviridi myrto penè nigra. Metaph. est, nam myrtus nigra ponitur pro forma constante quæ non facile perit, qualis est in puella subrusca & nigrante: laudant Galli hunc colorem, quum puellam sic coloratam appellant Belle Brunette. ¹⁶ quod edentulas & rugosas anus ætate frigidas Dedicet Hebro Thraciæ fluvio frigidissimo, qui idcirco dicitur hyemis sodalis, quod septentrioni subjacet, ubi maximum est frigus.

AD

AD MUSA M, DE ÆLIOLAMIA.

Ode xxvi.

Non decet Musarum cultores curis & mœnoribus esse obnoxios. Poëta suum Lamiam Musæ Pimpleæ commendat.

Musis amicus, tristitiam & metum
Tradam protervis in mare Creticum
Portare ventis: ³ quis sub ⁴ Arcto
Rex gelida metuatur ora,
Quid ^{*} Tyridatem terreat, unice
Securus, ⁵ O quæ fontibus ⁶ integris
Gaudes, ⁷ apricos nectæ flores,
Nectæ meo ⁸ Lamia coronam
⁹ Pimplea dulcis, nil ¹⁰ sine te mei
Possunt honores, ¹¹ hunc fidibus novis,
Hunc Lesbio sacrare plectro
Tæque tuasque decet sorores.

1 Ordo est. Ego amicus Musæ tradam tristitiam & metum protervis ventis portare in Creticum mare, id est, ut porreant eas animi agilitudines in mare.

2 Tradere ventis, est oblivioni tradere, perinde ac si diceret, ego omnes curas ex animo ejiciam.

3 Unice securus, id est, non admodum sollicitus à quibus Æolus rex ora gelida metuatur, & quid terreat Tyridatem Armenia regem:

quasi dicat. quid nostrâ interest, qui Musas colimus, reges & potentes viros suis affectibus cogitare
4 Sub urâ signo coelesti. * Al. Mithridatem. 5 Ordo est. O Pimplea dulcis quæ gaudes integris fontibus, nectæ coronam meo Lamia. 6 Fontibus puris & plenis, id est, viris bonis & incorruptis. 7 Flores in apricis locis nascentes sunt pulchriores. 8 qui Consul fuit anno octavo post mortem Horatii cum M. Servilio. 9 Musæ à Pimpla Macedoniæ monte de fonte Musis sacro appellatur Pimpliades. 10 Sine Musarum intuitu poësis mea in laudem Lamia facta nihil honoris ei acquireret. 11 Hunc, id est, Lamiam decet te tuasque sorores fidibus Larinis & plectro Lesbio, id est, carmine Lyrico (quali Sappho & Alceus ex Lesbio uti consueverunt) sacrare, id est, immortalitati consecrare.

AD SODALES CONVIVAS, NE

inter potandum rixentur, & poculis ipsis
pugnent barbarorum more.

Ode xxvii.

Natis in usum latitiæ scyphis,
Pugnare, Thracum est: tollite barbarum
Morem, ² verecundumque Bacchum

* Pugnare cum scyphis natis, id est, in usum latitiæ factis in usum lacerandi est hominum barbarorum, cujusmodi

sunt Thraces, gens per ebrietatem rixis dedita. 2 Et prohibere rixas sanguines à Baccho, quem cum verecundia & modestia tractare debetis. Hypallage est.

Sanguineis

3 A vino & conviviis nocturnis (quæ lucernis indigent) magnopere discrepat ferrum.

4 Gladius Perficus pro quovis gladio.

5 quam multum discrepat: i mirum in modum. Immane hic ponitur pro magno.

6 Compestite vociferationem & tumultum.

7 Nè insurgere ad pugnam, sed discumbite cubito innitentes, veterum Romanorum more.

8 Vini austeri & acrioris saporis.

9 Non alia bibam conditione nisi frater megilæ (onus è conviviis) dicat quo vulnere, i. cuius puellæ amore sit sanctius, & qua sagitta Cupidinis percat, i. quem amet puellam.

10 megilla dicta est Opuntia ab Opuntæ Locridis urbe, ubi nata est.

11 Neq. puellam quam amas nominare? 12 Nullo alio pretio adducar ad bibendum. 13 quæcunque Venus aut amica sub suum te jugum mittit, non est cur pudeat poenitere te enim amare quia libera est & ingenua. 14 Amoribus non ignobilibus. 15 Ingeniam, non servilem aut mercenariam semper amas. 16 quæcunque ea sit quam amas, age, dic mihi in aurem non vulgaruro. 17 Auribus fidelibus & clausis ad rem creditam continendam. 18 Horatius audio puellæ nomine exclamat. 19 quanto in periculo versaris! quam rapacem & avaram meretricem (propter voracitatem Charybdi similem) natus es! 20 meliori amore. 21 quæ mulier venefica & incantatrix? quis magus poterit te ejus amore liberare Thesalis venenis, i. herbis efficacissimis, cuiusmodi sunt in Thesalia? 22 Pegasus te illigatum, i. te illa implicitum & impeditum vix solvet ab hac triformi Chimæra. Poeta ut supra meretricem Charybdi propter rapacitatem, ita hic Chimæra propter varios dolos & libidinum incitamenta comparat. 23 Equus alatus Bellerophonis Neptuni & medusæ filius. 24 Chimæra Typhæonis & Echidni filia monstrum horrendum tria habuit capita, unum Leonis, alterum Capræ, tertium Draconis, unde dicta est triformis.

Ode xxviii.

Inducitur Archytas Philosophus & Geometra nautæ cui-dam respondens, quod omnibus sit moriendum, petenque à nautæ, nè sinat corpus suum jacere in littore insepultum.

1 TE maris & terræ, numeroque carentis arena

² Mensorem, cohibent, Archyta,

Pulveris exigui prope litus ³ parva ⁴ Matinorum

Munera; nec quicquam tibi ⁵ prodest

⁶ Aërias tentasse domos, animoque rotundum

Percurrisse ⁷ polum, morituro.

⁸ Occidit & Pelopis ⁹ genitor, conviva decorum :

¹⁰ Tithonusque remotus in auras :

Et Jovis arcanis ¹¹ Minos admissus: habentque

Tartara ¹² Panthoiden, ¹³ iterum Orco

Demissum ; ¹⁴ quamvis clypeo Trojana refixo

Tempora testatus, nihil ultra

Nervos atque cutem morti concesserat atra :

Judice te ¹⁵ non sordidus auctor

Naturæ verique. Sed omnes una manet ¹⁶ nox,

Et calcanda semel via lethi.

Dant alios ¹⁷ Furia torvo spectacula Marti :

Exitio est avidis mare nautis.

¹⁸ Misti senum ac juvenum ¹⁹ densantur funera : nullum

Sæva caput ²⁰ Proserpina fugit.

Ne quoque ²¹ devexi rapidus comes Orionis,

²² Illyricis Notus obruit undis.

²³ At tu nauta, vagæ ne parce ²⁴ malignus arena,

Offibus & capiti inhumato

Particulam dare : ²⁵ sic quodcumque minabitur Euris

transformatus dicitur. ¹¹ Minos rex Cretæ qui nono quoque anno sermones cum Jove conferebat. ¹² Pythagoram, qui animarum transmigrationem in alia corpora suo confirmabat exemplo dicens se fuisse apud Trojam Euphorbum Panthoi filium. ¹³ Sæpe mortuum, transire eus anima in alios. ¹⁴ quamvis per decretum ē posse templi Euphorbi clypeum testatus se Trojanis temporibus Euphorbum fuisse, nihil præter corpus intrare sibi persuaserat. ¹⁵ Nobilissimus indagator naturalis veritatis. ¹⁶ Una mortis necessitas omnes expectat. ¹⁷ A furis constantur bella quæ maris sunt ludi. ¹⁸ Cuiusque ætatis homines intrare oportet quamvis diverso mortis genere. ¹⁹ Cumulantur. ²⁰ mors est enim Proserpina mortis & viræ arbitra. ²¹ Devexum intellige vel qui ad occasum vergit, vel qui in declivi cæli parte situs est. Nam Orion, sive origa, sive occidens nimbo & ventos excitat, qui idcirco ipsius comites dicuntur. ²² Firmum, sive castellum verpens ad Illyriam unde hic Archytas dicitur Firmianus. ²³ Archytas nautam orat ne remaneat insepultus. Ordo est. At tu nauta, ne parce malignus dare particulam vagæ arenæ olibus & inhumato capiti, i. corpori meo. ²⁴ Ne parce tanquam malignus, sed velis hilariter & bono animo dare. ²⁵ Adhuc est vel comprecantis. Regat enim, si nauta cum sepeliverit, ut omnes tempestates & navigantibus averteantur in sylvas.

¹ Archytas cadaver sic nauta alloquitur. O Archyta, parva munera exigui p. heris prope litus matinum cohibent (id est, continent) te mensorem maris, terræ & arenas quæ carent numero.

² Geometram.

³ munera parvi sumptus, id est, parvum sepulchrum. quod minus & officium viventes præstare debent mortuis.

⁴ matinus mors est in Apulia, juxta quem Archytas jacet sepultus.

⁵ Ad mortem effigendam.

⁶ quod sis adeo curiosus in astris observandis.

⁷ Cælum mente peragrare.

⁸ Responder Archytas. Non est mirum me mathematicum & Philosophum esse mortuum, quum mors sit omnibus communis.

⁹ Tantalus, qui deus in convivium recepit.

¹⁰ Tithonus Laomedontis filius tandem post longissimam vitam, in Cicadum

Fluctibus

36 Sylva Venuſinae
hunc, pro quibuscun-
que ſylvis Venuſium
civitas eſt Apulia.
37 Te ſilvo.
38 Undecunque eſt
occiſo.
39 Ab Jove tibi ſe-
vere.
40 Ubi Neptunus
devotius colebatur.
41 Leve eſſe putas.
Ordo eſt. ſcilicet tu
negligis committere
fraudem nocturnam
poſt modo te natis
immeritis, id eſt,
quanto poſt ex te natis.
42 Culpam committit

ecce (me non ſepeliendo) quæ ſit culpa etiam tuis liberis immerentibus noctura. 37 Si me inhum-
rum relinqueris iuxta ſepultura cadaveri inſepulto debita, & poenæ graves reciprocæque ſuperbis
ſacris dignæ te expectant. 34 Execrationibus meis fructaris, ac ſi diceret, eveniura precatus ſum.
35 Nulla te ſacrificia expiabunt, niſi meo cadaveri terram inſeceris. 36 Perſuadet à ſacili. 37 Ter
manes vocabant. Virg.— Et magna manes ter voce vocavi. 38 Licet ut naviges.

Fluctibus Heſperis, 36 Veruſina

Pleſtantur ſylva, 37 te ſoſpice: multæque merces,

38 Undepoteſt, tibi deſluer 39 æquo

Ab Jove, Neptunoque ſacri cuſtode 30 Tarenti.

31 Negligis immeritis nocituram

Poſt modo te natis 32 fraudem committere: forſan

33 Debita jura vicesque ſuperbæ

Te maneat ipſum, precibus non linquar 34 inultis:

35 Téque piacula nulla reſolvent,

Quamquam ſeſſinas (36 non eſt mora longa) licetbis

Injeſto 37 ter pulvere 38 curras.

AD ICCIUM. Ode xxxix.

Mirum eſt & monſtri ſimile Iccium Philoſophum, ſtudio
intermiſſo, ad militiam tranſiſſe divitiarum cupiditate.

ICCI, beatè nunc Arabum 3 invides

Gazis: 4 acrem militiam paras

Non arte 5 devictis Sabææ

4 Regibus: horribilique Medo

5 Neſſis catenas, 6 quæ tibi virginum

Sponſo necato barbara ſerviet?

Puer quis 7 ex aula capillis

8 Ad cyathum ſtatuetur 9 unctis,

Doctus ſagittas tendere 10 Sericas

Arcu paterno? 11 quis neget arduis

1 Divitiæ (ut poteſt
vulgo) beatorum eſſe
dicuntur.

2 Amulæ Arabum
divitiæ, quarum par-
ticipes cupis fieri per
militiam.

3 Regibus non à
Romanis, ſed olim ab
Alexand. devictis.

4 Militiam paras.
contra Reges Sabææ,
quæ Æthiopia eſt
Memphis & civitas
regia.

5 Fabricas.

6 quæ virgo tunc

ſerviet libidini (virgo quidem barbara quamvis pudica) poſtquam ſponſus ejus erat à te occiſus?

7 Puer regius, veſ nobili genere natus. 8 Ad miniſtrandum tibi pocula. 9 Capillis unguento delibun-

do. 10 Doctus optime ſagittare, ut Seres populus Parthiſ vicinus. 11 Ordo eſt, quis neget relabi

poſſe rivos promos arduis montibus, & Tiberim poſſe reverti, quoniam tu pollicem melicæ tendis

mutare lotica ſolis libros nobiles Panatii undique coemptos & domum Socraticam?

Pronos

Pronos relabi posse rivos

Montibus, & Tiberim reverti:

Quum tu coëmptos undique nobiles

Libros ¹² Panæti, Socraticam & ¹³ domum

¹⁴ Mutare lorick ¹⁵ Iberis,

Pollicitus ¹⁶ meliora, ¹⁷ tendis?

veteres Academicos. ¹⁴ Philosophiæ studio omisso, arma capere
militiam persequi. ¹⁷ Contendis & in animo habes?

¹² Philosophi scilicet
Stoicæ nobilitati.
¹³ Familiam Socraticam,
Platonem, Xenophontem, & alios
Milesianæ. ¹⁶ quam

AD VENEREM Ode xxx.

Rogat Venerem ut in ædem Glyceræ sibi dedicatam veniat:

O Venus, Regina ¹ Cnidi Paphique,

² Sperne dilectam Cypron, & ³ vocantis

Thure te multo Glyceræ decoram

⁴ Transfer in ædem.

Fervidus tecum ⁵ puer & solutis

⁶ Gratia zonis, properentque ⁷ Nymphae,

Et ⁸ parum comis sine te? Juventas,

¹⁰ Mercuriusque.

¹ Cupido. ⁶ Gratia tres sunt Virgines, Veneris comites, quæ piuantur solutis ac perlucidis vestibus, quia amicorum animi soluti inter se aperti esse debent. ⁷ Nympharum varia sunt genera: Naiades, Oræades, Dryades, &c. ⁸ Juventas severa & tristis sine te, i. sine rebus Veneris. ⁹ Juventas Dea Jovis & Junonis filia quam Græci appellant Heben, i. pubertatem. ¹⁰ Multum valet eloquentia ad amorem conciliandum.

¹ Est Cnidus urbs Cariae ubi Veneris sanctissimæ colebatur. Paphos urbs in Cypro insula de qua supra ad Od. 19.
² Minoris facio.
³ Glyceræ te invocantis, & tibi sacrificantis.
⁴ Migra in sacellum
⁵ Glyceræ tibi consecratum.

AD APOLLINEM. Ode xxxi.

Non divitias petit ab Apolline, sed ut sit mens sana in corpore sano.

Quid ¹ dedicatum poscit Apollinem

² Vates? quid orat, ³ de patera novum

Fundens liquorem? non opimas

⁴ Sardinia segetes feracis:

² De calice fundens vini primitias sacrificantium more. ⁴ Horatius non poscit agros fertiles pinguis Sardinia, quæ insula est in mari Tyrrheno.

¹ Apollinem divinis honoribus ac tum cui Augustus in Palatio templum dedicaverat.
² Horatius de se loquitur in certis personis.

Non

Calabris Solis ardore torrida, quæ est ora Italiæ proxima Siciliæ, omni bonorum genere plena, equorum præsertim, & Virg. India micitur ebur, molles sunt thura Sabæ.

7 Liris est Campaniæ fluvius lenis & altus.

8 Alluit, vel lambit ut supra, Od. 22.

9 Calcent in torculari avas abscessas cultello instar falcis, quæ Casena dicitur à Calibus oppido in agro Sabino ubi optima nascuntur vina.

10 Ordo est, & dives mercator charus diis ipsis, quippe ter & quater anno impunè revisens Atlanticum mare, exsiccat vitiis aureis calullis reparata merce.

11 Bibat in poculis vina reparata, i. vina empta vel permixta Syris mercibus.

12 Mare remotissimum.

13 Sine naufragio, ergo Diis charus est mercator.

14 Herba est notissima.

15 Malvæ lubricæ, quæ ventrem gravem levant.

16 lis quæ ego paravi.

17 Mihi sano.

18 O Apollo Latonæ filii. Ordo est & Latoë, precor ut dones mihi amico frui paratis cum mente integra, & dones degere senectam nec turpem, nec citharâ carentem.

19 Guin mente sana.

20 Non desiderantem vel inhonoratam senectutem, sed laudabilem & jucundam.

Non æstuosa grata Calabria

Armenta: non aurum, aut ebur 6 Indicum:

Non rura quæ 7 Liris quieta

8 Mordet aqua, taciturnus amnis,

9 Premant Calena falce, quibus dedit

Fortuna, vitem: 10 dives 11 aureis

Mercator 11 exsiccat culullis

Vina Syra reparata merce

Diis charus ipsis: quippe ter & quater

Anno revisens aquor 12 Atlanticum

13 Impune me pascunt olivæ,

Me 14 cichorea, 15 levesque malvæ.

Frui 16 paratis 17 valido mihi

18 Latoë dones, 19 (precor) 19 integra

Cum mente: 20 nec turpem senectam

Degere, nec citharâ carentem

AD LYRAM. Ode xxxii.

Alloquitur Lyræ, eamque poscit ut sibi adsit, & secum canere non desinat.

1 Poscimus te & barbite, si quid memoria dignum in occulto per oculos scripsimus, ut id evulgetur & in publicum prodcat.

2 Oratio & à negotiis liberi.

3 Cecinimus.

4 Cuius ego sum

Anchor & Princeps.

5 qui primum usurpatus es ab Alcæo ad canendos versus Lyricos. Nota, quod participium Verbi Deponentis Passivè profertur.

6 qui quidem Alcæus vir militaris & bellicosus, tamen sive bella gereret, sive in portu à navigatione conquiesceret, citharâ solatium non omisit.

1 Poscimus, si quid 2 vacui sub umbra

3 Lufimus tecum, quod 4 hunc in annum

Vivat 5 & plures: age, dic 6 Latinum

Barbite carmen:

7 Lesbio primum modulate civi:

8 Qui scrox bello tamen inter arma,

Sive

Sive jactatam religaret udo

Littore navim :

7 Liberum & Musas, Veneremque & illi

Semper hærentem⁸ puerum canebat :

Et⁹ Lycum, nigris oculis nigraque

¹⁰ Crine decorum.

8 decus Phœbi, & dapibus supremi

¹¹ Grata testudo Jovis, O laborum

Dulce lenimen, ¹² mihi cunque salve

Rite vocanti.

AD ALBIUM TIBULLUM.

Ode xxxiii.

Nè plus æquo doleat, sibi rivalem à Glycera indignè
anteponi.

Albi,¹ ne doleas plus nimio, memor

² Immittis Glycera: neu³ miserabiles

Decantes elegos, ⁴ cur tibi junior

⁵ Læsa pœniteat fide.

⁶ Insignem⁷ tenui fronte Lycorida

Cyri⁸ torret amor, Cyrus in asperam

⁹ Declinat Pholoën: sed prius¹⁰ Appulis

Fungentur caprea lupis,

¹¹ Quàm turpi Pholoë peccet¹² adultero.

¹³ Sic visum Veneri: cui placet¹⁴ impares

Formas atque animos¹⁵ sub juga abenea

Sævo mittere cum joco.

7 Convivia quis vino

abundant.

8 Cupidinem.

9 Puerum quem

Aleus amabat.

10 Prisci laudabunt in

pueris & puellis oca-

los & crines nigros.

11 O Cithara supremi

Jovis epulis apta.

12 Salve cithara dulce

solatium mihi re

cunque, i. re quovis

tempore vocanti.

1 Nè fortè doleas plus

multo.

2 Glycææ crudelis,

quod amantem non

reclamet, sed fidem

daram violat.

3 Rebus miserabilibus

carmen Elegiacum

imprimis erat attem-

peratum.

4 quod rivalis juni-

or tibi anteponatur

& pluri hæc à Gly-

cera.

5 Præsta fide quam

tibi dederat Glycera,

6 Nè fortè doleas

plus iusto: hoc te

scire volo, quod

Lycoris Cyri amore

incenditur, at Cyrus spernit Lycorida. 7 Parva fronte.

8 Inflammat. 9 Cyrus propensus est

in amorem Pholoës asperæ & protervæ. 10 Pro quibusvis lupis. 11 quàm Cyri morem gerat

Pholoë. 12 Amatore: sic infra amatorem nominat adulterum, Ode 36. 13 Sic placitum est

Veneri unâ cum sævo joco, i. Cupidine. 14 Formas inæquales & discordes inter se jungere.

amore quum deformis formosam, senex puellam, vel qui alius formâ vel moribus discrepant amat.

15 Sub durum & difficilem amorem, quum maritus cogitur omnia facere non suo, sed coniugis

arbitratu.

Ipsum

mutata
reoror-
paravi.
parata
mente

ecum

Nora.
ris: &
m non

Sive

16 Quam elegantior
puella me exspectet.
17 Grata servare me
devinxi.

18 Nomen concu-
bitur.

19 Iracundior fratris

Adria. 20 quod Calabrum ambit, vel, quod sese in Calabriam infundit.

*Ipsum me¹⁶ melior quam peteret Venus,
17 Grata detinuis compede¹⁸ Myrtale,
Libertina, fretis¹⁹ acrior Adria
20 Curvantis Calabros finis.*

AD SE IPSUM. Ode xxxi. vi.

Quem poenitet quod Epicureos sequutus, parum studiosè
Deos coluerit.

1 Tardus.

2 Ratus, non affue-
tus.

3 Dum erro consultus.

4 peritus Epicureus
sapientia, quæ docet
contemnere omnes
religiones.

5 Nunc mutare con-
siliū cogor. Metaph.
à mutis docti qui
quum aberraverint
retrò navigant.

6 Atque recurrere,
& eadem redire via.
fortasse ab Epicureis
ad Stoicam professio-
nem.

7 Jupiter dii & lucis
Pater.

8 Fulmine nubes dis-
rumpens.

9 Per aera vel cælum
serenum fulminis puro
cælo facta porten-
dunt hominibus tri-
stis.

10 Poeta igitur non vano deorum meru perterritus, respicere. 9 Tonitr. 10 Vide supra Od. 16.

11 Tellus immobilis, gravis & tæne sensu. 12 Inferorum palus. 13 Tænari odiosi sedes. Est Tæ-
narus urbs Læoniæ, vel promontorium, unde singunt poëta descensum esse ad inferos. 14 Acti-
onon est in ultimo Oceani finis, cuius cacumen cerni non potest. 15 Deus alta potest humilia

reddere, humiliaque in altum attollere. 16 Deus obcurat excellentem. 17 quæ non appareat,
aperiens. 18 Ab hoc homine apicem, i. summitatem potestatis auferit Fortuna, i. deus. hic porulile
guler i. in altum opes & honores transfert. Poeta fortunam & Deum pro eodem hic ponere videtur.

19 Cum strepitu luctuoso.

1P Arcus deorum cultor & infrequens;
Insanientis dum sapientie
3 Consultus erro, 4 nunc retrorsum
Vela dare, 5 atque iterare cursus
Cogor relictos, namque 6 Diepiter
7 Igni corusco nubila dividens;
Plerumque 8 per purum tonantes
9 Egit equos, volucrumque 10 currum.
Quo 11 bruta tellus, & vaga flumina,
Quo 12 Styx & 13 invisibilia Tænari
sedes, 14 Atlantisque finis
Concussitur, 15 valet ima summis
Mutare, & insignem 16 attenuat deus,
17 Obscura premens, 18 hinc apicem rapax
Fortuna cum 19 strepitu acuto
Susululis hic posuisse gaudet.

AD

AD FORTUNAM. Ode xxxv.

Obsecrat eam, ut Caesarem conservet in Britannos iturum.

O¹ Diva, gratum quæ regis² Antium,
³ Prasens vel imo tollere de gradu
 Mortale corpus, vel superbos
⁴ Vertere funeribus triumphos:
 Te pauper⁵ ambit sollicita prece
 Ruris colonus: te dominam aquoris,
⁶ Quicumque Bithyna laceffit
 Carpathium pelagus carina:
 Te⁷ Dacus asper, te⁸ pro fugi Scythæ,
 Urbesque gentisque, & Latium serox,
 Regumque⁹ matres barbarorum, &
¹⁰ Purpurei mectunt tyranni:
 Injurioso ne pede proruas.
¹¹ Stantem columnam: ¹² neu populus frequens
 Ad arma cessantes, ad arma
 Concitus: imperiumque frangas.
 Te semper anteit seva¹³ Necessitas,
¹⁴ Clavos trabales & ¹⁵ cyneos manū
 Gestans abena: nec severus
¹⁶ Uncus abest, liquidumque plumbum.
¹⁷ Te spes & albo ¹⁸ rara fides colit
 Velata panno: ¹⁹ nec comitem abneget,
²⁰ Uticumque mutata potentes
 Veste domos inimicæ linguis.

præcedere, quod certiora sunt & stabiliora quæ sunt necessarii quàm quæ fortiori. 14. Trabales
 sunt clavi magni quibus trabes configuntur, vel ut alii volunt, sunt prægrandes pali ad infir clavos
 cupisidem habentes, ad torquendum & cruciandum nomos parati. 15. quibus infertis non
 solum res finduntur, sed etiam combinantur. 16. Uncus utebantur antiqui ad malenorum pennas,
 sed hic significat hamum ferreum quo saxa & cæmenta firmissime inter se devinciuntur, præsertim
 plumbo liquido adjecto. 17. Ordo est, te spes albo velata panno & rara fides colit. Alij dicunt ad candi-
 datos, qui veste candida induti quam petereat Magistratum aut dignitatem, sperabant se in futuro
 futuros. 18. Fides ruda & simplex, vel, quæ à paucis colitur. 19. Nec ipsa (Fides scilicet) tibi comen-
 esse recusat, fidelis enim amicus non deserit amicum olim florentem; nunc miserum. 20. quos
 documque in ista inimica lingua & desertis quot antea beveras, veste tua mutata aut luto aut
 pauperie.

1 O Fortuna Jovis
 subministra.

2 quæ præfides An-
 tio, urbi in qua tam-
 plum tibi consecra-
 tur.

3 Potens & parata
 hominem de ima
 plebe in altum ef-
 ferre.

4 Mutare in cadæ
 & funera.

5 Te rogar.

6 Omnis te rogar,
 qui hostiis, i. qui
 navigat & remis
 impellit pelagus Car-
 pathium Bithynæ
 carinæ.

7 Gens bellicosa
 juxta litum thuvium
 degens.

8 Scythæ in plaustris
 tanquam in domibus
 habitantes, certam
 sedem nullquam ha-
 bentes.

9 Solent matres
 timere liberis.

10 Reges purpura
 ornati.

11 scutum imperii non
 everras.

12 Neve populus
 congregatus concitus
 quicquam ad arma &
 destruat imperium.

13 Idcirco necessium
 dicitur Fortunam.

14 Trabales
 sunt clavi magni quibus
 trabes configuntur, vel
 ut alii volunt, sunt præ-
 grandes pali ad infir
 clavos cupisidem ha-
 bentes, ad torquendum
 & cruciandum nomos
 parati. 15 quibus in-
 fertis non solum res
 finduntur, sed etiam
 combinantur. 16 Unco
 utebantur antiqui ad
 malenorum pennas,
 sed hic significat hamum
 ferreum quo saxa &
 cæmenta firmissime
 inter se devinciuntur,
 præsertim plumbo li-
 quido adjecto. 17 Ordo
 est, te spes albo velata
 panno & rara fides
 colit. Alij dicunt ad
 candidatos, qui veste
 candida induti quam
 petereat Magistratum
 aut dignitatem, sperabant
 se in futuro futuros.

18 Fides ruda & simplex,
 vel, quæ à paucis
 colitur. 19 Nec ipsa
 (Fides scilicet) tibi
 comen esse recusat,
 fidelis enim amicus
 non deserit amicum
 olim florentem; nunc
 miserum. 20 quos
 documque in ista
 inimica lingua &
 desertis quot antea
 beveras, veste tua
 mutata aut luto aut
 pauperie.

21 Retrocedit & diffugit re mutata & adversa.

22 Amici dolosi & fraudulenti in serendo pariter jugo cum amicis calamitate affectis diffugiunt, consumptis amicorum divitiis.

23 O diva grammis quas regis Ananiam, servos iterum Caesarem, &c.

24 Et serva novum exercitum ex juvenibus conscriptum Eois, orientalibus partibus, Medis, Persis, &c. horribilem.

25 Et formidolosum Britannis qui incolumem partem mundi solis occasui propinquum, cujus radiis Chetanus quasi rubescit.

26 Pudor vulnorum in bello civili acceptorum.

27 Fratrum interfectorum qui contrariarum etiam partium.

28 A quo scelere refugimus nos, qui sumus duraetas. i. homines huius aetatis sine misericordia.

29 Nepotia. 30 Religione adversus Deos. 31 quas templa deorum non violavit juvenis.

32 O Fortuna, utinam nova incude dissingas. i. de novo singas & refabrices ferrum ferulum in bello civilis, quod non in cives ut in prima fabricatione, sed in hostes Massageras & Arabes tornari debeat. Ego certe hanc explicationem (cum boni Lambini venia) neque pinguem esse puro, neque elegantia Horatiani indignam, sed cum gemino sensu totius Odae optime consentire. 33 Populum Scythicum ultra mare Caspium.

*At vulgus infidum & meretrix²¹ retro
Perjura cedit: diffugiunt cadis*

Cum face siccatis amici,

Ferre jugum pariter²² dolosi.

²³ Servas iterum Casarem in ultimos

Orbis Britannos,²⁴ & juvenum recens

Examen Eois timendum

Partibus,²⁵ Oceanoque rubro.

Eheu²⁶ cicatricum & sceleris pudet,

²⁷ Fratrumque,²⁸ quid nos dura refugimus

Ætas? quid intactum²⁹ nefasti

Linquimus? unde manus juventus

³⁰ Metu deorum continuit? ³¹ quibus

Pepercit aris? ³² O utinam nova

Incude dissingas vetusum in

³³ Messigetis Arabesque ferrum.

AD POMPONIUM NUMIDAM.

Ode xxxvi.

Ob cujus ex Hispania reditum gaudio exultat.

1 Carmine Lyrico.

2 Debito, vel voti vel officii causa.

3 Custodes & Pollicent navigari ovis p'ti fides, itaque finem futuros nisi sacrificia eis promissa persolveret.

4 Ordo est, qui nunc saepe deversus ab

ultima Hesperia dividit multa oscula charis sodalibus, nulli tamen p'ora quam dulci Lamiæ, memor paucitæ acis non alio rege & memor simili mutare roga. 5 Hispania, non ab ea Hesperia, q. d. apud hunc poetam sæpe pro Italia ponitur.

*ET thure &¹ fidibus juvat
Placare, & vituli sanguine² debito
Custodes Numidæ³ Deos:*

*⁴ Qui nunc⁵ Hesperia sospes ab ultima,
Charis multa sodalibus,*

Nalli plura tamen dividit oscula

Quidam.

Quam dulci Lamia : ⁶ memor
 Acta non alio rege pueritia,
⁷ Mutataque simul toga.
⁸ Cressa ne careat pulchra dies vota :
⁹ Neu prompta modus amphora,
¹⁰ Neu morem in Saliū sit requies pedum :
¹¹ Neu multi Damalis meri
 Bassum Threicia vincat ¹² Amysside :
 Neu desint epulis rose,
 Neu ¹³ vivax apium, neu ¹⁴ breve lilium.
¹⁵ Omnes in Damalin putres
 Deponent oculos : ¹⁶ nec Damalis novo
 Divelletur adultero,
 Lascivis ederis ¹⁷ ambitiosior.

Adjectivum quarti casus. ¹¹ Neque Damalis quæ multi meri est & mulier bibacissima, Bassum viuat in potando, sed cum Numida potius contemdat bibendo. ¹² Poculo capacissimo, quod sine interpiratione hautim & labris non clausis epotabatur. Alii dicunt amyssiden hoc loco non poculum significare, sed intemperatam inter Thracas bibendi genus, in quo comperaretur potum in alvum non secus atque in dolium infunderent, idque coactum & sine respiratione ; cui fortissime pularim, est contrarium. Angli appellant *Carousing, or drinking of health*.
¹³ Apium dia virens. ¹⁴ Lili flos magnus est, sed durat brevi tempore. ¹⁵ Omnes defigunt & consicunt in Damalin suos oculos putres, i. oculos ebrios, vel libidine frados. ¹⁶ Non tamen illa divelletur à novo amatore Pomponio Numida. ¹⁷ Eum artibus ambicus, quam edere completur arbores.

⁶ Memor pueritiam exatæ sub eodem magistro & communi doctore.
⁷ Cuiusque essent utraque partes simul & eodem tempore præserta deponita togam virilem lumperunt.
⁸ Cressæ vel sive lapillo noretur hinc dies.
⁹ Neve in bibendo sit mensura, sed promatur vinum in amphora magna.
¹⁰ Neu cessent siccum & tripudia in morem Saliū, i. ut saltem Sali Martis Gradivæ sacerdotes à Numa Pompilio primum instituti. Saliū est

AD SODALES. Ode xxxvii.

Quos hortatur ad indulgendum Genio ob victoriam Adriaticam.

Nunc est bibendum, nunc pede libero
 Pulsanda tellus : nunc ¹ Saliaribus
 Ornare ² pulvinar deorum.
³ Tempus erat dapibus sodales.
⁴ Antehac nefas depromere cacubum

¹ Nunc post Augusti victoriam libere tria potandum est.
² Dapibus opiparis & delicatis cuiusmodi Sali Martis sacerdotes uti consueverunt.

³ Lectula & pulvinaribus, quibus dii imponebantur. ⁴ Tempus est. ⁵ Antehac nefas erat à cæcis avitis depromere cacubum, id est, vinum generosum. Cacubum dictum à Cacubis Campanis populis sed quos nascitur, sed nunc deinde Antonio cum Cleopatra, hoc erat illud tempus, in quo de hac pulari.

D i

Cellis

6 Cella vitæ deno-
rang vini verustatem,
in qua laus summa
est.

7 Interea dum de-
mops Cleopatra rui-
nam & ever- onem
urbi & reipub. re-
moliturus.
8 Exitium.

9 Cum grege Eum-
chorum nuri morbo
litorantium. quos
Cleopatra cubiculari-
os habebat.

10 In eo impotens,
quod se continere
non poterat quin ex-
speraret quæ speran-
da non erant.

11 Rebus secundis
ehra & ab hoc im-
providē ut solent esse
ebrii.

12 Sed rursus in spe-
rando infaniam com-
pressit vix una navis
superstes in qua fuge-
bat Cleopatra.

13 Mentem furiosam
vino, quod apud
Marceonem in Æ-
gypto pahdem nasci-
tur. vel incertam
fanaticam Marcotici
regni regni Ægy-
pti opulentia de-
mentatam.

14 In timores men-
tem eius graviter
concutientes.

15 Celeriter fugien-
tem.

16 Ordo est: Caesar
remis adurgens, i. celeri navigatione Cleopatram persequens (velut accipiter, Sec.) ut illam in vincula
conferret, quasi monstrum satis sibi reservatum.

17 Tharsus ab Hæmone monte, frigido & nivoso.
18 Nec morte mulierum. extrivit enim, nec celeri navigio in abstrusis Ægypti latebras se contrulit.
19 Regnum suum desperatum & dejectum. 20 Et fortis, i. impavidus ad apponendas
suo corpori serpentes. 21 Ideo atrum, quia veneno intercepti plerumque nigrescunt & intantur.
22 Insuper deliberatam & promeditatam mortem promptior effusa & ferocior quam prius fuerat.
23 Scilicet invidens, id est, nolens ad triumphum Cæsaris Romam deduci: avis Liburnis, id est, in hosti-
bus navibus Liburnorum. quorum auxilio parva fuerat Augusto victoria. 24 Invidens etiam quod
tanquam privata (non amplius regina) duceretur in superbo Cæsaris triumpho) exitum mulier non
ignobilis, sed summo loco nata.

6 Cellis avitis, dum Capitolio

Regina dementes ruinas

8 Funus & imperio parabat,

Contaminato cum grege 9 turpium

Morbo virorum: 10 quilibet impotens

sperare fortunæque dulci

11 Ebria, 12 sed minuit furorem

Vix una sospes navis ab ignibus:

Mentemque 13 lymphatam Marcotico

Redegit 14 in veros timores

Caesar, ab Italia 15 volentem

16 Remis adurgens, (accipiter velut

Molles columbas, aut leporem citius

Venator in campis nivæis

17 Emonia) daret ut catenis

Fatale monstrum, quæ genocrosius

Perire quarens, 18 nec muliebriter

Expavit ensē, nec latentes

Classe citā reparavit oras.

Ausa & 19 jacentem visere rægiā

Valsu sereno fortis, 20 & asperos

Tractare serpentes: ut 21 atrum

Corpore combiberet venenum;

22 Deliberata morte ferocior:

23 Savis Liburnis scilicet invidens,

24 Privata deduci superbo

Non humilis mulier triumpho:

AD MINISTRUM M. Ode xxxviii.

Vult famulum suum nihil aliud adhibere ad extremum convivii apparatus quam myrtum.

1 *Persicos odi puer apparatus,*
Displicent nexæ² philyra coronæ.

3 *Mitte sectari, rosa quo locorum*

4 *Serâ⁵ m' retur.*

Simplici myrto nihil allaboris

6 *Sedulus curo, neque te ministrum*

Dedecet⁷ myrtus, neque me, sub arcta

Vite bibentem.

quibus fiant coronæ. 4 Ros stercina, quæ elapso suo tempore non nisi in raris locis invenitur. 5 Maneat & ultra cætetis rosas dures. 6 Sedulus curo ut nihil laboriosè addas ad convivium, condecorandum præter myrtum. 7 Myrtus Veneri gratissima & ad discutiendum vini vaporem utilisima, non faciet te minoris esse gratiæ: neque me sub ipsâ & umbrosâ vite bibentem.

1 Odi regulas & sumptuosas delicias, scilicet odores, unguenta, coronas operas, quibus uti solebant Persæ in convivio.

3 Tenuissima tilis membrana qua flores foribus intertextantur.

3 Omittre studiorè, querere quo in loco succrescant rosæ tardius evadentes, ex

Q. HORATII FLACCI
 ODARUM SEU CARMINUM
 LIBER SECUNDUS.

AD C. ASINIUM POLLIONEM.

Ode i.

Pollionem monet ut tragiædarum scripturam tantisper intermitteret, dum respublica sit composita. Deinde commendat illius scripta

1 *Motum ex Metello consule civicum,*
Bellicæ² causas, &³ vires, & molos,

1 Tu Pollio tristes motum civilem ex Metello ad es, ex eo tempore quo Metel-

lus fuit consul, &c. periculosa plenum opus aleu, &c. Intermittere hanc scripturam, &c. Et sunt Mæliam tragicam paullisper desiderari in theatris. 2 Dominandi cupiditatem. 3 Arrogantiam. 4 Avaritiam, Ambitionem. Pompeius enim non ferebat parem, non Cæsar superiorem. 4 Modos, quibus Fortuna huius in his contentioribus, nunc adversa, nunc prospera.

1 Amicitias noxias & infidas.

6 Et arma sanguine civili oblita, nondum lota, nec aliqua expiatione pura effusa.

7 Opus plenum fortis, quæ, ut alearum, lætas dubium habet eventum, tibi que periculosum quod multorum vitia quæ tu notaveris, in eo non paucis displicentibus.

8 Cineri qui regit ignes subiectos.

9 Paulisper intermittere tua Musa tragedias scribere, easque scæne committere.

10 Postquam belli civis historiam (quæ res publicas coarctat) soluta oratione conscripseris.

11 Tragediæ Terpionem quæ grandia continet revocabis.

12 Atheniensium coarctatione (quo tragedi in theatris calcabantur, sic dicto à Cecrope Athenarum rege, qui primus scripsit tragedias).

13 O Pollio, qui rei insignis es parronis & curiæ, id est, senatui in statuendo de re publica consilium id à te experienti.

14 Victoria, quæ laurum meruit.

15 Salomam Dalmatia civitatem vicerat Pollio, de qua egerat triumphum. 16 Tam graphicè exprimis res gestas à Pollio, ut jam mihi videat non audire, sed in crederè præliis quæ narras. 17 Murmure mortem minitandi. 18 Percussus vel obtundis aures. 19 Pulvere glorioso, sordidos qui fortiter pugnares pro patriæ libertate ceciderunt. 20 Et campos terrarum patres imperio Romæ à Cæsare subjugatas, præter invitum animum Catonis. 21 qui foveas Numidis in bello Jugurthino. 22 Ab Africa discederat haud potens suam odium explere. 23 Romanorum posteros nuper cæcos in Africa macavit, tanquam vicinas Jugurthæ manibus immolandas. 24 quis campus factus pinguior Romanorum sanguine & sepulchris non restatur impia prælia in quibus civem civis trucidavit? quasi diceret. Omnis campus est pinguior Romanorum sanguine.

Ludumque Fortuna, gravisque
Principum amicitias, & arma

Nondum expiatis uncta cruoribus,
Periculosa plenum opus alea

Tractas: & incedis per ignes
Suppositos cineri doloso.

Paulum severæ Musa tragedia
Desit theatris: mox ubi publicas

Res ordinâris, granæ munus
Cecropio repetes cothurno,

Insigne mæstis præsidium reis,
Et consulenti Pollio curiæ:

Cui Laurus æternos honores
Dalmatico peperit triumpho.

Jam nunc minaci murmure cornuum,
Perstringis aures, jam litui strepunt,

Jam fulgor armorum fugaces
Terret equos equitumque vultus.

Audire magnos jam videor duces
Non indecoro pulvere sordidos:

Et cuncta terrarum subacta,
Præter atrox animum Catonis.

Fumo, & deorum quisquis amicior
Africæ inulta cesserat impotens

Tellure: victorum nepotes
Rettulit inferias Jugurthæ.

Quis non Latino sanguine pinguior

*Campus sepulchris impia prætia
 Testatur,²⁵ autitumque Medis
²⁶ Hesperia sonitum ruinæ?
²⁷ Qui gurgis, aut quæ flumina lutzubris
 Ignara belli? quod mare²⁸ Daunia
 Non decoloravere cæles?
 Quæ caret ora cruore nostro?
²⁹ Sed ne reliâs Musa procax jocis
 Cæa retrahes munera³⁰ naniæ:
 Mecum Dionæo sub antro
 Quære modos levi re³¹ plectro.*

lamenti ad res amœnas & amatorias carmini lyrico aptiores. Ordo & sententia horum verborum hæc est: sed tu ô procax (i. petulanx Musa) nē iterum trahes lugubre carmen primo invenum a Simonide poëta in insula Cæa nato, jocis (i. rebz lascivis) reliâs: quære mecum mœchis (i. versis) faciliari stylo) sub antro Dionæo (i. sub antro Venereo) in quo res leve & Venereæ sunt canende. 30 Naniæ, carmen est lugubre, quod cum lamentatione extremum arque ultimum detinendis (auscultat) 31 Plectrum Latinè pecten, est instrumentum citharædi, quo fides plectitur, i. percutitur, à ΠΑΥΤΗ percussio.

AD C. SALLUSTIUM CRISPUM.

Ode ii.

Proculeium laudat ob liberalitatem in fratres. Contemptus pecuniæ solum regem efficit & beatum.

¹ Nullus argento color est, avaris
 Abdita terris inimice lamina,
 Crispe Sallusti, nisi temperato
 Splendeat usu.
 Vivet² extento Proculeius ævo
³ Notus in fratres animi paterni:
⁴ Illum aget penna metuense solvi.
 Fama superstes.
⁵ Latius regnes, avidum domando

1 Ordo est. O Crispe Sallusti inimice lamina (i. lamina) ab avaris in terris abdita & defossa, quæ est color vel splendor argenti (i. argenteum) nihil habet puritatis, cuius pulvis est usus moderatus. 2 Avo productio ad posterum, i. Proculeius vivet in ævum. 3 Fama perennis Proculeio superviens, excollet cum penna, cuius nulla unquam dissolutio futura est, significatur æternitas quæ neque perit, neque perire meruit. 4 Latius potius regnare, si animum tuum à cupiditatibus refrenas, quàm si orbem universum possideas.

6 Gadibus disjunctis
 & procul sitis ab ipsa
 Libya. Gades oppi-
 dum est Hispaniæ à
 Pœnis conditum.

7 Tam Carthago quæ
 est in Africa, quam
 illa Carthago quæ est
 in Hispania Sparticus
 edicit.

8 Tibi uni.

9 Hydronicus duntaxat
 bibendi desiderio ob-
 sequitur, morbum
 suum iugiter.

10 Fugerit è venis, &
 ex hepate insinuat.

11 Et nisi fugerit ex
 pallido & pigro cor-
 pore ipse hydrops, qui
 aquam inducendo
 facit languorem in
 corpore.

12 Ordo est, virtus
 disticha plebi (i. vir-
 tutis à sehe discrepans) eximie numero beatorum (i. beatum non reputat) Phryas reddiditum solio
 Cyri (i. in Cyri sedem restitutum) & virtus dedocet (i. virtus secus docet) populum uti falsis vocibus,
 desiderens uni (i. soli sapienti) regnum & turam diadema, & desiderans proteritiam laurum (i. gloriam
 speciem & perpetuam) ei qui spectat ingentes acervos (i. qui inquiri potest pecunie cumulo) oculo
 inextorto (i. oculo crantini uti) qui ad aspectum pecunie non magis movetur quam lapis: 13 Per-
 sum regem, Cyri filium. 14 Populus inter bevos reges, ut omnes alios divites numerat.

*Spiritus, quam si Libyam & remotis
 Gadibus jungas: 7 & uterque Pœnus
 Serviat uni.*

*9 Crescit indulgenti sibi dirus hydrops:
 Nec sitim pellit, nisi causa morbi*

*10 Fugerit venis, 11 & aquosus albo
 Corpore languor.*

*12 Redditum Cyri solio 13 Phryaten;
 Dissidens plebi, numero beatorum
 Eximit virtus: 14 populumque falsis
 De locet uti*

*Vocibus: regnum & diadema tutum
 Deferens uni, propriamque laurum,
 Quisquis ingentes oculo inextorto
 Spectat acervos.*

AD DELIUM. Ode iii.

Moderatè ferenda utraque est fortuna, quam omnibus im-
 pendeat æqua moriendi conditio.

1 Mentem sequibilem
 non fractam in rebus
 aversis.

2 A gentiæ & pro-
 fusa hilaritate tem-
 peratam in rebus se-
 cundis.

3 O Deli qui mori-
 tus es, five mæstus
 videris, five hilaris.

4 Seu te recumben-
 tem ad bibendum
 feceris beatum in

gramine remoto, i. in
 solo herpaso à frequentia hominum remoto-
 in interiore parte cellæ vinarie reconditum, Consulam nominibus vini cadis inscriptis ad tempus &
 vini præstantiam significandum.

Æ *Quam memento rebus in arduis
 Servare mentem, non secus ac bonis,*

*2 Ab insolenti temperatam
 Latitiâ, 3 moriture Deli:*

Seu mæstus omni tempore vixeris,

*4 Seu te in remoto gramine per dies
 Festos reclinatum beâris*

5 Interiore nota Falerni:

5 Vino optimo & verisimilissimo, quale erat Falernum

Quo

6 Quò pinus ingens 7 albaque populus
 Umbram hospitalem consociare⁸ amant
 Ramis, & obliquo laborat
 Lympha fugax⁹ trepidare rivo.
 10 Hac vina & unguenta, & nimium¹¹ breves
 Flores amœna ferre jube risæ:
 12 Dum res & atas, & sororum
 Filatrum patiuntur atra.
 13 Cedet comptis saltibus, & domo,
 Villaque¹⁴ flavus quæ n Tiberis lavit,
 Cedet: 15 & extructis in altum
 Divitiis potietur hæres.
 Divesne, prisco natus ab¹⁶ Inacho,
 Nil interest, an pauper, & infima
 De gente, 17 sub dio moreris,
 18 Victima nil miserantis¹⁹ Orci.
 20 Omnes eodem cozinur, 21 omnium
 Versatur²² urna: 23 serius, ocys
 Sors exitura, nos in æternum
 Exilium impositura²⁴ cymbæ.

16 Argivorum rege. 17 An vivas sine domo & sub cœlo nudo habites. Flutoni mandanda, id est, qui es mortuus. 19 Orci, quem nullius miseret. 20 Omnes ad mortem compellimur. 21 Ordo est, sors omnium exitura serius vel ocys, & nos impositura cymbæ in æternum exilium verit in urna. 22 In urna fatali, in quam consuevit omnium sortes vitæ mitti. 23 Sive tardius sive celerius moriendum est. 24 Navi Charontis, quæ Animas per Acherontem fluvium traducit.

6 In quo gramine.
 7 Populus arbor, cu-
 jus frondes internæ
 sunt albae.

8 Amanter consoci-
 ant sine ramis ad
 umbram faciendam,
 quæ velut hospitium
 fit epulantibus.

9 Trepidat sine re
 cum mutmare.

10 Ad hunc locum.

11 Rosa circa deso-
 rescentis quam longe
 una dies, atas tam
 longa rosarum est.
 Virg.

12 Dum res familia-
 ris & ætas juvenilia
 perimuntur, & dum
 Parca etiam paci-
 entur, quarum fida
 dicuntur atra, quod
 omnibus mortem
 minatur.

13 Discedes ab omni-
 bus divitiis & à villa
 etiam quam Tiberis
 præterruit.

14 Vide Od. 1. lib. 34

15 Et divitiis concer-
 varis porcegar hæres,
 forsitan ingratum.

16 Existens victima
 17 Omnes ad mortem
 18 Existens victima
 19 Omnes ad mortem
 20 Omnes ad mortem
 21 Omnes ad mortem
 22 Omnes ad mortem
 23 Omnes ad mortem
 24 Omnes ad mortem

AD XANTHIAM PHOCÆM.

Ode iv.

Non est cur Xanthias erubescat quòd Phyllida ancillam
 amet, quum multis magnis viris idem usu venerit.

1 NE sit ancilla tibi amor pudori,
 Xanthia Phocæ, 2 prima insolentem

1 Sic non poterit
 amare ancillam
 Phyllidem.

2 Serva
 non amare solentem

3 Ex I. p. u. d. o. capta
ergo servajure belli.

4 Calore amido, i.
sua pulchritudine.

5 Non Ajacem qui
fuit viles nlius.

6 Pulchritudo Tec-
melle, quæ ex Ajaxe
filium peperit huri-
cidea.

7 Agamemnon Arcti
filius in media victo-
ria vehementer ama-
vit Callandram.

8 Cassandra Præmi
filiæ est remissa. Callandia
rapta à Graecis.

9 Phrygiæ turmas,
quia i. brygæ proprie
barbari dicebantur.

10 Ach. Ne qui tuus
ex Læonia u. he. i. hec-
salis.

11 Et postquam He-
ctor morte peremptus
ab Achille, tradidit
Graecis deservialis

hebe fessis, Pergama
leviora tolli i. facili-
ora ut tollerentur &
evenirentur.

12 Inocentum est an
pulchra Phyllis, quem-
vis captiva, & summo
loco nata.

13 Parentes nobiles &
divites.

14 Doler certe jam
regis parentibus optam Penates habere sibi inimicos, adeo ut jam
captiva sit & præ pauperari suo stemmati respondere nequeat.

15 Impura & abjecta plebe esse
meram.

16 Neque crede mulierem tam fidelem & à lucro abhorrentem potuisse nasci à matre era-
bescentia, i. à matre quæ propter vitæ turpitudinem suis liberis est pudori.

17 Tibias longas &
rotundas.

18 Cassis laudo.

19 Noli suspicari me, Phyllidis amore esse captum quod eam laudo,
quippe qui quadragenarius sum, i. languidior ad res veneras quam adolescens annos viginti natus.

20 Cujus sensu properavi finire octavum lustrum, i. quinquennium octavum, scil. 40. annos.

3 Serva Briseis 4 niveo colore

Movit Achillem :

Movit Ajacem 5 Telamone natum

6 Forma captivæ dominum Tecmessa :

Arsit 7 Atrides medio in triumpho

8 Virgine rapta :

9 Barbara postquam cecidere turma

10 Thessalo victore, 11 & ademptus Hector

Tradidit fessis leviora telli

Pergama Graiis.

12 Nescias an te generum 13 beati

Phyllidis flavæ decorent parentes.

14 Regium certe genus & Penates

Mæres iniquos

Crede non illam tibi 15 de scelestâ

Plebe delectam : 16 neque sic fidelem,

Sic tu, ro averfam potuisse nasci

Matre pudenda.

Brachia & vultum, 17 teretesque furas

18 Integer laudo, 19 fuge suspicari,

Cujus octavum 20 trepidavit ætas

Claudere lustrum.

IN LALAGEN. Ode v.

Pulcherrima Lalage est virgo viro immatura, ergo ab ejus
cupidine est mens revocanda.

1 Lalage nondum est
ad concubitum ma-
tura. Metaphor. est

perperæ datus à ju-
venca qui nondum subit jugum, nec raurum irruentem ferre queat.

2 Cervice subasta, i. supposita
vel domita.

3 Nondum officia conjugii valet exquirere cum suo pari, i. marito.

1 Nondum subasta ferre jugum valet

2 Cervice : 3 nondum munia comparis

exquire

Equare, nec ⁴ tauri ruentis
 In Venerem tolerare pondus.
 Circa virentes est animus tuæ
 Campos ⁵ juvenæ, nunc fluvius gravem
⁶ Solantis æsum, nunc in udo
 Ludere cum vitulis salictis
⁷ Præstientis, ⁸ tolle Cupidinem
 Immitis ⁹ uva: jam tibi lividos
¹⁰ Distinguet autumnus racemos
 Purpureo variis colore:
¹¹ Jam te sequetur: currit ¹² enim ferox
 Etas: ¹³ & illi, quos tibi dempsit,
 Apponet annos. ¹⁴ jam proterva
 Fronte petet Lalage maritum,
¹⁵ Dilecta, quantum non Pholoë ¹⁶ sugax,
 Non Chloris: ¹⁷ albo sic humero nitens,
 Ut para nocturno renidet
 Luna mari, ¹⁸ Cnidiûsve Gyges.
¹⁹ Quem si puellarum infereres choro,
 Mare sagaces falleret hospites
 Discrimen obscurum, solutis
 Crinibus ambiguoque vultu.

maturefcer, tu verò senefcer. 14 Jam tua Lalage te maritum petet fronte inverecunda, i. non pudebit
 cum maritum petere. 15 Dilecta à quocunque qui eam viderit, magis quàm Pholoë & Chloris
 feminæ pulcherrimæ. 16 Viros fugiens, ut inde plus ametur. 17 Lalage fic fplendens humeris
 albis, quemadmodum luna pura, i. nullis nebulis obducta reſplendet in mari tempore nocturno.
 18 Puer formoſiſſimus. Cnidiûs dictus ex Cnido iſula Veneri dicata. 19 quem Gygen ſi inter puel-
 las proſtitueres, diſcrimen obſcurum, i. parva diſcreuita falleret peregrinos, quorumvis acutus &
 perſpicaces. Nam ignoſceretur ille ab hoſpitibus qui eum aſpiciant, quia crinibus longis utitur & la-
 conis, ſicciẽque habet tam venuſtam & politam, ut ambigi poſſit, hunc puer an puella.

AD SEPTIMUM. Ode vi.

Optat habere ſuz ſenectutis ſedem Tibur & Tarentum, quo-
rum laudat amœnitatem.

Septimi ¹ Gades aditure mecum, &
² Cantabrum indoſtum iuga ferre noſtra, &

³ Populum Hiſpaniæ ferociſſimum, qui nondum didicit Romano Imperio obedire.

³ Barbaras

4 Pondus viri robati
ad concubium.
prompti.

5 Tuz puellæ.

6 Reſrigerantis æ-
ſum.

7 Vehementer cupi-
entis ludere non cum
tauris moroſis, ſed
cum vitalis læris in
udo ſalicto, i. in loca
ſalicibus conſerto.

8 Eſt alia Allegoria
ducta ab uva imma-
tura.

9 Puella impuberis,
ad concubium prop-
ter teneriorem æta-
tem inepta.

10 Ausumnus tibi
fructus maturos de-
pinger, id eſt, tempus
ſublequens illam tibi
virginem maturabit.

11 Puella, qua propter
ætatem immaturam,
te nunc reſugit pro-
pediẽti matura te
ultrò petet.

12 Non tarda eſt
ætas, citò pede labi-
tur.

13 Et ætas, i. tempus
adiciet tuz Lalage,
florentes annos quos
tibi detraxit, i. illa

1 qui ſi opus eſt,
mecum aditurus eſt
Gades ultimam Hiſ-
paniæ inſulam.

³ Syrtis inhospitalem.
Vide Od. 22. lib. 1.

⁴ Ubi unda Africana
veluti fervens exar-
det.

⁵ Tibur conditum
à Titurno Colono
Argivo.

⁶ Vicinam Tibur fir-
mis mihi navigatio-
nibus, itineribus &
militia defatigato.

⁷ A quo Tibure si
Parca, i. tres sorores
lanificæ (Ærebi &
gocis filia) me pro-
hibent.

⁸ Adito Caesum
Cæstrie fluvium
iuxta Tarentum, ubi
ovis aliis pedibus
præterquam suis sunt
coopertæ propter
excellentem lanæ
luculentiam, ne sua
vellet inquinaretur
ad cluctura neces-
sarium.

⁹ Et adito Taren-
tum in quo regnavit
Phalanthus Lacedæ-
monius, quo ducit
Læones Apollinis
oraculo Tarentum
considerant.

¹⁰ Arridet, placeo.

¹¹ Ubi mella non dant locum, i. ubi mella non sunt deteriora melle suavissimo quod colligitur apes
in Hyænto Atticæ monte, thymo aliisque herbis odoriferis abundante. ¹² Et ubi oliva propter
bonitatem contredit cum oliva quæ oritur in Venafrò, oppido in Campaniæ lictore sito. ¹³ Aër.
¹⁴ Aulon mox est Tarento vicinus, ferax, fertilis uvis, cuius uva non invidet, i. non cedit neque est
deterior uvis Falernis. ¹⁵ Ille locus, ubi hæc omnia sunt. ¹⁶ Beata arces, i. fertiles montes.
¹⁷ Ibi ra mihi mortuo iusta persolves, favillam calentem, i. cineres meos lachrymis conspersens.
¹⁸ Lachryma debita propter nostram amicitiam. ¹⁹ Tui Horatii.

AD POMPEIUM V A R U M. Ode vii.

Cui reditum gratulatur in patria.

¹ Ordo est, O Pompei
primo morum sode-
liti sum saepe deducite
mecum in ultimum

tempus (i. saepe mecum deductus fuisti à Bruto in periculum mortis) quis redonavit te quisitem diis
gratias taloque cæli? I. quis te patria ejectum iterum fecit civem Romanum?

O Sæpe mecum tempus in ultimum
Deducite, Bruto militia duce,

Quis

Quis te redonavit Quiritem
 Dis patriis² Italique cœlo,
 Pompei, meorum³ prime sodalium?
 Cum quo⁴ morantem saepe diem mero
⁵ Fregi,⁶ cœnatus nitentes
 Malobathro Syrio capillos.
 Tecum⁷ Phileppos & celicrem fugam
⁸ sensi relicta⁹ non bene parmula,
 Quum fracta virtus,¹⁰ & minaces
¹¹ Turpe solum tetigere mentes.
 Sed me per hostes Mercurius celicr
¹² Denso paventem sustulit aëre:
 Te rursus in bellum¹³ resorbens
 Unda fretis tulit¹⁴ astuas.
 Ergo¹⁵ obligata non redde Fori cap.m:
 Longaque sessum militia¹⁶ litus
 Depono¹⁷ sub lauru mea: nec
 Parce cadis tibi¹⁸ destinatis.
¹⁹ Oblivioso lavia Massico
 Ciboria exple: funde capacibus
 Unguenta de²⁰ conchis: quis udo
²¹ Deproperare apio coronas
 Curatve myrto? qu. m.²² Venus arbitrium
²³ Dicit libendi: non ego sanius
 Bacchabor²⁴ Adonis,²⁵ recepto
 Dulce mihi²⁶ furere est amico.

2 Italia regional.
 3 Principi vel ant.
 4 Diem longum as-
 sum.
 5 Diem frangere, est
 parrem diei in vino
 & Poculis ponere.
 Vide Cole 1 lib. 1.
 6 Malens capillos co-
 ronatos & delibatos
 Malobathro, quod est
 unguentum Syriam
 preciosissimum, si-
 dum ex lilio in
 Indiciis paludibus
 nascente sine radice.
 7 Ubi Cælius &
 Brans sunt victi.
 8 Vidi & experiri
 sum.
 9 Indecore, quia sagi
 clypeo abjecto.
 10 quum Cælius &
 Brutus vel eorum
 milites de virtute sua
 glorioses cupientes
 ceciderunt.
 11 Terram cruento
 sudatum cum ista
 mentis tetigere.
 12 Nube, quæ densior
 est aër.
 13 Reratum. Me-
 taph. data à Cha-
 rylæ qua significat
 Pompeium cum im-
 peru mentis & summe
 correptum ad Bru-

patres esse reversum. 14 Per freta astuas, i. bella serventia. 15 Promissam ac debitum redde
 epulum. 16 Corpus. 17 Sub meo patrocinio: nam laurus est incolumitaria & custodiam symbolum.
 18 Vasis vinariis ad tuum reditum reservata. 19 Imple ad summum & ebibe ciboria lavia (i. expo-
 sita pocula capaciora) Massico oblivioso, i. vino Campaniæ impleta, quod vinum liberis eorum obli-
 vionem malorum affert, vel per se, vel propter somnum subsequenter. 20 Tassis in quibus unguenta
 servabantur. 21 Celeriter necere & ex Apio & myrto concinnare coronas in conviviis assue-
 22 Venerem salorum vel celeritatum iactus regem bibendi convivique magistrum efficiebat, quem
 iactum alii putarunt esse numerum ter senarium, alii, quum omnes tali iacti cadebant dissimilem
 vultusque diverso apparebant. 23 Dabit. 24 Thracia populo bibacissimo. 25 Amico præter spem
 mihi reddico. 26 Libenter potare.

CARMINUM IN JULIAM BARINEM.

Ode viii.

Non est cur Barini juranti credatur; quum ex perjuriis
pulchrior exoriatur.

1 Jurisjurandi abs te
violati, i. perjurii.

2 Si minima parte
corporis, fieres deformior.

3 Crederem tibi ju-
ranti, vel crederem
illos esse vindices
perjuri in rebus ama-
toris.

4 Simulac, i. post-
quam per caput tuum
jurasti.

5 In publicum proditi-
a multis juvenibus
unice amata.

6 Utile est tibi &
alii si perjuri a non
puniantur: marri
mortuae promissa
non perfolvere.

7 Ex omnem mundi
majestatem fallere:
scil. fydere quæ sunt
visi nocte silenti.

8 Deos immortales.

9 *Daseros.*

10 Hoc dardex Venus:
Peraurta ridet aman-
tum Jupiter, & ventos
irrita terre jubet.
Tibullus.

11 Nymphae faciles
non iracundæ Vene-
ris comites, nimirum
Jocis R. ius, Plerus.

12 Cove aspera su-
garne sagittarum
quæ in illa rotæ

acutuntur, vel cruenta dicitur eos propter cades ex amore orientes, vel, quod immoderatus amor
exilium amantis manaret. 13 Juventus perjuriis tui, & doli meretricis ignara. 14 Amantes acci-
dunt novi qui tibi servant. 15 Nec veteres amatores domum tuam relinquunt, quamvis id sæpe
miseretur propter ruinam perjurium. 16 Matres filiis suis juvenibus mercent ne a te corrumpantur.
17 Senes etiam te mercent ne dilapidetur patrimonium liberis suis relictum. 18 Ne sui odores,
vanillas & blanditiæ maritos suos ab lecto alienent, inque tuo amore occupatos detineant.

ULLS si ¹ juris tibi pejerati
Pæna, Barine, nocuisset unquam

² Dente si nigro fieres, vel uno
Turpior ungue:

³ Crederem, sed tu ⁴ simul obligasti
Perfidum votis caput, enite scis
Pulchrior multis juvenumque proditi-

⁵ Publica cura.

⁶ Expedit matris cineres opertos
Fallere, ⁷ & toto taciturna noctis
Signa cum cælo, geli idque divos

⁸ Morte carentes.

⁹ Ridet hoc (inquam) Venus ipsa, ridet
¹⁰ Simples nymphæ, serus & Cupido,
Semper ardentes acuens sagittas

¹¹ Cote cruentæ.

Adde, quod ¹² pubes tibi crescit omnis,
¹³ servitus crescit nova: ¹⁴ nec priores
Impia testum dominae relinquunt
Sæpe minati.

Te suis matres metuunt ¹⁵ juvenis,
¹⁶ Te senes parci: miseraque nuper
Virgines nuptæ: tuæ ne retardet

¹⁷ Aura maritos.

LIBER II.
AD VALGIUM. Ode ix.

37

Ut tandem aliquando mortem pueri sui Myrtis desistere de-
finat.

Non semper imbres nubibus hispidos
Manant in agros, aut ² mare Caspium
Vexant ³ inaequales procellae

⁴ Usque : nec ⁵ Armeniis in oris
Amice Valgi, stat glacies ⁶ iners
Menses per omnes, aut aquilonibus

⁷ Quirceta Gargani laborant,
⁸ Et foliis viduantur orni.

⁹ Tu semper arges flebilibus modis
Myrtis ademptum : ¹⁰ nec tibi vespere
Surgente decedant amores,

Nec rapidum fuziente solem.
At non ¹¹ ter aeo functus amabilem
Ploravit omnes Antilochum senex

Annos : nec ¹² impubem parentes
Troilon, ¹³ aut Phrygiae sorores
Flevere semper. ¹⁴ desine mollium

Tandem querelatum : & potius nova
Cantemus Augusli ¹⁵ trophaea

Casaris, ¹⁶ & rigidum Niphatem,
¹⁷ Medumque flumen gentibus additum
Visis : minores volvere vortices :

¹⁸ Intraque praescriptum Gelonos
Exiguus equitare campis.

1 Imbres & nubibus
non semper manant
in agros asperos &
fenticoſos. 2 non est
semper hyems.

3 Mare in Scythia.

4 Procellae tempe-

stuosae, quae mare

reddunt inaequale.

5 Semper.

6 Armenia regio est
in Asia, inter montes,
Taurum & Caucasum
sitâ.

7 Glacies, quae fluvios
& agros efficit pigros
atque otiosos.

8 Quercus alba in
Gargani Apuliae
monte, non semper
veris, agitantur.

9 Nec foliis semper

madantur orni, i.

fraxini sylvestris.

10 Tu assidue inſue-
ris Myrtis mortuam
carmine Elegiâ
ad ſterus provocan-
sibus.

11 Nec manet, nec
vesper Myrtis amor
te deserit. Est vesper
ſtella Veneris quae
Solem occidentem
ſubſequeſ dicitur
Vesper, Orientem
verò antecediens
nuncupatur Phos-
phorus vel Lucifer.

12 Troilon ploravit Antilo-
chum filium suum ex Eurydice, caſum in praelio ab Hector. 13 Imberbis Troillum Priami filium.
14 Ant. Troili sorores, Polyxena, Cassandra, &c. 15 Desine à muliebribus querellis. Orationum more
sonitur Gentivus post verbum finiendi. 16 Caesaris victorias. Sunt enim trophaea victoris signa.
17 Et cantemus Niphatem, qui vel frigidus est Scythiae fluvius, vel mons est Armeniae nive horridus &
necreſtus. 18 Et cantemus Mediae flumen adiunctum gentibus, nimirum Armeniis, Partis, & aliis
Caesare victis. Cantemus (inquam) eos fluvios qui minores aquarum globos jam volvant, nam ſen-
tientes ſe cum Armeniis & Medis eſſe debellatos, angustius fluunt propter acceptae cladis dolorem.
19 Et cantemus Gelonos Scythiae Europae populos iuncta exiguis terminos ab Augusto praescriptos
equitare, i. non eſſe tritare & vagari, ſed ſubducere.

AD

Mediocritas in utrâque fortunâ est ferenda.

1 Facilius, commo-
dius.

2 Est Allegoria, quâ
significat neque subli-
mis nimis appetenda;
neque quod ad infima
& sordida merus
gratia se debemus
descendere ut nulla
habearur dignitatis
ratio.

3 Semper occupando
profundum mare. i.
in alto mare semper
navigando.

4 Cautus reformidat.

5 Litrus flexuosum,
vel, litrus nautis
propter vada & saxa
periculosum.

6 Domicilii pauper-
tate squalidi.

7 Caret aula sum-
ptuosa, quæ propter
magnificentiam cadit
in invidiam.

8 De alto ruant.

9 Pectus bene præpa-
ratum. i. animus bene
instructus, in rebus
adversis fortunam

bonam sperat, in se-
cundis meruit alteram
sortem, id est, fortu-
nam malam.

10 Hyemes assiduâ
imbribus terram de-
fou mantes.

11 Idem abducit.

12 Posthac. Non semper eadem manet fortuna. 13 Apollo non est semper iratus, sed quondam, i.
sacerdum citharam ad eundem provocat. 14 In rebus difficilis fortis esto animoque plenus, in
secundis humilis esto & animum contrahere. 15 quisquis ei. 16 Supprime vela vento nimium pro-

1 **R**ectius viues, Licini, neque alium
3 Semper urgendo : neque dum procellas

4 Cautus horrescis, nimium premendo

5 Littus iniquum.

Auream quisquis mediocritatem

Diligit, tutus caret 6 obsoleti

Sordibus recti, caret 7 invidenda

Sobrius aula.

Sapius ventis agitur ingens

Pinus : & celsa graviore casu

8 Decidunt turres : scriuntque summos

Fulmina montes.

9 Sperat infestis, metuit secundis

Alteram sortem bene præparatum

Pectus. 10 informes hyemes reducit

Jupiter, idem

11 Summovet. non, si malè nunc, & 12 olim

Sic eris. 13 quondam cithara tacentem

Suscitat musam, neque semper arcum

Tendit Apollo.

14 Rebus angustis animosus atque

Fortis appare : sapienter 15 idem

16 Contrahes vento nimium secundo

Turgida vela.

LIBER II.

53

AD Q. HIRPINUM M. Ode xi.

Omissis curis vivendum est hilariter.

Quid bellicosus ² Cantaber, & ³ Scythes;
Hirpine Quinsi, cogitet, Adria

⁴ Divisus obiecto, remittas

Quærere: ⁵ nec trepides in usum

Poscentis ævi pauca, ⁶ fugit retro

Levis juvenus, & decor ⁷ arida

Pellente lascivos amores

Canitie facilemque somnum.

Non semper idem floribus est ⁸ honos

Vernis, neque uno Luna rubens nitet

Vultu: quid æternis ⁹ minorem

Consiliis animum fatigas?

¹⁰ Cur non sub alta vel platano, vel hæc

Pinu jacentes sic temerè, & rosa

Canos ¹¹ odorati capillos,

Dum licet, ¹² Assyriaque nardo,

Potamus uncti? dissipat ¹³ Evius

Curas edaces. ¹⁴ quis puer ocylus

Reslinguet ardentis Falerni

Pocula prætereunte lympba?

¹⁵ Quis devium scortum eliciet domo

Lyden? ¹⁶ eburna, dic age, cum lyra

Maturet, in comptum Lacæne

More comam religata nodum:

1 Ordo est. q. Hir-
pine remittas quærere
quid cogitet bellico-
sus Cantaber & quid
cogitet Scythes divi-
sus obiecto Adria.

2 Populus Hispania,
vide supra Ode 6.

3 Gens Orientalis.
vide Ode 33. li. 1.

4 Scythes secundus &
nobis maris Adriatici
interfusione. Adria
in neutro genere
ponitur pro mari
Adriatico.

5 Nec sis anxius
propter ulum vitæ
quæ pauca possit,
quia vita brevis est.

6 Imberbis juvenus
randem senectute.

7 Sicca senecture
Venerem abigente &
somnia faciem, i.
somnia gravem &
longum nam somnia
senibus difficilis est.
& brevis propter co-
loris defectum &
morborum molesti-
am.

8 Pulchritudo.

9 Inferiorem, quam
ut futura Dei consilia
comprehendit.

10 Oratio est, cur non
potamus uncti dum

scet jacentes sic temerè, i. in umbra jacentes sine ullis ceremoniis ut casus retulerit, nulla habita per-
sonarum ratione? 11 Habentes capillos odoratos rosa, i. rosæ succo, vel ipsa rosa intermixtos.

12 Unguento Nardino, est nardus herba in unguentis componendis laudatissima. Assyria pro Syria,
non quod in Syria nardus nascitur, sed quod montis in quo oritur pars una ad Syrios, pars altera ad
Indos flectitur, unde dicta est Nardus Indica. Diof. li. 1. 13 Bacchus. 14 Lequitur Poëta quasi jam
sit in convivio, dicens, quis servus refrigerabit pocula ardentis vini Falerni prætereunte lympba, i. quis
refrigerabit pocula aqua fluviali diluta, ne in ebrietatem incidatur? 15 quis evocabit e domo sua
Lyden, meretricem non publicam, sed secretus cognitam? quæ quum sit devia, i. à via publica semota
nimis est vulgaris minisque omnium libidini exposita. 16 Ego cum Cruquo locum hunc sic ordi-
andum intelligendumque censo, o puer age, dis Lydæ ut maturet venire cum Lyra eburnea (erat
nim fidicina) habens comam religatam in nodum comptum morè Lacæne, i. pexum tantum & neg-
ligenter compositum morè mulieris Laconicæ.

E

AD

Res graves & tragicæ carmini lyrico non conveniunt. Horatius præter Lycymniæ formam & res amatorias nihil canet.

- N**olis longa sera bella ² Numantia
 Nec ³ durum Annibalem, nec ⁴ Siculum mare
 Pæno purpureum sanguine, mollibus
⁵ Aptari cithara modis:
 Nec ⁶ sævos Lapisbas, & nimium mero
⁷ Hyleum, domitosque Herculeæ manu
⁸ Telluris Juveneres, ⁹ unde periculum
 Fulgens contremuit domus
 Saturni veteris, tuque ¹⁰ pedestribus
 Dices historiis prælia Cæsaris
 Macenas melius, ductæque per vias
¹¹ Regum colla minantium.
 Me dulcis domina Musa ¹² Lycymnia
 Cantus, me voluit dicere ¹³ lucidum
 Fulgentes oculos, & ¹⁴ bene mutuis
 Fidum pectus amoribus:
¹⁵ Quam nec ferre pedem dedecuit choris,
¹⁶ Nec certare joco, nec dare brachia
¹⁷ Ludentem nitidis virginibus, ¹⁸ sacro
 Diana celebris die.
¹⁹ Num tu, quæ tenuit dives ²⁰ Achæmenes,
²¹ Aut pinguis Phrygiæ Mygdonias opes,
 Permutare velis crine Lycymnia:
²² Plenas aut Arabum domos?
- ¹ Nè velle, ne jubeas æquum est te nolle.
² Numantiam post bellum 18 annos inter Romanos & Carthagenenses gestum, scipio Africanus funditus delevit.
³ Annibalem laborum patientem, alii legunt dirum, i. crudelem.
⁴ Duilius Consul in mari Siculo primus omnium Carthagenenses prælio navali superavit, captis navibus 12 meritis 12. tribus hominum millibus cæsis, captis 7000.
⁵ A me decantari Lyricis carminibus.
⁶ Lapisbas ab Hercule in naptis Perithoi devictus.
⁷ Unum è Centauris mero nimium i. ex nimio meri poru superbum & intolerabilem.
⁸ Gigantes terræ filios Herculis subsidio superatos, qui bellum aliis indixerant.
⁹ Unde, i. à quibus coelum timuit periculum.
¹⁰ Historiis scriptis proxi oratione, quæ constat numeris & pedibus, sed non certa lege strictis.
¹¹ Regum, quos Cæsar subjugaverat in triumphum ductos.
¹² Amicæ tuæ & dominæ, alii legunt Liciniæ vel Licinnæ.
¹³ Lucide fulgor.
¹⁴ Pectus valde fidele.
¹⁵ Quam non dedecuit saltare.
¹⁶ Nec faceris diis certare, vel jocos gesticulari.
¹⁷ Quam non dedecuit brachia manusque dare pulchris virginibus quàm inter illas saltaret.
¹⁸ Die festo Dianæ.
¹⁹ Ordo est, numquid tu permutare velis crine Lycymniæ regem vel bonam quæ tenuit dives Achæmenes, aut Mygdonias opes pinguis Phrygiæ, aut plenas Arabum domos, id est, domos omnium rerum copia repletas?
²⁰ Periarum rex.
²¹ Aut fertilis Phrygiæ oves, dictæ Mygdonias à Mygdone Phrygiæ rege.
²² Domos opulentas propter aromata. sensus Poetæ hic est, tu non potes regum opes pluris facere quàm Lycymniæ amorem.

Dum²² fragrantia²³ detorquet ad oscula
Cervicem; ²⁴ aut facili sævitia negat
Quæ poscente magis gaudeat eripi:
²⁵ Interdum rapere occupet.

22 Anfr. fragrantia.
23 Avertet cervicem.
24 Aut si sa sevitia
negat oscula, quæ ma-
gis gaudeat sibi eripi
quam ille (Nempe
Amans) qui oscula
poscit.

25 quæ interdum osculum rapere anteverrat, atque prior osculerur, ut irascens amator facisfaciat.
O astum meretricium.

IN ARBOREM CUPUS CASH

repentino penè oppressus fuerat.

Ode xiii.

Nunquam homini satis certum est quid cavere debeat:
Sapphonis & Alcæi laudes.

1 Ille nefasto te posuit die,
Quicumque primum & sacrilega manu
² Produxit arbos, in nepotum

1 O arbos, ille te
placavit infans
die.

Perniciem, opprobriumque pagi.
Illum & parentis ³ crediderim sui
Fregisse cervicem. & ⁴ penetralia
Sparsisse nocturno cruore

2 Progenit in post-
erum perniciem &
torius vici ignomi-
niam.

Hospitis: ille venena ⁵ Colchica
Et quicquid usquam concipitur nefas,
Tractavit: agro qui statuit meo
Te triste lignum, te ⁶ caducum

3 Credere possum.
4 Partem interiorum
domus.

In domini caput immerentis.
Quid quisque vitet, nunquam homini satis
Cautum est ⁷ in horas. navita ⁸ Bosphorum
Pænus perhorrescit, ⁹ neque ultra
Caca timet aliunde fata.

5 Venena præsentio-
sima. Colchis est scy-
thiæ regio venenorum
& mulierum veneti-
carum feracissima.

¹⁰ Miles sagittas & celeram fugam
Parthi: catenas Parthus, & Italum
Robur: sed improvisa lethi

6 Te lignum ruino-
sum, quod in caput
meum nil mali meri-
tum incidisti.

¹¹ Vis rapuit rapietque gentes.

7 Per singulas horas.
8 Bosphorus ponticus
pro quolibet mari &
Pænus pro quovis
natura. Bosphorus est
Ponti fretum propter
angustias valde peri-
culosum.

¹⁰ Miles Rom. timer sagittas & celerem fugam Parthi, qui fugiens pagatur, vide Ode 19. l. 11. ¹¹ Sæpi
Violentia & morali necessitas rapit unumquemque nunc hoc, nunc illud timeantem.

E 2

11 Quam

Dum

12 quam parvo inter-
ritio ab inferis abul-
i. à morte.

13 Nigræ Proserpinæ
quæ Platonis uxor
est, inferni regina, vide
Ode 28 lib. 1.

14 Patrem Aëhillis
in eorum janitorem
& Judioem.

15 Campos Elysios
in quibus umbræ
terorum placide
quiescant.

16 Ex Sappho Grævis
chordis murmuran-
tem. Scripsit Sapphō
Æolice, quæ de puel-
lis Lesbii quere-
batur quod tibi in
amore non respon-
derent, nam mortuo
suo marito multas
puellas & pueros ada-
mavit, unde à poetâ
dicitur Mæcula.

17 Ex quâ penè
vidimus te & Alcæ
lyrâ canentem dura
mala navigationis,
fugæ & belli aureo
plectro, i. excellenti
Hylō, quo tyrannos

es insectatus. 18 Fuit Alcæus poeta Lyricus in eloquendo brevis & magnificus, plurimumque Homero similis. quint. 19 Exilli, vel, fugæ prælio. 20 Alcæum & Sapphonem mirantur umbræ, quum res canant religiosissimo silentio dignas. 21 Ordo est, sed vulgus densum humeris bibit aure pugnæ & exactos tyrannos, i. turba umbrarum frequens & conferta attentius audit pugnas & tyrannorum exactiones, quam res amatorias. 22 quando ad audiendum illa carmina Cerberus Oris cunctos thufesadus arras dimittit aures. 23 Numerus finitus pro infinito, vel, Cerberus dicitur centiceps, propter centum angues qui à capite ipsius crinium loco dependebant. 24 Eumenides sunt tres Furis infernales, Alecto, Megæra, Tisiphone, cædis & flagitiorum ultrices, quarum capillis intorquebantur angues. 25 Delectantur. 26 Tantalus carminibus Alcæi delectatur laborum obli-
vifcitur quos in vita sustinuerat. 27 Nec curat Orion venatori Leones aut Lynceus apud inferos persequi, dum Alcæum & Sapphonem canentes audit, sed venationi præfert eorum carmina. Fingunt poëtæ umbras apud inferos iisdem rebus delectari, quibus viventes hic gaudebant.

AD POSTHUMUM. Ode xiv.

Vita brevis, & mori necesse est.

1 **E**heu fugaces, Posthume, Posthume,
Labuntur anni, nec pietas moram
Rugis & instanti senectæ

1 Dolentis est.
2 Ob religio nem rē
neque tardius senec-
tæ, neque tardius
1. c. rictis.

Affectu

Afferet³ indomitæque morti.

⁴ *Non si tricenis⁵ quotquot eunt dies,*
Amice⁶ places illachrymabilem

Plutona tauris⁷ : qui ter amplum

⁸ Geryonem⁹ Titionque tristi

Compescit¹⁰ unda, scilicet omnibus,

¹¹ Quicumque terræ¹² munere vescimur,

Enaviganda : sive reges,

Sive inopes erimus coloni.

¹³ Frustra cruento Marte carebimus,

Fractisque ranci fluctibus¹⁴ Adria.

Frustra per¹⁵ autumnos nocentem

Corporibus metuemus¹⁶ Austrum.

¹⁷ Visendus ater¹⁸ flumine languido

¹⁹ Cocytus errans,²⁰ & Danaï genus

Infame, damnatūque longi

²¹ Sisyphus & Eolides laboris.

Linquenda tellus & domus, & placens

Hxor : ²² neque harum²³ quas colis arborum

Te, præter inuisas cupressos,

Ulla brevem dominum sequetur.

²⁴ Absumet hæres²⁵ cacuba²⁶ dignior.

Servata centum clavibus : & mero

²⁷ Tinget pavimentum superbum,

Pontificum potiore cœnis.

mus. 12 Terræ fructu. 13 Frustra vel hoc, vel illud periculum vitabimus ad vitam diu producendam, quandoquidem inopinato mortis genere nobis fortasse erit moriendum. 14 Adriæ sonori & tempestuosi maris. Ponitur Adria in neutro genere, ut supra Od. 11. 15 Autumno (inquit Hippoc. Aphor. 9. lib. 3.) morbi sunt acutissimi atque exitiales maxima ex parte. Causas citat Gal. quinque quem consule (si placet) in eundem Aphor. 16 Austri audicium heberant, caliginem offundunt, caput gravant, tarditatem morus ac languorem inducunt. Gal. in 5. Aphor. lib. 3. 17 Ordo est, ater Cocytus humine languido est visendus, i. moriendum est. 18 Aqua pigre fluente propter ejus crassitatem. 19 Cocytus est fluvius flexuosus, infernalis, è Stryge derivatus. 20 Ex Danaï filiarum infames, quod una nocte patris iussu maritos suos interfecerant. 21 Sisyphus, Eoli filius sic damnatus ut longum laborem nunquam finiret. 22 Ordo est, neque ulla harum arborum quas colis sequetur (se brevem dominum) i. te brevi vidurum præter cupressos inuisas, i. funebres & Proserpinæ consecratas. 23 Ad delicias & volupratem comparatas, quales sunt Platanus, &c. 24 Hæres tuus effusissime consumeret, quæ tu nimis parcè conquisivisti. 25 Vina accuratissime servata. 26 Te dignior, quia utitur quæ possidet, quam tu parcas ut sacris. 27 Resperget magnificum triclinii pavimentum vino aethiore quam quod datur in cœnis pontificum.

³ Morti inexorabili vel inespugnabili.

⁴ Amice Potthume tu neque senectam neque mortem effugies, etiam si quotidie trecentos tautos Plutoni immoles.

⁵ Singulis diebus.

⁶ Si placare studeas Plutona lachrymis non stendum.

⁷ Ordo est, qui compescit ter amplum Geryonem & Titium tristi unda omnibus enaviganda quicumque vescimur terræ munere, sive erimus reges, sive erimus inopes coloni.

⁸ Geryonem trimembrem, fuit Geryon rex Hispaniæ, qui ob triplex regnum corpora triplicato ferris constitit. Hunc Hercules interfecit boves suos sustulit.

⁹ Jovis filium ex Flora, cuius corporis magnitudinem Poeta dixerat fuisse novem iugerum, vide Ode 4. lib. 1.

²⁰ Strygia palude omnibus cum Charone enaviganda, quia morti omnibus communis.

²¹ quicumque vivi-

cam diu producendam.

¹⁴ Adriæ sonori &

tempestuosi maris.

Ponitur Adria in neutro genere, ut supra Od. 11.

¹⁵ Autumno (inquit Hippoc.

Aphor. 9. lib. 3.) morbi sunt acutissimi atque exitiales maxima ex parte.

Causas citat Gal. quinque quem consule (si placet) in eundem Aphor.

¹⁶ Austri audicium heberant, caliginem offundunt, caput gravant, tarditatem morus ac languorem inducunt.

Gal. in 5. Aphor. lib. 3.

¹⁷ Ordo est, ater Cocytus humine languido est visendus, i. moriendum est.

¹⁸ Aqua pigre fluente propter ejus crassitatem.

¹⁹ Cocytus est fluvius flexuosus, infernalis, è Stryge derivatus.

²⁰ Ex Danaï filiarum infames, quod una nocte patris iussu maritos suos interfecerant.

²¹ Sisyphus, Eoli filius sic damnatus ut longum laborem nunquam finiret.

²² Ordo est, neque ulla harum arborum quas colis sequetur (se brevem dominum) i. te brevi vidurum præter cupressos inuisas, i. funebres & Proserpinæ consecratas.

²³ Ad delicias & volupratem comparatas, quales sunt Platanus, &c.

²⁴ Hæres tuus effusissime consumeret, quæ tu nimis parcè conquisivisti.

²⁵ Vina accuratissime servata.

²⁶ Te dignior, quia utitur quæ possidet, quam tu parcas ut sacris.

²⁷ Resperget magnificum triclinii pavimentum vino aethiore quam quod datur in cœnis pontificum.

1 Ad arandum, quum
annis penè ager
sumptuosus domibus,
piscinis & hortis vix
sufficit.

2 Sumptuosa edifi-
cia, quæ regibus con-
veniant intus molis.
3 Stagna latius pro-
ducta & ampliora
Lucrino in sinu Bai-
ano, ad quæ videnda
omni ex parte con-
curreretur.

4 Platanus non mari-
tata viribus ut ulmus,
sed deambulationi
tamquam inserviens
propter opacitatem
evincet ulmos, id est,
major erit numerus
Platanorum ad volup-
tatem quam ulmo-
rum ad utilitatem.
5 Violaria sunt loca
in quibus violæ nas-
cuntur. Ordo est. tum
violaria & myrtus &
annis copia narium
spargere odorem
olivetis fertilibus
domino priori.

6 Copia narium sig-
nificat omnes flores qui natibus affari delectationem afferunt. 7 In locis ubi antea crescebant olivæ,
quæ sub priore domino loca erant fertilis, nunc infringera. 8 Calores solis. 9 Ordo est. non ita
prescriptum est auspiciis Romuli & Catonis veterumque norma. 10 Preceptum. Metaph. ducta
a ludimagistris. 11 Legibus & potestate Romuli Romæ conditoris & Catonis inronsi, i. hirsuti &
severi. 12 Illi parvam & angustiam habebant rem familiarem. 13 Rempublicam magni æstimabant.
14 Nemo privatus habebat porticum septentrionibus objectam (in qua æstivo tempore inambularet)
nec amplius ut ea perveniret ad mensuram decem pedum. Decempeida est portica decem pedum, qua
sæpè mensura colligitur. 15 Decempeidis mensura. 16 Ursum austrum boreale. 17 Sensus est.
Leges verabant Romanos villas sumptuosas & porticus ædificare, quapropter vitam agebant simpli-
cem & sine ambitione, nec omnino curabant privatas opes, ut qui omne studium publico ornari &
templis impendebant.

J Am pauca ¹ aratro jugera ² regia
Moles relinquent: undique latius
³ Extenta visentur Lucrino
Stagna lacu, ⁴ platanusque cælebs
Evincet ulmos: ⁵ tum violaria, &
Myrtus, & omnis ⁶ copia narium,
Spargent ⁷ olivetis odorem,
Fertilibus domino priori.
Tum spissa ramis laurea servidos
Excludet ⁸ istius. ⁹ non ita Romuli
¹⁰ Prescriptum & intonsi Catonis
¹¹ Auspicii, veterumque norma:
¹² Privatus illis census erat brevis,
¹³ Commune magnum ¹⁴ nulla decempeidis
¹⁵ Metata privatis opacam
Porticus excipiebat ¹⁶ Arcton:
¹⁷ Nec fortuitum spernere cespitem
Leges sinebant, oppida publico
Sumptu jubentes & deorum
Templa novo decorare saxo.

AD GROS PHUM. Ode xvi.

Omnes expetunt animi tranquillitatem, quæ neque divitiis
neque honoribus potest acquiri, sed cupiditates tantum
coercendo.

1 *Ocium divos rogat in patenti*
2 *Prensus Ægeæ, 3 simul atra nubes*
Condidit Lunam, neque 4 certa fulgent
Sydera nautis :

5 *Ocium bello furiosa 6 Thrace,*
Ocium Medi pharetra decori :
Grosphæ, non gemmis, neque purpura 7 ve-
nale, nec auro.

Non enim 8 garæ, neque consularis
Summovet 9 lictor miscros tumultus
Mentis, 10 & curas laqueata circum
Testa volantes.

11 *VIVITUR parvo bene, cui 12 paternum*
Splendet in mensa tenui salinum :
Nec leves somnos 13 timor aut cupido
Sordidus aufert :

14 *Quid brevi fortes 15 jaculamur ævo*
Multa, 16 quid terras alio calentes
Sole mutamus ? 17 patriæ quis exul
Se quoque fugit ?

Scandit 18 ætatas vitiosa naves
Cura : nec turmas equitum relinquit,
19 Ocyor cervis, & agente nimbo
Ocyor 20 Euro.

21 *Lætus in præsens animus, quod ultra est*
Oderis curare : & amara læto

apparatu contentus est. 12 Salinum à patre relictum filio, pro quavis suppellectile paterna. Salinum
vas est, in quo sal continetur. 13 Merus perdendi, aut sordida cupiditas quaestus faciendi. 14 quor-
sum hos exiguu tempore victuri multa desideramus ? 15 Ocy jaculamur & sagittas dirigimus ad
multa ? i. cur multa petimus ? 16 quorsum proficiscimur in terras longinquas patriâ relis-
ta ? 17 quis patriâ dulcedinem & se, i. suos a se&us & naturæ propensionem obliviscitur ? 18 Naves
restratas & robustas. 19 Cura est velocior cervis & ipsi ventis qui nimbo agitant, non potes igitur
eum fugere sive navim sive equum consisteris. 20 Euro est ventus rians ab Oriente. 21 Gaudet
animus donis præstantibus, quod futurum est minime curat.

E 4

Temperet

1 Vicini quiescentis potis
à Castore & Polluce.

2 Is qui à tempestate
eleprehenditur in laro
mari Ægeæ, sic dicto
ab Ægeæ qui in illud
mare se præcipitem
dedit.

3 Statim ut nubes aby-
scodidit Lunam.

4 Sydera nautis certè
cognita, ut uria &
similia.

5 Nationes bellicosæ,
ut Thraces & Medi
pacem etiam expe-
sunt.

6 Thracia, i. Thrac
bellicosus.

7 Animi tranquillitas
non potest emi ger-
mis nec purpura nec
auro, quia solim pro-
venit ab appetitu rati-
oni obtemperante.

8 Non immensa divi-
tiæ acque magistratus
aut imperia removers
animi perturbatio-
nes.

9 Publicus minister,
qui ante Consulem
fasces & securas præ-
ferebat.

10 Et curas discur-
rentes circa domos &
cetera divitum laque-
ribus ornata.

11 Ab eo bene be-
reque vivitur, i. bene
vivit is parvo, qui co-
muni victu & modico

*Temperet risu. NIHIL est ab omni
Parte beatum.*

Abstulit clarum cita mors Achillem.

Longa²¹ Tithonum minuit senectus

Et mihi fors, tibi quod negarit,

Porriget²³ hora.

²⁴ Te greges centum²⁵ Siculaque circum

Mugiunt vacca;²⁶ tibi tollit hinnitum

Apta quadrigis equa, te bis Afro

²⁷ Murice tincta

Vestiunt lana: ²⁸ mihi parva rura, &

Spiritus²⁹ Graia tenuem Camæna

Parca non mendax dedit, & malignum

Spernere vulgus.

21 Senectus Titho-
num minuit, viramq;
ejus reddidit infua-
vem, quamvis immor-
talitatem ab Aurora
impetraverat.

23 Tempus.

24 Circum te.

25 Vacca pinguis-
sima.

26 Tibi edit hinni-
tum equa cerra mini-
bus curulibus apta.
quadrigæ sunt qua-
tuor equi ad currum
vincti.

27 Te vestiunt lana
his tinctæ purpura

Tyris, quam M. Tullius Dithaphum nominat. Color purpureus ex sanguine piscis Muricis confici-
batur. 28 Ordo est. Parca non mendax dedit mihi parva rura, & tenuem spiritum Graia Camæna,
& dedit mihi spernere malignum vulgus, id est, invidum vulgus nihili facere. 29 Parca non mendax,
i. fatum immutabile mihi tribuit facultatem Poeticam ex Graecis Poetis desumptam. Graia nomen
est adjectivum Genitivi casus singularis.

AD MÆCENATEM ÆGROTUM.

Ole xvii.

Quo mortuo negat se velle vivere.

1 Occidis.

2 Non est gratum,
neque placet diis. sic
Graeci & Latini
ei loquuntur.

3 Ornamentum &
firmitas corporum &
facultatem mearum
sic Od. l. lib. 1.

4 Ah, si celerior mor-
tis violentia rapiat
te, qui animæ meæ
pars es una.

5 Cui ego vivam qui
sum animæ meæ pars
altera?

6 Nec mihi tam cha-
rus futurus ut antea,
nec integram vitam habiturus te mortuo: qui es animæ meæ medietas. 7 Eodem die uterque nostrum
ruet & morietur. 8 Ego non pejeravi ut milites qui sacramento obstricti fidem violant. 9 quan-
doque præcedes siue ante siue forte corruptus.

Cur me querelis¹ exanimas tuus?

² Nec diis amicum est, nec mihi, te prius

Obire, Mæcenas mearum

³ Grande decus columenque rerum.

⁴ Ah, te mea si partem animæ rapit

Maturior vis, quid morer altera,

⁶ Nec charus æquæ, nec superstes

Integer? ⁷ ille dies utramque

Ducet ruinam: non ego perfidum

⁸ Dixi sacramentum, ibimus, ibimus,

⁹ Ut cunque præcedes, supremum

Carpere

Carpere iter ¹⁰ comites parati.
 Me nec ¹¹ Chimerae spiritus ignea,
 Nec si resurgat centimanus ¹² Gyas,
¹³ Divellet unquam : sic potenti
¹⁴ Iustitiae placitumque Parcis.
¹⁵ Seu Libra, seu me Scorpius afficit
¹⁶ Formidolosus, pars violentior
 Natalis hora, seu ¹⁷ tyrannus
 Hesperiae Capricornas unda :
 Virumque nostrum incredibili modo
 Consentit astrum, te Fovis impio
¹⁸ Tutela Saturno ¹⁹ resurgens
 Eripuit, volucrisque sati
²⁰ Tardavit alas, quum populus frequens
 Latum theatri ²¹ iter crepuit sonum :
 Me ²² truncus allapsus cerebro
 Sustulerat, nisi Faunus idem
 Dextra levasset, ²³ Mercurialium
 Custos virorum reddere victimas
²⁴ Aedemque votivam memento,
²⁵ Nos humilem feriemus agnam.

aspicit seu Scorpius. Idem erat situs astrorum in tuo horoscopo, qui fuit in meo. 16 Merendus
 quia Scorpius attribuitur Marti, cuius stella malefica est & inmensa. 17 Idcirco Capricornus
 Italica tyrannus dicitur, quia Saturnus in Capricorno gravissimas pluvias excitat maxime in Italia.
 18 Jovis stella quae te tuetur, Saturni malignitatem discussit & averit. 19 Suo aspectu subvensiens
 & Saturno repugnans. 20 Mortem impendentem repressit. 21 Ter applausit, vide Od. 20. lib. 1.
 22 Arbor irruens in caput me interemisit, nisi Faunus sylvarum deus idem sustinuisset. 23 Custos
 virorum doctorum, quales sunt Poetae qui sunt sub mercurii tutela. 24 Templum quod Maecenas
 propter Saluti promiserat, si salvus evaderet. 25 Nos parvum sacrificium offeremus, conveniens
 nobis, qui humiles sumus.

Ode xviii.

Re tenui se contentum dicit, ubi alii cupiditatibus suis &
 divitiis student, quasi perpetuo victuri.

Non eburi, neque aurum
 Mea renidet in domo lacunar.

10 Teum ibimus
 ut comites in morte
 parati.

11 Ignis spirans ex
 tripite Chimera
 capite, de qua vide
 Od. 27. l. 1.

12 Gyas Caeli &
 Terrae filius, qui
 centum habuit ma-
 nus & capita quin-
 quaginta.

13 Nec me unquam
 separabit à proposito
 meo non vivendi post
 mortem tuam.

14 Duplicem reddit
 rationem artis ami-
 citiae, Iustitia id pos-
 cit propter accepta à
 Maecenate beneficia.
 Parec id poscunt,
 quia Maecenas &
 Horatius nati erant
 sub eodem fydere,
 quod multum valet
 ad amicitiam contra-
 hendam.

15 Ordo est, utrum-
 que nostrum astrum
 (i. astrum tuum &
 astrum meum) con-
 sentit incredibili mo-
 do, seu Libra me-

16 Merendus
 quia Scorpius attribuitur Marti, cuius stella malefica est & inmensa. 17 Idcirco Capricornus
 Italica tyrannus dicitur, quia Saturnus in Capricorno gravissimas pluvias excitat maxime in Italia.
 18 Jovis stella quae te tuetur, Saturni malignitatem discussit & averit. 19 Suo aspectu subvensiens
 & Saturno repugnans. 20 Mortem impendentem repressit. 21 Ter applausit, vide Od. 20. lib. 1.
 22 Arbor irruens in caput me interemisit, nisi Faunus sylvarum deus idem sustinuisset. 23 Custos
 virorum doctorum, quales sunt Poetae qui sunt sub mercurii tutela. 24 Templum quod Maecenas
 propter Saluti promiserat, si salvus evaderet. 25 Nos parvum sacrificium offeremus, conveniens
 nobis, qui humiles sumus.

1 Neque eburnum
 neque aurum lacunar
 renidet, i. respiciat
 in domo mea.

Non

3 Trabes marmoreæ non lignæ ex monte Hymetto pericæ, quæ ex transverso columnis superimponuntur.

3 In Numidia, quæ est pars Africæ interior, lapis erat ephritus ad columnas.

4 Neque fraude aut malis artibus cuiusdam hereditatem expugnavi, veluti P. Rom. qui juris simulatione Attali regiam, i. regis opes sibi vindicavit.

5 Non legitimus hæres sed peregrinus & dolo malo factus.

6 Nec honestæ vicinæ meorum clocitium mores, lanis mihi meæ purpureas, ex quibus faciam vestes quæ magistratum obtinuerim. Circa Tazurum Lacotiæ regionis promontorium capitur piscis Martex, ex cuius humore fit color purpureus.

7 At larga est ingenii vena. Metaph. ducta à Mercurio vel fontibus quorum venæ aliæ lectiones, aliæ sunt sagittiores.

8 Propter fidem meam & ingenium dives appetit meum favorem.

9 Non plura à diis peto.

10 Nec Mæcenatem amplius rogo. 11 Satis dives unico agro Sabino. 12 Diem dies subsequitur & integri menses citò transeunt. 13 Lunæ accrescunt & decrescunt. 14 Tu avare conductis hominibus mercenarios, qui tibi segunt marmora ad ædificiorum struendam sub ipsum finem, i. paulò ante mortem. 15 Aedificia in mari, quod suo sonitu Bais obtrepic. Baia civitas est Campaniæ à Baio (Ulyssis socio illic sepulto). Nullus in orbe locus Bais præluce amoenis. 16 Natus fabris, ut maris undas excludant, & litorea ulceris protendant. 17 Terra continente non contentus, sed quod mare fuit in terram convertis. 18 quid? quod usque, i. semper removes agri terminos qui sunt inter te & vicinos? 19 Et transiis ultra limites vicinorum alieni fandi cupidas. 20 Eliminator. 21 Penates. 22 Mores ob pauperatatem squalidos. 23 Ordo est. Nulla tamen aula maner divitem herum certior decessit: sine rapacis Ordi, id est, nulla tamen tibi certior domus est reservata, quam Inferosam fides.

Non trabes³ Hymettia

Premunt: columnas³ ultima recisas

Africa: ⁴ neque Attali

⁵ Ignotus hæres regiam occupavi:

⁶ Nec Laconicas mihi

Trabunt honestæ purpuras clientæ.

At fides & ingeni

⁷ Benigna vena est: pauperemque dives

Me⁸ petit. ⁹ nihil supra

Deos laceſso: ¹⁰ nec potentem amicum

Largiora flagito,

¹¹ Satis beatus unicis Sabinis.

¹² Truditur dies die,

¹³ Novæque pergunt interire Luna:

¹⁴ Tu secunda marmora

Locas sub ipsum funus: & sepulchri

Inmemor struis domos;

¹⁵ Marisque Bais obſtrepentis ¹⁶ urges

Summovere littora,

Parum locuples ¹⁷ continente ripa.

¹⁸ Quid quod usque proximos

Revellis agri terminos, ¹⁹ & ultra

Limites clientium

Satis avarus? ²⁰ pellitur paternos

In sinu ferens ²¹ deos

Et uxor, & vir, ²² sordidosque natos.

²³ Nulla certior tamen

²⁴ Rapacis Orci fine ²⁵ destinata,
 Aula divitem ²⁵ manet
 Herum ²⁷ quid ultra tendis? aqua tellus
 Pauperi ²⁸ recluditur
 Regumque pueris: nec ²⁹ satellites Orci
 Callidum Promethea
 Revexit auro ³¹ captus ³² hic superbum
 Tantalum atque Tantalii
 Genus coercet: ³⁴ hic levare functum
 Pauperem laboribus,
 Vocatus atque non vocatus audit.

²⁴ Auro corruptus. ³² Charon. ³³ Tantali posteros, Pelopem, Atreum, Agamemnonem, Orestem.
³⁴ Ordo est, vocatus atque non vocatus, audit levare pauperem functum laboribus, i. audit ut subiret & liberet pauperem qui vitam agit laboriosam. ³⁵ Velis nolit pauper, Charon Orci satellites et talis est.

²⁴ Orcus omnes mortales rapit.
²⁵ Finem usurpavit in foemino genere, concordat autem cum destinata.
²⁶ Expectat divitem.
²⁷ quid plura cupis?
²⁸ Terra pauperi & regibus aperitur aequaliter, sic Ode 27. lib. 1.
²⁹ Charon, qui animas cymba sua transtulit nunquam revehit.
³⁰ Ideo Promethea callidum appellat, quia Jovi ignem vitalem eripuerat.

IN BACCHUM. Ode xix. ✧

Bacchi laudes ejus numine plenus canit poeta.

Bacchum ¹ in remotis carmina rupibus
 Vidi docentem (² credite posteri)
³ Nymphasque discentes, & aures
⁴ Capripedum Satyrorum ⁵ acutas.
 Eux, recenti mens ⁷ trepidat metu,
 Plenoque Bacchi pectore ⁸ turbidum
 Latatur Eux, parce Liber,
 Parce, gravi metuende ⁹ thyrsos.
 Fas pervicaces est mihi ¹¹ Thyadas,
 Vinique fontem, lactis & uberes
 Cantare rivos, atque truncis
 Lapsa cavis ¹² iterare mella.
 Fas & beata ¹³ conjugis additum

¹ In secretis nemoribus.
² Credite vos qui videri estis, & fidem adhibere talia dicenti.
³ Vidi etiam Nymphas ad discendum paratas.
⁴ Habent Satyri pedes instar caprarum.
⁵ Aures quoad sonum acutas & ad audiendum erectas.
⁶ Vocem sibi ipse dedit qua mulieres bacchantes furore plenas uri consueverunt.
⁷ Subultrat mens & concubare est.
⁸ Ex mens turbida latatur, i. turbida

etiam afficitur. ⁹ Virgā, nempe hasta Bacchica pampinis involuta. ¹⁰ Licet mihi, vel, possibile est
 ἵκνωτον ἴσθι. ¹¹ Protervas Bacchi sacerdotes & ministras. ¹² Iterum atque iterum cantare.
 mella cavis arboribus defluentia. ¹³ Ariadna quam à Theſeo relicta Bacchus in uxorem
 duxit.

Stella

14. Coram nuptialium inter sydera collocata.

15. Thebarum regis.

16. Ruina sava ab ira deo illata, quod mulieres bacchantes spectaret.

17. Fuit Lycurgus rex

Thraciae, qui à Baccho in furorem versus & vires interficere conatus, crura sua sibi amputavit.

18. mare Indicum domas, nam Indos Bacchus superaverat.

19. Tu ceteris & vino modicus in remoris moratus, colligis in nodum mulierum

Thraciarum comas serpenticus implici-

20. Sine ullo damno.

21. Per arduos montes inter se superstruunt.

22. Rhæcum Gigantem tu in Leonem conversu, dejecisti.

23. maxilla leonina.

24. Dicchari.

25. Ad utrumque paratus, sive bellum esset gerendum, sive pax colenda. Poëta hoc significat, vni-

aliquando homines ad arma excitare, interdum animos teros & truculentos mitigare.

26. Cerberus non nocens tibi ad inferos descendenti, ut inde Ariadnem uxorem reduceres.

27. Poëtae idcirco cornua affingunt Baccho, quod bibaces plerumque sunt pugnaces, vel ut alii volunt, quod Bacchus primus terram junctis bobus excoluit.

28. Leni motu caudam agitant, quod faciunt canes suis domus aut notis adstantes.

29. Et ore suo trilingui tergit pedes tuâque crura redeuntis ad superos.

stellis ¹⁴ honorem, testâque ¹⁵ Penthei

Dissecta ¹⁶ non levi ruina,

Thracis & exitium ¹⁷ Lycurgi.

Tu flestis amnes, tu mare ¹⁸ barbarum :

Tu separatis ¹⁹ uvidus in jugis

Nodo coerces viperino

Bistonidum ²⁰ sine fraude crines :

Tu quum parentis regna ²¹ per arduum

Cohors gigantum scanderet impia :

²² Rhæcum rectoristi leonîs

Unguibus horribilique ²³ mala :

Quamquam choreis aptior & jocis

Ludôque dictus, non sat idoneus

Pugna ²⁴ ferebaris : sed idem

Pacis eras ²⁵ mediisque belli.

Te vidit ²⁶ insons Cerberus aureo

²⁷ Cornu decorum, ²⁸ leniter atterens

Caudam, ²⁹ & recidentis trilingui

Ore pedes tetigitque crura.

AD MÆCENATEM. Ode xx.

Horatius in Cygnum versus per universum provolab orbem, undè sibi promittit suæ poëseos immortalitatem.

1. Ordo est. Ego vates biformis ferar per liquidum æthera non usitata nec tenui penna, sed penna sublimi Latinis aure me innudita. 2. Nuper homo, nunc cygnus, vel vates Lyricus, & vates Lyricus.

1. Non usitata aut tenui ferar
Penna ² biformis per liquidum æthera
Vates : neque in terris morabor

Longin

Longius³ invidiâque major
 Urbes relinquam.⁴ non ego pauperum
 anguis parentum,⁵ non ego, quem vocas,
 Dilecte Mæcenâs, obibo,
⁷ Nec Stygia cohibebo unda.
 Jam jam⁸ residunt cruribus asperæ
 Pelles: & album mutor⁹ in alitem,
¹⁰ Supernè: nascunturque leves
 Per digitos humerosque plumæ.
 Jam¹¹ Dadalæo ocyor Icaro
 Nisam¹² gementis littora Bosphori,
 Syrtèsque¹³ Gatulas canoras
¹⁴ Ales,¹⁵ Hyperboreosque campos.
 Me Pholchus, & qui dissimulat metum
 Marsæ cohortis Dacus, & ultimi
 Noscent¹⁷ Geloni: me peritus
 Disce¹⁸ Iber,¹⁹ Rhodaniquè poter:
²⁰ Absint inani funcre nenia:
 Luctusque turpes & querimonie.
 Compeſce clamorem, ac sepulchri
²¹ Mitte supervacuos honores.

3 Montes sub polo & cardine cœli positos, unde spirat Boreas, ubi dies est sex mensium, & nov
 embrem, anno in duas partes diviso. 4 Maris sunt populi Italiæ, quos Dacus quamvis revera timeret,
 tamen tam n se non timere. 5 Scythiæ populi, vide supra Od. 9. 6 Hispanus usque periculis proper
 longa bella & navigationibus assiduâs. 7 Callus Lugdunensis. Rhodanus est Galliæ fluvius oritur
 dicens ex Alpibus, quæ Italiâ à Galliâ dividunt. 8 Absint nenia, i. absint carmina funebria à
 cinere meo inani, inane appello, quia mihi mortuo funus nihil proderit: nam in sepulchro contineri
 non possum, sed immortalis futurus poteram ales. 9 Omittit.

3 Cuius gloriâ supe
 rat invidiam.

4 Ætherea petens.

5 Non ego obicui
 parentibus sum or
 tis.

6 Hic ordo & bonum
 verborum sensus mihi
 præ reliquis placet. O
 Mæcenâs, ego non
 obibo mortem quam
 (me pauperem) tu
 vocas, 6 dilecte Mo
 rari.

7 Ut aliquorum
 fama cum morte in
 terit de Styge, vide
 Od. 13 lib. 1.

8 Hærescunt, insidant.

9 In cygnum.

10 Mutor à partibus
 superioribus.

11 Ocyor Icaro Da
 dali filio, qui una
 cum patre, à Creta
 fugiens frater abrum
 fiducia decidit in
 mare.

12 Bosphori marmar
 emittentis, de Bos
 phoro, vide supra,
 Od. 13.

13 Syrtis Libycas.
 vide Ode 22. lib. 1.

14 Cygnus.

Q. HO-

Q. HORATII FLACCI
ODARUM SEU CARMINUM
LIBER TERTIUS.

X

Ode i.

Vita beata non opibus aut honoribus, sed animi tranquillitate efficitur.

O Di¹ profanum vulgus, & arceo.
Favete linguis.² carmina non prius
Audita, Musarum sacerdos,
Virginibus puerisque canto.³
Regum⁴ timendorum, in proprios greges,
Reges in ipsos imperium est Jovis,
Clari giganteo triumpho,
Cuncta supercilio moventis:
Est ut viro vir latius ordinet
Artusta sulcis: hic generosior
Descendat¹⁰ in campum petitor:
Moribus hic, meliorque fama
Contendat: illi turba clientium
Sit major.¹¹ Quæ lege necessitas
Sortitur, insignes & imos.
Omne capax¹² movet urna nomen.
Districtus ensis, cui super impia
Cervice pendet, non Siculæ dapes,

¹ Odi vulgus indoctum, nam imperitos homines & à Musis alienos Horatium avertit ab his carminibus tanquam profanos à sacris.

² Attendite cum silentio, vel bona verba dicite.

³ Euphonia.

⁴ Ego Musarum sacerdos canto virginibus puerisque carmina non prius audita à Romanis Lyrica, scilicet exatè & ad plenum facta.

⁵ quod rectius sum vitam instruant.

⁶ Ordo est, Imperium est in proprios greges. Imperium Jovis clari giganteo triumpho, & cuncta moventis supercilio est in ipsos reges.

⁷ Reges à subditis timeri debent ac

amari magis. ⁸ Reges ipsi qui habent imperium in sibi subditos, habent etiam Deum suum regem omnis iniquitatis & violentiæ vindicem. ⁹ Jovis magnifici, qui portat immensissimos gigantum supercilio, i. nuru & maiestate superare. ¹⁰ Fieri potest, ut alius alio plures possideat agros in quibus arbores in ordinem redactas plantet, alius honores ambiat, alius alia sceleretur, &c. Morris tamen conditio est omnibus æqua. ¹¹ In campum Martium, ubi alicujus Magistratus est petitor, hic generosior, ille suis virribus, alius amicorum numero celebris. ¹² Necessitas tamen, i. mors æqualiter sortitur, i. sorte & fine delectu sumit omnes tam claros quàm obscuros. ¹³ Voluit ad sortitum facrum, vide Od. 3. lib. 2. ¹⁴ De Damocle Dionysii assentatore, vide M. Tul. Tulc. l. 5. 14. Dapes à Dionysio Sicilia tyranno apparatus, quæ erant exquisitissimæ & regio luxu instructa.

Dulcor

Dulcem¹⁵ elaborabunt saporem,
 Non avium citharæque cantus
¹⁶ Somnum reducent. ¹⁷ seminus agrestium
 Lenis virorum non humiles domos
 Fastidit, umbrosamque ripam,
 Non Zephyris agitata Tempe.
¹⁸ Desiderantem quod satis est, neque
 Tumultuosum ¹⁹ sollicitat mare,
 Nec sævus ²⁰ Arcturi cadentis
 Impetus, aut orientis ²¹ Hædi:
 Non verberata grandine vineæ,
²² Fundusque mendax. ²³ arbore nunc aquas
 Culpante; nunc torrentia agros
 Sydera, nunc hyemes iniquas.
²⁴ Contrastæ pisces æquora sentiunt.
 Jactis ²⁵ in altum molibus, ²⁶ huc frequens
²⁷ Cæmenta demittit ²⁸ redemptor
 Cum famulis, dominusque terræ
 Fastidiosus, sed timor & minæ
 Scandunt eodem quod dominus: neque
 Decedit ²⁹ arata triremi, &
³⁰ Post equitem sedet atra cura.
³¹ Quod si dolentem nec ³² Phrygius lapis,
 Nec purpurarum sydere clavior
³³ Delenit usus, nec Falerna
³⁴ Vitis, ³⁵ Achæmeniumque costum:
 Cur invidendis postibus, & novo
 Sublime ritu moliar atrium?
³⁷ Cur valle permutem Sabina

¹⁵ Non reddent.
¹⁶ Non somnum restituent quem merus abstulit.
¹⁷ Ordo est & sensus, somnus lenis non spernit humiles agrestium domos, neque ambrosam ripam aut amœna Thetallæ loca Zephyris agitata.
¹⁸ qui desiderat quod satis est ad victum in ventitum. non navigat, neque se maris periculo exponit, aut rem familiarem agitat.
¹⁹ Tumultuosum mare non reddit eum sollicitum.
²⁰ Arcturus stella est in cauda Ursæ, quæ propter tempestates quas Oriens excitat est vehemens, sed occidens est multo vehementior.
²¹ Hædi duæ sicut stellæ exiguae in sinistra manu Eriodromi, quibus orientibus sævit mare.
²² Fastidus infans, silius qui vocis agricolæ non responderet.
²³ Arbore quæ nec flores nec fructus profert modo phœnix culpante, modo sydera, i. æsum immoderatum est vi syderis provenientem.
²⁴ Æquora angustiora facta.
²⁵ In profundum

mare. Vide Ode 15. lib. 2. ²⁶ In hoc altum mare. ²⁷ Lapidis cæcos ad fundamentum subsistendum ubi ædificium consistat. ²⁸ Operum conductor ἱπποδάμης. Ang. a Cæther.
²⁹ Vide Od. 16. lib. 2. ³⁰ In clunibus equi. ³¹ quod si neque zdes sumptuosa, neque vestes purpureæ, neque vina Falerna, neque unguenta pretiosissima mentem dolentem ac perturbatam mitigent: aut ædificia magnifica aut divitias magno dolore acquisitos concupiscam? ³² Columnæ ex lapide Phrygio, quæ domos sumptuosas fulciant. ³³ Mitigar. ³⁴ Nec vinum Falernum. ³⁵ Unguentum Persicum, sic dictum ab Achæmene rege Persiæ, unde venit Costum. vide Od. 12. lib. 2. ³⁶ Cur ætuam sublime atrium vel sublimem domum postibus marmoreis, invicta rûmrum laborantibus propter luxum magnificentiam? ³⁷ Cur relicto meo agro Sabino (in quo vicam ego tranquillam) divitias appetam molestiarum plenas, magnæque opera comparatas?

Divitias

Divitias operosiores ?

X

AD AMICOS. Ode ii.

Pueri à teneris annis paupertati, militiæ & vitæ laborioſæ
sunt aſſuefaciendi.

1 *Anguſtam, amici, pauperiem pati*

2 *Robuſtus acri militia puer*

Condiſcat : & 3 Parthos feroces

Vexet eques metuenſus haſtâ :

Vitamque 4 ſub diò & trepidiſ agat

In rebus, illum ex manibus hoſticis

5 *Matrona bellantiſ tyranni*

Proſpiciens, & 6 adulta virgo,

7 *ſuſpiret : Eheu ne 8 rudis agminum*

Sponſus laceſſat 9 regiſ aſperum

Tactu 10 leonem, quem cruenta

Per medias rapit ira cædes,

DULCE & decorum eſt pro patria mori.

Mors & 11 fugacem perſequitur virum :

Nec parcis imbelliſ juvenia

12 *Poplitibus, timidoque tergo.*

Virtus repulſa 13 neſcia ſordida,

Intaminatiſ fulget honoribus :

Nec ſumit aut ponit 14 ſecures

Arbitrio populariſ 15 auræ.

16 *Virtus, recludens immeritiſ mori*

Cælum, negata tentat iter via :

Cæciſque vulgares & ulam

Spernit 17 humum fugientiſ penna :

18 *Eſt & fideliſ tuta ſilentio*

1 Pauperiem durum
difficilem.

2 Puer ſiſtus robu-
ſtus per acrem mili-
tiam.

3 Parthos pro quibuſ
ſiſter hoſtibz.

4 Sub ſole extra te-
ſtum vivat & in rebus
formidoloſiſ.

5 Uxor tyranni ali-
cujus barbari.

6 Virgo mobilis &
matrona viro.

7 Voce queribunda
hæc verba loquatur.
Eheu ne regiſ ſpon-
ſus rudis agminum
laceſſat leonem aſpe-
rum tactu quem rapit
cruenta ira pes me-
diaſ cædes.

8 Rei militariſ in-
ſciſ.

9 Sponſus regi à ſturpe
progenitus.

10 militem Rom. in
conſpectu ſervum. eſt
Allegoria.

11 qui fugiendo
conſulunt ſaluti,
ſapius periclitantur
quàm qui fortiter
pugnant.

12 Juveniliſ ignaviſ
quorum popliteſ
quemadmodum &
terga cernuntur dum
fugiant.

13 Virtus repulſa
ignominioſe ignara, puriſ honoribus fulget. nam viri virtute præſtantiſ non perueniunt à populo honores.

14 Honores aut magiſtratuſ, quorum inſignia ſunt ſecures & falces.

15 Favoriſ, i. prout mobiliſ &
levi populo placuerit.

16 Virtus aperiens cælum iſ qui non mortem ſed immortalitatem ſunt men-
ti, licet paſſacit & ſibi & ſuiſ per vias difficileſ & intercluſaſ.

17 Res terreniſ ſpernit, quærentiſ im-
mortalia.

18 Longi ſilenti.

Alcibi

*Mercēs*¹⁹ *vetabo, qui Cereris sacrum*
Vulgaris arcana, sub iisdem

*Sit*²⁰ *irabibus, fragilemque mecum*
*Solvat*²¹ *faselum, saepe*²² *Diæspiter*

Neglectus incesto addidit integrum:

*Raro*²³ *antecedentem scelestum*
Deseruit pede pœna claudæ.

Jucis pater) non cultus, sæpe castos & innocentes punit cum impiis & incestuos. ²³ *Pœna raro*
pede incedens raro paritit scelestum hominem præeuntem effugere, sed cum aliquando absequitur
& comprehendit.

¹⁹ Neque mecum
habitabit, neque me-
cum in eadem navi
vehetur, qui sacra
Cereris, i. quodvis
arcanaum vulgare,
homo scilicet rimarum
plenus.

²⁰ Sub eodem tecto.

²¹ Navem velocem &
oblongam.

²² Jupiter (diei &

Ode iii.

X

Vir virtute præditus nihil extimescit. Oratio Junonis de
Troja eversa, de bello Trojano finito, deque Imperio
Rom. à Trojanis initium capturo.

Justum & ¹ *tenacem propositi virum*
² *Non civium ardor prava jubentium,*
*Non vultus*³ *instantis tyranni*

⁴ *Mente quatit solida: neque Auster,*

⁵ *Dux inquieti turbidus Adriæ,*

Nec fulminantis magna Jovis manus.

⁶ *Si fractus illabatur orbis.*

Impavidum ferient ruinae.

⁷ *Hac arte Pollux, &*⁸ *vagus Hercules,*

Innixus, arces attigit igneas.

*Quos inter Augustus*¹⁰ *recumbens*

¹¹ *Purpureo bibit ore nectar.*

¹² *Hæc te*¹³ *merentem Bacche pater tuæ*

*Vexere tigres,*¹⁴ *indocili jugum*

¹ Virum proposita
recto perseverantem.

² Non seditio civi-
um iniquas leges po-
nentium, quæ cum
æquo & bono pug-
nant.

³ Tyranni præsen-
tis.

⁴ De sententia dilao-
ver, i. non efficit in-
constantem.

⁵ Arbitræ Adriæ.
vide Ode 3. lib. 1.
est Adriæ neurtius
generis.

⁶ Si cœlum ruat, vir
justus illius ruinam
non expavescet.

⁷ His virtutibus, con-
stantia nimirum &
justitia, Pollux, Her-
cules, Bacchus, Ro-
mulus ex mortalibus

fatti sunt immortales. ⁸ Hercules longinquas terras & multa maria peragavit ad varia monstra
domanda. ⁹ Arces syderibus micantes, i. cœlum. ¹⁰ Accumbens. Virg. --- Tu das epulis accumbere
divina. ¹¹ Augustus ore suo roseo & pulchro bibit Nectar, jam divus factus etiamnum in terra
vividus. Virg. O Melibœus Deus nobis hac otia fecit, i. Augustus. ¹² Hæc virtutis viâ. ¹³ Te merenti
honores divinos, vel, merentem, i. militantem. ¹⁴ Tigridum collum suapte natura est indocile,
Bacchi tamen justum obsequitur.

F

Collo

15 Romulus parvis
sui equis, iarte mili-
tari, fugit Acheronta
paludem infernalem
& ad superos evasit.
16 Junone rem gra-
tam diis eloquens,
quod veteres inimi-
citas ex animo jam
deposuisset.

17 Divis consiliis
habentibus de recipi-
endo Romulo in mu-
nerum decorum.

18 Hinc incipit Juno-
nis Oratio in divorum
cœru habita.

19 Paris à faris datus
iudex de auro malo
Veneri datur.

20 Ex Helena à Paride
raptâ.

21 Ex quo tempore
Laomedon pater Pri-
ami destituit, i. frau-
davit promissa merce-
de deos, Neptunum
semper & Apolli-
nem, qui Jovis iussu
Laomedonti suas
operas locarant ad
muros Troianos
extruendos.

22 Illos mihi &
Minervæ damnavit
propter injuriam ne-
bis illam in malo
pulchritudinis Veneri
dato.

23 Laomedone.

24 Paris infamis
hospes Helenæ.

25 Perjura propter
Laomedontis frau-
dem.

26 Hectoris auxilii.

27 Ex bellum nostris
discediis productum

in decemium reedit, i. finitum est & compositum. 28 Deinceps. 29 Romulum Junonis nepotem
per Marcen qui eum genuit ex Illa. 30 Marti reddam & remittam, quamvis enim Romulus sit de
genere Trojano, Marti tamen filio meo & patri suo concedam, ut Romulus sit primus rex Romæ
eorum. 31 In cœlos ascendere. 32 Divinos liquores habere & diviis adnuncari. 33 Ordo est &
sensu, dummodo longus pontus intercurrat inter Trojan & Romam, qualibet in parte orbis re-
maneo Trojani fœdices & beati, exules tamen regnantes, sic ut Trojano imperio fruantur nunquam.
34 Paridis sepulchro. 35 Ex dummodo Troja sit ira deserta ut in ea & armenta pascere & fera
suo catulos occultare possint inulta, i. illata & secuta, nemine prohibente: ea lege fiet Capitolium
&c. 36 Medis devictis & per triumphum ductis.

Collo trahentes hac¹⁵ Quirinus
Mars equis Acheronta fugit.

¹⁶ Gratum eloquuta¹⁷ consiliantibus
Junone divi: ¹⁸ Ilion Ilion

¹⁹ Fatalis incestusque iudex

²⁰ Et mulier peregrina vertit

In pulverem, ²¹ ex quo destituit deos

Mercede pacta Laomedon: mihi

Castæque ²² damnatum Minervæ

Cum populo & ²³ duce fraudulento.

Fam nec Lacænâ splendet adultera

²⁴ Famofus hospes, nec Priami domus

²⁵ Perjura pugnaces Achivos

²⁶ Hectoris opibus refringit:

Nostriisque ²⁷ ductum seditionibus

Bellum resedit: ²⁸ protinus & graves

Iras, & inuisum ²⁹ nepotem,

Troica quem peperit sacerdos,

³⁰ Marti redonabo, illum ex o lucidas

³¹ Inire sedes, ³² ducere nectaris

Succos, & adscribi quietis

Ordinibus patriæ decorum.

³³ Dum longus inter sæviat Ilion

Romamque pontus, qualibet exules

In parte regnato beati:

Dum Priami Paridisque ³⁴ busti

Insultet armentum, ³⁵ & catulos fera

Celent inulta: stet Capitolium

Fulgens, ³⁶ triumphatisque possit

Roma ferax dare jura Medis,

17 Horrenda lité nomen in ultimas
Extendat oras : quâ 18 medius liquor
Secernit Europen ab Afro,

Quâ tumidus rigat arva 19 Nilus :

40 Aurum 41 irrepertum, & sic melius sisum

Quam terra celas spernere fortior,

Quâm cogere humanis in usus,

Omne sacrum & rapiente dextra :

Quicumque mundi 43 terminus obstitit,

44 Hunc tangat armis visere gesticus,

45 Qua parte debacchentur ignes,

46 Quâ nebula pluvii que rores.

Sed bellicosus 47 fata Quiribus

Hac lege dic, nè nimiam pii,

48 Rebusque fidentes, avitæ

Testa velint reparare Trojæ :

49 Trojæ renascens alite lugubri

Fortuna 50 tristi clade iterabitur,

Ducente victrices caservas

Corruge me Fovis & sorore.

Ter si resurget murus æthenæus

51 Autore Phæbo, ter pereat meis

52 Excisus Argivis : ter 53 uxor

Capta 54 virum pucrosque ploret.

55 Non hæc jocosa conveniunt lyra.

Quò Musa tendis ? desine 56 pervicax

Referre sermones deorum, 57 &

Magna modis tenuare parvis.

37 Roma barbaris
gentibus torridanda
extendat nomen in
oras ultimas.

38 mare Gaditanum;

39 Nilus Ægypti

Pavus, scilicet dicitur à

Nilo rege, vel, quod
tradit

novum limum, quo
tota Ægyptus reddi-
tur fecundior post
suam inundationem.

40 ordo est, horrenda
Roma nomen (suum
in ultimas terrarum
oras extendat. Roma-
(inquam) fortior sper-
nere, i. fortior ad
spernendum aurum
quàm cogere.

41 Aurum nondum
ex aurifodinis effu-
sum.

42 Dextra qua sacris
non parit.

43 Solus septentrionalis & Australis.

44 Arma usque eo
Roma inferat.

45 Juxta torridam
zonam, ubi solis & in-
gens solis æstus, videt
Od. 21. lib. 1.

46 Circum intelli-
git utriusque poli, ubi
mundus perpetua
glacie obrigescit.

47 Hæc fars, & omnia
prædicta & consermo,
ut totius mundi sunt
Imperatores, ve. una
sub conditione, nempe
nè nimium pii, nè
nimium amantes

49 ordo est. Fortunæ
Trojæ renascens alite lugubri, i. malis auspiciis iterabitur tristi clade, me (conjugis & sorore Jovis)
ducente victrices caservas. 50 Flamma & ferro iterum vastabitur. 51 Eriam Apollo, sit opera
Auctoris, tamen ter pereat, &c. 52 Expugnatus ab Argivis meis, qui me Argis colant. 53 Heurum
vel Andromache. 54 maritum & filios castis ploret. 55 Lyrico carmini res graves non conveniunt
mulam igitur poeta movere, ut humili carmine sermones deorum non iuminat. 56 Desine magis
jocatiois & audax res. &c. 57 Sic desine res amplas lyricis modulationibus extenuare.

epoem
a sit de
Roma
est &
vis res-
inquam
& fera
trobam

Roma

Poëta se à multis periculis musarum ope ereptum fuisse dicit, omnibûsque malè cessisse qui adversum Deos aliquid moliri voluerint.

1 Ordo est. O Regina Calliope, descende cælo, & age, dic tibia longum Melos, i. longum & suavem canitalem.

2 Habent Musæ etiam sedem in cælo, ut Jovis filia.

3 Sodales mei, nunquid auditis Calliopem canentem, an me fallit poetica infania?

4 Videor mihi audire Calliopem quodque ipsa dicunt per lucos pios, i. per lucos quos dii in olunt.

5 quos lucos aquæ iocundæ præterfluunt, & in quibus grææ spirant auræ.

6 Ordo est & sententia. Palumbes fabulose, i. Palumbes de quibus poetæ multa fabulantur, me puerum ludo fatigarum & somno victum regere & cooperuere nova fronde (i. fronde recenti & viridi) in Vulture Appulo (i. in Vulture monte Appulæ extra limen Appulæ atricis, i. nunticis mæx & soli natis).

7 Acherontia est urbs Lucanæ admodum parva, in sublimis montis posita, ideoque cum nido comparat: vel, per nidum, domum propriam significat. 8 Batina est oppidum Appulæ passis abundans. 9 Ferentium est urbs in humili & depressa valle posita. 10 Admirabile præcipuum omnibus quo pacto dormire corpore puro, &c. 11 quod premeret lauro sacra, i. lauro Apollini dicata, quæ quidem laurus præsignabat eam sacrum Poëtam. 12 Et myrto comportam. 13 Palumbibus, quæ Veneri consecrata significabat eum res amatorias caniturum. 14 Non sine divino numine ego infans impavidus. 15 libicunque fuero, 6 Camænz vester sum. 15 In montes excelsos sabinæ vibor. 16 Non ideo frigidum quia Præneste in monte possum est, sed propter frigidam aquam ibi & fontibus profluentes ad varios morbos salutare. 17 In ascensu montis constitituri.

Descende² cælo, & dic age tibia
Regina longum Calliope Melos,
Seu voce nunc major acuta,
Seu fidibus citharæve Phæbi:

³ Auditis? an me ludis amabilis

Infania? audire videor pios

Errare per lucos, amœna

Quos & aqua⁵ subeunt & aura.

⁶ Me fabulosa Vulture in Appulo,

Altrices extra limen Apulia,

Ludo fatigatûmque somno,

Fronda nova puerum palumbes

Texere, mirum quod foret omnibus,

Quicunque celsæ nidum⁷ Acherontia,

salutis⁸ Batinos, & arvum

Pingue tener⁹ humilis Ferenti:

¹⁰ Ut tuto ab atris corpore viperis

Dormirem & urfis: ¹¹ ut premeret sacra

Lauro¹²que collatâque Myrto,

¹³ Non sine diis animosus infans.

¹⁴ Vester, Camœna, vester in arduos

¹⁵ Toller Sabinos: seu mihi ¹⁶ frigidum

Præneste, seu Tibur ¹⁷ supinum,

Seu ¹⁸ liquida placere Baia.
 Vestris ¹⁹ amicū fontibus & choris,
 Non me ²⁰ Philippis versa acies retro,
²¹ Devota non extinxit arbos,
 Non Sicula ²² Palinurus unda,
²³ Utcunque mecum vos eritis libens
²⁴ Insanientem navita Bosphorum
 Tentabo, & ²⁵ arentes arenas
 Littoris Assyrii, viator.
 Visam ²⁶ Britannos hospitibus feros,
 Et letum equino sanguine ²⁷ Concanum :
 Visam pharetratos ²⁸ Gelonos.
²⁹ Et Sythicū inviolatus annem.
 Vos ³⁰ Caesarem altum, militia simul
 Fessas cohortes ³¹ abdidit oppidis,
 Finire quarentem labores,
³² Pierio recreatis antro.
 Vos ³³ lene consilium & datis & dato
 Gaudetis alma. scimus ut ³⁴ impios
 Titanas immanēque turmam
 Fulmine sustulerit ³⁵ caduco,
 Qui terram ³⁶ inertem, qui mare temperat
 Ventosque, & urbes regnāque ³⁷ tristia,
 Divosque mortalesque turbas
 Imperio regis ³⁸ unus a quo.

¹⁸ Baia est urbs
 Campaniae aqua ca-
 lidis nobilitata.
¹⁹ Ordo est me ami-
 cum vestris fontibus
 & choris non extin-
 xit Philippis acies
 versa retro, non arbos,
 &c.

²⁰ Philippi est urbs
 in Thracia, ubi versus
 erat in fugam Bruti
 & Cassii exercitus,
 in quo bello Horatius
 erat Tribunus mili-
 tum.

²¹ Arbor celebrata,
 Vide Od. 14 lib. 2.

²² Promontorium
 Lucaniae sic de nomi-
 natum à Palinuro
 navis Aeneae guber-
 natore, ubi Horatius
 in summo periculo
 est versatus, quum ex
 bello Philippiensi in
 Italiam rediret.

²³ quodcumque.

²⁴ Mare Bosphor. in
 fluctuoso, vide Od.
 13 & ult. lib. 2.

²⁵ Arenas calentes.

²⁶ Britanni (inq. it.
 Acron) hospites ma-
 stabant pro hostis,
 feci igitur & inho-
 spirales tunc tempo-
 ris erant: neque id
 mirum, nam ut à
 sole longè distabant,

sic certè quamdū illorum mentibus divina gratia non illuxerat, ab omni humanitate, clementia, mansuetudine & id genus virtutibus procul aberant. Verum ubi Deus (cujus providentia in reg-
 norum mutationibus est admirabilis) prò sua misericordia hanc gentem ad fidem Christianam voca-
 verat, sensim evanuit feritas, indies exalavit inhumanitas, corruiit crudelitas, omnis barbaries in exteras
 (nescio quas) nationes transiit, & Britannia (quae à nostro Poeta hic dicitur fera) facta est
 gens pethumana, hospitalis, liberalis, comis atque affabilis. ²⁷ Concani erant Hispani, vel (ut alii
 volunt) Thraeces, quibus sanguis ex equini cruris venis subtrahitur & huius commixtus potus erat fami-
 liaris. ²⁸ Scythia populum sagittis potentem. Vide Od. 20. lib. 2. ²⁹ Et inviolatus. i. salvis Mistrum
 praesidio visam Tansim. ³⁰ Caesarem magnum & triumpho sublimem. Ordo est, Vos recreatis
 Pierio antro Caesarem quarentem finire labores, simulatque abdidit oppidis cohortes fessas militia.
³¹ Simul ut in hibernis constituit exercitum propter anni tempus ad bellum gerendum ineptum.
³² Antro Musis sacro & sacro, i. vos Caesarem oblectatis arte poetica. ³³ Consilium ab immu-
 nitate remotum, quo usus est Caesar in subjugandis barbaris. ³⁴ Gigantes cum diu belligerasset.
³⁵ Fulmine in caput Titanum cadente. ³⁶ Terram immobilem. ³⁷ Sedem inferorum, ubi omnia
 sunt tristia. ³⁸ Solus Jupiter.

39 Ordo est, illa juvenis horrida fidens
brachiis magnam
terrorem intulerat
Jovi.

40 Gigantes ex terra
mari contendentes
montem monti in-
ponere.

41 Olympo umbro-
so.

42 Typhæus, Mimas,
Porphyrion, Rhæcus,
Erecladus sunt no-
mina gigantum.

43 Ingenti statura.

44 Erecladus tam
fuit r. tustus ut arbo-
res eradicatas jaca-
retur in hostes.

45 Contra Minervæ
clypeum, quo Jupiter
etiam usus est contra
gigantes. Contra Jovis
sapientiam nil pos-
sunt gigantes.

46 Ex parte Jovis in
hac pugna.

47 Vulcanus dicitur
avidus propter ignis
rapacitatem, vel quia
pugnæ est avidus.

48 Apollo qui sem-
per arcum gestat.

49 Aqua tincta fon-
tis Castalii, sic dicitur
Castalia puella quam
Apollo adantavit.

50 Crines humeris
sparsos.

51 In Lycia fons est
Castalius.

52 Sylvam, in qua na-
tus est Apollo dicitur
Patareus à Patara

Lyciæ civitate, uti
maximè colebatur.

53 Robor corporis
sæpe prudenti suo
libitur impetu.

54 Vires consilio gubernatas diis augent.

55 Vires cogitantes iniquitatem.

56 Bri-
seus, de quo vide Od. 17. lib. 2.

57 Casta Diana.

58 Orion ventor stuprare conatus.

59 Ordo est. Terra mare, imposita monstris
gigantibus suis filiis, dolet et
meret suos parcos esse fulmine mittos ad Orcum, i. ad Plutona supra modum pallidum et inferno
eplore sedatum.

60 Sicilia montem Ereclado giganti injectum.

61 Nec vultur relinquere perden-
secur Tityi luxuriosi, qui Latona stuprum inferre conatus est.

62 Incontinentis ipsius appellus
males ut ei sit insectus.

39 Magnum illa terrorem intulerat Jovi,

Fides juvenis horrida, brachiis,

40 Fratresque tonitantes 41 opaco

Pelion imposuisse Olympo.

Sed quid 42 Typhæus, & vatiidus Mimas,

Aut quid 43 minaci Porphyrion statu,

Quid Rhæcus, 44 cunctisque truncis

Erecladus jaculatur audax,

Contra sonantem Palladis 45 agida

Possent ruentes? 46 hinc 47 avidus stetit

Vulcanus, hinc matrona Juno &

Nunquam humeris 48 p. siurus arcum,

Qui 49 rore puro Castalia lavit

50 Crines solutos, qui 51 Lycia tenet

Dumeta 52 natalémque sylvam,

Delius & Patarcus pelio.

53 Vis consilii expers mole ruit sua.

54 Vim temperatam dii quoque provehunt

In majus: ii. dem odere vires

Omne nefas animo 55 moventes.

Tellus mearum 56 centimanus Gyges

Sententiarum notus, & 57 integra

Tentator 58 Orion Diane,

Virginea domitus sagitta:

59 Injecta monstris terra dolet suis,

Meretque partus fulmine luridum

Missos ad Orcum: nec peredit

Impositam celer i. n. 60 Et nam:

61 Incontinentis nec Tityi jecur

Relinquit ales, 62 nequitia additus

*Custos amatorem trecentae
Perithoum cohibent catena.*

Ode v.

*Divi Augusti laudes. Crassi vituperium. Reguli constantia
& ad Pœnos reditus.*

Cœlo tonantem credidimus Jovem
Regnare: ² præsens divus habebitur
Augustus, adjectis Britannis
³ Imperio, ⁴ gravibusque Persis.
Milesne Crassi ⁵ conjuge barbara
⁶ Turpis maritus vixit? & hostium
(⁷ Pro-curia, inversique mores!)
Consenuit socerorum in armis,
Sub rege Medo, ⁸ Marsus & Appulus,
⁹ Anciliorum, nominis & toga
Oblitus, ¹⁰ æternæque Vesta,
¹¹ Incolumi Jove & urbe Romæ?
¹² Hoc caverat mens provida Reguli,
Dissentientis ¹³ conditionibus
Fædis ¹⁴ & exemplo trahentis
Perniciem veniens in ævum:
Si non periret immiserabilis
Captiva pubes. ¹⁵ Signa ego ¹⁶ Punicis
Affixa delubris, & arma
Mililibus sine cæde (dixit)

solebant! ⁸ Marsi & Appuli inter Rom. milites erant clarissimi qui cum Crasso superati & capti, uxores acceperunt à Medis & Persis, ut ibi velut in propriis sedibus omnem ætatem agerent.
⁹ Ignavi erant milites sub Crasso qui obliviscerentur ancilia. i. scuta brevia numero duodecim in æde Martis servata, ex quibus unum de cœlo lapsum credebatur, nam datum est pro oraculo, ibi fore Imperium ubi fuisset ancile: Ancilia hic pro virtute ponuntur, toga pro dignitate. ¹⁰ Æterni ignis, qui in templo Vestæ à virginibus custoditus nunquam exstinguetur. ¹¹ Salvo Capitolio, quæ Jovis erat sedes. q. d. non deserta urbe à suis diis, turpe igitur mililibus Rom. ut sub armis hostibus senesce-
rent. ¹² Regulus hoc providerat ne quis suo exemplo spem vitæ in captivitate poneret. ¹³ A conditionibus fædis, noluit enim Regulus captivos Afrorum pro se reddi. ¹⁴ Et dissentientis, i. sine misericordia, nem tali exemplo milites deinceps ignavis pugnarent. ¹⁵ Hæc est Reguli oratio in Senatu Rom. habita, Genus est deliberativum. ¹⁶ Ego vidi arma Africanis templis affixa, quæ non
sint milites hosti tradiderunt sine cæde.

²³ Idonis & Dis
filium, amatorem
Proserpinæ quam ra-
pere quum teneret
Perithous, catenis
dicitur implicatus
esse apud inferos.

¹ Ut tonitrua de-
monstrant Jovem esse
cœli regem, sic Cæsa-
ris victoriæ divinita-
tem eius arguunt.
² Dum es in vivis.
³ Imperio Rom. addi-
tis Britannis, qui ab
Augusto per Drusum
privignum superati
sunt.
⁴ Propter Crassi cla-
dem Persæ vel Parthi
graves, & permiciosi
habebantur, qui ra-
men Augusto facile
cesserunt, signaque
militaria Crasso & M.
Antonio adempta
reddiderunt.
⁵ Cum conjuge alle-
iensem.
⁶ Ut servus & capri-
vus vixit?
⁷ O Senatus, vel o
curia quas indignas
res: patia es contra
majestatem Populi
Ro. & o mores quam
inversos & corrupti
estis, ut Ro. milites
jam barbaris serviant,
qui iis olim dominari

Direpta vidi : vidi ego civium

¹⁷ *Retorta tergo brachia libero :*

¹⁸ *Portasque non clausas, ¹⁹ & arua
Marte coli populata nostro.*

²⁰ *Auro repensus scilicet acrior*

Miles redibit, flagitio additis

²¹ *Damnum, neque amissos colores*

²² *Lana refert medicata ²³ fuso :*

NEC vera virtus, quum semel exeldit,

²⁴ *Curat reponi deterioribus*

²⁵ *Si pugnat extricata densis*

Cerva plagis, erit ille fortis,

²⁶ *Qui perfidis se credidit hostibus?*

²⁷ *Et Marte Pænos preteret altero,*

Qui lora restrictis lacertis

Sensit ²⁸ iners timuitque mortem,

²⁹ *Hic unde vitam sumeret inscius,*

Pacem duello miscuit, O pudor,

O magna Carthago probrosis

³⁰ *Altior Italiae ruinis !*

³¹ *Fertur pudica conjugis osculum,*

Parvosque natos ³² ut capitis minor,

A se removisse, & vitilem

³³ *Torvus humi possuisse vultum :*

Donec labantes consilio patres

Firmaret ³⁴ autor nunquam alias dato,

Interque mœrentes amicos

Egregius properaret ³⁵ exul.

³⁵ *Atqui sciebat quæ sibi barbarus*

Tortor pararet, non aliter tamen

¹⁷ Vidi brachia.

Rom. revincta tergo quondam libero.

¹⁸ Portas Carthaginis apertas, quod arguit Carthaginensium securitatem.

¹⁹ Et vidi eos agros coli, qui fuerant à nobis antea devastati.

²⁰ Scilicet miles auro redemptus, ad pugnam fortior redibit. Ironia est.

²¹ Turpitudinem damno cumulat, dum milites ignavos auro redimitis.

²² Candida lana albo colore tincta non resumit candorem genuinum amissum.

²³ Colore, fucus herba est qua tinguntur vestes.

²⁴ Vera virtus non solet restitui aut reparari ab iis qui corrupti iam ac depravati sunt.

²⁵ Si fieri potest ut cervæ & rebus expedita pugnare audeat.

²⁶ qui hostium potestati se permittit.

²⁷ Et altero praelio Carthaginenses subegerit, qui lora, &c.

²⁸ Ignavus.

²⁹ Hic miles nocens vitam armis non seditione esse retinendam, pacem cum bello confudat: nam in ardentissima pugna tanquam in pace se hostibus credidit.

³⁰ Regulus dicitur à se removisse, i. non admisisse conjugis osculum.

³¹ Et dicitur torvo vultu oculos in terra defixos habuisse, donec consilio nunquam alias dato, i. donec argumentis Invidiis firmaret patres dubitantesque.

³² Stator sive monitor.

³³ Exul per captivitatem egregius.

³⁴ Non ignorabat Regulus se ad exquisita supplicia proncisci.

³⁵ Cic. de off. lib. 3.

Dimovit³⁷ obstantes propinquos,
 Et³⁸ populum redditus morantem,
 Quam si clientum longa negotia,
³⁹ Dijudicata lite relinqueret,
⁴⁰ Tendens Venafranos in agros,
 Aut Lacedæmonium⁴¹ Tarentum.

franum Campaniæ civitatem animi relaxandi gratia; vide Od. 6. lib. 2. 41 Oppidum à Phalanx
 Lacedæmonio conditum.

AD ROMANOS DE MORIBUS sui sæculi corruptis. Ode vi.

D Eliſta Majorum immeritus lues
 Romane: donec templa² reſeceris
 & leſque labentes deorum, &
³ Fæda nigro ſimulacra ſumo.
⁴ Diis te minorem quod geris imperas:
⁵ Hinc omne principium,⁶ huc reſer exitum.
 Dii multa⁷ neglecti dederunt
⁸ Hæſperia mala luſtuofa.
 Jam bis⁹ Monafes, & Pacori manus
 Non auſpicatos contudit impetus
 Noſtros: & adjeciſſe prædam
 Torquibus exiguis¹⁰ remidet.
 Penè occupatam¹¹ ſeditiõibus
 Delevit urbem¹² Dacus & Ethiops:
 Hic¹³ claſſe formidatus,¹⁴ ille
 Miſſilibus melior ſagittis.
¹⁵ Fæcunda culpæ ſæcula, nuptias
 Primùm inquinavere, & genus, & domos.
¹⁶ Hoc fonte derivata clades

exercitu deleverunt, noſtroſque conatus inauſpicatos (i. quia contemptus auſpicioꝝ neceſſariam veritatem) inanes reddiderunt. 10. Gaudes ſe adjeciſſe prædam auris ſuis torquibus qui ante nos devictos erant. exigui, jam verò ſunt, ampliores. 11. Bellis civilibus. 12. Scythiæ & Egyptii ſub Antonio & Cleopatra. 13. Claſſe, quam Cleopatra inſtruxerat. 14. Ille Dacus Scythia multo peritior in mittendis ſagittis. 15. Sæcula, in quibus homines aſidue culpam committunt, 16. Ex adulteriis.

37 Amicos contradi-
 centes precantefque
 ne ad hoſtes reali-
 ſet.

38 Populum, quod
 reditum ſuum tarda-
 bat.

39 Lite finita & ſen-
 tentia pronunciata.

40 Iter habens Vena-

41 Oppidum à Phalanx

1 Ob culpam Majo-
 rum dabitur poena
 quas non es merita.
 2 Donec reſtitiſſe
 rit vel reparaveris
 templa deorum deci-
 dentia.

3 Simulacra ſua
 veterariis ſolentia.

4 qui Deos colit,
 ſcilicet imperat Ro-
 mane.

5 A pietate in deos
 tuum habes initium.

6 Ad deos neglectos
 quas reſer calamita-
 tes. Alii hunc verſum
 ſic interpretantur, ut
 ſit ſenſus, in exordio
 rerum deos invoca-
 viſſem in exitu gra-
 tias agiro.

7 Dii minus ſtudioſe
 culti.

8 Italici lugubri.

9 Monafes & Paco-
 res Parthorum reges
 bis, i. primò Craſ-
 ſum, ſecundò La-

bienum cum omni
 auſpicioꝝ neceſ-
 ſariis ſuis torquibus qui
 ante nos devictos
 erant.

10. Gaudes ſe ad-
 jeciſſe prædam.

11. Bellis civilibus.

12. Scythiæ &
 Egyptii ſub Antonio
 & Cleopatra.

13. Claſſe, quam
 Cleopatra inſtruxerat.

14. Ille Dacus
 Scythia multo peritior
 in mittendis ſagittis.

15. Sæcula, in
 quibus homines aſi-
 due culpam committunt.

16. Ex adulteriis.

*In patriam populumque fluxit.
 Motus doceri gaudet.¹⁷ Ionicos
 Matura virgo, &¹⁸ fingitur artibus
 Jam nunc, & incestos amores
¹⁹ De tenero meditatatur ungui.*

*²⁰ Mox juniores quarit adulteros
²¹ Inter mariti vana: ²² neque eligit
 Cui donet ²³ impermissa raptim
 Gaudia, ²⁴ luminibus remotis:
²⁵ Sed jussa coram non sine conscio
 Surgit marito: seu vocet ²⁶ institor,
 Seu navis Hispana ²⁷ magister*

*²⁸ Dedecorum pretiosus emptor.
²⁹ Non his juvenus orta parentibus
 Infecit aquor sanguine Punico:
³⁰ Pyrrhumque & ingentem cecidit*

*³¹ Antiochum, Annibalemque dirum:
 Sed rusticorum ³² mascula militum
 Proles ³³ Sabellis docta ligonibus.*

*³⁴ Versare glebas, & severa
 Matris ad arbitrium recisos
³⁵ Portare fustes: sol ubi montium
³⁶ Mutaret umbras, & jura demeret
 Bobus fatigatis, amicum
 Tempus ³⁷ agens abeunte curru.*

*³⁸ Damnosa quid non imminuit dies?
 Etas parentum pcior avis, tulit
 Nos nequiores, ³⁹ mox daturos
 Progeniem vitiosorem.*

¹⁷ Salutationes lascivae quas primum Iam inveniunt.

¹⁸ Docetur corpus mollior movere & salutare secundum artem.

¹⁹ A teneris annis dicit & exercet amores flagitiosos.

²⁰ Post nuptias celebras quae in amatoris marito suo juniorum robustiores.

²¹ Inter epulas nuptiales.

²² Nullum adhibet delectum.

²³ Illicitis stupri voluptates.

²⁴ Lucernis remotis.

²⁵ sed sine relictis pollucere verecundia.

²⁶ sed virtuti publica mercede ab adultero arcifera, & lecto surgit, videtur & consensiente marito, qui tantum suo pretium concubitus accipit.

²⁷ Negorior.

²⁸ Nauclexus.

²⁹ Eligiorum emp-
 rox liberalis.

³⁰ Non tam illadi-
 possis parentibus iati
 sunt illi Rom. qui
 nuptiis bello Parnes
 superant. vide od.
 12. ll. 2.

³¹ Epirotarum re-
 gem à Cario Fabri-
 cloque in Lucania
 victum.

³² Syrtis Regem à
 M. Acilio superatum.

³³ Proles virilis, non effeminata.

³⁴ Arare.

³⁵ Portare lignum domum post laborem finitum ad ignem alendum si marcos severa sic
 haberent.

³⁶ Veiperi: nam sol descendens mutat umbras.

³⁷ Adducens tempus gratum (i. noctem
 in qua quiescimus) curru suo, in quo vehitur, recedente.

³⁸ Dies (i. tempus) omnibus rebus damnum
 & interitum afferens, quid non consumit?

³⁹ Easid post hic observat elegantem gradationem in tri-
 bus versiculis. Avis parentum, personibus non nobis nostri liberi sunt deteriora.

AD ASTERIEN. Ode vii.

Consolatur eam de viri sui absentia monitam, monetque ut fidem conjugalem ei datam seruet.

Quid fles Asterie, quem tibi candidi
Primo restituent vere Favonii,

² Thyna merce beatam
Constanti juvenem fide

Gygen? Ille ³ Noris actus ad Orisum,

⁴ Post insana Caprae sidera frigidas
Noctes non sine multis

⁵ In somnis lachrymis agit.

⁶ Atque sollicita nuncius hospita,
Suscipere Chloë, & miseram tuam
Dicens ignibus uri,

Tentat mille vaser modis.

Ut Pratum mulier perfida credulum
Falsis impulserit ⁷ criminibus, nimis
Casto Bellerophonti

⁸ Maturare necem, refert.

⁹ Narrat pene datum Pelca tartaro,
Magneſſam Hippolyten dum fugit abstinens:
Et peccare docentes

Fallax historias monet

Frustra. Nam scopulis sordior ¹⁰ Icarum
Voces autem adhuc integer et tibi

Nè vicinus ¹¹ Enipeus

Plus justo placeat, cave:

Quamvis non alius ¹² flectere equum sciens
Et què conspicitur ¹³ gramine Martio:

¹ Ordo est & sensus,
o Asterie, quid heu?
i. quid fendo desideras Gygen juvenem constantis fidei, quem Thyna merce beatum candidi Favonii, i. sereni venti occidentales primo vespere tibi restituent?
² Locupletatum merce advecta e Cilicia.
³ Noris actus, i. quibuslibet ventis compulsi ad oricum, urbium primam in Epiro.
⁴ Post magnas tempestates Caprae occulsi excitata.
⁵ Non dormiens.
⁶ Ordo est & sensus, atque vaser nuntius sollicita hospite (nempe nuntius à Chloë ad virum missus) tentat illum mille modis dicens Chloë miseram suscipere & uri tuis ignibus (i. uri eo amore quo tu virum tuum complecteris) & refert ut perfida mulier (scil. Anca) impulserit Pratum credulum falsis criminibus maturare necem casto Bellerophonti.

⁷ Criminatibus.
⁸ Accelerare mortem.
o Asterie, quid heu? i. quid fendo desideras Gygen juvenem constantis fidei, quem Thyna merce beatum candidi Favonii, i. sereni venti occidentales primo vespere tibi restituent?
² Locupletatum merce advecta e Cilicia.
³ Noris actus, i. quibuslibet ventis compulsi ad oricum, urbium primam in Epiro.
⁴ Post magnas tempestates Caprae occulsi excitata.
⁵ Non dormiens.
⁶ Ordo est & sensus, atque vaser nuntius sollicita hospite (nempe nuntius à Chloë ad virum missus) tentat illum mille modis dicens Chloë miseram suscipere & uri tuis ignibus (i. uri eo amore quo tu virum tuum complecteris) & refert ut perfida mulier (scil. Anca) impulserit Pratum credulum falsis criminibus maturare necem casto Bellerophonti.

⁷ Criminatibus.
⁸ Accelerare mortem.
o Asterie, quid heu? i. quid fendo desideras Gygen juvenem constantis fidei, quem Thyna merce beatum candidi Favonii, i. sereni venti occidentales primo vespere tibi restituent?
² Locupletatum merce advecta e Cilicia.
³ Noris actus, i. quibuslibet ventis compulsi ad oricum, urbium primam in Epiro.
⁴ Post magnas tempestates Caprae occulsi excitata.
⁵ Non dormiens.
⁶ Ordo est & sensus, atque vaser nuntius sollicita hospite (nempe nuntius à Chloë ad virum missus) tentat illum mille modis dicens Chloë miseram suscipere & uri tuis ignibus (i. uri eo amore quo tu virum tuum complecteris) & refert ut perfida mulier (scil. Anca) impulserit Pratum credulum falsis criminibus maturare necem casto Bellerophonti.

Nec

⁹ Ordo est & nuntius Chloë narrat Pelea, pene datum Tartaro (i. Pelea prope occisum fuisse) dum abstinens fugit Magneſſam Hippolyten, & idem fallax nuntius monet, i. proponit Gygi viro tuo alias historias quæ peccandi viam docent, sed frustra. ¹⁰ Scopulis Icarum maris sordior audire iungere (i. incoartare) ita ut verbis nuntii à Chloë missi non commoveatur, sed concupiscentiaque concupiscentia permittatur. ¹¹ Nomen est vicini libidinosi qui eam amabat. ¹² Equè peritus in equitandi scientia. ¹³ In campo Martio, ubi & exercebat Ro. juvenes, ut equo aut bene mirant.

Nec quisquam citus aequè

¹⁴ *Tusco denatat alveo.*

¹⁵ *Prima nocte domum clade.* ¹⁶ *neque vias*

Sub cantu ¹⁷ *querula despicere tibi:*

¹⁸ *Et te sæpè vocanti*

Duram difficilis mane.

14 Tyberine fluvio,
qui Tuscian à Sabi-
no dividit.

15 Noctis initio.

16 Neque in viis

dearum despicere ex

albo.

17 querula se im-

peritò ab te con-

tental. 18 Denique

6 Asterie mane inexorabilis Enipao, te ferream & sevam sæpè vocanti.

AD MÆCENATEM. Ode viii.

Quam uxorem non habeat, nihilominus Kalendas M
cur celebret. Mæcenas mirari non debet.

MArtii² Cælebs quid agam³ Kalendis⁴:

Quid velint flores, & ⁴ *acerra thuris*

Plena, miraris, ⁵ *positusque carbo in*

Cessite vivo.

Docte sermones ⁶ *utriusque linguae;*

Vetram dulces epulas & ⁷ *album*

Libero caprum, propè ⁸ *funeratus*

Arboris istæ.

Hic dies, ⁹ *anno redeunte festus,*

¹⁰ *Corticem ascriptum pice dimovebit*

Amphoræ fumum bibere ¹¹ *instituta*

¹² *Consulo Tullo,*

Sume Mæcenas cyathos amici

¹³ *Sospitis centum:* ¹⁴ *& vigiles lucernas*

Profer in lucem, procul omnis esto

¹⁵ *Clamor & ira.*

Mitte civiles ¹⁶ *super urbe curas,*

1 Quid est, Mæcenas
gloriam sermones utri-
usque linguae, tu
miraris, quid ego cæ-
lebs agam in Martii
Kalend.

2 Sine uxore.

3 Kalendis quas
martii celebrant
ut uxores castas &
pudicas habere
domi.

4 Thureolum vel
parva scabilla, qua
arcula est in qua
thurs ponitur.

5 Ipsi parvus super
arum ex vivo cessite
erebam. Vide Od. 19.
lib. 1.

6 Lingua Græca &
Latina.

7 Dis superis alba
vicina, inferis nigra
impolabatur.

8 Propè morti datus
casu arboris in caput
suum procumbentis.

Vide Od. 13. lib. 2.

9 Anno vertente, id est,
singulis annis.

10 Corticem pice illitum, id est, super
pictum.

11 Amphora que cocta est fieri fumosa, id est, vetusta. intelligit vinum vel vetustum.

12 In terribili et excoctam, ut deponi non possit, neque bibi nisi aqua dilutum.

13 In Amphora
fundo nomen Consulis scribebant quando vinum in cella vinaria erat repositum, ad significandas
vini statem. Vide Od. 20. lib. 1.

14 Amici in columnis & salvi ab arboris istius casu.

15 Ex pro-
ducto vigiles, i. accensas lucernas in lucem. f. totam noctem componimus.

16 Vide Od. 27. lib. 1.

16 De urbe

9 Anno vertente, id est, singulis annis. 10 Corticem pice illitum, id est, super pictum. 11 Amphora que cocta est fieri fumosa, id est, vetusta. intelligit vinum vel vetustum. 12 In terribili et excoctam, ut deponi non possit, neque bibi nisi aqua dilutum. 13 In Amphora fundo nomen Consulis scribebant quando vinum in cella vinaria erat repositum, ad significandas vini statem. Vide Od. 20. lib. 1. 14 Amici in columnis & salvi ab arboris istius casu. 15 Ex pro- ducto vigiles, i. accensas lucernas in lucem. f. totam noctem componimus. 16 Vide Od. 27. lib. 1.

Occidit

Occidit Daci ¹⁷ Cotisonis agmen :

¹⁸ Medus infestus sibi luctuosus

Diffidet armis :

Servit Hispana vetus hostis ora

¹⁹ Cantaber, sera domitus catena :

²⁰ Scythæ laxo meditantur arcu

Cedere campis.

²¹ Negligens nè quæ populus laboret,

Parce ²² privatus nimium cavere: &

²³ Dona presentis cape latus horæ, ac

²⁴ Linque severa.

²² quum magistratum non geras, parce. i. noli nimiam curare Rempub. ²³ Rape quod præsens hora donat. ²⁴ Omittit res serias.

¹⁷ Cotison rex fuit Dacorum, quos O-flavians superavit.

¹⁸ Medi seditionibus civilibus inter se dis-sentiant.

¹⁹ Cantabri, populi erant Hispania, quos bellum sex annos cum Romanis ge-rentes devicit A-grip-pa.

²⁰ Remissio arma-L: armis depositis.

²¹ Negligens esto, non solertius ne in re aliqua populus peri-clietur.

AD LYDIAM. Ode ix.

Dialogus est de præteritis amoribus eisdemque renovan-dis.

Ho. ¹ Donec gratus eram tibi,

² Nec quisquam potior brachia candida

Cervici juvenis dabat,

Per sarum ³ vigui rege beator.

Ly. Donec non alia magis

⁴ Arxisti, neque erat Lydia ⁵ post Chloen :

⁶ Multi Lydia nominis

Romana vigui clavior ⁷ Ilia.

Ho. Me nunc ⁸ Tbressa Chloë regit

Dulces docta ⁹ modos, & cithara sciens :

Pro qua non metuum mori,

¹⁰ Si parcent animæ fata superstiti.

Ly. ¹¹ Me torret face mutua

Thurini ¹² Calais filius Ornithi ;

Pro quo bis patiar mori,

Si parcent ¹³ puero fata superstiti.

¹² Calais est nomen amantis, qui fuit ex Thurio civitate in sua Tarentino.

Ho. ¹⁴ Quid

¹ quamdiu.
² quem plaris fa-ceres.

³ Florui, vixi.

⁴ quamdiu non alie-nam magis amasti.

⁵ Neque erat Lydia minus dilecta quam Chloë.

⁶ Ego Lydia magnæ famæ.

⁷ Romuli matrem.

⁸ Chloë ex Thracia mihi imperat & me habet.

⁹ Musica numeros.

¹⁰ Si mei morte al-sequar, ut sit mihi su-perstes, quasi diceret: Chloën animæ suæ esse dimidium.

¹¹ Ordo est, Calais filius Thurini Orni-thi torret me face mutua, i. amore my-tuo me urit.

¹³ Calais.

24 quid si Venus inter-
messa redit nobiscum
discordes cupit
iugo abeno, i. amore
indissolubili?
25 quid si Chloë cir-
citur e pectore meo?
26 Lydis repudiata:
27 Colais.
28 Levius subire,
quod ob levitatem
fertur super aquas.
29 Aestuoso mari Ae-
olico. Vide id. 32.
lib. 11.

Ho. ¹⁴ Quid si prisca redit Venus,
Diductosque iugo cogit abeno?
Si flava ¹⁵ excutitur Chloë,
¹⁶ Rejestaque patet janua Lydia?
Ly. Quamquam sydere pulchrior
¹⁷ Ille est, tu levior ¹⁸ cortice, & ¹⁹ improbo
Iracundior Adria:
Tecum vivere amem, tecum obeam libens.

IN LYCEN. Ode x.

Lycen monet, ut posita duritie sibi supplicii parcatur.

¹ Extremum Tanaim si biberes Lyce,
Sævo nupta viro, me tamen asperas
² Porrectum ante fores objicere incolis
Plorares aquilonibus.
Audis quo strepitu janua, quo, ³ nemua
Inter pulchra situm recta ⁴ remugiat
Ventis? ⁵ & positas ut glaciæ nives
Puro numine Jupiter?
Ingratam Veneri ⁶ pone superbiam:
⁷ Ne currente retro funis est rota.
⁸ Nec te Penelopen difficilem proci
Tyrrhenus genuit parens.
O, quamvis neque te munera, nec preces,
Nec ⁹ tinctus viola pallor amantium,
¹⁰ Nec vir Pieria pellice saucius
Curvat: ¹¹ supplicibus tuis
Parcas, ¹² nec rigida mollior æsculo,
Nec Mauris animum mitior an quibus.
¹³ Non hoc semper erit liminis aut ¹⁴ aquæ
Cælestis patiens laus.

1 o Lyce, si extre-
mum Scythiæ flui-
um biberes, i. si bar-
bara esis & Scythiæ
supra.
2 me dormientem
ante tuas fores mihi
quidem asperas & in-
iquas, non parceris,
imò plorares me in-
quam exponere ven-
tis spiritum talibus
qui in Scythia oriun-
tur.
3 Viridarum.
4 Retoner.
5 Et quomodo Jupi-
ter, i. ether convertit
in glaciæ nives de-
missis puro numine,
i. aperto & sereno
cælo?
6 Abice & depone
superbiam.
7 Ne fortuna, quæ
nunc tibi faveret retro-
cedat. Similitudo est
ducta à rois sine cir-
cumactis, quo rupto,
rotæ retro currunt.
8 Tu non es Penelope
uxor Ulyssis, quæ in
procos fuit sava &
difficilis. Tyrrhenus, i. Italus pater non genuit te talem.
9 Color pallidus, violacei coloris particeps.
10 Et quamvis maritus tuus Pieris fœlicis amore captus non te hœsit in amorem meum. 11 milie-
re tamen mel supplicis tui. 12 quæ neque æsculo est flexibilior, nec mitior animum, i. nec mitiorem
habet animum quàm serpentes mauritanis. 13 Non semper ero juvenis, ut possim superlimen janua-
rum cubare, idque cælo pluvioso, non igitur occasionem amoris mei postulari præterire. 14 Pluvius.

AD MERCURIUM, Ode xi.

Mercurium rogat ut cautus sibi dicat quibus animum
Lydes flectat in ejus amorem, proposita Danaïdum
fabula.

Mercuri (nam te docilis magistro
Movit ² Amphion lapides, canendo)

Tuque ³ testudo resonare septem

⁴ Callida nervis.

(⁵ Nec loquax olim, neque grate, nunc &
Divitum mensis & amica ⁶ templis)

Dic modos, Lyde quibus ⁷ obstinatas

Applicet aures.

Quæ, velut latis equa ⁸ trima campis,

Ludit ⁹ exultim : ¹⁰ metuitque tangi,

¹¹ Nuptiarum expers, & adhuc protervo

¹² Cruda marito.

Tu potes tigres comitesque sylvas

Ducere, & rivos celeres ¹³ morari.

Cessit ¹⁴ immanis tibi ¹⁵ blandienti

Fanitor aula

Cerberus, quamvis furiale centum

Muniant ¹⁶ angues caput ejus, atque

¹⁷ Spiritus teter ¹⁸ saniesque manent

Ore trilingui.

Quin & ¹⁹ Ixion ²⁰ Tityosque vultu

²¹ Risit invito : ²² stetit urna paulum

Sicca, dum grato Danaï ²³ puellas

Carminē mulces.

1 Ordo est 3 mensuri
dic modos, quibus
Lyde obstinatas aures
applicet, nam te magi-
stro docilis Amphion
movit lapides canen-
do, &c.

2 Amphion Jovis, et
Antiope filius, citha-
ra canens, cuius post
se lapides, ex quibus
muti Thebani sunt
curvati.

3 Ex qua testudine
mercurius scire ly-
ram.

4 Peritæ, qui scilicet
scis resonare species
choridis.

5 que non eas so-
nora antequam mer-
curius se choridis in-
struisset.

6 Decorum sacris ve-
teris sacrificiis adhe-
rebant.

7 Aures contritiones
& à me averfas.

8 Equa triam amon-
rum.

9 Per saltationem.

10 Caver ne tangatur.

11 Non nuptæ,
d'yaues.

12 Immatura vino
petulantia.

13 Tardare. Alludit
ad Orphi fabulam.

vide Od. 12. lib. 2.

14 Ingentis & vastæ

aulæ, quæ omnium mortalium est capax. 15 Tibi blandè canenti, quam Orpheus (nam Eurydicen
ad inferis reduceret. 16 Vide Od. 13. lib. 11. 17 Anhelus niger. 18 Et quamvis acrum venenosum
sua corruptus humor suat ex triplici ore. 19 Ixion Junoni stuprum conans inferre, hæc pœna apud
inferos cruciatur, ut totæ inter serpentes alligatus assidue & sine requie circumagatur. 20 Tityos est
nominativus Græcus. vide Od. 4. hujus lib. 1. 21 Risit propter lyra dædalinem, sed vultu invito
propter pœnæ acerbitatem. 22 Belides suam laborem intermisit, dum tu eas grato carminis
oblectas. 23 Danaï filias.

²⁴ Audiat

24 Audiat Lyde, quas
pœnas apud inieros
launt, quas suis ama-
toribus inhumane
fuerint.

25 Dolium aque va-
cum, quia peritum
est & sine fundo.

26 Fata tardè venien-
tis ad ultionem, ut eò
gratulus puniant.

27 O impiæ sorores,
nam quid maius im-
pium potuerunt per-
petrare?

28 Crudeli gladio.

29 Hypermetra ex
quingaginta sporri-
bus sola suo peperit
viro.

30 Honore matrimo-
nii digna, cum facibus
enim nuptiæ fœbant
vesperi apud anti-
quos.

31 Laudabiliter
mendax, nam hone-
stum est pro iustitia
mentiri, in iis præfer-
eimus quæ sunt contra
Deum & naturam.

32 Mulier.

33 Mors.

μᾶλ' ὀκ' ὠπτοί.

34 A quo.

35 Effuge.

ἀλλ' ὄρεαι.

36 Ordo est, quæ ve-
lat Leana nactæ vi-
tulos (cheu) lacerant
singulos.

37 Ego illis huma-
nior nec te occidam,
nec clauum reuoco.

38 Edo, quod pater

me in vincula coniciat, vel in exilium pellat, idque classe, ut difficilior sit redire; quod viro, Ro.

39 Fugam accelera, siue terra, siue mari iter facere voles.

40 Venti.

41 Amor in te meus.

42 Et

scribere Epitaphium, cuius memoria ob vitam tuam servatam sit sempiterna.

21 Audiat Lyde scelus atque notas
Virginum pœnas, & inane lymphæ

25 Dolium fundo pereuntis imo:

26 Serâque fata,

Quæ manent culpas etiam sub Orco;

27 Impiæ: nam quid potuere majus?

Impiæ sponso potuere 28 duro

Perdere ferro.

29 Una de multis 30 face nuptiali

Digna perjurum fuit in parentem

31 Splendide mendax, & in omne 32 virgo

Nobilis ævum,

Surge (quæ dixit juveni marito)

Surge, ne 33 longus tibi somnus, 34 unde

Non times, detur: socerum & scelestas

35 Falle sorores.

36 Quæ velut nactæ vitulos leana,

Singulos (cheu) lacerant, ego illis

37 Mollior, nec te feriam, nec intra

Claustra tenebo.

38 Me pater sævis oneret catenis;

Quod viro clemens misero peperci:

Me vel extremos Numidarum in agros

Classe releget.

39 I, pedes quod te rapiunt & 40 aura:

Dum favet nox & 41 Venus: I, secundo

Omne: & nostri memorem sepulchro

42 sculpe querelam.

AD NEOBULEN. Ode xii.

Neobule Hebri adolescentis amore capta, vitam agit incertam & deidiolam.

Miserarum est, neque amori dare ludum,
 Neque dulci mola vino lavere: aut ex-
 animari, metuentes patriæ verbera lingua.
 Tibi qualum Cytherea puer ales,
 Tibi telas, operosaque Minervæ
 Studium aufert Neobule, Lyparæ nitior Hebri.
 Eques ipso melior Bellerophonte,
 Neque pugno, neque segni pede victus,
 Simul unctos Tiberinis humeros lavit in undis:
 Catus idem per apertum fugientes
 Agitato grege cervos jaculari
 Celer alto latitantem fruticeto excipere aprum.

¹ O Neobule, miserarum est, i. miseræ sunt mulieres quæ in amore non capiunt voluptatem, neque vino sic hilarantur ut si se pellant curas, & quæ metu examinantur propter patriæ oburgationes, sole enim patrius fratris liberos severis reprehendere quàm pater ipse.
² Neque in amore collidere.
³ Diluere curas, & lavare, tertius conjugationis.
⁴ Vehementer cruci-

ari. ⁵ Calathum pro lanificio. ⁶ Cupido alatus filius Veneris, quæ à monte Cythero dicta est Cytherea. ⁷ Studium lanificii, quæ maxime præest Minerva Dea operosa. ⁸ Pukhrudo Hebri adolescentis, qui fuit ex Insula Lypara, eques sanè melior ipso Bellerophonte, neque arte pugili neque cursu pedestri victus. ⁹ Simulacrum, mox ubi. ¹⁰ Ingeniosus vel peritus jaculandi, id est, confidendi cervos jaculis. ¹¹ Per campum non artioribus confutum. ¹² Ubi fructus crescunt, capunt incertum.

AD FONTEM BLANDUSIAM.

Ode xiii.

Sacrificium fonti promittit ejusque amenitatem summo perè commendat.

O Fons Blandusia, splendidior vitro,
 Dulci digne mero, non sine floribus,
 Cras donaberis hædo:

¹ Erat hic fons in agro suo sub hoc.
² Fons luctior vitro.

Sacrificiis exhibitio: veteres enim fontibus sacrificabant tanquam diis, vide Od. 7. lib. 1. ³ Cras tibi hædas imolabitur.

6 Cornibus imper
maris & erumpenti-
bus.

7 Hædus quasi deli-
berat secum & diligit
Venerem cui operam
det, aliumque hædum
constituit adversari-
um cum quo possit
prellari, sed frustra,
nam mox præveni-
etur & immolabi-
tur.

8 Tinger tibi, i. in
vnum honorem.

9 Gregis luctuosi, est
enim capra amictu
luctuoso.

10 Canicula æquetur
quindécimo dies ante
Kalendas Augusti in-
gentes calores infert.

11 Nequis sanguine propter frondes quæ solis igne ab se excludant. 12 Tu stigas suppeditem po-
cori siribundo delectabile propter aquæ portum. 13 Tu quoque amas efficias ex nobilibus frui-
bus, ne illicem canente cavis impositam fixus, à quibus decurrunt lymphæ tuæ loquaces, id est, cum
maritate sonantes.

Cui frons turgida cornibus
6 *Primis, & Venerem & prælia? destinat*
Frustrâ. nam gelidos⁸ inficiet tibi

Rubro sanguine rivos
9 *Lascivi soboles gregis.*
Te flazrantis atrox hora¹⁰ Canicula
11 *Nescit tangere: tu frigua amabile*
Fessis vomere satris

12 *Præbes, & pecori vago.*
13 *Fies nobilium tu quoque fontium,*
Me dicente, cavis impositam illicem
Saxi: unde loquaces
Lymphæ dissiliunt tuæ.

AD POPULUM ROM.

Ode xiv.

Hæc Ode laudes continet Augusti ex Hispania devictis
Cantabris revertentis.

1 Ordo est. O plebs,
Cæsar dictus petiit
laurum venalem
morre, modò victor
ab Hispania ora repe-
tit penates Herculis
ritus. Iuxta olim Heru-
les exintra Gerone.
2 Vir oriam mortis
contemptu emen-
dam, hunc enim
eotorebuntur vicio-
res.

3 Datum redit.

4 Materis, castæ &
pudicæ, quæ unco
Auroris quat. 5. Et
salvi redierunt.

1 **H**erculis ritu modò dictum, O plebs,
Morte² venalem petiisse laurum,
Cæsar, Hispania repetit³ penates
Victor ab ora.

4 *Unico gaudens mulier marito,*
Prodeat juiis⁵ operas divis:

6 *Et foro clari ducis & decora*

7 *Supplice vitta,*
Virginum matres⁸ juvenumque nuper

marito est contenta prodeat. 5 sacra faciens divis. 6 Odisse Augusti, hunc
Auroris quat. 7. Et quædam supplice vitta ornata. 8 Et matres juvenum qui nuper & belli
salvi redierunt.

Sophistum

Sospitum, vos o pueri & puellae
Jam virum experta, male ominata

¹⁰ Parcite verbis.

Hic dies verè mihi festus ¹¹ atrox

Eximet curas: ego nec ¹² tamululum

Nec mori per vim metuan, tenente

¹³ Casare terras.

I, pete ¹⁴ unguentum puer & coronas

¹⁵ Et cadum Marfi memorem duelli:

¹⁶ Spartacum si qua potuit vagantem

Fallere testa.

¹⁷ Dic & arguta properet Neera

¹⁸ Myrrheum nodo cōhibere crinem

¹⁹ Si per invisum mora janitorem

Fieribitis.

²⁰ Lenit albescent animos ²¹ capillus

Litium & rixae cupidus protervus

²² Non ego hoc ferrem calidus iuventa,

²³ Consule Planco.

quod cum populo Rom. gessit annos fere xvi. post bellum Marci-

noræ fidiculus, ut properet colligere crinem nodo, id est, religare crinem in nodum, ut veniant se-

micompta, ad laticiam repentinam significandam, vide Od. 31. lib. 2. 18. Crinem sublevarunt

myrrhei coloris, vel myrrhino unguento desibuturi. 19. Si non itarim a janitore admittare, non

est molestus, sed abito. 20. qu. d. Ego iam vergo ad senectutem, pariter idcirco, feram Neera

conrumeliam, sed in iuventute ad ultionem devenissem. 21. Capus capillus mitigat animum im-

plum litis & rixae cupidum. 22. Non ferre potuissem feridus iuventutis si me aliquis fallisset.

23. Consule Planco. Horatius fuit annos raris fignat res. Anno scilicet ab urbe condita 1720.

IN CHLORIM.

Ode xv.

Et jam vetula, petulantia & libidini modum equat.
tuat.

Uxor pauperis Ibyci.

Tandem nequicia pone modum tua,

Famossaeque laboribus.

G 2

9 Nupes.

10 A. analis unde

seu imprecationibus

abstinere. Ferre ille

quis, ut Od. 1. Iuven

11 Petrus cura qua

arram bilem excingit

valent.

12 Civilem furo-

rem.

13 Augusto terra-

rum imperium obli-

visum.

14 Unguento hōm-

nes eleganciores ca-

sariem in convivia

medicabant.

15 Minus in cella

condicam cura bello

Marico Italia exet-

ret.

16 Si qua ratione ta-

sta vel cadus potuit

facere Spartacum ex

Appennino ad Alpes

ab Alpibus in Gal-

liam vagantem, in

illo fervili bello

17 Dic & Neera ca-

18 Crinem sublevarunt

19 Si non itarim a janitore admittare, non

est molestus, sed abito.

20 qu. d. Ego iam vergo ad senectutem, pariter idcirco, feram Neera

conrumeliam, sed in iuventute ad ultionem devenissem.

21 Capus capillus mitigat animum im-

plum litis & rixae cupidum.

22 Non ferre potuissem feridus iuventutis si me aliquis fallisset.

23 Consule Planco. Horatius fuit annos raris fignat res.

Anno scilicet ab urbe condita 1720.

1 Tu Chlori, qua

user es pauperis

Ibyci, tandem pone

modum laetiae &

chicoms libidini.

2 Turpibus & nequit

modis laboribus.

§ Definē Inter virg-
nes ludere, quum sit
propior feneri, i.
morti propinqua.

4 Et virginibus for-
mosis et fenculam
aridam immiscere.

5 Non si quid talia
Pholoen filiam rursus
dext. hoc etiam de-
set.

6 Filia tua resistit
quam tu ad iuvenem
fortes ulro curris,
inque eas irrumpit,
veluti Thyas Bacchi
facundos tympanorum
pulsu concitasti.

7 Nichts ist unmöglich
amateur ist

magis apta tñ quam
luxu et ebrietati.
ex fide. II. Nec ord

10-11-1964

³ *Matura propior desine funeri*

Inter ludere virgines,

⁴ Et stellis nebulam spargere candidis,

Non, si quid Pholoën (aris,

Et te Chlora decet, filia rectius

Expugnat juvenum domos,

Pulso Thyas uti concita tympana.

Illam cogit amor ? Nashi

Lasivæ similem ludere caprea :

⁸ *Te lanæ propè nobitem.*

Tonle⁹ Luceriam, non cytharæ decent.

¹⁰ Nec flos purpureus rosae

¹¹ Nec poti utulam facie tennu cadi.

p Luceria civitas est Apulia circa quam Iani optimi condecuntur. 10. Serrum
 Hipotari usque ad faciem, re verulam decens.

AD MÆCENATEM.

Ode xvi.

Auro omnia parent. Horatius verò contentus est sua sorte, unde beatus existit.

INTRODUÇÃO Danaën turris abenea

Robur aequa fores et vigilum canum

Tattici esibiva punierant latis

Nedlur nish ab-Deh-Ber:

Si non ⁴ Acrisium vir inis abdit

Custodem parvum. Propter et Venia

⁵ Riffert. ⁶ fore enim intum ibet et patens.

CONVERSA ? in precium deo.

Alurum per modum hunc distillatur.

El perirrompore⁸ amari (ixca-potentilla)

Idu fulminco ? concidit auxurie

Amisui domus ob lucrum

Action films.

2. Ab c. 14. 1. 1900
Dargestellt durch die

draw.

§ A corruptoribus
qui noctu sapient

4. Dangers parren-oui

4. *Deinde patrem, qui
eum acerrima custo-
dia frenat, sanabat.*

dia lepram tenebat,
quod ab oraculo re-

Sponsam ruerat se
et eo uni d. filia sua

nasceretur ingens.

Stum iri-
s. Infusent.

10 *Dimersa excidio.* 11 *diffidit urbium*
Portas 12 *vir Macedo, & subruit amulos*
Reges muneribus. 13 *munera navium*
Savos illaqueant duces.
Crescentem sequitur 14 *cura pecuniam,*
 15 *Majorumque fames.* 16 *jure perhorruī*
 17 *Latē conspicuum tollere verticem,*
Macenas, equitum decus.
Quanto quisque sibi 18 *plura negaverit,*
A diis plura 19 *foret, nil cupientium*
 20 *Nudus castra peto:* 21 *& transfuga divitum*
Partes linquere gestio:
 22 *Contempta dominus splendidior rei,*
Quam si, quicquid arat 23 *non piger Appulus*
 24 *Occultare meis diceret horrens,*
 25 *Magnas inter opes inops.*
Pura rivus aqua, sylvaque jugerum
Paucorum, & segetis 26 *certa fides mea,*
Fulgentem imperio fertilis Africa
Fallit sorte beator.
Quamquam nec 27 *Calabra mella ferunt opes,*
Nec 28 *Lastrigonia Bacchus in amphora*
 29 *Languescit mihi, nec* 30 *pinguis Gallia*
Crescunt vellera pascuis:
 31 *Importuna tamen pauperies abest:*
Nec si plura velim, tu dare deneges.
 32 *Contracto melius parva cupidine*
Vestigalia porrigam:
Quam si 33 *Mygdonis regnum* 34 *Alyattici*

quod non habet. 26 Spes indubitata segetis mea, vel, fundus meus fidelis fillis, hoc est, later cum, vel ignoratur ab eo, qui Africa imperio fulget, beatiore esse forte, quam ipsius ingentes opes. sic Lambinus hunc locum (me iudice) exponit acutissime. 27 In Calabria sunt flores apibus gratissimi. 28 Amphora Formiana, à Formis oppido Campaniae, ubi suas sedes habuerunt Lastrigones, qui & Cyclopes dicti sunt, olim in Sicilia habitantes. 29 Senescit. 30 Fertunda vellera. Mart. 4. Me pinguis Gallia nutrit. 31 Pauperies molesta & extrema in qua nulla est requies. 32 Refrascas & intercia divitiarum cupiditate, melius tributum & vestigal personam quam si Lydiam Phrygiæ adungam, ut sic sensus. Parvo contentus plus possidet, quam qui multum habet. 33 Campis Phrygiæ Mygdon enim Phrygiam tenuit. 34 Regis Lydiæ, Croesi patris.

10 Terra hians ubi
 11 Reges vel peco
 12 Philippus rex
 13 Macedoniam omnia
 castra expugnare
 posse dicebat, in qua
 a bellis auro omittis
 possit ascendere.
 14 Munera inrebus
 15 Savas navium duces.
 16 Piratas, vel Munera
 navium, i. merces pe
 regrinae qua navibus
 ad nos advehuntur
 Savas duces illaque
 ant.
 17 Cura servandi.
 18 Et majorem divi
 tiarum cupiditas.
 19 O Macenas equi
 tum ornamentum,
 ego metuo meum ca
 put meum atrollere,
 i. ad summam divitiarum
 & nimiam potentiam
 ascendere.
 20 Diffusa calorem.
 21 Pauciora desiderabi
 lit.
 22 Accipiet.
 23 Pauper. O divinum
 Horatium, quem in
 hac utinam Christiani
 imitarentur.
 24 Et quinquam trans
 fuge, & fugitivus.
 25 Nam magis pos
 sidemus ea quae con
 sequimur quam ea
 quibus non utimur, &
 possidemus.
 26 Laboriosus.
 27 Habere recordari
 tam.
 28 Tam deest avaro
 quod habet quam

at Rone est ei, cui
Deus dedit parat
manu, & tamen deest
quodammodo fuisse ad
viam dependam.

Campis continuem. *M. M. L. T. A petensibus*
Desunt multa. ³⁵ bene est cui deus obtulit
Parca, quod satis est manu.

AD ELIUM LAMIAM.

Ode xvii.

Lamiz nobilitatem laudat, deinde admonet ut diem crasti-
num hilariter exigit.

Æ Li, vetusto nobilis ab ¹ Lamo,
(² Quando & priores hinc Lamias ferunt
Denominatos, & ncpotum
³ Per memores genus omne fastos)
Autore ab illo ducte originem,
Qui Formiarum mœnia dicitur
⁴ Princeps, & innantem Marica
Littoribus tenuisse ⁵ I yrim,
⁶ Latè tyrannus. ⁷ Erat foliis nemus
Multis & ⁸ alga litus inusili
Demissa tempestas ab Euro
Sternet: aquaè nisi fallis augur
⁹ Annota cornix: dum potes, aridam
¹⁰ Compone lignum: ¹¹ cras genium mere
Curabis, & porco bimestri,
Cum famulis ¹² operum solutis.

¹ Ab Lamo. Lamia-
rum regē & condi-
tore. Nepotum filio-
rum antiqui Lamio-
rum. Per memores li-
bro, in quibus res
sumuntur & brevitati
opellitorum me-
moriæ notabatur.
⁴ Primus.
⁵ Fluvius innantem
littoribus. Nympha
Maricæ mortis Fan-
ni, influentem, sci-
licet in Minervæ
oppidum Campani-
æ Marica colitur.
Iæ Laro regnant,
superpates.
Mores.
⁹ Ordo est. Cras
tempestas demissa ab
Euro sternet nomini-
bus foliis & ster-
net. Litus alga inusili.
vilis Alga pro re vilissima & nullius pretii. ⁹ Cornix. etia vivens, qua sua crocinatione pluvia
propheticatur. ¹⁰ Extrus lignum, quod cirò flammam concipiat ad frigus propulandum. ¹¹ Cras
genium curabis mere & porco duotum mensium ad convivium cum familiaribus habendam, nobis
Genio immolet. ¹² Cum famulis ab opere vacaturus.

AD FAUNUM. Ode xviii.

Deum Sylvestrem infernum & pestilentem precatur, ut per suos transiens agros sibi suisque sit propitius.

F Aune, Nympharum² fugientum amator,
Per meos fines & aprica rura,

³ Lenis ince las, abeasque parvis
Æquus atumnis:

⁴ Si tener pleno catit hœdus anno:

Larga nec desunt Veneris⁵ sodali

Vina cratera: vetus ara multo

Fumat odore.

⁷ Ludit herboso pecus omne campo,

Quum tibi nona redeunt Decembres:

⁸ F. stus in pratis vacat otioso

Cum boue pagus:

Inter⁹ audaces lupus errat agnos:

Spargit agrestes¹⁰ tibi sylva frondes,

Gaudet inuisam pepulisse fossor.

Ter pede terram.

⁷ quasi pecudes sentirent Faunum suum esse custodem. hoc præsertim æle, nempe nonis Decemb. quo tempore Faunalia anniversaria in pratis & sylvis celebrabuntur. ⁸ Pagus cum secta celebrans vacat ab opere. ⁹ Inter audaces agnos lupum illo die non metuentes, cui nominis præsidio liceat. ¹⁰ In riuum honorem. ¹¹ Inuisam propter annum laborem quem fœdor in terra colenda sustinet. terram pellere, idem valet quod saliare.

AD TELEPHUM. Ode xix.

Reprehendit eum iocose, quod veteres historias describens, ea negligat quæ ad iucundè vivendum pertinent.

Q uantum distes ab¹ Inacho
Codrus,² pro patria non timidus mori,
Narras,³ & genus Æaci,

gen, & Codrum ultimum regem Acheniensium. ² Codrus pro filie patris habitum servilem indutus in medios hostes se misit ut hocognam inuaderetur. ³ Iovam, Æacum, Peleum, Achilleum, Pyrrum, &c.

¹ Faunus (Cæcus) Græci Faun appellant. Describuntur Rômani vestes fœdore & Nomi Decemb.

² Fugient Nymphæ propter Fauni lasciviam, ne virginis castitatem, ne virginis castitatem amitterent.

³ Precor ut acceptis vitis sine fractura, utque transas parvis non agnis & hostiis innocuis.

⁴ Siquidem tenet hœdus annu complere tibi immolabitur.

⁵ Cratera Idæos dicitur sodalis vel amicus Veneris, quia sine Cere & Baccho friget Venus.

⁶ Ara per malos jam annos tibi iustituta.

⁷ quasi pecudes sentirent Faunum suum esse custodem. hoc præsertim æle, nempe nonis Decemb. quo tempore Faunalia anniversaria in pratis & sylvis celebrabuntur.

⁸ Pagus cum secta celebrans vacat ab opere. ⁹ Inter audaces agnos lupum illo die non metuentes, cui nominis præsidio liceat.

¹⁰ In riuum honorem. ¹¹ Inuisam propter annum laborem quem fœdor in terra colenda sustinet.

ter pede terram.

ter pede terram.

ter pede terram.

ter pede terram.

ter pede terram.

ter pede terram.

ter pede terram.

ter pede terram.

ter pede terram.

ter pede terram.

ter pede terram.

ter pede terram.

ter pede terram.

ter pede terram.

4 Sub Illo à diis in-
fracto. vide Od. 3.
hujus lib

5 Taces, id est, non
narras, quo prelo
emamus cadum vini
Chii, vini optimi &
laudatissimi.

6 quis balneum cal-
faciat. nam veteres
non nisi loci & uncti
discumbebant.

7 Taces cuius domi
de quora hora coe-
nantes Pelignus tri-
gus linculento foco
propulsumus.

8 Pelignus est oppi-
dum apud Samnites
propter montem tri-
gidum.

9 Hora. alloquitur
pincernam puerum,
quasi iam sit in con-
vivio, dicens puer:

Da spiritum lani
nova peculum, i.
hunc vespertinus &
orientis, quia ab hoc
tempore coena inhe-
ritum capit. Da noctis

modis poculum nam
ad medium noctem
etiam prodebaris.

Da auguria Murenæ
cyathum, id est, in
honorem Murenæ
qui augurio pollebat.

10 Cum pincernis
sunt convivæ, non
pauciores essent

quam tres, & cum plurimi, non plures quam novem,

convenientibus cuique his.

11 Musæ sunt numero novem.

12 Novies liber.

13 Poeta artorum

de q a jam stupens ex nimio vino.

14 Nuda idcirco finguntur Gratia quia sine furo esse debent.

15 Cur ceulant soni tibi & thrygia, quæ sacris Berecynthiæ, mer-

itis deorum adhiberi non creverat.

16 Manus otiosas à tibiæ cantu, vel parce ministrantes.

17 O puer insperge rosas venis.

18 Nostræ hilaritatis indrem.

19 Lycus vicinus.

20 Et Arepium no-

strum audiat vicina puella, quæ Lyco ieni non est apta.

21 Ordo est. O Telephe, tempestiva Chloë

Et pugnata sacro bella sub Illo:

Quo Chium pretio cadum

Mercemur: quis aquam temperet ignibus:

Quo frabente domum, & quora,

Pelignis caream frigidibus: taces.

Da luna propere nova,

Da noctis melia, da puer auguris

Murenæ. tribus aut novem

Miscentur cyathis pocula commodis.

Qui Musas amat impares,

Ternos ter cyathos attonitus petes

Vates: tres prohibet supra

Rixarum metuens tangere Gratia,

Nu is juncta sororibus.

Insanire juvat: cur Berecynthia

Cessant flamina tibi?

Cur pendet tacita fistula cum lyra?

Parcentes ego dexteris

Odi: sparge rosas, audiat invidua.

Dementem strepitum Lycus.

Et vicina seni non habilis Lyco,

Spissare nitidum coma

Puro te similem Telephe vespero,

Tempestiva petis Chloë:

Ne lentus Glycerea terret amor mea.

22 Lycus vicinus. 23 Et Arepium no-
strum audiat vicina puella, quæ Lyco ieni non est apta. 24 Adolescentes danum habent capillum, se-
ner vero calvus deiecit u calveit. 25 Vespertino spectari. 26 Chloë vubilis & viri potens. 27 Lan-
guis amor, qui lenet & diu protractus me languore afficit. 28 Insuper confugit.

AD PYRRHUM. Ode xx.

Nè formosum Nearchum à sua meretricale abstrahat.

Non vides quanto¹ moveas periculo
Pyrrhe Gatula catulos² leana?

Dura post paulò fugies³ inauscax

Prælia raptor:

Quum per obstantes juvenum cateruas

⁴ Ibi insignem repetens Nearchum:

⁵ Grande certum n. tibi prada cedat

Major an illi.

⁶ Interim dum tu celeres sagittas

Promis⁷ hæc dentes acuit timendos:

⁸ Arbitrè pugnae posuisse nudo

Sub pede palmam

Fertur:⁹ & leni recreare vento

Sparsum odoratis humerum capillis:

Qualis aut¹⁰ Nireus fuit, aut aquosa

¹¹ Rapius ab¹² Ida.

¹ Eripere docet.

² Per leannam intelligit puellam, per catulum, Nearchum, per raptores, Pyrrhum.

³ Timidus raptor.

⁴ Quam ibi meretricula.

⁵ Magis contentio erit inter vos, utrum quæ vias an illa, i. ueni vestrum Nearchus sit potiorus.

⁶ Mater postea in

fluvium Allego.

⁷ Et dum hæc denuo acuit.

⁸ Ille Nearchum quasi pugnae Judex

dicitur habere in sua

potestate victoriam,

ut vult vellet, victoriam adjudicet.

⁹ Et fertur recreare, &c.

¹⁰ Rex Naxi, omnium Græcorum qui ad Trojanum bellum venerant, excepto Achille, formosissimus
¹¹ Ganymedes. ¹² Ida Phrygiæ mons est fontibus abundans, unde duo refluunt fluvii, Scamander & Simois.

AD AMPHORAM. Ode xxi

Jocosè eam admonet ut vinum vetustum in Corvini gratiam effundat, unde occasione oblata vini laudes commemorat.

O Nata mecum consule Manlio,

² Seu tu querelas, sive geris jocos,

Seu rixam & insanos amores,

Seu facilem pia testa somnium:

¹ O pia testa mæne mecum, i. cum ego nascerer Venisti in Apollin.

² Varii sunt vini effectus juxta varias hominum tempera-

menta & ingenia. Exempli causa, si quis biliosus & iracundus natura, paulò liberius bibere, alia sunt incontinentiam statim declarat, & sic de cæteris.

¹ Cuiusmodi Con-
sulis nomine notaris,
Et servas vinum
Camparum in Mas-
sici montibus na-
tum, electum pro
optimo.

⁴ Die festo.

⁵ Ex verbo descen-
dendi colligere licet,
vafa vinaria tunc tem-
poris in apothecis
edioribus fuisse
locata, fortasse ut
fustola fierent.

⁶ Vinea versutata
mitiora.

⁷ Notaris Corvini
philosophia Socratica
et reclusus: non ta-
men ita erit horri-
da, ut se negligat, sed
magis in bonore illi
es parva.

⁸ Catonis virtus, i.
spe prudens. Cato
vino parce sumptu
haberi fuisse dicitur.

⁹ Latus vini, per te
(id est recta) quasi
per eum cum te bene
sperantem ingenio
severiora explorantur
qualia sunt.

¹⁰ Graviores cogitationes, & consilium reconditum vino hilari prodis & in laeta pro-
ferri. ¹¹ Vingo, Lyens, unum est ex nominibus Bacchi. ¹² Addis audaciam & condeuriam. Bac-
cho cornua adduntur. vide Oe. 14. lib. 3. Ordo est: tu addis cornua pauperi, post te (i. postquam te
suspendis) nec tremanti apices regum (i. regum maiestatem) nec arma militum. ¹³ i. in rebus,
Bacchus, Venus, Gratia & Lucerna producent te, i. producent convivium in quo tua pecula bibentur
etoram noctem. ¹⁴ Agre distribuuntur quae Gratia coniungat. ¹⁵ Anteaures. ¹⁶ Dum
sedit amplex.

¹ Quocunque lectum nomine Massicum

Servas, moveri digna⁴ bono die:

⁶ Descende, Corvino jubente,

Promere⁶ languidiora vina:

⁷ Non ille, quanquam Soenaticis maderet

Sermonibus, te negligis horrida:

Narratur & prisca⁸ Catonis

Saepe macro caluisse virtus.

⁹ Tu lene tormentum ingenio admoves

Plerumque duro: tu sapientium

¹⁰ Curas & arcanum iucoso

Consilium retegis¹¹ Lyao:

Tu spem reducis mentibus anxii,

Viresque: & addis¹² cornua pauperi,

Post te neque iratos tremanti

Regum apices neque militum arma.

¹³ Te Liber, & si lata akerit Venus

¹⁴ Segnesque noxam solvere Gratia,

¹⁵ Viraeque producent lucerna:

¹⁶ Dum rediens fugat astra Phœbus.

INDIANAM: Ode xxii.

Dianæ; cuius officia celebrat, pingui villa sua immixtentem
consecrat.

¹ Idem: vincta in pot
magnis vegetat.

² Invenientes audis,
unde appellatur Lu-
chus, quod invenit ut
in hunc venerit.

³ Nomen est etiam religio trinitas. ⁴ Quae pueri, ut monentur filii patris & inchoant.
⁵ Triplicem personam gerens, in coelo, in terra, apud inferos, unde triplex testatur mones, Lunam,
Marian, Proserpinam.

¹ Montium custos, nemorumque virgo,

Qua² laborantes utero puellas

³ Ter vocata audis, ⁴ adimisque lecho,

⁵ Diva triformis.

⁶ Imminens

Imminens villa tua pinus esto :

Quam per 7 exactos ego laetis annos,

*Verris obliquum meditantis istum
Sanguine 9 donem.*

non castratus. 9 quam pinum ego docem sanguine Verris meditantis obliquum istum, i. cognatis
morsione obliqua cum vulnere, a quo cadatur in sacrificium.

AD PHIDILEN. Ode xxiii.

*Dii puris manibus & conscientia vitæ benè actæ sunt co-
lendi.*

COELO 1 supinas si tuleris manus

2 Nascente Luna, rustica Phidile :

Si thure placârîs 3 horna

Frugæ lares, 4 avidâque porca :

Nec pestilentem sentiet 5 Africum

Facunda virg, nec sterilem seges

6 Rubiginem, aut dulces 7 alumni

Pomifera 8 grave tempus anno,

9 Nam qua nâvali pascitur 10 Algido

11 Devota, quercus inter 12 ilices :

Aut crescit 13 Albanis in herbis

Victima, pontificum secures

Cervice 14 tinget, 15 te nihil attinet

16 Tentare multa cade 17 bidentinum,

Parvos coronantem marino

18 Rore Deos, fragilisque myrto.

19 Immunis aram si tetigit manus,

Non sumptuosa blandior hostia,

pomifera, nempe Autumno, quando pueri pomis vehementer delectantur. 8 Tempus pestilentis &
infestis. 9 Ordo est. Nam victima qua pascitur navali Algido inter quercus & ilices aut qua
crescit in Albanis herbis tingit secures pontificum cervicem. 10 Mappa victimæ a pontificibus sunt
immolanda. 11 In monte nivibus cooperito. 12 Victimæ ex voto diis promissa. 13 In pascuis
Albanis montis. 14 Madefactæ. 15 Ordo est. te coronantem parvos deos marino rore & fragili
myrto, nihil arduum tentare ipsos deos multa cade bidentinum. 16 Placare parvos deos, i. lares vel
penates mandando multas bidentem. 17 Ovisum bidentem. 18 Rosmarino. 19 Si res interius immu-
nis a seclis aram tetigit, certe placabit itatque deos, qui quidem munus nihil gratior aut acceptior
illis fuerit, propter sumptuosam hostiam, quam si sit aut micam salis offerat, i. non magna munus
sed mens sperata deos placat.

1 Volens pinus sit
ita & cetera sacra quan-
tando neco immolandi
7 Per finitros & con-
fector annos, i. quo-
tannis.

8 Verris est porcus
non castratus.

9 Hujus anni vino
novello.

10 Edaci & incepti-
bili porca laribus, i.
diis familiaribus
porca immolabatur,
propterea quod hæc
pecus maxime utilis
est ad escam qua
similiter abundare
operamus.

11 Venerum infestis-
tem vitibus pestem,
qua vitæ sterilem
caus.

12 Rubigine nigrescit
spica, & fit inob-
tunda.

13 Dulcem liberi, Ordo
est, aut dulces alimmi
grave tempus non
facile anno poni-
firo, i. anni pascis.

14 Tempus pestilentis &
infestis.

15 Mappa victimæ a
pontificibus sunt
immolanda.

16 In monte nivibus
cooperito.

17 Victimæ ex voto
diis promissa.

18 In pascuis
Albanis montis.

19 Madefactæ.

20 Ordo est. te
coronantem parvos
deos marino rore &
fragili myrto.

21 Nihil arduum
tentare ipsos deos
multa cade biden-
tinum.

22 Placare parvos
deos, i. lares vel
penates mandando
multas bidentem.

23 Ovisum biden-
tem.

24 Rosmarino.

25 Si res interius
immutata a seclis
aram tetigit, certe
placabit itatque
deos, qui quidem
munus nihil gratior
aut acceptior illis
fuerit, propter
sumptuosam hostiam,
quam si sit aut
micam salis offerat,
i. non magna munus
sed mens sperata
deos placat.

Mollibus

Mollibit aversos penates,

19 Parce pte obli-
20 so.

29 Farre pio, & 20 saliente mica.

26 Mica saliente vel crepitante nam Sal igni cibus saltat & crepitat.

IN DIVITES AVAROS.

Ode xxiv.

1 Intactis opulenter

Thesauris Arabum, & divitis India,

4 Cœmentis licet occupes

5 Tyrrhenum omne tuis & mare Ponticum :

6 Si figit adamantinos

summis verticibus 8 dira necessitas

Clavos : non animum metu,

Non mortis laqueis 9 expedies caput.

10 Campestres melius Scythæ,

(Quorum plaustra vagas ritè trabunt domos)

Vivunt, & 11 rigida Geta,

12 Immetata quibus jugera liberas

Fruges & Cerecem ferunt :

13 Nec cultura placet longior annua :

14 Defunctumque laboribus

Æquali recreat sorte vicarius,

15 Illic matre carentibus

Privignis mulier 16 temperat innocens :

Nec dotata 17 regit virum

Conjux 18 nec nitido fidis adultero :

Dos est magna parentium

Virtus, 19 & metuens alterius viri

1 Romani Arabes mundum invaserant. Ordo est. Licet tu opulenter thesauris intactis Arabum & divitis India occupes mare Tyrrhenum & Ponticum tuis cœmentis, tamen tu non expedies animum metu, &c.

2 Sic Arabia proveniunt aromata in omnes partes orbis. 3 Indica sarrum, ingenio lapidibus præciosissimis abundat.

4 Fluxu cæcis ad edificandum in mari, vide Od. 1.

5 Mare Tuscum omne per Hyperb. exprimit inania cœsticia illius furoris.

6 Si facio mors ingratum, non te liberabunt tuis divitis, quamvis amplissimis.

7 Clavis firmisimo ut infrangibilis ut est Adamus. Vide Od. 35, lib. 7.

8 Triste fatum.

9 Non extricabis caput.

10 Scythæ in campis, non domibus habitantes, quæ gens vagi cæcis est à montibus pascuis.

11 Geta propter frigidam regionem dicitur asper, qui cunctos rebus ad victum necessariis, equis mulis, & sac earum vas exceptum potant. Appellatur Græci, & τανταλα, &c.

12 quibus jugera nullis metis distincta fruges offerunt liberas, non usus propria, sed omnibus communes. 13 Nec plus ferunt quam ad annum sufficiat. 14 Ad colendum agrum singulis annis succedat alius alii, sicut cum. Qui annum laboravit suisque laboribus est defunctus vicarius recreat æquali sorte, à simili labore, nam ipse quoque suum laborem explet.

15 Illic noverca non sedit in privigno. 16 Facis. 17 Nec imperat viro aut domina est mariti. 18 Nec in splendido adultero ponit fiduciam. 19 Et ducem notum ab alio viro trahi.

¹⁰ Certo *sædere castitas* :

²¹ Et peccare nefas, aut pretium est mori.

²² O quisquis *volet impius*

Cades, & rabiem tollere ²³ *civicam* :

²⁴ Si *quæret, pater urbium*

Subscribi statuis, indomitam audeat

²⁵ *Refrænare licentiam,*

²⁶ *Clarus postgenitis* : ²⁷ *quatenus (heu nefas)*

Virtutem incolumem odimus,

Sublatam ex oculis querimus invidi !

²⁸ *Quid tristes querimonia,*

²⁹ *Si non supplicio culpa reciditur.*

³⁰ *Quid leges sine moribus*

Vana proficiant ? si, neque fervidis

³¹ *Pars inclusa caloribus*

Mundi, nec Borca finitimum ³² *latus,*

³³ *Durateque solo nives*

Mercatorem abigunt ? ³⁴ *horrida callidi*

Vencunt aquora navita ?

Magnum ³⁵ *pauperies opprobrium jubet*

Quidvis & facere & pati

Virtutisque viam deseris ³⁶ *ardua.*

³⁷ *Vel nos in Capitolium,*

Quod ³⁸ *clamor vocat & turba faventium :*

Vel nos in mare proximum

Gemmas, & lapides, aurum & ³⁹ *inutile,*

Summi materiam mali,

desideramus, requirimus, exollimus (proh nefas). ²⁸ quid tristes præsent querela? ²⁹ Et iocunde est si de i. probis paene non sumatur. ³⁰ Nihil valem, leges sine moribus, i. si civis à pueris non sint bene instituti atque ad virtutem informari. Ego verò Mores hic interpretor cum Varroe rectum animi propositum, & reverentiam cultumque numine populi consuetudine firmatum, quibus rebus cum destituta sunt leges, eorum inanitas prope sepulchra vis jacet. ³¹ Regia nam horrida subiecta. ³² Plaga sepe casualis. ³³ Si nives glacies adterere solo: i. ad solari, non repellunt mercatorem. ³⁴ Si horrorem equorum docti & scientes navis non formidant. ³⁵ Pauperies puniatur probro, avaria præsertim. ³⁶ Virtutis via dicitur ardua, vel quia laboriosa est, vel quia homines efficit claros & deorum similes. ³⁷ quandoquidem divitiis suis totis moribus impedimento: ergo in Capitolium eas desideramus ad ornatum templi, vel in mare proximum proiciamus, quod statim olim Cræsus Philosophus. ³⁸ Scripius popularis. ³⁹ inutile est aurum & materia est mali.

²⁰ Copula conjugati in qua finis incursus est, ut alter alteri si deum servet.

²¹ Et apud eos matrimonii fides violare est nefas, i. non licet, aut si volens, pœna adulterii mors est.

²² Ex peccati conscientia emanant maleficia, quæ à bono principe legibus severissimis sunt coercenda.

²³ Civem sollicitum non.

²⁴ Si cupiet hoc hypocrisis suas statim opponit, ut pater patriæ appelletur.

Roma patrem patriæ Ciceroem libera dixit, Juvenalis.

²⁵ Comprime cupiditatem insatiabilem.

²⁶ Clarus non apud homines sua avaria, sed clarus posteris fama, & nominis gloria futurus, propter severitatis & correctionis leges & iustitiam.

²⁷ quocumque adolusimus invidi virtutem odimus coram qui vivi sunt & incensiles, virtutes autem virtute præstantes quando sunt mortales.

Mistamus,

icant
porant
beras, i.
14 Ad
horibm
explet.
manti.
19 Et
am 101

Certo

40 si verè pœnitet,

41 primordia capitis

tacta sunt radiis

emissa

42 Studiis hactenus

bus.

43 Nescis hactenus in

equo equum nescit

puer generosus adhuc

radiis

44 Et venari non vult

ad ludendum doctus

suus.

45 Turbine Graeco à

Græcia invento quem

Virgilius appellat

Volubile buxum.

46 Alia lala pœnit

batur lege Cornelia

Et lege Tria.

47 Fides perjurio

violata

48 Et filio prodigio

pecuniam properet

(perperando accu-

sa) qui per iuriam confidet, quod pater per nefas conquisivit. Non male parva male dilabuntur.

49 Divitiis dicuntur improbae, vel, quia improbi sunt conservare, vel, quia improbos efficiunt.

50 Post multum ditibus parvas, aliquid semper videtur avaro decile.

Mittamus, scelerum si bene pœnitet,

Eradenda Cupidinis

Parvi sunt elemeⁿta: & tenera nimis

Mentes asperioribus

Formandæ studiis, nescit equo rudis

Harer e ingenuus puer,

Venarique timer: ludere doctior

Seu Gracajubeas trocho,

Seu maris vetita legibus alea.

Quum perjura patris fides

Consortem socium fallat & hospitem,

Indignoque pecuniam

Heredi properet: scilicet improba

Crescunt divitiæ, tamen

Curta nescio quid semper abest rei.

AD BACCHUM. Ode xxv.

Bacchi instinctu concitatus nova quadam carmina Lyricæ de Augusto est dicturus.

Quid me Bacche rapis mi

Plebum? quæ in nemora aut quæ agor in specus,

Volox mente nova? quibus

Antris egregii Caesaris antras

Eternum meditans decus

Stellæ inserere & consilio foris?

Dicam insigne, recens, adhuc

Indictum ore alio. non secus in iugis

Ex somnis stupet Evius,

1 Me tuo nomine as-

parum

2 quis ducor in

specus? sic Od. 19.

lib. 5.

3 Expositum vocat

hæc mea, sed divi-

na.

4 In quibus locis

percreta. Ordo est

quibus curia medi-

tans, antris inserere

stellæ & consilio

Jovis eternum decus

egregii Caesaris.

5 Cedo concessit & decorum contul. 6 Carmen lyricum, quod prius Læcorum

probatum.

7 Non aliter, sed sic, Evius Bacchi sacerdos concitari solet, ut ego nunc committor ad

Augusti laudes, meo carmine decantanda.

8 Vigilans vel expositus. Nam hæc sacra tempore

vigilantibus celebrantur.

Hebrum

9 *Hebrum prospiciens & nive candidam*
 10 *Thracen, ac pede barbaro*
Lustratam 11 *Rhodopen.* 12 *ut mihi devio*
Rupes & vacuum nemus
Mirari libet! 13 *O Naiadum potens,*
Baccharumque valentium
Proceras manibus vertere fraxinos,
Nil parvum aut humili modo,
Nil mortale loquar. 14 *dulce periculum est,*
 15 *O Lenae, sequi Deum*
Cingentem viridi tempora pampino.

9 Thracia flaviam
 quon hyrcus (Gode-
 lem appellat, Od. 25.
 10 Reponem (epithetum
 trionalem, frigidi-
 fimum.
 11 Thracia moneta,
 quon Thraces bar-
 bari peragunt, ac
 sacris Bacchi & Ma-
 radum cornu cele-
 brant & illustrant,
 Orphei primum
 imitante.
 12 quomodo mihi
 libet à via usque
 aberranti, versus
 lyricos scribenti, su-

mina & desertum nemus mirari? Sunt hæc verba poese admirantis, non sunt comparationis reddenda,
 ut multi existimant. 13 O Bacche qui potestatem habes in Naiades (fluviorum nymphae) & in Bacchu-
 mas sacerdos tuo nomine percitis potuam supra vires humanas suis manibus fraxinos ever-
 gere. 14 Periculosum est, O Bacche, res tam magnas & inauditas dicere, ac dulce est, id facere,
 Deo ducente, qui viridi pampino coronas quos chæres habet. 15 Bacchus Lenæus, dicitur in Apu-
 dia à torculari, quo vinum exprimitur.

AD VENEREM.

Ode xxvi.

Senectute jam confectus, lyra & rebus amatores valedicere

Vixi pueris¹ nuper idoneus,
 Et² militavi non sine gloria:
 Nunc arma³ defunctumque bello
 Barbiton hic paries habebit.
 Lavum marina qui Veneris⁴ latus
 Custodit, hinc hinc ponite lucida
 Funalia,⁵ & vestes⁶ & arcus
 Oppositis foribus minaces.
 O, quæ beatam diva tene⁷ Cyprum,⁸

1 Cùm esset erant
 integra.
 2 Amori operam
 dedi. Militavi omnia
 suavia, & habet sua
 castra Cupido. Ovid.
 3 Paries laquei temp-
 (quod Veneri conse-
 cratur) habebit nunc
 arma mea militaria,
 nempe funalia, barbi-
 ton, versus lyricos,
 vestes & arcus.
 4 Et barbiton quod
 finivit & abolvit

velum susceptum, amoris nimirum. 5 Id est, paries qui proximus est lavu lateri Veneris marinis,
 Veneris ex spuma maris genitæ, habebit barbiton. 6 Funalia nocturnis ambulationibus interven-
 tu. 7 Instrumenta quibus amatores à meretricibus non admitti, fores & fenestras effrangerent, &
 Thaidis domum expugnaturus inquit. Procede hac cum veste Doræ. 8 Foribus clausis
 O Venus, te precor ut Chloen hæcenus amantibus superbam gravi amoris plaga simul percussis
 & laetibus opulentem in qua Venus præcipue colitur, vide Od. 3. lib. 1.

Memphis

11 Urbem in Egypto
12 quæ nix caret,
quod regio est calida.
13 Thracia nive.
14 Flagello in al-
bam subdito, ut situr sit vehementior. 15 Superbam propter pulchritudinem.

Memphim carentem¹¹ Sythonia nive,
Regina,¹² sublimi flagello
Tange Chloen semel¹⁴ arrogantem.

AD GALATEAM NAVIGATHRAM

Ode xxvii.

Dehortatur eam præcipue ab exemplo Europæ.

1 Homines impii &
scelerati iter facien-
tes opo ut habeant
huc imis, suorum
inceptorum omnia,
quorum parvam a-
vem (cuius vox cri-
stis est) ravan lupum
scelerat vulpem &
serpentem velocem,
sed ibi iam naviga-
turæ nihil tale est
merendum, ego enim
auspicium feci, sed
tamen vides anni
tempus, &c.

2 Paræ iterum atque
iterum canentis.
3 Dux sit iterum, &
nimium, ut impii
male pereant.
4 Lupa coloris rari
inter heum & ni-
gram.
5 Undecunque.
Species pro genere.
6 Vulpes gravidæ.
7 Cum serpenti tradi-
tæ ex parte certu-
m, i. equos cur-
rum trahentes auribus affuetos, quod erat mali ominis. 8 Non quæ à legatione mittitur,
sed legatio hoc loco significat eam furtivi parenti, quæ in viribus incurva & contorta pangitur: est
enim serpentis similitudo. 9 An tibi timebo? nequaquam, quia nec impia es, nec talia monstra tibi tra-
stis eventum præstantiaur. 10 Futurorum providus. 11 Paludes quiescentes, ut stagna quæ non fluunt.
12 Cornix imbecillum præfata & prænunciatrix. 13 Olfinem corvum invocato, ut ab ortu solis melius
augurium clare occidat. Olfines quæ cretines dicuntur aves quæ ore caentes & tura prædicant,
ut corvæ, cornix, nodua. 14 Ordo est, Galatæa & memora potiri, licet vides ubique
læva, i. estis mavis esse sine me, sis felix tamen. 15 Læva Martia, vel pica aboritur à læva
volans, erat mali ominis. 16 Vagus volutus. 17 Debitorat Galatæam à navigatione vides (quod)
quantam tempestatem Orion urgens ad occasum denunciat, &c. Vide Od. 26. lib. 1. 18 Vides quanto
peris mori ex veno, phævis aut saltem trepidat Orion. 19 Vides quàm iniurius & periculosum sit
adriæ sinui vide Od. 9.

Impios paræ¹ recinentis omen
Ducat, & prægnans canis, aut ab agro
Rava decurrens lupa² Lævæ in
Fætaque vulpes:

Rumpat & serpens iter instisusum,
Si per obliquum similis³ sagitta
Terruit mannos: ego cui timebo,
Providas aufpex?

Antequam¹¹ stantes repetat paludes
Imbrium¹² divina avis imminensium,

Oscinem corvum prece suscitabo
Solis ab ortu.

Sis licet felix ubicunque moris,

Et memor nostri Galatæa vivas:

Teque nec lævus veter ire¹⁵ picus,

Nec¹⁶ vagæ cornix:

Sed vides quanto trepidet¹⁸ tumultu

Pronus Orion: ego¹⁹ quid sit acer

Adria,

Adria, novi, sinus: & quid albus

Pecceat ²⁰ *Iapix.*

²¹ *Hostium uxores puerique* ²² *cacos*

Sentiant motus orientis Austri, &

Equoris ²³ *nigri fremitum,* ²⁴ *& trementes*

Verbere ripas.

²⁵ *Sic & Europe niveum doloso*

²⁶ *Credidit tauro latus, &* ²⁷ *scatentem*

Belluis pontum, mediâsque fraudes

Palluit audax.

Nuper in pratis ²⁸ *studiosa florum, &*

²⁹ *Debita Nymphis opifex corona,*

³⁰ *Nocte sublustri, nihil astra præter*

Vidit & undas.

³¹ *Qua simul cœnum tetigit potentem*

Oppidis ³² *Creten,* ³³ *Pater O relictum*

Filia nomen, ³⁴ *pietâsque dixit*

Viâta furore.

Unde? quo veni? ³⁵ *levis una mors est*

Virginum culpa, ³⁶ *vigilansque ploro*

Turpe commissum? an vitæ carentem

Ludit imago

Vana, quæ porta fugiens ³⁷ *eburna*

Somnium ducit? meliùsne fluctus

Ire per longos fuit, an recentes

Carpere flores?

³⁸ *Si quis infamem mihi nunc juvenem*

Delet irata, lacerare ferro, &

³⁹ *Frangere enitar* ⁴⁰ *modò multum amati*

Cornuæ tauri.

²⁰ Vides quid Calabriz venus albus, i. serenus peccet, i. peccare soleat.

²¹ Uicati simum est scriptoribus mala hostibus optare, quos perire cupiunt.

²² Motus obscuros.

²³ Equoris tempestuosi.

²⁴ Et sentiant licet, quæ videntur tremere, undarum ista conquassata.

²⁵ quemadmodum taurus decepit Europam, sic tui caves, ab Austro decipieris.

²⁶ Commisit latus fraudulento Jovi in taurum murato.

²⁷ Extimuit mare Bosphorum belluis marinis repletum. & quamvis ante audax fuerat, jam vehementer metuit Jovis fraudes in medio dolo cognitas, non ante suspectas.

²⁸ Studiosa ut Nymphis flores necteret coronas.

²⁹ Debitæ ex promisso.

³⁰ Noctæ aliquantulum liminosa.

³¹ quæ Europe statim ut tetigit, &c.

³² Creten Homerus ait: πελλάϊ, Ἰα. β.

³³ Dixit, o nomen pater relictum, i. nomen Pater neglectum à filia, o pietas in animo amore tauri victa.

Hæc & quæ sequuntur

serè usque ad finem Oda, sunt verba Europæ ingemescens.

³⁵ Una mors levior poena est quam quæ sufficiat virginitati amissæ, i. pudor violatus in virgine multas meretur mortes.

³⁶ An sine vitio sum? an species vana, i. phantasma in somnis mihi occurrere & me decipere?

³⁷ Per portam eburnam vana somnia emigruntur. De somni portis, vide Virg. lib. 6. An. Sunt geminae somni portæ, &c.

³⁸ Si quis in potestatem mihi redigat taurum rurem & infamem: Enitar, &c.

³⁹ Cornua disperere. Est hoc inprimis muliebre, ut suis manibus injurias ulciscantur.

41 Inverecunda sum
bilisiam, quod pa-
trem reliquerim,
quodque post tale
scelus admittam ma-
neam in vivo.

42 Orcum vel Ple-
sonem morari, est,
non mori cum opor-
teat.

43 Utinam errem
nuda inter leones
atque ab illis devoret
antiquum corabes-
cam.

44 Maxillas pulchras
45 Antequam viridi-
tas vel pulchritudo
mihi dubitatur, cupio
prædæ esse tigribus
& leonibus.

46 Pater meus ab-
sens corpore, sed a-
nimo præsens, villis
habitus & neglectus
mihi Europæ sum
siliis me urget & fla-
gitii conscientia ex-
cruciat.

47 Europa seipsam
aliquit.

48 Te suspendere
potes zona (in usum
luqui) quam tecum
commode attulisti.

49 quæ saxa ut mor-
bi acuti te ceteris
examinent.

50 Committe te pro-
cellis quæ te scopulis
illidunt.

51 Nisi mavis lanam
certo pondere tradi-
tam & ab hera impe-
raram in fila ducere.

52 Regis filia.

53 Concubina mariti.

54 Europæ querenti.

55 Rixæ perdidit & dolose, non ex animo.

56 Ad-
enar Cupido arcu suo jam laxato sagittariorum more, ubi jaculari dehincunt.

57 Postquam Ve-
nus Europam satis est ludificata.

58 Abstineto ab irâ, est Hellenismus, Genitivus pro ablativo. Ut
αὐτῆς τῆς ὀργῆς.

59 Rixæ, quæ venit à calore sanguinis.

60 Ironice, nam antea minabatur
se cornua tauri fructuram.

61 Nescis te gerere tanquam uxorem invicti Jovis?

62 Singultus omittit.

41 Impudens liqui patrios penates.

Impudens 42 Orcum moror, O deorum

Si quis hæc audis, 43 utinam inter errem

Nuda leones.

Antequam turpis macies decentes

Occupet 44 malas, 45 teneraque succus

Defluat prædæ, speciosa quero

Pascere tigres.

46 Vilis Europæ, pater urget absens :

47 Quid mori cessas ? potes hæc ab orno

Pendulum zona bene te sequuta

48 Ladere collum.

sive te rupes & 49 acuta letho

Saxa delectant : age, te procellæ

50 Crede veloci : nisi 51 humile mavis

Carpere penjum.

52 Regius sanguis : dominaque tradi

Barbaræ 53 pellex. Aderat 54 querenti

55 Perfidum ridens Venus, & remisso

56 Filius arcu.

57 Mox ubi lusi satis, 58 Abstineto

(Dixit) irarum 59 calidaque rixa,

60 Quum tibi invisus laceranda reddet

Cornua taurus.

61 Uxor invicti Jovis esse nescis ?

62 Mitte singultus : 63 bene ferre magnam

Disce fortunam : 64 tua scetus orbis

Nomina lucet.

54 Europæ querenti. 55 Rixæ perdidit & dolose, non ex animo. 56 Ad-

enar Cupido arcu suo jam laxato sagittariorum more, ubi jaculari dehincunt. 57 Postquam Ve-

nus Europam satis est ludificata. 58 Abstineto ab irâ, est Hellenismus, Genitivus pro ablativo. Ut

αὐτῆς τῆς ὀργῆς. 59 Rixæ, quæ venit à calore sanguinis. 60 Ironice, nam antea minabatur

se cornua tauri fructuram. 61 Nescis te gerere tanquam uxorem invicti Jovis? 62 Singultus omittit.

63 Disce secundam fortunam ferre moderatè & componere, quod non est cuiuslibet. 64 Tua pars

orbis in tres divisa, uno nomine appellatur Europa, aliaque Asia, tertia dicitur Africa.

LIBER III. AD LYDEN. Ode xxviii.

103

Hortatus Lyden diem Neptuno sacrum in potu & cantu hilariter transigere.

1 *Festo quid potius die*
Neptuni faciam? prome reconditum
Lyde² strenua Cæcubum:
³ Munitaque adhibe vim sapientia.
⁴ Inclinare meridiem
Sentis,⁵ ac veluti stet volucris dies,
Parcis deripere⁷ horreo
⁸ Cessantem Bibuli Consulis amphoram.
Nos cantabimus⁹ invicem
¹⁰ Neptunum, & virides¹¹ Nereidum comas:
¹² Tu curva recines lyra
Latonam, & celeris spicula¹³ Cynthiæ:
¹⁴ Summo carmine qua Cnidon,
Fulgentisque tenet¹⁵ Cycladas, & ¹⁶ Paphon
functis visu¹⁷ oloribus,
Dicetur meritâ nox quoque¹⁸ veniâ.

1 Ordo est. Lyde pro me reconditum vinum Cæcubum (ut bibam) quid enim potius festo Neptuni die facere potum & a Srenue, mox.
2 Sapientia sepræ ac munita contra voluprates vim inferentemque vino se laetitia expugna, ut joco & ludo aliquis sit locus.
3 Sentis diem decrescere, & ad occasum vergere.
4 Ac quasi dies non celeriter abeat, parcis, &c.
5 Cessas deripere horreo vini cadum Bibuli consulari reconditum.
6 Antiqui in horreis restas vini condebant.

7 Deum marinum.
8 Saturni filium in dies festi honorem.
9 Per vices, vicissim.
10 Nereides sunt maris nymphæ Nerei filia.
11 Tu iterum, iterumque canes.
12 A Cynthe monte Delæ, Diana appellatur Cynthia, quæ celeris dicitur, quia venatrix est.
13 Ultimo seu supremo carmine Venerem celebrabimus, quæ tener Caidon urbem Cariz, vide Od. 30. lib. 1.
14 Ultimo seu supremo carmine Venerem celebrabimus, quæ tener Caidon urbem Cariz, vide Od. 30. lib. 1.
15 Vide Od. 14. l. 1.
16 Urbem in Cypro clarissimam.
17 Jungis Cygnis, quibus ad currum suum trahendum utitur Venus.
18 Nox etiam cantabitur carmine dato, tristis scilicet & lugubri, quod somno & tenebris (quæ sunt mortis imago) optime convenit.

AD MÆCENATEM. Ode xxix.

Invitat eum ad Coenam hilarem, publicis curis omissis.

1 *Tyrhena regum progenies,² tibi*
³ Non ante verso lenè merum cado

1 Ab Hieruseis regibus oriunde, sic Od. 1. lib. 1. Ordo est. Mæceas Tyrhena

progenies regum, jamdudum apud me est tibi lenè merum non ante verso cado cum flore rosarum & balneo prete tuis capillis. **2** In tuum honorem. **3** Cado non ante prompto, cado non ante invito ad vinum depromendum.

H 2

Cum

Cum flore, *Macenas*, rosarum, &

⁴ Pressa tuis *balanus* capillis

⁵ *Famdulum* apud me est. ⁶ eripe te mora :

Nè semper ⁷ *udum* *Tibur* & ⁸ *Æsula*

Declive contempleris aruum,

⁹ *Telegoni* juga parricida.

¹⁰ *Fastidiosam* desere copiam &

¹¹ *Molem* propinquam nubibus arduam :

Omitte mirari beatae

¹² *Fumum* & opes strepitumque *Romæ*.

Plerumque gratae divitiibus ¹³ vices,

¹⁴ *Mundæque* parvo sub lare pauperum

Cœna, sine aulæ & ¹⁵ ostro,

¹⁵ *Sollicitam* explicuere frontem.

Fam clarus occultum *Andromedes* ¹⁷ pater

¹⁸ Ostendit ignem, jam ¹⁹ *Procyon* furit,

²⁰ Et stella *vesani* leonis,

Sole dies referente ²¹ siccus.

Fam pastor umbras cum grege ²² languido

Rivumque fessus querit, & horridi

Dumeta ²³ *sylvani* : carêque

Ripa vagis ²⁴ taciturna ventis.

Tu civitatem quis deceat statui,

Curas, & urbi sollicitus, times

Quid ²⁵ *Seres* & regnata *Cyro*

²⁶ *Bactra* parent, ²⁷ *Tanaïsque* discors.

PRUDENS futuri temporis exitum

²⁸ *Caliginosa* nocte premit *Deus* :

Ridæque si mortalis ²⁹ ultra

4 Glans unguentaria pressa, i. oleum balani-
nam ex ea expressum
pro capillis tuis.

5 Jam diu domi meæ
est.

6 Te nihil impediat,
quò minus ad nos
venias.

7 Udim propter co-
pism aquarum, quæ
faciunt Tybur insa-
lubre.

8 Æsula est oppidum
in latere montis col-
locarum Tiburi pro-
pinquum.

9 Et Tusculum ur-
bem conditam à
Telegono Ulyssis
ex Circe filio qui
patrem imprudens
interfecit.

10 Copiam quæ sa-
tium parit. Nam
copia satietatem,
satietas parit sati-
dium.

11 Turrig in hortis
rûis in sublime ex-
structam, undè coram
ferè *Romam* præspi-
cis.

12 Auram popularem
vel ambitionem, per
Metaph.

13 Varietates quæ
radium tollunt.

14 Cœnæ frugales
quæ sunt neque for-
tidæ, neque nimis
sumptuosæ.

15 Sine vestibus pur-
pureis.

16 Frontem tristem
exhilararunt læticia
frontem explicat, moestitia in rugas contrahit.

17 Cepheus Æthiopum rex inter sydera collocatus.
18 Denunciat æstatem. 19 Aricanis : stella est quæ ante Caniculam oritur. 20 Signum septem-
trionale, in quo sit solstitium æstivum. 21 Dies æstivosus. 22 Grege æstu solis fatigato. 23 Sylvano
consecrata sunt dumeta, quæ sua densitate solem excludunt. 24 Murmur non edens, significat poeta
tempus æntosum iam transisse. 25 Populi Asiæ Scythicæ, à sera urbe sic dicti. 26 Tu curas quid
Seres & Bactra præparant, in quibus Cyrus regnabat. 27 Fluvius Asiæ ab Europa differtur,
qui perluit populos discordes & belligerantes. 28 Exitum nobis ignotum voluit. 29 Ultra id quod
ai licet.

Fas trepidat : ³⁰ quod adest, memento

Componere aquas : ³¹ cetera fluminis

Ritu feruntur, nunc medio alveo

Cum pace delabentis Etruscum

In mare, nunc ³² lapides adefos,

³³ stirpēsque raptas, & pecus & domos

Volventis una, non sine montium

Clamore, vicinaque sylva.

³⁴ Quum fera deluvies quietos

Irritat amnes, ³⁵ ille potens sui

Latūsque deget, cui licet, in diem,

Dixisse, vixi : ³⁶ Cras vel atra

Nube ³⁷ polam pater occupato,

Vel sole puro, non tamen irritum

³⁸ Quodcunque retrō est, efficiet : neque

³⁹ Diffinget, insectumque reddet,

Quod fugiens semel hora vexit.

Fortuna ⁴⁰ saevo lata negotio, &

Ludum insolentem ludere pertinax,

Transmutat incertos honores,

Nunc mihi, nunc alii benigna.

Laudo ⁴¹ manentem ; ⁴² si celeres quatit

Pennas, ⁴³ resigno quae dedit : ⁴⁴ & mea

Virtute me involvo, ⁴⁵ probamque

Pauperiem sine dote quæro.

⁴⁶ Non est meum, si mugiat Afri, is

⁴⁷ Malus procellis, ad miseræ preces

Decurrere : ⁴⁸ & votis pacisci

Ne ⁴⁹ Cypriæ Tyriaque merces

Addant ⁵⁰ avaro divitias mari.

³⁰ quod praesens est memento administrare & cum aquiras & cum tuo arbitratu finire.

³¹ Fugata cursum suum habent intus fluminis delabentis in mare Tyrrhenum nunc placide & quiete, nunc rapide & violenter.

³² Excavata rupium saxa.

³³ Arbores extirpata.

³⁴ Cum tempestas incitat & quasi ad iracundiam provocat amnes quietos, i. cum deluvies ex imbris oritur.

³⁵ Ille liber est, & compos sui hilaris, que vivit, cui licet dixisse, vixi in diem, i. bonis presentiam fruor, futura non curo.

³⁶ Cras sit caelum nubium an serenum nihil æstimat, i. non pendet ex fortuna inconstantia, sed parvi facit urrum adversa sit, an felix futura fortuna.

³⁷ Coelum atra nube Jupiter occupet.

³⁸ quodcunque jam praeterit non potest mutari.

³⁹ Neque destruet, vel immurabit.

⁴⁰ Fortuna in rebus adversis gaudens sævire & pertinaciter ludere ludum novum. Juvenal. quoties voluit fortuna jocari.

⁴¹ Et meis me viribus

⁴² Pauperiem

⁴³ Nec virtus, nec propositi mei est navigationis

⁴⁴ Arbor navis.

⁴⁵ Cuius

⁴⁶ Merces

⁴⁷ Mari insubabili, quod omnia

⁴¹ Fortunam stabilem. ⁴² Si fugit & adversa est. ⁴³ Reddo.

⁴⁴ Et meis me viribus

⁴⁵ Pauperiem

⁴⁶ Nec virtus, nec propositi mei est navigationis

⁴⁷ Arbor navis.

⁴⁸ Cuius

⁴⁹ Merces

⁵⁰ Mari insubabili, quod omnia

31 quando maris
periculo me expono,
tunc Aura & gemi-
nis Pollux foret me
per Ægeos tumultus
tutum præsidio bire-
mis scaphæ, quod nunquam est futurum. 52 Scapha, parva navis est qua turò navigare potest nemo
in Mari Ægei. 53 Castor & Pollux gemini nati nautis favent.

31 *Tunc me biremis præsidio² scaphæ,
Tutum per Ægeos tumultus
Aura feret,³ geminūque Pollux.*

AD MELPOMENEN MUSA M.

Ode xxx.

Horatius Lyricos versus scribendo æternam gloriam est consecutus.

1 Perpetui carminum
volumen ingenti mei
monumentum ære
statu durabilis.
2 Altius regali con-
structione pyrami-
dum, quæ sunt re-
gum Ægyptiorum
sepulchra.
3 Aquilo vehemen-
ter furvens, ut qui
sibi non possit tem-
perare.
4 Temporis longi-
quitas & cursus tem-
porum.
5 Non totus mo-
riar.
6 Mens vel inge-
nitum.
7 Effugies mortem.
Libitina est dea fune-
rum: significat etiam
Capitulum vel fero-
rium in quo cadavera
deferuntur ad sepul-
cra.

1 *E* *Xegi monumentum ære perennius,
Regalique situ Pyramidum altius:
Quod nec imber edax, aut Aquilo³ impotens
Possit detrudere, aut innumerabilis
Annorum series, & fuga temporum.
Non omnis moriar,⁶ multaque pars mei
Vitabit Libitinam: ⁸ usque ego postera
Crescam laude⁹ recens,¹⁰ dum Capitolium
Scandet cum tacita virgine pontifex.
Dicar, quæ violens obstrepit ¹³ Ausidus,
Et quæ pauper aqua¹⁴ Daunus, agrestium
Regnavit populorum,¹⁶ ex humili potens
Princeps¹⁸ Æolium carmen ad Italos
Deduxisse modos.¹⁹ sume superbiam
Quæstam meritis, & mihi Delphica
Lauro cinge volens Melpomene comam.*

8 Semper ego recens crescam postera laude, dum pontifex scandet Capitolium cum tacita virgine.
9 Non feneſcem. 10 Donec Imperium Romanum durabit. 11 Dum pontifex aſcendet in Capitu-
lum ad ſacra Idulia peragenda cum virgine Veſtali tacita, i. cum virgine tacente dum ſacra celebran-
tur. 12 Ordo eſt. Ego potens, ex humili princeps, dicar deduxiſſe Æolium carmen ad Italos modos
qua obſtrepit violens Ausidus, & qua pauper aquæ Daunus regnavit agrestium populorum. 13 Vi-
olentus Apulie fluvius, ubi natus eſt Horatius. 14 Daunus rex Apulie fuit, à cuius nomine fluvius ſic
appellatus eſt, qui fluvius ob vehementes ibi caleres pauper aquæ dicitur. 15 Rex fuit agrestium
populorum. Græca eſt ſtrutura, ἱβαςίλιππος & ἰβας. 16 qui libertino patre natus potens &
clarus eſtici. 17 Omnium primus. 18 Carmine Æolio uſus eſt Alcaeus à Lesbos inſula in qua
regnavit Æolus. 19 O Melpomene ſume superbiam, i. gloriam & nobilitatem quaſitam meritis, i.
virtutibus, & volens cinge mihi comam Delphica lauro. 20 Corona ex lauro conſecrata Apollini, qui
Delphis edidit oracula ſub nomine Parnafſo.

Q. HORATII FLACCI
ODARUM SEU CARMINUM
LIBER QUARTUS.

AD VENEREM. Ode i.

Horatius jam ea est ætate, ut à rebus amatoriis & carminibus ludicris alieno esse animo debeat, & tamen Ligurini vesano amore torretur.

Intermiffa Venus diu,
Rurfus ¹ bella moves : parce, precor, precor.

Non sum qualis eram bona

² Sub regno Cynara, define dulcium

Mater ³ fæva Cupi linum,

⁴ Circa lustra decem flectere ⁵ mollibus

⁶ Jam durum imperiis. Abi

Quò blanda juvenum te revocant preces.

⁷ Tempestivius in domo

Pauli, purpureis ⁸ ales oloribus,

⁹ Commeffabere Maximi,

Si torrere ¹⁰ jecur queris idoneum.

¹¹ Namque & nobilis & decens,

¹² Et pro sollicitis non tacitus reis,

¹³ Et centum puer arium,

¹⁴ Latè signa feret militia tua.

¹⁵ Et quandoque potentior

Largis muneribus riserit æmuli :

Albanos propè te lacus

¹ In militiam Veneris urges. Mifera omnis amans, & habet sua castra Cupido.

² Sub Cynara domitio. Cynaram bonam appellat fortasse, quòd ceteri ipsi inter ceteros amatores benevolentior, idque sine mercede.

³ Venus aliquando crudelis est & fæva inter dulces voluptates.

⁴ Cum pincatino quinquaginta sim maris.

⁵ Imperiis voluptuosus, quæ mollium animos.

⁶ Me jam senio induratum.

⁷ Opportunus; & tempore magis idoneo & quæ velox es & celeriter vehi soles in curia oloribus juncto.

⁸ Jocabere & libid-

nosè vives. ¹⁰ Jecur amoribus aptum. Jecur enim est sedes libidinis. ¹¹ F. Max. juvenis nobilis, formosus & facundus erat, quæ omnis exornant amantem. ¹² Et pro his, quorum causa in periculo veritur, patronus non maris, sed eloquens. ¹³ Et multis artibus instructus. ¹⁴ Multum amabit & animo libenti. ¹⁵ Et quodcumque Paulus riserit, i. hilaris erit, plus valens apud amicum quam larga rivalis munera, ille matronæ eriget tibi statum propè lacus Albanos.

H 4

Poncr

16 In templo arboribus odoratis ædificato.

17 Illic bibes naribus plurima ex thure sacrificia.

18 Tibiæ Phrygiæ à amore Berecyntho ubi primum inventa dicitur tibia.

19 Manè & vesperi.

20 In morem Saliorum Martis sacerdotum saliabunt.

21 Me nec sæmina juvat hoc, &c.

22 Ut mutuo amer ab ea quam amavero.

23 Nec juvat contendere poculis, nec capiti in epulis coronare.

24 Apostrophe pathetica, ac si diceret: Eheu Ligurine, quamvis ætate iam ingravesco, amore tamen cui incensus ad pristinas revocor iuventutis.

25 Lachryma guttatum & raro dehemens non amoris parvitate, sed ætatis verecundia: nam turpe est seni per amore flere.

26 Cur lingua in medio sermone titubat? quod nimis amoris est indicium. 27 Ego te (quem vigilans cupio) nocturno tempore plerumque somnio. 28 Tenere videor. 29 Te ex meo complexu evolutem sequor, quasi hidentem in campo Martio, te sequor quasi decerantem in Tiberi, qui fuit iuxta campum Martium, in quo juvenis Romana se cussit, ludæ, equo, narratione exercebat. 30 O Ligurine inexorabilis!

Ponet marmoream, ¹⁶ sub trabe Cypria.

17 Illic plurima naribus

Duces thura: lyraque ¹⁸ Berecynthiæ Deleſtare tibia

21 istis carminibus, non sine fistula.

Illic bis pueri die

Numen cum teneris virginibus tuum

Laudantes, pede candido

20 In morem Salium, ter quatient humum.

21 Me nec sæmina, nec puer

Fam, nec spes animi credula ²² mutui,

23 Nec certare juvat mero,

Nec vincere novis tempora floribus.

24 Sed cur, heu, Ligurine, cur

Nat ²⁵ rara meas lachryma per genas?

Cur sacunda parum decoro

26 Inter verba cadit lingua silentio?

27 Nocturnis te ego somniis

Fam captum ²⁸ teneo: jam ²⁹ volucrem sequor

Te per gramina Martii

Campi, te per aquas, ³⁰ dure, volubiles.

AD FULUM ANTONIUM M.

Antonii Triumviri filium.

Ode ii.

Antiquos Poetas imitari periculum est.

1 Pindarum inter Lyricos Poetas facile principem si quis imitari velit, is suos conatus irritos sentiet, ut olim Icarus volare tentans, in mare decidit.

1 Pindarum quisquis studeat æmulari, Fule, cæcatis ope Dadalea

Nititur

² Nititur pennis, ³ vitreo daturus

Nomina ponto

⁴ Monte decurrens velut amnis, imbres

Quem super notas ⁵ aluere ripas,

Fervet, ⁶ immensusque ruit profundò

Pindarus ore.

⁷ Laureæ donandus Apollinari,

Seu per ⁸ aulaces nova ⁹ dithyrambos

Verba ¹⁰ devolvit, numerisque ¹¹ fertur

Lege solutis :

¹² Seu deos regesque canit, deorum

Sanguinem, ¹³ per quos cecidere iusta

Morte Centauri : cecidit tremenda

¹⁴ Flamma Chimææ :

¹⁵ Sive, quos Elea domum reducit

Palma cælestes : ¹⁶ pugilemve equumve

Dicit, & centum potiore signis

¹⁷ Munere donat :

¹⁸ Flebili sponsæ juvenemve raptum

Plorat : & vires animumque mores-

-que ¹⁹ aureos deducit in astra, nigro-

-que ²⁰ invidet Orco.

Multa ²¹ Dirceum levat aura ²² cygnum,

Tendit, Antoni quoties in altos

²³ Nubium tractus : ²⁴ ego, apîs Matinæ

More moloque,

² Sufſentatur pennis

cera junctis Dædali

partis artificio.

³ Ponto pellucido

inſar virri, quod ab

ſcario mare ſcarium

eſt appellatum.

⁴ Ordo eſt. Ferver

Pindarus velut amnis

monte decurrens,

quem imbres aluere

ſuper notas ripas, &

ruit immenſus ore

profundo. Significat

Horatius Metaphoricè

copioſam Pindari ſi-

mpliciam, & celerem

in dicendo uberrantem

⁵ Ita aſſere, ut extra

ripas erumpat.

⁶ Propter deluvium:

⁷ Coronandus lauro

Pœtis conſecrat.

vide Od. ult. l. 5.

⁸ Dithyrambi vel

numerus innumerus &

pedibus lege ſolutis

conſtant, vel ſunt

verſus valde veh-

ementes ad animos

concitandos.

⁹ Dithyrambi ſunt

metri genus liberius

in honorem Bacchi

compoſitum.

¹⁰ Deorſum volvis,

i. verba grandia

loquitur.

¹¹ Pindarus velut

vires rapitur nume-

rorum Dithyram-

bicorum majore

ſcientia.

¹² Deos, ut Apollinem,

Reges, ut Hieronem Syracuſanum, qui ſuo tempore regnavit in Sicilia. ¹³ Per quos (Herculem & Perichoum) deviati ſunt Centauri Thraciæ populi, qui à Pœtis ſinguntur eſſe media pars viri & media equi, originem ab Ixione trahentes. ¹⁴ Per Bellerophonem cecidit Chimæa, cujus tria capita ignem emittens. vide Od. 27. lib. 1. ¹⁵ Sive dicit & laudat eos quos victoria apud Elidem parva domum reducit cœleſtes, i. cœleſtibus ob gloriam comparandos. ¹⁶ Seu pugillatu, ſeu equorum curſu ſuperiorem dicit. ¹⁷ Carminibus donat quæ ſunt centum ſtaris diuturniora. ¹⁸ Sive in Epitaphio exprimit ploratum flebilis ſponſæ propter juvenem ſponſum immatura morte ſibi creptum. ¹⁹ Et bonos mores eiſdem juvenis eſſe ad aſtra. ²⁰ Invidet morti, i. à morte & oblivione cum v. indicat. ²¹ Pindarum Pœtam Thebanum ſic dictum à Dirce fonte Thebano. ²² Pœtam, nam ut cygnus aura & venter levatus in altum volat, ſic Pindarus quoties deorum & regum canit laudes, ſua eloquentia ſublimis v. lat, & ſuaviter canit. ²³ In eam uſque regionem cœli ubi nubes condenſantur, i. in cœlos ipſos. ²⁴ Ego, ut apîs Calſtra in Marino monte palcens, carpenſique grata thymus, & ſtribens depreſſe, ſuavi tamen hylo ſingō carmina, &c.

Grata

*Grata carpentis thyma per laborem
Plurimum, circa nemus,²⁵ uvidique
Tiburis ripas, operosa parvus*

²⁶ Carmina fingo.

²⁷ *Concines majore Poeta plectro
Cæsarem,*²⁸ *quandoque trahet feroces*

²⁹ *Per sacrum cliuvm, merita decorus
Fronde Sicambros :*

³⁰ *Quo nihil majus meliusve terris
Fata donauere,³¹ bonique diui :
Nec dabunt,³² quamvis redeant in aurum
Tempora priscum.*

³³ *Concines lætōsque dies, & urbis
Publicum ludum, super impetrato
Fortis Augusti reditu, forumque*

³⁴ *Litibus orbum.*

³⁵ *Tum mea (si quid loquar audiendum)*

*Vocis accedet bona pars: & O sol
Pulcher, O laudande, canam, recepto*

³⁶ *Cæsare felix.*

³⁷ *Tūque dum procedis, Io triumphe,
Non semel dicemus, Io triumphe,
Civitas omnis : dabimūsq; diuis
Thura*³⁸ *benignis.*

³⁹ *Te decem tauri, totidemque vacca,*

⁴⁰ *Me tener soluet vitulus relicta
Matre, qui largis*⁴¹ *juvenescit herbis
In mea vota.*

⁴² *Fronte curvatus imitatus ignes
Tertium Lunæ referentis ortum,*

²⁵ Tiburis aqua abundantis.

²⁶ Carmina compono laboriosa existens parvus.

²⁷ O Poeta, te canas Cæsarem stylo grandiore, i. carminis heroico.

²⁸ quandoque Cæsar merita laurea decorus trahet per sacrum cliuvm Sicambros, i. Germaniae populos quos hostie Gelareses appellamus.

²⁹ Per sacram viam triumphantes in Capitolium vehentur.

³⁰ quo Cæsare.

³¹ Diui largi.

³² quamvis redeant aurea sacula, vel aurea ætatis mores.

³³ Decantabis etiam factos diis & publicam civitatis læticiam pro Augusti reditu à diis impetrato & conceio.

³⁴ Ex æneabz forum concursionibus vacuam propter ierias, seu portus propter Cæsaris æquitatem.

³⁵ Tum magna mei carminis pars addetur suo poemati si quid loqui possum auditu dignum.

³⁶ Ex Cæsare à periculis belli erepro, ego beatus & felix hæc canam. O Sol pulcher, id est, & dies pulcher laudibusque celebrande, quo victor Cæsar urbem ingressus est.

³⁷ Et & triumpho nos (omnis civitas) non semel dicemus Io, Io triumphe. ³⁸ Diuis liberalibus erga nos illius reditu. ³⁹ Liberabunt te à voto, quo obligaris ex Cæsaris reditu. ⁴⁰ Parva victimæ, nampe vitulus à matre, id est, à vacca depulsi me solvet à votis, quæ pro Cæsaris incoluntur diis facti. ⁴¹ qui fit juvenis. ⁴² qui cornu habet parva & curva instar Lunæ, tertio die à suo novilunio.

43 *Qua notam duxit, niveus* 44 *videri,*
45 *Cæteræ fulvæ.*

pore. 44 Niveus videri, Græca est loquendi figura, ut, Cæteræ amaræ habens cætera fulvæ.

43 qua parte nortabatur, i. in fronte candidus erat, sed fulvus reliquo corpore. 45 Per Synecdochen id est,

AD MELPOMENEN. Ode iii.

Natus est Horatius ad artem Poeticam, cujus beneficio immortalẽ gloriam est consecutus.

1 *Uem tu Melpomene semel*
Nascentem placido lumine videris,
Illum non labor 2 *Isthmius*
3 *Clarabit pugilem, non equus impiger*
4 *Curru ducet Achaico*
Victorem, 5 *neque res bellica* 6 *Delii*
Ornatum foliis ducem,
Quod regum tu nidas contuderit minas,
Ostendet Capitolio:
7 *Sed quæ Tibur aquæ* 8 *fertile perfluunt,*
Et spissæ nemorum comæ
9 *Fingent* 10 *Æolio carmine nobilem.*
11 *Romæ principis urbium*
Dignatur soboles inter amabiles
Vatum ponere me choros:
12 *Et jam dente minas mordcor invido.*
13 *O testudinis aureæ*
Dulcemque strepitum Piteri temperas:
14 *mutis quoque piscibus*
Donatura cygni, si libeat, 15 *sonum:*
16 *Totum muneri hoc tui est,*

1 Melpomene, quem tu semel oculis benevolis aspexeris nascentem, non athleta neque miles eris, sed Poeta.

2 Labor susceptus in ludis Isthmiis, à Symplo in honorem Nepruni institutus. 3 Clarum faciet pugilem. 4 Curru Græco vel Eleo, i. quadrigali certamine.

5 Neque res bellica bene gesta ostendet eum Capitolio ducem ornatum foliis Delii, quod contuderit turmidas minas regum, i. quod minantes & superbos reges superaverit.

6 Lauream Apollinari à Delo insula Apollini sacra.

7 Non hæc supra memorata cum reddent nobiles, sed aquæ, quæ præterfluunt fertile Tibur ab eo descripsit. 8 Æolio carmine facient

clariorem. 8 Od. 29. lib. 3. idum appellat Tibur, ubi carmina sua conscriberebat. 9 Efficient nobilem. 10 Carmine Sapphico & Alcaico. Vide Od. 30. lib. 3. 11 Posteritas Romæ (quæ urbium princeps est & caput) dignatur me numerare inter Poetas Lyricos, qui canunt amabilia. 12 Et jam virtute superato invidiam. 13 O Piter Melpomene Musa, quæ moderatis dulcem canum aures & excellentis lyra. 14 Muti sunt pisces quia paucis exceptis, non spirant neque respirant, nam pulmonem non habent, nec pulmone indigent, eo quod non habent sanguinem, quo cordis calor retingeretur. 15 Canum dulcedinem. Nam cygni ante mortem canunt dulcissime. 16 Hoc munus est mihi à te datum.

37 *Quod*

17 Sic olim Demosthenes.

18 *ἱδρὸς ἔξω* &
Δημῶς δὲ μὲν.

Hic est ille Demosthenes.

17 Quod monstror digito prætereuntium
 Romanæ 18 fidicen lyrae.

19 Quid Spiro, & placeo (si placeo) tuum est.

18 Lyricus Poëta. 19 quodd vivo.

AD URBEM ROMAM DE INDOLE

Drusi ejusque institutione sub Augusto,

Ode iv.

1 **Q**ualem ministrum fulminis 2 alitem,
 (Cui Rex deorum regnum in aves vagas

3 Permisit, expertus fidelem
 Jupiter in 4 Ganymede flavo)

Olim juvenas & 5 patrius vigor

6 Nido laborum pepulit infcium :

Vernique jam nimbis remotis,

7 Insolitos docuere nisus

Venti paventem : max 8 in ovilia

Demisit hostem vividus impetus :

Nunc in reluctantes dracones

Egit amor 9 dapis atque pugna :

Qualemve lætis caprea pascuis

Intenta, fulvæ matris ab ubere

Fam 10 lacte depulsum leonem,

11 Dente novo peritura vidit

12 Videre Rhæti bella sub Alpibus

Drusum gerentem & Vindelici : 13 quibus

Mos unde deductus per omne

Tempus Amazonia securi

Dextras obarmet, querere distuli :

(Nec scire 14 fas est omnia) sed diu

Lætæque 15 victrices catervæ,

1 Longum est hic
 hyperbaton, sensus
 est, qualis est Aquila
 in ovium greges,
 ejusque pugnandi
 cupiditas in draco-
 nem, aut qualis est
 carulus leonis in ca-
 pream ejus donibus
 jam dilacerandam,
 talem Rhæti & Vin-
 delici videre Drusum
 &c.

2 Aquilam Jovis
 armigeram.

3 Propter ejus fidem
 erga Jovem.

4 In pulchro Ganyme-
 de Jovis pocillatore.

5 Vigor paternus.

6 E nido extrin-
 volandi & prædandi
 incitum.

7 Primas & non
 assuetos volatus.

8 Ut agnos capiat.

9 Amor dapis egit,
 ut agnos sit sibi cisa :

10 Amor etiam pugnae
 egit in dracones

propter unicum
 inier & odium.

11 Leonem à lacte
 remonum.

12 Dente Leonini
 canuli monum præde
 assuefacto.

13 Talem Rhæti & Vindelici videre Drusum sub Alpibus bella gerentem, i. quo erant subjugari.

14 Qui Vindelici cur securibus in prælio (Amazonum more) utagant, non jam querendum censui.

Ordo est, quibus ut mos obarmet suas dextras Amazonia securi, unde deductus sit, querere distuli.

15. Pote. εἰς τὴν ὕλην, Vide Od. 2. lib. 1. 15 Rhæti semper ante viatores, nunc consiliis Drusi

vicissim vidi sentire & experti sunt, quid, &c.

Consiliis

Confilii juvenis revicta,
sensere, quid mens ritè, quid ¹⁶ indoles
Nutrita faustis sub penealibus
Posset, quid Augusti paternus

¹⁷ In pueros animus Neronis.

Fortes creantur fortibus, & bonis :

Est in juvenis, est in equis patrum

Virtus : nec imbellem ferocès

Progenerant aquila columbam.

¹⁸ Doctrina sed vim promoret insitam,

¹⁹ Rectique cultus pectora roborant :

²⁰ Utunque defecere mores,

Dedecorant bene nata culpa.

Quid debeas o Roma Neronibus,

Testis ²¹ Metaurum flumen, & ²² Asdrubal

Devictus, ²³ & pulcher fugatis

Ille dies, Latio tenebris,

Qui primus alma ²⁴ risit adorea :

²⁵ Dirus per urbes Afer ut Italas ;

Ceu flamma per tædas, vel Eurua

Per Siculas equitavit undas :

²⁶ Post hoc secundis usque laboribus

Romana pubes crevit, & ²⁷ impio

Vastata Pœnorum tumultu

²⁸ Fana deos habuere rectos :

Dixitque tandem ²⁹ perfidus Annibal,

³⁰ Cervi, luporum præda rapacium,

Seclamur ultro quos optimus

³¹ Fallere & effugere est triumphus.

³² Gens, quæ cremato fortis ab Ilio

Factata Tusciis aquoribus, ³³ sacra

palis creverunt Romani. ²⁷ Impiorum & barbarorum clamore bellico. ²⁸ Fana statuas decorum habuere erectas, quæ à Carthaginensibus fuerant de suis sedibus deturbatæ. ²⁹ Hannibal primus vocavit socius inter Romanos & Afros initum. ³⁰ Oratio Hannibalis ad suos milites. Nos (inquit) Carthaginenses tanquam cervi Romanos veluti lupos insequimur. ³¹ quos latere & fallendū erigere magnifici triumphi loco ducere debemus. ³² Gens Rom. quæ originem duxit à Troia. ³³ Deos penates.

¹⁶ Innata virtus:

¹⁷ Tiberium & Dracum.

¹⁸ Doctrina vitiorum igniculos nobis natura insitos provehit ad perfectionem. ¹⁹ Recti amor & studium, i. scilicet disciplina & bonæ institutiones mentem muniant & robustam reddunt.

²⁰ Ubiqueque boni mores deficiunt, culpa, i. scilicet improba illam naturam bonitatem deturpant, dedecoreque afficiunt.

²¹ Flumen Umbria, ubi Asdrubal cum quinquaginta sex milibus hominum Claudii Neronis opera casus est.

²² Asdrubal in Italiam venerat fratri suo Hannibali auxiliaturus.

²³ Ex felix ille dies fuit, fugatis tenebris ex Latio, i. Carthaginensibus & Afris ex Italia pulsis.

²⁴ qui latus est bellica gloria partis & fragrum copiam significat adorea, quæ abundantem putabant gloriosum.

²⁵ Ur, i. postquam crudelis Annibal equitavit & aufugit per urbes Italas, veluti flamma tædas, vel Eurua Sculas percurrit undas.

²⁶ Post cædem Asdrubalis, & victoriam à Nerone partam prosperis semper

34 Virgil Aconium
Ancientemque patrem
Teucroque penates
Commendo locis,
Ecc.

35 Ad Italiae urbes.

36 Ut illex ramis
spoliata magia re-
pullular, sic Romani
adversis praeliis ma-
gis invaleant.

37 Frondis umbrosa.

38 Algidum mons est
in agro Tusciano.

Vide Od. 21. lib. 1.

39 Acquirat vires &
audaciam ab ipsis ca-
dibus. Vide Virg. l. 2.
Aen.

40 Hydra, serpens
monstruosa in Lerna
delitescens, cuius uno
capite ab Hercule ab-
scisso, septem subito
renascebantur.

41 Subintellige quam
fuit hac gens in nos.

42 qui dolebat se ab
aliquo vinci.

43 Nec Colchi edide-
runt majus monstrum
aut urbs Thebana,
quam sunt ipsi Ro-
mani. Hæc est hujus
loci sententia: Non
tantum duo dracones

ex dentibus disseminatis pullularunt, quantum gens Trojana ex suis damnis & praeliis, adversis.
44 Thebæ conditæ ab Echione Cadmi genero. 45 quamvis in mari Romanum merces, à verbo in-
nitato Meris, as. 46 Fortior emergit. 47 Si luctere & pugnare, ipse prosterneat & evincat te hostem
integrum, i. hostem incolumem, cui exercitus non sit imminutus. 48 qui paulo ante viceras. 49 Pra-
dicanda à conjugibus, lætitia, dolore, vel alio muliebri affectu permoti. 50 Ego Hannibal (occiso jam
Aldrubale) posthac defuam superbo marum victoriarum nuntios Carthaginem mittere. 51 Spes
omnis interit. 52 Hæc loquitur Poëta, non Hannibal. 53 Vires Neronum periciant omnia.
54 Industria & cura cum consilio conjuncta. 55 Expeditum sciunt per subtilitates belli quæ à Græcis
ἐπαγρυμματα nominantur.

34 Natosque, maturosque patres

Pertulit 35 Ausonias ad urbes:

36 Duris ut illex tonsa bipennibus

37 Nigræ seraci frondis in 38 Algido,

Per damna, per cædes, ab ipso

39 Ducit opes animûmque ferro.

Non 40 Hydra secto corpore 41 firmior

Vinci 42 dolentem crevit in Herculem:

43 Monstrumve summisere Colchi

Majus, 44 Echioniave Thebæ.

45 Merces profundo, 46 pulchrior evenit:

47 Luctere, multa proruct integrum

Cum laude 48 victorem: geretque

Pralia 49 conjugibus loquenda.

Carthagini jam non 50 ego nuntios

Mittam superbos. 51 occidit, occidit

spes omnis & fortuna nostri

Nominis, Aldrubale interempto.

52 Nil Claudia non efficient 53 manus:

Quas & benigno numine Jupiter

Defendit, & 54 curæ saæces

55 Expediunt per acuta belli.

AD AUGUSTUM. Ode v.

Ut tandem in urbem redeat.

† Divis propitiis &
beneficiis orre.

‡ Romanæ, à Romulo
Romæ conditore.

Divis orre † bonis, optime ‡ Romula
Custos gentis, abes jam nimium diu;

‡ Matrum

LIBER IV.

115

3 Maturum reditum pollicitus patrum

4 Sancto consilio, redi

5 Lucem redde tuæ dux bone patriæ.

6 Instar veris enim vultus ubi tuus

Affulsit, populo gravior it dies,

Et soles melius 7 nitent.

8 Ut mater 9 juvenem, quem Notus 10 invidio

Flatu 11 Carpathii trans maris aquora

12 Cunctantem spatio longius annuo

Dulci detinet à domo,

Votis 13 ominibusque & precibus vocat,

Curvo nec faciem littore 14 dimovet :

Sic 15 desideris istis fidelibus

Quærit patria Cæsarem.

16 Tutus bos etenim rura perambulat,

Nurit rura Ceres, almaque 17 Faustitas :

18 Pacatum volitant per mare navita :

19 Culpari metuit fides :

Nullis polluitur casta domus stupris :

20 Mos & lex maculosum edomuit nefas :

21 Laudantur simili prole puerpera :

22 Culpam pœna premit comes.

23 Quis Parthum paveat ? quis gelidum 24 Scythen ?

25 Quis, Germania quos horrida parturit

Fœtus, incolumi Cæsare ? quis fera

Bellum curet 26 Iberia ?

27 Condit quisque diem collibus in suis,

Et vitem 28 viduas ducit ad arbores :

Hinc ad vina redit lætus, & 29 altis

Te mensis adhibet deum.

3 Celerem.

4 Sancto senatorum consilio.

5 O bone Auguste, redde te patriæ, cui lux es.

6 quando vultus tuus ad similitudinem veris affulserit, populo maior est dierna serenitas.

7 Nitere videntur.

8 Ordo est ut mater vocat votis, omnibus

& precibus juvenem cunctantem trans

aquora Carpathii maris, quem Notus

invidio statu detinet à dulci domo longius

anui spatio, nec, &c.

9 Filium suum.

10 Adverso statu.

11 A Carpatho insula contra Ægyptum

posita, à qua vicinam mare ad Ægyptum

vergens Carpathium dicebatur.

12 Morantem ultra animum.

13 Bonis virtutibus.

14 Nec faciem movere de littore ad quod

filium appellatum sperat.

15 Sic patria iustis desideris affecta.

16 Te præsentem, &

Cæsar, omnia certa marique sunt tranquilla.

17 Fœlicitas.

18 Nauræ sine mera piratarum navigant.

19 Fides caver commississe quàm obrean culpetur, i. nemo fidem fallit.

20 Boni mores & lex Julia de adulteriis coercendis sustulerunt turpe & immundum nefas.

21 Filii sunt parentibus similes. Non generantur spurii.

22 Sic valent leges, ut pœna celeriter sequatur culpam.

23 Bella jam cessant salvo Cæsare. Nemo enim eximelcit Parthos, &c.

24 Scythia multo frigore & nivibus est frigida.

25 quis eximelcit fœtus, i. homines, quos horrida Germania parturit.

26 Bellicosæ Hispaniæ à flumine Ibero.

27 quisque diem finit in operibus rusticis.

28 Ad ulmos, populos & similes arbores, quæ viduæ dicuntur antequam jungantur vitibus.

29 Secundis mensis tibi honor exhibetur cultu divino. Veteres, primâ mensâ sublapâ, secundam elegantèr apparatus in

Te

30 Tibi sacrificat.
31 Vino de pateris
fuso.
32 quisque colens
Lares simul, & ruium
nostra colit.
33 quemadmodum
Gracia Herculem,
Castora & Pollacem
inter deos penates
enumerat, sic nos te.
34 Ob beneficia ab
illis accepta.
35 Dies festos, id est,
seriosam pacem.
36 Italici.
37 Primo mane quando nihil bibierum est, nihil gustatum.
38 Non
poti, sed sobrii.
39 Madidi & vino pleni.
40 Cum sol est sub Oceano, i. vesperi.

*Te multa prece, ³⁰ te prosequitur mero
³¹ Defuso pateris. ³² & Laribus tuum
Miset numen, ³³ uti Gracia Castoris,
Et magni ³⁴ memor Herculis.
Longas O utinam dux bone ³⁵ serias
Præstes ³⁶ Hesperia: dicimus ³⁷ integro
³⁸ Sicci mane die, dicimus ³⁹ uidi;
⁴⁰ Cum sol Oceano subest.*

AD APOLLINEM ET DIANAM.

Carmen saculare. Ode vi.

1 Apollo.
2 Sex filii Niobæ.
3 Vindicem magni-
ficæ & superæ lin-
guæ, quod liberorum
multitudine & pul-
chritudine Niobe
Lanona præ se
contemneret.
4 Tityus suprum
Dianæ inferre voluit,
vide Od. 4. l. 1.
5 Cui propè victor?
quia Hectorem inter-
fecit, quo facto, facili-
us Troja capi posuit.
6 Erat Pithia Achil-
lis patria, Thessalia
urbs.
7 Tibi impar, quia à
te sub figura Paridis
Achilles fuit occisus;
vel, quia tuo consilio
ab ipso Paride fuit
interemptus, iuxta
illud Virg. Dardaniæ
qui Paridis direxerit tela, manūque corpus in Æacidae.
8 Thetis dea marina, fuit sista Nerei, mater
Achillis.
9 Pugraux hasta, quam nemo præter Achillem poterat vibrare.
10 Achilles ruit velut arbor
cadens.
11 Velut idæ securi, quæ quasi mordet & paulatim exest arborem incisam.
12 Procidit in
lagum, unde denotatur violent. & calus Achillis, & corporis ejus magnitudo.
13 Occubuit.
14 Achil-
les non infidiis aut dolo sed aperto Marte Trojam expugnasset, nisi à Paride tuâ operâ & impulsu,
prius esset interfectus.
15 In equo ligneo, qui Minervæ sacra mentiebatur & simulabat. Nam Græci
idæ equum fabricarum fingebant, ut Palladem offensam placarent.
16 Achilles non fecisset Tro-
janos suo malo oriares & dies festos celebrantes.

*1 D Iue, quem ² proles Niobæ ³ magna
Vindicem linguæ, ⁴ Tityusque raptor
Sensit, & Trojæ ⁵ propè victor alta
⁶ Pithius Achilles.
Ceteris major, ⁷ tibi miles impar:
Filius quamvis Thetidos ⁸ marina
Dardanas turres quateret tremenda
⁹ Cuspide pugna.
¹⁰ Ille, mordaci velut ista ¹¹ ferro
Pinus, aut impulsus cupressus Euro,
¹² Procidit latè, ¹³ posuitque collum
Pulvere Teucro
¹⁴ Ille non inclusus ¹⁵ equo, Minervæ
Sacra mentito, malè seriatos
Troas & lætam Priami choreis
¹⁶ Falleret aulam:*

17 Sed palam captis gravibus (heu nefas, heu)

Nescios fari pueros Achiviis

Ureret flammis, etiam latentes

Matris in alvo:

18 Ni tuis victus Veneris, gratæ

Vocibus divum pater, annuisset

Rebus Æneæ potiore ductos

Alite muros.

19 Doctor arguta fidicen Thalia

Phœbe, qui 20 Xanthe lavis amne crines;

21 Daunia defende decus Camæna,

22 Lavis Agæu,

23 Spiritum Phæbus mihi, Phæbus artem

Carminis, nomenque dedit Poetæ,

Virginum 24 primæ, puerique claris

Patribus orri,

Delicæ 25 tutela deæ fugaces

Lyncas & cervos 26 cohipientis arcu,

27 Lesbium servate pedem, mei que

Pollicis 28 ictum,

29 Ritè Latona puerum canentes,

Ritè crescentem 30 face 31 noctilusam,

32 Prosperam frugum, 33 celeremque pronos

Volvere menses.

34 Nupta jam dicēs ego diis 35 amicum,

36 Saculo festas referente luces,

37 Reddidi Carmen, docilis modorum

Vatis Horati.

17 Sed aperto bello, fœvus & immixtis, etiam parvos infantes & materno ventre inclusos combussisset.

18 Nisi Jupiter fœvus tuis & placidæ Veneris precibus.

concessisset Æneæ laboribus muros Romanos ductos, i. ducentes & erigendos potiore alite, i. melioribus auspiciis.

19 O Phœbe fidicen, qui doces Thaliæ Musam argute canentem.

20 Trojæ fluvi.

21 Latina Camæna, i. carminis sui Lyrici.

22 Imberbis Apollo, qui Agæu dicitur, eo quod in viis publicis ei solebant sacrificare.

23 Divium furorem, 24 Primariæ & nobiles.

25 qui estis sub protectione Dianæ.

26 Comprehendens & vulnerantis Lyncas & cervos.

27 Sapphicum pedem, Nam Sappho fuit Lesbica.

28 Lyra mea strepitum.

29 Ex veterum instituto & solemnī consuetudine canentes Apollinem Larous filium.

30 Crescentem lumine. 31 Lunam nocte lucentem, quæ singulis mensibus crescit & decrescit. 32 Lupa plantandi & vegetandi vim habet, suæque nocturno humore fruges prosperat. Nota quoque adjectivum verbale cum patrio casu jungitur. 33 Celerem ad volvendos menses. Nam Luna 18. circiter diebus orbem suum conficit. 34 Cum fueris nupta hoc dicēs. Ego docilis modorum vatis Horatii, reddidi carmen amicum diis, saculo referente festas luces. Poeta unam & puellæ allocutionis humanum nomen. 35 Carmen diis gratum & amabile. 36 Anno centesimo festis dies referentibus. 37 Ego, quæ facili didici versum Horatianum, eisdem cecini & recitavi.

AD L. MANLIUM TORQUATUM.

Ode vii.

Omnia tempore mutantur, jucundè igitur vivendum est.

D Iflugere nives: redeunt jam¹ grævina campis,
Arboribusque² comæ.

⁴ Mutat terra vices, & decrefcentia ripas

⁵ Flumina prætereunt.

⁶ Gratia cum Nymphis geminisque sororibus audet
Ducere nuda⁷ choros.

⁸ Immortalia ne fperes monet annus, & alium
Quæ rapit hora diem.

Frigora⁹ mitefcunt Zephyris: ¹⁰ ver proterit æftas,
Intcritura¹¹ fimul,

Pomifer autumnus fruges effuderit: & mox
Bruma recurret¹² incers:

¹³ Damna tamen ¹⁴ celeres reparant ¹⁵ cœlefta luna:
¹⁶ Nos ubi decidimus,

¹⁷ Quò pius & Neas, quò ¹⁸ Tullus dives, & Ancus,
¹⁹ Pulvis & umbra fimus.

Quis fcit an adjiciant hodierna cräftina²⁰ fumma
Tempora dii fuperi?

²¹ Cuncta manus avidas füzient hæredis, ²² amico
Quæ dederis animo.

²³ Quum femel occideris, & de te fplendida ²⁴ Minos
Fecerit ²⁵ arbitria,

Non Torquate²⁶ genus, non te facundia, non te

¹ Veris adventu
hyems in fugam
vertitur.

² Herbas.

³ Frondes.

⁴ Mutatur anni tem-
pus.

⁵ Flumina intra fuis
ripas, fiunt neque eas
transilivunt, ut hiber-
no tempore.

⁶ Gratia & Nymphis
veris antiquitate ad
fidum provocentur.
Sunt Gratia: nes,
Aglia, Thalia, Eu-
phrosyne, vide Od. 30.
lib. 1.

⁷ Cur Gratia finge-
batur nuda, vide
Od. 19. lib. 3. fed hic
forafte nuda: ducen-
t choros propter
veris calorem, nam
frigora mitefcunt
Zephyris.

⁸ Annus cujque va-
rietates docent nos, ne
immortalia fperemus:
quam cùm tempus
ipfum femper fit in
fluxu, nihil fub tem-
pore poteft perpetuò
durare.

⁹ Frigora mitigantur
à vere cuius novitii
funt Zephyri, venti
zepli & ficci ab occi-
du.

¹⁰ Aequinoctiali ftantes adverfus Eaurum. ¹¹ Ver fequitur æftas & confumit. ¹² Pofteaquam
bruma facit pigros & ierres. ¹³ Quafi diceret, Tempora afiduo lapfu fiunt, redeunt tamen,
fed nos femel exincti nunquam renafcimur. ¹⁴ Lunæ dicuntur celeres, quia breviffimo tempore
orbem fuum meriuntur. ¹⁵ Damna, quæ funt in vicifitutine ortus & interitus. ¹⁶ Poftquam
nos decidimus, fcil. ad inferos, non (ut anni tempora) redimus, fed transimus in pulverem.

¹⁷ In quem locum & Neas decidit. ¹⁸ Tullus & Ancus Reges Romani fuerunt admodum divites.
¹⁹ Apud Homerum: ἵςι πύμυ μα, ἡ οὐκ αὐτοῖς. Eurip. ²⁰ Numero dierum, quos ufque ad hodi-
ernum diem vivimus. ²¹ Hortatur ad liberalitatem, quæ te confumpferis, ad avarum hæredem non
pervenient. ²² Liberali animo. ²³ Ubi femel mortuus fueris & interis per Minos adjudicatus
non iterum revivifces. ²⁴ Minos Juxta incorruptis apud inferos. ²⁵ Judicia æquiffima. ²⁶ Genus
nobilitatis.

Reftituet

Restituet pietas :

²⁷ *Infernis neque enim tenebris Diana* ²⁸ *puadicum*

Liberat Hippolytum :

Nec ²⁹ *Lesbea valet* ³⁰ *Theſeus abruptere charo*

Vincula Perithoo.

fum, quia ſua temperantia compreſſit libidinem Thædræ ſus novercæ. ²⁹ Vincula infernalis, et Lesbe ſumme apud inferos. ³⁰ Theſeus & Perithous inter rariffima illa quatuor amicorum perie caumerantur, qui ad inferos decedentes, ut inde Proſerpinam raperent, ibidem victi remanſerunt Vide Plutarch. in vita Theſei.

²⁷ Non poſſunt dei mortem propulſare ab iis, quos charos habent. q. is igitur ab ea liberabitur unquam?

²⁸ Hippolytum ex-

AD MARTIUM CENSORINUM.

Ode viii.

Nihil eſt, quod homines magis immortales reddere poſſit, quam Poetarum carmina.

Donarem ¹ pateras gratæque ² commodus
Censorine meis ³ ara ſodalibus :

Donarem ⁴ tripodas præmia fortium

Graiorum, neque tu peſſima munerum

⁵ Ferres : divite me ſcilicet ⁶ artium,

Quas aut Parrhaſius ⁷ protulit, aut ⁸ Scopas :

⁹ Hic ſaxo liquidis ¹⁰ ille coloribus

¹¹ Solers nunc hominem ponere, nunc deum.

Sed non hæc mihi ¹² vis : non tibi talium

¹³ Res eſt, aut animus deliciarum egens,

Gaudes carminibus : carmina poſſumus

Donare, ¹⁴ & præcium dicere muneri.

¹⁵ Non incifa notis marmora publicis,

¹⁶ Per quæ ſpiritus & vita redit bonis

Post mortem ducibus : non celeres fugæ

¹⁷ Rejeſtæque retrorſum Annibalis minæ,

pictis, quas, &c. ⁷ quas artes evulgavit populo Parrhaſius pictor clarus natus Ephesi, vel (ut aliſi volunt) Athenis. ⁸ Sculptor ſtatuarium inſignis. ⁹ Hic Scopas. ¹⁰ Ille Parrhaſius. ¹¹ Perituræ ad ponendum & formandum nunc hominem, nunc deum. ¹² Hæc facultas mihi non eſt. ¹³ Res familiaris. Abundans tu quidem talibus deliciis cum re, ſum animo. ¹⁴ Poſſumus dicere quàm pretioſum ſit ejusmodi carmen & quanti æſtimandum. ¹⁵ Scituſ marmores titulis à republicis notari, non reddiderunt Scipionem clariorem quàm Eliniſ ſcripta. ¹⁶ quæ efficiunt ut homines fortes etiam mortui quodammodo revivant. ¹⁷ Repulſis in Africam, quando ex Italii fugatus eſt Annibal.

¹ Vaſa argentea quibus olim Pontifices & ſacerdotes in ſacrificiis utebantur.

² Commodis donarem, i. in eo commodus eſſem & benignus, quod donatim pateras meis ſodalibus, &c.

³ Statuas vel pocula ex ære facta.

⁴ Menſas militares, quod donum apud Græcos erat egregium. Tripodas tres pedes pro ſuſtinentulo habebat, ut forſiter ſtaret, & viris fortibus dari ſolebat in ſignum victoriæ.

⁵ Neque tu auferres & acciperes peſſima munera.

⁶ Si etiam dives & abundarem artibus.

⁷ ſignis & tabulis

Non incendia Carthaginis ¹⁸ impia,

¹⁹ Ejus, qui domita nomen ab Africa

Lucratus rediit: clarius indicant

Laudes, quam ²⁰ Calabræ Pierides: neque

²¹ Si chartæ fideant quod bene feceris,

²² Mercedem tuleris: quid foret Ilia

Mavortisque puer, si taciturnitas

Obstaret meritis ²⁴ invida Romuli?

²⁵ Ereptum Stygiis fluctibus Æacum

²⁶ Virtus & favor & lingua ²⁷ potentium

Vatum divitibus consecrat ²⁸ insulis.

DIGNUM laude virum Musa vetat mori:

²⁹ Cælo Musa beat. ³⁰ sic Jovis interest

Optatis epulis impiger Hercules:

³¹ Clarum Tyndaridæ fidus ab infimis

Quassas eripiunt aquoribus rates:

³² Ornatus viridi tempora pampino

Liber vota bonos ducit ad exitus.

¹⁸ Carthaginis sedi-
fragræ: Nam contra
fœdus cum Romanis
innum bellum reno-
vabant Carthaginen-
ses.

¹⁹ Scipionis qui ab
Africa domita dictus
est Africanus.

²⁰ Quam versus En-
nii qui fuit Calaber.
Multa dicte sunt
Pierides à Pieria
monte Bœotiz, ubi
nate sunt ex Jove &
Mnemofyne.

²¹ Si nemo recte
facta litteris mandave-
rit.

²² Præmium accé-
peris.

²³ Quid foret Ro-
mulus Ilia & Marci
filius, si nemo sui
nominis memoriam
posteritati proderet?

²⁴ Silentium de rebus
præclare gestis vide-
tur illorum gloriæ
invidere de quibus fletur.

²⁵ Æacum erapsum morti & oblivioni. ²⁶ Vis Ingenii. ²⁷ The
tongue or pen of powerfull Poets. Nam magna vis est in Eloquentia. ²⁸ Insulis
fortunatis, vel Elysiis campis, i. consecrat immortalitari. ²⁹ In cælo collocans beatum efficit.
³⁰ Per carmina. ³¹ Tyndaridæ, i. Castor & Pollux fratres, filii Tyndari clara sydera Poëtarum,
carminibus dignoscuntur esse dii qui naves tempestate quassatas ab imis æquoribus eripiunt. ³² Sic
per carmina Poëtarum Bacchus habens sua tempora viridi pampino ornata, vota & preces hominum
perducit ad bonos exitus.

AD LOLLIIUM. Ode ix.

Scripta sua nunquam interibunt: virtus, sine carminum ope
oblivione deletur. Lollii laudes, ille cantabit, cujus vir-
tutes etiam celebrat.

¹ NE forte credas interitura que
Longè sonantem natus ad ² Ausidum,

³ Non ante vulgatas per artes
Verba loquar socianda ⁴ chordis,

¹ Ordo est. Ne su-
per te credas, i. ut non
credas interitura ea
verba que ego Ho-
ratiæ natus ad Ausi-
dum longè sonantem
loquar, &c. ² Flumen
Apuliz. ³ Per novas & inusitatas artes, scil. apud Latinos; primus enim erat Poëta Lyricus Latine
⁴ Verba loquor lyre fidibus aptanda.

1 Non si priores 6 Maonius tenet
 Sedes Homerus Pindarica latens,
 2 Caaque 6 8 Alcai minaces,
 9 Stesichorique graves camæna:
 Nec, si quid olim 10 lufus Anacreon,
 11 Delevit atas. 12 fpirat adhuc amor,
 Vivuntque commiffi calores
 13 6olia fidibus puella.
 14 Non fola comptos arfit adulteri
 Crines, 6 15 aurum veftibus illitum
 Mirata, regalésque cultus
 16 Et comites, Helena Lacena:
 17 Primusque Teucer tela 18 Cydonio
 Direxit arcu: non femel 19 Ilios
 Vexata, 20 non pugnavit ingens
 Idomeneus, 21 Sthenelæfue folus.
 Dicenda Mufis prælia, non ferox
 22 Hætor, vel acer Deiphobus graves
 Excepit iftus pro pudicis
 Conjugibus puerifque primæ.
 Vixere fortes ante Agamemnona
 Multi: fel omnes 23 illachrymabiles
 24 Urgentur ignotique longa
 Noftro: 25 carent quia vate fagro,
 26 P A U L U M fepulcræ diftat inertia
 Gelata virtus: non ego te meis

5 quavis Homerus
 priores fates in
 poetica obliuio
 ramentum Pindarici
 monides, &c. fatis
 obfcuri.
 6 Vide Od. lib. 1.
 7 Camæna Simoni
 dea, Vide Od. lib.
 1.2.
 8 Alcanus adeo ama
 rus erat, præfentim
 Tyrannus, ut acerbis
 fuis veribus multos
 & civitate efferat,
 minaces igitur erant
 ejus Camæna.
 9 Stesichorus poeta
 fuit, ex Himera, ci
 vitate Siciliæ, qui
 maxima bella, & cla
 riffimos cecinit du
 ces, graves ergo erant
 ejus Camæna.
 10 Canavit Ana
 creon. Lufit verò,
 quia res amatorias
 fcripfit.
 11 Confumpfit verò
 fias.
 12 Recens eft adhuc
 Amor quem Sappho
 poetria fuis tyricis
 veribus commifit.
 13 Sappho fuit ex
 6olia, in qua Lesbos,
 unde Lesbia fæpe
 appellatur.
 14 Non fola Helena
 Lacena arfit, id eft,
 vehementer amavit
 Paridis crines accu
 rare peros, &c.

intelligit Poëta multas ante Helenam amaffe, quæ belli caufam præbuerant, & magnas olim
 bella ante gefa memoria digna, fed hæc omnia fuiffe oblivioni tradita, quod poëta vel fcriptores
 dediffent quæ pofterorum memoris ea commendarent. 15 Veftes aureas, vel auro ornatas,
 16 Comitæ Paridis in itinere cum Lacedæmonia peteret. 17 Teucer non primus fuit bonus
 jaculator. 18 Arcu Cretenfi, à Cydone urbe in Creta, ubi primum de pecudum cornibus arcus
 curvari & facti funt. 19 Troja, quæ prius ab Hercule fuerat expugnata. 20 Non folus pugnavit
 prælia Idomeneus, &c. 21 Sthenelæus fciens pugna, Vide Od. lib. 1. 22 Non folus Hætor
 ab Ajace, vel folus Deiphobus à Merione fuit vulneratus, fed multi alii in bello Trojano fortiter
 pugnarunt, quorum quia Homerus non meminit, oblivione hominum jam funt fepulti. 23 Propter
 quos in bello cafus nemo lachrymat. 24 Urgentur longi noftro, id eft, æterna oblivione obfcuran
 tur. 25 quia nullum habere Poëtam, à quo egregia fua facta memoriz mandarentur. 26 Virtus
 non laudata & incognita, non multum diftat à vita ignava. Nota quod verbum diftat cum danti
 calu jungitur.

7 Te non illustre-
tum.
28 Non patiar invi-
das obliviones im-
merito carpere, i.
imminuere tot tuos
labores.
29 Rerum cognitione
gratians. Ergo verè es
Philosophus.

30 Aequabilis in u-
trâque fortuna.

31 Punitor Avaritiæ,
se abstinentes à pecu-
nia, cui omnia parent.

32 Estque tuus ani-
mus non unius anni
consul, sed semper est
ille Consul, semper
rex, qui suis cupidi-
tatibus imperat, qui
honestatem præfere
utilitati, qui homi-
num nocentium
muneribus non
corrumpitur.

33 Erecto vultu &
animo exco. Nam
altri animi est pecuni-
am contemnere.

34 Per mediam ho-
stium aciem, i. per
munera & largitiones
tanquam victor ex-
promittit sua arma, id
est, quam integritatem
& abstinentiam. Est optima Allegoria.

35 Non reatè vocaveris beatorum, qui multa possident. 36 Merito
37 Sapit & acutè novit. 38 Ex turpitudinem odit peius letho, id est, morti maluit quam flagiti-
um committere. 39 Ille, id est, vir talis, non timet mori pro amicis aut patria.

Chartis²⁷ inornatum fletu,

Torve tuos patiar labores

28 Impune, Lolli, carpere lividas

Obliviones, est animus tibi,

29 Rerumque prudens, & secundis

Temporibus dubiisque³⁰ rectus :

31 Vindex avaræ fraudis, & abstinent

Ducentis ad se cuncta pecunia :

32 Consulque non unius anni,

Sed quoties bonus atque fides

Judex honestum prætulit utili, &

Rejecit³³ alto dona nocentium

Vultu : &³⁴ per obstantes catervas

Explicuit sua victor arma,

Non³⁵ possidentem multa vocaris

Rectè beatorum :³⁶ rectius occupat

Nomen beati, qui decorum

Muneribus sapienter uti,

Duramque³⁷ callet pauperiem pati :

38 Pejusque letho flagitium timet :

39 Non ille pro charis amicis

Aut patria timidus perire.

AD LIGURINUM PHERUM

speciosum. Ode x.

Futurum dicit, ut Ligurinum suæ adversus amatores arro-
gantia pœniteat, cum flos ætatis suæ exaruerit.

O Crudelis adhuc, & Veneris¹ muneribus potens,
Insuperata tuæ quum veniet² pluma superbiæ :

1 Pulchritudine &
forma potens.

2 quum verba san-
guis adhuc non

mea, veniet & adicietur rursus superbiæ, id est, levitati oris & corporis sui.

³ Et qua nunc humeris involitant, deciderint coma :

Nunc & qui color est punicea flore ⁴ prior rosa,
Mutatus, Ligurinum in faciem verterit ⁵ hispida :
Dices. Heu (quoties te in speculo videris ⁶ alterum)

⁷ Quae mens est hodie, cur eadem non pueri fuit ?
Vel cur his animis, ⁸ incolumes non redcunt gena ?

⁶ Videris mutatum. ⁷ quasi diceret, Urinam in puerili aetate praecogitalem faciem meam futuram hispida, ex qua quantum meretricium deperdere sit necesse, vel, urinam lavis & glabra pueri facies nunc rediret ad hunc animi mei sensum, id est, Urinam sensus iste fuisset in pueritia, aut pueri forma rediret ad hunc sensum. ⁸ Genae imberbes. Nam genae barbatae tanquam mortuae habentur, quia ad amores pueriles erant ineptae.

³ Et cum vir factus eris, & deronsa eris coma, quae humeris tuis iam pascit est & diuturna. Pueri concubini puellarum more comam adhaerent.
⁴ Melior flore purpurea rosa.
⁵ In faciem pilosam & horridam.

AD PHRYLLIDEN.

Ode xi.

Die natali Maecenatis, qui erat Id. Aprilis, invitat eam ad epulas.

Est mihi nonum superantis annum
Plenus ¹ Albani cadus, est in horto

Phylli nectendis ² apium coronis :

³ Est hedera vis

Multa, ⁴ qua crines religata fulges :

⁵ Ridet argento domus : ara castis

Vincta ⁶ verbenis, aet immolato

Spargier ⁷ agno.

⁸ Cuncta festinat manus, huc & illuc

Curstant mistae pueri puellae :

⁹ Sordidum flammæ trepidant rotantis

Vertice fumum.

Ut tamen noris ¹⁰ quibus advoceris

Gaudiis : idus tibi sunt ¹¹ agendae :

bui aet, id est, videtur cupere. ⁸ Omnes adhibent diligentiam. ⁹ Flammæ generantes nigrum fumum in vertice cum rapido motu sursum servantur. ¹⁰ Idus intelligas ad quod convivium iuraveris. ¹¹ Idus celebras.

¹ Vini Albani.
² Apium ebrietatem pellit & ab Horatio in rebus laetis adhibetur, quoniam Græcia semper fuit lugubris, vide Od. 13. l. 1.
³ Est mihi magna copia hederae, quae Baccho consecrata est.

⁴ Quasi coronam ex hedera facta in comam habens religatam fulgere soles.
⁵ Domus splendet argento.

⁶ Castis & puris herilis strobilibusque fectis ad aras coronandas.

⁷ Agni sancti sanguine adspersi & im-

Qui dies mensem Veneris marina.

¹² *Findit Aprilem :*

¹³ *Fare solennis mihi, sanctiorque
Penè natali proprio : ¹⁴ quæd ex hac
Luce Mæcenas meus affluentes*

Ordinat annos.

Telephum, quem tu ¹⁵ petis, occupavit

(¹⁶ Non tuæ sortis juvenem) puella

Dives & lasciva : tenetque gratâ

¹⁷ Compede vinctum.

¹⁸ *Terret ambustus Phaeton avaras*

Spes : & exemplum grave prabet ¹⁹ ales

Pegasus, terrenum equitem ²⁰ gravatus

Bellerophonem :

Semper ut ²¹ te digna sequare : ²² & ultra

Quam licet sperare, nefas putando,

Disparem vitæ. ²³ age jam meorum

Finit amorum,

(Non enim posthac alia ²⁴ calcho

Fœmina) condisce modos amanda

Voce quos reddas, minuentur ²⁵ atra

Carminè cura.

¹² Dividit Aprilem
Veneris mensem.
Aprilis deducitur
m. 30. 75. 2. 0. 0. 0.
Id est, à spuma, ex
qua & cruore genera-
tum Sacrum in mare
proiectorum, Vene-
rem progenitam fa-
bulantur poëtæ, vide
Od. 16. l. 3.

¹³ Merito mihi cele-
brandus, ut dies fe-
stus, status & furus
quorannis.

¹⁴ quia ab hoc die
Mæcenas meus ac-
crescentes annos suæ
ætaris ordine nume-
rat.

¹⁵ quem tu amas.

¹⁶ Juvenem tibi valde
dissimilem loco, re,
genere.

¹⁷ Grata servitute.

¹⁸ Exemplis docet
Phyllidem delere
omnem spem Tele-
phi deponere cum ille
sit supra fortunam
suam. Phaëton verat
avidè sperare, qui
negotium supra vires
suscipiens, scil. pa-
terni curus modera-

tionem igne combustus perit. ¹⁹ Pegasus penniger vel alatus. ²⁰ Gravatum ferens Bellerophonem
qui coelos conscendit, ut quid rerum ageret Jupiter, cognosceret, in terram decidit. ²¹ Ut sequere
res tibi aptas. ²² Ordo est. Et vires disparem, putando nefas esse, sperare ultra quam licet. ²³ O
Phylli quam omnium postremam amare constitui, condisce lyræ modos, quos suavi & amabili voce
decantes. ²⁴ Non alba incendat, id est, non aliam amabo. ²⁵ Tristis cura.

AD VIRGILIUM. Ode xii.

Describit veris adventum, & Virgilium ad convivium sub
conditione invitat.

¹ quæ mare tranqui-
lum reddunt.

² Thracii venti, i. Pa-
vonii impellunt vela.

³ Non glaciè duri-
tunt.

⁴ Ausa.

J Am veris comites, quæ mare ¹ temperant,

² Impellunt animæ lintea Thracia :

Fam nec præta ³ rigent, nec fluvii strepunt

Hyberna nive ⁴ iurgidi,

Nidum

Nidum ponis, Ityn flebiliter gemens,
 1 Infelix avis, & 6 Cecropia domus
 6 Eternum opprobrium, quod male barbaras
 7 Regum est ultra libidines.

8 Dicunt in tenero gramine pinguium
 Custodes ovium carmina fistula:
 Delectantque 9 decum, cui pecus & 10 nigri
 Colles Arcadiæ placent.

11 Adduxere suum tempora Virgili:
 Sed pressum Galibus ducere Liberum
 12 Si gestis, 13 juvenum nobilium cliens,
 14 Nardo vina merebere.

Nardi parvus 15 onyx eliciet cadum,
 Qui nunc Sulpitiis accubat 16 horreis,
 17 Spes donare novas largus, 18 amarâque
 Curarum eluere efficax.

Ad quæ si properas gaudia, 19 cum tua
 Velox merce veni. 20 non ego te meis
 21 Immunem meditor tingere poculis,
 Plena dives ut in domo.

Verum 22 pone moras, & studium lucri:
 23 Nigrorumque memor, dum licet, ignium,
 24 Misce stultitiam consiliis brevem.
 25 Dulce est desipere 26 in loco,

cupis vinum Calenum bibere. 13 Claudii & Drusi privignorum Augusti. 14 Propter unguentum, ex Nardo per te ullarum, tu accipies à me vinum Calenum. 15 Parum unguenti multum vina elicies. Onyx hic significat vasculum ex onyche factum ad servandum unguentum. 16 Apothecis viuaris, cuiusmodi Romæ habebat Sulpitius Galba, in quibus oleum, vinum, fruges, hisque similia condi solebant. 17 Liberalis ad donandum spes insolitas. 18 Amaras curas, vel amaritudines curarum. 19 Cum parvo Nardi onyche. 20 Non est mihi in animo te vino madescere sine munere, ut faciunt divites tenacitatis. 21 Depone moras & cupiditatem lucri, hinc licet conijcere hunc Virgilium fuisse regotiarorem. 22 Mortis memor, nam rogos five ignes funebres, quibus cadavera cremabantur, appellebat nigros, i. tristes, ab æstis. 24 Misce seriis ludicris, ita tamen, ut sis brevis in stultitia. 25 Jucundum est aliquando, cum tempus & locus serunt, desipere, i. à severitate animum joco remittere. 26 E,

3 Hirundo (olim Progne Pandionis regis Atheniensis filia) flebiliter Ityn filium gemens à se interfectum, iam nidum ponit. 6 Familia regum Atheniensium perpetua infamia, propter immanem in suum filium crudelitatem. Cecrops dux erat Atheniensium, unde domus Cecropia pro familia Atheniensium. 7 Infelix quod Teretis mariti sui barbaram libidinem in Philomela conspuenda ultra est male, i. periclitato. 8 Pastores modulantur carmina in honorem Panæ. 9 Delectant Pana fistula inventorem. 10 Colles feraces, quia terra nigra frumentis est optima, vel nigri colles, i. colles umbrosi propter sylvas. 11 O Virgili, hæc tempora, i. vera amemitas & æris temperies fundent lætitiâ & iuvant ad voluptatem. 12 Si vehementer

CARMINUM IN LYCEN MERETRICEM vetulam. Ode xiii.

Insultat ei mordacissimè quòd jam anus facta & libidine
flagrans contemnitur à juvenibus.

Audivere, Lyce dii mea vota, dii
Audivere, Lyce, sis anus, & tamen
Vis formosa videri:

¹ Lulisque & bibis impudens:

² Et cantu tremulo ³ pota Cupidinem
Lentum sollicitas, ⁴ ille virentis &
Docta psallere Chia

Pulchris excubat in genis.

⁵ Importunus enim transvolat ⁶ aridas
Quercus: & refugit te, quia ⁷ luridi
Dentes, te quia ruga

⁸ Turpant, & capitis ⁹ nives.

¹⁰ Nec Coæreferent jam tibi purpure,
Nec clari lapides, ¹¹ tempora quæ semel
Notis condita ¹² fastis

Ineludit volucris dies:

Quòd fugit ¹³ Venus? (¹⁴ heu) quòve color decens?

Quò ¹⁵ motus? ¹⁶ quid habes illius, illius,

¹⁷ Quæ spirabat a vires?

Quæ me ¹⁸ surpuerat mihi,

¹⁹ Fælix post Cynaram, notæque & artium
Gratarum ²⁰ facies? ²¹ sed Cynara breves

¹ Tu ludis ludos
amatorios, & vinum
bibis impudenter.

² Vetularum vox se-
nectute inremisit.

³ Tu potu lentam ex-
citas amoris flammam
in te pene mortuum
vel, excitare vis erga
te amorem in ado-
lescentibus, quorum
amor in vetula tardus
est & piger.

⁴ Cupido semper vigi-
lat in pulchris genis
Chia: puella atque
florentis & canendi
perita, cum in te sit
sopitus.

⁵ Non quiescens. sic
importuna pauperis
Od. 16. l. 3.

⁶ Vetulas consumptas
& exanguis.

⁷ Dentes illuvie
squalidi.

⁸ Te deformem
reddunt.

⁹ Canities.

¹⁰ Nec elegancia
vestitus, nec gemma

pretiosa: reductur tibi tempora præterita, i. Pulchritudinem amissam. ¹¹ Præterita tempora nunquam
sedent, sed volucris dies, (i. decurrent ætas) ea semper condita & in publicis fastis perscripta, includit
& sepelivit. ¹² In fastis Romani cum res satis gestas, cum ad urbani singulorum amorum publica
memoria causa perscribebant. ¹³ quòd fugit venustas? quam olim habebas Lyce. ¹⁴ EA Ironia.
¹⁵ Agilitas corporis & saltatio. ¹⁶ quid habes illius Lyces, quæ olim fuit puella pulcherrima? nihil
ominino. ¹⁷ quæ adeo formosa fuit, ut amores expiraret. ¹⁸ Subripuerat. quæ optimam mei
partem mihi furtim ademerat. ¹⁹ Tam pulchra, ut post Cynaræ cedas, vel, post Cynaram motuam
ei secunda es in pulchritudine. ²⁰ Facies artificioso cultu ornata, vel, facies instructa iis rebus, quæ
suavem valent allicere, cuiusmodi sunt oculorum splendor, frontis labor, vultus hilaris, labiorum
nervus rubor, genarum candor puniceo colore temperatus, cervicis volubilitas, & similia. ²¹ Sed
fata quæ servata sunt Lycen temporibus cornicis parem, dederunt breves annos Cynaræ, tibi autem
pederum annos multos, ut juvenibus sis seditrio.

Annos

Annos fata dederunt :

Servatura diu parem

Cornix²¹ vetula temporibus Lycen :

Possent ut juvenes visere²³ servidi,

Multo non sine risu,

²⁴ Dilapsam in cineres facem.

faciem consumptam, i. pulchritudinem suam olim eximiam, nunc versam in deformitatem juvenes possent visere.

²¹ Cornix dicitur centum annos vivere, hinc amosa cornix, Od. 17. l. 23.

²³ Juvenes qui amore olim incensi.

²⁴ Ut te, raquam

AD AUGUSTUM. Ode xiv.

A Senatu populoque Romano honores Augusto tribui non possunt, qui virtutes ejus aquare valeant.

Qua cura¹ patrum, quæve² Quiritium,
Plenis honorum³ muneribus tuas
Auguste virtutes in ævum

⁴ Per titulos memorésque fastos

⁵ Aeternet ?⁶ & quâ Sol habitabiles

Illustrat oras, maxime Principum,

⁷ Quem legis expertes Latina

Vindelici didicere nuper,

Quid Marce possis,⁸ milite nam tuo

Drusus Genaunos, implacidum genus,

Brenósque veloces, & arces

Alpibus impositas⁹ tremendis

Dejecit acer¹⁰ plus vice simplici.

¹¹ Major Neronum mox grave prælium

Commisit, immanésque Rhetos

¹² Auspiciis pepulit secundis :

¹³ Spectandus in certamine Martio,

Devota morti pectora libera

Quantis fatigaret ruina :

palos immaniſimos & implacabiles. ⁹ Propter hostium crudelitatem. ¹⁰ Non uno congressu, sed iterum atque iterum. ¹¹ Claudius Tiberius Nero submisit est Druso in auxilium ab Augusto ad bellum coſciſcendum. ¹² Auspiciis suis. ¹³ Digons, qui spectaretur in bello, quantis ruinis & cladiſus fatigaret Rhetorum pectora, mortem non timentia propter libertatem.

¹ Senatorum.

² Populi Romani.

³ Statuis & monumentis.

⁴ Per titulos statuis inscriptos, & fastos, qui memoriam annorum rerumque gestarum continent.

⁵ Possit virtutes tuas æternas reddere.

⁶ Ordo est. O maxime Principum qui terram incolunt. quâ

parte Sol illustrat oras mundi habitabiles, i. e. Princeps maxime omnium qui

ubique sunt.

⁷ quin Vindelici expertes legis Latina, i. civilitatis & humanitatis nescii, didicere

nuper, quid posses Marce, i. in re militari.

De Vindeliciis, vide supra Od. 4.

⁸ Militibus & auspiciis suis acer Drusus plus quam semel de-

jecit Gemaunos & Brennos, Gallie po-

ſſus.

⁹ Indomitæ

14 Ordo est, Tiberius
nam impiger vexare
hostium turmas &
spicere fremorem
equum per medios
ignes qualis propemodum
est Auster
cum undas exercet,
Pleiadum choro scin-
dente nubes.

15 Agitat Auster.

16 Virgilium or-
tus & occasus plui-
osus est & tempestu-
osus nubibus à ventro
scissis.

17 Per medium pugna
ferrorem.

18 Anfidus Appulie
fluvius, dicitur Tau-
riformis propter ejus
impetum & mugitum,
vel, quod im-
bribus actus, reli-
quo alveo, exundabat
superius.

19 Deoni Appulorum
regis.

20 Cum cum auxerit
caelestis imber.

21 Metaph. est à re
animata, ad inanimatam,
alii legunt, mini-
rator.

22 Tiberius Nero.

23 Agmina ferro &
armis munita.

24 Toram Asiam
cædendo. Sic Virg.
Proxima quasque me-
rit gladio.

25 Operuit humum
victor sine ulla suo-
rum milium iactura.

26 Te supplicante divos tuos, i. divos tibi faventes. 27 Eodem quasi famli die, Alexandria ab Au-
gusto fuit capta, quo Drusus Vindelicos superavit, tertio lustro (i. quindecim annis) interposito.
28 In Alexandriam Antonius & Cleopatra confugerant. 29 Domum regiam hoste vacuam, Nam
devicta erat Cleopatra & Antonius exstinctus. 30 Fortuna peperit divinos honores, suis imperiis jam
finitis attribuendos: ut Horat. in Epist.

Præsent tibi maruros largimur honores

J. randumque tuum per nomen ponimus aras.

31 Te miratur populus Hispaniæ à nullo ante Cæsarem victus. Vide Od. 6. l. 2. & Od. 8. l. 3. 32 Scythæ
campetris huc illuc vagantur, nec in eodem loco manent. Vide Od. 35. l. 1. & Od. 24. l. 3. 33 Roma
principis urbium, vide supra Od. 3. 34 Nilus Ægypti fluvius qui celat originem suorum fontium (i.
scilicet fontes & origines adhuc nemo scivit) audit te, i. te colit & veneratur. 35 Danubius, fluvius
permagis. 36 Tigris Armenia fluvius, adeo velox, ut aliquando saxa ingentia secum rapiat.

Tz,

¹¹ Indomitas propè qualis undas

¹⁵ Exercet Auster, ¹⁶ Pleiadum choro

Scindente nubes: impiger hostium

Vexare turmas, & frementem

Mittere equum ¹⁷ medios per ignes.

Sic tauriformis voluitur ¹⁸ Anfidus,

Qui regna ¹⁹ Dauni perfluit Appuli:

²⁰ Quum sævit, horrendamque cultis

Diluviem ²¹ meditatur agris:

Ut barbarorum ²² Claudius agmina

²³ Ferrata vasto diruit impetu:

²⁴ Primosque & extremos metendo,

²⁵ Stravit humum, sine clade victor:

Te copias, te consilium, & tuos

²⁶ Præbente divos: nam tibi, ²⁷ quo die

Portus ²⁸ Alexandria supplex

Et vacuum patescitur ²⁹ aulam,

Fortuna lustro prospera tertio

Belli secundos reddidit exitus,

Laudemque, & optatum peractis

Imperii decus ³⁰ arrogavit.

Te ³¹ Cantaber non antè domabilis,

Medusque, & Indus, te ³² profugus Scythes

Miratur & tutela præsens

Italia, ³³ dominaque Roma:

³⁴ Te, fontium qui celat origines

Nilusque, & ³⁵ Ister, te rapidus ³⁶ Tigris,

Te,³⁷ belluosos qui remotis
 Obscepit Oceanus Britannis,
 Te non paventis³⁸ funera Gallia,
³⁹ Duræque tellus audit Iberia :
 Te cæde gaudentes⁴⁰ Sicambri
⁴¹ Compositis venerantur armis.

quod aliquando renascerentur. ³⁹ Laboriosa Hispania. ⁴⁰ Germanis populi
 Odia. ⁴¹ Armis in uno loco simul positis & conditis, i. bello sedato & finito.

AUGUSTI LAUDES. Ode xv.

PHæbus volentem prælia me loqui,
 Victas & urbes, increpuit, Iyra :
² Nè parva Tyrænum per æquor
 Vela dærem, tua Cæsar ætas
 Fruges & agris retulit³ uberes :
⁴ Et signa nostro restituit⁵ Jovi,
⁶ Direpta Parthorum superbis
 Postibus : & vacuum ductis
⁷ Janum Quirini clausit : & ordinem
 Rectum, & vaganti fræna licentia
⁸ Injecit : ⁹ emovitque culpas :
 Et veteres revocavit¹⁰ artes.
 Per quas Latinum nomen & Itala
 Crevere vires, famæque & imperi
¹¹ Porrecta majestas ad ortum
 Solis,¹² ab Hesperio cubili.
 Custode rerum Cæsare, non¹³ furor
 Civilis aut vis eximet otium :
 Non ira que¹⁴ procudit enses,
 Et miseras¹⁵ inimicat urbes.

terrarum orbem. Nam belli tempore templum Jani parebat. ⁸ Et iniecit fræna licentia extra ordinem
 rectum vaganti, i. bonas leges constituit, quas peccandi licentiam veluti frænis reprimere. ⁹ Gravissim
 penis in improbos constituit. ¹⁰ Pristinus Romanorum viros. ¹¹ Majestas est amplificatio.
¹² Ab occasu Solis. ¹³ Non bellum civile, aut violentia, efficit pacem. ¹⁴ Procudit facit. ¹⁵ Inimicas
 reddit urbes.

³⁷ Te audie Oceanus,
 qui ingentes bellum
 in se continens. Bri-
 tannos circumfigat &
 nobis longè sejun-
 ctus.

³⁸ Galli mortem non
 extimecebant, vel
 propter ingentem &
 rociatam, vel quia
 sibi persuadebant,
 bellicosos, vide suprà

¹ Apollo sacrepe, &
 obviavit & admo-
 nit me volentem
 prælia & victas urbes
 loqui Iyra, i. Iyricos
 canine.

² Nè res grandes tu-
 mi Mus canerem.
 Allegorice significat
 id, aq. periculosum
 esse, ac si parvo avi-
 gio in mari Tyrænum
 navigaret.

³ Copiosas fruges.
⁴ Signa quas Cræsus
 amiserat à Parthis
 interfectis.

⁵ Jovi Capitolino, ubi
 signa militaria staverat
 solebant.

⁶ Signa detracta à
 superbis postibus Par-
 thorum qui n. victi
 viderentur signa Cræ-
 siana sua sponere Ro-
 manis ad Augustum
 remiserunt.

⁷ Et tua sem clausit
 Janum quirini, i.
 clausit Jani templum
 apud Romanos, facta
 pace per universum

Non

16 Thracæ, Germani,
& alie gentes.

17 Leges Juliae non
violabunt de adulce-
riis, vel alias leges
quascunque.

18 Infidelis, quia
Crassum simulata
pace occiderant.

19 Non Scythæ &
Sarmatæ.

20 Diebus sacros dies
præcedentibus qui
laboribus & privatis
& publicis sunt con-
cessi.

21 Inter vina & lætæ
epulas.

22 Cum liberis &
uxoribus.

23 Nos ritu majorum deos primum invocantes canemus claros duces qui pro patriæ salute cum glo-
ria sunt mortui. 24 Tibiarum varii erant modi, tres præcipue. Dorus sive Ionicus, Phrygius, &
Lydius. 25 Canemus patrem Æneæ ipsumque Æneæ Veneris filium, & totam gentem Julianam,
nempe Julium Cæsarem, Augustum, Tiberium, Drusum &c.

Non¹⁶ qui profundam Danubium bibunt,

¹⁷ Edicta rumpent Julia: non Getæ,

Non Seres,¹⁸ infidæ Persæ,

¹⁹ Non Tanaim propè flumen orti.

Nosque & ²⁰ professis lucibus & sacris,

²¹ Inter jocosæ munera Liberi,

²² Cum prole, matronisque nostris

²³ Ritè deos prius apprecati,

Virtute sanctos, more patrum, duces,

²⁴ Lydiæ remisso carmine tibiis,

Trojamque & ²⁵ Anchisen, Alma

Progeniem Veneris canemus.

Q. HORATII FLACCI EPODON LIBER.

AD MÆCENATEM. Epod. i.

Horatius ibit cum Mæcenate proficiscente ad bellum
Actiacum contra Antonium.

2 Amice Mæcenæ, tu

paratus subire omne

periculum Cæsaris

(adque tuo periculo)

ibis Liburnis navibus

sceler alta navium

propugnacula, i. inter

patriæ naves Antonianas.

1] Bis² Liburnis inter alta navium,

Amice, propugnacula:

Paratus omne Cæsaris periculum

Subire, Mæcenæ, tuo

2 In naves humilioribus, sic dictis 2 Liburnorum gente.

2] Quid

Quid nos? quibus te vita sis superstitie
 Fucunda: si contra gravis:
 Utrumne⁴ iussi persequimur otium, &
 Non dulce ni tecum simul?
 An hunc laborem mente⁵ laturi, decet
 Qua ferre non molles viros?
 Feremus: & te vel per Alpium juga,
 Inhospitalem & Caucasum,
 Vel Occidentis usque ad ultimum finum,
 Forti sequemur pectore.
 Roges, tuum labore quid juvem meo,
 Imbellis, ac firmus parum,
 Comes minor sum futurus in metu,
 Qui major absentes habet:
 Ut assidens implumibus pullis avis,
 Serpentium¹² allapsus timet
 Magis relictis: ¹⁴ non, ut adsit auxilii
 Latura plus presentibus.
 Libenter hoc & omne¹⁵ militabitur
 Bellum in tua spes gratia:
 Non ut juvenis illigata pluribus
 Aratra nitantur meis:
 Pecusve Calabris ante sydus fervidum
 Lucana muret pascua:
 Nec ut supremi villa candens Tusculi
 Circea tangat mœnia.
 Satis superque me benignitas tua
 Dixit, haud paravero,
 Quod aut, avaras ut Chremes, terra premam,
 Disceinctus aut perdam ut nepos.

2. quid nos faciemus, qui Romam relinamus & quibus vita est jucunda, te superstitie & incolumi, gravis vero te mortuo.

4. Iussu ab Augusto domi manere, carmen per otium componemus, quod sine te est in jucundum?

5. An laturi sumus hunc laborem militarem, ea mente, qua viros fortes decet?

6. Sibi ipse dat responsum.

7. Caucasus est Scythiae mons inhospitalis propter glaciam & nives.

8. Usque ad finem Gaditanum in Hispania jura columnae Herculis.

9. Si roges, quid ego non bellicosus, possum meo labore te juvare?

10. Si tuus sim comes, minus tibi metum praesens quam abiens.

11. qui merus.

12. Serpentum incursiones.

13. Magis timer pulis relictis. Relictis est Dativi casus.

14. Non est latura plus auxilii presentibus quamvis ad sit.

15. Militabitur à me.

16. Est Hypallage, non ut plures juvenis militantes aratri illigatis, i. non ut plura habeant aratra, vel, ut plura agri iugera possideant.

17. Non ut habeam multa armenta, qua post ortum Caniculis pascua mutent, sc. ex Calabria in Lucaniam. 18. Nec ut villa mei fundi Tusculani in colle sita & marmore candenti extructa, se extendat ad oppidum Tusculum à Telogono Circes & Ulyssis filio edificatum. 19. quod in terra incolitem, ut Chremes ille senex Terentianus. 20. Ut dissolutus nepos prodige expendam, Nepos propter propriam & vulgarem significationem, luxuriosum & perditum hominem significat.

VITÆ RUSTICÆ LAUDES,

Epid. ii.

BEatus ille, qui ¹ procul negotiis,
 (² Ut prisca gens mortalium)

³ Paterna rura bobus exercet suis,

⁴ Solutus omni fenore:

⁵ Neque excitatur classico miles truci;

Neque horret iratum mare:

⁶ Forumque vitat ⁷ & superba civium
 Potentiorum limina.

Ergo aut ⁸ adulta vitium propagine

Altas maritat populos:

⁹ Inutilesque falce ramos amputans;

Feliciores inserit:

Aut in ¹⁰ reducta valle mugientium

¹¹ Prospectat errantes greges:

Aut ¹² pressa puris mella condit amphoris:

Aut tondet infirmas oves.

Vel, quum ¹³ decorum mitibus pomis caput

Autumnus arvis extulit,

¹⁴ Ut gaudet ¹⁵ insitiva decerpens pyra,

Certantem & uvam ¹⁶ purpuream

¹⁷ Qua muneretur te Priapē, & te pater

¹⁸ Sylvæ, tutor finium.

Libet jacere modò sub ¹⁹ antiqua ilice,

Modò in ²⁰ tenaci gramine.

Labuntur altis interim ripis aqua:

²¹ Queruntur in sylvis aves:

Fontesque lymphis ²² obstrepuunt manantibus,

Somnos ²³ quod invitet leves.

At quum tonantis ²⁴ annus hybernus Jovis

Imbres nivesque comparat:

¹ Separatus ab urba-
 nis vita molestis.

² Ut primi homines
 in aureo sæculo, qui

in agris habitabant.

³ qui rura à patribus
 accepta, propriis non

conductis bobus
 colit.

⁴ Liber ab omni
 debito.

⁵ Neque militat ne-
 que navigat.

⁶ Forum vitat ubi
 illos agitur & ad-
 judicantur.

⁷ Et divitum domos
 non frequentat favo-
 ris incedendi causa.

⁸ Cum adulta vitium
 propagine conjungit
 alias populos.

⁹ Ramos supervacua-
 nos.

¹⁰ In valle longa aut
 flexuosa.

¹¹ Procul spectat.

¹² Mella è favis ex-
 pressa.

¹³ Caput quasi pomis
 coronatum.

¹⁴ quam gaudet ru-
 sticos, Est admiran-
 tis.

¹⁵ Pyra non ex se-
 mine nata, sed pyra
 proprii laboris.

¹⁶ Et decerpens
 uvam purpuream.

Participium certandi
 clativo jungitur.

¹⁷ qua donec te Pri-
 ape hortorum decus.

¹⁸ Sylvæ & a-
 grorum cultos.

¹⁹ Sub ilice annosa
 quæ latorem um-
 bram præbeat.

²⁰ In gramine, quod terra
 similiter adhæret.

²¹ Canunt aves.

²² Et fontes strepitum & murmur

sicunt.

²³ quæ ros.

²⁴ Hyems. Torum pro parte.

Aut trudit acres hinc & hinc²⁵ multa cano

Apros in²⁶ obstantes plagas,

Aut²⁷ amite levi rara tendit retia,

Turdīs edacibus²⁸ dolos.

Pavidumque leporem, &²⁹ advenam³⁰ laqueo gruem;

³¹ Fucunda captat pramia.

Quis non³² malarum quas amor curas habet,

Hæc inter obliuiscitur?

Quod si³³ pudica mulier in partem iuuet

Domum atque dulces liberos:

(³⁴ Sabina qualis, aut³⁵ perusta solibus

³⁶ Pernicis uxor Appuli)

³⁷ Sacrum vetustis extruat lignis focum.

Lassi³⁸ sub adventum viri:

Claudensque³⁹ textis cratibus lætium pecus;

⁴⁰ Distenta siccet ubera:

Et⁴¹ horna dulci vina promens dolio,

Dapes⁴² inemptas apparct:

⁴³ Non me Lucrina iuuerint conchylia,

Magnisve⁴⁴ rhombus, aut scari

⁴⁵ Si quos Eois insonata fluctibus

Hyems ad hoc vertat mare:

Non⁴⁶ Afra avis descendat in ventrem meum.

Non⁴⁷ Aitagen Ionicus,

Fucundior, quam læta de pinguisimis

Oliua ramis arborum.

Aut herba⁴⁸ Lappathi prata amanti, &⁴⁹ gravi

Malvæ salubres corpori:

Vel agna festis casa⁵⁰ Terminalibus,

⁵¹ Vel hædus ereptas lupo.

²⁵ Multis canibus.

²⁶ In opposita recta.

²⁷ Furcula zuppalis.

qua rete tenditur.

²⁸ quæ retia sunt

doli turdis avibus

voracissimis.

²⁹ Avenam transma-

riam. Grues cum

loca calidiora peren-

res, maria transmi-

tunt, trianpuli for-

nam efficiunt. Ma-

Tul. 2. de Nat.

³⁰ Gruem pedes

captat.

³¹ quæ omnia, nem-

pe apri, turdi, lepus,

grus, sunt rusticis

iucunda laborum

præmia.

³² Malarum curarum,

quæ propter amorem

suscipiuntur.

³³ Mulier casta.

³⁴ quales sunt Sebi-

næ mulieres aus Ap-

pulæ, femina castis-

simæ.

³⁵ Nigra.

³⁶ Aut nigra uxor

Appuli agilis vel pa-

tientis laborum.

³⁷ Est Hypallage,

si extruat ligna super

focum laribus læ-

crum.

³⁸ Paulò ante adven-

tum mariti.

³⁹ Septis.

⁴⁰ Si plena ubera

mulgent.

⁴¹ Huius anni vins.

⁴² Efas suo labore

paratas & domi na-

ras.

⁴³ Conchylia in læta

Lucrina capta (quæ

sunt omnium præ-

fantissima) non magis me delectaverint, aus Rhombus vel, &c. ⁴⁴ Turbo est piscis magni pretii, sic etiam Scarus. ⁴⁵ Si quis Scaros hyems, (i. tempeitas conchetræ) vertat ad mare Italicum. ⁴⁶ Gallina Africana non poreit mihi esse cibus iucundior. ⁴⁷ Aitagen est avis Asiatica inter nobilissimas habita. Ionia est pars Asiæ, in qua fuit urbs Ephelus. ⁴⁸ Lappathus Latini appellant rumicem, de cuius variis virtutibus consule Dioscoridem. ⁴⁹ Corpori ægrotanti. ⁵⁰ Festis in honorem Terminæ celebratis, in cuius curia veteres putant esse ægrotorum fines. ⁵¹ Hædus est faucibus lupi ereptus, maior est rusticis, quam qui desumptus est ex suo hædill. Nam minoris constat.

3a quantum dele-
bat.

3a Vernae sunt, quasi
omnes apium in
divitis domo.

54 Circum Lares
splendentes & hila-
res, vide Od. 18. 1. 2.

55 Fingit Horatius
Alphium senerato-
rem superiora omnia
dixisse quasi is appro-
baret vitam rusticam
jucunditatem, sed ad
ingenium suum rati-
ones properat ad pecu-
niam in sereno col-
locandam. 56 Omne
mensum, hederque ite

Has inter epulas, ut juvat pastas oves

Videre properantes domum!

Videre fessos vomerem in verisum boves

Collo trahentes languido:

Posit'osque vernas, ditis⁵³ examen domus,

Circum⁵⁴ residentes Lares!

55 Hæc ubi loquutus senerator Alphius,

Jam jam futurus rusticus,

Omne⁵⁶ relegit iis pecuniam;

Quærit Kalendis ponere.

in pecuniam congregavit, & debitoribus eam exigens Idibus (i. circa dimidiam)
rum in sereno collocare sequentis mensis Kalendis.

AD MACENATEM. Epod. iii.

Allium detestatur quod apud Macenatem ederat, ejus
astu torquebatur.

Parentis¹ olim si quis impia manus

Senile² guttur fregerit:

³ Edat cicuræ allium nocentius.

O dura⁴ messorum ilia!

Quid hoc venenum⁵ sœvit in præcordiis?

Num viperinæ hic⁶ cruor

Incoctus herbis me⁷ sefellit? an malas

⁸ Canidia tractavit dapes?

⁹ Ut Argonautas præter omnes candidum

Medea mirata est ducem,

Ignota tauris illigaturum juga,

Perunxit¹⁰ hoc Jasonem:

¹¹ Hoc delibutus ultæ donis pellicem,

Serpente fugit alite

Nec tantus unquam syderum insedit¹² vapor

¹ Posthac.

² Cervicem patris
senis.

³ Edat, pro supplicio,
allium suo calore
nocentius cicuris,
quæ frigore venenata
accunt.

⁴ Messoribus allium
edere solebant, vide
Virg. Alexin.

⁵ Venenum affuit.

⁶ Sanguis viperæ
serpens. Venenum

⁷ Me lœvit, i. me in-
fecio fuit incoctus?

⁸ An mulier venefica
male contraxit
dapes?

⁹ Næquissimam Medeam
mirra et al. adamavit.

Jasonem ducem præ-
ter omnes Argonautas
candidum, i. pul-
chrum.

¹⁰ Hoc unguento, sc. alio, perunxit Jasonem, illigaturum juga ignota tauris, i. qui tauris ignivomæ
juga insueta infigeret.

¹¹ Medea Glaucom Cretensis filiam vestibus hoc alio delibutus ultæ, auribus
per æceram vesta à draconis alare. ¹² Nec tantus calor syderum, Canicula præsertim, aridam invari-
apullam.

Sticilose

Siticolae Apulia:

¹² Nec munus humeris efficaciae Herculis

Inarfit astuosus:

At, si quid unquam ¹⁴ *tale concupi veris,*

Focose Maecenas, precor

¹⁵ *Manum puella suavis opponat tno,*

Extrema & in sponda cubet.

gens, opponat manum osculo tno, & cubet in exteriore lecti parte, ne alii scire offendatur, i. p. cor, ut neque te osculetur, neque se tibi potendum praebeat.

AD VOLTEIUM MENAM LIBERTUM

Pompeii Magni. Epod. iv.

I *Uris & agnis quanta* ¹ *sortitū obigit;*

² *Tecum mihi discordia est,*

³ *Ibericis perusse funibus laevis,*

⁴ *Et crura dura compede.*

Licet superbus ambules pecunia,

⁵ *Fortuna non mutat genus:*

Vidēsne, ⁶ *sacram metiente te vitam*

⁷ *Cum bis ter ulnarum toga,*

⁸ *Ut ora vertat hic & huc cunctium*

⁹ *Liberrima indignatio?*

¹⁰ *Secus flagellis hic triumphalibus,*

Præconis ad fastidium,

Arat Falerni melle fundi jugera;

Et Appiam mannīs terit:

¹¹ *Sedilibusque magnus in primis eque*

Orthone contempto sedet:

¹² Nec tunica ad Herculem à Deianira amissa, Nesci Communi sanguine incincta, ardentius inflammavit humeros Herculis efficacia, laboriosa & ad efficiendum apta.

¹⁴ Allium.

¹⁵ Precor, ut puella, halitum reum edu-

¹ Naturaliter.

² Tanta mihi tecum discordia est.

³ qui laevis habes periculum & valde sagellarum funibus Hispanicis. Species pro genere.

⁴ Cujus crura perusta sunt & attrita ferreis compedibus.

⁵ Pecunia ex Libertate nobiliter non efficitur.

⁶ Te incedente per viam sacram, quae ducit ad Capitolium.

⁷ Indurus togam seu ulnarum laxam & amplam more divitum.

⁸ Vidēsne quo modo liberrima indignatio hominum praeferuntur ora in te convertat?

⁹ In lignatio aperta sine fisco, aut aliqua dissimulatione. ¹⁰ Est hac oratio indignatio populi in Menam. Hic casus flagellis triumvirum Julia usque ad sacietatem praecox, arat mille jugera fundi à primis in Campania, & persequitur viam Appiam (qua iur ad agrum Falernum) mannīs, i. equis gauris ad luvum nobilium & fortanatorum hominum accommodatis. Arg. Fit for a foot-clock.

¹¹ Menas factus Tribunus militum sedet in primis ordinibus contra legem à Roscio Orthone litem, qua functionem erat, ne quis ex infimo hominum genere fieret eques, aut sederet intra quatuor decem graduum theatrum. Menas igitur Orthonis legem contempsit, quod aliquando superat servus, oris

12 quid prodest
classē ab Augusto
armari contra piratas
& servos fugiti-
vos (quos sextus
Pompeius armis
instruxit) si Menas
ipse Pittara & servus sit
functumur.

11 Quid attinet 12 tot ora naviam gravi
Rostrata duci pondere
Contra latrones atque servilem manum,
Hoc hoc tribuno militum?

tribunus militum. 13 Naves rostratas, quarum summæ partes ære & ferro

IN CANIDIAM VENEFICAM.

Epod v.

1 Exclamat puer
prætexatus quem
furtim raptum Ca-
nidia aliæque vene-
ficæ mēno tenus
sub terra defoderant,
fameq; necare con-
stituerant, ut ex ejus
gocore & medulla,
arce Necromantica
Philtrum, seu pocu-
lum amoris confice-
rent, Exclamat, in-
quam, O omnes dii
qui regitis terras
hominesque.

2 quid averti, vel,
quid sibi vult ista
tumultuosa mulierum
festination?

3 quid omnium
vultus contra me
solum volunt?

4 O Canidia rogo te
per liberos tuos si
quos verè peperisti.

5 Diana à parturien-
tibus invocabarur,
quod nascentibus
opem ferre putabatur.

6 Te rogo per hanc
prætextam purpure-

am (nobilitatis indicem) quæ mihi tamen nihil proderit ad crudelitatem vestram minuendam.
7 Te rogo per Jovem hæc maleficia vindicaturum. 8 Ut bellua ferro sauciata. 9 Postquam puer
hæc tremula voce quæstus, neminem querendi fecit. &c. 10 Ornamentis ejus raptis scil. prætexta &
bulla quæ erant Patriorum insignia. 11 Exillens raptæ impune corpus, quale, &c. 12 Pectora
crudelium & barbarorum hominum. 13 Habens crines viperis implicatos Furiarum instar. 14 Ju-
bet adhiberi caprificos inausas & sepulchris extradas quasi diis iniectis sacrificatura. 15 Cupressus
superj adhibebatur, quia ut Cupressus cæsa nunquam revirefcit, sic mortui ad vitam minimè redeant.
Vide Od. 14. lib. 2. 16 Ruberæ.

1 AT & decorum quisquis in cælo regis
Terræ & humanum genus,

2 Quid isle fert tumultus, 3 quid omnium
Vultus in unum me truces?

4 Per liberos te, si vocata partubus

5 Lucina veris affuit:

6 Per hoc inane purpuræ decus precor,

7 Per improbaturum hæc Jovem.

Quid ut noverca me intueris, aut uti

8 Petita ferro bellua?

9 Ut hæc trementi quæstus ore, constitit

10 Insignibus raptis puer,

11 Impube corpus, quale posset impia

Mollire 12 Thracum pectora:

Canidia brevibus implicata viperis

13 Crines & incompertum caput,

14 Jubet sepulchris caprificos erutas,

Jubet cupressus 15 funebres,

Et uncta turpis ova 16 rana sanguine.

Plumam-

Plumamque nocturna¹⁷ strigis,
Herbasque quas¹⁸ Joleos atque¹⁹ Iberia
Mittit, venenorum ferax,

²⁰ Et ossa ab ore rapta jejuna canis,

²¹ Flammis aduri Colchicis,

²² Atque expedita Sagana, per totam domum
Spargens²³ Avernales aquas,

²⁴ Horret capillis ut²⁵ marinus, asperis

Echinus aut²⁶ currens aper

²⁷ Abacta nulla Veia conscientia,

Igonibus duris humum

²⁸ Exhaustabat, ingemens laboribus:

²⁹ Quo possit infossus puer

Longo die bis tærvæ mutata dapis

Inemori³⁰ spectaculo.

³¹ Quam promineret ore, quantum extant aquæ
Suspenda mento corpora:

³² Exsusta uti medulla, & aridum jecur,

Amoris esset poculum:

³³ Interminata cum semel fixæ cibo

Intabuissent³⁴ papulae.

³⁵ Non defuisse masculæ libidinis

³⁶ Ariminensem Foliis

Et³⁷ otiosa credidit Neapolis,

Et omne vicinum oppidum:

³⁸ Quæ sidera excantata voce³⁹ Thessala,

Lunamque cælo deripit.

Hic⁴⁰ irrefectum sæva dente livido

Canidia rodens pollicem

helans scrobem faciebat. ²⁹ In eum finem ut puer, &c. ³⁰ Aspectu daps novæ sæpius appositæ sed semper sublata. ³¹ Cum puer in terra delosus extaret & terra. ³² Ista est causa hujus facinoris. Alii legunt exerto vel exerta. ³³ Verito & interdito cibo quem tangere puer est prohibitus. ³⁴ Oculorum acies cum intabuissent semel, i. cum rabidæ apparuissent uno impetu non temporis interitum. ³⁵ Notum Neapolitani huic facinorosi interitum etiam Foliis mulierum, quæ foeminarum amore adeo exaruit, ut tanquam vir in foeminas ageret. ³⁶ Ariminum est urbs in Italia. ³⁷ Neapolis sita est in secetibus, viræ tranquillæ & otiosæ apertissimo. ³⁸ Quæ Folia deripit sidera, &c. ³⁹ Voce magica, vel cantionibus magicis, quibus utentes Thessali Lunam & sidera & cælo in terram devocant. Virg. Carmina vel cælo possunt deducere Lunam. ⁴⁰ Unguem pollicis non refectum. Nam mulieres venenæ ungues suos nutriunt, non secant, quippe quæ non minus corpore quam animo turpes sunt & deformes.

¹⁷ Serix est avis mali omnis, quæ nocturno tempore volat & frigidorem pro cantu habet.

¹⁸ Joleos est urbs Thessaliæ.

¹⁹ Non Hispaniæ, sed civitas montibus Colchicis vicina.

²⁰ Quæ creduntur aviditatem ad amorem transferre, ideoque multum valere ad poculum amoris concipiendum.

²¹ Flammis eo ritu paratis, quo apud Colchos, opera & arte Medæ, erant paratæ ad Creontis domum ejusque filiam Gressam coniugandam.

²² Sagana succintha. Est nomen proprium alterius venenæ.

²³ Aquas ex Averno lacu petitas.

²⁴ Horrida apparatus capillis asperis in capite erectis.

²⁵ Ut marinus Echinus cui similis est echinus terrestris, & eodem modo spinis est confectus.

²⁶ Ut aper furens, qui durissimas habet feras in dorso insurgentes.

²⁷ Vela rectia venenæ nullius maleficii conscientia deterriat.

²⁸ Vehementer am-

Quid dixit? aut quid tacuit? ⁴¹ O rebus meis

Non infideles ⁴² arbitra,

Nox, & ⁴³ Diana, quæ silentium regis,

⁴⁴ Arcana cum sunt sacra :

Nunc nunc adeste, nunc ⁴⁵ in hostiles domos

Iram atque numen vertite.

⁴⁶ Formidolosæ dum latent sylvis fera,

Dulci sopore languida,

⁴⁷ Senem (quod omnes rideant) adulterum

Latrent ⁴⁸ Suburana canes,

⁴⁹ Nardo perunctum, quale nec perfectius

Mea laborarunt manus

⁵⁰ Quid accidit? cur dira barbara minna

Venena Medea valent

Quibus ⁵¹ superbam fugit ultra pellice n

Magni Creontis filiam,

Quum ⁵² palla, tabo munus imbutum, novam

Incendio ⁵³ nuptam abstulit?

Atqui nec herba, nec latens ⁵⁴ in ætheris

Radix ⁵⁵ sefellit me locis.

⁵⁶ Indormit unctis omnium cubilibus

Oblivione pellicum.

Ab, ab, solutus ambulat venefica

Scientioris ⁵⁷ carmine.

⁵⁸ Non usitatis Vare potionibus

⁵⁹ (O multa fleturum caput)

Ad me recurre, ⁶⁰ nec vocata mens tua

Marsis redibis vocibus.

Majus parabo, majus insanam tibi

⁶¹ Fastidienti poculum.

Priusq; cælum ⁶² fides inferius mari,

⁴¹ Hæc dicuntur à Canidia, O rebus meis, &c.

⁴² Non infideles testes.

⁴³ Luna silentium regere dicitur quia nox taciturna est.

⁴⁴ Dum nocturna mulierum sacrificia, seu potius maleficia celebrantur.

⁴⁵ In Varium senem, qui me aspernat, vim vestram divinam vertite.

⁴⁶ Noctu.

⁴⁷ Ut Varum scortatorem canes allatrent in Subura, dum ibi mæstices festant, quem omnes etiam rideant propter juvenilem in senem amorem.

⁴⁸ Subura locus est in urbe Roma quæ inter Esquillas & Viminalem jacet meretricum serax.

⁴⁹ Hingento Nardine perunctum.

⁵⁰ Miratur Canidia, eam venena præstantissima, quæ in Varum adhibuerat minus valentem quam ea quibus usi est Medea.

⁵¹ Creulam Creontis filiam.

⁵² Palla accepta, Creula cum rota Creontis regia subitò incendio confagravit.

⁵³ Creulam Jasonis nuptam.

⁵⁴ In montibus.

⁵⁵ Lardit me. ⁵⁶ Varus indormit cubilibus unctis oblivione omnium pellicum, i. dormit securus, ruci & omnium suorum pellicum amore solutus. ⁵⁷ Venefica doctioris cautione. ⁵⁸ Novis & insolitis veneficiis tu ad me recurre velis possis. ⁵⁹ O caput malum fleturum, i. cui multa impendent mala. ⁶⁰ Nec mens tua facta semel à me insana, ad similitudinem revertetur camminibus potentissimis, quas sciunt Marsi, Apuliz populi, qui à Circe venefica didicerunt. ⁶¹ Tibi fastidienti & aspernanti me. ⁶² Prius cælum subdebet mari, quam, &c. Natura mutabitur, Hyperbole est.

⁶³ Tellure

63 Tellure porrecta super :
 Quam non amore sic meo flagres, uti
 Bitumen 64 atris ignibus.
 65 Sub hac puer, jam non, ut ante, mollibus
 66 Lenire verbis impias :
 Sed dubius 67 underumperet silentium,
 Misit 68 Thyestes preces.
 69 Venena magnum fas nefasque, non valent
 Convertere humanam vicem.
 70 Diris agam vos : dira deestatio
 71 Nulla expiatur vittima.
 Quin, 72 ubi perire jussus expiravero,
 Nocturnus occurrat furor :
 73 Petamque vultus umbra curvis unguibus :
 (74 Quae vis leorum est manium)
 Et inquieti 75 assidens praecordiis,
 Pavore somnos auferam.
 Vos turba 76 vicatim hinc & hinc saxa petens
 Contundit obscenas ansae.
 Post insculta membra 77 different lupi,
 Et 78 Esquilinae alites.
 79 Neque hoc parentes, heu mihi superstites,
 Effugerit spectaculum.

resactam, sic Dido : Omnibus umbra locis adero, dabis improbe poenas. 73 Et ego umbra involabo in
 facies vestras. 74 quae umbra vis est & ultio deorum manium sic ut per umbras dii manes se vin-
 dicant. 75 Et ego inhaerens praecordiis nunquam quiescearibus ausuram somno, &c. 76 Et singulis
 vicis. 77 Disserpent & dissipabunt corpora vestra insculta. q. d. nihil vestibus suis horribilis.
 78 Vultures aves, in Esquilis (colle urbis Romae) volitare solent. 79 Parentes, mei mihi superstites
 (ad suum iustum leniendum) videbunt has veneficas inscultas, atque earum membra à canibus &
 avibus dilacerata.

IN CASSIUM SEVERUM POETAM

maledicum & petulantem

Epod. vi.

Quid 1 immercentes hospites vexas, 2 canis,
 3 Ignavus adversum lupos ?

2 Lacerat. 3 Imbecillis & nullius animi contra eos, qui te mordere possunt.

K 4

1 Quin

63 Tellure super-
 jecta.

64 Ignes ex bitumine
 nigrescunt.

65 Paulo postquam
 haec locuta est Cani-
 dia.

66 Leniat.

67 Dubius à qua re
 exordium loquendi
 sumeret.

68 Emisit divas ex-
 crationes quibus
 Thyestes in finem
 Atreum usus est.

69 Muliere: venefica
 sis & nefas confun-
 dere suisque ventis
 humanis & divina
 pervertere possint,
 sed humanae vici-
 solem requiescit
 iniquitate: neque
 possunt effugere quin
 sanctorum malefactorum
 poenas dent. & morte
 pereant miserabilis.

70 Alii asserunt hunc lo-
 cum exponit, per me
 liber est suaque
 opinio.

71 Execrationibus
 vos per equat.

72 Nullo purgatur
 sacrificio.

73 Ubi mortuus fue-
 ro, vobis per noctem
 occurrat & perter-
 ro.

74 Ego umbra involabo in
 facies dii manes se vin-
 dicant. &c. 76 Et singulis
 vicis.

77 Disserpent & dissipabunt corpora vestra
 insculta. q. d. nihil vestibus suis horribilis.

78 Vultures aves, in Esquilis (colle urbis Romae)
 volitare solent. 79 Parentes, mei mihi superstites

(ad suum iustum leniendum) videbunt has veneficas
 inscultas, atque earum membra à canibus &
 avibus dilacerata.

1 Cur hospites ve-
 xas nihil mali mihi
 ritos ?

4 Cur non in me con-
vertas minas inanes.
quæ præter verba
nihil sunt?

5 qui pares tibi refe-
ram gratias.

6 Ordo est. Nam ego
agam, i. persequar
per altas nives alacer
& aure sublata omni-
nem feram quacun-
que præcedit me, &
agam telis qualis aut,
&c.

7 Canis magnus &
procerus.

8 Canis Lacedæ-
monicus admodum
agilis.

9 Defensio pastoris
bus chara. quia
canes à lupis greges
protegent.

10 Tu cum convitiis

& carmine maledico aliquem es infestatus, prelio tibi oblato, latrare desinis. 11 More canis ignavis-
simi. 12 Tolle cornua tanquam taurus, ad feriendum eos, qui mihi maledicunt. 13 Talis nimirum
qualis fuit Foëta Archilocus Iamborum scriptor, qui carminis sui amaritudine, Lycamben socerum
saques vitam finire coegit. 14 Hipponax poeta acerrimus, quem dicunt ad suspendium adegisse.
Bupalum pictorem. 15 Si quis lingua virulenta me carperit, an, ut puer, ad lachrymas confugiam?
Nequaquam. Est enim iuri injurias ferre, viri verò ulcisci. Sed hoc veras lex divina. Nam viandis
mihi, & ego terribuam, inquit Dominus.

4 Quin huc inanes, si potes, vertis minas,
Et me remorsurum petis?

6 Nam qualis aut? Molossus, aut fulvus? Lacon,
(? Amica vis pastoribus)

Agam per altas aure sublata nives,
Quæcunque præcedit fera.

10 Tu quum timenda voce complēsti nemus,

11 Projectum odoraris cibum,
Cave, cave: namque in malos asperrimus

12 Parata tolle cornua,

13 Qualis Lycambæ spretus infido gener,

14 Aut acer hostis Bupalò.

An 15 si quis atro dente me petiverit,
Inulius ut fiebo puer?

AD POPULUM ROMANUM.

Epod vii.

Execratio belli civilis gesti hinc Bruto & Cassio, illinc
Octaviano, M. Antonio, & M. Lepido Coss.

Quò quò? scelesti ruitis? aut cur dexteris
Appantur enses? conditi?

Parumne? campis atque Neptuno super

Fusum est Latini sanguinis?

Non ut superbas? invidæ Carthaginis

Romanus arces ureret?

1 Scelesti, id est, impij
sunt in partem, ubi
clavis à dext. interfici-
tur.

2 Cur enses in vaginis
inclusi jam distrin-
guntur?

3 Terræ marique.

4 Carthago semper
fuit imperii Romani æmula.

5 Romanus miles.

Intactus

6 Intactus aut Britannus ut descenderet

7 Sacra catenatus via :

Sed ut, secundum⁸ vota Parthorum,⁹ sua
Urbs hæc periret dextera :

Neque hic lupis mos, nec fuit Leonibus

Unquam,¹⁰ nisi in dispar feris,

11 Furor ne cacus, an rapit vis acrior,

An culpa? responsum date.

Tacent : & ora pallor albus inficit :

12 Mentisque perculsa stupent.

13 Sic est, acerba fata Romanos agunt,

Scelusque fraternæ necis :

14 Ut immerentis fluxit in terram Remi

15 Sacer nepotibus cruor.

run. 12 Sic est, ut dii irati ob scelus Romuli (qui fratrem Rhenum dominandi causa interfecerat) immiserunt in Romanos hæc bella civilia. 14 Postquam cruor innocentis Rhemi effusus est in terram. 15 Cruor nepotibus sacer, id est, execrabilis, vel perniciosus posteris qui potius luere

6 Britannus bello nondum domitus. 7 Ut per sacram viam vincis diceretur ad Capitolium in triumpho.

8 Secundum opera Parthorum inimicorum vestrorum.

9 Sua dextera, id est, bellis civilibus.

10 Nisi in animal alterius generis, vestra igitur crudelitas est plus quam ferina.

11 Insaniæne, an maior vis, (suppone civilis necessitas) an culpa causa est civilis furoris?

12 Mentis sceleris conscientia obstupescit.

AD ANUM LIBIDINOSAM.

Epod. viii.

ROgate longo putidam te saculo

Vires quid enervet meas?

Quum sit tibi dens ater,² & rugis vetus

Frontem senectus exaret :

Hietque turpis inter aridas nates,

Podex velut, crudæ bovis.

Sed incitat me pectus,⁴ & mammae⁵ putres,

Equina⁶ quales ubera :

Venterque mollis,⁷ & femur⁸ tumentibus

Exile suris additum.

Cumque dehiscat corporis podex veluti podex bovis, quæ cruditate laborat, unde cibum male conquit, atque ideo cruda excrementa ejicit. 4 Sed pectus tuum incitat me ad Venerem, sc. Ironia amarissima. 5 Mammæ pendulæ non turgentes, ut in puellis. 6 Tales mammae, quales sunt equina ubera. 7 Venter rugosus & luridus. 8 Et hydropicis suris gracile femur oppositum, quod

1 Postra iratus orationem non proferit integram sed precipitum, est igitur subaudiendum, Oportet, decet, æquum est, aut simile. Non te pudet putidam, i. marcescentem longa ætate rogare me quid vires meas dehiliter & ad Venerem ineptas reddat?

2 Et cum senectus frontem tibi rugosum effecerit.

9 Dives esto & nobili.

10 Præcedant funus tuum imagines triumphales. id est, imagines majorum tuorum, qui triumphaverunt, ad declarandam generis tui antiquitatem.

11 Unioibus, quos rotunditas reddit preciosos.

12 Philosophiæ studium præ se fert, ut adveniente amatore, docta & honesta videatur esse.

Abstr, ut hac nostra ætate sint hujus farinae ullæ mulieres, quæ Biblia sacra in manibus ad templum serones acque illa domi inter pulvinaria reponentes, de rebus divinis & aralibus non solum inter se & cum suis maritis concertare solent, sed etiam cum eruditissimis Theologiæ professoribus manus conferere audeant, eâ nimirum ut pia acque religiosa specie tantum non revera esse videantur. Non est meum judicare. Hoc casum dico, ut virorum, sic feminarum alia sunt hypocritæ, alia religio cum libris, sine libris.

13 Solent.

14 Ineruditorum nervi, (i. penes vel mentis) sic pueris num minus attinguntur?

15 Fustium est virile membrum, cuius species è collo pueri suspensâ fascinationibus erat remedio.

16 Ab inguine fastidioso.

17 Lingua. Ad eâ obsecra sunt ista, ut salva veretundia explicari non possint.

9 Esto beata, funus atque imagines,

10 Ducant triumphales tuum:

Nec sis marita quæ rotundioribus

Onusta¹¹ baccis ambulet.

Quid, quod¹² libelli Stoici inter sericos

Facere pulvillos¹³ amant?

14 Illiterati num minus nervi rigent?

Minusque languet¹⁵ fustium?

Quod ut¹⁶ superbo provocas ab inguine,

17 Ore allaborandum est tibi.

AD MÆCENATEM. Epod. ix.

Præsentit voluptatem, quam percipiet ex Augusti victoriâ adversus Antonium & Cleopatram.

Quando¹ repostum cacubum ad festas dapes,

2 Victore latus Casare,

Tecum (sub alta (sic Fovi³ gratum) domo,

Beate Mæcenas, bibam,

Sonante mistum tibiis cæmen lyra,

4 Hac Dorium illis barbarum?

5 Ut nuper, 6 actus quoniam frecto 7 Neptuniis -

Dux fugit, 8 ustis navibus,

Minatus urbi 9 vincula, quæ detraxerat.

Servus amicus perfidis.

10 Romanus (heu posteri negabitis)

1 Vinum Cacubum servatum & repostum ad festas epulas.

2 In prælio navali apud Actium, ubi Antonium & Cleopatram Cæsar superaverat.

3 Gratum, quia sapienter author est victoriæ.

4 Lyra sonante cæmen Dorium tibiis sonantibus cæmen barbarum. i. Phrygium vel Lydium.

5 Ut nuper tecum lobi.

6 Fugatus frecto Sicilia.

7 Sextus Pompeius, qui se Nepruni filium prædicabat.

8 Ustis navibus ab Augusto.

9 Minatus compedes civibus Romanis, quas se vis detraxerat in Sicilia, eos ut armatos contra patriam, vide supra Epod. 4.

10 Antonius pro municipio Cleopatæ fect valium, Eheu & posteri, vos propter infamiam negabit.

Emancipatus semina

¹¹ Fecit vallum & arma miles, & spadonibus

Servire ¹² rugosis potest:

Interq; signa turpe militaria,

Sol afficit ¹³ canopum.

¹⁴ Ad hunc frementes verterunt his mille equos

Galli canentes Caesarem.

Hostiliumq; navium portularent

Puppis ¹⁵ sinistrorsum ¹⁶ citæ.

¹⁷ Fo triumphæ, ¹⁸ tu moraris aureos

Currus & ¹⁹ intactas boves.

Fo triumphæ, nec fugurthino parem

Bello reportasti ²⁰ ducem,

²¹ Neque Africano, ²² cui super Carthaginem

Virtus sepulchrum condidit:

Terra marique victus ²³ hostis, Punico

Lugubre mutavit sagum:

Aut ille ²⁴ centum nobilem Cretam urbibus,

Ventis iurus ²⁵ non suis,

²⁶ Exercitatus aut petis Syrtis Noto &

²⁷ Aut fertur incerto mari,

²⁸ Capaciores affer huc puer scyphos.

Et ²⁹ Chia vina aut ³⁰ Lesbica:

Vel, quod fluentem nauis eam coerceat,

Metire nobis ³¹ Cæcubum.

Curam metumque Caesaris rerum iuvat

³² Dulci Lyao solvere.

¹¹ Portat palum, quæ

castra muniantur.

¹² Eunuchi, virili-

tate amissa, unde

melum de calore

sexuali amittunt,

cirò sunt nigri, ho-

rum magna erat

copia in comitatu

Cæsaræ, vide Od.

57. lib. 1.

¹³ Canopum est

gentis genus ad

estates excludendos

thalæis non castris

aptum.

¹⁴ Contra hunc An-

tonium Galli ad Cæ-

sarem transfugientes

converterunt his

mille frementes e-

quos spadonibus

Ægypti servire de-

dignantes. Notæ,

quod Cæsar & An-

tonius exercitus ha-

bebant in litore &

pedestres & equestres

pro tempore classes

ad bellum navale

erant paratæ.

¹⁵ Alexandriam

versus.

¹⁶ Puppis ad fugam

celerem & paratæ.

¹⁷ Vox est exprimes

gaudium militum qui

Imperatorem trium-

phantem prosequen-

tur.

¹⁸ Tu in montes

curtibus triumphas

Mæus qui jam parati

sunt.

¹⁹ Juvenas à tauro integras & paratas ad sacrificium pro victoria. ²⁰ Marium, qui de Jugurtha Afforum duce triumphavit. ²¹ Neque Africano bello reportasti ducem (nempe Scipionem) Augustus parem. ²² Scipioni sua virtus æternam memoriam peperit propter Carthaginem deletam & eversionem, quæ victoria illi semper erig loco sepulchri. ²³ Antonius lugubre peludamenum, i. vestem morosis induit, purpureo sago deposito. ²⁴ Creta centum habuit civitates, vide Od. 27. lib. 2. ²⁵ Ventis adversis & contrariis. ²⁶ Syrtis tempestuosa & à Noto vexata. ²⁷ Nesciens quid fugiat. ²⁸ Affer huc maiores calices ut bibamus liberalius. Vina sic dicta à Chio, insula in Aegeo. ²⁹ A Lesbica insula. ³⁰ Vinum Cæcubum ciborum concoctioni est utile: quamohrem cum stomachi crudelitatem tollat, fluentem etiam navalem sedat & coarctat. Alii aliam reddunt rationem, nempe, quod vinum Cæcubum asperum est & pungens. ³¹ Juvat dulci vino laxare metum propter incertum belli eventum, vide Od. 7. lib. 1. Lyas est nomen Bacchi, ἀπο τὸ λυεῖν. i. solvere.

IN

IN MÆVIUM POETAM, CHI

naufragium precatur.

Epod. x.

- 1** Mala solita navis exit alite,
2 Ferens² olentem Mævum.
3 Ut horridis utrumque verberet³ latus
4 Auster memento fluctibus.
5 Niger⁴ rudentes Euræus,⁵ inverso mari,
6 Fractosque remos⁶ differat.
7 Insurgat Aquilo quantus altis montibus
8 Frangit⁷ trementes ilices.
9 Nec filius⁸ atra nocte amicum appareat,
10 Quatristis Orion cadit,
11 Quictiore nec feratur aqvore,
12 Quam¹⁰ Graia victorum manus:
13 Quum Pallas usio vertit iram ab Ilío
14 In impiam Ajacis ratem.
15 O quantus instat navitis¹³ sudor tuus,
16 Tibique pallor¹⁴ luteus,
17 Et illa non virilis ejulatio,
18 Preces¹⁵ aversum ad Jovem:
19 Ionius udo quum¹⁶ remugiens finis
20 Noto carinam ruperit.
21 Opima quod si præda curvos littore
22 Porrecta mergos²¹ juxeris,
23 Libidinosus immolabitur caper,
24 Et agna tempestatibus.
25 Plaudus scemineus præ timore naufragii.
26 Eulatio est seminarum clamor, & gemitus virorum, vagitus Infantium. **27** Ad Jovem preces non audientem, vel irarum. **28** Cum Adriaticus sinus, humido Austro sæpe murmurans navem fregerit. **29** Metaph. est à bobus. **30** quod si tu facto naufragio in litus eris ejesus mergis præda pinguis existens. **31** More mortuorum præda exenta. **32** Paveris mergos, aves marinas à facilitate mergendi se nominatas. **33** Non quod caper tempestatibus immolari est solitus, sed quia Mævius Poeta fuit perulans & libidinosus. **34** Agna nigra, Virg. lib. 3. En. Nigram hyemi pecudem, Zephyris felicitibus Alcam.

AD PETTIUM CONTUBERNALEM,

Epod. xi.

Amore Lycisci occupatus, non potest operam conferre ad
versus faciendos.

Petti, nihil me, sicut antea juvat
Scribere versus.

² Amore percussus gravi:

Amore, qui me prater omnes, expetit

Mollibus in pueris

Aut in puellis urere.

Hic tertius Decembris, ex quo destitit

Inachia furere,

Sylvis honorem decutit.

Heu me, per urbem (nam pudet tanti mali)

⁶ Fabula quinta fui!

Conviviorum & poenitet,

In quibus amantem & languor & silentium

⁸ Arguit, & latere

Petitus imo spiritus.

¹⁰ Contraque lucrum, nil valere candidum

Pauperis ¹¹ ingenium

Querebar, arptorans tibi:

¹² Simul calentis ¹³ in erecundus deus

Fervidiore mere

Arcana prae-morat loco.

Quod si meis inastuit praecordiis

¹⁴ Libera bilis, ¹⁵ ut hac

Ingrata ventis divi lat

¹⁶ Fomenta, vulnus nil malum levantis:

Definet imparibus

Certare ¹⁷ summotus pudor.

¹⁴ Iracundia non impedit ab amore. ¹⁵ Ut haec ingrata amoris pabula dissiper, & ex animo meo
dimoveat. ¹⁶ Suspiria, lachrymas, silentium, querelas, cogitationes anxias, quae amoris vulnere levamen-
tum afferunt. ¹⁷ Impudens definit certare imparibus, i. cum rivalibus superioribus & ditionibus.

1 Nihil me juvat.

2 Amore Lycisci
pueri.

3 Est Anadiplosis.

4 Ordo est hic ter-
tius Decemb. (id est,
annus) decurrit sylvis
honorem, id est, fron-
des quae sunt arbor-
um honos & orna-
mentum.

5 Inachiam ama-
re.

6 quam multus ser-
mo de me habitus est
propter Inachiae
amorem?

7 In quibus convivia
languor, i. pallor,
silentium, & suspitria,
indicia erant amoris
mei.

8 Probavit.

9 Suspirium ab imo
productum.

10 Contra rivalium
munera & largiti-
ones.

11 querebar candi-
dos mores, ingenii
acumen, sapientiam,
& huiusmodi, nihil
valere apud avaram
puellam.

12 Simul ut Bacchus
protulerat arcana
mea e loco suo, id
est, pectore meo quae
calebant (id est,
ebrius eram (vino
fervidiore.

13 Bacchus facit
homines inerecun-
dos.

Hbl

usfragii.
res non
regerit.
pinguis
e mer-
is Poeta
, Ze-

AD

18 Postquam hæc magnificè dixeram te palam, s. coram te o feci.

19 A te iustus.

20 Inceruus qdò irem quidve agerem, ferebar ad postes, i. Inachia ædes mihi inimicas.

21 Ad dura eius vestibula, super quæ iacebam totas noctes.

22 Ordo est. Nunc amor Lycisci gloriantis se vincere mollitia quamlibet mulierculam, nec tenet.

23 A quo amore me extricare.

24 Castilia vera & ab adulatione libera.

25 Non oburgationes, vel injurias ab amica acceptas.

26 Sed alius amor. Ovid. Successore nepo tollitur omnis amor. 27 Habens membra solida & succi plena. 28 Alius amor pueri in nodum colligentis comam. quod faciebant pueri impudici, Vide Od. 10. lib. 4.

18 Ubi hæc severus te patam laudaveram?

19 Fessus abire domum,

Ferebar ²⁰ incerto pede

Ad non amicos (heu) mihi postes, & (heu)

²¹ Limina dura, quibus

Lumbos & infregi latius.

²² Nunc gloriantis quantibus mulierculam

Vincere mollitia,

Amor Lycisci me tenet:

²³ Unde expedire non amicorum queant

²⁴ Libera consilia,

Non ²⁵ contumelia graves:

²⁶ Sed alius ardor aut puella candida,

Aut ²⁷ teretis pueri,

Longam ²⁸ renodantis comam.

IN ANUM LIBIDINOSAM

quæ se ab eo subigi cupiebat.

Epod. xii.

Quid tibi vis mulier nigris dignissima¹ barris?

Munera cur mihi, quidve² tabellas

Mittis,³ nec firmo juveni,⁴ neque naris obesa

⁵ Namque sagacius unus odoror,

Polypus, an gravis hirsutis cubet⁶ hircus, in alis:

Quam canis acer, ubi lateat sus.

⁷ Quis sudor⁸ victis & quam malus undique membris

Crescit odor, quum⁹ pene soluto

1 Non viris digna sed barris, i. elephantis indicis qui magna habent genitalia, tortasse intelligit venustissimos ac meculatissimos quæ ore.

2 Cur nigris Epistolas, quibus me ad tuam libidinem explendum sollicitas?

3 Mihi Juveni, in

ceramine venereo non valido. 4 Sed naris acutissimæ, cui tua immundities placere non possent.

5 Nam ego solus ciculis odoror urrum mulier polypum, id est, marium morbum habear, an gravem hircum, id est, fetorem terræ in alis (ciculis inquam odoror) quam canis rimatur ubi latet aper.

6 Fetidus odor in alaxius pilis. 7 Poeta secum loquitur, de hac anu exclamans in ferre personam. 8 Sordibus & hæcidiis eius membris. 9 Fene nico lugere, nec ullam vim habere propter cui fatidum.

do Indo-

¹⁰ Indomitam properat rabiem sedare : ¹¹ neque illi

Sum manet humida creta, colorque,

¹² stercore fugatus crocodili : jamque ¹³ subando
Tenta cubilia ¹⁴ restaque rumpit.

¹⁵ Vel mea quum sevis agit fastidia verbis.

Inachia langues minus ac me.

Inachiam ter nocte ¹⁶ potes : mihi semper ad unum

¹⁷ Mollis opus, ¹⁸ pereat malè quare

Lesbia, quarenti taurum, monstravit inertem :

Quum mihi Cans alessit ¹⁹ Amyntas,

Cujus in indomito constantior inguine ²⁰ nervus,

Quam nova collibus arbor inharet :

²¹ Muricibus Tyriis iterata vellera lanae

²² Cui properabantur ? ²³ tibi nempe.

Ne foret ²⁴ aequales inter conviva magis quem

Diligeret ²⁵ mulier sua quam te.

²⁶ O ego non scilix, quam tu fugis, ²⁷ ut pavet acres

Agna lupos, capreaque leones.

¹⁰ quum effrenanti
libidinem hæc anus
properat explere.

¹¹ Nec illi aui jam
manet creta sudore
humefacta nec fucus
quo faciem timerat.
Tanto enim mox in
opere venero seip-
sam aggraverat, ut
fucus, quo faciem
piexerat, præ sudore
defuxerit.

¹² Ex crocodili terro-
ris fimo & cerussa
(quam potest hic
cretam appellat) sic
medicamentum ad
curem nitidam ser-
vandam

¹³ Clunes agitando,
translatio est à sui-
bus.

¹⁴ Lesbi stragula ni-
mio motu rumpit.
¹⁵ Vel cum hæc anus
iracundia dictis mea
sui fastidia increpat
sic loquitur. O Horati,
tu minus langues

¹⁶ Potes subigere. ¹⁷ Debilis
Lesbia, quæ mihi
querenti taurum, i. juvenem in te venero robustum, monstravit te inertem, i. ignavum & pigrum.
¹⁸ Juvenis robustus ex Choo civitate, cujus mentulæ mimetas est arbori comparanda. ¹⁹ Lenis
et purpuræ Tyria vestes his rinctas, quæ Dibaphes nominant. ²⁰ Cui? ad cuius usum reserantur
me vellera, i. vestes pretiosæ. ²¹ Tibi nempe invalido atque ad Venerem inepto. ²² Inter eos vos
& concubinales. ²³ quem sua amica magis diligeret, quam ego te. ²⁴ Exclamatio poetica.
²⁵ quam tu fugis ut agni lupum, & ut capreae horrent leones.

AD AMICOS COMICOS UT

Hymnem hilariter traducant :

Epod. xiii.

Horrida tempestas ¹ cælum contraxit, & imbres,

Nivesque ² deducunt Fovem. Nunc mare, nunc ³ syl-

Threicio Aquilone sonant, ⁴ rapiamus amici

Occasionem de die : ⁵ dumque vivent genus :

¹ Tempestas coegit
nubes in unam lo-
cum.

² Cum imbribus Ju-
piter in terram de-
scendit, ut veterum
fuit opinio.

³ Est dictio crissyllaba per Diarefen. ⁴ Aquilone vento frigidissimo. ⁵ Thracia hæret. ⁶ Arripiamus,
ex hoc die, convivendi opportunitatem. ⁷ Dum vires sunt firmæ & stabiles. Nam in senibus retur &
in corpora exposita videretur.

? Et

7 Et dum patitur a-
tas, longe ablit à no-
bis severitas senilis.
8 Solvatur senectus à
fronte in rugas con-
tracta.

9 Tu puer promove
se protervina ex
apotheca.

10 Vina calcata,
quando ego natus
eram, Torquato &
Cotto Coll. quorum
nominibus notabatur
vini cadus, vide Od.
21, lib. 7.

11 Omite & perimite
divis cetera, sic Od.
19, lib. 1.

12 Poeta (ut mihi vi-
deretur) amicum suum
tristem consolatur.

13 Deus restituit hæc
benignæ vicissitudinis
Periarum rege, vide Od. 11, lib. 2.
14 Ut Chiron (præstantissimus doctor & magister) prædixit Achilli fortis, quem
aluit & erudit. 17 O invide Achilles, fili Thetidis deæ marinæ: 18 Te Troja expectat. Asaracus
fuit avus Anchisæ & pater Capis. 19 Scamander & Simois, fluvii Troiani, ex Ida monte defluentes.
20 Laberi pro natura aquæ. 21 Ubi pro certo tibi est moriendum. 22 Subtermen est flum, quod
flamini sub exitur. 23 Thetis dea marinæ, cui cæruleus color tribuitur. 24 Cum apud Trojam sue-
ris, levato omne malum deformis ægritudinis vino canuque, nimirum alloquiis, quæ (si vinum &
carnus) sunt ægritudinis solacia. 25 Deformis efficit animi ægritudo.

Et decet, obducta solvatur fronte senectus.

9 Tu vina Torquato move Consule 10 pressa meo,

11 Cætera mitte loqui. 12 deus hæc fortasse benigna

13 Reducet in sedem vice. Nunc & 14 Achæmenia

Perfundi nardo juvat, & 15 fide Cyllenea

Levare diris pectora sollicitudinibus:

Nobilis ut grandi cecinit 16 centaurus alumno,

Invisæ mortalis, dea Nate 17 puer Thetide,

18 Te manet Assaraci tellus, quam frigida parvi

Findunt 19 Scamandri flumina, 20 lubricis & Simois

Unde tibi reditum certo 22 subtermine Parca

Rupere: nec 23 mater domum Cæcula te revocet:

24 Illic omne malum vino canuque levato,

25 Deformis agrimonie dulcibus alloquiis.

AD MÆCENATEM. Epod. xiv.

Phrynes amore detentus Iambos promissos non potest ab-
solvere.

1 Ordo est, 6 candide
Mæcen. s. tu occidis
me sæpe rogando cur
mollis inertia. i. amor
immisit meis sen-
sibus tantam oblivio-
nem.

2 Veluri si biberim
porcia aferentia
sompnos Lethæos, i.
Jechargum quæ inexti-
guibile ferè di-
tinguendi desiderium
consciliter.

Lethæ fluvius est infernalis, cujus latices si quis gustaverit, omnium rerum præteritarum statim ob-
liviscitur. 3 Stricte fruce. 4 Cupido amoris deus hoc voluit. 5 Finire. Translatio est ab umbilico
corporis, ad cuius formam solebant veteres librorum suorum tegumenta umbilicis ex ebore, ligno aut
simili materia facili exorare.

1 Mollis inertia cur tantam diffuderit imò
Oblivionem sensibus,

Pocula Lethæos 2 ut si ducentia somnos

3 Ardeat fauce traxerim:

Candide Mæcenas, occidis sæpe rogando.

4 Deus, deus nam me vetat,

Inceptos, olim promissum carmen, iambos

5 Ad umbilicum adducere.

Non aliter Sanyio dicant arsisse⁶ Bathyllo

⁷ Anacreonta Teium :

Qui persape⁸ cava testudine fleuit⁹ amorem,

¹⁰ Non elaboratum ad pedem.

¹¹ Ureris ipse miser. ¹² quod si non pulchrior ignis

Accendit obsessam ¹³ Ilion,

Gaude sorte ¹⁴ tua : me ¹⁵ libertina neque uno

Contenta Phryne macerat.

que incendii Troiani causa fuit, non fuit tua puella pulchrior. ¹³ Troiam obsessam. ¹⁴ Gaude sorte tua que mea sorte est melior. Nam ego Phrynen amo feminam infamem. Sortis & meretricis, non uno amore contentam, sed mihi cum multis communem. ¹⁵ Facta libera ex ancilla.

AD NEERAM AMICAM,

de cuius perjurio conqueritur.

Epod. xv.

NOx erat, & cælo fulgebat Luna sereno

Inter minora sydera.

Quum tu, ¹ magnorum numen² laesura decorum,

³ In verba jurabas mea,

⁴ Arctius atque hedera procerâ astringitur ilex,

⁵ Lentis adhærens brachiis :

⁶ Dum pecori lupus, & nautis infestus⁷ Orion

Turbaret hybernū mare,

⁸ Intonsoque agigaret Apollinis aura capillos,

⁹ Fore hunc amorem mutuum.

¹⁰ O dolitura mea multum virtute Neera,

Nam si quid in Flacco ¹¹ viri est,

Non ¹² feret assiduus ¹³ potiori te dare noctes,

Et quaret iratus ¹⁴ parem,

Nec semel ¹⁵ offensa cederet constantia forma,

Si certus ¹⁶ intravit dolor.

⁶ Amore Bathylli.
⁷ Poëtam Lyricum & civem Teia. vide Od. 17. lib. 1.
⁸ Lyra.
⁹ Fleuit Bathylli amorem qui fuit Anacreontis delicia.
¹⁰ Cum magna facilitate.
¹¹ Tu quoque Mecenas amas etiam miser.

¹² quod si Helenus.
¹³ quod si Helenus.

¹ Dii magis sunt, Jupiter, Minerva, Apollo &c.

² Numen laesura propter perjuriam & fidem postea violaram.

³ Jurabas facere, quod ego tibi proponebam.

⁴ Arctius quam ab hedera astringitur ilex procerâ.

⁵ Flexilibus & renatibus brachiis mihi adhærens.

⁶ Semper.

⁷ Orion est astrum, cuius ortus mare ac terras tempestatibus turbat. vide Od. 25. lib. 1.

⁸ Cur sol depingitur

⁹ O Neera tu multum dolebis mea virtute, i. mentis constantia, si quando iratus te deseram. ¹¹ Si quid virilitatis est in F. Hora 10, i. in me. ¹² Horatius non parietur. ¹³ Rivali meo, qui tibi potior est, quam ego sum. ¹⁴ que mihi in amore respondebit. ¹⁵ que semel offenderit. ¹⁶ Si certus dolor intravit in amorem meum.

L

17 At

17 Apostrophe ad
nivalem solum.

18 quod spernor à
Nirea

19 quamvis sis dives,
sapient & pulcher,
quæ sunt causa amo-
ris.

20 Pætholus est fluvius
Lydiæ iurij ramenta
secum in decursu
trahens.

21 Pythagoræ deinde
nari. De animæ trans-
migratione in alia corpora juxta Pythagoræ opinionem. Vide Od. 18. lib. 1. 22 Nirea formosi Giminii
Vide Ode 20. lib. 3. 23 In alium, ut relicto. 24 Rideo te alternatim.

17 At tu, quicumque es felicior, atque meo nunc
Superbus incedis 18 malo,

19 Sis pecore & multa dives tellure licebit,
Tibique 20 Pætholus fluat :

Nec te Pythagoræ fallant arcana 21 renati,
Formæque vincas 22 Nirea :

Eheu translato 23 alio mærebis amores :

Ast ego vicissim 24 risero.

AD POPULUM ROM. Epod. xvi.

Commiseratio est reipub. propter civilia bella,

1 Altera jam 2 teritur bellis civilibus atas
Suis & ipsa Roma viribus ruit.

Quam neque finitimi valuerunt perdere 3 Marfi,

4 Minacis aut Etrusca Persena manus,

5 Æmula nec virtus Capuæ, nec 6 Spartacus acer,

Novisque rebus infidelis 7 Allobrox,

Nec feræ carulea demuit Germania 8 pube,

Parentibusque 9 abominatus Annibal :

10 Impia perdemus devoti sanguinis atas :

11 Feri, que rursus occupabitur solum.

Barbarus heu cineres 12 i: sistet victor & urbem

Eques sonante verberabit ungula :

Quæque carent ventis & solibus, ossa 13 Quirini,

(14 Nec fas videre) dissipabit insolens.

1 Altera ætas quæ
eandem G. Cæsaris
contra est.

2 Consumitur bellis
civilibus, quibus Au-
gustus Brutum &
Cassium (Cæsaris
inhereditores) perse-
quebatur.

3 Populi Italiæ bel-
licos.

4 Postena dux Etru-
scorum minabatur se
velle Romam demo-
liri, nisi Tarquinium
ejus Romani in
urbem reciperent.

5 Cur æmula? quia
Capuæ in spem venit
cripendi Romanis
imperium, tunc tem-
poris præsertim, cum
Hannibal vastaret
Italiam.

6 Belli civilis auctor & dux. Vide Od. 14. lib. 3. 7 Allobroges sunt populi Galliæ, qui per
suos legatos Ciceroni conjurationem Catilinariam patefecerunt, quamvis cum Lentulo prius confen-
serant, res igitur dicuntur infideles novis rebus, 8 qui novis rebus studebant. 9 Juventute caru-
lea. (habent enim omnes feræ Germani oculos caruleos) 9 Hannibal à parentibus est detestatus, propter
liberos ejus crudelitatem in præliis cæcis. 10 Nos ætas impia devoti sanguinis, i. quorum san-
guis mortui destinatus esse videtur propter majorum scelera perdemus Romam, quam neque finitimi
valuerunt perdere Marfi, &c. Ut supra. 11 A feris solum urbis Romæ iteram possidebunt, sicut
ante eam conditam feris erat receptaculum. 12 Drabit super cineres urbis vel civium. 13 Romuli
ossa in sepulchro condita, & sic neque ventis commota neque solis radibus exsoluta, insolens victor
dispipabit. 14 Contra fas est, videre Romuli cineres dissipatos.

Ferte

15 Fortè quid expediat, communiter, aut melior pars,
Maliis carcere quaritis laboribus.

Nulla sit hac potior sententia: 16 Phocæorum
Velut profugit 17 execrata civitas:

Agros atque lares proprios habitandaque sana
Apri relinquit & rapacibus lupis:

18 Ire, pedes quocunque ferent, quocunque per undas
Notus vocabis, aut protervus Afrius.

Sic placet? an melius quis habet suadere? 19 secunda
Ratem occupare quid moramur alite?

Sed juremus 20 in hac: 21 simul in his saxa renarint
Vadis levata, nè redire sit nefas:

22 Neu conversa domum pigeat dare 23 lintea, quando
24 Padus Matina laverit 25 cacumina:

In mare seu celsus procurrerit 26 Apenninus

27 Novaque monstra junxerit libidine
Mirus amor: juvet ut tigres 28 subflectere cervos,

29 Adulteretur & columba milvio:

30 Credula nec flavos timeant armenta leones:
Ametique falsa 31 lævis hircus aquora.

Hæc, & quæ poterunt reatibus abscondere dulces,
Eamus omnis exorata civitas:

Aut pars indocili melior 33 grege. 34 mollis & exspes
Inominata perprimat cubilia.

35 Es, quibus est virtus, muliebrem tollite luctum,

36 Etrusca præter & volate littora.

Nos manet Oceanus 37 circumvagus: arva, beata
Petamus arva, divites & insulas:

38 addit ubi Cæcerem tellus inarata quotannis,
Et 39 imputata floret usque vinea;

15 Fortasse aut vos omnes generatim, aut certe melior pars, quaritis, quomodo careatis malis laboribus, qui pericuntur in bellis civilibus.

16 Phocæi à Phocæionis civitate discedentes, veniunt in Galliam, atque illic Massaliam, urbem nobilissimam condiderunt.

17 Execrationibus usæ.

18 Sic hæc sententia, (nempe) quo pedes ducunt, ire.

19 Bonis avibus.

20 In hac verba juremus, scilicet ut nefas sit prius in pariam redire, quam saxa à maris fundo eruantur, id est juremus nunquam redire.

21 Potest equum.

22 Non pigeat navibus cum domum reverti, quando, &c.

23 Naves ad urbem Romam versas.

24 Gallia fluvius.

25 Verticem montis Marini, qui est in Calabria.

26 Apenninus est mons ab Alpibus ortus, procul à mari per medium Italiam porrectus.

27 Inaudita libidine.

28 Subjacere ad coitum.

29 Et Columba coeat cum milvio.

30 Tali

31 Hircus sine feris.

32 Tali

33 Melior vulgo imperito.

34 Infelices leucos.

35 Præterire Tyrreum mare.

36 Nos expectat Oceanus.

37 qui universam terram circumvagatur.

38 Insuper.

39 Insuper.

si simum

a.

s.

qui per
as conser
ture cano
aras, prop
orum san
ne finitimi
vires, sicut
3 Romuli
na vider

Fortè

L 2

Ger-

40 Ramus olive ram
fidelis, ut speciem do-
mini nunquam fal-
lar.

41 Arborem natu-
ralem non infitam.
Nam in insulis for-
tunarum omnia sine
arte pascuntur.

42 Nigra & matura
ficus.

43 Crepante pede, id
est, cum leni nut-
mure.

44 Ultrò veniunt.

45 Et grex charus
domum refert dis-
tenta ubera.

46 Urfus non infidi-
atur ovibus quæ sunt
in ovili.

47 Hypallage est.

48 Ut neque Eurys
terras minuat im-
bribus.

49 In illis insulis
nulla est ficitas.

50 Hyemem & æ-
statem Jove modi-
ficante.

51 Navis (in qua
Jafon & Heroes
Græciæ vestri sunt
vellus aureum pe-
tentes) non huc
contendit Argos re-
mige, id est, Argos

convertit antennarum caraua.

52 Medea quæ propter libidinem patrem prodidit.

53 Cadmus cum sociis non ha-

nullius astri, (ut Syrii) torret gregem.

54 Magnum laborem perferens.

55 Nimis vehemens potentia

56 Littora hominibus piis habitanda.

57 Postquam Jo-

pter scutulum aureum æreo permutaverat.

58 Dura fecit, id est, ferrea secula induxit, quoniam

tempore, fuga & prospera declinatio piis datur.

59 Me suatore.

Germinat & nunquam fallentis ⁴⁰ sermes olive,

⁴¹ Suamq; ⁴² pulla ficus ornat arborem:

Mella cava manant ex ilice: montibus alris

Levis ⁴³ crepante lympa deflitt pede:

Illic ⁴⁴ injussæ veniunt ad mulctra capella:

⁴⁵ Refertq; tenta grex amicis ubera:

Nec vespertinus ⁴⁶ circumgemit ursus ovile,

⁴⁷ Nec intumescit alta viperis humus:

Pluraq; felices mirabimur: ut neq; largis

Aquosus Eurys ⁴⁸ arva radat imbribus,

⁴⁹ Pinguia nec ficitis urantur semina glebis:

⁵⁰ Utrumq; rege temperante celitum.

Non huc Argo contendit remige ⁵¹ pinus,

Neq; impudica ⁵² Colchis intulit pedem:

Non huc ⁵³ Sidonii torserunt cornua nautæ,

⁵⁴ Laboriosa nec cohors Ulyssæi.

Nulla nocent pecori contagia, nullius astri

Gregem astrosa torret ⁵⁵ impotentia.

Jupiter illa pia secevit littora ⁵⁶ genti,

⁵⁷ Ut inquinavit ære tempus aureum:

Ærea dehinc ferro ⁵⁸ duravit secula: quorum

Piis secunda ⁵⁹ vate me datur fuga.

AD CANIDIAM. Epod. xvii.

Petit eam ut sibi ignoscat cujus se beneficiis supera-
tum fingit.

1 Agnosco me visum
& potentis beneficio-

rum scientiæ cedo.

2 Ora te per deas tibi

maxime venerandas, nampe Proserpinam & Dianam.

*I*am jam efficaci de manus scientia
Supplex, & oro regna per ² Proserpinæ,

Per & Dianæ non movenda numina,
 Per atque libros carminum & valentium
 Refixa cœlo devocare sydera:
 Canidia, parce vocibus tandem sacris,
 Citumque retro solve turbinem.
 Movit nepotem Telephus Nercium,
 In quem superbus ordinarat agmina
 Myrorum, & in quem tela acuta torserat.
 Unxere matres Iliæ additum feris
 Alitibus atq; canibus homicidam Hectorem:
 Postquam relictis manibus rex procidit
 (Hec) pervicacis ad pedes Achillei,
 Satosa duris emuere pellibus
 Laboriosi remiges Ulyssæi,
 Volente Circe membra: tunc mens & sonus
 Relatas, atque notus in vultus honor.
 Dedi satis superque pœnarum tibi;
 Amata nautis multum & institoribus.
 Fugit juvenetas, & verecundus color
 Reliquit ossa pelle amicta lurida:
 Tuis capillus albus est odoribus.
 Nullum à labore me reclinat otium.
 Urget diem nox, & dies noctem: neque cœ
 Levare tenta spiritus præcordia.
 Ergo negatum vincor ut credam miser,
 Sabella pectus increpare carmina,
 Caputque Marsa dissilire nania.
 Quid amplius vis? ô mare & terra! ardeo;
 Quantum neque atro delibutus Hercules

3 Oro per numina
 quæ nolunt moveri
 4. à suis decretis
 flecti, (vel) quæ in-
 cessita graves su-
 mant pœnas à
 peccantibus.

4 quæ valent in terras
 deducere sydera cœlo
 detracta.

5 Parce cantionibus
 sua divitate execran-
 dis.

6 Retro solve, (vel)
 (ut alii volunt) re-
 tro solve, i. con-
 verte in contrarium

partem Rhombum
 magicum quo men-
 tem meam obligasti.

& ad amorem quasi
 vertigine quadam
 coegisti.

7 Telephus Myso-
 rum rex ad miseri-
 cordiam flexit A-
 chillen, cujus mater

Thetis, Nerei fuit
 filia.

8 In quem instrux-
 it exercitum.

9 Hominum inveni-
 torem, i. virum
 bellicosum intelligit.

(Hectoris cadaver ab
 Achille omnibus
 destinatum.)

10 Postquam relictæ
 Troja Priamus sese
 ad pedes Achillis ab-
 fecit, orans ut corpus

Hectoris sibi redderet.
 11 Obstinati in
 sententia.

12 Socii Ulyssis ex-
 uerunt (erosa mem-
 bra duris pellibus, i.

porcorum figuras

14 Tunc ratio &
 homines sordidi mul-
 tum amant.

15 O Canidia quam nautæ & institores,
 qualis inest pueris erubescen-
 tibus; non carnes sed ossa tantum mihi reliquit sub nigra pelle vestita.

16 Fugit flos juvenutis meæ.

17 Ex rubicundus color, qualis inest pueris erubescen-
 tibus; non carnes sed ossa tantum mihi reliquit sub nigra pelle vestita.

18 Tuis unguentis & vene-
 ficiis canis est, capillus meus ante tempus.

19 Me liberat.

20 Noctæ dique animi doloribus
 exerceor.

21 & d. i. neque licet respirare.

22 Præcordia extenta spiritu.

23 Ergo miser vincor
 ut nunc credam à me negatum, nempe, Sabella carmina increpare pectus; i. magicas incarnationes
 posse perturbare mentes humanas.

24 Dirumpi malefico carmine.

Marsi Sabinis sunt vicini à Circeæ
 Alio originem trahentes.

non hu-
 potentia
 quam ju-
 quoniam

vii.

supera

Per

25 Cruore Centauri,
qui Deianira vim
inferre conatur,
unde supra Epod. 5.
26 Nec tantum flammavires (i. flamma
valida & perpetua)
ardet in Sicana
Ætna, quæ est in
Sicilia, quantum
ego ardeo.

27 Donec aridus
cinis factus fiam
ventis ludibrio.
28 Ardes tanquam
officina repleta
venenis Medæ. (Erat.
enim Medea ex Col-
cho.)
29 quis terminus
erit istis meis ma-
lis?

30 quas poenas pe-
nitentias aut tribu-
tum à me exis?
31 Poenas à te impe-
tatas luam.
32 Fideliter.

33 Paratus purgare
Ætæam te placare.
34 Pro sacris
tibi immolandos.
35 Si voles laudari
mendacibus cani-
tibus, quod fieri si

sic dicam, tu proba, &c. 36 Tu fidus euraum inter astra versaberis. 37 Helenam Spe-
lichorus versibus contumeliosus infamaverat. 38 Pollux. 39 Stesichoro oculos reddiderunt. 40 Et
enim Canidia, eorum exemplo solve me dementia quam patior. 41 Hæc Palinodia seu potius contra-
metra est urbanissima. Simulas enim negare quod de Canidia affirmat. 42 Nec parentum obscuritas
vilisens, nec adulteris parentibus nata. 43 Nec docta sepultos pauperum cineres dispergere aut ab-
ducere. 44 Nono post eorum mortem die quo humabantur. 45 Tibi mihi pectus est & humanum.
46 Puræ sunt tibi manus à scelere, quod salum est, ut reliqua omnia. 47 Venter fecundus. 48 In
puerperio. 49 quocumque tu exilis, &c. è læto surgis fortis puerpera id est, nunquam.

25 Nesci cruore, 26 nec Sicana fervida
Furens in Ætna flamma, tu, 27 donec cinis
Injuri si arius ventis ferar,
28 Cales venenis officina Colchicis.
29 Quæ finis? 30 aut quod me manet stipendium?
Effare: 31 iussas 32 cum fide poenas luam:
Paratus 33 expiare, seu poposceris
34 Centum juvencos: seu 35 mendaci lyra
Voles sonari, tu pudica, tu proba,
36 Perambulabis astra fidus aureum
37 Infamæ Helenæ Castor offensus vice,
38 Fraterque magni Castoris, vixti præce
Adempta 39 vixti reddidere lumina.
40 Et tu (potes nam) sive me dementia,
41 O nec paternis 42 obsoleta sordibus,
Nec in sepulchris pauperum 43 prunis annus
44 Novendiales dissipare pulveres.
45 Tibi hospitale pectus, & 46 pura manus:
Tuusque venter 47 parum ejus: & tuo
48 Cruore rubros obstetrices pannos lavit.
49 Utcunque fortis exilis puerpera.

CANIDIAE RESPONSIO, QUAE
ostendit, se nullis precibus exorari posse,
quoniam sua veneficia divulgaverat Poeta.

2 Auribus clausis &
surdus.
3 Non solum naufragis
nuncius suus surdior, quam ego sum tibi.

Quid obseratis auribus fundis preces?
Non saxa nudis surdiora navitis

Neptunus

Neptunus alto³ tundit Hybernus⁴ sala.
⁵ Inultus ut tu riseris⁶ Corytina.
⁷ Vulgata sacrum⁸ liberi Cupidinis,
⁹ Et Esquilini Pontifex venefici
¹⁰ Impune ut urbem nomine impleris meo?
 Quid proderit ditasse¹¹ Pelignas anus,
 Velociusque miscuisse¹² toxicum,
¹³ Si tardiora fata te votis manent?
 Ingrata¹⁴ misero vita ducenda est, in hoc,
¹⁵ Novis ut usque suppetas doloribus.
 Optat quietem Pelopis¹⁶ infans pater,
¹⁷ Egenus benigna Tantalus semper dapis:
 Optat Prometheus obligatus¹⁸ aliti.
 Optat supremo collocare Sisyphus
 In monte saxum: sed vetant leges Fovis.
¹⁹ Voles mo²⁰ id alijs desilire turribus
 Modò ense pectus²¹ Norico recludere:
²² Frustraque vinclagutturi innectes tuo,
²³ Fastidiosa tristis agrimonia.
 Vestabor²⁴ humeris tunc ego inimicis eques:
 Meaque terra cedit insolentiae.
 An qua movere²⁵ cereas imagines,
 Ut ipse nosti curiosus, &²⁶ polo
 Deripere Lunam²⁷ vocibus possum meis,
 Possu²⁸ crematos²⁹ excitare mortuos,
³⁰ Desiderique temperare poculum:
³¹ Florem artis in te nil agentis exitum?

3 Verberat.
 4 Fluviu.
 5 Egone pariar ut tu
 impune derideris?
 6 Corytina id est. sacra
 nocturna & flagitiosa
 (sic dicta à Corytione
 dea turpitudinis.
 7 Tuis verbis vul-
 gam.
 8 Cupidinis liberè
 per omnem libidinem,
 vagans, sine ullo
 pudore.
 9 Ex quo? Censor ac
 Judex sacris venefi-
 ciorum quæ ratio
 extra portum Esquili-
 nam. (ubi multa erant
 sculæra.
 10 Pariarè ut sine
 vindicta me urbis
 fatulum fueris?
 11 quid proderit
 pretio condixisse vene-
 neficas anus Pelignas?
 (Anne Sabinas à
 Peligno monte sic
 nominaret.)
 12 Prostrata venenosa
 miscuisse & statim
 mortalis.
 13 Si tardius quam
 opus est mortuus.
 14 Tibi misero vitæ
 producenda est in hoc,
 15 propter hoc.
 16 Ut semper sufficiat
 cruciatibus, quos ego
 quotiè tibi novos
 parabo.
 17 Tantalus deorum
 arcana vulgare, quia
 propter apud inferos

in media rerum copia fieri torqueretur & fame. 17 Egenus affluentiis dapibus. 18 quem opus Pro-
 metheus Vulturi firmissime ligatus. 19 Vide Od. 3. lib. 1. Modo oprabis des. &c. 20 Noricus
 ensis ponitur pro quovis ense. Vide Od. 16. lib. 1. 21 Frustra, quia non morieris. 22 Existens tri-
 stis, animi aegritudine, quæ vitam fastidit. 23 Super humeros tuos mihi inimicos ego tunc equi-
 rabo. 24 Tanquam vivas imagines. 25 Cælo deducere Lunam. 26 Carminibus meis. 27 Ex-
 citare ab inferis. 28 Amoris poculum consociare. 29 An florem exitum artis Magicæ contra te
 nihil agentis, quasi nullus sit efficacia.

L 4

Q. HO-

Q. HORATII FLACCI CARMEN * SECULARE PRO

Imperii Romani incolumitate.

* Carmen seculare
fuit à Poëta composi-
tum, ut caneretur
Iudis secularibus, qui
centesimo decimo
quoque anno fieri
solebant.

1 Domina.

2 Sol & Luna sunt
cæli ornamenta, quo-
rum altera diurnum,
altera lumen noctur-
num præbet.

3 Diebus festis &
secularibus.

4 Verbum Sibyllino-
rum authoritas mul-
tum valuit apud vete-
res Romanos.

5 Libri.

6 Virgines à viro in-
tegræ.

7 quibus Roma pla-
uit, septem colles

suo ambitu includens.

8 Sol, qui omnia alit.

9 quadrigis vectus
circum terram intra
horas 24.

10 qui diem aperis
orientis, condis occi-
dens.

11 qui alius ab he-
sterno videris nasci
hodie, tamen idem es

& semper unus.

12 Utinam possis.

13 Nihil maiore vide-
re in hoc inferiore
mundo.

14 O Diana quæ lenis
es in aperiendis par-
tibus tempestivis.

vide Od. 22. lib. 2.

15 Sive eligis vocari Lucina, quia opem fers infantibus in lucem prodeuntibus.

16 Seu mavis vocari Luna ad gignendum valens: Nam veluti Solis calor animar, sic humor Lunæ

nurit & gignit.

17 O diva, te rogamus ut producas sobolem Romanam, utque prosperes Senatus

consulta super fœminis in matrimonio collocandis, & super lege maritali, quæ sit seras proles novæ.

18 Legem rulerunt Papus & Poppæus Consules de maritandis ordinibus, Augusto imperium tercento-

19 Precamur ut ceres orbis (i. seculum quod continet 100 annos) cantus referat & ludos seculari-

20 Ter in ternis diebus totidemque noctibus.

PHæbe, sylvarumque ¹ potens Diana,

² Lucidum cæli decus, O cotendi

semper, & culti, date quæ precamur

Tempore sacro:

Quo ⁴ Sibyllini monere ⁵ versus,

Virgines ⁶ lætæ, puerosque castos,

Diis, ⁷ quibus septem placuere colles,

Dicere carmen.

⁸ Alme Sol, ⁹ curru nitido diem qui

¹⁰ Promis & celas, ¹¹ aliusque & idem

Nasceris, ¹² possis nihil urbe Roma

¹³ Vlsere majus.

Ritè matures aperire partus

Lenis ¹⁴ Ilithyia, tuere matres;

¹⁵ Sive tu Lucina probas vocari,

¹⁶ Seu genitalis.

¹⁷ Diva producas sobolem; patrūque

Prosperes decreta super jugandis

Fœminis, prolisque novæ feraci

¹⁸ Lege marita.

¹⁹ Certus ut denos decies per annos

Orbis & cantus referatque ludos,

²⁰ Ter diè claro, totiesque grata

Noctè frequentes.

²¹ Vosque

²¹ Vosque veraces cecinisse Parca,
Quod semel dictum est, stabiliſque rerum
Terminus ſeruet, bona jam peractis
Fungite fata.

²² Fertilis frugum pecoriſque tellus
ſpicea donet ²³ Cereſem corona:
Nutriant ſævus & aqua ſalubres,
²⁴ Et Jovis auræ.

²⁵ Conditio miſis placidusque telo
Supplices audi pueros Apollo:
Syderum regina ²⁶ bicornis audi
Luna puellas:

²⁷ Roma ſi veſtrum eſt opus, ²⁸ Iliaque
Litius Etruſcum tenuere turma,
²⁹ Fuſſa pars mutare lares & urbem
³⁰ Soſpitem curſu;

³¹ Cui per ardentem ³² ſine fraude Trojam,
Caſtus Æneas ³³ patria ſuperſtes
³⁴ Liberum muniuit iter daturus
Plura ³⁵ relictis:

Dii probos mores docili ³⁶ juvenæ,
Dii ſenectuti placida quietem,
³⁷ Romula genti date remque prolemque,
Et decus omne.

³⁸ Quique vos bobus veneratur ³⁹ albis
Clarus Anchiaſa Veneriſque ſanguis,
Imperet ⁴⁰ bellante prior jacentem
⁴¹ Lenis in hoſtem.

Jam mari terraque ⁴² manus potentes
Medus ⁴³ Albanasque timet ſecures:
Jam Scythæ ⁴⁴ reſponſa petunt, ſuperbi
Nuper, & Indi.

³⁶ Juvenibus ad diſcendum apriſ. ³⁷ Romanæ genti date divitiæ, & liber-
majestatem. ³⁸ Clarus ſanguis, i. gens Romana, poſteritas Anchiaſa & Veneris. ³⁹ quia Apollo &
Diana lucidi ſunt, albæ victimæ iis conveniunt. ⁴⁰ Superior hoſte bellum inferente. ⁴¹ Miſericors in
hoſtem devotum. ⁴² Potentiam Romanam. ⁴³ Magiſtratus Romanos, diſcos Albanos à monte
Albano in Italia. ⁴⁴ Præcepta Romanorum expeſtant, vel ab Auguſto amicitiam petunt.

²¹ Et vos Parca, quæ
veraces eſſis in iis
quæ ceciniſſis, jungite
bona ſata ſatis jam
tranſactis. & ſtabiliſ
rerum terminus id
ſeruet, quod ſemel à
vobis dictum eſt,
neſcipe ut Rom. Im-
perium permaneat
in perpetuum, iuxta
illud Virg. Imperium
ſine ſine doti, &c.

²² Tellus frugibus
abundans & pecore.
²³ Agricola Cereſem
corona ſpicea dona-
bant, propter frugum
obertatem.

²⁴ Aer ſalubris.

²⁵ Recondito telo &
è manibus ruiſ ab-
ſeſo.

²⁶ Luna præſertim
triduanas bicornis
apparet.

²⁷ Idcirco Romanæ
opus Apolliniſ di-
ant, quia Æneas
cum ſuis, Apolliniſ
reſponſa ſequutus,
ſedens in Italia novam
collocavit.

²⁸ Trojanæ turmæ
litius Tiberinum
tenvere.

²⁹ Fuſſa ab Apolliniſ.

³⁰ Salvo curſu & ſe-
cundis velis.

³¹ Turmæ Trojanæ.

³² Sine vitæ nota.

³³ Exiſtens incolumiſ
parga ſua incenſa.

³⁴ Iter tutum. (Flam-
mam inter & hoſtes,
Virg.)

³⁵ Suis Trojanis

(quos ſecum in Itali-
am adduxit) daturus
plura quam in patria
amiſſa reliquerant.

³⁶ & omnem immeriti

³⁹ quia Apollo &

⁴¹ Miſericors in

diſcos Albanos à monte

Albano in Italia.

⁴⁴ Præcepta Romanorum expeſtant, vel ab Auguſto amicitiam petunt.

Fam

*Fam fides, & pax, & honor, pudorque
Priscus, ⁴⁵ & neglecta redire virtus
Audet : apparetque beas à pleno*

⁴⁵ Copia cornu.

*47 Augur & fulgente ⁴⁸ decorus arcu
Phæbus, ⁴⁹ acceptusque novem Camænæ,
Qui ⁵⁰ salutare levat arte fessos*

⁵¹ Corporis artus :

*⁵² Si Palatinas videt æquus arces,
Rémque Romanam, Latinumque ⁵³ felix,
⁵⁴ Alterum in lustrum, meliusque semper*

⁵⁵ Prærogæt ævum.

Quaque Aventinum tenet, ⁵⁶ Algidumque,

⁵⁷ Quindecim Diana preces virorum

⁵⁸ Curet, & votis puerorum amicas

⁵⁹ Applicet aures.

*⁶⁰ Hæc Jovem sentire deosque cunctos,
Spem bonam certamque domum reporto,
Doctus & Phæbi ⁶¹ Chorus & Diana
Dicere laudes.*

47 Virtus superiori
tempore ab homini-
bus neglecta non du-
bitat nunc redire.

48 Omnium rerum
inerrans, vide Od. 17.
lib. 1.

49 Divinus Apollo
qui à Jove vaticinatio-
nem habuit.

48 'Αρνεύροτος
dictus, ab arcu argen-
teo.

49 Gratus propter
Musica.

50 Arte Medicinali.
(Ovid. Inventum
medicina meum est,
epilexque per orbem
Dico.)

51 Corpora morbo
defatigata.

52 Si fiver arcibus
Palatinis. (Pars pro-
piora Roma.)

53 Propitius.

54 In alteram &
semper meliorem
statem.

55 Producat rem
Ro. & Latium. i.

Romanum Imperium & Italiam. 56 Montem, in quo Diana sacra celebrabantur: 57 Ad quas
laudum secularium procuratio pertinebat. 58 Exaudiat preces. 59 Poenorum precibus annuat.
60 Ordo est. Ego chorus doctus dicere laudes Phæbi & Diana. Spem bonam & certam domum re-
porto. Jovem & omnes deos hæc sentire, id est, hæc velle & approbare. 61 quamvis chorus ex multis
personis consistat, unus tamen personam gerit, atque unus partes agit.

Q. HO.

Q. HORATII FLACCI SERMONUM SIVE SATY- RARUM LIBER I.

ARGUMENTUM SATYRÆ PRIMÆ.

Invehitur primùm in pravam hominum consuetudinam, qua fit, ut nunquam sua sorte sint contenti, nec in suo viæ instituto sibi placeant, sed alienum suo anteferunt, & suæ conditionis semper eos pœniteat. Deinde avaritiam, capta ex hoc sermone occasione, insectatur.

Quæ sit, Mæcenas, ut nemo, quam sibi¹ sortem
Seu² ratio dederit. seu³ fors objecerit, illa
Contentus vivat? laudet⁴ diversa sequentes?

O fortunati Mercatores, gravis annis

Miles aſt, multo⁵ jam fractus membra labore.

Contrà, Mercator, navim jaſtantiſus Auſtris,

Militia eſt potior, quid enim? concurritur: hora

Momento, aut cita mors venit, aut victoria lata.

Agricolam laudat juris legumque peritus,

Sub Galli cantum⁶ conſultor ubi oſtia pulſat.

Ille datis⁷ vadibus qui rure extractus in urbem eſt

Solos felices viventes clamat in urbe.

Cætera de genere hoc (adco sunt multa,) loquacem

Deſaſſare valent⁸ Fabium, ne te morer, audi

Quod rem deducam, ſi quis Deus, En ego, dicat,

Jam faciam quod vultis: eris tu, qui modò, miles,

Mercator: tu, conſultus modò, ruſticus. hinc vos,

Vos hinc mutatis diſcedite⁹ partibus. cia,

1 quomodo fit?

2 Vix professio-

nem.
3 Ratio quæ certis
conſilio, judicioque
dirigitur.

4 Deus aliquis, aut
Fortuna.

5 Illa sorte.

6 Diſſimilia vivendi
ſtudia ſequentes.

7 Senex miles.

8 Habens membra
militari labore
ſraſa.

9 quare non?

10 Concurratur &
milibus in pugna.

11 In puncto tem-
poris.

12 Ante galli can-
tum.

13 Conſultor eſt, qui
diſcite & juricon-
ſultum conſult.

Angl. Client.

14 Agricola.

15 Sponſoribus
datis. Angl.

habing put in

pledges. 16 Cæteri ſunt tam multi qui per inſtantiam diſſimilia laudant ut deſaſſare valent. &c.
17 Chamoſum cauſidicum, vel, Philoſophum quendam qui liberos aliquos conſcripſerat ſatis verboloſos

18 Tu modò juriconſultus, eris ruſticus. 19 Abire. 20 Condiſionibus viæ mutatis.

21 Quid

- 21 Cur non discere-
diti?
22 Non possunt.
23 quin sapienter
italisat.
24 Ut eorum vora
audiat.
25 Ut qual res jocu-
lantes & ludicras
percurrat.
26 Ridere & verum
dicere quid verat?
27 Interdum.
28 Placensules.
29 Agricola.
30 Caupo, qui multa
perfidie perquisi-
vit.
31 In hunc finem.
32 Ut senes otiosam
vitam traducant.
33 Alimenta
collecta.
34 Non ineuita
hyemis futura.
35 Simul atq; hyems
adveniet.
36 Aquarius tristem
facit annus pluvis
& frigore, Sol Aquar-
ium ingreditur.
37 Kalend. Febr.
38 Foras non repit.
39 Uritur: acrius
tempore acquisitis.
40 Cessare faciat à
lucto.
41 Donec non sit
alios te, ditione.
42 In carta alius
folia.
43 Timentem qui
pecunia, ne amir-
net.
44 Responsio avari.
45 Ad summum
nummum, sed ad nihil
lum.
46 Nihil replicatio.
47 Nisi aurum tum
minuat, sed.
48 quanta ares
sua repit, per
rituram reddiderit.)
49 Non ex hoc, non ideo
50 quanta non multa possidem.
51 Sacculum ad panem gerendum
retis in modum factum.
52 Inter venaliterios serva.
53 Responde & avaris: quid proficiat homini paucis contento?
54 Agri jugera.

Quid statim? noli. atqui licet esse beatis.
Quid causa est, merito quin illis super ambas
Iratus? buccas inflet, neque se fore posthac
Tam facilem dicat, votis ut prabeat aurem?
Præterea, ne sic, ut qui jocularia, ridens
Percurrat, quanquam ridentem dicere verum
Quid verat? ut pueris olim dant crustula blandi
Doctores, elementa velint ut discere prima.
Sed tamen antro quaramus seria ludo.
Ille gravem duro terram qui vertit aratro:
Perfidus hic caupo, miles nautæque per omne
Audaces mare, qui currunt: hac mente laborem
Sese ferre, senes ut in otia tuta recedant,
Atunt, quum sibi sunt congesta cibaria: sicut
Parvula (nam exemplo est) magni formica laboris,
Ore trahit quodcunque potest, atque addit acervo,
Quem fruit, haud ignara ac non incauta futuri,
Quæ, simul in versum contristat Aquarius annus.
Non usquam prorepat: & illis utitur ante
Quasitis, sapiens: quum te neque fervidus æstus
Dimoveat lucro, neque hyems, ignis, mare, ferrum,
Nil obstat tibi, dum ne sit te ditior alter.
Quid juvat immensum te argenti pondus & auri
Furtim defossa timidum deponere terra?
Quod si comminuas, vilem redigatur ad assem.
At ni id sit, quod habet pulchri constructus acervus?
Millia frumenti tua triverit area centum,
Non tuus hoc capiet venter plus quam meus: ut si
Reticulum panis venales inter onusto
Fortè vehas humero, nibilo plus accipias, quam
Qui nil portarit. vel dic, quid reseat intra
Naturæ fines viventi jugera centum an

Mille ariet ? ³³ at saepe est ex magno ³⁴ tollere acervo.
 Dum ex parvo nobis tantundem ³⁵ haurire relinquis,
 Cur tua plus laudes ³⁷ cumeris ³⁸ granaria nostris ?
 Ut tibi sistit opus ⁴⁰ liquidi non amplius urna,
 Vel cyathos : & dicas, magno de flumine mallem
 Quam ex hoc fonticulo tantundem sumere ⁴¹ eo fit,
 Plenior ut si quos delectat copia ⁴² iusto,
 Cum ripa simul ⁴³ avulsos ferat Aufidus acer.
 At qui tantulo eget ⁴⁴ quanto est opus, is neque limo
 Turbatam haurit aquam, neque vitam amittit in undis.
 At ⁴⁵ bona pars hominum decepta ⁴⁶ cupidine falsa,
 Nil satis est, inquit : ⁴⁷ quia tanti, quantum habeas, sis.
 Quid facias ⁴⁸ illi ? ⁴⁹ jubeas miserum esse libenter,
 Quatenus id facit ut ⁵¹ quidam memoratur Athenis
 Sordidus, ac dives, populi contemnere ⁵² voces
 Sic solitus : Populus me ⁵³ sibilat, at mihi plaudo
 Ipse domi simul ac nummos contemtor in arca.
 Tantalus à labris sitiens fugientia captat
 Flumina, ⁵⁵ quid rides ? mutato nomine ⁵⁶ de te
 Fabula narratur : congestis undique ⁵⁷ saccis
 Indormis ⁵⁸ inhians : & tanquam parcere ⁵⁹ sacris
 Cogitis, aut pictis tanquam gaudere ⁶⁰ tabellis.
 Nescis ⁶¹ quo valeat nummus ? quem præbeat usam ?
 Panis ematur, olus, vini sextarius : adde,
 Quis humana sibi doleat natura negatis.
 An vigilare metu exanimem, noctesque diesque,
 Formidare malos fures, incendia, servos,
 Ne te compilent fugientes ; ⁶⁵ hoc juvat ? horum
 Semper ego optarim ⁶⁶ pauperrimus esse bonorum.
 At si condoluit ⁶⁷ tentatum frigore corpus ;

⁷⁵ O avarus, cur rides ? ⁷⁶ qui rebus omnibus abundas, nec tamen illis uteris.
⁷⁸ Timens ne per fraudem sacci evacuentur. ⁷⁹ Sacris nil adimi verat religio. ⁸⁰ In-
 tualo, non fruendo pecuniis. ⁸¹ Nescis ad quid valeat nummus ? ⁸² quibus natura humana sine
 dolore carere non possit. ⁸³ Avari hæc omnia patiuntur. Ergo sunt pauperrimi quoad bonorum
 usum. ⁸⁴ Ne fugituri tua furentur. ⁸⁵ Hocine delectat ? nempe timere & semper esse sollicitum.
⁸⁶ Ego optarem carere his bonis, quorum custodia me cruciat. ⁸⁷ Corpus magis affectum morbo est
 rigore contrito.

³³ Avari responsio.
³⁴ Sumere.
³⁵ Poeta iterum in-
 terrogat avarum. Est
 quasi dialogus inter
 duos.
³⁶ Sumere concedas.
³⁷ Vasis fictilibus,
 aut vimineis, in qui-
 bus frumentum
 reponere solebant.
³⁸ Horrea.
³⁹ Exempli causa.
⁴⁰ Liqueoris vel aquæ
 urnæ.
⁴¹ Ex eo fit.
⁴² quam par sit.
⁴³ Abreptos auferat
 Aufidus, Apolliz
 fluvius.
⁴⁴ quantum naturæ
 necessitates postulat.
⁴⁵ Major pars.
⁴⁶ Vitiosa cupidi-
 tate.
⁴⁷ quia tantus tibi
 deferatur honor, quan-
 tum habeas, i. pro
 divitiarum magnitu-
 dine.
⁴⁸ qui in tali sen-
 tentia est constitutus.
⁴⁹ Permitte ut sit
 miser animo æquo
 miseriam suam
 ferens.
⁵⁰ quamdiu id facit.
⁵¹ Timon mi-
 serus & pauper, pecu-
 nia tamen sua gau-
 dens.
⁵² Obloquia populi.
⁵³ Homines gratioso
 theatrum ingredien-
 tes, populus plausu
 excipiebat ; malos
 verò exhibebat.
⁵⁴ Tantalus ficticius
 capax flumina à
 labris fugientia.

88 Aut alius morbus
ad lectum te de-
cis.

89 Ironice hæc sunt
intelligenda.

90 qui prope lectum
suum sedet.

91 E lecto suscitetur.

92 Et te sanum red-
dat.

93 O avaru, cu omni-
bus adeo es odiosus
ut nemo te saluum
esse velit.

94 Miraris te omni-
bus esse invisum.

95 Cum tu omnia
minoris facias quam
pecuniam.

96 Si nullo studio
& benemeritis, in
amicicia retinere
velis.

97 Id est, indocilem
docere.

98 Obadientem fratri,
id est, fratri-
sum.

99 Divitiarum cupi-
ditati finem fa-
cito. (Utete qua-
sitis.)

1 Plus quam ante
habebas.

2 quum habes ac-
quisitum, quod avide
cupiebas.

3 Ut metiretur, non
ut numeraret, quia
innumerabiles erant
eius divitiæ.

4 Ad extremum
tempus vite sue.

5 Concubina, foras se
evert.

6 In duas partes
secat.

7 Ac si fuisset altera
Clytemnestra, Tyn-
dari filia quæ Aga-
memnonem interfecit.

10 Ut homo luxuriosus.

11 Pergis res contrarias comparare quæ in lita gladiatorum frontibus
adversis pugnant.

12 Non jubeo te omnia profundere & vappam fieri. (Vappa est vinum corruptum
quod saporem perdidit & bonitatem.)

13 Inter Mæcenatis liberrum spadonem, sc. & focerum viselli
hæroisum nullum interet.

14 Est mediocritas.

15 Ultra aut circa quos fines.

16 Eo undè reversus
sum, revertor, nempe, ut nemo forte sua contentus vivat.

17 Ut nemo se beatum putet ubique
placet.

18 Aliena vite studia.

88 Aut alius casus lecto te affixit; 89 habes qui

90 Affideat fomenta pariet & medicum roget ut te

91 Suscitet, 92 ac reddat natis charisq; propinquis:

93 Non uxor saluum te vult, non filium; omnes

Vicini oderunt, noti, pueri atq; puella.

94 Miraris, 95 quum tu argento post omnia ponas,

Si nemo præstet quem non mercuris amorem?

Ac si cognatos, 96 nullo natura labore

Quos tibi dat, retinere velis servareque amicos;

Infelix operam perdas; ut si quis 97 affellum

In campo doceat 98 parentem currere fratris,

Deniq; sit finis 99 quarendi, quoq; habeas 1 plus.

Pauperiem metuas minus: & finire laborem

Incipias, 2 parto quod avebas: nec facias quod

Avidius quidam (non longa est fabula) dives,

3 Ut metiretur nummos: ita sordidus, ut se

Non unquam servo melius vestiret, ad usque

Supremum 4 tempus nè se penuria visus

Opprimeret, metuebat, at hunc 5 liberta securi

Divisit 6 medium, 7 fortissima Tyndaridarum.

8 Quid mē igitur suades? ut vivam 9 Mævius? aut sic

10 Ut Nometanus? pergis pugnantis secum

Frontibus adversis 11 componere, non ego, avarum

Quum veto te fieri, 12 vappam jubeo ac nebulonem.

Est inter 13 Tanaim quiddam focerumq; Viselli.

14 Est modus in rebus: sunt certi denique fines,

15 Quos ultra citraque nequit consistere rectum.

16 Illuc, undè abii, redeo: nemon' ut avarus

17 Se probet, ac potius laudet 18 diversa sequentes?

Quodque aliena capella gerat distentius uber

8 Loquitur avarus, quid mē vis facere? 9 Ut vivam avarus & sordidus 2

10 Ut homo luxuriosus. 11 Pergis res contrarias comparare quæ in lita gladiatorum frontibus

adversis pugnant. 12 Non jubeo te omnia profundere & vappam fieri. (Vappa est vinum corruptum

quod saporem perdidit & bonitatem.) 13 Inter Mæcenatis liberrum spadonem, sc. & focerum viselli

hæroisum nullum interet. 14 Est mediocritas. 15 Ultra aut citra quos fines. 16 Eo undè reversus

sum, revertor, nempe, ut nemo forte sua contentus vivat. 17 Ut nemo se beatum putet ubique

placet. 18 Aliena vite studia.

19 Tabescat?

¹⁹ Tabescat ? neque se majori ²⁰ pauperiorum
Turba comparet ? hunc atque hunc superare labores ?
²¹ sic festinanti semper locupletior obstat.

²² ut cu² carceribus ²³ missos rapit ²⁴ ungula curvus,
Instat equis auriga ²⁵ suos vincentibus, illum

²⁶ Praeritum temnens ²⁷ extremos inter euntem,

In²⁸ è fit ²⁹ ut raro, qui se vixisse beatum

Dicat, & exacto contentus tempore vita

³⁰ Celat, uti conviva satur reperire queamus.

³¹ Jam satis est ; nè me Crispini (scrinia Lippi

³² Compilasse putes, verbum non amplius addam.

³³ Equis suos eq³⁴ os cursu praevertentibus. ³⁵ quem praerit. ³⁶ Inter ultimos currentem
³⁷ Ut raro reperire queamus aliquem qui, &c. ³⁸ Et qui migret è vita, quemadmodum solet con-
³⁹ viva è mensa decedere exaturatus. ⁴⁰ Hic sufficiant. ⁴¹ Nè putes me furatum esse arculas (i.
libros qui in scriniis reponuntur) Cr. Lippi Philosophi loquacissimi.

S A T T R A I I.

Exemplis dictum illud confirmat : (Dum vitant stulti vitia,
in contraria currunt.) Infanas quorundam circa adulteria
libidines infectatur.

¹ **A** Mbubaiarum collegia, ² pharmacopole,
Mendici, mimae, ³ balatrones, hoc genus omne
Maestum ac sollicitum est canoris morte⁴ Tigelli,

Quippe ⁵ benignus erat. contrà ⁶ hic, nè prodigus esse

Dicatur, metuens, inopi dare nolit amico,

Frigus quo duramque famem depellere possit.

⁷ Hunc si perconteris ; avi cur atque parentis

⁸ Praclaram ingrata⁹ stringat malus ingluvierem,

Omnia ¹⁰ conductis coemens obsonia nummis ;

Sordidus atque animi quod ¹¹ parvi nolit haberi,

Respondet, laudatur ¹² ab his, culpatur ¹³ ab illis.

¹⁴ Fusidius ¹⁵ vappae famam timet ac nebulonis,

Dives agris, dives positus in fœnore nummis.

Quinas hic capiti ¹⁶ mercedes execat ; atque

acceptis pro quibus merces solvitur. ¹⁷ Non parvi sed magni animi. ¹⁸ Alii laudabunt. ¹⁹ Alii viru-
perabunt. ²⁰ Fœnerator improbitissimus ²¹ Hominis nequam & profusi. vide Sary. ²² Quinas
vltimas sorti detrahât, Ang. tabeth si e from the principall.

Quanto

³⁹ Et morore conta-
bescat quod aliena,
&c.

²⁰ Sed cum divitiori-
bus, quos assidue sur-
perare contendit.

²¹ Ad hunc modum
qui dat operam divi-
tiis amplificandis, et
aliquis locupletior
est semper impedi-
mento.

²² Currus emissos à
carceribus parestas,
ubi stant equi ad
currendum parati.

²³ Ungula ponitur,
pro ungularis equis.

²⁴ Inter ultimos currentem
quemadmodum solet con-

derat, uti conviva satur reperire queamus.

²⁵ Jam satis est ; nè me Crispini (scrinia Lippi

²⁶ Compilasse putes, verbum non amplius addam.

²⁷ Equis suos eq²⁸ os cursu praevertentibus. ²⁹ quem praerit. ³⁰ Inter ultimos currentem

³¹ Ut raro reperire queamus aliquem qui, &c. ³² Et qui migret è vita, quemadmodum solet con-

³³ viva è mensa decedere exaturatus. ³⁴ Hic sufficiant. ³⁵ Nè putes me furatum esse arculas (i.

libros qui in scriniis reponuntur) Cr. Lippi Philosophi loquacissimi.

¹ Collegia tibicina-
rum impudicarum,
ebrietate balbutien-
tium.

² Olim rerum villum
ostentatores erant &
populo verba dabant.

³ Homines luxuriosi
& perditii, sic dicti à
Servilio Balatrone.

⁴ Musici peritissimi
& vocis eximia.

⁵ Perliberalis erat.

⁶ Alius sc. avarus
meruens nè, &c.

⁷ Alium nempe pro-
digum.

⁸ Praclarum patri-
monium à majoribus
sibi reliquum.

⁹ Cur devoret sine
ulla grata satietate.

¹⁰ Nummis fœnoris

¹¹ Non parvi sed magni animi. ¹² Alii laudabunt. ¹³ Alii viru-

¹⁴ Fœnerator improbitissimus ¹⁵ Hominis nequam & profusi. vide Sary. ¹⁶ Quinas

vltimas sorti detrahât, Ang. tabeth si e from the principall.

¹⁷ Quanto

17 Quanto laxi-
or & negligencior.

18 Tanto graviore
misera onerat.

19 Nomina adole-
scensum investigat in
mercatorum libris.

20 Cum a paedagogis
fuit liberi, post an-
num aetatis xvi.

21 quorum patres
sunt duri & præ-
parci.

22 Aliquis fortasse sic
excusabit sententia-
rem.

23 Sumptum facit in
se quæstui parentem, ea
emittit, quæ sibi sine
opere ad victum &
cultum.

24 Dum res necessa-
rias variare denegat.

25 Menedemus.

26 Comœdia.

27 Clinia in Asiam
proficiscens.

28 quam hic penerat
tor.

29 Interrogatio cum
responsione.

30 Tunicis longis &
calceis.

31 Est alius, qui face-
rus est, & risum
mouet.

32 Tunicis sursum
auctis & ram brevi-
bus, ut vix regant
patres corporis ob-
scenas.

33 Oleæ trochiscos
ex quibus suaves or-
dores effluunt. Ang.

Domanders.

34 Terrum odorem
aler.

35 Nulla est medio-
critas.

36 Nisi marionas.

37 Inscita ponitur pro stola ad talos demissa, casus inam partem inscitas i. fa-
ciola ambibat.

38 Meretricem in olido lupanari prostantem.

39 Oratio est Catonis adhortans
ad modum.

40 Inquit Cato Censorius.

41 Postquam pene in-
travit venera libido.

42 Ad lupinar.

43 Sub-
gitare.

44 Amator marionæ alba stola amicta.

45 qui non vultis mœchis sua flagitia ex animi
sententia succedere.

46 quo pacto, in omni re periculum illis imminet.

47 Utque hæc voluptas
rara eveniat, &c.

48 A teo se præcipitem tecto dedit.

49 ille flagellis
ad mortem casus: fugiens hic decidit ætrem

Quanto ¹⁷ perditior quisque est, ¹⁸ tanto acrius urgetur.

Nomina ¹⁹ soscatur, modo ²⁰ sumpta veste virili,

Sub patribus ²¹ duris, tyronum, Maxime, quis non,

Supitex, exclamat, simul atque audivit? ²² at in se

Pro quaestu ²³ sumptum facit. hic, vix credere possit

Quam sibi non sit amicus: ita ut ²⁴ pater ille, Terentii

Fabula quem miserum nato vixisse ²⁵ fugato

Inducit, non se pejora cruciaverit ²⁶ atque hic.

Si quis nunc quærat, quod res hæc pertinet? **illuc:**

Dum vitant stulti vitia, in contraria currunt.

Malthinus tunicis ³⁰ demissis ambulat: ³¹ est qui

Inguen ad obscenum ³² subductis usque facetus:

Pastillus Rufillus olet, Gorgonius ³⁴ hircum.

Nil medium est, sunt qui nolint tetigisse ³⁶ nisi illas

Quarum subsuta talos tegat ³⁷ inscita veste:

Contrà aliis, nullam nisi olenti in fornice ³⁸ stantem.

Quidam notus homo quum exiret fornice, ³⁹ Mæsse

Virtute esto, ⁴⁰ inquit sententia dia Catonis.

Nam simulac ⁴¹ venas inflavit tetra libido,

Hæc juvenes æquum est descendere, non alienas

Permolere uxores. Nolim laudari, inquit,

Sic me, ⁴⁴ mirator cunni Cupicennius albi.

Audire est operæ pretium, ⁴⁵ procedere rectè

Qui mœchis non vultis, ⁴⁶ ut omni parte laborent:

Utque illis multo corrupta dolore voluptas,

Atque hæc rara, cadat dura inter sæpe pericla.

Hic se præcipitem tecto dedit: ⁴⁹ ille flagellis

Ad mortem casus: fugiens hic decidit ætrem

Prædonum in turbam: dedit hic ⁵⁰ pro corpore nummos,

Hunc ⁵¹ perminxerunt calones. qui netiam illud

37 Inscita ponitur pro stola ad talos demissa, casus inam partem inscitas i. fa-
ciola ambibat. 38 Meretricem in olido lupanari prostantem. 39 Oratio est Catonis adhortans
ad modum. 40 Inquit Cato Censorius. 41 Postquam pene in-
travit venera libido. 42 Ad lupinar. 43 Sub-
gitare. 44 Amator marionæ alba stola amicta. 45 qui non vultis mœchis sua flagitia ex animi
sententia succedere. 46 quo pacto, in omni re periculum illis imminet. 47 Utque hæc voluptas
rara eveniat, &c. 48 A teo se præcipitem tecto dedit. 49 ille flagellis
ad mortem casus: fugiens hic decidit ætrem. 50 pro corpore nummos,
Hunc 51 perminxerunt calones. qui netiam illud

intelligit, de quo, videt Aristoph. in Nubibus.

Accidit

Accidit ut cuidam testes ⁵² caudamque salacem
 Demeteret ferrum. ⁵³ jure, omnes: ⁵⁴ Galba negabit.
 Tutor at quanto merx est in classe ⁵⁵ secunda?
 Libertinarum dico: Sallustius ⁵⁶ in quas
 Non minus insanit quam qui ⁵⁷ mœchatur, ⁵⁸ at hîc si
⁵⁹ Qua res, qua ratio suaderet, ⁶⁰ quaque modestè
 Munificum esse diceret, vellet bonus atque benignus
 Esse: daret quantum ⁶¹ satis esset, nec sibi damno
 Dedecorique foret, verum hoc se amplectitur ⁶² uno,
 Hoc amat, hoc laudat Matronam nullam ego tango.
 Ut quondam Marceus ⁶³ amator Originis ille
 Qui patrium ⁶⁴ mimæ donat fundumque laremque,
 Nil fuerit mi (⁶⁵ inquit) cum uxoribus unquam alienis.
⁶⁶ Verum est cum mimis, est cum meretricibus: unde
⁶⁷ Fama malum gravius, ⁶⁸ quam res, trahit, an tibi abundè
⁶⁹ Personam satis est, non illud ⁷⁰ quicquid ubique
 Officit, evitare? bonam deperdere famam,
 Rem patris ⁷¹ oblimare, matum est ubicunque: quid inter-
 Est in matrona, ancilla, peccetve ⁷² togata?
 Villus in ⁷³ Fausla, Sylla ⁷⁴ gener (hoc miser uno
 Nomine deceptus) pœnas dedit usque, superque
 Quam satis est: pugnis casus, ferroque petitus,
 Exclusus ⁷⁵ fore, quam ⁷⁶ Longareus foret intus.
⁷⁷ Huic si ⁷⁸ mytonis verbis ⁷⁹ mala tanta videntis
 Diceret hæc animus: ⁸⁰ Quid vis tibi? nunquid ego à te
⁸¹ Magno prognatum depono Consule cunnum,
 Velatumque ⁸² stola, ⁸³ mea quum conserbuit ira?
⁸⁴ Quid responderet? ⁸⁵ Magno patre nata puella est.
⁸⁶ At quanto meliora monet, ⁸⁷ pugnantiaque istis,
 Dices opis natura sue si tu modo ⁸⁸ rectè

monis stolaris distinguatur. ⁷² In Fausla Sylla nobilis viri filia. ⁷⁴ Non gener revera, sed ira
 appellatus quod Sylla filiam stuprasset. ⁷⁵ Hanc unam ob causam, quod nobilis viri filiam & ma-
 tronam appeteret. ⁷⁶ Foribus exclusus. ⁷⁷ Alter adulter Villio felicius. ⁷⁸ Villio. ⁷⁹ Si ex men-
 tibus verbis animus loqueretur. ⁸⁰ Mala, quæ Villius sustinuit. ⁸¹ Lepida Proscopœia, qua mure
 agitur interrogare Villium. ⁸² Nobilem matronam. ⁸³ Stola veris est matronarum. ⁸⁴ Quam
 accendit libidine. ⁸⁵ quid responderet Villius? ⁸⁶ Hæc nobilis puella præferenda est Libertina:
⁸⁷ Natura suis opibus contenta, quanto meliora monet quam tu & Villi? ⁸⁸ Tux opinioni contrariis

M

Dispen-

- 52 Ut ferro mentem
 abscinderent.
 53 Omnes jure factum
 id esse dicebant.
 54 Galba jurisconsultus
 & idem adulter
 negabit.
 55 Tres erant classes
 meretricum, i. marro-
 narum, 2. libertina-
 rum, 3. ancillarum.
 56 In quas libertinas.
 57 quam qui matro-
 nes adulterat.
 58 At Sallustius si
 vellet bonus esse.
 59 Si quo modo res,
 quo modo ratio sua-
 deret.
 60 Ex quatenus licet
 ei esse munifico, non
 profuere sed liberali-
 ter.
 61 Infra modum.
 62 Hoc solo sibi pla-
 cet, i. amore liberti-
 narum.
 63 Amator nobilis
 meretricis.
 64 Origini meretricis.
 65 Marceus inquit,
 suam libidinem extre-
 mans.
 66 Respondet Hora-
 tius.
 67 Tua existimatio.
 68 quam res familia-
 ris.
 69 Personam matronam
 evitare?
 70 quicquid ex sui
 natura malum est,
 qualis est mimæ &
 libertina meretrix.
 71 Consumere.
 72 In meretrix vulgo
 exposita, quæ roga
 utebatur, ut à ma-
 tronis stolaris distinguatur.

90 Nihil interesse putas vitiosa cupiditate, an rerum penuria labores?

91 A quibus maritimus, i. ex coitu cum matrona.

92 Plus incommodi est ex adulterio quam ex re faciendae utilitas.

93 Nec femur magis tenerum est huic matronae, nobili quam rusticæ.

94 Apostrophe ad Charinthus puerum formosum & geminis ornatum.

95 Licet hoc sit cum, sempe uniones & smaragdos gestare.

96 quinquem sæpe femur plebeia aurilla decentius est.

97 Corpus mercenarium est.

98 Togata gestat.

99 Si quid pulchri est, 1 quod faciunt matronæ.

2 Nec quarit quomodo sua turpia celet amatores.

3 Equos rectos.

4 Tenera ungula.

5 Decipiat emptorem cupientem, quod acciderit, si emerit equum apertum.

6 Recte iaciunt.

7 Ne corporis partes venustissimas contemneris.

8 Oculis acutissimis, quales habuit Lynceus.

9 Hypsæa vitiosos habuit oculos.

10 Ne spectes illa, Sec.

11 Verba sunt laudantis rogatum.

12 Verba sunt ejusdem quædam improbantis in rogata.

13 Nam habens macras, vel ut alii volunt, magnas.

14 Non cetera membra

15 Caria, quamvis matrona, habitu brevissimo utebatur.

16 Ad talos usque.

17 Si petis matronas, quæ adultere leges verant.

18 quæ custodiis tanquam valle muniuntur.

19 Difficultas potiundi.

20 Vehiculum.

21 Cinerarii.

22 Vestis muliebris.

23 Matronæ indumentum ad pedem usque demissum.

24 Prima sunt quæ tibi obstant.

25 Matronæ corpus.

26 Togata vel meretricis, cuius vestes Cæsar sunt pellucidae, dicitur Cæsar à Coo insula ubi solent.

27 Licet.

28 Indicare possis solo aspectu.

29 Decipi.

30 fratrum totius.

Dispensare velis, ac non fugienda petendis

Immiscere.⁹⁰ tuo vitio rerumne labores,

Nil referre putas? quare, ne peniteat te:

Desine matronas sectari: ⁹¹ unde laboris

Plus haurire mali est, ⁹² quam ex re decerpere fructus.

⁹³ Nec magis huic inter niveos viridesque lapillos,

(⁹⁴ Sit licet hoc Charinte ⁹⁵ tuum) tenerum est femur, aut

Rectius: ⁹⁶ atque etiam melius per sæpe togata. (crus)

Adde hoc, quod ⁹⁷ mercem sine fucis ⁹⁸ gestat: aperte

Quod venale habet, ostendit: nec si quid ⁹⁹ honesti est,

¹ Fastat: habetque palam, ² quarit quo turpia colet.

Regibus hic mos est: ubi equos mercantur, ³ opertos

Inspiciunt: ne, si facies (ut sæpe) decora

⁴ Molli sulta pede est, emptorem ⁵ inducat hiantem,

Quod pulchræ clunes, breve quod caput, ardua cervix:

Hoc illi ⁶ recte, ⁷ ne corporis optima ⁸ Lynceis

Contemplerè oculis, ⁹ Hypsæa cæcior, illa

Quæ mala sunt ¹⁰ spectes. ¹¹ O crus, O brachia! ¹² verum

¹³ Depygis, nasuta, brevi latere, ac pede longo est.

Matrona præter faciem, ¹⁴ nil cernere possis,

Cætera, ni ¹⁵ Catia est, ¹⁶ demissa veste regentis.

Si ¹⁷ interdicta potes, ¹⁸ vallo circumdata (nam te

¹⁹ Hoc facit insanum) multa tibi tum officient res:

Custodes, ²⁰ lectica, ²¹ cinifiones, parasita,

Ad talos ²² stola demissa, & circum lata ²³ palla:

²⁴ Plurima quæ invideant pure apparere tibi ²⁵ rem.

²⁶ Altera nil obstat: Cois tibi penè videre ²⁷ est

Ut nudam: ne crure malo, ne sit pede turpi:

²⁸ Metiri possis oculo latus, an tibi maris

²⁹ Insidias fieri, preciumque ³⁰ avellier, antè

Quam

Quam mercedem ostendis? ³¹ leporem venator ut alta
 In nive sectatur, ³² possum sic tangere nolit:
 Cantat ³³ & apponit: meus est amor huic similis, nam
³⁴ Transvolat in medio posita, ³⁵ & fugientia capat.
³⁶ Hiscine versiculis speras tibi posse dolores,
 Atque ³⁷ aestus, curasque graves è pectore pelli?
 Nonne cupidinibus statuit natura modum? ³⁸ quem
 Quid laura sibi, quid sit dolitura negatum,
 Querere ³⁹ plus prodest, ⁴⁰ & inane abscindere soldo?
 Num tibi quum fauces urit sitis, aurea quæris
 Pocula? num esuriens fastidis omnia præter (num si
 Pavonem, Rhombumque? ⁴¹ tument tibi quum inguina:
 Ancilla aut verna est præsidio puer, impetus in quem
 Continuo fiat, malis ⁴² tentigine rumpi?
⁴³ Non ego: namque ⁴⁴ parabilem amo veneron facilemque;
⁴⁵ Illam post paulo: sed pluri, si exierit vir:
 Gallis hanc, Philodemus ait: ⁴⁶ sibi, quæ neque magno
 Stet pretio, neque cunctetur, quum est iussa, venire.
 Candida ⁴⁷ rectaq; sit: ⁴⁸ munda hætenus, ut neq; ⁴⁹ longa
 Nec magis ⁵⁰ alba velit, quam det natura, videri,
⁵¹ Hæc ubi supposuit dextro corpus mihi lævum,
⁵² Ilia & Egeria est: do nomen quodlibet illi.
⁵³ Nec metuo, ne, dum futuo, vir rure ⁵⁴ recurrat:
 Janua ⁵⁵ frangatur, latret canis: undique magno
 Pulsa domus strepitu resonet ⁵⁶ vel pallida lecto
 Desiliat mulier: miseram se ⁵⁷ conscia clamet:
⁵⁸ Cruribus hæc metuat, ⁵⁹ doti deprensa, egomet ⁶⁰ mi
⁶¹ Discincta tunica fugiendum est, ac pede nudo,
⁶² Ne nummi pereant, ⁶³ aut pyga; aut denique fama.

⁴⁶ Sibi operatur eam. ⁴⁷ Non gibbosa. ⁴⁸ Ita munda. ⁴⁹ Neque longa crepidarum altitudine.
⁵⁰ Nec ce-uti malis candescens. ⁵¹ Hæc mulier cum in meis est complexibus. ⁵² Est mihi
 instar illæ matris Romuli, & instar Egeriæ Nymphæ Numæ Pompilio familiaris. ⁵³ In libertina
 amore. ⁵⁴ Aliquid suspicans de uxoris impudicitia. ⁵⁵ Ne janua frangatur à viro redeunte. ⁵⁶ Na
 matrona misere pallida è lecto desiliat. ⁵⁷ Ancilla culpa herilis conscia. Angl. the maide-ba to.
⁵⁸ Ne crura compedibus innædantur. ⁵⁹ Ne dorem amittat uxor à viro suo deprehensa. ⁶⁰ Egomet
 mihi in raoto rumul-u consulo. ⁶¹ Tunica non cincta. ⁶² Ne sim nymmis me redempturus propter
 adulterium commissum. ⁶³ Ne pereat pyga, i. ne nates vapuleas, aut ut alii volant, ne paratq;
 ragbanissimum, de quo supra.

³¹ Hæc verba sunt
 sectatoris matronarum
³² Leporem sic ap-
 positum, sine labore
 venationis sibi
 appositum.

³³ Et leporem sic
 caprum tibi apponi
 jubet.

³⁴ Amor meus fatti-
 dit meretricis, quas
 facile est habere.

³⁵ Et matronas
 perit, quas difficile
 est assequi.

³⁶ Horatius loquitur.
³⁷ Amores ma-
 tronarum.

³⁸ quem modum
 querere plus prodest
³⁹ quam cupiditatem
 habere non necessa-
 rias.

⁴⁰ Et sapientiam
 cupiditates à neces-
 sariis refecere.

⁴¹ quum inflammat-
 ur libidinae.

⁴² Distentione
 membri virilis.

⁴³ Ego certe non lo-
 faciam.

⁴⁴ quæ facile parari
 possunt.

⁴⁵ Illam amo mere-
 tricem, quæ mihi
 gratificatura dabit hæc
 tres responsiones,
 nempe, 1. post Paulo
 veniam, 2. sed majori
 pretio. 3. si modo
 exierit vir: hanc
 Philodemus ait Gallia
 cybele
 sacerdotibus relin-
 quendam, ut qui
 facilius eius mores
 ferre possunt.

64 Deprehendi in adulterio miserum est.

65 Si Fabius juriconsultus (qui in adulterio olim fuit deprehensus) sit iudex in hac re constitutus, ego vincam, i. obtimebo.

S A T T R A . I I I .

Eos primum reprehendit, qui quam ad sua ipsorum vitia conniveant, in alienis videndis acumine oculorum valent. Deinde amatorum & patrum exemplo leviora vitia in amicitia dissimulanda esse docet. Postremo ad reprehensionem Stoici Paradoxi dilabitur, quo paria esse peccata dicunt.

Omnibus hoc vitium est cantoribus, inter amicos ut nunquam inducant animum cantare, rogati :

² Injussi nunquam desistant. ³ Sardus habebat Ille Tigellius ⁴ hoc. ⁵ Caesar, qui cogere posset, Si peteret per amicitiam ⁶ patris, atq; suam, non Quicquam proficeret. ⁷ si collibuisse, ⁸ ab ovo usq; ⁹ ad mala ¹⁰ citaret, Io Bacche, modo ¹¹ summa Voce, modò hac resonat ¹² cordis qua quatuor ima, ¹³ Nil aequale homini fuit illi. ¹⁴ sapè velut qui Currebat fugiens hostem : persapè velut qui ¹⁵ Funonis sacra ferret, habebat sapè ducentos, Sapè decem servos : modò reges atq; ¹⁶ retrarchas, Omnia magna loquens : modo, sit mihi mensa tripes & ¹⁷ Concha salis puri, & toga qua defendere frigus. Quamvis crassa, queat. ¹⁸ Decies centena dedisses Huic parco paucis contento, quinq; diebus Nil erat in loculis, noctes vigilabat ad ipsum Mane, diem totam sternebat, nil fuit unquam. ¹⁹ Sic impar sibi, nunc aliquis dicat mihi, Quid tu ? Nullane habes vitia ? imo alia, hauri fortasse minora. Manius absentem Novium quum carperet, Hæus tu, (Quidam ait) ²⁰ ignoras te ? an ut ignotum ²¹ dare nobis Verba putas ? ²² Egomet mi ignosco, Manius inquit. Stultius & improbus hic amor est, dignusque notari, Quum tua prvideas oculis mala ²³ lippus inunctis,

1 Inter amicos sibi familiares.

2 Non rogati cantare.

3 Hermogenes Tigellius ex Sardinia.

4 Hoc vitium cantorum.

5 Augustus.

6 Per amicitiam Julii Caesaris, patris sui per adoptionem.

7 Et si Tigellio collibuisse.

8 Ab ovo quod erat cæni initium.

9 Usq; ad poma, i. cæni finem.

10 Recitaret carmen aliquod in laudem Bacchi, sic incipiens : Io Bacche.

11 Modo voce acutissima, modo gravissima.

12 In quatuor chordis, i. instrumento choro, quatuor chordeum, Græci appellant,

13 Tæxæpæ qv.

14 In omnibus se variis offendit.

15 qui sapè currebat, velut fugiens hostem.

16 Sapè cardus amictus, velut

Virgines τανθωπιδι.

17 Terracha quartam regii partem possidet.

18 Salium ex coacha.

19 Mille sestertia si dedisses huic qui paulo ante erat tam paucus.

20 Sic inconstans.

21 Non novisti tua, quia ?

22 Putas notitire ?

23 Egomet mihi do veniam.

24 Quasi hippos, cuius oculi sunt unti.

Cur in amicorum vitiis tam cernis acutum,

Quam aut aquila, aut serpens ²⁴ Epidaurius? at tibi con-

²⁵ Evenit, inquirant vitia ut tua rursus & illi.

Iracundior est paulo. ²⁶ minus aptus acutis

Naribus ²⁷ horum hominum: rideri possit, eo quod

²⁸ Rusticius tonso toga defluit, ²⁹ & male laxus

In pede calcus hæret, at est bonus, ut melior vir

Non alius quisquam, ³⁰ at tibi amicus, at ingenium ingens

Inculto later hoc sub corpore. denique te ipsum

³¹ Concute, num qua tibi vitiorum in se verit olim

Natura, aut etiam ³² consuetudo mala, namque

³³ Neglectis urenda filix in nascitur agris.

³⁴ Illuc prævertamur: amatorem quod amica

Turpia, ³⁵ decipiunt cæcum vitia, aut etiam ipsa hæc

Delectant, veluti Balbinum ³⁶ polypus Agnæ.

Vellem in amicitia sic errarem: & isti

Errori nomen ³⁷ virtus posuisset honestum.

³⁸ At, pater ut gnati, sic nos debemus amici,

Si quod sit vitium, non fastidire, ³⁹ strabonem

Appellat ⁴⁰ patrum pater: & pullum, ⁴¹ male parvus

Si cui filius est: ut abortivus fuit olim

⁴² Sisyphus: ⁴³ hanc varum, distortis cruribus: illum

⁴⁴ Balbuti scaurum pravis sultum male talis.

Parcius hic vivit: ⁴⁵ frugi dicitur: ineptus

Et iactantior hic paulo est: ⁴⁶ concinnus amicis

Postulat ut videatur. at est truculentior, atq;

⁴⁷ Plus aquo liber: ⁴⁸ simplex fortisq; habeatur:

⁴⁹ Caldior est: acres inter numeretur, opinor,

Hæc res & jungit, iunctis & servat amicos.

At nos virtutes ipsas ⁵⁰ invertimus, atque

Sincerum capimus vas ⁵¹ incrustare. ⁵² probus quis

Nobiscum vivit? multum est ⁵³ demissus homo ⁵⁴ illi

qui distorta habet crura varum appellat. ⁴⁴ Balbutiendo appellat scaurum, i. habentem talos estantes.

⁴⁵ Homo frugi dicatur & temperatus. ⁴⁶ Elegans & politus. ⁴⁷ Libere veritatem eloquens.

⁴⁸ Non bilinguis. ⁴⁹ Ferventior & iracundior est. ⁵⁰ Amicorum virtutes male interpretamur.

⁵¹ Vitiis succo vas inquinare, vel impuro rectorio deformare. Est Allegoria. ⁵² Si quis probus.

⁵³ Abiectionem dicitur a nobis. ⁵⁴ Si quis tardus est (i. tardius sentit), eum pinguem appellamus, i. crassum & rostem.

²⁴ Serpens Epidaurius ponitur pro quovis dracone.

²⁵ Ut sint aliqui, qui velint invicem inquirere tua vitia.

²⁶ Ineptus ad congreffus hominum dicacium, quorum scommata ferre non possent.

²⁷ qui hodie vivunt.

²⁸ quod illi imperitius tonso toga malo est composita.

²⁹ Calceus valde laxus.

³⁰ Ferendus igitur & amandus.

³¹ Te ipsum diligenter examinato, num qua vitia tibi natura ingeneraverit.

³² Assiduitas peccandi.

³³ Sic animus sine philosophia cultura scæet vitilis.

³⁴ Nos eò veritatis priusquam de amicorum officio aut vitiis agimus, ut explicemus quod turpia vitia amice decipiunt cæcum, &c.

³⁵ Non amicum veritatem ab amatore.

³⁶ Morbus puridus in vitibus Agnæ, Balbini amica.

³⁷ Ars imposuisset.

³⁸ Ut patet non fastidit vitium gnati.

³⁹ Strabonis oculi sunt distorti.

⁴⁰ Patrum habet oculos semiclosos.

⁴¹ Filius nimis exiguus.

⁴² Filius M. Antonii triumviri, statura vix bipedalis, sed ingenii acutissimi. ⁴³ Hunc

⁴⁴ Libere veritatem eloquens.

⁴⁵ Non bilinguis.

⁴⁶ Ferventior & iracundior est.

⁴⁷ Amicorum virtutes male interpretamur.

⁴⁸ Vitiis succo vas inquinare, vel impuro rectorio deformare. Est Allegoria.

⁴⁹ Si quis probus.

⁵⁰ Abiectionem dicitur a nobis.

⁵¹ Si quis tardus est (i. tardius sentit), eum pinguem appellamus, i. crassum & rostem.

Tardo, recognomen pinguis damus,⁵⁵ hic fugit omnes
 Infidias, nullique malo latus⁵⁶ obdit apertum?
 (⁵⁷ Quum genus hoc inter vita versetur,⁵⁸ ubi acris
 Invidia atque vigent ubi⁵⁹ crimina)⁶⁰ pro bene sano
 Ac non incauto, fictum astutumque vocamus.

⁶¹ Simplicior si quis (qualem me saepe libenter
 Obtulerim tibi Maecenas) ut fortè legentem

⁶² Aut itacitum impellat quovis sermone⁶³ molestus:
 Communi sensu planè caret, iniquimus, cheu

Quàm temerè in nosmet legem sancimus⁶⁴ iniquam
 Nam vitiiis nemo sine nascitur: optimus ille est,

Qui minimis⁶⁵ urgetur, amicus dulcis, ut æquum est,
 Cum mea compenset vitiiis bona: pluribus⁶⁶ hisce

(Si modò plura mihi bona sunt) inclinè: amari
 Si volet: hac lege,⁶⁷ in trutina ponetur eadem.

Qui, ne tuberibus⁶⁸ propriis offendat amicum,
 Postulat, ignoscat⁶⁹ verrucis illius, æquum est,
 Peccatis veniam poscentem, reddere rursus.

⁷⁰ Denique; ⁷¹ quatenus excidi penitus vitium iræ,
 Cetera item nequeunt stultis hærentia: cur non

⁷² Ponderibus modulisque suis, ratio vititur? acres
 Ut quæque est, ira supplicis delicta⁷³ coercet?

Si quis eum servum, patinam qui tollere iussus,
 Semefos pisces tepidumque⁷⁴ ligurierit jus,

In cruce suffigat: ⁷⁵ Labeone infanior inter
⁷⁶ Sanos dicatur, quanto hoc furiosus atque

Majus peccatum est? paulum deliquit amicus:
 Quod nisi⁷⁸ concedas, habere injuriis: acerbis

Odisti, & fugis, ut ⁷⁹ Drusonem debitor aris:
 Qui nisi, quum tristes⁸⁰ misero venire⁸¹ calenda,

⁸² Mercedem aut nummos⁸³ unde, unde extricat, amaras
⁸⁴ Porrecto jugulo historias, captivus ut audit.

Comminxit lectum⁸⁵ potus: mensæve catillum

⁵⁵ Si quis cautior est
 adversus hominum
 fallacias.

⁵⁶ Latus offert aut
 ostendit, transitorio
 est à milite cauto vel
 gladiatore.

⁵⁷ Quum inter in-
 solium hominum
 genus versetur.

⁵⁸ quo tempore.
⁵⁹ Vigent crimina-
 ones.

⁶⁰ Pro cauto & pru-
 dentie.

⁶¹ Si quis apertior &
 alacrus ab omni dolo.

⁶² Aut si cogitabun-
 dum interpellat.

⁶³ Gravis interur-
 rator.

⁶⁴ Gravissimam le-
 gem nobis imponi-
 mus.

⁶⁵ Gravatur.
⁶⁶ Hisce mels virtu-
 tibus, cum sint vitiiis
 plures, inclinatur, id est,
 favetur.

⁶⁷ In eadem libra
 ponderabatur, i. e. ean-
 dem aequitatem in-
 venies.

⁶⁸ Quis peccatis gra-
 vioribus, Allegoria
 est.

⁶⁹ Levioribus amicit
 vitiiis.

⁷⁰ Disputat contra
 Stoicorum dogma,
 qui dicunt, Omnia
 peccata esse paria.

⁷¹ quoniam.
⁷² Equo iudicio &
 conveniente modera-
 tione.

⁷³ Cur non ita eoli-
 bet & punit?

⁷⁴ Leviter exorbue-
 rit.

⁷⁵ Labeo jurisperitus
 erat contumax, qui
 multa nimis libere
 dicebat in Augustum.

⁷⁶ Inter sapientes.
⁷⁷ Furiosus, quod fecit dominus, quam quod servus admi-
 sit. ⁷⁸ quid nisi ignoscas. ⁷⁹ Foeneratorum & malum historiarum scriptorem.

⁸⁰ Debitori.
⁸¹ Calendis, creditam pecuniam redderent debitores, vide Epod. 3. ⁸² Usuram. ⁸³ Alicundè parat.

⁸⁴ quasi jugulari mallet, quam Drusonis historias audire. ⁸⁵ Amicus tui bene potus.

Eu andri

Euandri manibus⁸⁶ tritum dejecit : ⁸⁷ ob hanc rem
 Aut positum ante mea quia pullum in parte catini
 Sustulit esuriens : ⁸⁸ minus hoc jucundus amicus
 Sit mihi ? quid faciam, si furtum fecerit ? aut si
 Prodiderit commissi⁸⁹ fide ? ⁹⁰ sponsumve negarit ?
⁹¹ Quis paria esse ferè placuit peccata, ⁹² laborant,
 Quum ventum⁹³ ad verum est, sensus⁹⁴ moresque repug-
 Atque ipsa utilitas, iusti⁹⁵ propè mater & aequi. (nant
 Quum proreperunt ⁹⁶ primis animalia terris,
 Mutum & turpe ⁹⁷ pecus, ⁹⁸ glandem atque cubilia propter
 Unguibus & pugnis, dein sustibus, atque ita¹ porrò
 Pugnant armis, quæ post fabricaverat² usus.
 Donec verba, quibus voces sensusque³ notarent,
 Nominaque invenerent, dehinc⁴ abstinere bello,
 Oppida cæperunt munire : & ponere leges,
 Ne quis fur esset, neu latro, neu quis adulter.
 Nam fuit ante Helenam⁵ cunnus teterrima belli
 Causa : sed ignotis⁶ perierunt mortibus illi,
 Quos Venerem⁷ incertam rapientes, more ferarum,
⁸ Viribus editior⁹ cadebat, ut in grege taurus.
 Fura inventa¹⁰ metu iniusti fateare necesse est,
 Tempora si¹¹ fastosque velis evolvere mundi.
 Nec natura potest iusto¹² discernere iniquum,
¹³ Dividit ut bona diversis, fugienda petendis;
¹⁴ Nec vincet ratio hoc, ¹⁵ tantundem ut peccet idemque
 Qui teneros caules alieni fregerit horti,
 Et¹⁶ qui nocturnus divum sacra legerit : adsit
 Regula, peccatis quæ pœnas irroget¹⁷ aquas :
 Ne¹⁸ scutica dignum, horribili sèstere flagello.
 Nam ut¹⁹ ferula cædas meritum majora subire
 Verbera,²⁰ non vereor : quum dicas esse pares res
²¹ Furta ²² latrocinii, & magnis parva mineriis
²³ Falce recisurum simili te, si tibi regnum
²⁴ Nec ratio probabis. ²⁵ Ut tam graviter peccet. ²⁶ qui noctu rem sacram furatus fuerit. ²⁷ Pœnas
 parvas parvis, magnas magnis peccatis. ²⁸ Loro dignum. ²⁹ Ut minore supplicio afficiat. ³⁰ Non
 vereor, ne id facias. ³¹ Furta clanculum fiunt. ³² Latrocinia sunt violentæ direptiones. ³³ Quum
 mineriis pœna simili te amputaturum parvas cum magnis flagitiis.

- ⁸⁶ Catinum antiquis
 finium, quo usus est
 Euander, Pallantis
 Arcadiæ regis nepos.
⁸⁷ quia catillum
 dejecit.
⁸⁸ Minus ob hoc.
⁸⁹ Commissi fide.
⁹⁰ Promissum.
⁹¹ Stoics.
⁹² Hærent & dubi-
 tant Stoici.
⁹³ Ad veri inquisiti-
 onem.
⁹⁴ Judicium homi-
 num requirit, qui
 aliter furem, aliter
 homicidam puniunt.
⁹⁵ quasi mater.
⁹⁶ Prima animalia, i.
 homines. Hypallage
 est.
⁹⁷ Veluti perus ratio-
 nis & orationis ex-
 pers.
⁹⁸ Glandes erant ho-
 minum primorum
 cibis.
¹ Post temporis in-
 servallum.
² Indigentia.
³ Significarent.
⁴ Abstineret ab bello.
⁵ Fuerunt ante Heli-
 nam alie mulieres,
 quæ belli causas præ-
 buerunt.
⁶ Perierunt, quia
 scriptoribus catue-
 runt.
⁷ Mullerem omnibus
 expositam, non certi
 mariti.
⁸ Vir robustior.
⁹ Occidebat, vel
 verberabat.
¹⁰ Propter incom-
 modi merum.
¹¹ Annales, i. mundi
 tempora.
¹² Distinguere iustum
 ab iniusto.
¹³ quo modo potest
 separare bona à malis.
¹⁴ furatus fuerit.
¹⁵ Pœnas
 minore supplicio afficiat.
¹⁶ Non
 vereor, ne id facias.
¹⁷ Furta clanculum fiunt.
¹⁸ Latrocinia sunt violentæ direptiones.
¹⁹ Quum

24 Irider Stoicorum

Paradoxon, nempe

sapientem esse omnia.

25 Cur optas, ut tibi

regnum permittant

homines?

26 Stoicus arguit Ho-

tarium ignorantiam,

& inquit, Num nosti

&c.

27 Chrysippus vaser-

rimus Stoicorum

sonnorum erat in-

terpres.

28 Potestate non usu.

29 quo ituc perti-

net?

30 Potest tamen ea-

nere.

31 Alfenus ex satore,

jurisconsultus claris-

simus evasit.

32 Clausa furtiva.

33 Ordo est, sic sapi-

ens est optimus opi-

flex omnis operis.

34 Adeo stultè loque-

ris, ô Stoice, ut te

pueri contumeliosi

alludant.

35 Nisi abigis barulo

tanquam scepro

regio.

36 Rumperis clamore.

37 Mercede habebitori debita,

non à rege sed ab uno de multis.

38 Non revera rex, sed secundum Stoicorum opinionem.

39 Comes.

40 Prater Crispinum Stoicum.

41 Per stulticiam.

42 Ex vicissim.

43 Et non rex.

44 qui te regem putas. Sensus est, quemadmo-

dum sapiens non est dicendus rex qui unicuique habet stipendium; sic peccata non possunt esse paria, si

quædam fin t venia digna.

Permittant homines. 24 Si dives, qui sapiens est,

Et tutor bonus, & solus formosus, & est rex?

25 Cur optas quod habes? 26 non nosti quid pater, inquit

27 Chrysippus dicat: Sapiens crepidas sibi nunquam

Nec solcas fecit: 28 tutor tamen est sapiens, 29 quo?

Ut quævis tacet Hermogenes, 30 cantor tamen, atque

Optimus est modulator: 31 ut Alfenus vaser, omni

Abiecto instrumento artis, clausaque 32 taberna,

Sutor erat: 33 sapiens operis sic optimus omnis

Est opifex, sic rex solus, 34 vellunt tibi barbam

Lascivi pueri: quos tu nisi 35 fuste coerces,

Urgeris turba circum te stante: miserque

36 Rumperis & latas, magnorum maxime regum.

Ne longum faciam dum te 37 quadrante lavatum

38 Rex ibis: neque te quisquam 39 stipator, ineptum

Prater 40 Crispinum, festabitur: & mihi dulces

Ignoscent, si quid peccavero 41 stultus, amici,

42 Inque vicem illorum pariar delicta libenter,

43 Privatúsque magis vivam, 44 te rege beatus.

SATYRA IV.

Lucilium veteres Comicos Græcos sequutum, mordacem fuisse ait. Sua autem Scripta non itidem legi ostendit, quum bona pars hominum sibi vitii alicujus conscia, se ibi perstringi sciant. Se alioqui virulentia carere, ac tantum jocose & velut paternâ quadam castigatione ad deterrandos à vitiis homines uti profitetur.

Empolis, atque Cratinus, Aristophanesque poeta, atque alii quorum comædia prisca virorum est:

1 Hi principes fuerunt inter poetas veteris Comædiæ.

2 Comædia prisca

erat paulo maleficentior quam ut aures hominum ferre possent.

si quis erat dignus³ describi quod malus, aut fuy :

Quod mœchus foret, aut sicarius, aut aliqui

⁴ Famofus : multa cum libertate notabant.

⁵ Hinc omnis pendet ⁶ Lucilius, hosce fequutus,

⁷ Mutatis tantum pedibus numerisque factus,

⁸ Emundati naris, auris componere versus.

Namque fuit ⁹ vitiosus, in hora saepe ducentos,

¹⁰ Ut magnum, versus dictabat, ¹¹ stans pede in uno.

¹² Quum fluere lulentius, ¹³ erat quod tollere velles,

Garrulus, atque piger scribendi ferre laborem,

¹⁴ Scribendi recte : ¹⁵ nam ut multum, nil moror, ecce,

Crispinus ¹⁶ minimo me provocat : ¹⁷ accipe si vis,

Accipe jam tabulas. detur nobis ¹⁸ locus, hora,

¹⁹ Custodes : videamus uter plus scribere possit,

²⁰ Diu bene fecerunt, inopis me quodque pusilli

Finxerunt animi, raro & perpauca loquentis.

²¹ At tu conclusas ²² hircinis solibus auras

²³ Usque laborantes, dum ferrum molliat ignis,

Ut mavis, imitare, beatus ²⁴ Fannius, ²⁵ ultro

Delatis capsis & imagine : quum mea nemo

Scripta legat, vulgo recitare ²⁶ timentis ob hanc rem,

Quod sunt quos genus hoc minimè iuvat, utpote plures

Culpari dignos, ²⁸ quemvis media erue turba :

Aut ob avaritiam, aut misera ambitione laborat :

²⁹ Hic nuptarum insanit amoribus, hic puerorum :

³⁰ Hunc capit argenti splendor, stupet Arabus ³¹ arc :

Hic mutat merces surgente à sole, ³² ad cum quo

Vespertinatepet regio : quin ³³ per mala præceps

Pertur, uti pulvis collectus ³⁴ turbine, nequid

³⁵ Summa deperdat metuens, aut ampliet ut rem.

³ Dignus notari.

⁴ Male fama.

⁵ Ab illis Poetis.

⁶ Lucilius Poeta Ro-

mannus, qui illorum

priscam Comediam

Latinam scia sary-

ram.

⁷ quia Lucilius usus

est versibus hexame-

tris, illi iambeis.

⁸ Acridi iudicio.

⁹ In hoc.

¹⁰ Tanquam rem

magni momenti.

¹¹ Nullo labore. &

tempore brevissimo.

¹² Cum versus pro-

funderet inventus.

¹³ Erat aliquid quod

sumeres, idque imita-

tione dignum.

¹⁴ Ut rectè scriberet.

¹⁵ Si quis multum

scribit, nihil æstimo.

¹⁶ Minimo digito,

quod est alterum con-

tempnim in certamen

provocare.

¹⁷ Verba sunt Crispi-

ni Horatium provo-

cantis.

¹⁸ In quo scribamus.

¹⁹ Nec aliena opera

utamur.

²⁰ Responder Hor-

atius.

²¹ O Crispine.

²² Solibus ex corio

hircino factis.

²³ Auras semper

sanctas Horatius me-

taphorice significat

Crispini veritas tur-

gidis fuisse & ina-

nes.

²⁴ Fannius poeta lo-

quacissimus.

²⁵ Cui non perent

memoriam ejus proleandam.

²⁶ quum nemo legat scripta mei timentis vulgo ea recitare. Primi-

tivum in possessivo subintelligitur.

²⁷ Hoc genus poetarum, scilicet Saryra.

²⁸ De medio populo

quavis in medium producit.

²⁹ Alius est adulter qui matres-familias tantum festat.

³⁰ Alium

vasa argentea delectant.

³¹ Stupuit statuis ex ære Corinthio factis.

³² Ad eum solem, id est, occi-

dentem.

³³ Per pericula & vitæ discrimina.

³⁴ Vento.

³⁵ Ne aliquid diminuat de summa, id est, de

Senatus detulit capsis, quibus libri ejus in Augusti bibliotheca reponerentur, una cum sua imagine ad memoriam ejus proleandam. ²⁶ quum nemo legat scripta mei timentis vulgo ea recitare. Primitivum in possessivo subintelligitur. ²⁷ Hoc genus poetarum, scilicet Saryra. ²⁸ De medio populo quavis in medium producit. ²⁹ Alius est adulter qui matres-familias tantum festat. ³⁰ Alium vasa argentea delectant. ³¹ Stupuit statuis ex ære Corinthio factis. ³² Ad eum solem, id est, occidentem. ³³ Per pericula & vitæ discrimina. ³⁴ Vento. ³⁵ Ne aliquid diminuat de summa, id est, de bonis congeitis.

³⁶ Omnes

SERMONUM

174

- 26 Omnes improbi & viciosi homines.
27 Versus Satyricos.
28 Est sermo vulgi in poetas, qui acres sunt in homines viciosos. Metaphora ducta à bove cornu perente, cuius cornibus ferunt alligantur. Remani, ut sibi ab illo caverent homines in via forte occurrentes.
29 Dummodo movat risum profusum sibi, i. e. suam voluptatem.
40 quodcumque semel scripserit.
41 Cuperet, ut omnes à pistrino redeuntes sciant.
42 Unde aequum hauiunt.
43 Responderet Horatius ad ea, quae in saecularum scriptores dicta fuerant.
44 His quos, agnoscere esse poetas, non dico me esse poetam.
45 Versum certis pedibus claudere.
46 Similiora sermoni quodammodo & orationi soluta, quam versibus.
47 Ut poeta nominetur.
48 quassivere, quia comediae stylus prope orationi est similis.
49 Dubitaverunt.
50 Spiritus ardens & vehemens.
51 Ac definito numero. 52 Differt ab oratione soluta, differt pro dissidet, cum dativo ponitur. 53 Solus sermo verbis puris perscriptus. 54 Est Anthypophora ad convincendum eorum argumentum, qui dicunt comediam merum esse sermonem. 55 Irascitur & Demea apud Terentium. 56 Luxuriosus, effuso. 57 Claro die. 58 Cum facibus amatores instabant amafas som. 59 Pomponius adolens libidinosus, quem Horatius vellicat quasi aliud agens. 60 Imo aequè asperè oburgatur. 61 Pomponii pater. 62 quem versum. 63 Comicus pater, qui patris personam in comedia sustinet. 64 Si eripias his terminibus quae nunc scribo, &c. 65 Syllabarum quantitatem. 66 Non in inventis, quoadmodum à solis hunc versum Manianum, sc. postquam discordia

versus, odere poetas.
Fœnum habet in cornu, longè fuge: dummodo risum
Excutiat sibi, non hic cuiquam parceret amico:
Et quocumque semel chartis ille vocit, omnes
Gestiet à furno redeuntes scire, & lacuque,
Et pueros, & anus. 43 agetum, pauca accipe contra.
Primum ego me illorum, 44 dederim quibus esse poetas,
Excerptam numero. neque enim 45 concludere versum
Dixeris esse satis; neque, si quis scribat uti nos,
46 Sermoni propriam, putes hunc esse poetam:
Ingenium cui sit, cui mens diviniore, atque os
Magna sonaturum, 47 des nominis huius honorem.
Idcirco quidam, 48 comœdia, necne poema
Esset, 49 quassivere: quod 50 acer spiritus ac vis
Nec verbis nec rebus inest: nisi quod 51 pede certo
52 Differt sermoni 53 sermo merns. 54 at pater ardens
55 Sævit, quod meretrice 56 nepos insanit amica,
Filius, uxorem grandi cum dote recuset:
Ebrius & (magnum quod dedecus) ambulet 57 ante
Noctem 58 cum facibus, numquid 59 Pomponius istis
60 Audiret leviora, 61 pater si viveret? ergo
Non satis est puris versum per scribere verbis,
62 Quem si dissolvas, qui vis stomachetur eodem
Quo 63 personatus pacto pater. 64 his, ego quae nunc,
Olim quae scripsit Lucilius, eripias si
65 Tempora certa modosque: & quod prius ordine verbum
Posterius facias, praeponeas ultima primis: (est,
66 Non, ut si solvas, POSTQUAM DISCORDIA

TETRA

BELLI

BELLI FERRATOS POSTES PORTAS-
QUE REFREGIT,

Invenias etiam ⁶⁷ disjecti membra poeta.

⁶⁸ Haftenus haec, ⁶⁹ alias, justum sit necne poema :

Nunc illud tantum ⁷⁰ quæram : meritone tibi sit

suspectum genus hoc ⁷¹ scribendi. ⁷² Sulcius acer

Ambulat, & Caprius, ⁷³ rauri male, cumque ⁷⁴ libellis :

Magnus uterque ⁷⁵ timor latronibus : at bene si quis

⁷⁶ Et vivat puris manibus, contemnat utrumque.

⁷⁷ Ut sis tu similis Cæli Berrique, latronum,

⁷⁸ Non ego sim Capri, neque Sulci : cur metuas me ?

⁷⁹ Nulla taberna meos habeat, neque ⁸⁰ pila libellos,

⁸¹ Lucis manus insudet vulgi Hermogenisque Tigellis ?

⁸² Non recito cuiquam, nisi amicis, idque ⁸³ coactus :

Non ubi vis, coramve quibuslibet. ⁸⁴ in medio qui

scripta foro recitent, sunt multi : ⁸⁵ quique lavantes :

⁸⁶ Suave locus voci resonat conclusus ⁸⁷ inanes

Hoc juvat, haud illud querentes num ⁸⁸ sine sensu,

Tempore num faciant ⁸⁹ alieno, laderè gaudes,

Inquis : & hoc ⁹⁰ studio pravius facis : an de petitem

⁹¹ Hoc in me jactis, ⁹² est autor quis denique eorum,

Vixi cum quibus ? ⁹³ absentem qui rodit amicum,

Qui non defendit, alio culpante : ⁹⁴ solutos

Qui captat risus hominum, famamque ⁹⁵ dicacis :

⁹⁶ Fingere qui non visa potest, ⁹⁷ commissa tacere

Qui nequit : ⁹⁸ hic niger est, hunc tu Romane caveto.

Sæpè tribus ⁹⁹ lectis videas cœnare ¹ quaternos :

E quibus unus avertit ² quavis aspergere cunctos,

³ Præter eum qui præbet ⁴ aquam: post, hunc quoque potus,

nem improbens. At multi sunt, &c. ⁸⁵ Lavantes in balneis. ⁸⁶ Locus cameræ in balneis suavitè voci resonat. ⁸⁷ Leves poetas hoc juvat. ⁸⁸ Scultè. ⁸⁹ Tempore incongruo. ⁹⁰ Data opera. ⁹¹ Hoc mihi obijci. ⁹² Denique quis eorum est author, id est, delator, cum quibus vixi ? nullus. ⁹³ Horatius ostendit qui sunt fugiendi tanquam homines perniciosi. ⁹⁴ Immoderatos risus. ⁹⁵ Dicacis significat jocofum cum mordacitate. Angl. A coining jester. ⁹⁶ qui potest fingere se vidisse, quam non vidit. ⁹⁷ Arcana. ⁹⁸ Hic est perniciosus & infelix. ⁹⁹ Lectis discubitoriiis. ¹ Duo de convivis in uno triclino. ² quavis ratione cunctos diceret & fallas aspergere. ³ Præter convivii magistrum. ⁴ qui præbet aquam qua lavarent convivæ. ⁵ Convivatorum etiam malitiosis insinuationibus, cum potus est.

⁶⁷ Lacerati Poetæ vestigia.

⁶⁸ Haftenus utrum satyra & comœdia sint poema? quod Horatius non dubitat.

⁶⁹ Alio tempore quaeremus.

⁷⁰ quæram à te o Romane.

⁷¹ Satyræ vel comœdiæ genus.

⁷² Accusator acerrimus, sic & Caprius.

⁷³ Agitur ut agendi valde rari.

⁷⁴ Cum libellis accusatoris, in quibus maleficorum & nominum & criminum erant scripta.

⁷⁵ Uterque horribilis latronibus.

⁷⁶ Si vivat manibus à scelere puris.

⁷⁷ quamvis tu sis similis Cæli, &c.

⁷⁸ Si ego sum accusatoribus dissimilis, cur metuas me?

⁷⁹ Et cur vis metuerè, si nulla rab. &c.

⁸⁰ Pila, est bibliopolarum columna, ad quam prostrabant libri venales.

⁸¹ quos vulgus manibus terat & Tigellius unus è vulgo?

⁸² Præterea non recito, &c.

⁸³ Non libenter.

⁸⁴ Loquitur aliquis Horatii consuetudine.

⁸⁵ Lavantes in balneis suavitè.

⁸⁶ Data opera. ⁸⁷ Hoc mihi obijci.

⁸⁸ Denique quis eorum est author, id est, delator, cum quibus vixi ? nullus.

⁸⁹ Horatius ostendit qui sunt fugiendi tanquam homines perniciosi.

⁹⁰ Immoderatos risus.

⁹¹ Dicacis significat jocofum cum mordacitate. Angl. A coining jester.

⁹² qui potest fingere se vidisse, quam non vidit.

⁹³ Arcana.

⁹⁴ Hic est perniciosus & infelix.

⁹⁵ Lectis discubitoriiis.

⁹⁶ Duo de convivis in uno triclino.

⁹⁷ quavis ratione cunctos diceret & fallas aspergere.

⁹⁸ Præter convivii magistrum.

⁹⁹ qui præbet aquam qua lavarent convivæ.

¹ Convivatorum etiam malitiosis insinuationibus, cum potus est.

Condita

6 Bacchus veritatem
eliceret cogit.

7 Bacchus, pro vino.

8 Hic, quem proxime
descripti.

9 Videtur comis tibi,
qui inimicus es
malis.

10 Vide hunc ver-
sum supra, saryra
secunda.

11 Malignus.

12 Perillus cum co-
rogam ē Capitolio
furripuit, iudicio
absolutus est.

13 Defendas his
urens verbis, Me
Capit- &c.

14. Conviva & fami-
liari.

15 quod non sit
missus in exilium
propter furtum.

16. huiusmodi oratio
occulti odii est.
Metaph. ab attramen-
to piscis loliginis, quia
alba est exerce, intus
autem nigra.

17 Virus & pestis
amicitia.

18 Vitium maledi-
centia simulata ami-
citia resta.

19 A scriptis &
animo meo.

20 Pater meus infe-
rebat hæc bona in
me, vel, pater meus
insuadendo docuit
me hoc.

21 Ut quæq; vicio-
rum fugerem, ea vicia
notando exemplis.

22 quomodo in
penuria vivat?

23 qui magno est
documentum.

24. Res familiarem
à Majoribus reli-
ctam.

25. Sædani erat
turpis moechus.

26. Maronæ.

27 Trebonius in adulterio fuit deprehensus.

28 Philosophus (inquit
Horatius) pater) causas reddet.

29 Rationes.

30 Traditam ē veteribus consuetudinem servare.

31. Pædagogus.

32. Posteaquam ætas corroboraverit membra.

33. Alienis præceptis non egibus.

Condita quum & verax aperit præcordia? Liber:

8 Hic tibi comis & urbanus, liberq; videtur,

9 Infesto nigris? ego, si risi, quod ineptus

10 Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum,

11 Lividus & mordax videor tibi? mentio si qua

De Capitolini furtis injecta? Petilli

Te coram fuerit: defendas, ut tuus est mos:

13 Capitolinus? convictore usus, amicoq;

A puero est, causaque mea permulta rogatus

Fecit: & incolumis lætor, quod vivis in urbe:

Sed tamen admiror quo pacto? iudicium illud

Fugerit, hic nigra succus loliginis, hæc est

17 Ergo mera. 18 quod vitium procul abfore? 19 charis

Atque animo prius, ut si quid promittere de me

Possum aliud, vere promitto liberius, si

Dixero quid, si fortè jocofus, hoc mihi juris

Cum venia dabis: insuevit? 20 pater optimus hoc me,

21 Ut fugerem exemplis vitiorum quaque notando.

Quum me hortaretur, parcere, frugaliter, ut que

Vivrem uti contentus eo, quod mi ipse parasset:

Nonne vides, Albi, ut malè vivat filius? atque

Barrus inops? 23 magnum documentum ne? 24 patriam rem

Perdere quis velit. A turpi meretricis amore

Quum deterreret, 25 Sædani dissimilis sis.

Ne sequeretur 26 mæchas, concessa quum venere uti

Possem, deprenti non bella est fama? 27 Treboni,

Aiebat? 28 sapiens, vitatu quidque petitu

Sit melius. 29 causas reddet: tibi mi satis est, si

30 Traditum ab antiquis morem servare, tuamque

Dum? 31 custodis eges, vitam famamque tueri

Incolumem possim. 32 simulac duraverit ætas

Membra animamque tuum, 33 nabis sine cortice: sic me

Formabat puerum dictis: & siue jubeat
ut facerem quid,³⁵ habes authorem quò facias hoc:
³⁶ Unum ex judicibus selectis³⁷ objiciebat:
Sive vetabat:³⁸ An hoc inhonestum & inutile factu
Nec ne sit, addubites,³⁹ flagret rumore malo quò
Hic atque ille?⁴⁰ Avidos vicinum funus ut agros
⁴¹ Exanimat, mortisq; metu sibi parcere cogit:
Sic teneros animos aliena opprobria sæpe
Absterrent vitis. ⁴² ex hoc ego sumus ab illis,
Perniciem quacumq; ferunt, mediocribus, & quic
Ignoscas, vitis ⁴³ teneor fortassis, & ⁴⁴ istinc
Largiter abstulerit longa ætas, ⁴⁵ liber amicus
⁴⁶ Consilium proprium. neq; enim quum ⁴⁷ lectulus aut me
Porticus exceperit, ⁴⁸ desum mihi: ⁴⁹ Rectius hoc est:
Hoc faciens, vivam melius. ⁵⁰ sic dulcis amicis
Occurrat. ⁵¹ hoc quidam non belle: num quid ego illi
⁵² Imprudens olim faciam simile? Hæc ego mecum
⁵³ Compressis agito labris, ubi quid datur otii,
⁵⁴ Illudo chartis, hoc est mediocribus illis
Ex vitis unum, cui si ⁵⁵ concedere nolis,
⁵⁶ Multa Poetarum veniat manus, auxilio qua
Sit mihi. nam ⁵⁷ multo plures sumus: ac veluti te
⁵⁸ Judæi cogemus in hanc concedere ⁵⁹ turbam.

⁴⁸ Negligo quod mei est officii. ⁴⁹ Hæc tacitus mecum loquor. ⁵⁰ Sic, i. si illud faciam, &c. ⁵¹ Hoc quidam non fecit belle. ⁵² Faciam insciens? Dii prohibeant. ⁵³ Hæc tacitus mecum agito. ⁵⁴ Mando literis & ludibundus Sartyas scribo. ⁵⁵ Ignoscere. ⁵⁶ Innumera Poetarum multitudo venire debet nobis auxilio. ⁵⁷ Sumus valde multi. ⁵⁸ Judæi sub imperio Octavianii, Romæ cohibent multos in suam religionem transire. ⁵⁹ In hanc Poetarum multitudinem.

S A T T R A V.

Irer suum ab urbe Roma Brundisium usque describit, exemplo Lucilii, qui itidem quoddam iter suum descripserat. Narrat autem quæ risu digna in eo contigerant: inter quæ primum locum obtinet duorum scurrarum Sarmenti & Mellii faceta contentio.

Egressum magna me exceperit¹ Aricia Roma
Hospitio medico: rhetor² comes Heliodorus,

Græcorum

³⁴ Sic me pater erudiebat.
³⁵ Sunt verba patris sui.

³⁶ Unum ex equestri ordine, unde judices eligeantur.

³⁷ Ante oculos ponebat.

³⁸ Dicebat pater, An hoc, &c.

³⁹ quum labore publica infamia hæc atque ille?

⁴⁰ Adeo intrepidentes, ut quovis citos sine discrimine vorent.

⁴¹ quemadmodum mors vicini terret agros avidos: Sic, &c.

⁴² Ex hoc patre ejusq; præceptis.

⁴³ Obnoxius sum fortasse vitis parvis & quibus ignoscere debes.

⁴⁴ Ab his vitis mediocribus.

⁴⁵ Amicus liberè vitia nostra etiam occultissima exagitat.

⁴⁶ Consilium, quod quisque suapte sponte capit.

⁴⁷ quum in lectulo jaceo vel in porticu deambulo.

⁴⁸ Sic, i. si illud faciam, &c. ⁵¹ Hoc quidam non fecit belle. ⁵² Faciam insciens? Dii prohibeant. ⁵³ Hæc tacitus mecum agito. ⁵⁴ Mando literis & ludibundus Sartyas scribo. ⁵⁵ Ignoscere. ⁵⁶ Innumera Poetarum multitudo venire debet nobis auxilio. ⁵⁷ Sumus valde multi. ⁵⁸ Judæi sub imperio Octavianii, Romæ cohibent multos in suam religionem transire. ⁵⁹ In hanc Poetarum multitudinem.

¹ Aricia, parva civitas in via Appia, distans ab urbe Roma stadia 60.

² Facundus comes in via pro vehiculo est.

2 Inde venimus ad
 mercatum Apii op-
 pidi.
 4 Nautis reſertum &
 plenum.
 5 Caupones res quas
 vendunt; maligna
 menſura metiri con-
 ſueverunt.
 6 Bidas; conſecimus.
 7 Expeditis viatori-
 bus.
 8 Unius diei iter.
 9 Eſt via Appia
 ruinus laborioſa tandem
 ambulantiſus propter
 diverſorum frequen-
 tiam.
 10 Propter aquam
 paluſtrem & ſordi-
 dam.
 11 Non conno.
 12 Gravat.
 13 Jam nox appro-
 pinquabat.
 14 Sydera & ſtellaſ
 ſpargere.
 15 Tum ſervi.
 16 Ingerbant.
 17 Hac navem ap-
 plica. Verba ſunt
 ſervorum a dominiſ
 præmiſſorum.
 18 Nimis muſeos in
 navim imponis.
 19 Dum nautam a
 nautis petitur.
 20 Mula quæ navim
 e ripa contra aquam
 traheret.
 21 Moſſeti cutices.
 22 Depellunt ſom-
 nos.
 23 Plenus vine malo,
 vide ſupra, Sat. 1.
 24 Viator qui mulam
 moderabatur.
 25 Contentioſe uter
 præceſſerit in amiceſ
 Jaulibus decantandiſ.
 26 Funes, quibus mula traheret navim.
 27 Nè navis per paludeſ vagaretur.
 28 Temerè iracundiſ
 & iracundiam celeriter deponendiſ. Angl. *braine ſick*. 29 Exponitur e nave,
 J. tranſſectamur. 30 Apoſtrophæ eſt ad Feroniam damam, ex cuſus ſacro fonte ſumpta aqua ma-
 nus & ora abluunt prandium ſumpruri. 31 Lentè ambulamus propter loci acclivi-
 tatem & ſtomachi repletionem. 32 Anxur, Viſtorum oppidum prominens in mare. 33 Juriconſultuſ quem
 M. Antoniuſ miſerat ad Auguſtuſ. 34 Amicorū diſſidenter phare. 35 Oculorum medicamenta.
 37 Illinebam. 38 Homo abſolutuſ & perfectuſ.

factus homo,³⁹ Antoni, non ut magis alter, amicus,
 Fundos Ausidio Lusco prædare libenter
 Linquimus,⁴¹ insani ridentes præmia scriba,
 Prætextam & latum⁴³ clavum, prunaq;⁴⁴ batillum,
 In Mamurarum lassi deinde urbe manemus;
 Murana præbente⁴⁶ domum, Capitone⁴⁷ culinam.
 Postera lux oritur multo gratissima: namque
 Plotius & Varius⁴⁸ Sinuessa, Virgiliusque
 Occurrunt: ⁴⁹ animæ, quales neque⁵⁰ candidiores
 Terra tulit, neque quis me sit devinctior alter.
 O qui complexus, & gaudia quanta fuerunt!
 Nil ego contulerim jucundo⁵² sanus amico.
 Proxima Campano ponti quæ villula,⁵⁴ tectum
 Præbuit: & ⁵⁵ parochi quæ debent ligna, saleque.
 Hinc muli Capuæ cliteſſas⁵⁷ tempore ponunt.
 Lusum it Macenas: dormitum ego, Virgiliusque.
 Namque pila⁵⁹ lippis inimicum, & ludere⁶⁰ crudis.
 Hinc nos⁶² Cocceii recipit⁶³ plenissima villa,
 Quæ super est Claudi cauponas.⁶⁴ nunc mihi paucis
 Sarmenti scurræ pugnam Messique Cicerri
 Musa velim memores: ⁶⁵ & quo patre natus uterque
 Contulerit lites.⁶⁷ Messî clarum genus Osci:
 Sarmenti⁶⁸ domina extat, ⁶⁹ ab his majoribus orti
 Ad pugnam veniære⁷⁰ prior Sarmentus, Equi te
 Esse⁷² feri similem dico. Ridemus: & ipse
 Messius, Accipio.⁷³ caput & movet: ⁷⁴ O, tua cornu
 Nî foret⁷⁵ exsecto frons (inquit) quid faceres? quum

39 Ita Antoni amicus
 ut non alius magis.
 40 Oppidum in via
 Appia dextror um.
 41 Scribæ superbie-
 ntis ob præturam, in
 qua se gessit insolent-
 rer, dignitatis insigni-
 tas ornatus in Fundis,
 parvo municipio,
 quasi Romæ prætor
 fuisset.
 43 Togam prætori-
 am.
 44 Vestem senatori-
 am latis clavis orna-
 tam.
 44 Foculum in quo
 sub adventum hōpi-
 rum vel convivarum
 suavis suffragium fiat.
 45 In Formis, ubi
 natus est Mamura
 eques Ro-nobilissi-
 mus.
 46 Hospitium sive
 tectum.
 47 Cenam dante
 Capitone.
 48 Sinuessa est civi-
 tas ad Lirim fluvium
 clara ob vini copiam.
 49 Homines tales.
 50 Innocentiores,
 integrioris.
 51 Et quibus non sit
 alter me devinctior.
 52 quandiu sana me-
 moria sum, ego nihil
 conferendum putabo
 cum dulci amico.
 53 Villula quæ pro-
 xima est, &c.
 54 Tecto nos recepit:
 missis res necessarias
 permoverent. 58 Pila
 palmaria. 59 Lippus erat Horatius, Virgilius
 male decoquentibus plurimum nocet. 61 A villula Capuana. 62 Villa quam Cocceius condidit.
 63 Villa copiosissima, quæ est supra cauponas Claudi, oppidi ab Appio Claudio conditi. 64 Faceto
 in re ridicula Horatius invocat Mulas. 65 quo genere natus. 66 Litigant. 67 Osci (populi Italici
 turpissimi) erant clarum genus Messii; satis Ironice dictum. 68 Ergo Sarmentus servus erat, & adhuc
 vix liber. 69 Ab obscenis & obscuris parentibus orti. 70 Sarmentus loquitur, Dico, &c. 71 Indo-
 miri & grandis equi te similem dico. 72 Messius respondens, accipio (Inquit) convivium quo me
 prociindis. 73 Caput agitat quasi minitans Sarmento. 74 Sarmentus Messium acerbis deinde
 75 Cornu exsectum apparebat ex insigni cicatrice quæ frons erat deformata. Notat fortasse vestigium

76. quasi boi mutilatus.

77. Cicero.

78. Impolitam & hirsutam frontem.

79. Ex sinistra parte faciei.

80. In magnas verrucas, quæ insistant, cornu in nascentur in fronte gentis Campaniæ.

81. Ut saltando exprimeret Polyphemum.

82. Propter scædam cicatricem & faciei hirsutiem.

83. Propter magnam corporis staturam.

84. Multa Cicerrus dixit in Sarmentum.

85. Catenam, quæ fuerat ligatus, quasi servus, & quæ, iam manumissus, fuerat liberatus.

86. Rogabat nam à focò diis Laribus sacro catenam suspendisset.

87. Nihilominus servum esse.

88. Quod à domina sua nimis parçè aleretur.

89. Ad diurnum vitium.

90. Urbem in agro Samnitum.

91. Hospes diligens & officiosus.

92. Igni dispersio.

93. Contingere.

94. Rapere è flamma ut cenam servarent.

95. Videre licebat.

96. Non erant illi monte Horario, quia ipse natus est in Appulia.

97. Ventus Appuliæ infestus.

98. Nunquam erepsissemus, i. transvisissemus. 99. Trivicum, oppidum est in finibus Campaniæ. 1. Fumo lachrymas excutiente. 2. Ramos humidos vel virides. 3. Puellam quæ promissus non fuerat. 4. Somnus me opprimit. 5. Animo & corpore. 6. Visione aliqua & specie animo oblata. 7. deminis eruptione, quæ fit in somno. 8. A villa Trivici celeriter vehimur rhedis. 9. Equosurium. Non fecit, quia in versu hexametrum hæc dictio Equosurium stare non potest. 11. Per signa hoc oppidum describere. 12. Aqua venditur. 13. Viator providus. 14. Panem portare.

76 Sic mutilus minitaris? At 77 illi scæda cicatrix

78 Setosam 79 lævi frontem turpaverat oris.

80 Campanum in morbum, in faciem permulta jocus, Pastorem saltaret uti 81 Cyclopa rogabat:

Nil illi 82 larva aut tragicis opus esse 83 cothurnis.

84 Multa Cicerrus ad hæc donasset jamne 85 catenam

86 Ex voto Laribus, querebat scriba quod esset,

87 Deterius nihilo domina jussu esse, rogabat

Denique cur unquam 88 fugisset: cui 89 satis una

Farris libra foret, gracill sic, tamque pusillo.

Prorsus jucundè cenam produximus illam.

Tendimus hinc recta 90 Beneventum: ubi 91 sedulus hospes

Penè arsit, macros dum turdos versat in igne.

Nam vaga per veterem dilapso flamma culinam

92 Vulcano summum properabat 93 lambere lectum.

Convivas avidos, cenam, servosque timentes

94 Tum rapere, atque omnes restinguere velle 95 videres.

Incipit ex illo montes Appulia 96 notos

Ossentare mihi, quos torret 97 Attabulus: & quos

Nunquam 98 erepsimus, nisi nos vicina 99 Trivici

Villa recepisset, lachrymoso non sine fumo,

2 Udos cum solis ramos urente camino.

Hic ego 3 mendacem stultissimus usque puellam

Ad mediam noctem expecto, 4 somnus tamen avertit

5 Intantum veneri: tum immundo somnia 6 visu

7 Nocturnam vestem maculant, ventremque supinum.

Quatuor 8 hinc rapimur viginti & millia rhedis,

Mansari 9 oppidulo, quod versu dicere 10 non est:

11 Signis perjacile est. 12 venit vilissima rerum

Hic aqua: sed panis longè pulcherrimus, ultro

13 Callidus ut soleat humeris 14 portare viator,

¹⁵ Nam Canusi-lapidosus : aquæ non ditior urna,
¹⁶ Qui locus à forti Diomede est conditus olim.
 Flentibus hinc Varius ¹⁷ discedit mæstus amicus,
 Inde ¹⁸ Rubos fessi pervenimus, utpote longum
 Carpentis iter, & factum ¹⁹ corruptius imbri.
²⁰ Postera tempestas, melior : ²¹ via pejor, ad usque
²² Bari mænia pisces : dehinc ²³ Gnatia lymphis
²⁴ Iratis extructa dedit risusque jocosque :
 Dum ²⁵ flamma sine, thura ²⁶ liquefcere limine sacro
 Persuadere ²⁷ cupit, ²⁸ credat Judæus ²⁹ appella :
 Non ego, namque deos ³⁰ didici ³¹ securum agere ævum :
 Nec si quid miri faciat natura, deos id
³² Tristes ex alto cæli ³³ demittere tectis.
³⁴ Brundusium longæ finis chartaque viaque.

²⁵ Sine igne. ²⁶ Incendi & absumi in primo templi aditu. ²⁷ Dum Gnatia cupit, id est, populus
 Gnatia. ²⁸ Credat Judæus sacrificium sine igne absumi. ²⁹ Judæus recurrit & circumcisi
³⁰ Didici ab Epicuro. ³¹ Sine cura rerum humanarum. ³² Deos felicitos aut iratos. ³³ Demittere
 in terras. ³⁴ Brundisium finem fecit longi itineris & hujus sermonis.

¹⁵ Canusi oppidum
 Appulie durus est
 panis.
¹⁶ Non ditior, i.
 haud multo magis
 abundans aqua, quam
 Equorarium.
¹⁷ Discedit ad castra
 Cæsaris eum Mæce-
 nate & Cocceio.
¹⁸ Oppidum Campa-
 niæ.
¹⁹ Nobis molestius
 propter pluviam.
²⁰ Postera dies magis
 est serena.
²¹ Post pluviam.
²² Barium est oppi-
 dum Appulie, quod
 à mari alluitur.
²³ Gnatia est oppi-
 dum Salentinum.
²⁴ Propter magnam
 in eo oppido dulcis
 aquæ penuriam.

SATYRA VI.

Reprehendit vanum populi Rom. de nobilitate judicium,
 quod eam stemmatum antiquitate non virtute metire-
 tur, & nobilitate illa non præditos ad magistratus non
 libenter admitteret. Sibi non eadem ratione amicitiam
 Mæcenatis, qua tribunatum, posse quenquam invidere :
 quum hæc non fortunæ fuerit, sed virtutis commenda-
 tione quæsitæ sit. Tandemque suam conditionem longè
 meliorem, in vita privata ostendit, quam in magistratu
 esse possit.

Non, quia, ¹ Mæcenas, Lydorum quicquid Etruscos
 Incoluit fines, nemo generosior est te :

¹ O Mæcenas,
 non ideo suspen-
 dis ignotos an-
 ti-

adulco, quia generosior est te nemo omnium Lydorum, qui Etruriam incoluerat.

N

Nec

Nec, quod avus tibi maternus fuit atque paternus,
Olim qui² magnis legionibus imperitarint:

³ Ut plerique solent, ⁴ naso suspendis adunco

⁵ Ignoratus: ut me⁶ liberino patre natum.

Quum⁷ referre negas, quali sit quisque parente

Natus,⁸ dum ingenuus: persuades hoc tibi verè,

Ante potestatem⁹ Tulli, atque ignobile regnum,

Multos saepe viros¹⁰ nullis majoribus ortos,

Et vixisse probos, amplis¹¹ & honoribus auctos.

Contra, Lavinum,¹² Valerigenus,¹³ unde superbus

Tarquinius regno pulsus fuit, unius assis

Non unquam pretio pluri¹⁴ licuisse: ¹⁵ notante

Judice, quem nosti, populo: ¹⁶ qui stultius honores

Saepe dat indignis, & ¹⁷ fama servit ineptus:

Qui stupet in titulis & ¹⁸ imaginibus. ¹⁹ quid oportet

Not. facere, à vulgo longè latèque remotos?

²⁰ Namque esto: populus²¹ Lavino mallet honorem

Quam Decio mandare²² rovo: censorque²³ moveret

Appius, ingenuo si non essem patre natus:

²⁴ Vel meritò quoniam in propria non²⁵ pelle quiessem.

²⁶ Sed fulgente trahit constrictos²⁷ gloria curru

²⁸ Non minus ignotos generosis,²⁹ quò tibi Tulli

³⁰ Sumere depositum clavum, fierique³¹ tribunum?

Invidia accrevit,³² privato qua minor esset.

Nam³³ ut quisque³⁴ insanus nigris medium impediit crus

³⁵ Pellibus, & latum demisit pectore³⁶ clavum:

³⁷ Audit continuò, quis homo hic est? quo patre natus?

Ut si qui aegrotet, quo morbo³⁸ Barrus, haberi

2 Legionibus plenis,
que decem cohorti-
bus constabant.

3 Ut solent ramidi,
claris parentibus
orti.

4 Vasse derides.

5 Ignobiles & infimis
sortis homines.

6 Liberinus est filius
Liberii, i. servi ma-
numissi.

7 Interesse negas.

8 Dum bonis moribus
est imbutus, & cujus
pater servitutem non
servivit.

9 Ante potestatem
Tulli fecit regis Ru-
ex serva captiva nati,
cujus regnum Idcirco
appellat ignobile,
regnare tamen op-
time.

10 Obscuris.

11 Valerii Publicolis
filium.

12 A quo, cum Junio
Bruto.

13 Aestimatum esse.

14 Populo judicante.

15 Stultus populus
nullo consilio du-
ctus.

16 Generis splen-
dori.

17 Majorum statuis
antiquitatis testibus.

18 qui populo sumus
sapientiores.

19 Demus quod po-
pulus mallet, &c.

20 Homini nobilissi-
mo.

21 Ignobili familia
nato.

22 A perendo magistratu me ut indignum summo verat.

23 Atque id valde meritis.

24 In proprio statu, ducta Metaph. ab asino Cumano pellem leonis induente.

25 Aurato curru quasi victos.

26 Gloriz cupiditas.

27 Ignobiles & quæ ac nobiles.

28 quo tibi profuit?

29 Recipere senatoriam vestem, i. dignitatem tibi à Cæsare ademptam.

30 Militum.

31 Nullam dignitatem habenti.

32 Sciam ut.

33 Idem insanus, quia ignobilis & obscurus homo insignis senatoria sibi sumat.

34 Calceis senatoriis usque ad medium crus subductis.

35 Tunicam laci clavi cui laci clavi erant affluci: quod erat insignis majorum magistratuum.

36 A populo.

37 Si quis aegrotet animi morbo, scil. adulterandi studio.

38 Homo nimis compunctus mulieris.

Et cupiat formosus: eat quacunque puellis
 Injiciat curam quærendi singula: quali
 sit facie, sura quali, pede, dente, capillo:
 Sic qui promittit cives, urbem sibi cura,
 Imperium fore & Italiam, & delubra deorum:
 Quo patre sit natus, num ignota matre inhonestus,
 Omnes mortales curare & ³⁹ querere cogit.

⁴⁰ Tunc Syri Dama, aut Dionysi ⁴¹ filius, audes
⁴² Dejicere è saxo cives? aut tradere ⁴³ Cadmo?
⁴⁴ At Novius collega gradu post me sedet uno.
 Namq; est ⁴⁵ ille, pater quod erat meus. ⁴⁶ hoc tibi Paulus
 Et Messala videris, at hic, si plaustra ducenta,
 Concurrantque foro tria funera, ⁴⁷ magna sonabit
 Cornua, quod vincatque tubas: ⁴⁸ saltem tenet hoc nos.
 Nunc ad me redeo libertino patre natum;

Quem ⁴⁹ rodunt omnes libertino patre natum,
⁵⁰ Nunc quia Mæcenas tibi sum ⁵¹ convictor: ⁵² at olim
⁵³ Quoddam mihi pareret legio Romana tribuno.

⁵⁴ Dissimile hoc illi est, quia non ut ⁵⁵ forsit ⁵⁶ honorem
 fure mihi ⁵⁷ inuideat qui vis, ita te quoque ⁵⁸ amicum:
 Prasertim ⁵⁹ cautum dignos assumere, prava
 Ambitione procul: felicem dicere ⁶⁰ non hoc
 Me possum casu, quoddam te ⁶¹ sortitus amicum.

Nulla etenim mihi te fors obtulit: optimus olim
 Virgilius, post hunc Varius, dixere quid essem,
 Ut veni coram, ⁶² singultim pauca loquutus,

⁶³ Infans namque pudor prohibebat plura profari)
⁶⁴ Non ego me claro natum patre, non ego circum
 Me ⁶⁵ Saturejano vestari rura caballo

Sed quod eram narro. ⁶⁶ respondes (ut tuus est mos)
 Pauca: abeo, & revocas nono post mense, jubeque

³⁹ Cogit curiosè
 percontari de se &
 suis natalibus.

⁴⁰ Apostrophe po-
 puli Rom. in igno-
 biles ad honores &
 imperium evectos.

⁴¹ E servo quopiam
 natum.

⁴² Audes precipitare
 à saxo Tarpejo no-
 xiam, & damnarum,
 id est, audes tu tribu-
 natu fungi.

⁴³ Tradere carnifici.

⁴⁴ Respondet filius
 Damæ, dicens colle-
 gam suum se esse
 ignobiliorum.

⁴⁵ Est ille liberrus,
 cum ego sim liber-
 tinus.

⁴⁶ In hoc quod col-
 lega tuo sis superior,
 videris esse nobilis ut
 Paulus, sunt verba
 Horatii vel alius civis
 Romani.

⁴⁷ Vocem edit, quam
 omnem strepitum
 vincat.

⁴⁸ Quæ vocis mag-
 nitudine sicut nos fu-
 stinere ejus ignobili-
 tatem.

⁴⁹ Omnes clanculam
 mordent.

⁵⁰ Nunc me mor-
 dent.

⁵¹ Sum tibi familia-
 ris & conviva.

⁵² Dissimile est tribunum militum olim fuisse
 tibi hodie familiarem esse.

⁵³ Fortasse.

⁵⁴ Honor nonnunquam mandatur indignis.

⁵⁵ Invidere
 punit.

⁵⁶ Non hac forte possum
 iudicare me felicem.

⁵⁷ quod natus sum te amicum.

⁵⁸ Postquam.

⁵⁹ Sermonem interruptum.

⁶⁰ Pulor. elinguis.

⁶¹ Ego non narro.

⁶² Equo in Saturejans, id est, Apulis pascuis nato.

⁶³ Tu

66 Non generis splendore, sed virtus probitate.
 69 Viriis parvis.
 70 Lupanaria, fornice.
 71 Si vivo animo puro & vita incerta.
 72 Hanc virtutum pater mihi causa fuit.
 73 qui quamvis esset pauper macro agello.
 74 In ludum Flavi calculi toris, qui artem Arithmeticam docebat.
 75 Magnis patribus vari.
 76 Habentes loculos suspensos.
 77 In qua tribula numerare discunt.
 78 Idibus quorum octo sunt dies.
 79 Mercedem Flayio numerandi magistro datam.
 80 Sed me puerum.
 81 Propter teneram aetatem.
 82 Filios vel pronepotes suos.
 83 Adeo ut si quis vestitum & comitum meum in turba vidisset.
 84 Ex avito patri monio.
 85 Pater meus.
 86 Verecundum.
 87 Maledictio.
 88 Aliquando.
 89 Si me ad hoc institueret, ut praeconem vel coactor, id est, publicorum minimus.
 90 si me scilicet praconem aut co-
 91 Nil me poenitere debet, quamdiu scius sum.
 92 Arque ideo. 93 Non sic me defendam, &c. 94 Sui vitio & culpa.

Esse in amicorum numero: magnum hoc ego duco,
 Quod placui tibi, qui turpi seceris honestum,
 Non patre praelaro, sed vita & pectore puro.
 Atqui si vitiis mediocribus ac mea paucis
 Meniosa est natura, alioquin recta (velut si
 Egregio inspersos rependas corpore naevos)
 Si neque avaritiam, neque sordes, ac mala lustra
 Objiceret verè quisquam mihi: purus & insons
 (Ut me collaudem) si vivo, & charus amicis:
 Causa fuit pater his: qui macro pauper agello,
 Noluit in Flavi ludum me mittere, magni
 Quod pueri magnis è centurionibus orti,
 Lavo suspensi loculos tabulamque lacerto
 Ibant octonis referentes idibus aera.
 Sed puerum est ausus Romam portare, docendum
 Artes, quas doceat qui vis eques atque senator
 Semet prognatos, vestem, servosque sequentes
 In magno ut populo si quis vidisset, avita
 Ex re praeberi sumptus mihi crederet illos,
 Ipse mihi custos incorruptissimus omnes
 Circum doctores aderat, quid multa? pudicum
 (Qui primus virtutis honos) servavit ab omni
 Non solum factu, verum opprobrio quoque turpi:
 Nectimuit, sibi ne vitio quis verteret olim,
 Si praeconem parvas, aut (ut fuit ipse) coactor
 Mercedem sequeretur: neque ego essem quaestus, ob hoc
 nunc
 Laus illi debetur, & à me gratia major.
 Nil me poeniteat sanum patris bujus: eoque
 Non, ut magna dolo factum negat esse pars,
 Quod non ingenuos habeat clarosque parentes,
 Sic me defendam, longè mea discrepat istis
 Et vox & ratio, nam si natura juberet

A certis annis ævum ⁹⁵ remeare peractum,
 Atque alios ⁹⁶ legere ad fastum quoscunque parentes
⁹⁷ Optaret sibi quisque : meis contentus, ⁹⁸ honestos
 Fascibus & sellis nolim mihi sumere : demens
 Judicio vulgi, sanus fortasse tuo : quod
 Nolle ⁹⁹ onus (haud unquam solitum) portare molestum,
 Nam mihi continus major querenda foret ¹ res,
² Atque salutandi plures : ducendus & unus
³ Et comes alter, uti ne solus rursus peregrine
 Exirem : plures calones atque caballi
 Pascendi : ducenda ⁴ pferorruta. nunc mihi ⁵ curto
 Ire licet mulo, vel, si liber, usque Tarentum :
⁶ Mantica cui lumbos onere ulceret, atq; ⁷ eques *armos*
 Objiciet nemo ⁸ sordes mihi, quas tibi ⁹ Tulli,
 Quum ¹⁰ Tiburte via prætorem quinque sequuntur
 Te pueri, ¹¹ lasanum portantes, ¹² ænophorumque,
¹³ Hoc ego commodius, quàm tu, præclare Senator,
 Millibus atque aliis, vivo, quacunque ¹⁴ libido est,
 Incedo solus : percontor ¹⁵ quanti olus, ac far :
¹⁶ Fallacem circum. ¹⁷ vespertinumque pererro
 Sæpe forum : ¹⁸ assisto divinis : inde domum me
 Ad porri & ciceris refero ¹⁹ lagani que catinum.
 Cœna ministratur ²⁰ pueris tribus : & ²¹ lapis albus
 Pocula cum cyatho duo sustinet, ²² astat echinus
²³ Vilis, cum patra ²⁴ guttus, ²⁵ Campana suppellex ;
 Deinde eo dormitum, non sollicitus, mihi quod cras
 Surgendum sit mane, ²⁶ obeundus Marsya, qui se
 Vultum ferre negat Noviorum posse ²⁷ minoris.
²⁸ Ad quartam jaceo post hanc vagor ; aut ego ²⁹ lecto
 Aut scripto quod me tacitum juvet ; unguor ³⁰ olivo

95 Repuerare.
 96 Eligere ad alienationem.
 97 Ut alios parentes quisque sibi optaret.
 Ego meis contentus nolim, &c.
 98 Parentes omnes magistratum insequi.
 99 Nobilitatis onus.
 1 Divitia & opes.
 2 Suffragiorum vel ambicionis causa.
 3 Honoris curia.
 4 Vehicula Gallia.
 5 Mulo qui caudam habet decurram.
 6 Pera in qua res necessaria ferebantur.
 7 Sessor.
 8 Avaritiam vel ignobilitatem.
 9 De quo superius.
 10 Via, quæ Tibur ducit.
 11 Vas, in quo olus exoneratur. Apul.
 a close strole.
 12 Vas, in quo vinum ferebatur.
 13 In hac re & multis aliis.
 14 Volucres.
 15 quanti venditur olus.
 16 In circo fallaces.
 17 Astrologi & summorum interpretes erant frequentes.
 18 Vespert.
 19 Interitum rebus divinis vel rerum futurarum divinationibus, nempe in Circo.
 20 Oleris catinum.
 21 A pueris tribus.
 22 mensa marmorea.
 23 Parvi pretii.
 24 Ex gutto vinum guttatim seu minutatim fundebatur.
 25 Vasa fictilia in Campana facta.
 26 Obeunda prima pars fori, ubi posita est statua Marsyæ in litigatorum retortione.
 27 Deorum fratrum Noviorum junior erat improbius litigator, qui ad hanc statuam summo mane rursus foret veneratur.
 28 Ad horam quartam.
 29 Lecto aut scripto.
 30 Oleo, non ex

22 Astat mihi cœnanti echinus, id est, vas fictile, sic nominatum à similitudine Echini marini.
 23 Parvi pretii.
 24 Ex gutto vinum guttatim seu minutatim fundebatur.
 25 Vasa fictilia in Campana facta.
 26 Obeunda prima pars fori, ubi posita est statua Marsyæ in litigatorum retortione.
 27 Deorum fratrum Noviorum junior erat improbius litigator, qui ad hanc statuam summo mane rursus foret veneratur.
 28 Ad horam quartam.
 29 Lecto aut scripto.
 30 Oleo, non ex

31 Sordidus quidam
Romanus.

32 Sol calidior.

33 Camicula.

34 Pransus moderate
& parce.

35 quantum non
finat me integrum
diem inani ventre
permanere.

36 Domi otium
ago.

37 Hac vita me con-
folor.

38 Suavius quam si ex familia essem senatoria.

Non quo fraudatis immundus³¹ Natta lacerans.
Ast ubi me fessum Sol³² acrior ire lavatum
Admonuit, fugio rabiosi tempora³³ signi.
Pransus³⁴ non avidè, quantum³⁵ interpellet inani
Ventre diem durare,³⁶ domesticus otior. Hæc est
Vita solutorum misera ambitione gravi que :
37 His me confolor, victurum suavius,³⁸ ac si
Questor avus, pater atque meus patruusque fuissent.

S A T T R A VII.

Rixam Rupiliï cognomento Regis cum Græculo quodam
Persio describit. Proscriptus enim ab Augusto Rex fugit
ad Brutum, ubi Horatio tunc tribuno militum ignobi-
litem exprobrasse ferunt, qui nunc eam contumeliam
ulcisci velit.

1 Inter Rupiliū
cognomento Regem
& Persium quoniam
natione Græcum,
molesta lites exite-
runt. Rupilius ab
Augusto in criumvi-
rati proscriptus est
& damnatus.

2 Pus venenosum.
3 pestiferam maledi-
centiam.

3 Hybrida ex patre
Asiatico & matre
Romana maris Angl.

a Mongrell.

4 Lippi ad se allici-
unt loquaces.

5 Apud seniores
multas diei horas
conterunt loquaces.

6 Urbs Asia.

7 Cum Rege Rupilio

8 Dura cervicis ho-
mo.

9 Orationis acerbitate.

10 Audax.

11 Superbus.

12 Nobilissimos convitiandos.

13 Ut
longè superaret. Equi ubi dicuntur omnium celerim.

14 Omnes molesti eo sunt jure, quo fortes,
ad est, eandem sibi libertatem vendicant.

15 Priami filium,

16 Ut sola mors licet dirimeret.

Proscripti Regis¹ Rupili² pus, atque venenum
³ Hybrida, quo pacto sit Persius ultus, opinor
Omnibus &⁴ lippis notum &⁵ consoribus esse.
Persius hic permagna negotia dives habebat
⁶ Clazomenis, etiam lites cum ⁷ Rege molestas :
⁸ Durus homo, atque ⁹ odio qui possit vincere Regem :
¹⁰ Confidens ¹¹ tumidusque : adeo sermonis amari,
¹² Sisennas, Barro, ¹³ ut equis præcurreret albis.
Ad Regem redeo, postquam nihil inter utrumque
Convenit (¹⁴ hoc etenim sunt omnes jure molesti,
Quo fortes, quibus adversum bellum incidit : inter
Hæciora ¹⁵ Priamiden, animosum atque inter Achillem
Ira fuit capitalis, ¹⁶ ut ultima divideret mors :
Non aliam ob causam, nisi quod virtus in utroque
Summa fuit : ¹⁷ duo si discordia vexet inertes :

Aut si¹⁸ disparibus bellum incidat, ut Diomedi
 Cum Lycio¹⁹ Glaucō : discedat pigrior, ultro
 Muneribus missis.) Bruto Pratore²⁰ tenente
 Ditem Asiam, Rupilii & Persi par²¹ pugnat, uti non
²² Compositus melius²³ cum Bitho Bacchius in jus
 Acres²⁴ procurrunt, magnum²⁵ spectaculum uterque.
 Persius exponit²⁶ causam : ridetur ab omni
 Conventu : laudat Brutum, laudatque cohortem.
 Solem Asiae Brutum appellat, stellasque salubres,
 Appellat²⁷ comites²⁸ excepto Rege : ²⁹ canem, illum
 Incisum agricolis fidus, venisse. ³⁰ ruebat
 Flumen ut hybernū, ³¹ fertur quod rara securis
 Tum ³² Prænestinus falso multumque fluenti
³³ expressi arbusco ³⁴ regerit convitia, ³⁵ durus
 Vindemiator, & invidus : cui saepe ³⁶ viator
 Cessisset, magna compellans voce ³⁷ cucullum,
 At Græcus postquam est Italo per fusus ³⁸ aceto,
 Persius exclamat. Per magnos, Brute, deos te
 Oro, qui ³⁹ reges consuevis tollere, cur non
 Hunc Regem jugulas ? operum ⁴⁰ hoc (mibi crede) tuo-
 rum est.

daci & copioso. ³⁴ Rerorquet. ³⁵ Ut durus vinitor. ³⁶ Viator prim de via vindemiatori con-
 vitiasus, coactus est cedere. ³⁷ Deridem vinitorem - & eum appellans avem pigram ac nidi sus
 obliviscentem. ³⁸ Asperius mordacitate Italica. ³⁹ (Julium Cæsarem. ⁴⁰ Hunc Rupilium regem
 jugulare ad te pertinet.

SATTRA VIII.

Priapum Deum, custodem hortorum, inducit querentem de
 Canidia & Sagana veneficis, & quæ ab illis in occulto
 fierent describentem.

O Lim¹ truncus eram² ficulnus³ inutile lignum :
 Quum faber⁴ incertus scamnum, faceretne Priapum
 Maluit esse Deum, deus inde ego, furum aviumque
 Maxima⁵ formido, nam fures⁶ dextra coerces,
 Obscænoque ruber porrectus ab inguine⁷ palus :
 Ast importunas volucres in vertice arundo

N 4

1 Ego Priapus olim
 truncus eram.
 2 Truncus fici arbo-
 ris.
 3 Lignum nullam ad
 rem utile.
 4 Dubius.
 5 Sum formido.
 6 Dextra quæ salcem
 tenet.
 7 Penis ex palo fictus

Ter-

8 In hortis nuper
saris, vel, nuper à
Macerate institutis.

9 Ad hunc locum ubi
Priapus stabat.

10 Cadavera inopum,
& plebeiurum homi-
num.

11 Non in ornato
feretro.

12 Constitutum est
sepulchrum.

13 Pantolabus uni-
versum patrimonium
obligaverat.

14 Luxurioso, qui
rem suam familiarem
rurperet consumpsit.

15 In latrociniem.

16 Opus est lapis
in agro cretus, in
quo incisa erat for-
mula verborum, qui-
bus testatores, decla-
rabant, se certum
loci spatium à suis
agris excipere, quod
vel R. eip. vel alicui
familia relinque-
rent.

17 In longitudine.

18 In Esquilis datos
significabat.

19 Hæc verba clippo
scripta demonstra-
bant hoc loci spatium
hæredibus illis adem-
prum.

20 In quo colle olim
sepulchro, Mæneas
domum pulchram
jam extraxerat,
hortosque amicos
adiunxerat.

21 Sepulchris remo-
tis.

22 In colle aperto
deambulare.

23 In quo nuper tristes homines.

24 Deformem.

25 Non tam fures, &c. quam

26 Immutant.

27 Venetici.

28 Postquam.

29 Colligant.

30 Expeditam.

31 Hinc apparet
duas fuisse saganas, majorem & minorem.

32 Fodere.

33 Et nigram agnam dentibus disce-
pere.

34 Cruor agnæ disceptæ in fossam terram mittitur.

35 Moruorum animas excitarent.

36 Dux erant imagines, altera lanæ, altera cerea.

37 Major effigies erat lanæ, quæ inferiorem, id
est, ceream verberaret.

38 Ut miserabiliter peritura.

39 Proserpinam umbrarum dominam,
40 Ungem ex tribus quæ cædes ulciscitur.

Terret fixa, vetatque⁸ novis confidere in hortis.

⁹ Huc prius angustis ejecta¹⁰ cadavera cellis

Conservus vili portanda locabat¹¹ in arca :

Hoc misera plebi¹² stabat commune sepulchrum,

¹³ Pantolabo scurra, Nomentanoque¹⁴ nepoti.

Mille pedes¹⁵ in fronte, trecentos¹⁶ cippus¹⁷ in agrum

¹⁸ Hic dabat : ¹⁹ hæredes monimentum ne sequeretur.

Nunc licet²⁰ Esquilis habitare²¹ satubribus, atque

²² Aggere in aprico spatium, ²³ quomodo tristes

Albis²⁴ informem spectabant ossibus agrum.

Quum mihi²⁵ non tantum furesque feraque, sucta

Hunc vexare locum, curæ sunt atque labori :

Quantum, carminibus quæ²⁶ versant atque venenis

Humanos animos, ²⁷ has nullo perdere possum

Nec prohibere modo, ²⁸ simulac vāga Luna decorum

Protulit os, quin ossa²⁹ legant, herbasque nocentes.

Vidi egomet nigra³⁰ succinctam vadere palla

Canidiam, pedibus nudis, passoque capillo,

Cum Sagana³¹ majore ululantem (paller utrasque

Fecerat : horrendas aspectu) ³² scalpere terram

Unguibus, ³³ & pullam divellere mordicus agnam

Cæperunt : ³⁴ cruor in fossam confusus : ut inde

³⁵ Manes elicerent, animas responsa daturas.

³⁶ Lanca & effigies erat & altera cerea : ³⁷ major

Lanæ, quæ penis compesceret inferiorem,

Cerea suppliciter stabat. ³⁸ servilibus, utque

Jam peritura modis. ³⁹ Hecaten vocat altera, sævam

Altera⁴⁰ Tisiphonem, serpentes atque vires

⁴¹ Infernas errare canes : Lunamque⁴² rubentem,

⁴³ Stygias canes Proserpinæ comites. ⁴⁴ Lunam

Nè foret⁴³ his testis, poss magna⁴⁴ latere sepulchra.
 Mentior at si quid, merdis caput⁴⁵ inquinat albis
 Corvorum, atque in me veniant mictum atque cacatum
 Julius &⁴⁶ fragilis Pedatius, furque Vocanus.
 Singula quid memorem? quo pacto⁴⁷ alterna loquentes
 Umbra cum Sagana resonarent triste &⁴⁸ acutum?
 Utque lupi barbam⁴⁹ varia cum dente colubra
 Abliderint furtim terris? &⁵⁰ imagine cerea
 Largior arscrit ignis? & ut non testis inultus
 Horruerim voces Furiarum & facta⁵¹ duarum?
 Nam,⁵² displosa sonat quantum vesica, papedi
 Diffusa nate⁵³ ficiis,⁵⁴ at illæ currere in urbem.
 Canidia⁵⁵ dentes altum Sagana⁵⁶ calicendum
 Excidere, atque herbas. atque incantata lacertis
⁵⁷ Vincula, cum magno risuque jocoque⁵⁸ videres.

fici factus. 54 Illæ currebant. 55 Non suos dentes sed alienos arte infixos. 56 Sagana comam
 oppositam, i. crinem hypocriticum, Ang. A Periwig. 57 Licia ex diversis coloribus. 58 Videre
 liceret.

43 His beneficiis.
 44 Latebat.
 45 Utinam caput
 meum habeam mer-
 dis inquinatum.
 46 mollis Pedatius,
 qui cum partimonio
 pudicitiam amisit.
 47 Alternatim.
 48 Cum voce tenui
 & acuta.
 49 Gum dente colu-
 bræ maculosa.
 50 Ob imaginem ce-
 ream quæ igne lique-
 scbat, in perniciem
 ejus, quem exagra-
 bantur.
 51 Canidia & Sagana
 quæ tanquam furia
 erant.
 52 quæ in sonat
 vesica rupta & dif-
 fusa.
 53 Ego Priapus &
 56 Sagana comam

SATYRA IX.

Describit cujusdam, in quem fortè inciderat, importu-
 nam & pertinacem garrulitatem, qua jactabundè quæ-
 dam nonnulla impudenter, omnia stultè deblaterans, diu
 iavutum detinuerit, & propemodum enecarit.

[Bam fortè via¹ sacrâ (sicut meus est mos)
 Nescio quid meditans nugarum, & totus² in illis:
 Occurrit quidam notus mihi nomine tantum,
 Arreptaque manu,³ Quid agis, dulcissime rerum?
⁴ Suaviter, ut nunc est, inquam: & cupio⁵ omnia quæ vis;
 Quum affectaretur, Nunquid vis? ⁶ occupo, at ille,
⁷ Noris nos (inquit) docti sumus, Hic ego, Pluris

veniant omnia ex animi sententia. 6 Prævenio illum his verbis. Nunquid aliud vis? 7 Hoc volo ut
 nos noris.

1 In via sacra stedu-
 itum fuit inter
 Romulum & Ta-
 cium.
 2 In illis nugis.
 3 quomodo vales
 Horatius inquit
 ille.
 4 Rectè vales secu-
 dum temporum con-
 ditionem.
 5 Cupio uti tibi pro-
 pter vis? 7 Hoc volo ut

Hoc

8 Idcirco qui doctus
es, phria à me
fies.

9 Vehementer, usque
ad miseriam.

10 Ibam aliquando
celerius.

11 Aliquando confi-
scebam.

12 Dicebam puero.

13 Quum sudor de-
sineret prae animi
angore.

14 Bollans nullo
strepitu conturbaba-
tur, ergo felix erat
cerebri.

15 Postquam.

16 Vixit cupis
abire.

17 Frustra cupis effa-
gere.

18 Semper tenebo.

19 Ab hoc loco, quò
es intrus?

20 Verba sunt Ho-
ratii qui multas fingit
causas sese ab hoc
garrulo eripendi.

21 Hoc illuc circum-
duci.

22 Responder garru-
lus affectator.

23 Translacio est à
iumentis, quorum
aures demissa corpo-
ris defatigationem
significane.

24 Portat onus.

25 Garrulus loquitur.

26 Viscus & Varius
Poetae diserti amici
fuere Horatii & Vir-
gillii.

27 Salutare.

28 Facilius quam
ego.

29 Canor optimus.

30 Loquitur Hora-
tius.

31 quibus tua salus est necessaria.

32 Responder Garrulus.

33 Omnes sepelivi.

34 Sunt verba
Horatii, qui mortuos appellat felices huius loquacitate defunctos.

35 Ecce me.

36 Anus
strepitus, foras Horatii nutrit.

37 quod cecinit mihi puero.

38 Commora urna divina, in
quam sortes erant ad divinandum futura coniectae.

39 Puerum Horatium. Sunt haec verba ante
varicinantia de morte Horatii per sortes urna eductas.

40 Ensis hostilis.

41 Pleuritidis.

42 Podagra
que artus facit.

43 Camque aliquando ger. &c.

8 Hoc (inquam) mihi eris, 9 misere discedere querens,

10 Ire modò ocyus, interdum 11 consistere: in aurem

12 Dicere nescio quid puero, quum sudor ad imos

13 Manaret talos: O te 14 Bollans cerebri

Felicem, aiebam tacitus, quum quidlibet ille

Garriret, vicos, urbem laudaret: 15 ut illi

Nil respondebam, 16 Miserè cupis (inquit) abire,

Famdudum video, 17 sed nil agis: 18 usque tenebo,

Persequar. 19 hinc quò nunc iter est tibi? 20 nil opus est te

21 Circumagi: quendam volo visere, non tibi notum:

Trans Tiberim longè cubat is prope Caesaris hortos.

22 Nil habeo quod agam, & non sum piger: usque sequar

23 Demitto aurículas, ut iniqua mentis asellus, (te;

Quum gravius dorso 24 subiit onus. 25 incipit ille:

Si benè me novi, non 26 Viscum pluris amicum,

Non Varium facies. nam quis me scribere plures

Aut citius possit versus? quis membra 27 movere

28 Mollius? invidcat quod & 29 Hermogenes ego canto,

30 Interpellandi locus hic erat. Est tibi mater.

Cognati, 31 quis te salvo est opus? 32 Haud mihi quis-

quam,

Omnes 33 composui, 34 Felices. nunc ego resto.

35 Confice, namque instat fatum mihi triste, 36 Sabella

Quod 37 puero cesinit, 38 divina mora anus urna.

39 Huc neque dira venena nec 40 hosticus auferet ensis:

41 Nec laterum dolor, aut tussis, nec 42 tarda podagra:

Garrulus hunc 43 quando consumet cunque, loquaces

Si sapiat, vitet, simul atque adoleverit aetas.

Ventum erat 44 ad Vestæ, quarta jam parte diei

Præterita: & casu, tunc respondere 45 vadato

Debebat;

Debebat, quod nō fecisset, ⁴⁶ perdere litē.
 Si me amas ⁴⁷ inquit paulum hīc ades. ⁴⁸ Inteream si
 Aut valeo ⁴⁹ stare, aut novi civilia jura:
 Et proporo ⁵⁰ quo scis. Dubius sum quid faciam inquit.
 Tene relinquam; ⁵¹ an rem; ⁵² Me sodes, non faciam ⁵³ ille
 Ex praeedere cepit. Ego (ut contendere durum est.
⁵⁴ Cum victore) sequor. Maccenas quomodo tecum?
⁵⁵ Hinc repetit. ⁵⁶ Paucorum hominū, ⁵⁷ Et mentis bene
 Nemo ⁵⁸ dexterius fortuna est usus. ⁵⁹ Haberes (sana,
 Magnum adiutorē posset qui ferre ⁶⁰ secundas:
⁶¹ Hunc hominem velles si ⁶² tradere, dispeream nō
⁶³ Summosse omnes. ⁶⁴ Non isto vivimus ⁶⁵ illic
 Quo tu rere modo. domus hac nec purior ulla est,
 Nec magis his aliena ⁶⁶ malis. nil mi officit unquam;
 Ditiōr hīc, aut est quia doctior, est locus uni-
 Cuique suus. ⁶⁷ Magnum narras, vix credibile. ⁶⁸ Atqui
 sic habet. ⁶⁹ Ascendis quare ⁷⁰ cupiam magis illi
 Proximus esse, ⁷¹ Velis tantummodo. ⁷² quae tua virtus
 Expugnabis, Et est ⁷³ qui vinci possit: coque
 Difficiles aditus primos habet. ⁷⁴ Haud mihi deero:
 Muneribus servos corrumpam: non, hodie si
 Exclusus furo, desistam. ⁷⁵ tempora quaram:
 Occurram in triviis. ⁷⁶ deducam. Nil sine magno
 Vita labore dedit mortalibus. ⁷⁷ Hāc dum agit, ecce,
⁷⁸ Fuscus Aristum occurrit, mihi charus: Et illum
 Qui pulchrè nosset: consistimus. Unde venis? Et
 Quod tendis? ⁷⁹ rogat. Et ⁸⁰ respondet: vellere cœpi,
 Et ⁸¹ prensare manu lentissima brachia, nutans,
⁸² Distorquens oculos, ut me eriperet. ⁸³ malè salsus
 Ridens ⁸⁴ dissimulare: meum jecur ⁸⁵ urere bilis

⁴⁶ Debebat perdere
 litē.
⁴⁷ Inquit garrulus.
⁴⁸ Urinam inteream,
 inquit Horatius.
⁴⁹ Stare in iudicio
 seu in iure.
⁵⁰ Ad Caesaris hor-
 tos.
⁵¹ An causam vel
 litē.
⁵² Me relinque, in-
 quit Horatius.
⁵³ Non faciam, in-
 quit Garrulus.
⁵⁴ Cum peritaci.
⁵⁵ Ab hoc principio
 Garrulus sermonem
 intermissum sic repe-
 tit, quomodo Maccenas
 tecum agit.
⁵⁶ Maccenas (inquit
 Horatius) est homo
 paucis familiaribus
 contentus.
⁵⁷ Et sapiens est.
⁵⁸ Dexterius quam
 tu, inquit Garrulus.
⁵⁹ Haberes me-
⁶⁰ Secundas partes.
⁶¹ qui tibi secundus
 esse possit.
⁶² Seipsum suo tan-
 pit digno & demon-
 strat.
⁶³ Maccenati com-
 mendare.
⁶⁴ Nisi summovere
 posses omnes, qui te
 intrecidunt gratia
 apud Maccenatem.
⁶⁵ Respondet
 Horatius.
⁶⁶ In familia Mac-
 cenatis.
⁶⁷ Invidia, amulati-
 onis, criminationibus,
 &c.
⁶⁸ Rem incredibilem
 narras, inquit Garra-
 mulisticar. ⁶⁹ quare
 ut facias sis expugna-
 tus Garrulus. ⁷⁰ Tempora
 nobilis. ⁷¹ Fuscus me rogat. ⁷² Respondet à me rogatus. ⁷³ Artius comprimere brachia. ⁷⁴ Huc
 illuc movens oculos. ⁷⁵ Nimium prudens in dampnum meum. ⁷⁶ Ridens dissimulat. ⁷⁷ Mili

lus. ⁶⁸ Loquitur Horatius. ⁶⁹ Incendis me (inquit Garrulus) cupiditate talis
 cupere debeat. ⁷⁰ Tantum velle debes, inquit Horatius. ⁷¹ Ea est tua virtus,
 ut facias sis expugna-
 tus Maccenatem. ⁷² Si saepe instabis. ⁷³ Diligentiam adhibebo, inquit
 Garrulus. ⁷⁴ Tempora
 idonea captabo. ⁷⁵ Deducam domum. ⁷⁶ Hāc dum loquitur Garrulus. ⁷⁷ Grammaticus illo tempore
 nobilis. ⁷⁸ Fuscus me rogat. ⁷⁹ Respondet à me rogatus. ⁸⁰ Artius comprimere brachia. ⁸¹ Huc
 illuc movens oculos. ⁸² Nimium prudens in dampnum meum. ⁸³ Ridens dissimulat. ⁸⁴ Mili
 meum jecur urebat, id est, vehementer irascēbar.

85 Sunt verba Horatii ad Fuscum.

87 Respondet

Fuscus.

88 Sabbata tricesimo

quoque die mensis

redeunt. Alii Neome-

nias intelligunt, alii

magnam Iudaeorum

Sabbatam quo die Ag-

num comedebant.

89 Iudaeis recutitis,

qui glandem penis

habent circumcisam.

90 Contradicere &

eorum religionem

irridere.

91 Sunt verba Ho-

ratii.

92 At mihi aliqua

est religio, inquit Fuscus.

93 Tam aliquanto supersticiosior.

94 Unus est multis.

95 Exclamat Ho-

ratius. 96 Tam infelicem diem mihi surrexisse oportuit?

97 Fugis Fuscus male falsus.

98 Lin-

quit in summo periculo,

ut victimam iamjam macandam.

99 Garruli adversarius.

1 quo pergis

improbissime?

2 O Horati, licetne te restem facere in gartulum?

3 Ego auriculam porrigo vellen-

dam ut me restem sumat.

4 Trahit gartulum renitentem ad tribunal ubi Prætor ius dicit.

5 Augusti

forum, in quo erat eburnea Apollinis statua.

86 Certè nescio quid secreto velle loqui te

Aiebas mecum 87 Memini benè: sed meliori

Tempore dicam: hodie 88 tricesima sabbata, vin' tu

89 Curtis Iudæis 90 oppedere? 91 Nulla mihi (inquam)

Religio est. 92 At mi sum paulo 93 infirmior, unus

94 Multorum ignoscere: aliàs loquar. 95 Hunc cene solem

96 Tam nigrum surrexe mihi? 97 fugit improbus, ac me

98 Sub cultro linquit, casu venit obuius illi

99 Adversarius. & Quò tu turpissime? magna

Exclamat voce: & Licet antestari? Ego vero

3 Oppono auriculam, 4 rapit in ius clamor utrinque,

Undique concursus: sic me servavit Apollo.

SATYRA X.

Hæc Satyra respondet iis quos offenderat suprâ Satyra quarta, quum Lucilii versus reprehenderet: ac sua reprehensionis rationem reddit, qua eam fuisse iustam ostendit.

1 Dixit Lucillum af-

perum esse & duri-

usulum in compo-

mendis verbis.

2 Scutè.

3 Lucillus.

4 quod civis Ro-

manos acris no-

tarit.

5 In eodem Poe-

mate laudatur, sed

fronice.

6 Dare debet.

7 Scenicos versus.

Laberii scriptoris

dicatissimi.

8 Non satis est au-

diat rictum movere

9 Est quædam virtus

rictum movere. 10 Ne sententia claudicat,

NEmpe ¹ incompósito dixi pede currere versua

Lucili. quis tam Lucili fautor ² ineptè est,

Ut non hoc fateatur? ³ at idem, quod sale multo

⁴ Urbem defricuit, ⁵ charta laudatur eadem.

Nec tamen hoc tribuens, ⁶ dederim quoq; cætera. nam sic

⁷ Et Laber⁸ mimos, ut pulchra Poemata, mirer.

Ergo non satis est ⁸ risu diducere rictum

Aulitoris: & est quædam tamen ⁹ hic quoque virtus

Est brevitate opus: ¹⁰ ut currat sententia, neu se

Impediat verbis lassus onerantibus aures.

Et sermone opus est modò tristi, sæpè jocosò:

¹² *Defendente vicem modo rhetoris, atque Poetae,*
Interdum ¹³ *urbani, parcentis viribus atque*
Extenuantis eas ¹⁴ *consulto.* ¹⁵ *ridiculum acri*
Fortius & melius magnas plerumque ¹⁶ *secat res.*
¹⁷ *Illi, scripta* ¹⁸ *quibus comedia prisca viris est,*
¹⁹ *Hoc stabant, hoc sunt imitandi: quos neque* ²⁰ *pulcher*
Hermogenes unquam legit, neque ²¹ *Simius isse,*
²² *Nil præter Calvum & doctus cantare Catullum.*

At magnum fecit, quod verbis Græca Latinis
Miscuit, ²³ *O seri studiorum.* ²⁴ *quæne putetis*
Difficile & mirum Rhodio quod ²⁵ *Pitholeonti*
Contigit, at sermo lingua concinnus utraque
Suavior. ²⁶ *ut Chio nota si commissâ Falcrni est.*

Quum versus facias, te ipsum percontor. ²⁷ *an & quam*
Dura tibi peragenda ²⁸ *rei sit causa Petilli,*
Scilicet oblitus patriæque patrisque Latini,
Quum Pedius causas ²⁹ *exudet Poplicola, atque*
³⁰ *Corvinus.* ³¹ *patriis intermiscere petita*

Verba ³² *foris malis,* ³³ *Canusini more bilinguis.*
Atque ego quum Græcos facerem, ³⁴ *nat us mare citra*
Versiculos: vetuit me tali voce ³⁵ *Quirinus,*
Post mediam noctem visus, quum somnia ³⁶ *vera:*

³⁷ *In sylvam non ligna feras insanius ac si*
Magnas ³⁸ *Græcorum malis implere cætervas,*
³⁹ *Turgidus Alpinus* ⁴⁰ *jugulat dum Memnona, dumq;*

⁴¹ *Diffingit Rheni* ⁴² *luteum capat: hæc ego* ⁴³ *ludo*

Quæ nec in ⁴⁴ *ade sonent* ⁴⁵ *certantia iudice* ⁴⁶ *Tarpe,*

Nec redeant iterum atq; iterum ⁴⁷ *spestanda theatris*

⁴⁸ *Arguta meretrice potes, Davoq; Chremeta*

¹¹ Opus est sermone
 ruente munus nunc
 Rhetoris, nunc, &c.
¹² Homini vafri &
 callidi.

¹³ Data opera.
¹⁴ Jocus interdum
 plus valet quam acri-
 monia.

¹⁵ Melius morder,
 vel melius decidit
 & finit ut vult Lam-
 binus.

¹⁶ Poeta veteris Com-
 ediarum.

¹⁷ A quibus.

¹⁸ Propter has quas
 posui virtutes, pla-
 ceant.

¹⁹ Ironice homo
 bellus.

²⁰ Neque Demetrius
 poeta deformis &
 brevis staturæ.

²¹ qui nihil carere
 didicit præter Cas-
 sum & Catullum
 Poetas elegos.

²² Aliud dicitur,
 qui sero studiis ope-
 ram dedistis.

²³ qui poteris. Nam
 particula Ne, abundat
 in sententia, vel, Con-
 junctio est confir-
 mans.

²⁴ Pitholeon Poeta
 ineptus in suis Epi-
 grammatis Græca
 Latinis immiscuit.

²⁵ quemadmodum
 si vino Chio Falc-
 rum sit commissum.

²⁶ An tu patriæ ob-
 litus, &c. Græci pa-
 triis intermiscere
 malis?

²⁷ Accusari Petilli,
 sudore.

²⁸ Corvinus
 Aliud dicitur.

²⁹ Apud Can-
 sum oppidum in Appulia, partim Græcè partim Latine loquebatur.

³⁰ Natus in Appulia finibus.

³¹ Hæc sunt verba Quirini ad
 Horatium.

³² Græcorum versuum.

³³ Alpinus stylo utitur infare.

³⁴ Alpinus in eleganter describit.

³⁵ Dum malis carminibus hi-
 storiam Memnonis ab Achille jugulati narrat.

³⁶ Dum in eleganter describit.

³⁷ quasi lucum esset.

³⁸ Rheni caput, vel origo.

³⁹ Hæc ego ludibundus scribo.

⁴⁰ In æde Apollinis, & Morsum.

⁴¹ Ad certaminis provocationem venientia.

⁴² Ludimagistro.

⁴³ quæ sæpius spectata videntur.

⁴⁴ Me-
 retrice callida.

48. Tu Fundani
unus ex his qui hodie
vivunt, potes argu-
ram Comediam
scribere comis, i.
comiter & facere.

49. Tragediogra-
phus.

50. Trimeteris ver-
sus.

51. Acer Varius ducit
forte Epas, i. carmen
heroicum, ut nemo
melius.

52. Virgilius illo
tempore Bacolica
scripserat, non Æ-
neida.

53. Hoc erat quod ego
melius possem scri-
bere Saryras, quam
Varro.

54. Sic dicto, ab
Atrac Narbonensis
Castis fluvio.

55. Lucilio Saryra
inventore.

56. Lucilium.

57. Sape proferen-
tem.

58. Plura sumenda,
laudanda, & imita-
tione digna, quam
quæ relinquantur &
reiciantur.

59. Ironica interro-
gatio.

60. qui dormiat in-
terdum.

61. Nil emendat?

62. Accius apud La-
tinos primus scripsit
Tragediam.

63. Versus minus
graves quam oportet.

64. Nemine ridet, quasi
major sit his quos
reprehendit?

65. Num illius culpa?

66. Rerum quas tra-
stavit.

67. Versus magis elaboratos.

68. Molliores & lenius fluentes.

69. Ac si aliquis.

70. Hexametris
versibus ut aliquid claudat
& finiat.

71. Hoc uno contentus.

72. Cassi Parmensis.

73. Parma est
Eccuria civitas.

74. Demus quod Lucilius fuerit comis, &c.

75. Autog. carminis Sarytici, quod
Græci non attrigerunt.

Eludente senem, ⁴⁸ comis garrere libellos,
Unus vivorum, Fundani. ⁴⁹ Pollio regum
Fasta canit. ⁵⁰ pede ter percussio: forte ⁵¹ epas acer,
Ut nemo, Varium ducit: molle atque facetum
⁵² Virgilio annuerant gaudentes rure Camæna.
⁵³ Hoc erat, experto frustra Varrone ⁵⁴ Atacino,
Atque quibusdam aliis, melius quod scribere possem,
⁵⁵ Inventore minor, neque ego illi detrabere ausim
Herentem capiti multa cum laude coronam.
At dixi fluere ⁵⁶ hunc intulumentum sæpe ⁵⁷ ferentem
Plura quidem ⁵⁸ tollenda relinquendis æge quaeso,
⁵⁹ Tu nihil in magno doctus reprehendis ⁶⁰ Homero?
Nihil comis tragici ⁶¹ mutat Lucilius ⁶² Acci?
Non ridet versus Enni ⁶³ gravitate minores,
Quum de se loquitur, ⁶⁴ non ut majore reprehensis?
Quid vetat, & nosmet Lucili scripta legentes,
Querere? ⁶⁵ num illius num ⁶⁶ rerum dura negavit
Versiculos natura ⁶⁷ magis factos, & cunctos
⁶⁸ Mollius? ac si ⁶⁹ quis pedibus quid claudere ⁷⁰ senis
⁷¹ Hoc tantum contentus, amet scripsisse ducentos
Ante cibum versus, totidem cœnatus. ⁷² Etrusci
Quale fuit Cassi rapido ferventius anni
Ingenium: ⁷³ capsis quem fama est esse librisque
Ambustum propriis ⁷⁴ fuerit Lucilius: inquam,
Comis & urbanus: fuerit limatior idem,
Quam rudis, & ⁷⁵ Græcis intacti carminis autor:
Quamque Poetarum seniorum turba: sed ille,
⁷⁶ Si foret hoc nostrum fato dilatus in ævum,
⁷⁷ Detereret sibi multa: ⁷⁸ recideret omne quod ultra
Perfectum traheretur, & in versu faciendo

⁷⁹ Sape caput scaberet, ⁸⁰ vivos & roderet ungues.

⁸¹ Sape stylum veritas iterum qua digna legi sint,

⁸² Scripturus : neque te ut miretur turba, labores,

⁸³ Contentus ⁸⁴ paucis lectoribus, an tua demens

⁸⁵ Vilibus in ludis distari carmina malis ?

Non ego, nam satis est ⁸⁶ equitem mihi plaudere : ut audax

Contemptis aliis explosa ⁸⁷ Arbuscula dixit.

Men' moveat ⁸⁸ cimex Pantilius ? aut cruciet quod d

⁸⁹ Vellicet absentem Demetrius ? aut quod ineptus

⁹⁰ Fannius Hermogenis ladat conviva Tigelli ?

Plotius & Varius, Maccenas Virgiliusque,

Valgius, & probei hac Octavius optimus, atque

Fuscus : & hac utinam ⁹¹ Viscorum laudet uterque

Ambitione ⁹² relegata, te dicere possum.

Pollio, te Messalla, tuo cum fratre simulque

Vos Bibuli & Servi ⁹³ simul bis te candide Furni :

Complures alios, doctos ego quos & amicos

⁹⁴ Prudens prateres : quibus hac, sint qualiacunque,

⁹⁵ Arridere velim, doliturus, si placeant spe

⁹⁶ Deterius nostra : ⁹⁷ Demetri, teque Tigelli

⁹⁸ Discipulorum inter jubeo plorare cathedras.

I puer, atque meo ⁹⁹ citus hac subscribe libello.

tores (qui feminis non viris placere sudeat) jubeo plorare. Vobis malum precor & vos tanquam
curam imperitorum hominum pro nihilo habeo. ⁹⁶ Mimatum. ⁹⁷ Subscribe cito.

⁷⁹ Hi sunt gestus
hominis altius ali-
quid cogitantis.

⁸⁰ Ad vivum rode-
ret.

⁸¹ Mutare debes
quod scripseris.

Præceptum est de
cura in scriptis prius
habenda quam evul-
gentur.

⁸² Doctis lectoribus.

⁸³ In conspectu turbæ
imperita ?

⁸⁴ Equitem Rom.
ut Maccenatem vel
alium quempiam
doctissimum.

⁸⁵ Mimæ & meretricis
à vulgo explosa.

⁸⁶ Poeta puritas, ut
Cimes ?

⁸⁷ quod Demetrius
laceret me ?

⁸⁸ De quo supra Sat.
4.

⁸⁹ Viscæ optimæ
erant Poeta.

⁹⁰ Ambitione sub-
lata.

⁹¹ Cum his.

⁹² Sciens præterco.

⁹³ Placere velim.

⁹⁴ Si placeant minus
quam speramus.

⁹⁵ Ego vos modula-

Q. HO-

Q. HORATII FLACCI
SERMONUM SIVE SATY-
RARUM LIBER II.

SATYRA I.

Sibi datum à Trebatio consilium de scribendis rebus gestis
Augusti, potius quàm Satyris (utpote in quibus alii
aliud desiderant) exponit; & cur ei parere non possit,
ostendit.

- 1 Nivium asper.
2 Ultra legem Saty-
rae. i. ultra modum in
vitiis inestandis o-
pus incedere.
3 Sine rebus & sen-
tentia.
4 Altera pars, i. alii
homines.
5 Tanquam lanam
deduci, i. scribi posse.
6 Constat quasi ex
lege. Nam tu es clarus
jurisconsultus.
7 Responder Treba-
tius, quiescas, i. de-
stitas à scribendo.
8 Hæc sunt verba
Horatii.
9 Trebatius affirmat.
10 Horatius loquitur.
11 Trebatii consili-
um. Natarum unge-
bantur, ut olei calore
adversus aquæ frigis
munirentur.
12 Madidum vino.
13 Paulo ante no-
ctem.
14 Acceperamus. 15 Responder Horatius se esse cupidum, sed desse sibi facultatem. 16 Agnoscere
quæ horrorem hostibus incuriant pili. i. Romanorum hastis. 17 Cuspide quam laucius hostis e
corpore non potuit evellere, nisi fractum. 18 Parthi ex equo dejecti. 19 Possit describere. 20 Tre-
batius loquitur. 21 Augusti justitiam & fortitudinem describere. 22 Scipionis virtutes. 23 Faciam
quod in me erit (inquit Horatius) cum dabitur occasio. 24 Nisi tempore opportuno. 25 Horatii
verba.

Sunt quibus in Satyra vidcar¹ nimis acer: ² & ultra
Legem tendere opus: ³ sine nervis ⁴ altera quicquid
Composui, pars esse putat: similesque meorum
Mille die versus ⁵ deduci posse. Trebatii,
Quid faciam, ⁶ præscribe. ⁷ quiescas. ⁸ ne faciam, inquit
Omnino versus? ⁹ aio. ¹⁰ peream malè, si non
Optimum erat, verum nequeo dormire. ¹¹ ter uncti
Transnanto Tiberim, somno quibus est opus alto:
¹² Irriguumque mero ¹³ sub noctem corpus habento.
Aut si tantus amor scribendi te rapit, ande
Cæsaris invicti res dicere, multa laborum
Præmia ¹⁴ laturus. ¹⁵ cupidum, pater optime, vires
Deficiunt: neque enim quivis ¹⁶ horrenti a pilis
Agmina, nec ¹⁷ fracta pereuntes cuspide Gallos,
Aut ¹⁸ labentis equo ¹⁹ describit vulnera Parthi.
²⁰ Attamen & iustum poteras, & ²¹ scribere fortem,
²² Scipiadam ut sapiens Lucilius: ²³ haud mihi dero,
Cum res ipsa feret. ²⁴ nisi dextro tempore, ²⁵ Flacci

Verba per attentam non ibunt Casaris aurem :

Cui male ? si ²⁶ palpere, ²⁷ recalcitras undique tutus.

²⁸ Quanto rectius hoc, quam tristi ledere versu.

²⁹ Pantolabum scurram, Nomentanumque ³⁰ nepotem :

Cum sibi quisque ³¹ timet quanquam est ³² intactus & odit ?

³³ Quid faciam ? saltat ³⁴ Milonius, ³⁵ ut semel ³⁶ isto

Accessit servor capiti, ³⁷ numerusque lucernis.

Castor gaudet equis : duo ³⁸ prognatus eodem,

³⁹ Pugnis ⁴⁰ quos capitum vivunt, totidem studiorum

Millia, me pedibus delectat claudere verba.

⁴¹ Lucilli ritu, ⁴² nostrum melioris utroque.

⁴³ Ille velut fidis arcana sodalibus olim.

⁴⁴ Credebat libris : neque ⁴⁵ si male cesserat, unquam

⁴⁶ Decurrens aliud, neque si bene, quo fit, ut omnis

⁴⁷ Votiva pateat veluti descripta tabella,

⁴⁸ Vita senis : sequor hunc, Lucanum an Appulum ⁴⁹ anceps.

Nam Venusinus erat finem sub ⁵⁰ utraque colonus.

⁵¹ Missus ad hoc, pulsus (verus est aut fama) Sabellis,

⁵² Quod ne per vacuum Romano incureret hostis :

Sive quod Appula gens seu quod Lucania bellum

Incuteret violenta, sed hic stylus haud petet ⁵³ ultro

⁵⁴ Quenquam animantem : & mox veluti custodicti ensis

Vagina testus : quem cur distingere coner

Tutus ab insectis & latronibus ? O pater, & rex

Jupiter, ⁵⁶ ut percas possum rubigine telum :

Nec quisquam nocet cupido mihi pacis, at ille,

Qui me ⁵⁷ commoror (melius non tangera, clamo)

⁵⁸ Flebit, & insignis tota ⁵⁹ cantabitur urbe

⁶⁰ Servius iraque ⁶¹ leges minitatur, & ⁶² urnam :

⁶³ Canidia Albuti, quibus est inimica, ⁶⁴ venenum :

51 Appulum. Est enim Horatius in oppido Venusino natus. 52 Ne per vacuum locum Sabellis expulsi, periculum iter edat Lucanis ad Romanos. 53 Nisi finem laetis. 54 Quenquam vivum. 55 A maledictis. 56 Utinam percas telum (i. hic scribendi stylus) ut non sit causa cur illo utar. 57 qui me laetificat. 58 Florabit. 59 Cantabitur ad infamiam sui nominis sempiternam. 60 quod sit vel accusator. 61 Minitatur conditionem ex legibus latas. 62 Et maledicatur sortitionem in rebus dubiis, post factum ab accusatore & reo iudicium rejectionem. 63 Albuti faba venefica. 64 minitatur venenum.

26 Si adulesce.
27 Multas virtute
adulationem rejicit
ex omni parte.
28 Rectius est (inquit
Trebatius) Casaris
laudes quam Saryram
scribere.
29 Hominem vilem.
30 Luxuriosum.
31 Scelerum confici-
entia.
32 quanquam car-
mine non notatus.
33 Responder Horat-
ius.
34 Homo remanen-
s.
35 Posteaquam.
36 Capiti percussio a
vini vapores.
37 Ebrius tem unam
cernere, plures vide-
tur aspicere.
38 Pollux.
39 Cestibus & pugi-
lari delectatur.
40 quot homines, tot
sententias. Trallex
san quemque volup-
tas.
41 More Saryrio.
42 qui sult & re &
me melior.
43 Lucillus.
44 Committibus
libris.
45 Si quid ei male
eveniat.
46 Neque ad aliud
vix genus confugi-
ens, quam ad liberos
suos.
47 Veluti in tabula
quae ex voto suspen-
debat in templo a
naupolis.
48 Viam Lucilli.
49 Sum dubius.
50 Inter Lucaniam

65 Iudex numerius
de veniis.

66 quomodo quisque
plurimum potest.

67 Ut reitaret quos
metuit.

68 Et quemadmo-
dum natura hoc
imperet.

69 Potentes.
70 Sic ratiocinare
mecum.

71 Nisi à natura.
72 Schiva longævum
matrem committere
quam huiusmodi vivere
moleste fere.

73 Non gladio esse
perimere sed veneno.

74 quæ pia videretur,
nec tamen est.

75 Occidit matrem.
76 Melle corrupto.

77 Ne sim longior.
78 Sive mora celebris
et violenta mihi im-
miner.

79 Sed fortuna ita
iussit.

80 quodcumque erit
vita genus.

81 O Horatius, inquit
Trebatius, ne non
sis vivax, spero si
Bacchantes scribas.

82 Et ne quis gratio-
sus apud maiores
viros, &c.

83 Matrem tibi in-
stat.

84 Rogat Horatius
quid passus est Lu-
cilius cum magnos
viros contempsit?

85 In morem Satyri-
cum.

86 Uniuscuiusque
vicia detegere.

87 Incederet de ob-
ambulatoriis nictus, i. ut civis homo.

88 Et Scipio Africanus.

89 Lucili ingenio sunt offensi?

90 Ob Metellum et Lupum homines improbos maleficus ventus conficis?

91 Culpavit.

92 A populi
consequit.

93 Scipio et Lucius.

94 Jocarî cum ipso Lucilio.

95 Et à rebus sanctis honestis.

1 Donat.
Augusto, Marciano, &c.

2 Modis fitebitur.

3 Rati-
ficant fragorem dentibus permolere.

4 In rem
idam incurrit.

Grande malum. ⁶⁵ Turinasi quis se iudice certet.

ut, ⁶⁶ quo quisque valet ⁶⁷ suspectos terreat. ⁶⁸ utque

Imperet hoc natura ⁶⁹ potens. ⁷⁰ sic collige mecum.

Dente lupus, cornu taurus petit: unde, ⁷¹ nisi intus

Monstratum? Scavae ⁷² vivacem crede nepoti

Matrem: ⁷³ nil faciet sceleris ⁷⁴ pia dextera mirum:

ut neque calce lupus quengquam, neque dente petit bos.

Sed mala ⁷⁵ tollet animum ⁷⁶ vitiatum melle cicuta.

⁷⁷ Ne longum faciam: seu me tranquilla senectus

Expectat, ⁷⁸ seu mors astris circumvolat alia.

Dives, inops, Roma, ⁷⁹ seu fors ita iusseris, exul,

Quisquis erit vita, feribam, ⁸⁰ color. ⁸¹ O puer ut sis

Fitalis metuo, ⁸² & majorum ne quis amicum

⁸³ Frigore te feriat. ⁸⁴ Quid, cum est Lucillius ausus

Primus in hunc operis componere carmina ⁸⁵ morem,

⁸⁶ Desubere ⁸⁷ pellem, nisi idus qua quisque per ora

⁸⁷ Cederet introsum impie? nam Lucius, ⁸⁸ aut qui

Duxit ab oppressa meritis Carthagine nomen,

⁸⁹ Ingenio offensi? aut lasso dolere ⁹⁰ Morello,

Famosisque Lupo corpore versibus? & qui

Primores populi ⁹¹ arripuit, ⁹² populumque tributum.

Scilicet uni ⁹³ aquae virtuti. atque ⁹⁴ ejus amicis.

⁹⁵ Quin ubi se à vulgo, ⁹⁶ & scena, in secreta remorant

⁹⁷ Virtus Scipitæ, & mihi sapientia Lali:

⁹⁸ Nugari cum illo, ⁹⁹ & discipuli ludere, ad nec

Decoqueretur olus, ¹⁰⁰ soliti. qui quid sum ego, quantum

¹ Infra Lucilli censum, ingeniumque, tamen me

² Cum magnis vixisse: invita favebitur usque

Invidia: & ³ fragilis quarens illidere deniem

⁴ Offendet solido: nisi quid in, dante Trebatii,

Dissonis

Dissentis. ⁸ equidem nihil hic diffindere possum.
 Sed tamen ut monitus caveas, ne forte negoti
 Incutiat tibi quid ⁹ sanctarum in scitia legum:
 si ¹⁰ mala condiderit in quem quis carmina, ¹¹ jus est,
¹² Judiciumque. ¹³ esto, si quis mala: sed bona si quis
 Judice condiderit laudatur Casare. si quis
 Opprobriis dignum ¹⁴ laetaverit, ¹⁵ in seget ipse:
¹⁶ Solventur risu tabula, ¹⁷ tu missus abibis.

⁸ Ego (inquit Trebatius) non possum diffindere quia pro te pronunciam.
⁹ Ignorantia legum quam aliquid jubent aut veniat poena sancita, a verbo sanctior.
¹⁰ Carmina male dicit.
¹¹ Lex xii. tabularum iura est.
¹² Astis ex lege.
¹³ Concedamus ira.

esse (inquit Horatius) si quis carmina scripserit mala, i. in doctis. ¹⁴ Si laetaveris. ¹⁵ Cum sit ipse purus & innocens. ¹⁶ Dissolventur cum iudicium risu tabularum leges. ¹⁷ Tu dimissus abibis.

SATYRA II.

Sub Ofelli persona, luxui deditos in seclatur. De eo loquens qui gulae servit, eum dicit non certo iudicio sed opinione quadam stultè delitias in nonnullis cibis confectari. Atque ut incommoda regenset quæ comitantur hunc qui circa victum & luxum, sic commoda quæ tenui & frugali insunt, enumerat.

Quæ virtus, & quanta, ¹ boni, sit vivere parvo:
 (Nec meus hic sermo est: sed quem præcepit Ofellus
 Rusticus, ² à normis sapiens, ³ crassaque Minerva)
 Discite non inter ⁴ lanceis, mensasque ⁵ nitentes;
 Cum stupet insanis ⁶ acies fulgoribus, & cum
⁷ Accidit salsis animis ⁸ meliora recusat:
 Verum hic ⁹ impransus mecum disquirite. ¹⁰ cur hoc?
 Dicam si potero. **MALE** verum examinas omnis
¹¹ Corruptus iudex. ¹² leporem scilicet, equo ve
 Lassus ab indomito: vel si Romana fatigas
 Militia ¹³ assuetum gracari, ¹⁴ seu pila velox,
 Molliter austerum ¹⁵ studio fallente laborem,
 Seu te ¹⁶ discus agit: ¹⁷ pete cedentem aëra discō.
 Cum labor ¹⁸ extuderit fastidia: ¹⁹ siccus, inanis

¹ Ordo est. ² boni dicitur quæ virtus, &c.
³ Præmonstravit & docuit.
⁴ Sapiens, sed non secundum normam sapientie Stoicæ.
⁵ Doctrinam non exultus.
⁶ Vasa pretiosa præcipulis.
⁷ Mensas opiparas.
⁸ Cum oculorum & mentis acies (i. cum iudicium rationis) auri & argenti fulgoribus obtunditur.
⁹ Incumbens & propensus ad assuetudinem fastis, quod multo cibo repletis accidit.
¹⁰ Veram virtutem

repudiat. ¹¹ Scilicet. ¹² Cur velim ut impransus verum discatis? ¹³ Sic animus cibo potuque contentus verum à falso distinguere nescit. ¹⁴ Leporem venarum. ¹⁵ Te aduatum generaliter vivere, vel ut craco more ludere. ¹⁶ Seu pila te agit, id est, delectat. ¹⁷ Pila ludo oblivionem laboris afferens molliter, id est, cum quadam voluptate. ¹⁸ Ludus in Græcia usitatus. ¹⁹ Iam discus in periculis qui cedit corporibus gravioribus. ²⁰ Cum labor fugaverit fastidium, quæ causam parit. ²¹ Siccus, & fastidius.

21 Ironica est concessio, quasi dicat, non spernes.

22 A monte Hymetto in Attica. Est Hympallage.

23 Cellarius domi non est.

24 Mare in temperatam insurgit.

25 Stomachum inanem

26 Unde puri hanc voluptatem nasci in rem tenui videtur.

27 Quomodo paratum.

28 Non in carorum oboliorum odore.

29 Tu epulas pulmentis suavioribus quare exercitio laborioso.

30 Nam pinguem viris, i. crapula turgidum & pallidum, neo.

31 Ostrea nec Scarus poterit iuvare.

32 Peregre advecta.

33 Piscis Romæ curus & rarus.

34 Vix persuadebo.

35 Pavone.

36 Fricare vel delectare palatum.

37 Corruptus vanitatibus rerum, ut delictis luxuriosis.

38 Maiori pretio.

39 quasi ad gulam, alarum pulchritudo periret.

40 Num cocto pavoni mare, i. illa pluma.

41 Forma pavonis magis quam illa, i. forma gallinæ.

42 Formis pulchritudine dissimilibus.

43 Concedo.

44 quomodo felis.

45 An piscis iste sit in fuvio Tibi capax, an alio, i. in mari?

46 An inter pontes, ubi lupus est porior, propter aquam concitiorum.

47 Circa Ostia Tiberis, quem fluvius necesse est in frustra.

48 Seducit vel delectat te Mulli magnitudo.

49 Car ignis nitidum ludas in Mullis, & reprehendis in lupis?

50 Lupis.

51 Dedit proceritatem.

52 Mullis.

53 Valgates cibos.

54 Oboliorum belluo, cuius dapes dignæ sunt Harpyarum.

55 Aperti precibus meis faventes.

56 Humido vestro calore putrefacite.

57 quomodo aper gaudium movere & contemnunt.

31 Sperne cibum vilem: nisi ²² Hymettia mella Falerno

Ne biberis diluta: ²³ foris est promus: & atrum

Defendens pisces ²⁴ hyemat mare. Cum sale panis

²⁵ Latrantem stomachum bene leniet. ²⁶ Unde putas aut

²⁷ Qui partum? ²⁸ non in caro nidore voluptas

Summa, sed in te ipso est. ²⁹ Tu pulmentaria quæro

Sudando ³⁰ pinguem vitis, albumque, nec Ostrea,

Nec Scarus, aut poterit ³¹ peregrina iuvare ³² Lagois.

Vix tamen ³³ eripiam, posito pavone, velis quin

³⁴ Hoc potius quam gallina ³⁵ tergere palatum,

Corruptus ³⁶ vanis rerum: quia vœneat ³⁷ auro

Rara avis, & picta pandat spectacula cauda:

³⁸ Tāquam ad rem attineat quicquam, num vesceris isti

Quam laues, pluma? ³⁹ coctus num adest honor idem?

Carne tamen quamvis distat nihil ⁴⁰ hoc magis illa

⁴¹ Impari bus formis deceptum te patet. ⁴² esto.

⁴³ Unde datum sexis, ⁴⁴ lupus hic Tiberinus, in alto

Captus ⁴⁵ hiet? ⁴⁶ pontesne inter iactatus an ampis

⁴⁷ Ostia sub Tusci? laudas insane trilibrem

Mullum: ⁴⁸ in singula quem minuas pulmenta, necesse est.

⁴⁹ Ducit te species, video. ⁵⁰ quo pertinet ergo

Proceros odisse lupos? quia scilicet ⁵¹ illis

Majorem natura ⁵² modum dedit: his breve pondus.

FEFHNUS raro stomachus ⁵³ vulgaria temnit.

Porrectum magno ⁵⁴ magnum spectare catino

Vellem, ait Harpyis ⁵⁵ gula digna rapacibus, at vos

⁵⁶ Prasentes Austri, ⁵⁷ coquite horum obsonia: quinquum

⁵⁸ Putet aper, Rhombusque recens: mala copia ⁵⁹ quando

⁶⁰ Egrum sollicitat stomachum: cum rabula ⁶¹ plenus,

⁶² Atque ⁶³ acidus mavult inulas, necdum omnis abasta

in fuvio Tibi capax, an alio, i. in mari? 45 Pises omnes capti statim hiant & os in latum diducunt. 46 An inter pontes, ubi lupus est porior, propter aquam concitiorum. 47 Circa Ostia Tiberis, quem fluvius necesse est in frustra. 48 Seducit vel delectat te Mulli magnitudo. 49 Car ignis nitidum ludas in Mullis, & reprehendis in lupis? 50 Lupis. 51 Dedit proceritatem. 52 Mullis. 53 Valgates cibos. 54 Oboliorum belluo, cuius dapes dignæ sunt Harpyarum. 55 Aperti precibus meis faventes. 56 Humido vestro calore putrefacite. 57 quomodo aper gaudium movere & contemnunt. 58 quia. 59 Copia fastidientem gravat stomachum. 60 Heluo c. in statu. 61 Inula sunt utiles ad appetitum excitandum, quia visco an piriuram incidunt.

⁶⁷ Pauperies epulis ⁶⁸ regum, nam ⁶⁶ vilibus ovib;
⁶⁷ Nigrisque est olei hodie locus. Haud ita pridem
 Praconis ⁶⁸ Galloni erat acipensere mensa
 Infamis. quid? tum ⁶⁹ Rhombos minus aequor alebat?
⁷⁰ Tutus erat rhombus, tutoque ciconia nido:
 Donec vos aether docuit ⁷¹ praetorius. ergo
 Si quis nunc mergos suaves ⁷² edixerit assos:
 Parebit ⁷³ pravi domilis Romana juvenus.
⁷⁴ Sordidus à tenui victu distabit, ⁷⁵ Osello
 Judice. nam frustra vitium vitaveris ⁷⁶ illud,
 Si te ⁷⁷ aliò pradium detorseris. Avidienus,
 Cui Canis ⁷⁸ ex vero dictum cognomen adharet,
⁷⁹ Quinquennis oleas ⁸⁰ est. & sylvestria corna:
 Ac ⁸¹ nisi mutatum, parcat defundere vinum, &
⁸² Cujus odorem olei nequeas perferre (⁸³ licebit
 Ille ⁸⁴ repotia, nataleis, aliòsue dierum
 Festos ⁸⁵ albatas celebret) cornu ipse ⁸⁶ bilibri
 Caulibus instillat, ⁸⁷ veteris non parcus aceti.
 Quali igitur victu sapiens utetur, & horum (angit.
⁸⁸ Utrum imitabitur? hac urget ⁸⁹ lupus, hac, ⁹⁰ canis ⁹¹
⁹² Mundus erit, qui non offendat, ⁹³ sordidus, atque
⁹⁴ In neutram partem cultus miser. ⁹⁵ hic neque servas
⁹⁶ Albuti senis exemplo, dum munia ⁹⁷ didit,
 Sævus erit: neque sic, ut ⁹⁸ simplex Navius ⁹⁹ unctam
 Conviqis præbebit aquam: vitium hoc quoque magnum
 Accipe nunc, victus tenuis. ¹ quæ, quantaque secum
 Afferat: imprimis valeas bene; nam variæ res
 Ut noceant homini, ² credas, memor illius escæ,
 Quæ ³ simplex olim tibi ⁴ sederit. at simul assis
⁵ Miscueris clixa: simul conchylia turdis:

secundo à nuptiis vel comellationes quæ liberis natis interviciis celebrantur.

⁸⁵ Alba veste indutus. ⁸⁶ E vasculo corneo quod duas olei libras continet. ⁸⁷ Aceri morientis &
 languidi. ⁸⁸ Gallonium luxuriosam an Avidienum sordidum? ⁸⁹ Edacitas vel ingluvies. ⁹⁰ Im-
 munditia vel sordes. ⁹¹ Ut est in proverbio. ⁹² Ille tener medium. ⁹³ Indecora parsimonia. ⁹⁴ Et
 in neutram partem cultus, five sordidi five luxuriosi erit miser. ⁹⁵ Hic, quem mendum dicimus,
⁹⁶ Albutus servos prius castigabat, quam aliquis eorum peccasset. ⁹⁷ Dum officia distribuunt. ⁹⁸ Ut
 Navius parum prudens. ⁹⁹ Aquam unguentis dilutam, quod est luxuria non ferentia. ¹ quæ com-
 moda. ² Credere debes. ³ Una. ⁴ Aliquando tibi placuerit. ⁵ Si in stomachum ingereris,

⁶⁴ Vitæ tenuis.

⁶⁵ majorem virore n
epulis.

⁶⁶ Parvi pretii.

⁶⁷ Oleis maroris &
amaris.

⁶⁸ Gallienus præco
fuit & obsoniorum
gurgis, qui primus
convivio posuit aci-
pensere nescium
omnium habitum
nobilissimum.

⁶⁹ Rhombus piscis
summo erat in ho-
re admodum Romano.

⁷⁰ Rhombus adha-
serit Romanis, erat
incertum.

⁷¹ Senapronium præco
gulosus, prætorum
experts tulit repul-
sam

⁷² Pro imperio
dixerit.

⁷³ Juvenis quæ citò
prava dicitur.

⁷⁴ Inter victum for-
didum & luxuriosum
victus medius est

⁷⁵ Interiectus, cui etiam
laudabilis est.

⁷⁶ Philosopho lucu-
to, de quo supra.

⁷⁷ In aliud victum
contrarium.

⁷⁸ Ex morum veri-
tate, i. ex immunditia
& sordibus.

⁷⁹ Oleas veritate
corruptas.

⁸⁰ Comedit.

⁸¹ Nisi acidum, ut
acerum.

⁸² Et instillat cau-
libus oleum, cujus
odorem. &c.

⁸³ Quamvis.

⁸⁴ Convivia facta die
Angl. Child-feasts.

⁸⁷ Aceri morientis &
vel ingluvies. ⁹⁰ Im-

⁹² Indecora parsimonia. ⁹⁴ Et
quem mendum dicimus.

⁹⁷ Dum officia distribuunt. ⁹⁸ Ut
quæ com-

6 In choleram amar-
ram.

7 Dolorem.

8 Phlegma.

9 Decolor & negro-
tus.

10 Cœna est dubia
ubi convivæ dubi-
tant quid de multis
sumant.

11 Hæsterna crapula.
12 Animum hebetem
reddit.

13 Atque ad hunc
desicit animam divini
spiritus partem.

14 Alter cuius vires
parvus est & fruga-
lis.

15 Membra mediocri
alio recreata.

16 Alter ad necessi-
tatis functiones.

17 qui parce vivit,
ad meliorem victum
potest transcurrere
aliquando.

18 Et ubi senectus
advenit.

19 Ante tempus
sumis.

20 Aprum leviter
parentem.

21 Iuulchum.

22 Hæc inunctione.

23 Puridum potius
edecet.

24 Testis in prima
sua ætate.

25 Fama, quæ huma-
nis auri sit gravior
quam quodvis car-
men.

26 Afferunt.

27 Adde hæc etiam
incommoda.

28 Cuius sub impe-
rio es.

29 Te tibi huius-
modi, quia omnia tan-
to alia.

30 Pecunia, quæ le-
gationem tibi emat ad
suspendium.

31 Homo profusus idemque pauper.

32 quæ sufficiant tribus regibus.

33 Huc Iura-
mento responderet Horatius.

34 quæ tibi sumunt.

35 Non melius quam in epulis luxuriosis.

36 Inopis indignus, qui non mereatur, nec debet egenus esse.

37 E tanto acervo.

38 Non semper,
quia fortuna est instabilis.

Dulcia se⁶ in bilem veniens, stomachoque⁷ tumultum

Lenta feret pituita. vides,⁹ ut pallidus omnis

Cœna desurgat¹⁰ dubia? quin corpus onustum

¹¹ Hæsternis vitiiis, animum quoque¹² prægravat ma:

¹³ Atque affigit humo divina particulam aura:

¹⁴ Alter, ubi dicto citius¹⁵ curata sopori

Membra dedit,¹⁶ vegetus præscripta ad munia surgit.

¹⁷ Hic tamen ad melius poterit transcurrere quondam;

Sive diem festum rediens adduxerit annus:

Seu recreare volet tenuatum corpus: ¹⁸ ubique

Accedent anni & trahari mollius aras

Imbecilla volet. Tibi quidnam accedet ad istam,

Quam puer & validus¹⁹ præsumis, mollitiem, seu

Dura valetudo incidet, seu tarda senectus? (su

²⁰ Rancidum aprum antiqui laudabant: non, quia²¹ na-

Illis nullus erat: sed, credo, ²² hac mente, quod hospes

Tardius adveniens, ²³ vitiatum commodius quam

Integrum edax dominus consumeret. hos, utinam inter

Heroes natum tellus me²⁴ prima tulisset.

Das aliquid fama, ²⁵ quæ carmine gravior aurem

Occupat humanam? grandes rhombi, patinaque

Grande²⁶ serunt una cum damno dedecus. ²⁷ adde

Iratum²⁸ patrum, vicinos: ²⁹ te tibi iniquum,

Et frustra mortis cupidum, cum deerit egenti

³⁰ *Æs*, laquei pretium, in re, inquit, ³¹ Thrasius isti

fargatur verbis, ego vestigalia magna

Divitiasque habeo ³² tribus amplas regibus. ³³ ergo

³⁴ Quod superat, non est ³⁵ melius quo insumere possis?

Cur eget ³⁶ indignis quisquam te divite? quare

Templa ruunt antiqua deum? cur improbe chara

Non aliquid patria ³⁷ tanto emetiris acervo?

Uni nimirum tibi ³⁸ recta semper crunt res?

32 quæ sufficiant tribus regibus. 33 Huc Iura-

mento responderet Horatius. 34 quæ tibi sumunt. 35 Non melius quam in epulis luxuriosis.

36 Inopis indignus, qui non mereatur, nec debet egenus esse. 37 E tanto acervo. 38 Non semper,

O magnus³⁹ posthac inimicis risus, ubi⁴⁰ nam

⁴⁰ Ad casus dubios fides sibi certius? hic, qui

⁴¹ Pluribus affuerit mentem, corpusque ⁴² superbum:

An qui contentus parvo, metuensque futuri,

In pace ut sapiens, ⁴³ aptarit idonea bello?

Quod magis his credas: puer hunc esto parvus Osellum

⁴⁴ Integris opibus novi ⁴⁵ non latius usum,

⁴⁶ Quam nunc accisis. ⁴⁷ Videas ⁴⁸ metato in agello

Cum pecore, & gnat⁴⁹ ⁵⁰ fortem ⁵¹ mercede colonum:

⁵² Non ego, narrantem temerè edi luce ⁵³ profesta

Quicquam, prater olus fumose cum pede perna.

Ac mihi seu ⁵⁴ longum post tempus venerat hospes,

⁵⁵ Sive operum vacua gratus convivia ⁵⁶ per imbrem

Vicinus: ⁵⁷ bene erat. ⁵⁸ non piscibus urbe petitis,

Sed pullo, atque hodo: tum ⁵⁹ pensilis uva secundas,

Et nux ornabat mensas, ⁶⁰ cum duplici ficu.

⁶¹ Post hoc ludus erat ⁶² cuppa potare magistra:

Ac venerata Ceres, ut culmo surgeret alto,

⁶³ Explicuit vino contrasta ⁶⁴ seria frontis.

⁶⁵ Saviat, atque novos moveat fortuna ⁶⁶ tumultus:

Quantum ⁶⁷ hinc imminuet? quanto aut ego parcius,

aut vos

O pueri ⁶⁸ nitidiss⁶⁹, ut hac novus incola venit?

⁷⁰ Nam propria telluris herum natura neque illum;

Nec me, nec quenquam statuit, nos expulsi ⁷¹ ille,

Ilum aut ⁷² nequities, ⁷³ aut vafri inscitia juris,

Postremo expellet certè ⁷⁴ vivacior hares.

³⁹ Propter imbrem, quamdiu pluebat. ⁴⁰ Abundè erat nobis ad hilaritatem. ⁴¹ Mensa non piscibus instructa. ⁴² Uva, quæ pendens servabatur. ⁴³ Cum geminis ficibus, quas mariscas appellamus. ⁴⁴ Postquam non cibo & potu explevissemus. ⁴⁵ Nullo alio bibendi Magistro ad potandum adhibito quam ipsa cuppa, id est, ut suo quisque arbitratu biberet, & quantum velleret. ⁴⁶ Ac rogata Ceres ut cultum faceret exurge e altum. ⁴⁷ Disculaie. ⁴⁸ Res serias, curas, & molestias quibus frons contrahitur. ⁴⁹ Sic mihi fortuna iniqua (inquit Osellus) quantum voluit. ⁵⁰ Terroribus & aliis moribus. ⁵¹ De eo, quod in usum habeo. ⁵² Minus splendide vixisti? ⁵³ Postquam huc venis Umbrenus? ⁵⁴ Luxuria & sumptus profusus. ⁵⁵ Aut vafri juris ignorantia. Sed cur poeta ius, vafrum, appellat? An quod huiusmodi vafrities est in iurificonfultis, ut in utramque partem ius exponant & interpretentur? Non audeo affirmare. ⁵⁶ Non potestoribus, cui heres diutius vivens succedit.

³⁹ Communicata fortuna.

⁴⁰ Ad mutationem sortum constantior erit hic, &c.

⁴¹ qui rerum omnium copia animum & corpus affuerit?

⁴² Corpus delictis clarum.

⁴³ Præparaverit, quæ in rebus adversis usui esse possit.

⁴⁴ Omni re suis familiaribus incolam.

⁴⁵ Non largius.

⁴⁶ quam nunc proscriptioe imminentis?

⁴⁷ quilibet videre perit Osellum narrantem hæc. Non ego, &c.

⁴⁸ In Agello demerso & ab Umbreno, Augusti milite, conducto.

⁴⁹ Temporum injuriam fortiter ferentem.

⁵⁰ Pretio dato pro agro suo ad Umbrenum transire.

⁵¹ Torus usque ad finem satyri, sermo est Oselli.

⁵² Die non festa, Angl. a week-end.

⁵³ Hospes raro veniens laucius & libentius est accipendus.

⁵⁴ Sive cum vacarem ab opere.

⁵⁵ Mensa non piscibus instructa.

⁵⁶ Uva, quæ pendens servabatur.

⁵⁷ Cum geminis ficibus, quas mariscas appellamus.

⁵⁸ Postquam non cibo & potu explevissemus.

75. Nulli perperam.
76. Vivere forti animo
adversus fortuna in-
commoda.

Nunc ager Umbrent sub nomine, nuper Ofelli
Dixtus, erit nulli ⁷⁵ proprius: sed cederet in usum
Nunc mihi, nunc alii. Quocirca vivere ⁷⁶ fortes:
Fortiaque adversis opponite pectora rebus.

SATYRA III.

Damasippum inducit ipsum accusantem quod nihil scriberet: deinde sub persona Damasippi Stoicum Paradoxon tractat, nimirum, Stultos omnes insanire.

1. O Horati.
2. Chartam in qua scribas.
3. Commutans omnia, quæ in tabulis aliquando scriperas.
4. Vini largus, i. nimmium bibens & dormiens.
5. Nil dictum dignum quod Satyris mandetur.
6. Post dies Saturno sacros (in quibus magna erat potandi copia) huc i. ad villam fugisti ut scriberes.
7. Culpantur calami ad scribendum minus apti.
8. Immerito abs te venatur paries adfectus diis & poëti male propitiis.
9. In pariete cetero solebant poëta: siquid noctu in mentem veniret, inscribere.
10. multa promittentis.
11. Te otiosum.
12. Horatius domo tepida delectabatur, nam frigoris erat impatiens.
13. quasi stiparores rebus, ducere in villulam rusticam?
14. Invidiam virtutis tuæ comitem.
15. Ita ut magis ociosi, & nihil scriberes.
16. Desidia Sireni similis animos hominum corrumpit.
17. Virtutem excedendo.
18. Deponendum est, & abjiciendum patienter.
19. Horatius satis ridiculè gratias agit Damasippo.
20. Ob rectum consilium.
21. qui longam & philosophicam tuam barbam radat.
22. Responder Damasippus.
23. Janum Deum bifrontem in foro positum ubi mercatores & seneatores conveniebant.
24. quasi ad scopulos illisa est, id est, diminuta & consumpta.
25. Ejectus à propriis negotiis.
26. Narrat Damasippus se studiosum fuisse veterum antiquorum, prius quam sit factus Stoicus.
27. Cognoscere amatum.

Sic raro scribis, ut toto non quater anno
Membranam poscas, ³ scriptorum quæque retexens,
Iratu tibi, quod vini somnique ⁴ benignus
Nil dignum ⁵ sermone canas. quid fiet? ab ipsis
⁶ Saturnalibus huc fugisti, sobrius ergo
Dic aliquid dignum promissis: incipe, nil est.
Culpantur frustra ⁷ calami, ⁸ immeritisque laborat
Iraus natus ⁹ paries diis aque poëti.
Atqui vultus erat multa & præclara ¹⁰ minantis.
Si ¹¹ vacuum ¹² tepido cepisset villula tecto,
Quorsum pertinuit ¹³ stipare Platona Menandro?
Eupolin, Archilochum, comites educere tantos?
¹⁴ Invidiam placare paras ¹⁵ virtute relicta?
Contemnere miser, vitanda est improba Siren
¹⁶ Desidia: aut quicquid ¹⁷ vitæ meliore parasti,
¹⁸ Ponendum æquo animo. ¹⁹ Dii te, Damasippe, deaque
²⁰ Verum ob consilium docent ²¹ consore, sed unde
Tam bene me nosti? ²² Postquam omnis res mea ²³ Ianum
Ad medium ²⁴ fracta est, aliena negotia cura,
²⁵ Excussus propriis. ²⁶ olim nam ²⁷ quærere amabam;

²⁸ Quo vaser ille pedes lavisset ²⁹ Sisyphus ære :
 Quid sculptum ³⁰ in fabre, ³¹ quid fustum durius esset.
³² Callidus huic signo ponebam ³³ millia centum ;
 Hortos egregiasque domos mercarier unus
 Cum lucro noram. unde frequentia ³⁴ Mercuriale
 Imposuere mihi cognomen ³⁵ compita. ³⁶ Novi ;
³⁷ Et morbi miror purgatum te illius ³⁸ Atqui
 E novit veterem mirè ³⁹ novus, ut solet, ⁴⁰ in cor
 Trajecto ⁴¹ lateris miseri capitisque dolore ;
 Ut ⁴² lethargicus hic, quum sit ⁴³ pugil, & medicum ⁴⁴ ur-
⁴⁵ Dum ne quid simile huic, esto ut liber. ⁴⁶ O bone, ne te
⁴⁷ Frustrare : insanis & tu, ⁴⁸ stulti que propè omnes :
⁴⁹ Si quid Stertinius veri crepat : ⁵⁰ unde ego mirè
 Descripsi docilis præcepta hæc, ⁵¹ tempore quo me
 Solutus jussit ⁵² sapientem pascere barbam,
 Atque à Fabricio non tristem ⁵³ ponte reverti.
 Nam ⁵⁴ malè re gesta quam vellem mittere ⁵⁵ operto
 Me capite in flumen ; ⁵⁶ dexter stetit, & cave saxis
 Te quicquam indignum : pudor (inquit) te ⁵⁷ malus urget,
 Insanus qui inter vereare insanus haberi
 Primum nam inquiram, quid sit furere ? hoc si erit in te
 solo, ⁵⁸ nil verbi, pereas quin ⁵⁹ fortiter, addam.
⁶⁰ Quem mala stultitia & quacunque inscitia veri
 Cæcum agit, insanum Crisippi ⁶¹ porticus & grex
⁶² Ausumat : hæc populos, hæc magnos ⁶³ formula reges,
 Excepto sapiente, tenet ; nunc accipe quare
⁶⁴ Desipiant omnes æquè ac tu, qui tibi nomen
 Insano ⁶⁵ posuere, ⁶⁶ velut sylvis, ubi passim
⁶⁷ Palantes error, ⁶⁸ cerro de tramite pellis
 Ille sinistrorsum, hic dextrorsum abis ; unus utrique
⁶⁹ Error, ⁷⁰ sed variis illudit partibus. Hoc te

²⁸ In quo vase aræ.
²⁹ Sisyphus. Foli si-
 lius Corinthus rex.
³⁰ minus artificiosæ.
³¹ quid minus ele-
 ganter esset consti-
 tum.
³² In eo callidus eram
 quod sciebam fig-aris
 operibus iustum præ-
 tium imponere.
³³ Scleritium num-
 mum 100000.
³⁴ mercuris præest
 mercatoris.
³⁵ Omnes populariter,
 qui in contemp-
 tibus audi-
 onabantur, me appel-
 labant mercurialem.
³⁶ Novi, inquit
 Horatius.
³⁷ Illius veneratorii.
³⁸ Respondest Dama-
 sippus.
³⁹ Novus morbus
 veterem depulsi-
⁴⁰ In os ventriculi,
 &c. ad lat. &c.
⁴¹ Galenus appellat.
⁴² Pluridus.
⁴³ Ut veteris.
⁴⁴ quum sit phre-
 neticus.
⁴⁵ Et medicum ver-
 betur.
⁴⁶ Damadon ne quid
 facias huic phrenetico
 simile (inquit) Horatius.
⁴⁷ Insanus si volēs.
⁴⁸ Loquitur Dama-
 sippus.
⁴⁹ Ne desipias re.
⁵⁰ Secundum Seneca-
 ram dogma.
⁵¹ Si quid veri inou-
 rur Sert. philosophus
 Socraticus.
⁵² A quo.
⁵³ Ex eo temore.
⁵⁴ Philosophicum
 barbam autem ad
 precipiare voluit damni
 afflicto mihi Stertinius
⁵⁵ Definitio insani.
⁵⁶ quare stulti sine.
⁵⁷ Imposuere.
⁵⁸ Unus est error utriusque.
⁵⁹ Sed error ille quasi ludibundus in variis versatur partibus, ut pura dextra & sinistra.

Crede

umbilicum usque, aut ad pubem demissam. ⁵³ Unde Damasippus se præ-
 cipitare voluit damni
 dolore commotus. ⁵⁴ Re familiari mea consumpta. ⁵⁵ Pudoris causi. ⁵⁶ Afflicto mihi Stertinius
 fortunatus. ⁵⁷ Vitiolus pudor. ⁵⁸ Nihil præterea loquar. ⁵⁹ Forti animo. ⁶⁰ Definitio insani.
⁶¹ Schola Sroica. ⁶² Insanum putat. ⁶³ Hac definitio. ⁶⁴ quare stulti sine. ⁶⁵ Imposuere.
⁶⁶ quemadmodum in sylvis. ⁶⁷ Vagantes. ⁶⁸ A via recta abducit. ⁶⁹ Unus est error utriusque.
⁷⁰ Sed error ille quasi ludibundus in variis versatur partibus, ut pura dextra & sinistra.

Crede modo insanum : nihilo ut sapientior ille,
 Qui te deridet, ⁷¹ caudam trahat. est genus unum
 Stultitia, ⁷² nihilum metuenda timentis : ut ignes,
 Ut rupes, fluviosque ⁷³ in campo ob stare quærat :
 Alterum & huic ⁷⁴ varium, & nihilo sapientius, igna
 Per medios fluviosque ruentis, clamat amica,
 Mater, honesta soror, cum cognatis, pater, uxor :
 Hic fossa est ingens, hic rupes maxima : ⁷⁵ serva :
 Non magis audierit, quam ⁷⁶ Rufius cbrus olim,
 Quum Ilionam edormit, ⁷⁷ casienis mille ducentis,
 Mater te appello, clamantibus. huic ego vulgum
 Errori similem cunctum ⁷⁸ insanire docebo.
 Insanit veteres statuas Damascippus emendo.
 Integer est mentis Damascippi ⁷⁹ creditor ? esse.
 Accipe quod nunquam reddas mihi, si tibi dicam,
 Tunc insanus eris si acceperis ? an magis ⁸⁰ excors
⁸¹ Rejesta prada, quam præsens Mercurius feri ?
⁸² Scribe decem à Nerio : non est satis : adde ⁸³ cicuta
 Nodosi tabulas centum : mille adde ⁸⁴ catenas :
 Effugiet tamen hæc sceleratus vincula ⁸⁵ Præteus.
 Quum rapies in jus, malis ridentem alienis,
 Fuit aper, modò avis, modò saxum : & quum volet, arbor.
 Si malè rem gerere, insani est : ⁸⁶ contra bene, sani :
⁸⁷ Putidius multo cerebrum est (mibi crede) Perilli,
⁸⁸ Distantis quod tu nunquam ⁸⁹ rescribere possis.
⁹⁰ Audire atque rogam ⁹¹ jubeo componere, quisquis
 Ambitione mala aut argenti pallet amore :
 Quisquis luxuria, ⁹² tristive superstitione,
 Aut alio mentis morbo ⁹³ calet, huc propius me,
 Dum doceo insanire omnes, vos ordine adite.
 Danda est ⁹⁴ ellebori multo pars maxima avaris :

71 Sit stolidus
 stultus cuius ergo
 cauda animanti per
 derisionem appenda-
 tur.
 72 In quibus nihil
 est periculi.
 73 In plantis.
 74 Hinc contrarium.
 75 Serva te, tibi
 cave.
 76 F. Actor Tragi-
 cus Hecubam agens
 (quæ hic ab Horatio
 Ilione nominatur)
 cum somnum sum-
 mare deberet, seris
 dormivit vino obtru-
 um.
 77 Carleus histrio,
 qui Pothidori partes
 agens, hæc verba
 magno clamore lo-
 quebatur. Mater, te
 appello.
 78 Emendo, venden-
 do, credendo.
 79 qui Damascippi
 fidei restat.
 80 Insanus.
 81 Luto repudiato
 quod æquæ Mercuri-
 us aseri.
 82 O debitor, scribe
 se muno accepisse à
 Nerio fœneratore
 decem milia filar.
 83 Fœneratoris, qui
 debitoris suos cau-
 tionibus tanquam
 nodis obstringebat.
 84 Formulas & juris
 lingo.
 85 Terrexivata.
 qui nē solvar debi-
 tum, varios dolos
 machinabatur, sumi-
 lis Præteo in varias
 figuras se transfor-
 mavit.
 86 Bene rem gerere.
 87 Bene rem gerere.
 88 In codice suo scribere
 scripturam reddere.
 89 Sunt verba Stertini sub persona Damascippi.
 90 Sc ad audiendum pe-
 are. 92 Tristes efficit supersticio. 93 Alia
 est insania.

87 Multo infanior est Perillus. 88 Muno dantis vel jubentis Argentiarii
 nomina Creditoris & Debitoris. 89 Rependat atque per Argentiarii
 90 Sunt verba Stertini sub persona Damascippi. 91 Sc ad audiendum pe-
 are. 92 Tristes efficit supersticio. 93 Alia 94 Elleborum melancholiam purgans, remedium

Nescio

Nescio an ⁹⁵ Anticyram ratio illis destinet omnem.

Hæredes ⁹⁶ Staberi summam incidere sepulchro :

Ni sic fecissent, gladiatorum ⁹⁷ dare centum

⁹⁸ Damnati populo paria, atque epulum, arbitrio ⁹⁹ Acri :

¹ Frumenti quantum metit ² Africa. ³ Sive ego pravè,

Scu rectè, hoc volui : ⁴ ne sis patruus mihi ⁵ credo

Hoc Staberi ⁶ prudentem annum vidisse. Quid ergo

Sensit, quum summam patrimoni insculpere saxo

Hæredes voluit ? ⁷ Quoad vixit, credidit ingens

Pauperiem vitium, & cavit nihil ⁸ acrius : ut si

Fortè ⁹ minus locuples uno quadrante perimet,

Ipsè videretur sibi ¹⁰ nequior. ¹¹ omnis enim res,

Virtus, fama, decus, divina humanaque pulchris

Divitiis parent : quas qui construxerit, ille

¹² Clarus erit, fortis, justus, sapiens etiam, & rex

Et quicquid volet. ¹³ hoc veluti virtute paratum,

speravit ¹⁴ magna laudi fore, quid simile isti

In media iussit Libya : quia tardius irent

Propter onus segnes. ¹⁵ uter est insanior horum ?

Nil agit exemplum, ¹⁷ litem quod lite resolvit.

Si quis emat citharas, emptas comportet in unum,

Nec studio citharæ nec musæ deditus ulli :

Si ¹⁸ scalpra & ¹⁹ formas, ²⁰ non sutor : nautica vela,

²¹ Adversus mercaturas : delirus & amens

Undique dicatur merito, quid discrepat ²² istè

Qui nummos aurumque recondit, nescius uti

²³ Compositis, metuensque velut contingere ²⁴ sacrum ?

Si quis ad ingentem frumenti semper acervam

²⁵ Porrectus vigilet, cum longo fuisse : neque ²⁶ illinc

Audeat ²⁷ esuriens dominus contingere granum :

Ac potius foliis parvus vescatur ²⁸ amaris :

Solam novam litem ex se gignit. ¹⁸ Saceris instrumenta, quibus cordium radi-
 quibus utuntur sutores ad calceos componendos. Angl. Lasts. ²⁰ Si ille qui ut-
 scalpra. ²¹ Alienis à mercatura. ²² Ab istis. ²³ Bonis quæ sitis. ²⁴ Vide sutor non est, emat
²⁵ Illius nummi. ²⁷ quamvis sit dominus, & esuriat. ²⁸ Follis agrestibus.

⁹⁵ quicquid essebori

in Anticyra nascitur.

⁹⁶ Homines avarissi-

mi, qui iussit hære-

des, quantum quique

summam ex testa-

mento accepissent in

ejus sepulchro inci-

dere.

⁹⁷ Exhibere.

⁹⁸ Damari sunt ejus

testamento-

⁹⁹ Hominis sump-

tuos.

¹ Maximam vim fru-

menti.

² Frumenti sacrissi-

ma.

³ Scaberis sic lo-

quacem inducit. Nam

est ultima mea vo-

luntas sive se prava

sive recta.

⁴ Noli me oburgare

ut solent patrum suos

neptes.

⁵ Respondet Dama-

scippus sive quis alius.

⁶ Ironice.

⁷ quam diu vixit.

⁸ Nihil cavit vehe-

mentius quam pau-

peritatem.

⁹ Si uno quadrante

pauperior esset mor-

tuus.

¹⁰ Luxuriosior.

¹¹ Huc dicuntur ad

personam Staberi.

¹² Ex avari iusticio-

13 Has divitias acor-

mularum.

¹⁴ Ad nominis sal-

immortalitatem.

¹⁵ Aristippus Socr-

atis auditor, non Gra-

ecus natione, sed ideo

Græcus dicitur quia

Græcia literis philo-

sophatus est.

¹⁶ Scaberis an Ari-

stippus ?

¹⁷ quod ex lite dis-

18 Fedes lignosæ

Vide sutor non est, emat

Sec. I. Bb. 1. 25 Januarius

29 Parum est quod dico, mille vini cados domi repositos habere.

30 Villibus stratis quæ dormientibus subternuntur.

31 Natus annos uno minus octoginta, id est, septuaginta novem.

32 Epulæ vermium qui vestes corrodamt velut tineæ.

33 Ut consumat.

34 Diis invisæ.

35 Custodis ne tua, ne tibi quippiam desit?

36 quantum de summa pecuniarum amperabit unusquisque dies?

37 Si vis paulo mundiore utaris.

38 Porrigo, est mortis capitis ubi inter pilos surgunt quædam squamula.

39 Si exiguum tibi sufficit, quamobrem pejerat? &c.

40 quare auferi per vim?

41 quos emisti pecuniis.

42 Sane ne es & sensibus integris?

43 Apud Argos.

44 An putas enim non insanum fuisse antequam sicinus admiceret?

45 Impulsum furis.

46 Prostratum habitus est furiosus.

47 Pyladen socium suum.

48 Alio nomine.

49 quod furor proveniens ex atra bile insisteret. Bilis est

splendida & mordax in rubellum pessimum &

53 Vinum insipidum.

Si positis intus Chii veterisque Falerni?

Mille cadis (29 nihil est: ter centum millibus) acre Potet actum: age, si & 30 stramentis incubet, 31 unda Octoginta annos natus, cui stragula vestis,

32 Blattarum ac tinearum epula, patrescat in arca:

Nimirum insanus paucis videatur, eo quod Maxima pars hominum morbo jactatur eodem.

Filius aut etiam libertus 33 ut eibat hæres,

34 Diis inimice senex custodis? 35 ne tibi desit?

Quantulum enim 36 summa curtabit quisque dierum,

37 Ungere si caules oleo meliore caputque

Cæperis impexa sedum 38 porrigine? quare,

39 Si quidvis satis est, perjuras, surripis, 40 aufers

Undique? tun? sanus? populum si cadere saxis

Incipias, servosque tuos quos are 41 pararis:

Insanum omnes te pueri clamentque puella.

Quum laqueo uxorem intremis, matremque veneno,

42 Incolumi capite es? Quid enim? Neque tu hos facis

43 Argis.

Nec ferro, ut demens genitricem occidit Orestes.

An tu reris eum 44 occisa insanisse parente?

Ac non ante malis dementem 45 actum furiiis, quam

In matris jugulo ferrum tepefecit acutum?

Quia 46 ex quo est habitus male tuta mentis Orestes,

Nil sanè fecit quod tu reprehendere possis,

Non 47 Pyladen ferro violare aususve sororem

Electram: tantum maledixit utrique vocando

Hanc furiam, hunc 48 aliud jussit quod 49 splendida bilis

50 Pauper Opimius argenti positi intus & auri,

Qui 51 Vejentanum festis potare diebus

52 Campana solitus trulla, 53 vappamque profectis:

Quondam 54 lethargo grandi est oppressus: ut hæres

star acer. 50. Opimius avarus pauper argenti domi reconditi. 51 Vinum saporis ingrati. Vejentana civitas est Campana. 52 Vase potario satia?

54 Vererno.

Fam

Jam circum loculos & ⁵⁵ claves latus ovasque
 Curreret, ⁵⁶ hunc medicus multum celer atque fidelis
 Excitat hoc pacto: mensam poni jubet, atque
 Effundi saccos nummorum, accedere plures
 Ad numerandum. hominem sic erigit: addit & illud,
 Ni tua custodis, avidus jam hac auferet haeres.
⁵⁷ Men' vivo? Ut vivas igitur, vigila: ⁵⁸ hoc age.

⁵⁹ Quid vis?

⁶⁰ Deficient inopem ⁶¹ venae te, ni cibus atque
 Ingens accedat stomacho ⁶² fuliura ruenti.
 Quid cessas? aedum, sume hoc ⁶³ prisanarum oriza.
⁶⁴ Quanti emptae parvo, quanti ergo octo assibus. Eheu
 Quid refert, ⁶⁵ morbo, an furis pereamne rapinis?
⁶⁶ Quisnam igitur sanus? Qui non stultus. Quid avarus?
 Stultus & insanus. Quid? si quis non sit avarus?
 Continud sanus? Minime. Cur Stoice? Dicam.

⁶⁷ Non est cardiacus (⁶⁸ Craterum dixisse putato)
 Hic ager. ⁶⁹ Recte est igitur, surgetque? ⁷⁰ Negabit;
 Quod latus aut renes morbo tententur acuto.

Non est perjurus, neque sordidus. ⁷¹ Immolet aquis
 Hic porcum Laribus. Verum ambitiosus & audax
⁷² Naviget anticyram, quid enim differt, ⁷³ barathrone
 Dones quicquid habes, an nunquam utare ⁷⁴ paratis?
 Servius Oppidius ⁷⁵ Canusi duo praedia dives
 Antiquo censu natus ⁷⁶ divisse duobus

Fertur: & hac moriens pueris dixisse vocatis
 Ad lectum: Postquam te ⁷⁷ talos Aule nucesque
⁷⁸ Ferre sinu laxo, ⁷⁹ donare & ludere vidi:
 Te Tiberi ⁸⁰ numerare, cavis abscondere ⁸¹ tristem,
 Extimui, ne vos ageret vesania discors:
⁸² Tu Nomentanum, ⁸³ tu ne sequerere ⁸⁴ Cicutam.
 Quare per dives bratus uterque Penates,
 Tu cave ne minuas, tu, ne majus facias id

⁸⁰ Numerare nucas & locis occultis abscondere. ⁸¹ Sollicitum. ⁸² Timidum ne
 prodigum sequerere. ⁸³ Ne tu O Tiberi. ⁸⁴ Avarum sanctitatem.

⁵⁵ quibus condita
 recluderet.
⁵⁶ Hunc Opimium
 Isthmicum.
⁵⁷ Verba sunt Opi-
 mii. Mene vivo hac
 auferet haeres?
⁵⁸ Hic rei da ope-
 ram, ut convalescas.
⁵⁹ quid vis faciam,
 inquit Opimius, est
 dialogismus.
⁶⁰ Loquitur medicus.
⁶¹ Arteris vires.
⁶² Robore.
⁶³ Prisanam ex ory-
 za confectam.
⁶⁴ quanti emptae sunt ory-
 za in penitro calu.
⁶⁵ Lethargo.
⁶⁶ Horat. Damasip-
 pum & Stercorium,
 Scroium inducit lo-
 quentes.
⁶⁷ Hic aeger non
 laborat Cardialgia.
⁶⁸ Craterum medi-
 cum.
⁶⁹ Estne igitur cor-
 pore sano. & e
 lectus surgit?
⁷⁰ Medicus Crate-
 rus negabit.
⁷¹ Ut se gratum
 ostendat Laribus qui
 cum a pericula &
 avaritia liberantur.
⁷² Progreus Hellebo-
 ro quia insanus est.
⁷³ Venti omnivoro.
 Athenienses in Bara-
 thrum locum pro-
 fundiorem maleficos
 demittebant.
⁷⁴ quare.
⁷⁵ Canusium, est
 oppidum in Appulia.
⁷⁶ Divisse.
⁷⁷ Telleras.
⁷⁸ Ita dicitur latus
 sinu ferre cuius nul-
 lum curam gerimus.
⁷⁹ Donare nucas &
 ludere talis.
⁸⁰ Tu Aule Nomentanum

Quod

85 Natura paucis
conscia est.

86 Ne vos gloria al-
lias.

87 Ambos.

88 It est cui jus
standi est ademptum,

vel cui nemo jure
agitur testimonium

perhibere.

89 Esurandus est.

90 Ediles tellis
nemini apud priores in

ludis fluctibus po-
pulo dabant.

91 Ut in laro circo
superbus ambules.

92 Ut omnia stans
tibi erigatur.

93 Ut populi applau-
sus ferat.

94 Gener Augusti,
qui virtutis fuit leo,

cum tu su vulpes im-
bellis.

95 Dialogus est inter
plebeium quendam

et Regem Agamem-
nonem.

96 Agamemnon.

97 Respondet Aga-
memnon.

98 Verba sunt ple-
bei.

99 Agamemnon
orationem suam
conclaudit.

1 Impert.

2 Verba plebei cap-
ta sunt benevolentiam

3 regi.

4 Interrogare.

5 Licet mihi?

6 Interroga, inquit
Agamemnon.

7 Loquitur plebeius.

8 Uno Achille infe-
rior.

9 Jacet insepultus.

10 Tot Troiani.

11 Mille oves (inquit
rex) occidit.

12 Verba sunt plebei.

13 Iphigeniam.

14 Mola ex ferre molito & ale facta.

15 Rectum animum

Quod satis esse putat pater, & natura coercet.
Præterea, ne vos ⁸⁶ illius gloria, jure-

-Furando obstringam ⁸⁷ ambo: uter ad illis fuerit, vel
Vestrum prator, & ⁸⁸ instabilis ⁸⁹ & sacer esto.

⁹⁰ In cicere atque faba, bona tu perdisque lupinis,

⁹¹ Latus ut in circo spatiares, aut ancua ut stes,

Nudus agris, nudus nummis insane paternis?

Scilicet ⁹² ut plausus, quos fert ⁹³ Agrippa seras tu,

Astuta ingenium vulpes imitata leonem?

⁹⁴ Ne quis humasse velit Ajacem ⁹⁵ Atrida vetas cur?

⁹⁶ Rex sum. ⁹⁷ Nil ultra quero plebeium. ⁹⁸ Et aquam

Rem imperito: ac si cui videor non justus, inulto

Dicere quæ sentit, permitto. ⁹⁹ Maxime regum

Di tibi dent æquæ classis redducere Troja:

Ergo ¹ consulere, & mox respondere ² licebit?

³ Consule. ⁴ Cui Ajax heros ab Achille ⁵ secundus

⁶ Putrescit, toties servatis clarus Achivis?

Gaudeat ut populus Priami, Priamusque inhumato,

Per quem ⁷ tot juvenes patrio caruere sepulchro?

¹⁰ Mille ovium insanus morti dedit, inclytum Ulysses,

Et Menelaum una mecum se occidere clamans.

¹¹ Tu quum pro vitula stans dulcem Aulide, ¹² natam

Ante aras, spargis que ¹³ mola caput improbe falsa,

¹⁴ Rectum animi servas? ¹⁵ Quorsum ¹⁶ Insanus quid enim

Fecit, quum stravit ferro pecem? abstinuit vim (Ajax

Uxor e, & gnato, mala multa precatus ¹⁷ Atridis.

Non ille aut Teucrum aut ipsum violavit Ulysses.

¹⁸ Verum ego, ut hærentes adverso litore naves

Eriperem, ¹⁹ prudens placavi sanguine divos.

²⁰ Nempe tuo furiose? ²¹ Meo, sed non furiosus,

²² Qui species ²³ alias veris, scelerisque tumultu

12 Verba sunt plebei. 13 Iphigeniam. 14 Mola ex ferre molito & ale facta. 15 Rectum animum
servas? id est, sanus es? 16 quorsum hæc? inquit Agamemnon. 17 Verba plebei. 18 Agamem-
noni & Menelao. 19 Prudenter. 20 Tuo sanguine (inquit Plebeius)
quapropter furiosus fuisti. 21 Meo sanguine ventos placavi (inquit Agamemnon) sed non tales in-
finitus fuit, ac Loquitur plebeius. 23 Differentiam à veris.

Permissas

4 Permissas capiet, 25 commotum habebitur : atque
 Stultitiane erret, 26 nihilum distabit, an ira.
 Ajax immeritos dum occidit, desipit, agnos ?
 Quum prudens scelus ob ritulos 27 admittis inanet,
 28 Stas animo ? 29 Et purum est vitio tibi, 30 quum tumi-
 dum est cor ?

Si quis lectica 31 nitidam gestare amet agnam,
 Huic vellem ut gnata, parer ancillas, pares aurum :
 Pusam aut pusillam appellet : fortique marito
 32 Desinet uxorem : interdicto 33 huic omne adimat 34 jus
 Prator, Et ad sanos 35 abeat tutela propinquos.

Quid ? si quis gnatum pro rata 36 devovet agna,
 Integer est animi ? ne dixeris, ergo, ubi parva
 Stultitia, hic summa est insania : qui sceleratus,
 Et furiosus erit, quem cepit 37 vitrea fama.

38 Hunc circumtonnis gaudens 39 Bellona cruentis.
 Nunc age luxuriam, Et 40 Nomentanum arripe mecum.
 Vincet enim stultos 41 ratio insanire 42 nepotes.

43 Hic simul accepit patrimoni mille talenta,
 44 Edicit, piscatur uti, pomarius, auceps,
 Unguentarius, 45 ac Tusci turba impia vici,
 Cum scurris fartor, 46 cum Velabro omne 47 macellum
 Mane domum, veniant. Quid tum ? Venire frequentes,
 Verba facit leno, Quicquid mihi, quicquid Et horum
 Cuique domi est, id creda tui : Et vel nunc pete, vel cras :
 Accipe, quid contra juvenis responderit 48 æquum :

In nive Lucana 49 dormis ocreatus, ut aprum
 Canem ego, 50 tu pisces hyberno ex aquore 51 verris :
 52 Segnis ego, indigna qui tantum possideam : aufer :
 53 Sume tibi decies : 54 tibi tantundem : 55 tibi triplex,
 56 Unde uxor media currat de nocte 57 vocata.
 58 Filius Æsopi de traham ex aure 59 Metella,
 (scilicet 60 ut decies solidam exorberet) aceto

- 14 Et cum sœdera
 conjundas.
 15 Furiosus habens
 est.
 16 Nihil inest.
 27 Filium occidis.
 28 Sena mentis es ?
 29 Experi vitii.
 30 quum cor ira est
 inflatum.
 31 Agnam abluo
 vellere candidam.
 32 Spondet uxorem.
 33 Tanquam furiosa.
 34 Jus bona sua ad-
 ministrandi.
 35 Transferatur pro-
 curatio.
 36 Desine ara-
 37 Forma fragilis &
 inconstans.
 38 Bellona hoc æ-
 tonium reddidit.
 39 Belli dea.
 40 Luxuriosum &
 aforum.
 41 Rerum eventus
 probat.
 42 Lasciviosus insa-
 nire.
 43 Nomentanus.
 44 Publicè procla-
 mar.
 45 Lenones cupidite-
 rii : id genus homi-
 nes perdit, volup-
 tum misceri, qui in
 vico Tusco habita-
 bant.
 46 Velabrum locus
 erat Romæ, in quo
 habitabant ungues
 tarii.
 47 Locis publicis
 obsequi vendendis
 accommodatus.
 48 Nomentanus a-
 quo animo omnem
 lenonem audientem
 49 Tu & venator.
 50 Tu & piscator.
 51 Hyeme piscaris.
 52 Segnis sum ego.
 53 O venator sume

ibi decies centena scelerum nummorum millia. 54 O Piscator. 55 O leno sume tibi tripulum.
 56 A quo. 57 Accerita. 58 Clodius Æsopi tragedi filius. 59 Quam Clodium Æsopi adama-
 vit. 60 Ut decies centum millia scelerum nummorum devoraret.

61 Dilujs

61 Liquefacit Margaritam.

62 Eandem Margaritam.

63 Luxuria & ingenii levitate.

64 Simile & aequale.

65 Magna pretia.

66 quibus sunt adnumerandi? sanis an insanis?

67 Ut solent pueri.

68 Veluti iumenta.

69 Virum gravem.

70 Amentia cum agitur, id est, pro insano habetur.

71 Aedificare casas, & similia.

72 Utrum tale nunc opus ludas, quale, prius ludebas, quum esses etrum annorum infans.

73 Caprus.

74 Mutatus oratione Xenocratis, cui postea in schola succedit.

75 Ornamenta amatoria.

76 Periscelides.

77 Ornamentum cubiti vel brachiorum tegumentum.

78 quibus homines molles utebantur.

79 Ite Polemo ebrius.

80 Flores, rosas, lilia, &c. & quibus sunt coronae.

81 Oratione Xenocratis sobrii & modesti, qui fuit Aristotelis auditor.

82 Thoud exclusus.

Totus hic locus defumitur ex Eunuchio Terentio.

83 Foribus sibi odorata unde erat exclusus.

84 Quis amando patior.

85 Parmeno.

86 O Phaedria.

87 Incerto casu contingentia.

88 Nihil plus agat.

89 Pomorum granis.

90 Gaudes tanquam scilicet amoris onine.

91 Tedium in cuiusvis formatum.

92 Eius mularis compos?

61 Diluit insignem baccam, qui sanior ac si

62 Illud idem in rapidum flumen jaceret ut cloacam?

Quinti progenies Arri, par nobile fratrum

63 Nequitia & nugis, pravorum & amore 64 gemellum; Luscinias soliti 65 impenso prandere coemptas.

66 Quorsum abeant sani? creta, an carbone notandi?

67 Aedificare casas, plostello adungere 68 mures.

Ludere par impar, equitare in arundine longa,

Si quem delester 69 barbatum: 70 amentia verset.

Si putrilus 71 his, ratio esse evincer amare:

Nec quicquam differre, utrumne in pulvere 72 urimus

Quale prius ludas opus, an meretricis amore

73 sollicitus piores: Quapropter, faciasne quod olim

74 Mutatus Polemo: ponas 75 insignia morbi,

76 Fasciolas, 77 cubital 78 focalia. 79 potus ut illo

Dicitur ex collo furtim carpsisse 80 coronas.

Postquam est impransus correptus voce 81 magistri.

Porrigis irato puero quum poma recusat.

Sumo catelle: negat, si non des, optat, amator

82 Exclusus qui distat? ait ubi secum, eat, an non,

Quod rediturus erat non arcessitus: & haeret

83 Invisis foribus, Nec nunc quum me vocet ultro,

Accedam: an potius mediter finire 84 dolores?

Exclusus, revocat: redeam? non, si obsecret, ecce

85 Servus, non paulo sapientior, 86 O here, qua res

Nec modum habet, neque consilium, ratione modoque

Tractari non vult. in amore hac sunt mala, bellum

Pax rursum, hac si quis tempestatis propere risu

Mobilis 87 & caca fluitantia sorte, laboret

Reddere certa sibi 88 nihil plus explect, ac si

Insanire parcat certa ratione modoque.

Quid? quum Picenis excerpens 89 semina pomis,

90 Gaudes si 91 cameram percussi forte, 92 penes tees?

Quid.

Quid ? ⁹¹ quum balba ⁹⁴ seris annofo verba palato,
⁹¹ Edificante casae, qui sanior ? adle cruorem
⁹⁶ stultitia, atq; ⁹⁷ ignem gladio scrutare modo (inquam)
⁹⁸ Hellade percussa, Marius quum praecipitat se,
⁹⁹ Ceritus fuit ? an commota crimine mentis
¹ Absolves hominem, & scelcris damnabis eundem,
 Ex more imponens cognata vocabula² rebus ?
³ Libertinus erat, qui⁴ circum compita⁵ foccus
⁶ Lautis mane senex manibus currebat : & unum
 (Quoddam magnum addens)⁷ unum me surpate mori :
 Dik etenim facile est : orabat : sanus utriusque
⁸ Auribus atque oculis, mentem, nisi litigiosus
 Exciperet⁹ dominus, quum venderet,¹⁰ hoc quoq; vulgus
 Chrysiptus ponit¹¹ secunda in gente¹² Meneni.
¹³ Jupiter ingentes qui das adimisque dolores,
 (Mater ait pueri menses jam quinque¹⁴ cubantis)
¹⁵ Frigida si puerum¹⁶ quartana reliquerit : ¹⁷ illo
 Mane die quo tu¹⁸ indicis jejunia, ¹⁹ nudua
 In Tyberi stabit, ²⁰ casus medicisve levaret
 Egrum²¹ ex praecipiti, ²² mater delira necabit
 In gelida fixum ripa, ²³ febrimque reducet.
 Quone malo mentem²⁴ concussa ? ²⁵ timore deorum.
 Hac mihi stertinim²⁶ sapientum ostensus amico,
²⁷ Arma de lit. posthac ne²⁸ compellarer inultus.
 Dixerit insanum qui me, totidem audiet : atque
 Respicere ignoto discet²⁹ pendentiatergo.
³⁰ Stoice, post damnum³¹ sic vendas omnia pluris :

quia superstitiosus. 9 Dominus in vendendo mancipio, vicia ejus tacere non debuit, nisi lites amaret.
 10 Hos superstitiosos. 11 In multiplici familia meneni, id est, in fulcrorum numero qui numerus est
 infinitus. 12 menenus vixit aetate Horatii, homo superstitiosus, & mente caprus. 13 Alterum exem-
 plum superstitiosis. 14 Egrotantis. 15 Vorum matris per hypothefin. 16 quartana, quae ab arra bile
 proficitur, corpus in principio paroxysmi ingenti horrore excruciat. 17 Tuo die, die Jovis. 18 quo
 magistratus vel sacerdotes tuo nomine jejunia imperant. 19 Ut vivo humine ablutus ad tua sacra
 purus accedat. 20 Si casus hunc liberavit, qui in quartana saepe plus valet quam medicus. Est enim
 quartana medicorum opprobrium. 21 Ex morbo periculoso in senem praesertim. 22 Existimans se voti
 religione obstrictam. 23 Febrem renovabit per aquae frigiditatem. 24 mentem habens percussam.
 25 Responso est. 26 Stertinus septem sapientibus Graecis adnumerandus, Ironice. 27 Hanc defen-
 sionem dedit. 28 Ne insanus diceret. 29 Discet sua peccata quae pendunt in manica à tergo sibi
 ignoto. Nemo enim suum tergum novit. 30 Dialogus est inter Hor. & Damasippum usque ad Satyras
 hinc. 31 O Damasippe, sic post merces amissas quatuordecim mercaturam facias. sic, particula est bene
 precantis.

P

Qua

91 Cum blandiusculis
 verba pronuntias
 more pueri balbuti-
 entis ad gratiam
 puellae captandam.
 94 quum verberas,
 est Hypallage.
 95 quomodo sanior es
 pueri nugis agente ?
 96 Amatoris stultitiae
 adde scelus & crude-
 litatem.
 97 Amoris calori
 adjuuge eandem.
 98 Hellade interfecta
 à Mario quum ab ea
 sperneretur.
 99 Ceteris furore ve-
 xatus, id est, fuit ne
 furiosus ?

1 An absolves infantem
 & eundem condem-
 nabis sceleratum ?
 2 Vocabula criminis
 apta, sed diversa ?
 3 Pro liberio Horati-
 us, sub persona Ster-
 tinii superstitiosus
 taxans omnem rider
 religionem.
 4 In compitis deos
 penates constitui &
 coli iusserat Augu-
 stus.
 5 Jejunus.
 6 manibus ablutis, ut
 eas puras ad deos
 tenderet.
 7 me unum immor-
 talitate donare. Quo
 quid majus à diis
 potuit peti ?
 8 Sanus toto corpore,
 sed mente non sanus.

9 An absolves infantem
 & eundem condem-
 nabis sceleratum ?
 2 Vocabula criminis
 apta, sed diversa ?
 3 Pro liberio Horati-
 us, sub persona Ster-
 tinii superstitiosus
 taxans omnem rider
 religionem.
 4 In compitis deos
 penates constitui &
 coli iusserat Augu-
 stus.
 5 Jejunus.
 6 manibus ablutis, ut
 eas puras ad deos
 tenderet.
 7 me unum immor-
 talitate donare. Quo
 quid majus à diis
 potuit peti ?
 8 Sanus toto corpore,
 sed mente non sanus.

9 An absolves infantem
 & eundem condem-
 nabis sceleratum ?
 2 Vocabula criminis
 apta, sed diversa ?
 3 Pro liberio Horati-
 us, sub persona Ster-
 tinii superstitiosus
 taxans omnem rider
 religionem.
 4 In compitis deos
 penates constitui &
 coli iusserat Augu-
 stus.
 5 Jejunus.
 6 manibus ablutis, ut
 eas puras ad deos
 tenderet.
 7 me unum immor-
 talitate donare. Quo
 quid majus à diis
 potuit peti ?
 8 Sanus toto corpore,
 sed mente non sanus.

9 An absolves infantem
 & eundem condem-
 nabis sceleratum ?
 2 Vocabula criminis
 apta, sed diversa ?
 3 Pro liberio Horati-
 us, sub persona Ster-
 tinii superstitiosus
 taxans omnem rider
 religionem.
 4 In compitis deos
 penates constitui &
 coli iusserat Augu-
 stus.
 5 Jejunus.
 6 manibus ablutis, ut
 eas puras ad deos
 tenderet.
 7 me unum immor-
 talitate donare. Quo
 quid majus à diis
 potuit peti ?
 8 Sanus toto corpore,
 sed mente non sanus.

9 An absolves infantem
 & eundem condem-
 nabis sceleratum ?
 2 Vocabula criminis
 apta, sed diversa ?
 3 Pro liberio Horati-
 us, sub persona Ster-
 tinii superstitiosus
 taxans omnem rider
 religionem.
 4 In compitis deos
 penates constitui &
 coli iusserat Augu-
 stus.
 5 Jejunus.
 6 manibus ablutis, ut
 eas puras ad deos
 tenderet.
 7 me unum immor-
 talitate donare. Quo
 quid majus à diis
 potuit peti ?
 8 Sanus toto corpore,
 sed mente non sanus.

9 An absolves infantem
 & eundem condem-
 nabis sceleratum ?
 2 Vocabula criminis
 apta, sed diversa ?
 3 Pro liberio Horati-
 us, sub persona Ster-
 tinii superstitiosus
 taxans omnem rider
 religionem.
 4 In compitis deos
 penates constitui &
 coli iusserat Augu-
 stus.
 5 Jejunus.
 6 manibus ablutis, ut
 eas puras ad deos
 tenderet.
 7 me unum immor-
 talitate donare. Quo
 quid majus à diis
 potuit peti ?
 8 Sanus toto corpore,
 sed mente non sanus.

9 An absolves infantem
 & eundem condem-
 nabis sceleratum ?
 2 Vocabula criminis
 apta, sed diversa ?
 3 Pro liberio Horati-
 us, sub persona Ster-
 tinii superstitiosus
 taxans omnem rider
 religionem.
 4 In compitis deos
 penates constitui &
 coli iusserat Augu-
 stus.
 5 Jejunus.
 6 manibus ablutis, ut
 eas puras ad deos
 tenderet.
 7 me unum immor-
 talitate donare. Quo
 quid majus à diis
 potuit peti ?
 8 Sanus toto corpore,
 sed mente non sanus.

9 An absolves infantem
 & eundem condem-
 nabis sceleratum ?
 2 Vocabula criminis
 apta, sed diversa ?
 3 Pro liberio Horati-
 us, sub persona Ster-
 tinii superstitiosus
 taxans omnem rider
 religionem.
 4 In compitis deos
 penates constitui &
 coli iusserat Augu-
 stus.
 5 Jejunus.
 6 manibus ablutis, ut
 eas puras ad deos
 tenderet.
 7 me unum immor-
 talitate donare. Quo
 quid majus à diis
 potuit peti ?
 8 Sanus toto corpore,
 sed mente non sanus.

9 An absolves infantem
 & eundem condem-
 nabis sceleratum ?
 2 Vocabula criminis
 apta, sed diversa ?
 3 Pro liberio Horati-
 us, sub persona Ster-
 tinii superstitiosus
 taxans omnem rider
 religionem.
 4 In compitis deos
 penates constitui &
 coli iusserat Augu-
 stus.
 5 Jejunus.
 6 manibus ablutis, ut
 eas puras ad deos
 tenderet.
 7 me unum immor-
 talitate donare. Quo
 quid majus à diis
 potuit peti ?
 8 Sanus toto corpore,
 sed mente non sanus.

Qua me stultitia (quoniam non est genus unum)

Insanire putas? ego nam videor mihi sanus:

³¹ *Quid? caput abscissum demens quum portat* ³³ *Agave*

³⁴ *Gnati infelicks, sibi tum furiosa* ³⁵ *videtur?*

³⁶ *Stultum me fateor (liceat concedere veris)*

Atque etiam insanum: tantum hoc ³⁷ *edissere, quo me*

Ægrotare putas animi vitio. ³⁸ *Accipe: primum*

³⁹ *Ædificas, hoc est,* ⁴⁰ *longos imitaris ab imo*

Ad summum totus ⁴¹ *modali bipedalk, & idem*

Corpore majorem rides ⁴² *Turbonis in armis*

⁴³ *Spiritum & incessum:* ⁴⁴ *qui ridiculus minus illo?*

An quodcunque facit Mæcnas, te quoque ⁴⁵ *verum est,*

⁴⁶ *Tanto dissimilem,* ⁴⁷ *& tanto certare minorem?*

⁴⁸ *Absentis rana pullis vituli pede pressis,*

Unus ubi effugit matri denarrat, ut ingens

Bellua, ⁴⁹ *cognatos eliserit.* ⁵⁰ *illa rogare,*

⁵¹ *Quantane? num tandem (se inflans) sic magna fuisse?*

⁵² *Major dimidio.* ⁵³ *Num tanto? Quum magis atque*

Se magis inflaret, Non, si te ruperis ⁵⁴ *(inquit)*

Pareris. ⁵⁵ *Hæc à te non multum* ⁵⁶ *ablulit imago.*

⁵⁷ *Adde poemata nunc (hoc est,* ⁵⁸ *olcum adde camino)*

Quæ si quis sanus fecit, sanus facis & tu,

⁵⁹ *Non dico horrendam rabiem* ⁶⁰ *(jam desine,) cultum*

Majorem censu ⁶¹ *(teneas Damasppe tuis te)*

⁶² *Mille puellarum, puerorum mille furores.*

⁶³ *O major tandem parcas insane minori.*

³¹ Responder Damasppe.

³³ Fili Cadmi.

³⁴ Penthei.

³⁵ Furiosa videtur?

³⁶ Loquitur Horatius.

³⁷ Hoc expone.

³⁸ Audi, inquit Damasppe.

³⁹ Magnifice ædificas.

⁴⁰ Incedendo te effers ut longus videar, i. opulentos & potentes viros imitaris.

⁴¹ Brevis est Naturæ, i. res tua familiaris est tenuis & angusta.

⁴² Gladiatoris hominuli.

⁴³ Animum & gestum tumidum.

⁴⁴ In qua res est rumis illo ridiculus?

⁴⁵ Æquum est te idem facere.

⁴⁶ Tanto viro dissimilem.

⁴⁷ Et cum tanto.

⁴⁸ Æopi fabula.

⁴⁹ Ut simul natos oppresserit.

⁵⁰ Illi rogabat.

⁵¹ quantum fuit ille vitulus?

⁵² Responder pullus.

⁵³ Num tanto major est, inquit mater?

⁵⁴ Inquit pullus. ⁵⁵ Damasppe Horatium alloquitur. ⁵⁶ Discrepat. ⁵⁷ Ad-

junge ad insaniam tuam in ædificando aliam, qua furis in poematis scribendis. ⁵⁸ Ut major fiat tua

insania, proverbium est. ⁵⁹ Miliam facio tuam iracundiam cum rabie comparandam, & prætermitto

vestitum tuum sumptuosius quam census tuus ferat. ⁶⁰ Loquitur Horatius sua vitia à Damasppe

enumerari invire audient. ⁶¹ Tuis te vitiiis contingo, mea ne tangito. ⁶² Prætermitto (inquit

Damasppe) furores tuos, id est, insanos amores. ⁶³ Responder & exclamat Horatius. O Damasppe

(qui me stultior es, & insanior) parcas mihi minori, id est, minus insano.

SATIRA IV.

Sub persona cuiusdam Catii Philosophi Epicurei, irridet Epicureorum præcepta ad artem culinariam spectantia.

UNde, & quid Catius? Non est mihi tempus, aventi

⁴ Ponere signa novis præceptis: qualia vincant

Pythagoram. Anytique reum, doctumque Platona.

⁷ Peccatum fateor, quum te sic tempore lavo

Interpellârim: sed des veniam bonus, oro,

Quod si ⁹ interciderit tibi nunc aliquid, ¹⁰ repies mox.

Sive est natura hoc, sive artis: ¹¹ mirus utroque.

¹² Quin id erat cura quo pacto cuncta ¹³ tenerem:

Utpote res ¹⁴ tenues tenui sermone ¹⁵ peractas.

¹⁶ Ede hominis nomen: simul, an Romanus, an hospes.

¹⁷ Ipsa memor præcepta canam. celabitur autor.

Longa quibus ¹⁸ facies ovis erit, illa memento,

¹⁹ Ut succi melioris, & ut magis alba rotundis

²⁰ Ponere: ²¹ namque marcem cohibent callosa vitellum.

Caule suburbano, ²² qui fœcis crevit in agris

Dulcior, ²³ irriguo nihil est elutius horto.

²⁴ Si vespertinus subito te oppresserit hospes,

Ne gallina malum ²⁵ responset dura palato,

²⁶ Doctus cris vivam ²⁷ misto mersare Falerno.

²⁸ Hoc teneram faciet. præsensibus optima fungis

Natura est: ²⁹ aliis malè creditur. ille salubres

Æstates peraget, qui nigris prandia moris

³⁰ Finiet, ³¹ ante gravem quæ legerit arbore solem.

Ausidus ³² forti miscebat mella Falerno

Mendose: quoniam vacuis committere venis

1 Unde venit Catius & quo vadit?

2 Non mihi vacat (inquit Catius) tibi respondere.

3 Cupienti.

4 Præceptis nunquam à quoquam traditis nomina imponere & vocabula quæ sunt rerum

5 *συστήματα*, i. signa. qualia, vincere possunt.

6 Socratem ab Anyto accusatum.

7 Verba Horatii.

8 Tempore inopportuno.

9 Si aliquid memoria effugerit.

10 Facile in memoriam revocabis, si memoria confusa natura, siue arte.

11 Tu in utroque es admirandus. Ironicè est commendatio, ut cum impellat ad dicendum.

12 Profecto (inquit Catius) hoc agebam.

13 Ut tenerem memoria.

14 Res subtiles.

15 Disputata.

16 Dic nomen magistri tui, inquit Horatius.

17 Verba Catii.

18 Forma vel figura.

19 Ut gratioris saporis. 20 Mensis apponere. 21 Nam ova dura veluti callo obdusa marcem vitellum, i. semen masculi continent. 22 Dulcior caule agresti, qui, &c. 23 Nihil est insipidius caule horreni multis aquis irrigato. 24 Si vesperti hospes advenierit. 25 Ne gallina malè advenietur palato & fœcibus reluctetur. 26 Nolle debes. 27 Falerno cum aqua diluto. 28 Huc res molliculæ effluet carnem. 29 Aliis fungi periculosum est vesci. 30 Terminabis, 31 quæ mane ex arbore descripta.

32 Ausitro Falerno.

81 Melicraro.
82 Si venter sese non
exoneret.

83 Mulcatis, Angl.
a mussel.

86 Conchæ parvi
pretii.

87 Ut venter non sit
laxus.

88 Et rameæ herba,
quæ brevis & acuta
habet folia, ventrem
etiam evacuat.

89 Non sine vino, sic
dicto ab insula Co-

40 Conchyliæ gene-
rosæ lubricam red-
dunt alvum.

41 Luna accrescente
conchyliæ implentur.

42 Generosiorum te-
staceorum.

43 Peloris in sinu
Lucrino capra.

44 Ostrea Lucrina
seu meliora ostreis

Circæis, ubi Circe
silia solis habitavit.

45 In Miseno Baji-
rum portu, ubi Mi-
senus Aeneas nau-
clerus undis sub-
mersus perit.

46 Piscibus os ape-
rentibus, quæ-con-
cha habent serratas
ad similitudinem
pedinis. Angl.

cockles.

47 Parentum molli-
rie & luxu diffuens.

48 Nisi prius explo-
rata saporum ratio-
ne quæ tenuis est &
diffusiliter percipitur

49 Vires & macello
piscatorio, caro præ-
cio enere & auferre.

50 quibus piscibus
his conveniat.

51 Grapula scitatus insurgeret iterum ad edendum quasi ad novas delicias excitatus.

52 Ex Umbria aper-
tus est aper nutritus in agro Laurenti.

53 Quod est Latii oppidum.

54 Suppediunt & muricæ.

55 Car-
preas non apras esui.

56 Qui palatum sapit.

57 Nulli cognita sunt.

58 Sapor in lingua & palato
constitit.

59 Plancentas adinvenit.

60 Non satis est.

61 Si hoc curet solum.

62 Non curans.

63 Vina optima in monte Naisico nata, vide Od. 1. lib. 1.

64 Vina Massica.

65 Lineo sacculo
percoctæ.

Nil nisi lene decet. leni præcordia ³³ mulso

Prolueris melius. ³⁴ si dura morabitur alvus,

³⁵ Mitulus ³⁶ & viles pellent ³⁷ obstantia conchæ :

³⁸ Et lapathi brevis herba, sed albo non sine ³⁹ Coq :

⁴⁰ Lubrica nascentes implent conchyliæ ⁴¹ lunæ.

Sed non omne mare est ⁴² generosa fertile testæ.

Murice Bajano melior ⁴³ Lucrina Peloris :

⁴⁴ Ostrea Circæis, ⁴⁵ Miseno oriuntur Echini :

⁴⁶ Pectinibus patulis jactat se ⁴⁷ molle Tarentum.

Nec sibi cænarum quivis temerè arroget artem,

⁴⁸ Ni prius exacta tenui ratione saporum.

Nec satis est cara pisces avertere ⁴⁹ mensæ;

Ignarum ⁵⁰ quibus est jus aptius, & quibus assis

⁵¹ Languidus in cubitum jam se conviva reponet.

⁵² Umber & iligna nutritus glande rotundas

⁵³ Curvet aper lances carnem vitantis ⁵⁴ inertem.

Nam ⁵⁵ Laurens malus est, ulvis & arundine pinguis.

Vinea ⁵⁶ summittit capreas non semper ⁵⁷ edules.

Fœcundi leporis ⁵⁸ sapiens sectabitur armos.

Piscibus atque avibus quæ natura & foret atas,

Ante meum ⁵⁹ nulli patuit quæsita ⁶⁰ palatum.

Sunt quorum ingenium nova tantum ⁶¹ crustula promit,

⁶² Nequaquam satis in re una consumere curam :

Et si quis solum ⁶³ hoc, mala nē sint vina, laboret :

Quali perfundat pisces ⁶⁴ securus olivo.

⁶⁵ Massica si cælo supponas vina sereno,

Nocturna siquid crassi est, tenuabitur aura,

(Et decedet odor nervis inimicus :) ⁶⁶ at illa

Integrum perdunt lino ⁶⁷ vitjata sorem.

Surrentina vaser qui miscet facæ, Falerna

Vina columbino ⁶⁸ limum bene colligit ovo :

⁶⁹ Quatenus ima petit ⁷⁰ volvens aliena vitellus.

Tostis ⁷¹ marcentem squillis recreabis & Asra

Potorem cochlea. nam ⁷² lactuca innatat acri

Post vinum stomacho. perna magis ac magis, ⁷³ billis

⁷⁴ Flagitat in morsus rescit : quin omnia malit

Quaecunque immundis fervent allata ⁷⁵ popinis.

Est operæ pretium duplicis pernoscere juris

Naturam, ⁷⁶ simplex è dulci constat olivo :

Quod pingui miscere mero muriæque decebit,

⁷⁷ Non alia quam quæ Bizantia putruit ⁷⁸ orca.

⁷⁹ Hoc ubi confusum ⁸⁰ sectis inferbuit herbis,

⁸¹ Corytioque croco sparsum ⁸² scitit : ⁸³ insuper addes

Pressa Venafrana quod bacca remisit oliva,

Picenis cedunt pomis ⁸⁴ Tyburtia sueco :

Nam ⁸⁵ facie præstant. ⁸⁶ Venucula convenit ollis,

Rectius ⁸⁷ Albanam fumo duraveris uvam.

⁸⁸ Hanc ego cum malis, ego ⁸⁹ facem primus & halec,

Primus & invenior piper album, cum sale nigro

⁹⁰ Incretum, puris circumposuisse cavillis.

Immane est vitium ⁹¹ dare millia terna macello,

⁹² Angustoque vagos pisces urgere catino.

⁹³ Magna movent stomacho fastidia, seu puer ⁹⁴ unctis

Tradavit calicem manibus, ⁹⁵ dum furta ligurit.

Sive gravis ⁹⁶ veteri cratera limus adhæsit.

⁹⁷ Vilibus in scopis, ⁹⁸ in mappis, ⁹⁹ in scobe, ¹ quantus

Consistit sumptus ? ² neglectis, flagitium ingens.

³ Ten lapides varios lutescentia radere palma,

⁶⁸ Facem.

⁶⁹ quoniam in sudum dedidit vitellus.

⁷⁰ Deducens aliena natra vini, id est, faces.

⁷¹ Potorem languentem squillis vocabis ad edendum & bibendum.

⁷² Lactucam post epulas & vinum largitus sumptum, escrare solebant.

⁷³ Tenuissimis intestinis ex carnisbus squillis & arvina factis.

⁷⁴ Conviva naufrans vult rescit, &c.

⁷⁵ E popinis, quæ solent esse immundæ.

⁷⁶ Simplex jus.

⁷⁷ Non curvis muriæ sed ea quæ, &c.

⁷⁸ Orca est vas fistile Constaninopolitanam ventricolum & ore angusto.

⁷⁹ Vinum pingue curvum muriæ.

⁸⁰ Herbis minutim concisis & incoctis.

⁸¹ Gilleio croco & dicto à monte Coryon in Cilicia.

⁸² Propemodum concretis.

⁸³ Superinfundens oleum Venafranum.

⁸⁴ Poma Tyburtia.

⁸⁵ Uvam Albanam.

⁸⁶ Halecnam faciatam per herodiadem.

⁸⁷ Tria millia ferrium infundere piscibus in macello venalibus.

⁸⁸ Sit in angustis patinis grandes pisces continere.

⁸⁹ Magnam nauseam movent hæc, sive, &c.

⁹⁰ Sordidatis manibus.

⁹¹ Dum è patinis ablata vorat.

⁹² Cratera veteris artificii.

⁹³ In scopis parvo pretio habendis.

⁹⁴ quibus convivæ manna unctas tergant.

⁹⁵ quo vas defricata splendeant.

⁹⁶ 1 quam parvus sumptus ? 2 quo sumptus est minor, eo culpa est major.

⁹⁷ 3 Tene decet (ô Horati) pavimenta marmorea varicoloria, scopæ ex palma mandare ?

⁸⁵ Putebritudine præstant.

⁸⁶ Uva Venucula melius in ollis conditur.

⁸⁷ Hanc uvam Albanam ego primus invenior circumposuisse in mundis & nictidis cavillis.

⁸⁸ Halecnam faciatam per herodiadem.

⁸⁹ Permixtam, & vel inerniculo purgatam.

⁹⁰ Tria millia ferrium infundere piscibus in macello venalibus.

⁹¹ Sit in angustis patinis grandes pisces continere.

⁹² Magnam nauseam movent hæc, sive, &c.

⁹³ Sordidatis manibus.

⁹⁴ Dum è patinis ablata vorat.

⁹⁵ Cratera veteris artificii.

⁹⁶ In scopis parvo pretio habendis.

⁹⁷ quibus convivæ manna unctas tergant.

⁹⁸ quo vas defricata splendeant.

⁹⁹ 1 quam parvus sumptus ? 2 quo sumptus est minor, eo culpa est major.

4 Et purpureas vestes
obhergere toralibus
ignotis?

5 Retus nitidis &
sumptuosus.

6 Jocatur Horatius
suburbane illum
Epicureum deridens,
à quo Catus fuit
instructurus.

7 Rogatus à te.

8 Memoriter,

9 quam ru sis tantum
interpret, non potes
mibi tantum prodelle
renunciando, quan-
tum Magister ipse
loquendo, à quo hæc
habes.

10 Gestum & pro-
munt lationem Magi-
stri cui. 11 quia tibi contigit audire & videre eam decentem.

12 Ut audiam ipsos auctores & in-
venire res hujus disciplinae. 13 Tota hæc Allegoria est irrisione plena.

4 Et Tyrias dare circum illota toralia vestes?

Oblitum, quanto curam sumptumque minorem

Hæc habeant tanto reprimendi justius illis,

Quæ nisi divitibus nequeant contingere mensis?

6 Docte Cati, per amicitiam divosque, 7 rogatus

Ducere me auditum, perges quocunque, memento.

Nam quicquid referas 8 memori mibi pectore cuncta,

Non tamen 9 interpret tantundem juveris. adde

10 Vultum habitumque hominis: quem tu vidiſſe beatus

Non magni pendis, 11 quia contigit: at mibi cura

Non mediocris inest, 12 fontes ut adire remotos,

13 Atque haurire queam vitæ præcepta beatæ.

SATYRA V.

Sub personâ Ulyſſis Tireſiam umbram apud inferos conſu-
lentis, Poeta inſidiatores & captatores teſtamentorum
deſcribit.

Hoc quoque 1 Tireſia, 2 præter narrata, petenti

Reſpondit: quibus amiſſa reparare queam 3 res

4 Artibus atque modis. quid rides? Famne 5 doſoſo,

Non ſatis eſt Ithacam revehi, patrioſque Penates

Aſpicere? 6 O nulli quicquam mentite, vides ut

Nudus inopſque domum redeam 7 te vate, neque illic

Aut 8 apotheca proci intacta eſt, aut pecus, atqui

Et genus, & virtus, 9 niſi cum re, vilior 10 alga eſt.

11 Quando pauperiem, miſſis 12 ambagibus, horres:

Accipe, qua ratione queas diſcere, 13 turdus,

Sive aliud 14 privum dabitur tibi, 15 devolvit illuc

Res ubi magna 16 nitet domino ſene: dulcia poma,

1 Tireſias fuit vates
Thebanus cujus jo-
dicio Jono offenſa
cum oculis orbavit.

2 Præter alia quæ
mibi narrati.

3 Jacturas præteritis
reſcribere.

4 Jure vel injuria.

5 Nonne ſatis eſt tibi

uſtuto & fallaci? O

Ulyſſes, &c. Sunt

verba Tireſias.

6 O Vates veridice,

Inquit Ulyſſes.

7 Te vaticinante.

8 Penum, vel repoſi-
torium.

9 Niſi cum divitiis.

10 Herba nullius uſus,

vide Epod. 17. lib. 1.

11 Sive turdus.

12 Sive aliud
divitiarum.

11 quoniam, &c. inquit Tireſias.

12 Deſeratur illuc.

13 Longo verborum circuitu omiſſo.

14 Nitor domus argumentum eſt

Et

Et quoscunque feret cultus tibi fundus ¹⁷ honores,
¹⁸ Ante Larem gustet venerabilior Lare dives.
 Qui quamvis perjurus erit, ¹⁹ sine gente, ²⁰ cruentus
 Sanguine fraterno fugitivus: ne tamen illi
 Tu comes ²¹ exterior, si postulet, ire recuses.
²² Visne tegam spurco ²³ Damae latus? haud ita Trojae
 Megessi, certans semper ²⁴ melioribus, ²⁵ Ergo
 Pauper eris. Fortem ²⁶ hoc animum tolerare jubebo.
 Et quondam majora tuli, tamen protinus unde
 Divitias, arisque ²⁷ ruam, dic augur, acervos.
²⁸ Dixi equidem, & dico: captos astutus ubique
 Testamenta senum, neu si vaser unus & alter
²⁹ Infidiatorem ³⁰ prorsus fugerit hamo,
 Aut spem ³¹ deponas, ³² aut artem illusum omittas.
 Magna, minorque foro si res ³³ certabitur olim,
 Vivet uter locuples sine gnati, ³⁴ improbus ultro,
 Qui meliorem audax vocet in jus, illius esto
 Defensor: fama civem, causave ³⁵ priorem
 Sperne domi si natus erit, fecundave conjux,
³⁶ Quinte puta, aut Publi (gaudent ³⁷ prænominē molles
 Auriculæ) tibi me ³⁸ virtus tua fecit amicum.
³⁹ Fus anceps novi, causas defendere possum.
 Eripiet quivis oculos citius mihi quam te
 Contemptum ⁴⁰ cassa tuce pauperet, hæc mea cura est,
 Ne quid tu perdas, ⁴¹ neu sis jocus ⁴² ire domum atque
⁴³ Pelliculam curare jube: ⁴⁴ sis cognitor ipse.
 Persa atque obdura, seu ⁴⁵ rubra canicula finiet
⁴⁶ Infantes statuas, siupingui ⁴⁷ tentus omaso
⁴⁸ Furius hybernas cana nive conspuet Alpes.
 Nonne vides (aliquis cubito stantem prope tangens

¹⁷ Oprimos fructus honoribus decum debitos.
¹⁸ Anrequam fructuum primitias laribus tuis offeras.
¹⁹ Ignobilis, ut liber- tus vel libertinus.
²⁰ Fratricida.
²¹ Comes inferior à parte sinistra i- ceden-
²² dens.
²³ Verba sunt Ulyssis.
²⁴ Homini abjecto & servili genere nato?
²⁵ Cum melioribus de virtute & gloria contendens.
²⁶ Tiresias concluso.
²⁷ Ut præter meam consuetudinem, hominem infimæ fortis colam discedendi cau-
²⁸ sa inquit Ulysses.
²⁹ Unde erum.
³⁰ Loquitur Tiresias.
³¹ Si quis vaser te fugerit infidiatorem qui captandæ hære-
³² ditatis causa munera quasi ex insidiis offert.
³³ Harro præstatato. metaph. à piscibus.
³⁴ Aut spem abjicias.
³⁵ Dolum.
³⁶ Si res litigabitur posthac.
³⁷ Esto ultro, id est, esto non rogatus illius improbus defensor & indefensus parro-
³⁸ nus, qui audet, &c.
³⁹ Sperne eivem me-
⁴⁰ liorem.
⁴¹ Tiresias captato-
⁴² rem docet formulam senis aucupandi. ³⁷ Veteres Romani tribus appellationibus erant nominati, prænomine, nomine, cognomine, ut, M. Tull. Cicero. ³⁸ Non pecunia. ³⁹ Quod in utramque par-
⁴⁰ tem trahi potest? ⁴⁰ quum te inani tuce fraudet. ⁴¹ Ne sis cuiquam ludibrio. ⁴² Tiresias sine præcepta ad Ulysses. ⁴³ Delicatè vivere. ⁴⁴ Esto parronus. ⁴⁵ Canicula ardens & ignita. id est, sive ætas fuerit, sive bruma. ⁴⁶ Statuas mutas, intelligit fortasse infancundos auctores, vel iudices in-
⁴⁷ eptos. ⁴⁸ Dissensus plingibus iocellatis. ⁴⁸ Poeta bibaculus, qui cum brumam describeret, utebatur hoc verbum, jupiter hybernas canas, &c.

49. Dilect de te.
50. quam patiens est
Ulysses?
51. Plures senes sine
liberis accedent, qui
ræ fidei causam su-
am committent.
Thynnæ sunt pisces
admodum celeres
quorum multi capi-
untur in Hispania ad
columnas Herculis.
52. Vlvæ & pisci-
næ, ubi pisces præ-
grandes aluntur.
53. Filius valerudi-
narius & parum fir-
mus.
54. In censu amplo
ab infamia ad adul-
tam ætatem produ-
citur.
55. Obsequium ho-
minis sine liberis.
56. Ne fallaciam tu-
am producat.
57. Scandis & pau-
larum tuis officiis
demerere.
58. Filio languenti
substituitur.
59. Si quis casus ad
mortem puerum
perducat.
60. In locum hærede
vacuum.
61. Perraro hic even-
tus frustratur.
62. quicumque testa-
tor. Est Tmesis.
63. Reculare.
64. Tabulas testa-
menti.
65. Ut obliquis ocu-
lis inspicias.
66. quid prima tabu-
la cerata (id est, pri-
mus versus in quo
scribetur nomen testatoris) velit in secundo versu, id est, quem hæredem constitueret testator.
67. Sæpe scriba ætate grandis & in multis negotiis versatus, ex quinque viro iterum in scribam
redit. 68. Hæreditati infidantem decipiet, ut vulpes olim Æsopi corvum. 69. Præbetur ridendi
occasione. 70. Loquitur Ulysses. 71. Ludificas me? 72. O Ulysses fili Laertis. 73. Augustus.
74. Diviti. 75. Fugientis vel nolentis reddere universum debitum. Dotem cum filia fortasse intel-
ligit. 76. Coranus. 77. Nascæ dabit testamenti tabulas. 78. quas inspicere negavit. 79. Præter
pluratum & sterum. 80. Sui filia. 81. Aliud Tiresiæ præceptum ad captandum senem. 82. Si
regat. 83. Liberto, uxori, vel concubina.

49 Inquiet) 50 ut patiens? ut amicis aptus? ut acer?
51 Plures annabunt thynni, 52 & ceteraria crescent,
Si cui præterea 53 validus male filius in re
54 Præclara sublatuſ aletur: ne manifestum
55 Cælibis obsequium 56 nudet te, 57 leniter in spem
Arripe officiosus: ut & scribare secundus
58 Hæres, & si quis casus puerum 59 egerit Orco,
60 In vacuum venias, 61 perraro hæc alea fallit.
62 Qui testamentum tradet tibi cunque legendum,
63 Abnuere, 64 & tabulas à te removere memento:
Sic tamen 65 ut limis rapias, 66 quid prima secundo
Cera velit versu, solus, multisne cohaeres.
Veloci percurre oculo, plerunque 67 recoctus
Scriba ex quinque viro corvum 68 deludet hiantem;
Captatorque 69 dabit risus Nascæ Corano.
70 Num furis? an prudens 71 ludis me, obscura canendo?
72 O Laertiade, quicquid dicam, aut erit, aut non.
Divinare etenim magnus mihi donat Apollo.
Quid tamen ista velit sibi fabula, si licet, ede.
Tempore quo 73 juvenis Parthis horrendus, ab alto
Demissum genus Ænea, tellure marique
Magnus erit: 74 forti nubet proceræ Corano
Filia Nascæ, 75 metuentis reddere soldum.
Tum 76 gener hec faciet: tabulas 77 socero dabit, atque
Ut legit orabit. multum Nascæ 78 negatas
Accipiet tandem, & tagtus leget: invenietque
Nil sibi legatum, 79 præter plorare, 80 suisque
81 Illud ad hæc jubeo: mulier si forte dolosa
Libertusve senem delirum 82 semperet, 83 illis

Accedas socius: ⁸⁴ laudes, lauderis ut absens.

⁸⁵ Aljvat hoc quoque: sed vincit longè prius ⁸⁶ ipsum

Expugnare caput. ⁸⁷ scribes mala carmina ⁸⁸ vecors?

Laudato, scortator erit? cave te roget: ⁸⁹ ultro

Penelopea facilis potiori trade, ⁹⁰ putasne,

⁹¹ Perduci poterit, tam frugi, tamque pudica?

Quam nequiere proci ⁹² recto depellere cursu?

⁹³ Venit enim magnum donandi ⁹⁴ parca juventus,

Nec tantum ⁹⁵ Veneris quantum studiosa ⁹⁶ culina,

Sic tibi Penelope ⁹⁷ frugi est: quæ si semel uno,

⁹⁸ De sene gustârit, tecum partita ⁹⁹ lucullum:

Ut canis ¹ à corio nunquam absterrebitur uncto.

Me sene, quod dicam, factum est. anus improba Thebis

² Ex testamento sic est ³ elata. cadaver

Unctum oleo largo nudis humeris tulit ⁴ hares.

Scilicet elabi si posset mortua, credo,

⁵ Quod nimium institerat viventi, cautus adito:

Neu desis ⁶ opera, neve immoderatus abundes.

Difficilem & morosum offendet garrulus: ultro

⁸ Non etiam sileas. ⁹ Davus sis comicus: atque

Stes Capite ¹⁰ obstipo, pultum similis metuenti.

¹¹ Obsequio grassare, mone, ¹² si increbuit aura,

¹³ Cautus uti velât charum caput: extrahere turba,

¹⁴ Oppositis humeris: ¹⁵ aurem substringe loquaci.

¹⁶ Importunus amat laudari? donec ¹⁷ obe. jam

Ad cælum manibus ¹⁸ sublati, dixerit, urge, &

Crescentem tumidis infla sermonibus ¹⁹ utrem.

Quum te servitio longo curaque ²⁰ levârit:

²¹ Et certum vigilans, quarta sit partis Ulysses,

⁸⁴ Laudare debet si-
bertum vel mulie-
rem.

⁸⁵ Hoc quoque con-
ducit.

⁸⁶ Ipsum senem ca-
pere.

⁸⁷ Si scriber.

⁸⁸ Scelus vel infu-
mus.

⁸⁹ Non rogatus uxo-
rem ei tuam suppone
tanquam poriori.

⁹⁰ Verba sunt Ulyss-
is ad Tiresiam.

⁹¹ Persuaderi.

⁹² Ad adulterum
impellere.

⁹³ Respondet Tires-
ias.

⁹⁴ Venit juvenis li-
beralis, & restricta
in magnam domando.

⁹⁵ Rei venerem.

⁹⁶ Ventrâ.

⁹⁷ Casta est.

⁹⁸ Si senis munera
sit semel experia.

⁹⁹ Lucrum à sene
acceptum.

¹ quod rodere di-
dicit.

² Ipsus voluntare.

³ Elata è domo ad
rogum.

⁴ Ea lege institutus
est hares si corpus
restricis oleo costi-

oso inunctum nudis
humeris portaret.

⁵ quia nimio officio
eam vivam prosecu-
tus fuerat.

⁶ Officio tuo.

⁷ qui non provocat
garric, offendet,
&c.

⁸ Ne sis etiam nimi-
um taciturnus.

⁹ Indue personam Davi rimde cum domino suo loquaris.

¹⁰ Capite in alterum humerum incli-

nato, qui gestus est hominis ad palpandum parati.

¹¹ quovis genere obsequii divitem capta equos
infidiare.

¹² Si ventus factus est acrior.

¹³ Sibi cavens.

¹⁴ Objectis humeris tuis ne in turba ja-

derent.

¹⁵ Aurem tuam substringe loquaci seni, id est, auribus tuis substrictis & arrectis finge te
attentè audientem longas senis narrationes.

¹⁶ Importune.

¹⁷ Donec dixerit, obe jam satis est.

¹⁸ Præ gaudio.

¹⁹ Infla hominem vanum & philaurum, qui falsis laudibus & adulacionibus velot
eter intumescit.

²⁰ morte sua.

²¹ Ex quum tu certo vigilans, non somnians, audieris hæc verba.

Audi-

23 Post obitum senis
sic dicis voce queri-
bunda. Ergo nunc,
Sec.

23 Mortuus est.

24 Unde tam fidelem
parabo amicum?

25 Divulga hæc verba,

unde mihi, Sec.

26 Licet, vel utile est.

27 Propter senis,

mortem.

28 Vultum hilarem

disi, nulatione &

fictis lachrymis

celare.

29 Arbitrio tuo si est

committitur. 30 Extrue magnificè.

31 Pompam funeralem, à te factam.

32 Graviter & periculose.

33 Hinc c. heredi. 34 Ex parte quam tibi ex testamento obvenit.

35 Dic te valentem nummam,

quam fundi am addicere ei fundum pecunia. 36 Tiresia umbra, apud inferos hæc omnia loquitur.

37 Proserpina quam imperium habet in mortuos.

Audioris, hæres; ²³ ergo nunc Dama sodalis

²³ Nusquam est? unde mihi tam fortem, tamque ²⁴ fide-

²⁵ Sparge subinde: & si paulum potes, illacrymare ²⁶ est

²⁷ Gaudia prodentem vultum ²⁸ celare sepulchrum

Commisum ²⁹ arbitrio ³⁰ sine sordibus extruc. ³¹ funus

Egregie factum laudet vicina. si quis

Fortè cohæredum senior ³² male tussiet, ³³ huic tu

Dic, ³⁴ ex parte tua, seu fundi sive domus sit

Emptor, ³⁵ gaudentem nummō te addicere. ³⁶ sed me

³⁷ Imperiosa trahit Proserpina: vive valèque.

SATYRA VI.

Se contentum iis quæ habet, vivere, ac plura non optare dicit. Deinde otii sui, quo ruri fruitur, commoda cum incommodis negotiorum & molestiarum, quæ vitam urbanam comitantur, comparat.

HOC erat in¹ votis: ² modus agri non ita magnus,

Hortus ubi, & ³ tectis vicinus ⁴ jugis aquæ fons,

Et paulum sylvæ ⁵ super his foret. ⁶ auctius atque

Dii melius fecere. bene est. nihil amplius ero,

⁷ Maja nate, nisi ut ⁸ propria hæc mihi munera faxis:

Si neque majorem feci ⁹ ratione mala rem,

Nec sum facturus ¹⁰ vitio culpave minorem.

¹¹ Si veneror stultus nihil horum: ¹² O si angulus ille

Proximus accedat, qui nunc ¹³ denormat agellam:

O si urnam argenti ¹⁴ fors qua mihi monstrat (ut illi,

Thesaurο invento qui mercenarius agrum

Illum ipsum mercatus aravit, ¹⁵ dives amico

1 Hoc optabam.

2 Modicus ager.

3 Fons aquæ

perennis.

4 Ultra hæc.

5 Amplius quam

optabam.

6 O Mercuri.

7 Nisi ut hæc munera

facias mihi perperum

& firma.

8 Injuria vel fraude.

9 Nequitia luxuriare.

10 Si nihil horum

dis precor quæ pro-

xime dicam.

11 Utrinam angulus

ille, Sec.

12 qui facit agellum

inequalem.

13 Fortuna alicubi.

14 Dives si quis favente Hercule, qui thesauris recludendis præesse creditur.

Hercule,

Mercuri)¹⁵ si quod adest, gratum juvat : hac prece te oro,
 pingue pecus¹⁶ domino facias, & cetera, præter
 Ingenium : utque soles,¹⁷ custos mihi maximus ad sis.
 Ergo ubi me in montes &¹⁸ in arcem ex urbe removi,
 Quid prius illustrem¹⁹ Satyris, musaque pedestri ?
 Nec mala me ambitio perdit, nec²⁰ plumbens auster,
 Autumnasque gravis,²¹ Libitina quæstus acerba.
 Matutine pater, seu fane Libentius²² audis,
 Unde homines operum primos, vitæque labores
 Instituunt (sic dii placitum) tu carminis esto
 Principium,²³ Romæ sponsorem me rapis : cia,
 Nec prior officio quisquam respondeat, urge.
 Sive Aquilo²⁴ radit terras, seu bruma nivalem
 Interiore diem gyro trahit,²⁵ ire necesse est.
 Postmodo quod mē obsit, clare certumque loquuto,
 Luctandum in turba : facienda injuria²⁶ tardis,
 Quid vis insane ? & quas res agis ? Improbis urget
 Iræ precibus,²⁷ tu pulses omne quod obstat,
 Ad Macenatem²⁸ memori si mente recurras.
 Hoc juvat, & melli est : non mentiar, at simul atras
 Ventum est²⁹ Esquilias, aliena negotia centum
 Per caput,³⁰ & circa saliant latus. Ante secundam
 Roscius orabat³¹ sibi adesces ad puteal cras.
 De re communi scribæ magna atque nova te
 Orabant hodie meminisses, Quinte, reverti.
 Imprimat his cura Macenas signa tabellis.
 Dixeris, Experiar, Si vis, potes, addit : & instat,
 Septimus octavo proprior jam fuerit annus,

15 Si eo, quod possi-
 deo, delector.
 16 Mihi domus.
 17 Præter pingue, i.
 hebes ingenium.
 18 Sub Mercurii tutela
 sunt Poetæ. Vide Od.
 17. lib. 2.
 19 In villam Tuscu-
 lanam in monte
 positam.
 20 Satyrici carmine
 & versibus qui sunt
 pedibus soluta ora-
 tionis similibus.
 21 quando in agro
 sum, nulla percurba-
 tione afficior.
 22 Insalubris auster,
 cuius intemperie cor-
 pora lugeverunt.
 23 quum multi in
 Autumno intereunt,
 quæstum faciunt il-
 qui in funeribus pro-
 curandis sunt occu-
 pari, disti libitina-ii à
 Libitina funem dea.
 24 A Matutina, i. au-
 rora.
 25 Libentius appel-
 latis.
 26 A quo.
 27 quum Roma
 sum, i. Jane, tu cogis
 me esse fideiulorem,
 id est, pro altero
 spondere.
 28 Urge ne quis me
 occasionem existat.
 29 Sive Aquilo fluit
 & deest terras,
 30 Sive Bruma bre-
 viore ambitu diem
 contrahit.
 31 Ad spondendum
 pro altero.
 32 Laborandum est mihi in turba id clare & aperte locuto, quod mihi damnum afferat, spondendo
 Nimirum. 33 Tardius cunctibus, scilicet, dum propero. 34 Verba sunt eius qui ab Horatio properantem
 in turba impellitur. 35 Diris precationibus. 36 O Horati, tibi licet pulsare quicquid obstat centri.
 37 Si recurras mentis memoriam beneficiorum acceptorum. 38 Responder Horatius hoc (sempe
 in turba iactari & male audire) esse sibi voluptari instar mellis. 39 In Esquilias habitabat Macenas,
 quas attras appellat, vel quod olim erat plebis sepulchrum, vel quod eo veniens atris curis obruebatur.
 40 Omni ex parte insilunt. 41 Ut tu Horati, sibi esset advocatus ad puteal, id est, ad locum, ubi
 prætor ius dicebat. 42 De re, quæ ad rem publicam pertineat. 43 Da operam ut Macenas sub-
 scribat. 44 Si dixeris, tentabo an velis subscribere? 45 Septimus annus elapsus est, ferè octavus, at
 quo, &c.

Ex quo Macenas me cepit habere suorum

In numero : duntaxat ad hoc, ⁴⁶ quem tollere rheda
Vellet, iter faciens, & cui concedere nugas (Syrus pa

⁴⁷ Hoc genus : ⁴⁸ hora quota est ? ⁴⁹ Thrax est Gallia
Matutina, ⁵⁰ parum cautos jam frigora mordent.

⁵¹ Et quæ rimosa benè deponuntur in aure,

⁵² Per totum hoc tempus subiectior in diem & horam

Invidia, ⁵³ nosser ludos spectauerat unâ,

Luserat in campo, Fortunæ filius, omnes.

⁵⁴ Frigidus à rostris manat per compita rumor ?

Quicumque obuius est, ⁵⁵ me consulit. ⁵⁶ O bone (nam

Scire, ⁵⁷ deos quoniam propius contingis, oportet)

Num quid ⁵⁸ de Dactis audisti ? ⁵⁹ Nil equidem, ⁶⁰ ut

Semper eris derisor ad omnes. Dii ⁶¹ exagitent me,

⁶² si quicquam. ⁶³ Quid militibus promissa ⁶⁴ Triquetra

Prælia, Caesar an est Itala tellure daturus ?

Furantem me scire nihil mirantur, ut unum

Scilicet egregii mortalem atque silenti.

⁶⁵ Perditur hæc inter ⁶⁶ misero lux, non sine votis :

O rus, quando ego te afficiam ? quandoque licebit,

Nunc veterum libris, nunc somno ⁶⁷ & inertibus horis

⁶⁸ Ducere sollicita iucunda obliuia vite ?

O quando ⁶⁹ faba Pythagora cognato simulque

Uncta satis pingui ⁷⁰ ponentur oluscula lardo ?

⁷¹ O noctes cænaque deum : quibus ipse, meique

⁷² Ante Larem proprium vescor. ⁷³ vernaque procacem

Posco ⁷⁴ libatis dapibus, prout cuique libido est,

⁷⁵ Siccant inæquales calices convivas solutus

Legibus ⁷⁶ insanis : seu quis capit ⁷⁷ acria fortis

46 Facturus iter
continuatur mecum
quem vellet recipere
in rhedam.

47 Nugas huius
generis.

48 macenas me
interrogat.

49 Thrax (quem ig-
naviæ causa gallinam
nominat) & Syrus
duo erant gladiatores.

50 S: ut parum cauti
qui sub finem Au-
tumni utuntur ad-
huc veste æstiva.

51 quæ garrulis sine
periculo possunt
committi.

52 Per totum hoc
septennium sui ma-
gis ac magis invidia
exposuit.

53 Nosser Horatius
(dicunt omnes invi-
di) Fortunæ filius.

54 id est, homo felici-
fimus unâ cum ma-
cenasare versatus est
in theatro, & in
campo martio.

55 Si quis rumor
vagus vagatur.

56 me rogat.

57 Horati.

58 Augustum &
mæcenatem.

59 Cum Dactis tunc
bellum gerebant
Romani.

60 De Dactis nihil
dicit. Inquit Horatius.

61 Sicut verba per-
cundatoris.

62 Dii male me vex-
ent.

63 Audivi.

64 quid inquit per-
cundator) utrum prælia militibus promissa daturus est Caesar ex Sicilia, an ex Italia ? 65 Sicilia dicta
est Triquetra à tribus promontoriis. 66 Consumitur dies inter hæc nugatorias. 67 mihi in mis-
eris, sed non sine operis. 68 quæ dantur ioco, & otio. 69 Huius vitæ urbanæ sollicitudines ob-
livisci. 70 A faba Pythagoras abstinuit, quasi sibi cum ea cognatio aliqua esset, veritas aut in fabam
aliquam animus paternus immigrasset. 71 Apponentur. 72 O nocturnas curas suaves & iucundas,
quales erant deorum, comæ. 73 Ante deum domesticum & familiarem. 74 Audaculos servos domi
nostre necos. 75 Dapibus à me prius degustatis & leviter tactis. 76 Ebiber calices inæquales
plenos pro suo quisque arbitratu. 77 Per leges præfinitum erat convivis à bibendi magistro, quantum
quisque biberet. 77 Gremia pocula.

Pocula, ⁷⁸ seu modicis uvescit latius. ergo

⁷⁹ Sermo oritur non de villis domibusue alienis.

Nec male, necne ⁸⁰ Lepos saltet : sed quod magis ad nos

Pertinet, & nescire malum est, agitur : utrumne

Divitiis homines an sint virtute beati :

Quidve ad amicitias ⁸¹ usus rectumne trahat nos :

Et quæ sit natura boni, ⁸² summumque quid ejus.

Cervius, hæc inter, vicinus ⁸³ garrit aniles

⁸⁴ Ex re fabellas. nam si quis laudat ⁸⁵ Arelli

Sollicitas ⁸⁶ ignarus opes, ⁸⁷ sic incipit : ⁸⁸ Olim

Rusticus urbanum murem mus paupere fertur

Accepisse ⁸⁹ cævo, veterem vetus hospes amicum :

⁹⁰ Asper & attentus quæsit, ⁹¹ ut tamen arctum

Solverit hospitii animum, quid multa ? neque illi

⁹² Sepositi ciccris nec longe invidit avena.

⁹³ Aridum & ore ferens acinum, semesæque lardi

Frustra dedit : ⁹⁴ cupiens varia fastidia cæna

Vincere tangentis male singula dente superbo :

⁹⁵ Quum pater ipse domus palea porrectus in horna

⁹⁶ Effet ador, loliumque, ⁹⁷ dapis meliora relinquens.

Tandem urbanus ad hunc, Quid te juvat (inquit) amice,

⁹⁸ Prærupti nemoris patientem vivere dorso ?

Vis tu homines urbemque ⁹⁹ feris præponere sylvis ?

Carpe viam (mihi crede) ¹ comes : ² terrestria quando

Mortales animas vivunt sortita, neque ulla est

³ Aut magno aut parvo lethi fuga, ⁴ quo bone ciras,

Dum licet, in rebus jucundis vive beatus :

Vive memor quam sis ævi brevis. ⁵ Hæc ubi dicta

Agrestem populere, domo levis exilit : inde

Ambo propositum peragunt iter, urbis aventes

Mania ⁶ nocturni subrepere, jamque tenebat

⁷⁸ Nemoris alti. ⁷⁹ Desertis regionibus. ¹ Comitare me in urbem. ² quandoquidem terrestria animalia mortales habent animas. Horatius : vel ex Atheorum sententia, vel in persona maris urbani & carerantur animantium (homine accepto) ista loquitur. ³ Nobili aut ignobili. ⁴ quo circa O bone. ⁵ Postquam hæc verba muris urbani, murem rusticum impulerant vixit genus commune. ⁶ Nocturni.

⁷⁸ Seu modico potu delectatur.

⁷⁹ Sermo convivalis, in cæna rustica.

⁸⁰ Lepos ignavia saltator, Augusti scurra.

⁸¹ Utilitas an honestas.

⁸² Et quid sit Summum bonum.

⁸³ Cervius jucunde narrat vulgares fabulas.

⁸⁴ Ex usu.

⁸⁵ Cujusdam avari nomen est Arellius.

⁸⁶ Non expertus, quantis secum curas trahunt amplæ divitiæ.

⁸⁷ Cervius sic incipit.

⁸⁸ quondam.

⁸⁹ Angusto cubili.

⁹⁰ Laboriosus, non delicatus.

⁹¹ Ita tamen ut animi parca inaret hospitii, id est, hospitibus accipiendis.

⁹² Hellenismus. Invideo cum genitivo casu pro quo Latinis diceretur. Neque invidit illi seposum cicer neque longam avenam, sed liberaliter ei apposuit.

⁹³ Acinum delectationem.

⁹⁴ Cupiens varietate eduliorum depellere urbani fastidia multis dente superbo

singula delectantur.

⁹⁵ Cæm mus rusticus stratus in palea horis annis.

⁹⁶ Ederet ador, farsis genus.

⁹⁷ Relinquens dapem meliorem.

7 Purpura.
8 Splenderet stragula
vestis.
9 In canistris ordine
dispositis & exor-
natis.
10 Murem rusticum
excitum vel ac-
cumbentem.
11 Instar servi ad
ministrandum ex-
pediri.
12 Mus urbanus.
13 Dapes dapibus
accumulat.
14 Officose in mo-
rem vernarum.
15 Pragustans.
16 Mus rusticus por-
rectus in stragula
purpurea gaudet
sorte mutata.
17 Ob res iucundas
præbet se lætum
convivam
18 Lætis discubiro-
riis.
19 Curtebat.
20 Meru percurrari
magis trepidabant.
21 Simul atque.
22 Mus rusticus.
23 Caverna, ubi ante

Nox medium cæli spatium, quum ponit uterque
In locuplete domo vestigia: rubro ubi ⁷ cocco
Tincta super lectos ⁸ canderet vestis eburnos,
Multaque de magna superessent fercula cæna,
Quæ procul ⁹ extructis inerat hesternæ canistris.
Ergo ubi purpurea ¹⁰ porrectum in veste locavit
Agrestem, ¹¹ veluti succinctus cursum ¹² hospes,
¹³ Continuatque dapes: necnon ¹⁴ vernaliter ipsis
Fungitur officiis, ¹⁵ prælambens omne quod affert.
¹⁶ Ille cubans gaudet mutata sorte, ¹⁷ bonisque
Rebus agit lætam convivam: quum subito ingens
Valvarum strepitus ¹⁸ lectis excussit utrumque.
¹⁹ Currere per totum pavidi conclave, magisque
²⁰ Exanimes trepidare. ²¹ simul domus alta ²² Molossis
Personuit canibus. ²³ tum rusticus, Haud mihi vita
Est opus hac (ait) ²⁴ & valeat: me sylva ²⁵ carusque
Tutus ab insidiis tenui solabitur ²⁶ ervo.

21 Simul atque. 22 Canibus Epiroricis à Molossa civitate Epiri, ubi canes
23 Mus rusticus. 24 Valeat hæc vita urbana, turbulenta & timoris plena.
25 Caverna, ubi ante

SATIRA VII.

Horatius inducit servum vehementer dominum suum in-
crepantem, quod aliter vivat quàm promiserat aut præ-
ferat.

1 Audio te loquen-
tem.
2 Existens in servi-
tute.
3 Nam Davus audet
hæc loqui? inquit
dominus suus.
4 Ita est, ego Davus
servus tibi utilis cu-
pio te paucis conve-
nire.
5 Servus, inquam, tanta frugalitate præditus, ut me meo merito iudicare possis vitalem, t. meliore
vita dignum, nempe libertate. 6 Hoc mense Decembri, cum Saturnalia celebrentur, inquit, do-
minus, servis loqui licet, quicquid libet. 7 Verba servi. 8 Pertinaciter. 9 Perseverat in consilio
suscepit.

Iamdudum ¹ ausculto: & cupiens tibi dicere ² servum
Paucis, reformido ³ Davusne? ⁴ ita, Davus, amicū
Mancipium domino, ⁵ & frugi, quod sis satis: hoc est,
ut vitale putes. ⁶ Age, libertate Decembri,
(Quando ita majores voluerunt) utere: narra.
⁷ Pars hominum vitio gaudet ⁸ constanter, ⁹ & urget

Propositum: par, multa¹⁰ natat; modo¹¹ recta capessens,
Interdum¹² pravis obnoxia. saepe notatus

¹³ Cum tribus annellis, ¹⁴ modo lava Priscus inani,
Vixit¹⁵ inaequalis: ¹⁶ clavum ut mutaret in horas:

¹⁷ Et dibus ex magnis subito se conderet, unde

¹⁸ Mundior exiret vix libertinus¹⁹ honeste,

Jam mæchus Romæ, jam mallet²⁰ doctus Athenis

Vivere: ²¹ Vertumnis, ²² quotquot sunt natus iniquis.

Scurra Volancrius, postquam illi²³ iusta chiragra

²⁴ Contudit articulos, qui pro se²⁵ tolleret atque

Mitteret in²⁶ pyrgum talos, mercede diurna

Conductum pavit, quanto constantior idem

In vitiis: ²⁷ tanto levius miser, ac prior²⁸ illo,

²⁹ Qui jam contento, jam laxo fune laborat.

³⁰ Non dices hodie, quorsum hæc tam³¹ putida tendant

Furcifer? ³² Ad te, inquam, ³³ quo pacto pessime, ³⁴ lauda

Fortunam & mores³⁵ antiquæ plebis: ³⁶ & idem

Si quis ad illa deus³⁷ subito te agat, ³⁸ usque recuses:

Aut quia non sentis, ³⁹ quod clamas, rectius esse,

Aut quia⁴⁰ non firmus rectum defendis: ⁴¹ & hæres,

Nequicquam cæno cupiens⁴² evellere plantam.

⁴³ Romæ rus optas, absentem⁴⁴ rusticus urbem

Tollis ad astra⁴⁵ levis, si nusquam es forte vocatus

Ad cœnam, ⁴⁶ laudas securum olus, ac⁴⁷ velut usquam

Vinctus eas, ita te felicem dicis, ⁴⁸ amasque,

Quod nusquam tibi fit⁴⁹ petandum. ⁵⁰ jusserit ad se

Macenas⁵¹ serum sub luminæ prima venire

tumnus varie depingebatur, modo arator, seminaror, messor, modo plantaror, fossor, &c. ²³ Chiragra gravis & suis numeris absoluta. ²⁴ Communivit articulos. ²⁵ Ex alveo sumeret. ²⁶ In vasculum ex quo ad evitandum dolum tali ab aleatoribus in alveum conjiciebantur, ne si manu jaceretur, lufores fraudem committerent. ²⁷ Tanto minus miser. ²⁸ Illo Prisco. ²⁹ Modò ita contendit finem, ut periculum sit ne rumpatur, modo nimis laxat, id est, in omni vitiorum genere volutatur. ³⁰ Verba sunt heri. ³¹ Verba raucida & auditu injucunda. ³² Responder servus. ³³ Loquitur herus. ³⁴ Sunt verba Davi ad herum. ³⁵ Mores antiquorum hominum. ³⁶ Et tu idem. ³⁷ Si sine tuis voris ad illa te compellat. ³⁸ Valde recuses. ³⁹ quod asseris. ⁴⁰ Non stabilis. ⁴¹ In luto hæsitans. ⁴² Cupiens ex vitiorum gurgite emergere. ⁴³ quando Romæ es. ⁴⁴ quando es rure. ⁴⁵ Inconstans. ⁴⁶ Vitium domesticum laudas. ⁴⁷ quasi, quo vocaris. ⁴⁸ eo coactus & invitus eas. ⁴⁹ Editque tibi jucundum. ⁵⁰ Epulandum. ⁵¹ Si jussit. ⁵² Sero paulo ante vesperum.

²⁰ Instabilis est hac illoc fluctans.

²¹ Virtutes sequens.

²² Vitiis obnoxia.

²³ Annulos plures gestasse, turpe fuit.

²⁴ Vixit aliquando sine ullo annulo,

quem in sinistra ma-

nu gestare mos erat,

quia manus sinistra

orlior est, & prop-

terea minus in illa

annuli arceruntur,

quam in dextra.

²⁵ Sibi non constans.

²⁶ Clavum aut latum

aut angustum, vide

Sat. 6. lib. 1.

²⁷ Ex domo plena

dignitatis subito

migraret in domum

abjectam.

²⁸ Unde, id est, ex

qua exiret paulo

elegantior.

²⁹ Decenter.

³⁰ Priscus Orator

fuisse dicitur.

³¹ Vertumnus, Deus

est animus verrens,

ad omnes figuras &

formas opportunus,

unde multis formis &

mirabilis apparet.

quamobrem qui in-

constantes sunt &

mobili ingenio, di-

cuntur nati iraris

Vertumnis.

³² quotquot sunt

Vertumni, non quod

multi essent Ver-

tumni, sed quia Ver-

52 Verba sunt heri
ad Maccenatem pro-
perantis. Concurri
oleo ungebantur.
53 Inepre chamas.
54 Ad coenam festi-
nas.
55 Parasiti qui erant
apud te concurri.
56 Multa mala.
57 Davi sunt verba,
non Horatii.
58 Aliquis dixerit.
59 Me ventri indul-
gere.
60 Nasum habeo
supinum ad suavam
odorem obsonii
percipiendum.
61 Popinarum amar-
ror.
62 Here.
63 Servus nimirum.
64 Debesne me in-
sectari?
65 Vocabulis virtu-
tis vitium tuum
regis?
66 Noli me vultu
terre.
67 Iram comprime.
68 Philosophi, vide
Sat. 2. lib. 1.
69 Te, qui herus
meus es.
70 Naturalis & veh-
emens litido.
71 Sub linea veste
tam tenui ut more-
trix quasi nuda vide-
retur.
72 Mentula tamen-
tis.
73 Aut superinco-
bando me clunibus
agitavit veluti equo
insidens.
74 Me missum facit
illius fama.
75 Cum eadem odeat.
76 Tu hero.
77 Ornamentis equestribus deposisti.
78 In
roga.
79 quum tu vestitum servilem sumis (ne ab aliis agnoscaris) & ex iudice factus es Lama,
servus infamis. Non est, &c.
80 Caput odoribus delibatum.
81 Pallio obsoleto.
82 Inducis in
sedem mulieris.
83 Pugnare meru cum libidine.
84 Habes otia tremantia.
85 quid interest
utrum eas gladiator auctoratus (id est, obligatus pretio) virgis uris, (id est, verberandus & gladio ne-
candus) an moechus sis clausus in arca turpi. quasi diceret, quid interest inter gladii rem & adulte-
rium? 86 In quam arcam, 87 ancilla.
88 Demisit te contractum, propter arce angustias.
89 In
adulterum & adulteram.

Convivam, Nemon' oleum feret ocyus? ecquis
Audit? cum magno blateras clamore, fugisque
Milvius, & scurra tibi non referenda precat
Discedunt, etenim fateor, me dixerit ille
Duci ventre levem: nasum nidore supinor:
Imbecillus, iners, si quid vis adde popino.
Tu, quum sis quod ego, & fortassis nequior, ultro
Insectere, velut melior? verbisque decoris
Obvolvās vitium? quid si me stultior ipso
Quingentis empto drachmis deprenderis? aufer
Me vultu terrere, manum stomachumque teneo,
Dum quæ Crispini docuit me janitor edo.
Te conjux aliena capit, meretricula Davum.
Peccat, uter nostrum cruce dignius? acris ubi me
Natura incendit, sub clara nuda lacerna
Quacunque excepit turgentis verbera cauda,
Clunibus aut agitavit equum lasciva supinum:
Dimittit neque famosum, neque sollicitum, ne
Ditior aut formæ melioris meiat eodem,
Tu, quum projectis insignibus, annulo equestri
Romanoque habitu, prodixi, ex iudice, Lama
Turpis, odoratum caput obscurante lacerna:
Non es quod simulas? metuens induceris, atque
Altercante libidinibus tremis ossa pavore.
Quid refert, uri virgis, ferroque necari,
Auctoratus eas, an turpi clausus in arca,
Quod te demisit peccati conscia herilis,
Contractum genibus tangas caput? est ne marito
Matrona peccantis in ambos justa potestas?

⁹⁰ In corruptorem vel justior? illa tamen se
⁹¹ Non habitu ⁹² mutatur loco, ⁹³ peccatve superne
 Quum te formidet mulier, neque credat ⁹⁴ amanti.
⁹⁵ Ibis sub furcam ⁹⁶ prudens: ⁹⁷ dominoque furenti
 Committes rem omnem & vitam, & cum corpore famam.
⁹⁸ Evasti? credo, ⁹⁹ metues, ¹ doctusque cavebis:
² Quares quando iterum paveas, iterumque perire
 Possis. ³ O toties servus! qua belluaruptis
 Quum semel effugit, reddit se prava catenis?
 Non sum mæchus, ais, neque ego, hercule, fur, tibi vasa
 Prætereo ⁴ sapiens argentea, ⁵ tolle periculum,
 Jam ⁶ vaga profiliet frænis natura remotis.
⁷ Tunc mihi dominus, ⁸ rerum imperiis hominumque
 Tot tantisque ⁹ minor? quem ter ¹⁰ vindicta quaterque
¹¹ Imposita haud unquam misera formidine ¹² prioret?
 Adde supradictis, ¹³ quod non levius valeat nam
¹⁴ Sive vicarius est, qui servo paret (uti mos
 Vester ait) seu conservus: tibi quid sum ego? nempe
 Tu, mihi qui imperitas, aliis servis miser, atque
¹⁵ Duceris ut nervis alienis mobile lignum.
¹⁶ Quisnam igitur liber? sapiens, ¹⁷ sibi que imperiosus:
 Quem neq; pauperies, neque mors, neque vincula terrent.
¹⁸ Respon sare cupidinibus, contemnere honores
 Fortis & in seipso totus ¹⁹ teres atque rotundus:
²⁰ Externi ne quid valeat ²¹ per læve morari.
 In quem ²² manca ruit semper fortuna: potesne
²³ Ex his ²⁴ ut proprium quid noscere? quinque talenta
 Poscit te mulier, vexat, foribusque repulsum

⁵⁰ In adulterum.
⁹¹ Illa non maculat
 matronæ habitum.
⁹² Nec se mutat, ut
 ad domum etiam
 veniat.
⁹³ Non vult incubare
 tibi subiacenti, vel
 non palam peccabit,
 ut vult Eras.
⁹⁴ Neque credat tibi
 dicenti, te cum amare.
⁹⁵ Feres furcam in
 collo, ut servus. Unde
 dictus est furcifer, qui
 telum furcum circum
 volat.
⁹⁶ Sciens.
⁹⁷ Libidini furiosæ,
 quæ tibi impera-
 concedes, te, tuque
 omnia.
⁹⁸ Evasti pericu-
 lum?
⁹⁹ Ironicè, id est, non
 metues.
¹ Doctus periculo tuo
 cavebis.
² Imo copitabis quo
 tempore illa te ite-
 rum admittat, ut pa-
 veas, & pereas.
³ Quoties in adulteria
 deprehenderit.
⁴ Cautus, vel mihi
 sapiens.
⁵ Tolle mecum
 periculum.
⁶ Proclivis ad vi-
 tium.
⁷ Tunc te mihi do-
 minum esse dicis, qui
 me nequior es, &
 durior em servis ser-
 viturem.
⁸ Pecuniar, libidinis,
 gloria, merus, &c.
⁹ Inferior.
¹⁰ Virga, qua prætor servum liberabat.
¹¹ Capiti sapius imposita.
¹² Potesit libe-
 rare.
¹³ Quod superioribus par est.
¹⁴ Soletis vos disputare, utrum servus servi sit
 dicendus vicarius, an conservus? cum tu igitur mihi imperites
 & aliis servias (id est, viriis, & furiosæ libidini) quid
 conservus ne sum ego tuus an vicarius?
¹⁵ Traheris alla potestate velut imaguncula quæ ex ligno fa-
 ctæ certis nervis sua sponte moventur.
¹⁶ Conclusis ex Stoicorum sententia.
¹⁷ Qui sibi suisque
 affectibus imperat.
¹⁸ Fortis ad respondendum, id est, ad obstandum cupidinibus.
¹⁹ Torus æ-
 quabilis & perfectus ut rotunda figura.
²⁰ Ne quid externum eum commoveat.
²¹ Nequid possit,
 quasi per læve lignum, sive marmor hære, est Metaph.
²² Debitis fortuna.
²³ Ex his quæ dixi.
²⁴ Quid possis verè fateri tuum esse?

25 Persusum aqua gelida repellit à foribus.

26 Non potes dicere te esse liberum, qui servis libidini.

27 Libido, dominus crudelis.

28 Tibi lasso. Est Allegoria ab equis ducta.

29 Libido vexat te negantem servire.

30 quum admiraris tabulam à Pausia pictam.

31 quomodo peccas minus quam ego?

32 quum gladiatorum praelia contempnitor picta in pariete.

33 Gladiatores pugnant altero poplite contemto, altero leviter inflexo.

34 Rubrica est terra rubei coloris & minio proxima.

35 Dicor à te servus nequam & piger.

36 Callidus diceris.

37 Si tibi vel placenta vapore delector, hominem nihili (id est, nullius pretii) me dicis esse.

38 Tu sapiens & magnanimus haberiis, si coenas opiparas contemnas. Est Ircania. Nam herus suus iam imbecillus & nullius virtutis fuit, ut coenas opimas contemnere non potuerit.

39 Luxuria.

40 Mihi quam tibi perniciosus.

41 Vapulo.

42 quæ magno constant.

43 Epula non sapiunt, vel rasiuum acidum generant.

44 quæ immoderate appetuntur.

45 Pedes fraudati bono alimento propter incontinentiam in visu reculant, &c.

46 Corpus mortuosum.

47 Peccatæ pater, qui sub noctem data strigili furtiva uvam accipit?

48 Gula serviens.

49 Adeo es inconstans, & in varia distractus.

50 In re seria & honesta.

51 Tu te ipsum fugis, tecum pugnas, es præsens absens.

52 Ut servus vagabundus aliquando ad Dominum revertens.

53 Lenito curam.

54 Ipsa cura.

55 Unde mihi furam lapideum? inquit herus irascens propter servi orationem nimis liberam.

56 Sunt verba servi.

57 Herus incensus sagittas etiam perit.

58 Verba sunt servi.

59 Aut Poetarum more furit.

60 Herus misit in servo, se illum missurum in Sabinos, sic ut ex servo urbano efficiatur servus rusticus & abiectus.

61 Accedes nonus ad octo servos operarios, quos nisi in agrum Sabinum.

62 Opera in hoc loco, ut scilicet apud Hieronem, hominem significat sordidum, & vilis conditionis.

²⁵ Persundit gelida: rursus vocat: eripe turpi

Colla jugo, liber, liber sum, dic age. ²⁵ non quis.

Urget enim ²⁷ dominus mentem non lenis, & acres

Subjēctat ²⁸ lasso stimulos, versatque ²⁹ negantem,

³⁰ Vel quum Pausiaca torpes insane tabella,

Quī peccas minus ³¹ atque ego? ³² quum Fulvi Rutu-

Aut placiāiani ³³ contento poplite miror

Pralia, ³⁴ rubrica picta aut carbone, velut si

Re verapugnent, feriant, vitentque moventes

Arma viri. ³⁵ nequam & cessator Davus: at ipse

Subtilis veterum judex & callidus ³⁶ audis,

³⁷ Nil ego. si ducor libo fumante: ³⁸ tibi ingens

Virtus atque animus cœnis responsat opimis.

³⁹ Obsequium ventris mihi ⁴⁰ perniciosius est, car?

⁴¹ Tergo plector enim. quī tu impunitior illa

⁴² Quæ parvo sumi nequeunt cum obsonia captas?

Nempe ⁴³ inamare scunt epula ⁴⁴ sine fine parita,

⁴⁵ Illusque pedes ⁴⁶ vitiosum ferre recusant

Corpus: an hic peccat, ⁴⁷ sub noctem qui puer uvam

Furtiva mutat strigili? qui prædia vendit,

Nil servile gula ⁴⁸ parens, habet: adde, quodd idem

⁴⁹ Non horum tecum esse potes, non otia ⁵⁰ recte

Ponere: ⁵¹ teque ipsum vitas fugitivus, ⁵² ut erro:

Jam vino quærens, jam somno ⁵³ fallere curam,

Frustra. nam ⁵⁴ comes atra premit sequiturque fugacem.

⁵⁵ Unde mihi Lapidem? ⁵⁶ quorsum est opus? ⁵⁷ unde sagittas?

⁵⁸ Aut insanit homo, ⁵⁹ aut versus facit? ⁶⁰ Ocyus hinc te

Ni rapis, ⁶¹ accedes ⁶² opera agro nona Sabino.

SATYRA VIII.

Horatius Fundanium amicum suum interrogat, qualis Nasidieni fuit cœna, cui ipse interfuerat.

UT Nasidieni iuro te cœna¹ beati?

Nam mihi quærenti convivam, ² dictus heri illic

De medio potare die, ³ Sic, ut mihi nunquam

In vita fuerit melius. ⁴ Da (si grave non est)

Qua prima ⁵ iratum ventrem placaverit esca.

In primis Lucanus aper ⁶ leni fuit Austro

Captus, ut aiebat ⁷ cœna pater ⁸ acria circum

Rapula, lactuca, radices: qualia lassum

⁹ Pervolvunt stomachum: ¹⁰ fiser, alec ¹¹ facula Coa.

His ubi sublati, ¹² puer altè cinctus ¹³ acernam

¹⁴ Gausape purpureo mensam præterfit, & alter

¹⁵ Sublegit quodcunque jaceret ¹⁶ inutile, quodque

Posset cœnantes offendere: ¹⁷ ut attica virgo

Cum sacris Cereris, præcedit fuscus ¹⁸ Hydaspes.

¹⁹ Cæcuba vina ferens: ²⁰ Alcon, Chium, maris expert.

²¹ Hic herus, Albanum, Macenas, sive Falernum

Te magis ²² appositis delectat, habemus utrumque.

²³ Divitias miseras! ²⁴ Sed quis cœnantibus unâ,

Fundani, ²⁵ pulchrè fuerit tibi, nosse laboro.

²⁶ Summus ego, & propè me Viscus Turinus, & infra,

(Si memini) Varius: cum Servilio balatrone

Vibidius: quos Macenas adduxerat ²⁷ umbras:

Nomentanus erat ²⁸ super ipsum, Porcius infra.

²⁹ Ridiculus totas simul absorbere placentas.

¹ quomodo re cœna
divitis Nasidieni de-
lectavit?

² Dictus est mihi heri
illic apud Nasidie-
num à meridie po-
tare.

³ Sic me juvit (in-
quit Fundanius) ut
nunquam libentius
cœnaris.

⁴ Dic ô Fundani-
us Famelicum ven-
trem.

⁵ Lucanus aper cap-
tus fuit Austro le-
niter flante, ex quo
carnes putrescunt &
reneriores reddun-
tur.

⁶ Præfatus & rex
convivii, Nasidienus.
⁷ Rapula aceto con-
dita.

⁸ Provocant stoma-
chum languentem.

⁹ Genus pastinacæ,
Anglicæ.

Skirwort.

¹⁰ Facula est genus
condimenti quod
purum profuit ex
crassiori sedimento
vini Coli.

¹¹ Servus ad mini-
strandum bene ex-
pediendus.

¹² Terit mensam, et
acere arbore factam.

¹³ Puer formosus.
¹⁴ Vina generosa. ¹⁵ Collegit. ¹⁶ Sordidam. ¹⁷ Velut canistrifera virgo. ¹⁸ Puer formosus.
¹⁹ Vina generosa. ²⁰ Alter servus vinum ferens Chium non ex Chio insula advectum, sed in Italia
factum, singularum igitur. ²¹ Nasidienus ait, ô Macenas, si vinum Albanum, &c. ²² Si vinum Alba-
num vel Falernum te magis delectat, quam vina quæ sunt apposita. ²³ O miseras divitias, inquit
Horatius. ²⁴ Sed quibus aliis convivis. ²⁵ quam iucundè cœnaris. ²⁶ Summus ego fui in
primo lecto, inquit Fundanius. ²⁷ Umbras appellat convivas, à convivatore nos invitatores.
²⁸ supra Nasidienum. ²⁹ Porcius ideo fuit ridiculus, quod uno haustu totas oborberet pla-
centas.

30 Nomentanus insignis belluus ad hoc fuit à Mæcenate datus, ut, &c.

31 Si quid aliis erat incognitum.

32 Iuncta se contineris succum longe meliorem succo noto, id est, succo uſitato.

33 Piscis planti.

34 quum Naſidienus porrexerit, &c.

35 Mala mellei ſaporis.

36 Creſcente luna.

37 quæ ſit differentia inter melimela collecta, creſcente vel decreſcente luna.

38 Ab ipſo Naſidienus, qui me docuit.

39 Nos obſoniorum ſortore propem-

dum enecat moriemur iculci.

40 Niſi large bibimus cum damno convivoris.

41 Pallor verrebatur.

42 Naſidienus convivoris faciem.

43 Srenuos potores.

44 Feberant palatum unde palatum ad bibendum redditur impotentius.

45 Vibidius & Balatro evacuunt rotos vini cados pocuſis

Alliphanis, id est, poculis maioribus factis in Aliphe oppido Samii.

46 Convivæ qui accubabant in imis latorum partibus.

47 Convivæ electi & honoratiores, id est, Mæcenæ, Varius, &c. à temperantia non recedebant.

48 In juſculo.

49 Hoc ipſo tempore Naſidienus convivit dominus inquit, &c.

50 Deterior futura ſi capta eſſet poſtquam reſperſiſſet.

51 Ex his jure eſt temperatum, nempe oleo, garo, vino quinquenni, pipere albo & aceto.

52 quod ex olivis Venafanis primum eſt expreſſum.

53 Garum eſt genus muricæ ex ſcombris c. nectum.

54 Dum coquitur iuſculum vino Italico.

55 Juri cocto vinum Chium eſt aptiſſimum.

56 quod ſuo acore corruerat vinum ſaſtum in Methymna Leſbi oppido.

57 Monſtravi incoquere herbas in illo jure, quod deſcripſi.

58 Curtillus unus ex hoc genere Epicureorum docuit incoquere e. v. nos non maceratos (id eſt, non muriam ex eis ſaſtam.) ſed echinos integros.

59 Tanquam ſapidius cum ea muria, quam quod teſta.

30 Nomentanus ad hoc, qui, ſi quid forte ³¹ lateret,

Indice monſtraret digito: nam cætera turba,

Nos, inquam, cœnamus aves, conchyliæ, piſces,

Longe diſſimilem noto ³² celantia ſuccum.

Ut vel continuò putuit, quum ³³ paſſeris, atque

Ingultata mihi ³⁴ porrexerit ilia rhombi.

Poſt hoc me docuit ³⁵ melimela rubre minorem

³⁶ Ad lunam delecta, ³⁷ quid hoc interſit, ³⁸ ab ipſo

Audieris melius. tum Vibidius Balatroni,

³⁹ Nos niſi ⁴⁰ damnos bibimus, moriemur inulti,

Et calices poſcunt majores. ⁴¹ vertere pallor

Tum ⁴² parochi faciem, niſi ſic mutantis, ⁴³ ut acres

Potores: vel quòd maledicunt liberius, vel

Fervida quòd ſubtile ⁴⁴ exuriant vina palatum.

⁴⁵ Invertunt Alliphanis vinaria tota

Vibidius Balatroque ſequitis omnibus: ⁴⁶ imi

⁴⁷ Convivæ leſſi nihilum nocuere lagenis.

Aſſertur ſquillas inter murena ⁴⁸ natantes

In patina porreſta. ⁴⁹ ſub hoc herus, Hæc gravida, in-

Capta eſt, deterior ⁵⁰ poſt partum carne futura.

⁵¹ His miſtum jus eſt oleo, ⁵² quod prima Venafri

Preſſit cella: ⁵³ garo de ſuccis piſcis Iberi,

Vino quinquenni, verum citra mare ⁵⁴ nato,

Dum coquitur: (⁵⁵ cocto Chium ſic convenit, ut non

Hoc magis ullum aliud) pipere albo: non ſine aceto,

⁵⁶ Quod Methymnæam vitio mutaverat uvam.

Erucas virides, inulas ego primus amaras

Monſtravi ⁵⁷ incoquere, illatos ⁵⁸ Curtillus echinos;

⁵⁹ Ut melius muria quàm teſta marina remittat.

Interea suspensa graves aulea ruinas
 In patinam fecere, trabentia ⁶¹ pulveris atrī
 Quantum non Aquilo Campanis excitat agrīs.
⁶² Nos majus veriti, postquam nihil esse pericli
 Sensimus, ⁶³ erigimur. ⁶⁴ Rufus, posito capite, ut si
 Filius immaturus obisset, flere, quis esset
 Finis? ni sapiens hic Nomentanus amicum
⁶⁵ Tolleret: Heu Fortuna quis est crudelior in nos
 Te Deus? ⁶⁶ ut semper gaudes illudcere rebus
 Humanis! Varius mappā compefcere risum
 Vix poterat. Balatro ⁶⁷ suspendens omnia naso,
⁶⁸ Hæc est conditio vivendi, aiebat: ⁶⁹ coque
 Responsura tuo nunquam est par fama ⁷⁰ Libori.
⁷¹ Tene, ut ego accipiar laute, torquerier omni
 Sollicitudine districtum? ⁷² ne panis adustus.
 Ne male conditum jus apponatur? ut omnes
 Præcincti rectè pueri comptique ministrent?
 Adde hos præterea casus: aulea ruant si
 Ut modò: si patinam pede lapsus frangat ⁷³ agaso.
 Sed convivoris (⁷⁴ uti ducis) ingenium res
 Adversa nudare solent, celare secundæ.
 Nasidienus ad hæc. Tibi illi, ⁷⁵ quæcunque preceris,
 Commoda dent: ita vir bonus es convivæque comis.
⁷⁶ Et solcas possit, ⁷⁷ tum in lecto quoque vileres
 Stridere secreta divisos aure susurros.
 Nullos ⁷⁸ his mallem ludos spectasse, sed illa
⁷⁹ Redde, ago, quæ deinceps risisti. Vibidius dum
 Quærit de pueris, num sit quoque ⁸⁰ fracta lagena,
 Quid! sibi poscenti non dentur pocula: dumque
 Ridentur ⁸¹ fictis rerum, Balatrone ⁸² secundo,
 Nasidienne re: ⁸³ mutata frontis, ut arte
 Emendaturus ⁸⁴ fortunam, deinde sequenti
⁸⁵ Mæconomo pueri magno discerpta ferentes
 Membra gruīs, sparsi sale multo, non sine farre,
 Pinguibus & ficiis ⁸⁶ pastum jecur anseris albi,

23

Et

61. Tantum pulveris.

62. Nos domus rui-
nam veriti.63. Liberantur à
mœri.64. Nasidienus capite
demisso fcebat.65. Mœstum solare-
tur.

66. quam gaudes.

67. Omnia deridens.

68. Ut mala sint vi-
cina bonis.

69. Ideoque.

70. In coræ appa-
ratu.71. Tene æquum est
cruciari?72. Ridicula est ro-
tius apparatus enu-
meratio.73. qui iumenta en-
rar, quales erant Na-
sidieni ministri.74. quemadmodum
Imperatoris.75. quæcunque op-
tes.76. Soleas veterum
more deposuerat, an-
tequam accumberet.77. Tum in singulis
lectis videre licebat
convivas consur-
rantes.78. quam hos in-
quit Horatius.

79. Declara.

80. Aulæorum casu.

81. Ob res confectas.

82. Balatrone applau-
dente.

83. Redis hilarior.

84. Fortuium au-
læorum casum.85. In lance præ-
grandi.

86. Saginatum.

234 - SERMONUM LIB. II:

87 Tanquam multo
deficiamus.

88 Apponi.

89 Existentes res
funes.

90 Si nobis non re-
circuler causas natu-
rales, ob quas aliis
aliis partibus sint
preferenda.

91 Illis cibis.

92 Mulier venifica-

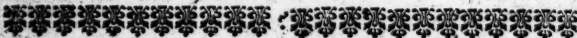
93 Peior serpenti-

bis, quorum afflatu cibi salubres redduntur venenati & mortiferi.

Et leporum avulsos, ⁸⁷ ut multo suavius, armos,
Quam si cum lumbis quis edit. tum pectore adusto
Vidimus & merulas ⁸⁸ poni, & sine clune palumbes.
⁸⁹ Suaves res, si non ⁹⁰ causas narraret earum &
Naturas dominus, quem nos sic fugimus ultri,
Ut nihil omnino gustaremus: velut ⁹¹ illis
⁹² Canidia afflasset, peior ⁹³ serpenti bus Afris.

Q. HO-

Q. HORATII FLACCI EPISTOLARUM

LIBER I.

AD MÆCENATEM. Epist. I.

Se ludicra sua studia missa facere dicit, & ea, quæ ad virtutem dicunt, amplecti: Sic tamen ut in nullius Magistri verba juret. Hujusmodi autem esse hæc studia, ut nemo sit qui non illis excoli possit, si modò patientem aurem commodet. Tandem prævum hominum judicium, virtutem opibus & honoribus postponentium, & quæ corporis sunt, non quæ sunt animi, curantium, reprehendit.

Prima¹ dic² mihi³ summa dicende camæna,
Speclatum satis, & donatum jam⁴ rude, queris,
Mæcenas, iterum antiquo me includere⁵ ludo.

⁶ Non eadem est ætas, non mens. ⁷ Vejanus armis

⁸ Herculis ad postem fixis, ⁹ latet abditus agro

¹⁰ Ne populum extrema toties exoret¹¹ arena.

¹² Est mihi purgatam crebrò qui¹³ personet aurem,

¹⁴ Solve senescentem¹⁵ maturè sctus equum, ne

Pecceet¹⁶ ad extremum ridendus, ¹⁷ & ilia ducat.

Nunc itaque & ¹⁸ versus & ¹⁹ cætera ludicra pono:

Quid verum atque decens, curo & rogo, ²⁰ & omnis in
hoc sum:

²¹ Condo & compono quæ mox²² depromere possim.

1 O Mæcenas, mihi in principio carminis lyrici celebrare.

2 In ultimis meis scriptis.

3 Saxa à populo cognitum.

4 quem aras à scribendi munere liberavit.

5 Rudia virga est quæ gladiatores donati à gladiatrix cellabantur.

6 Ut versus lyrici atque amatorios leorum faciam.

7 Non eadem est ætas, sed alia, quæ alios mores postulat.

8 Vejanus gladiatore, 9 Armis Herculi dedicatis, & in eius

templo positi affixis. 9 Delitescit in agro. 10 Né à pari suo victus & jamjam emecus, à populo in theatro sedens supplicem salurem petat. 11 Ab extrema parte arena in qua decertabant. 12 Est mihi monitor, ratio nimirum, vel, conscientia stimulus. 13 qui sonet per aurem docilem & attentam. 14 Sejungit equum à curru. 15 Opportuè. 16 Ridendus sub finem carulis certaminis. 17 Et spiritus difficultate ne laboret. 18 Versus amatorios. 19 Depono jocos, nugæ, convivia, & id genus alia, quæ me ludicrum faciunt & ridiculam. 20 Totus in hoc sum. 21 In animo recondo & in ordinem digero. 22 quæ suo tempore depromam ad usum meum, tam dicto, quam facto.

33 quo philosopho
auctor. & qui fami-
lia philosophica me-
rurum prætem.

34 Ego obligarus
nullius Magistri
discreti assentiri
deseror, &c.

35 Pro ventorum
arbitratu, id est, pro
ratione temporum.

36 Prædictis aliquan-
do fio, ut Peripateti-
cus.

37 In Reipubl. ad-
ministratone exer-
ceor.

38 Aliquando fio
Stoicus summum
bonum in virtute
ponens.

39 Aequaliter omnia
peccata puniens,
rigidus ergo, i. durus
& inexorabilis.

40 A Cyreneo Aristip-
po (qui omne bonum
in voluptate posuit)
Cyrenaica manavit
disciplina.

41 Academicus ergo,
32 quibus promissa
non servat.

42 Operariis condu-
ctis.

43 Custodia nover-
canim.

44 quæ propofitum
meum conscribendi
vulgandique præcepta
ad bonos mores con-
ducencia retardant.

45 Philosophiæ pri-
mordis.

46 non possis in
eodem ipfis perspicu-
endis tanta vi oculo-
rum niti, quanta
Lyncæ.

47 Lyncæus acutif-
simus oculorum per-
spicacitate præditus, ea,
quæ apud inferos agerentur
dicitur vidiſſe.

48 Licet ad aliquantulum
doctrinæ progredi, si non
licet transgredi.

49 Ambitione laboras?
50 Sunt sacrificia, vel medica-
menta purgantia, id est,
philosophica præcepta.

46 Animo puro.

47 Nemo rani est immanis, & ab
humanitate alienus.

48 Manuſcripti.

49 Philosophia.

50 Principium virtutis, est
victorum fuga.

Ac nè fortè roges,³³ quo me duce, quo lare tuter :

³⁴ Nullius addictus jurare in verba magistri,

³⁵ Quo me cunque rapit tempeſtas, deſeror hoſpes :

³⁶ Nunc agilis fio,³⁷ & merſor civilibus undis.

³⁸ Virtutis veræ cuſtos³⁹ rigiduſque ſatelles :

Nunc in⁴⁰ Ariſtippi furtim præcepta relabor,

Et mihi res, non me rebus ſubmittere⁴¹ conor,

Ut nox longa,⁴² quibus mentitur amica, diēsque

Longa videtur⁴³ opus debentibus ; ut piger annus

Pupillis, quos dura premit cuſtodia⁴⁴ matrum :

Sic mihi tarda fluunt ingrataque tempora, quæ ſpem

⁴⁵ Conſiliumque morantur agendi gnaviter id quod

Æquè pauperibus prodeſt, locupletibus aquè,

Æquè neglectum pueris ſenibusve nocebit.

Reſtat ut his ego me ipſe rogam ſolerque⁴⁶ elementis,

⁴⁷ Non poſſis oculo quantum contendere⁴⁸ Lyncæus,

Non tamen idcirco contemnas lippus inungi :

Nec, quia deſperes inviſi membra⁴⁹ Glyconis,

Nodeſa corpus⁵⁰ nolis prohibere chiragra.

Eſt quiddam prodire tenus, ſi non datur ultra.

⁵¹ Fervet avaritia miſerâque cupidine peſtus ?

⁵² Sunt verba & voces, quibus hunc lenire dolorem

Poſſis, & magnam morbi deponere partem.

Lauſis amore tumes ? ſunt certa⁵³ piacula, quæ te

Ter⁵⁴ purè lecto poterunt re. reare libello.

Invidus, iracundus, iners, vinoſus, amator :

Nemo adeo⁵⁵ ſeruus eſt ut non⁵⁶ miſcere poſſit,

Si modo⁵⁷ culturæ patientem commodet aurem.

⁵⁸ Virtus eſt, vitium fugere : & ſapientia prima,

⁵⁹ Stultiſſia caruiſſe, vides, quæ maxima credis

Esse mala, exiguum ⁵³ censum ⁵³ turpemque repulsam,
Quanto devotes animi, ⁵⁴ capitisque labore.

⁵⁵ Impiger extremos curris mercator ad Indos,
Per mare pauperiem fugiens, per saxa, ⁵⁶ per ignes :

⁵⁷ Ne cures ea quæ stultè miraris ⁵⁸ & optas :
Dicere, & audire, & ⁵⁹ meliori credere non vis ?

⁶⁰ Quis circum pagos & circum compita pugnaz,
Magna coronari contemnat ⁶¹ Olympia, cui spes,

Cui sit conditio dulcis ⁶² sine pulvere palma ?
Vilius argentum est auro, virtutibus aurum.

O cives, cives, quærenda pecunia primum est,

⁶³ Virtus post nummos. ⁶⁴ hæc Janus summus ab imo
Perdocet : hæc recinunt juvenes ⁶⁵ dictata senesque,

Lævo ⁶⁶ suspensi loculos, ⁶⁷ tabulamque lacerto.

⁶⁸ Si quadringentis, sex, ⁶⁹ septem millia desunt,
Est animus tibi, sunt mores, & lingua fidesque :

⁷⁰ Plebs eris, ut pueri ludentes, rex eris, aiunt,

Si rectè facies. ⁷¹ hic Murus aeneus esto,

Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.

⁷² Roscia (dic sodes) melior lex, an puerorum

⁷³ Nænia : quæ rectè regnum facientibus offert

⁷⁴ Et maribus Curiis & decantata Camillis ?

⁷⁵ Isne tibi melius suadet, ⁷⁶ qui ut rem facias : rem,

Si possis, rectè : si non, ⁷⁷ quocunque modo rem :

⁷⁸ Ut propius spectes lachrymosa poemata ⁷⁹ Puppi ?

An qui Fortuna te ⁸⁰ respondere superba

⁸¹ Liberum ⁸² & erectum præscens hortatur & optat ?

Quod si me populus Romanus fortè roget, cur

Non, ⁸³ ut porticibus, ⁸⁴ sic iudicis fruam iisdem,

Nec sequar, aut fugiam, quæ diligit ipse, vel odit ;

⁵³ Censûs significat
totam rei familiaris
æstimationem.

⁵⁴ Repulsam in ma-
gistratu petendo, &
non obtinendo.

⁵⁵ Corporis labore,
per synec.

⁵⁶ Impigrè navigas
ad Indos longè re-
motos.

⁵⁷ Per arduos cir-
culos, vel per gravi-
ssimâ pericula.

⁵⁸ Ut ne cures, id est,
ut contemnas ea,
quæ &c.

⁵⁹ Scilicet divitias, ho-
nores, &c.

⁶⁰ Prudentiori.

⁶¹ Quis homo fortis
& pugnaz in vilio-
ribus cerraminibus
pugnabit, & contem-
net, &c.

⁶² Coronari Olympi-
orum nomine.

⁶³ Sine labore.

⁶⁴ Sed stultè id fa-
ciris.

⁶⁵ Omnes senerato-
res (qui habitabant in
foro Romano, ubi
templum est Jani
hæc publicè doceant.

⁶⁶ Hæc præcepta
serpibus inculcata.

⁶⁷ Habentes loculos
suspensos ad scamus
reponendum.

⁶⁸ Et habentes tabu-
lam ad scribenda de-
bitorum nomina.

⁶⁹ Quadringentis
millibus sestertium.

⁷⁰ Si sex aut septem
millia desunt ad cen-
sum equestrem.

⁷¹ Eris plebeius.

⁷² Lex à Roscio Orhone lata.

⁷³ Cantilena puerilis.

⁷⁴ Decantata à fortissimis illis Romanis, & mascula
virtute præditis.

⁷⁵ Roscia legis auditor.

⁷⁶ Qui suadet, ut lucrum facias.

⁷⁷ Jure vel iniuria.

⁷⁸ Ut inter equites Romanos sedcas in theatro.

⁷⁹ Tragici Poetæ.

⁸⁰ Obfistere.

⁸¹ Purgatum

⁸² Sic, suam sententiam eue

⁷¹ Sit hæc arx tua. Nullius sceleris tibi esse conficium.

Vide Epod. 4.

⁷³ Cantilena puerilis.

⁷⁴ Decantata à fortissimis illis Romanis, & mascula
virtute præditis.

⁷⁵ Roscia legis auditor.

⁷⁶ Qui suadet, ut lucrum facias.

⁷⁷ Jure vel iniuria.

⁷⁸ Ut inter equites Romanos sedcas in theatro.

⁷⁹ Tragici Poetæ.

⁸⁰ Obfistere.

⁸¹ Purgatum

⁸² Sic, suam sententiam eue

⁷² Lex à Roscio Orhone lata.

⁷³ Cantilena puerilis.

⁷⁴ Decantata à fortissimis illis Romanis, & mascula
virtute præditis.

⁷⁵ Roscia legis auditor.

⁷⁶ Qui suadet, ut lucrum facias.

⁷⁷ Jure vel iniuria.

⁷⁸ Ut inter equites Romanos sedcas in theatro.

⁷⁹ Tragici Poetæ.

⁸⁰ Obfistere.

⁸¹ Purgatum

⁸² Sic, suam sententiam eue

85 Vulpes astuta.

86 Respondebo.

87 Non dabitur mihi

88 viciis reditus, si ad

illa semel ingressus

fuero.

89 Est populi de-

scriptio.

90 Vestigalia populi

conducere, unde pub-

licani appellabantur.

91 Donis nullius

pretii.

92 Viduus manerem

capidas.

93 Inidiotose capiant

senes.

94 Quos tandem de-

vorent veluti pisces

aut feras in vivariis

derant.

95 Concedo quod

diversi homines

diversa sedantur.

At iidem persape

mutantur.

96 Urbs Campaniæ.

97 Lacus marinus,

id est, Lucrinus in

Bajano.

98 Hæc eo festinantis

ad edificandum.

99 Si vitiosa libido,

tanquam avis canis

aut volatu, auspiciū

fecerit rarum, id est,

impulerit diuitem, ut

edificet, statim ani-

um mutat & iubet

fibros & ferramenta

Theanum transpor-

tare.

100 Campaniæ oppi-

dum.

1 Transporabitis.

2 Uxorem habet.

3 Lectus genialis est

qui sternitur nuptiis

in honorem Genii in

aula, id est, domo.

4 Si non est ei lectus

genialis, id est, uxor.

5 Rides (inquirit Horatius) ejus etiam inconstantiam.

6 Non habens proprium navigium.

7 Equæ fastidio afficitur ac dives.

8 Sum, & propria.

9 Si occurrit capillos curatos habens à

consore, (id est, qui inqualiter conderunt) rides.

10 Tunica lanosa & à sordibus mundata.

11 Si toga non sedit, quoniam in humeris.

12 Commovetur.

13 Solemniter.

14 more omnium hominum.

15 qui me facies.

Olim quod vulpes ægroto ⁸⁵ cauta leoni

Respondit, ⁸⁶ referam. ⁸⁷ Quia me vestigia terrent,

Omnia te adversum spectantia, nulla retrorsum. (quem)

⁸⁸ Bellua multorum es capitum nam quid sequar? aut

Pars hominum gessit conducere ⁸⁹ publica: sunt qui

⁹⁰ Frustis & pomis viduas venentur ⁹¹ avaras,

⁹² Excipiantque senes, ⁹³ quos in vivaria mittant:

Multis occulto crescit res senore: verum

⁹⁴ Esto aliis alios rebus studiisque teneri:

Iidem eadem possunt horam durare probantes?

Nullus in orbe sinus ⁹⁵ Baiis præluet amaris.

Si duxit dives, ⁹⁶ lacus & mare sentit amorem

⁹⁷ Festinantis heri, cui si vitiosa libido

⁹⁸ Fecerit auspiciū, cras ferramenta ⁹⁹ Theanum

¹ Tolleis fabri, ² lectus genialis in aula est?

Nil ait esse prius, molius nil calibe vita.

³ Si non est, jurat bene solis esse maritis.

⁴ Quo teneam vultus mutantem Protea nodo?

⁵ Quid Pauper? ⁶ ride: mutat cœnacula, lectos,

Balnea, tonsores, conducto navigio aque

⁸ Nauscat ac locuples, quem ducit ⁹ priva tr. remis.

¹⁰ Si curtatus inæquali tonsore capillos

Occurrit, rides: si forte subucula ¹¹ pexæ

Trita subest tunica, vel ¹² si toga dissidet impar

Rides: quid, mea quum pugnat sententia secum?

Quod petiit, spernit: repetit, quod nuper omisit?

¹³ Æstuat, & vitæ disconvenit ordine toto?

Diruit, edificat, mutat quadrata rotundis?

Insanire putas ¹⁴ solennia me: neque rides:

¹⁵ Nec medici credis, nec curatoria egere

4 quomodo teneam Protea in quamvis formam se transmutantem? 5 quid

8 Equæ fastidio afficitur ac dives. 9 Sum, & propria. 10 Si occurrit capillos curatos habens à

consore, (id est, qui inqualiter conderunt) rides. 11 Tunica lanosa & à sordibus mundata. 12 Si

toga non sedit, quoniam in humeris. 13 Commovetur. 14 Solemniter. 15 more omnium hominum.

15 qui me facies.

A¹⁶ pratore dati : rerum tutela mearum

¹⁷ Quum sis, & prave sectum¹⁸ stomacheris ob unguem

De te pendens te respicientis amici.

Ad summam, sapiens uno¹⁹ minor est Jove, dives,
Liber, honoratus pulcher : rex denique regum :

²⁰ Præcipue sanus, ²¹ nisi quum pituita molesta est.

modi. ¹⁹ Uno Jove inferior. ²⁰ Solus sanus & animo & corpore. ²¹ Stolicos irridet qui dicant sapientem esse sanum, etiam si ægroter.

¹⁶ qui solet à pratore infans dari, si debeat agnati.

¹⁷ quum sis tutor mearum rerum, à Mæcenat.

¹⁸ quum irascaris, ob unguem amici, &c. id est, ob leviam amicorum incom-

AD LOLLIVM.

Epist. II.

Homerum in suis poematis plenius ac melius quam quosdam Philosophos, quid honestum sit, docere dicit : amborum afferens argumenta. In Iliade quidem quales sunt in stultis regibus & populis animi motus describi : in Odyssea autem, Ulyssis exemplo, quid virtus & sapientia possint, ostendi. Deinde ad studium sapientiæ hortatur, utpote quos recenset animi morbos, sanatur. Sed à teneris assuescendum hujusmodi præceptis esse docet.

Trojani belli¹ scriptorem, maxime Lolli,
Dum tu² declamas Roma, ³ Præneste relexi :
Qui, quid sit⁴ pulchrum, quid turpe, quid utile, ⁵ quid non,

⁶ Plenius ac melius⁷ Chrysippo & Crantore dicit.

Cur ita crediderim (⁸ nisi quid te detinet) audi.

Fabula quæ Paridis propter narratur amorem

Græcia⁹ Barbaria lento¹⁰ collisa duello,

¹¹ Stultorum regum & populorum continet æstus,

Antenor censet belli¹² precipere causam.

¹³ Quid Paris ? ut saluus regnet, vivatque beatus,

¹⁴ Cogi posse negat. Nestor componere litès

¹⁵ Inter Peleiden festinat & inter Atreiden :

¹ Homerum

² Dum tu de virtute, tanquam Orator exercitii causa disputas.

³ Præneste est nomen urbis in Latio.

⁴ Honestam.

⁵ quid non sit utile.

⁶ Coptosius & perfectum.

⁷ Chrysippus erat Stoicus & Crantor Academicus.

⁸ Nisi aliud te detineret.

⁹ Phrygiæ.

¹⁰ Conricta bello decennali.

¹¹ Continet Agamemnonis & Achillis perturbaciones.

Helenam. ¹⁵ Inter

¹² Id est, Helenam Græcis reddere. ¹³ quid facit Paris ? ¹⁴ Ad reddendam Achillem Pelei filium & Agamemnonem filium Atrei.

¹⁵ Hunc

16 Agamemnonem
 Ariseidis amor in-
 cendit.
 17 Agamemnonem
 & Achillem.
 18 Peccant.
 19 Plebei sunt pec-
 cas.
 20 Exemplum ad
 imitandum.
 21 Ubi Trojam do-
 mit.
 22 Prudens.
 23 Fortune tempe-
 statibus non immer-
 sit.
 24 Voluptatum ille-
 cebras.
 25 Circe suis benefi-
 ciis homines in fe-
 ras mutabat.
 26 quæ pocula ve-
 nefica.
 27 In formam bel-
 læ versus fuisset.
 28 Amens.
 29 Ut sis luto gau-
 dem.
 30 Nos timba sumus
 sine virtute nume-
 rum duntaxat ex-
 pientes.
 31 Viventes ut eda-
 mus.
 32 Proci luxuriosi.
 33 Nos sumus juven-
 ris Alcinoi Phœ-
 cum regis. id est,
 molles sumus, & vo-
 luptatibus dediti.
 34 Occupati.
 35 In meretrem.
 36 Cessare facere. id
 est, abesse curis.
 37 Per noctem
 38 Si noles dum fa-
 mos es.
 39 Currus ad inedi-
 cum cum factus eris
 hydropticus.
 40 Philosophia præ-
 cepit.
 41 Sciens ac prudens.
 42 Quid consumis
 & corrumpis animum.
 43 quia principium est dimidium totius. Hesiod. 44 rusticus, vel tan-
 quam rusticus (volens flumen transire) expectas, &c. Donec tota aqua elapsa alveus arefactus.
 45 Uxor pecuniola, vel felix in pariendo. 47 Excoluntur.

16 Hunc amor ira quidem communiter arit 17 utrumque
 Quicquid 18 delirant reges, plectuntur 19 Achivi.
 Seditione, dolis, scelere, atque libidine & ira
 Iliacos intra muros peccatur, & extra.
 Rursus, quid virtus & quid sapientia possit,
 Utile proposuit notis 20 exemplar Ulysses,
 21 Qui domitor Trojæ, multorum 22 providus urbes
 Et mores hominum inspexit: latumque per aquas,
 Dum sibi, dum sociis relitum parat, aspera multa
 Pertulit, adversus rerum 23 immersabilis undis:
 24 Sirenum voces, 25 & Circes pocula nosti:
 26 Quæ si cum sociis stultus cupidusque bibisset
 Sub domina meretrice fuisset 27 turpis 28 & excors:
 Vixisset canis inmundus, 29 vel amici luto sus.
 30 Nos numerus sumus, & 31 fruges consumere nati,
 32 Sponsi Penelopes nebulones, 33 Alcinoique,
 In cute curanda plus aquo 34 operata juventus:
 Cui pulchrum fuit 35 in medios dormire dies, &
 Ad strepitum citharæ 36 cessatum ducere curam:
 Ut jugulent homines, surgunt 37 de nocte latrones:
 Ut te ipsum serves, non expergisceris? atqui
 Si noles 38 sanus 39 cures hydropticus: & ni
 Posces ante diem librum cum lumine, si non
 Intendes animum 40 studiis & rebus honestis:
 Invidia vel amore 41 vigil torquerere. nam cur
 Quæ lædunt oculos, festinas demere? si quid
 42 Est animum, differs curandi tempus in annum?
 43 Dimidium facti, qui cæpit, habet. sapere aude:
 Incipe. qui recte vivendi prorogat horam,
 44 Rusticus expectat dum 45 defluat annis: at ille
 Labitur, & laboratur in omne volubilis ævum.
 Quaritur argentum; puerisque 46 beata creandis
 Uxor, & inulta 47 pacantur vomere sylvæ.

Quod

Quod satis est, cui contigit, hic nihil amplius⁴⁸ optet.

Non domus, & fundus,⁴⁹ non aeris acervus & auri

Egroti domini deduxit corpore febres,

Non animo curas.⁵⁰ valeat possessor oportet,

Si⁵¹ comportatis rebus bene cogitat uti.

Qui cupit, aut metuit, iuvat, illum sic domus,⁵² aut res

ut lippum picta tabula,⁵³ fomenta poslagram,

Auriculas cithara collecta sorde dolentes.

⁵⁴ Sincerum est nisi vas, quodcunque infundis, acescit.

Sperne voluptates: nocet empti dolore voluptas.

Semper avarus eget: ⁵⁶ certum voto pete finem.

Invidus alterius rebus macrescit ⁵⁷ opimis:

Invidia ⁵⁸ Siculi non invenere Tyranni

Majus tormentum, qui non ⁵⁹ moderabitur ira,

Insectum volet esse, dolor quod ⁶⁰ mens,

Dum pœnas ⁶¹ odio per vim j,

Ira furor brevis est: ⁶² animum rege: qui nisi parcat,

Imperat: ⁶³ hunc frænis, hunc tu compesce catena.

⁶⁴ Fingit equum tenera docilemervice ⁶⁵ magister

Ire viam, quam monstrat eques. ⁶⁶ venaticus ex quo

Tempore ⁶⁷ cervinam pellem latravit in aula,

⁶⁸ Militat in sylvis catulus. ⁶⁹ nunc adhibe puro

Pectore verba ⁷⁰ puer, nunc te ⁷¹ melioribus offer.

Quo semel est imbuta ⁷² recens, servabit odorem

Testa diu ⁷³ quod si cessas, aut strenuus anteis,

⁷⁴ Nec tardum opperior, nec præcedentibus insto.

48 Optare debet.

49 Non ingens pecunia.

50 Oportet ut sit animo & corpore sanus.

51 Rebus hæreditariis vel acquisitis.

52 Res familiaris.

vel pecunia.

53 Fomenta podagra dolore ad

tempus minuunt, sed causam morbi

sanctius non extrahunt.

54 Nisi sit animus purus. Est Allegoria.

55 Dolore subsequente.

56 Definitam pecuniam summam expere.

57 Rebus secundis & fortunatis.

58 Phalaris & Dionysius.

59 qui frangam non injiciet iram.

60 Mens dolore affecta. mens irata.

61 Odio provectus.

62 Appetitum rege.

63 Tanquam equum indomitum.

64 Formar.

65 Equorum domitor.

66 Catulus venaticus.

67 quæ cervi similitudinem gerit.

68 Feras sectatur.

69 Percipe philosophiæ præcepta.

70 Dum puer est.

71 Philosophiæ magistris, vel honestis, & salutaribus disciplinis. 72 Recens testa, in quam nihil adhuc fuit infusum. 73 Si in philosophiæ studio sis ignavior, aut si promovearis alacrius. 74 Nec te expecto, qui me persequi non potes, nec coner eos antecurrere, qui me præcedunt.

EPISTOLARUM AD JULIUM FLORUM.

Epist. III.

Julium Florum de Claudio Nerone, ubi militet, & de quorundam amicorum scriptis interrogat. Deinde ipsum Florum ad sapientiae studium, & ad redeundum in gratiam cum fratre hortatur.

Juli Flore, ¹ quibus terrarum militet oris
² Claudius Augusti privignus, scire laboro.
³ Thraciae vos Hebrusque ⁴ nivali compede victus,
⁵ An freta vicinas inter currentia turres,
An pingues Asiae campi collesque ⁶ morantur?
⁷ Quid studiosa cohors operum struit? hac quoque curo:
Quis sibi res gestas Augusti scribere sumit?
Bella quis & paces ⁸ longum diffundit in aevum?
Quid ⁹ Titius Romana brevi venturus in ora?
¹⁰ Pindarici fontis qui non expalluit ¹¹ haustus,
Fastidire ¹² lacus & rivos ausus apertos:
Ut valet? ut meminit nostri? ¹³ fidibusne Latinis
Thebanos aptare modos studet, ¹⁴ auspice Musa?
An tragica ¹⁵ deservit ¹⁶ & ampullatur in arte?
Quid mihi ¹⁷ Celsus agit: monitus, multumque monendus,
¹⁸ Privatas ut quærat opes, & tangere vitet
Scripta, Palatinus quaecunque recepit ¹⁹ Apollo:
Ne si forte suas repetitum venerit olim
Grex avium plumas, moveat cornicula risum
Furtivis nudata coloribus; ²⁰ ipse quid audes?
²¹ Quæ circum volitas agilis thyma? non tibi parvum
Ingenium, non incultum est, ²² nec turpiter hirtum,
²³ Seu linguam causis acuis, seu civica jura

¹ In quibus regionibus; Orz significant extremas partes terrarum.

² Tiberius Nero, Augusti privignus ex Livia Drusilla.

³ Thraciae.

⁴ Glacie victus.

⁵ An Hellepontus inter Scythum & Abydum currens?

⁶ Derineat?

⁷ quid faciat literata Drasi cohors?

⁸ Scriptis mandat ad memoriam sempiternam.

⁹ Titius poeta qui brevi ob sua scripta celebrabitur à populo Romano.

¹⁰ qui non dubitavit singulam Pindari eloquentiam Latinis versibus imitari.

¹¹ Liqores.

¹² Scripta vulgaria & inveniuntur facilia.

¹³ Num studet Latinis versibus I vricis Pindaricis versus modulari?

¹⁴ Musarum auspicio?

¹⁵ An valde sevit cauteles & servos principum mores exprimentis?

¹⁶ Ampullis verborum utitur? ¹⁷ Celsus poeta, qui alienos versus pro suis recitaret. ¹⁸ Ut suam inventionem, non alienam quæret. ¹⁹ Apollinis templo adjunctam bibliothecam Augustus extruxerat in monte Palatino. ²⁰ Tu Juli Flore, quos sequeris Auctores? ²¹ Circum quæ volitas thyma velut apicem variis doctorum virorum scriptis varia decerpens. ²² Nec rude & impoliticum. ²³ Sive Oratorem, Jurisconsultum, vel Poetam agis.

Respon-

Respo
Prim
Frigi
Quo

¹⁷ Hoc
Si pat
Debes

Quan
Grati

¹⁹ Seu

¹⁹ Ind

Vivit

Pasci

²³ Sang
mollica
reducib

Albiu
laud
cenc
dein
dien

A

An ta
Curan
Non t
Dii ti

Leoni

Respondere paras, seu condis amabile carmen :

Prima²⁴ feras edere²⁵ victricis præmia ; quod si

Frigida curarum²⁶ fomenta relinquere posses,

Quod te cælestis sapientia duceret, ires.

²⁷ Hoc opus, hoc studium, ²⁸ parvi properemus & ampli,

Si patriæ volumus, si nobis vivere cari.

Debes hoc etiam rescribere, ²⁹ si tibi curæ

Quantæ conveniat Numatius. ³⁰ an malè sarta

Gratia ³¹ nequicquam coit, & rescinditur ? at vos

³² Seu calidus sanguis, seu rerum inscitia vexat,

³³ Indomita cervice feros : ubicunque locorum

Vivitis, ³⁴ indigni fratrum rumpere fœdus,

Pascitur in vestrum reditum ³⁵ votiiva juvenca.

³² Sanguis calidus in juvenibus iram excitat. ³³ Cervicē dura & rerum experientia nondum e. mollita. ³⁴ Per vicia indigni qui rumpere fratrem amicitiam. ³⁵ Juvenca quam immolabo vobis reducibus.

²⁴ Auseres præmia.

²⁵ Ederet victoriam tuam indicantis.

²⁶ Curarum nutrimenta, nempe divitiarum, ambitionem & similia, quæ, ut frigus, gravant & tardant festinantem.

²⁷ Properemus sapientia studiis incumbere.

²⁸ Cujuscunque fortuna sumus.

²⁹ An Numatius frater tuus sit tibi curæ curæ, quantæ conveniat nec ne ?

³⁰ Gratia malè conjuncta & perfidè instaurata.

³¹ Non durat.

AD ALBIUM TIBULLUM.

Epist. IV.

Albium Tibullum compellat, cui studium Philosophiæ laudare videtur, atque id facere ut ejus amore illum accendat. Recenset quibus dotibus illum dii ornaverint : deinde ita vivendum illi esse dicit, ut unumquemque diem, extremum sibi fore putet.

Albi nostrorum sermonum¹ candide iudex,
Quid nunc te dicam facere in regione² Pedana ?
³ Scribere quod⁴ Cassi Parmensis opuscula vincat ?

An tacitum sylvas inter⁵ reptare salubres,
Curantem quicquid dignum sapiente bonoque est ?

Non tu corpus eras⁶ sine pectore : dii tibi⁷ formam,
Dii tibi divitias dederant,⁸ artemque fruendi.

¹ Sincere iudex, Sasyranum nostrorum.

² Sic dicta à Peda Italiæ oppido.

³ An dicam te scribere ?

⁴ qui multas tragedias scripsit dictus Parmensis ab urbe Parma.

⁸ Oeconomiam.

² Quid

⁵ Lenius ambulare. ⁶ Sine mente, exco. ⁷ Formam humanam. ⁸ Oeconomiam.

9 quid possit nutricula opare majus alumno?

10 Et eloqui sua sentit.

11 Benevolentia apud principes viros, fama ex bene factis.

12 Victus non sordidus neque nimis exquisitus.

13 Omnem diem putaro esse postremum.

14 Ita fiet ut grata, &c.

15 Poetam elegantem

9 Quid voveat dulci nutricula majus alumno,

Quam sapere¹⁰ & fari possit quæ sentiat, & cui

11 Grata, fama, valetudo contingat abunde,

12 Et mundus victus, non deficiente crumena?

Inter spem curamque, timores inter & iras,

13 Omnem crede diem tibi diluxisse supremum.

14 Grata superveniet, quæ non sperabitur hora.

Me pinguem¹⁵ & nitidam bene curata cute vises,

Quum ridere voles¹⁶ Epicuri de grege porcum.

& succi plenum. 16 Summum bonum in voluptate posuit Epicurus.

AD TORQUATUM.

Epist. V.

Torquatum ad cœnam invitat, quam frugalem fore dicit, Hortatur ut curis & cupiditati divitiarum valedicens, hilaritati se tradat, & laudes ebrietatis addit. Tria esse dicit, quorum studiosus sit in apparatu convivii, primam autem ponit munditiem.

1 Lactis lignis & parum elegantibus antiquo more fabricatis. Angl.

Beds of the old fashion.

2 Accumbere.

3 Nec abhorres sed gaudes.

4 Sub vesperam.

5 Te expectabo.

6 Bibes vina & torculari in cados fusa.

Statilio Tauro iterum Consule vini

arum norabatur Consulium nominibus.

vide Od. 2. lib. 2.

7 Minuturnæ oppidum erat Sinuessæ oppido propinquum.

8 Jube tecum asseri

ad me, vel, sine regem esse convivii, & tibi imperare, ut illo vino utare quod tibi apponam.

Alii

exponunt; Morem tibi gere.

9 Omittit spes rerum levium, id est, divitiarum.

10 Omittit

ares & dissidia in divitiis comparandis.

11 Clientes tui.

12 Idibus Julii.

13 Ut non sit necesse

SI potes¹ archaicis conviva² recumbere lectis,
Nec modica cœnare³ times olus omne patella:

4 Supremo te sole domi Torquate⁵ manebo,

Vina bibes iterum Tauro⁶ diffusa palustres

7 Inter Minturnas, Sinuessanumque Petrinum.

Sin melius quid habes,⁸ arcesse, vel imperium ser:

Famdudum splendet focus, & tibi munda suppellex.

9 Mitte leves spes,¹⁰ & certamina divitiarum;

Et¹¹ Moschi causam.¹² cras nato Cæsare festus

Dat veniam¹³ somnumque dies: impune licebit.

Æstivum

14 Estivam sermone benigno tendere noctem.
 15 Quid mihi fortunæ, si non conceditur uti?
 16 Parcus ob heredis curam, nimiumque severus,
 17 Affidet insano: potare & spargere flores
 Incipiam, patiarque vel inconsultus haberi.
 18 Quid non ebrietas designat? operata recludit:
 19 Spes jubet esse raras: in prælia vult inermem,
 20 sollicitis animis onus eximit: addocet artes.
 21 Fœcundi calices quem non fecere disertum:
 22 Contracta quem non in paupertate solutum?
 23 Hæc ego procurare & idoneus imperor, & non
 24 Invitus: ne turpe toral, ne sordida mappa
 25 Corruget nares: ne non & cantharus & lanx
 26 Ostendat tibi te: ne fidos inter amicos
 27 sit qui dicta foras eliminat: ut coeat par
 28 fungaturque pari. Brutum tibi, Septimiumque,
 29 Et nisi cœna prior potiôrque puella Sabinum
 30 Detinet, assumam locus est & pluribus umbris.
 31 Sed nimis arcta premunt olida convivia capræ.
 32 Tu, quotus esse velis, rescribe, & rebus omissis,
 33 Atria servantem postico falle clientem.

14 Faceto sermone
 & largo noctem ex-
 tendere.
 15 quorūm divitiis
 speram?
 16 Ut hæres directus?
 17 Nimium tristis
 vel asper.
 18 Sedit proximus
 insano, eique est
 similis.
 19 In apparatu splen-
 dido secundæ mensæ
 floribus inspergi
 solebant.
 20 Scultus haberi.
 21 quid non ebrietas
 efficit, perpetrat?
 22 Aperit.
 23 Spes firmas.
 24 quia spiritibus
 vini calore accensis,
 pellitur timor.
 25 Eximit curarum
 onus.
 26 Ebrii iustitiam &
 multarum artium
 esse peritios.
 27 Calices pleni &
 copiosi.
 28 In angusta pau-
 pertate.
 29 Solutum à curis.
 30 A ratione jubeor,
 tanquam idoneus ad
 hanc procuracionem.
 31 Illoquor toral. 32 Inter edendam manus mappa absterguntur. 33 Sic ostendat, ut inde convivia nares
 contrahat. 34 Ita splendcant, ut in illis etiam imaginem contempleris, velut in speculo. 35 Divulges.
 36 Ut convivæ pares congregentur. 37 Assumam tibi sodales Brutum, Septimum, Sabinum, &c.
 38 Convivis non invitaris. 39 Ubi multitudo est convivarum arcte sedentium, ibi alarum odor gravis
 exitit. 40 Fœtor sub axillis. 41 quos sodales velis vocari. 42 Causis & negotiis tuis relictis.
 43 Per posticum egredere, & clientem tuum late, qui in domus tuæ arce te expectat & observat.
 44 Falso Moschum (de quo supra) vel quemvis alium.

R

AD

AD NUMIGIUM.

Epist. VI.

Nihil admirari rem esse dicit, quæ propemodum sola ad vitam beatitudinem conferat, quum homines non ea tantum quæ cupiunt, sed etiam quæ timent illis contraria eodem ferè modo mirentur: verum ex iis, quibus admiratio cupiditatem incitat, alios aliud expetere: omnes autem frustra in eo felicitatem, quæ à sola virtute pendet, collocare.

1 Nulli animi perturbacionibus affici.

2 Res est præcipua & sola.

3 quanto minus admirabuntur terrena, quæ celestibus sunt inferiora?

4 Aurum, argentum, marmor, & quæ ex se terra profert.

5 Munera maris, uniones, margaritas, & huiusmodi.

6 Ludos inanes, & plausus in theatris.

7 Dona populi Romani te amanti, id est, honores populi suffragio ad te delatos.

8 Quiritum, id est, Romanorum.

9 quo iudicio, & quo vulgo? certe non alio, quam nulla cupiditate nulla formidine.

10 Pauperem contemptum, sibilos, ignominiam, quæ his bonis expertis auferantur.

11 Tauper est in cupiendo & metuendo.

12 Insperata & non præmeditata mali, & boni species.

13 Extremum tam rem, quam nos agimus, scilicet ad beatitudinem?

14 quid facit ad hanc rem quam nos agimus, scilicet ad beatitudinem?

15 quicquid defixis oculis vidit, id est, attentissime.

16 Si hebet, stupefit, deficit.

17 Virtus posita est in mediocritate, cuius re vera, nimium esse non potest.

18 Ironica concessio.

19 Aërea arces, id est, statuas aëreas, vel vasa aërea multo artificio fabricata.

20 Cum admiratione aspectu.

21 Colores purpureos.

22 Tu gnauus & induttrius prima luce confer te in forum, & vesperti domum redico, de Mucius, &c.

Nil admirari, propè res est, una, Numici, Solaque quæ possit facere & seruare beatum, Hunc solem, & stellas, & decedentia certis

Tempora momentis, sunt qui formidine nulla Imbuti spectent. quid censes munera terra?

Quid, maris extremos Arabas ditantis & Indos? Ludicra quid, plausus, & amici dona Quiritis?

Quo spectanda modo, quo sensu credis & ore? Qui timeret his aduersa, ferè miratur eodem

Quo capiens pacto pavor est, atrolique molestus: Improvisa simul species exterrere utrumque.

Gaudeat, an doleat: cupiat, metuatne: quid ad rem, Si quicquid vidit melius peiusve sua spes,

Defixis oculis animoque & corpore torpet? Insani sapiens nomen ferat, æquus iniqui,

Ultra quam satis est virtutem si petat ipsam. I nunc argentum, & marmor vetus, æraque & artes

Suspice, cum gemmis Tyrios mirare colores: Gaude quod spectant oculi te mille loquentem:

Gnauus manè forum & vespertinus pte testum:

13 Extremum tam rem, quam nos agimus, scilicet ad beatitudinem? 14 quid facit ad hanc rem quam nos agimus, scilicet ad beatitudinem? 15 quicquid defixis oculis vidit, id est, attentissime. 16 Si hebet, stupefit, deficit. 17 Virtus posita est in mediocritate, cuius re vera, nimium esse non potest. 18 Ironica concessio. 19 Aërea arces, id est, statuas aëreas, vel vasa aërea multo artificio fabricata. 20 Cum admiratione aspectu. 21 Colores purpureos. 22 Tu gnauus & induttrius prima luce confer te in forum, & vesperti domum redico, de Mucius, &c.

Ne plus frumenti²¹ dotalibus empetat agris
 Mucius : ²² indignum, quodd sit pejoribus ortus ?
²³ Hic tibi sit potius quam tu mirabilis illi.
²⁴ Quicquid sub terra est²⁷ in apricum proferet atas.
 Desodiet²⁸ condetque nitentia. ²⁹ quum bene notum
 Porticus Agrippa & via te conspexerit Appi,
³⁰ Ire tamen restat³¹ Numa quod devenit & Ancus.
³² Si latus³³ aut renes morbo tentantur acuto,
 Quare fugam morbi, vis rectè vivere ? quis non ?
 Si virtus³⁴ hoc una potest dare, ³⁵ fortis omisiss
 Hoc age deliciis, virtutem³⁶ verba putas, ut
³⁷ Lucum ligna ? ³⁸ cave ne portus occupet alter,
³⁹ Ne Cybiraica, ⁴⁰ ne Bithyna negotia perdas,
 Mille talenta⁴¹ rotundentur, ⁴² totidem altera porro :
⁴³ Tertia succedant, & quæ pars⁴⁴ quadret accervum.
 Scilicet uxorem cum dote, fidemque & amicos,
⁴⁵ Et genus & formam⁴⁶ regina pecunia donat,
 Ac bene nummatum decorat⁴⁷ Suadela, Venusque.
 Mancipis locuples eget aris Cappadocum rex :
 Ne⁴⁸ fueris hic tu, Chlamydes Lucullus (ut aiunt)
 Si posset centum scenæ⁴⁹ præbere⁵⁰ rogatus,
⁵¹ Quæ possunt tot ? ait tamen & quaram, & quot habeo
 Mittam. post paulo scribit, sibi millia quinque
 Esse domi chlamydam : partem vel⁵² tolleret omnes.
⁵³ Exilis domus est, ubi non & multa supersunt,
⁵⁴ Et dominum fallunt, & profunt furibus. Ergo
⁵⁵ Si res sola potest facere & servare beatum,
⁵⁶ Hoc primus repetas opus, hoc postremus omittas.
 Si fortunatum⁵⁷ species & gratia præstat,

21 Ne merat & ex-
 cipiat ex agris, quon-
 am uxore in dotem
 accepit plus frumen-
 ti quam tu.
 22 Indignum existens
 23 Mucius.
 24 Virtus sola est
 immortalis, cætera
 pereunt.
 27 In lucem.
 28 Abfonder.
 29 quum porticus ab
 Agrippa constructa,
 (ubi causas agas) &
 quæ via Appia ab
 Appio constructa
 conspexerit te bene
 notum, id est, summe
 celebrem, ite tamen,
 &c.
 30 Ad mortem.
 31 Numa & Ancus
 Romanorum reges
 32 Pleuritida.
 33 Nephritide.
 34 Nempe rectè vi-
 vere.
 35 Fortiter hanc uni
 rei stude.
 36 Num puras virtu-
 tem in verbis, non in
 actione consistere ?
 37 Lucus non ex fo-
 lis arboribus constat
 ut sylva, sed alicui
 numini sacer est.
 38 Si in ea ea senten-
 tia, cave Mercator ne
 alter, &c.
 39 Negotia Cybiraica
 ea dicuntur à Cythris
 urbe Cilicis popu-
 losa & ingenti.
 40 Bithynia est in
 Ponto.
 41 Coaccervatur,
 cumulantur. Angel.
 42 Etiam quæ pars perfici-
 at, vel accervum in quadram redigar, id est, quarta mille, quæ quatuor millia efficiant. 43 Nobilitate-
 rem. 44 Pecunia in rebus humanis regnum obtineat. 45 Eloquentia & venustas. 46 Nolo ego ut
 tu sis talis, qualis fuit rex Cappadocia, qui una re abundans cæteris egebat, sed philosophiam se-
 quere, cui nihil deesse potest, & talis esto, qualis fuit Lucullus. 47 Commodato dare. 48 Rogatus
 à Prætorio ad spectaculum celebrandum. 49 Non credo me tot habere, inquit Lucullus. 50 Summe-
 ret. 51 Domus est inanis, & bonis non referta, ubi, &c. 52 Ignoratur à domino. 53 Si pecunia
 54 Ut divitiis congreges. 57 Decus externum, honores & magistratus.

laid round to an heape. 41 Alia mille talenta. 42 Mille. 44 Etiam quæ pars perfici-
 at, vel accervum in quadram redigar, id est, quarta mille, quæ quatuor millia efficiant. 45 Nobilitate-
 rem. 46 Pecunia in rebus humanis regnum obtineat. 47 Eloquentia & venustas. 48 Nolo ego ut
 tu sis talis, qualis fuit rex Cappadocia, qui una re abundans cæteris egebat, sed philosophiam se-
 quere, cui nihil deesse potest, & talis esto, qualis fuit Lucullus. 49 Commodato dare. 50 Rogatus
 à Prætorio ad spectaculum celebrandum. 51 Non credo me tot habere, inquit Lucullus. 52 Summe-
 ret. 53 Domus est inanis, & bonis non referta, ubi, &c. 54 Ignoratur à domino. 55 Si pecunia
 56 Ut divitiis congreges. 57 Decus externum, honores & magistratus.

AD NUMIGIUM.

Epist. VI.

Nihil admirari rem esse dicit, quæ propemodum sola ad vitæ beatitudinem conferat, quum homines non ea tantum quæ capiunt, sed etiam quæ timent illis contraria eodem ferè modo mirentur: verum ex iis, quibus admiratio cupiditatem incitat, alios aliud expetere: omnes autem frustra in eo felicitatem, quæ à sola virtute pendet, collocare.

1 Nullis animi perturbantibus affl.

2 Res est præcipua & sola.

3 quanto minus admirabuntur terrena, quæ celestibus sunt inferiora?

4 Aurum, argentum, marmor, & quæ ex se terra profert.

5 Munera maris, onices, margaritas, & huiusmodi.

6 Ludos inanes, & plausus in theatris.

7 Dona populi Romani te amant, id est, honores populi suffragio ad te delatos.

8 quiritum, id est, Romanorum.

9 quo iudicio, & quo vultu? certe non alio, quam nulla cupiditate nulla formidine.

10 Pauperem contemptum, sibilos, ignominiam, quæ his bonis expectis auferantur.

11 Tauper est in cupiendo & metuendo.

12 Insperata & non præmeditata mali, & boni species.

13 Extremam rem, quam nos agimus, scilicet ad beatitudinem?

14 quid facit ad hanc rem quam nos agimus, scilicet ad beatitudinem?

15 quicquid defixis oculis vidit, id est, attentissime.

16 Si hebet, stupefit, deficit.

17 Virtus posita est in mediocritate, cuius te vera, nimium esse non potest.

18 Ironica concessio.

19 Aëreas, id est, statuas aëreas, vel vasa aërea multo artificio fabricata.

20 Cum admiratione aspectu.

21 Colores purpureos.

22 Tu gnauus & indutius prima luce conser te in forum, & vesperti domum redico, de Mucius, &c.

Nil admirari, propè res est, una, Numici, Solaque quæ possit facere & servare beatum, Hunc solem, & stellas, & decedentia certis

Tempora momentis, sunt qui formidine nulla Imbuti spectent. quid censes munera terra?

Quid, maris extremos Arabas ditantis & Indos? Ludicra quid, plausus, & amici dona Quiritis?

Quo spectanda modo, quo sensu credis & ore? Qui timer his adversa, ferè miratur eodem

Quo cupiens pacto pavor est, atrobique molestus: Improvisa simul species exterretr utrumque.

Gaudeat, an doleat: cupiat, metuatne: quid ad rem, Si quicquid vidit melius peiusve sua spe,

Defixis oculis animoque & corpore torpet? Insani sapiens nomen ferat, æquus iniqui,

Ultra quam satis est virtutem si petat ipsam. I nunc argentum, & marmor vctus, araque & artes

Suspice, cum gemmis Tyrios mirare colores: Gaude quod spectant oculi te mille loquentem:

Gnavus manè forum & vespertinus pete tectum:

Insperata & non præmeditata mali, & boni species.

Extremam rem, quam nos agimus, scilicet ad beatitudinem?

quid facit ad hanc rem quam nos agimus, scilicet ad beatitudinem?

quicquid defixis oculis vidit, id est, attentissime.

Si hebet, stupefit, deficit.

Virtus posita est in mediocritate, cuius te vera, nimium esse non potest.

Ironica concessio.

Aëreas, id est, statuas aëreas, vel vasa aërea multo artificio fabricata.

Cum admiratione aspectu.

Colores purpureos.

Tu gnauus & indutius prima luce conser te in forum, & vesperti domum redico, de Mucius, &c.

Ne plus frumenti²³ dotalibus emetat agris
 Mucius : ²⁴ indignum, quod sit peioribus ortus ?
²⁵ Hic tibi sit potius quam tu mirabilis illi.
²⁶ Quicquid sub terra est²⁷ in apricum proferet atas.
 Desodiet²⁸ condetque nitentia. ²⁹ quum bene notum
 Porticus Agrippa & via te conspexerit Appi,
³⁰ Ire tamen restat ³¹ Numa quod devenit & Ancus.
³² Si latus ³³ aut renes morbo tentantur acuto,
 Quare fugam morbi. vis rectè vivere ? quis non ?
 Si virtus ³⁴ hoc una potest dare, ³⁵ fortis omisiss
 Hoc age deliciis, virtutem ³⁶ verba putas, ut
³⁷ Lucum ligna ? ³⁸ cave ne portus occupet alter,
³⁹ Ne Cybiraica, ⁴⁰ ne Bithyna negotia perdas,
 Mille talenta ⁴¹ rotundentur, ⁴² totidem altera porro :
⁴³ Tertia succedant, & quæ pars ⁴⁴ quadret accervum.
 Scilicet uxorem cum dote, fidemque & amicos,
⁴⁵ Et genus & formam ⁴⁶ rezina pecunia donas,
 Ac bene nummatum decorat ⁴⁷ Suadela, Venuſque.
 Mancipiis locuples eget aris Cappadocum rex :
 Ne ⁴⁸ fueris hic tu, Chlamydes Lucullus (ut aiunt)
 Si posset centum scena ⁴⁹ præbere ⁵⁰ rogatus,
⁵¹ Qui possum tot ? ait tamen & quaram, & quot habeo
 Mittam. post pauld scribit, sibi millia quinque
 Esse domi chlamydum : partem vel ⁵² tolleret omnes.
⁵³ Exilis domus est, ubi non & multa supersunt,
⁵⁴ Et dominum fallunt, & profunt furibus. Ergo
⁵⁵ Si res sola potest sacre & servare beatum,
⁵⁶ Hoc primus repetas opus, hoc postremus omittas.
 Si fortunatum ⁵⁷ species & gratia præstat,

23 Ne metat & ex-
 cipiat ex agris, quod
 ab uxore in dotem
 accepit plus frumen-
 ti quam tu.
 24 Indignum existens
 25 Mucius.
 26 Virtus sola est
 immortalis, cætera
 pereunt.
 27 In lucem.
 28 Abſconder.
 29 quum porticus ab
 Agrippa constructa,
 (ubi causas agas) &
 quum via Appia ab
 Appio constructa
 conspexerit te bene
 notum, id est, sume
 celebrem, ite ramentum.
 30 Ad mortem.
 31 Numa & Ancus
 Romanorum reges.
 32 Pleuritide.
 33 Nephritide.
 34 Nempe rectè vi-
 vere.
 35 Fortiter hanc vi-
 rei stude.
 36 Num puras virtu-
 tem in verbis, non in
 actione consistere ?
 37 Lucus non ex fo-
 lis arboribus constat
 ut sylva, sed alicui
 numini sacer est.
 38 Si in ea es senten-
 tia, cave Mercator ne
 alter, &c.
 39 Negotia Cybiraica
 dicuntur à Cybiris
 urbe Cilicis popu-
 losa & ingenti.
 40 Bithynia est in
 Ponto.
 41 Coacerventur,
 cumulantur, Angl.
 42 Eriam quæ pars perſi-
 ciat, vel accervum in quadram redigat, id est, quarta mille, quæ quatuor millia efficiunt.
 43 Nobilita-
 rem. 46 Pecunia in rebus humanis regnum obtineat. 47 Eloquentia & venustas. 48 Nolo ego ut
 tu sis talis, qualis fuit rex Cappadocia, qui una re abundans cæteris egebat, sed philosophiam se-
 quere, cui nihil decile potest, & talis esto, qualis fuit Lucullus. 49 Commodato dare. 50 Rogatus
 à Prætoris ad spectaculum celebrandum. 51 Non credo me tot habere, inquit Lucullus. 52 Summe-
 ret. 53 Domus est inanis, & bonis non reſerta, ubi, &c. 54 Ignoratur à domino. 55 Si pecunia
 56 Ut divitiis congreget. 57 Decus externum, honores & magistratus.

laid round to an heape. 42 Alii mille talenta. 43 Mille. 44 Eriam quæ pars perſi-
 ciat, vel accervum in quadram redigat, id est, quarta mille, quæ quatuor millia efficiunt. 45 Nobilita-
 rem. 46 Pecunia in rebus humanis regnum obtineat. 47 Eloquentia & venustas. 48 Nolo ego ut
 tu sis talis, qualis fuit rex Cappadocia, qui una re abundans cæteris egebat, sed philosophiam se-
 quere, cui nihil decile potest, & talis esto, qualis fuit Lucullus. 49 Commodato dare. 50 Rogatus
 à Prætoris ad spectaculum celebrandum. 51 Non credo me tot habere, inquit Lucullus. 52 Summe-
 ret. 53 Domus est inanis, & bonis non reſerta, ubi, &c. 54 Ignoratur à domino. 55 Si pecunia
 56 Ut divitiis congreget. 57 Decus externum, honores & magistratus.

58 Mercemur servum nomenclatorem. A nomenclatore illo, qui magistratum peteret, monebatur quo nomine quisque civis, qui in suffragiis aliquid valeret, appellaretur, & suo quemque nomine compellere benevolentiam conciliaret. 59 qui domino affans lavo ipsius larem extrema manu impulsio admonet ut illum & illum saluter.

60 Et cogat herum grani sacri aut trabs ingeni ponderis dextram porrigere, vel benevolentiam incutere vel auxilii causa.

61 Gratiōso apud aliquam tribum civi. 62 Verba sunt nomenclatoris.

63 Hic in tribu Fabia, ille in tribu Velina valet.

64 Hic, cui suffragarius fuerit, consilium dabit, tot secum trahet suffragatōres. 65 Eripit curule ebur, id est, curulem eburneum, cui vollet importunus (id est, irrequietus) dum voci compos facit.

66 Blandissime saluta unumquemque & facere tibi adijunge. 67 Si sit felix. 68 Dies est surgamus, conquiramus obsonia palato gratissima. 69 Rerū. 70 Eorum hominibus plenam. 71 Ut insignis mulas & praeterea. 72 Aprum emptum, non à se venantē caprum. 73 Satiatitate inflati descendamus in Balnea. 74 Tabula Ceritum digna, id est, sine lege viventes. Cerisibus enim à populo Romano devictis negatum fuit suffragiorum ferendorum jus. 75 quum sumus quasi remiges, & socii Ulyssis virtutis, & Ithidiniū additi. 76 quibus remigibus. 77 Ulyssē interdita. 78 Poeta veneratus.

79 Licet ut vivas. 80 quā dixi de summo bono. 81 Benignus imperti. 82 Si non rectius nosti.

utere jam à me dictis.

Mercemur⁵⁸ servum, qui dicet nomina,⁵⁹ lavum
Qui fodiat latus,⁶⁰ & cogat trans pondera dextram
⁶¹ Porrigere. ⁶² Hic multum ⁶³ in Fabia valet, ille Velina;
⁶⁴ Cuilibet hic fasces dabit, ⁶⁵ eripietque curule
Cui vollet importunus ebur, frater, pater, adde:
Ut cuique est aetas, ita quemque ⁶⁶ facietus adopta.
Si bene qui cœnat, ⁶⁷ bene vivit: ⁶⁸ lucet, camus
Quod ducit gula: piscemur, venemur: ut olim
Gargilius, qui mane ⁶⁹ plagas, venabula, servos
⁷⁰ Differtum transire forum populūque iubebat:
⁷¹ Unus ut è multis populo spectante referret
⁷² Emptum mulus aprum. crudi ⁷³ tumidique lavemur,
Quid deceat, quid non, oblii: ⁷⁴ Cerite cera
Digni: ⁷⁵ remigium vitiosum Ithacensis Ulyssēi,
⁷⁶ Cui potior patriā fuit ⁷⁷ interdita voluptas,
Si (⁷⁸ Mimnermus uti censet) sine amore jocique
Nil est jucundum: ⁷⁹ vivas in amore jocique
Vive, vale: siquid novisti rectius⁸⁰ istis,
⁸¹ Candidus imperti: si non, his utere mecum.

AD MÆCENATEM. Epist. VII.

Mæcenati se excusat quod promissis non steterit, ejus in se liberalitatem commemorat & laudat, sed libertatem & animi tranquillitatem omnibus amicorum donis & quibuscumque divitiis anteponendam esse, atque adeo eum qui paucis contentus vivere didicit, incommoda quæ vitam ambiciosam comitantur, non posse ferre inuit.

Quinque dies tibi pollicitus me¹ rure futurum,
² Sextilem totum mendax desideror, atque

¹ In Sabina regione, ubi villam habuit Horatius amoenissimam.

² Totum mensem Augustum absum.

Si m
3 Q
Mac
5 Des
7 Du
8 off
Add
Qu
12 A
14 C
Cum
Non
Tun
17 J
10 N
21 Ta
21 H
Pro
24 H
Vir
Nec
27 D
Qu
For
Red
31 In
33 F
34 R
Ire
22 Pi
super
quæ
quic
prom
nunc
quo
trume

si me vivere vis sanum, restēque valentem,

³ Quam mihi das negro, dabis agrotare timentī

Mecenas veniam. ⁴ dum ficus prima calorque

⁵ Designatorem decorat ⁶ lictoribus atris :

⁷ Dum pueris omnis pater & matercula pallet,

⁸ Officiosaque sedulitas, & ⁹ opella forensis

Adducit febres, & ¹⁰ testamenta resignat.

Quod si bruma nives Albanis ¹¹ illinet agris,

¹² Ad mare descendet ¹³ vates tuus, & sibi parcat,

¹⁴ Contrastusque leget ; te dulcis amice reviset

Cum Zephyris (si concedes) ¹⁵ & hirundine prima.

Non, quo more piris vesci Calaber jubet hospes,

Tu me fecisti locupletem. ¹⁶ Vescere sodes.

¹⁷ Jam satis est. ¹⁸ At tu quantum vis tolle. ¹⁹ Benigne :

²⁰ Non invisa feres pueris munuscula parvis.

²¹ Tam tencor dono quam si dimittar ²² onustus.

²³ Ut libet : hac porcis hodie comedenda relinques.

Prodigus & stultus donat quæ spernit & odit.

²⁴ Hac seges ingratos tulit, & feret omnibus annis.

Vir bonus & sapiens ²⁵ dignis ait esse paratum,

Nec tamen ignorat ²⁶ quid distant æra lupinis.

²⁷ Dignum præstabo me etiam pro laude merentis.

Quod si me noles usquam ²⁸ discedere, ²⁹ reddes

Forte latus, ³⁰ nigros angusta fronte capillos :

Reddes dulce loqui, reddes ridere decorum, &

³¹ Inter vina fugam Cynaræ ³² mœcere protervæ.

³³ Fortè per angustam tenuis vulpecula rimam

³⁴ Repserat in cumeram frumenti : ³⁵ pastaque, rursus

Ire foras pleno ³⁶ tendebat corpore frustra.

³ Dabis illam veniam quam mihi dare negro.

⁴ Donec servec Ganacula, quo tempore ficus primum marurescunt.

⁵ Designator est, qui constituenda funebri pompa præest.

⁶ Ministris libarii nariis pullatis.

⁷ Dum mater liberis suis meruit.

⁸ Nirsia diligencia in officio præstando suis clientibus.

⁹ Opera in foro.

¹⁰ Testamenta aperit post mortem testatoris.

¹¹ Asperget.

¹² Ad civitatem maridimam.

¹³ Horatium.

¹⁴ Parcus erit in legendo. Metaph.

ducta à navigantibus, qui vasa contrahunt, ut effugiant naufragium.

¹⁵ Vere incurare, cuius est hirundo nonnia.

¹⁶ Verba Calabri ad hospitem viatorum.

¹⁷ Verba sunt viatoris.

¹⁸ Inquit Calaber.

¹⁹ Liberaliter mecum agis, ait viator.

²⁰ Grata feres munuscula, inquit Calaber.

²¹ Verba viatoris.

²² Non ignorat quæ sit differentia inter bonos & malos nummos, id est, inter bonos & malos homines.

²³ Ego (inquit Horatius) me gratum præstabo & dignum laude promerentis, id est, laude ejus qui beneficiis est promeritus.

²⁴ A te discedere.

²⁵ Reddes meliores annos quos tecum consumpsi.

²⁶ Capillos nunc canos in fronte lata propter calvitiam.

²⁷ Reddes ætatem ad levitatem amatoriæ aptam.

²⁸ In quo animo ferre, quod juvenem, non senem debet.

²⁹ Inani ventre.

³⁰ Interierat in vas vimineum frumensarium.

³¹ Bene saginata.

³² Conabatur.

37 Locum excavatum.
 38 quem gracili intrasi.
 39 Hac similitudine.
 40 Omnia quæ mihi dedisti, restituo.
 41 Nec quicquam plebeiorem hominum laudo eo quod sumptuosus epulis sum plenus, aliter sensurus, si egerem.
 42 Sæpe ararium domi figuratum.
 43 Vide Od. 19. l. 1.
 44 Me paucis contentum.
 45 Appellatus es à me rex, propter munificentiam, pater vero propter rûm erga me amorem, siue præsens tecum sum, siue absens.
 46 Tecum considera.
 47 Reddere quæ mihi donasti.
 48 Menelao responder.
 49 Verba Telemachi ad Menelaum.
 50 Non extensus in longum.
 51 Nec herba strax.
 52 O Menelæ, Atrei fili.
 53 Roma magnifica.
 54 Sed Tibur non populosum placet.
 55 Tarentum voluprarium.
 56 Orator in altercando nobilis.
 57 A forensibus.
 58 Horam diei.
 59 Viam Romæ sic elidam ab ædificiis factis in similitudinem carinarum, in qua via domus erat Philippi. 60 In constricta. 61 Philippus servum suum Demetrium alloquitur.
 62 Non fuisse. 63 Mihi renuncia. 64 Ex qua familia. 65 Pauper an dives. 66 In cuius sit clientela. 67 Ii puer. 68 Pauperem esse. 69 Ex viatorem, vel mercatorem agere lucri causa. 70 Interdum octari. 71 Divitiæ acquirere iisque uti, quod non facit avarus. 72 Gaudentem uxore, & liberis & domicilio stabili, non vitæ vagæ. 73 Post negotia confecta. 74 Campo Martio ubi valerudinis causa corpus exercebat. 75 Verba sunt Philippi. 76 Credebat.

Cui mussela procul, Si vis (ait) effugere istinc;
 Macra ³⁷ cavum repetes arctum ³⁸ quem macra subisti
³⁹ Hoc ego si compellar imagine ⁴⁰ cuncta r. signo:
⁴¹ Nec somnum plebis lauto, satir ⁴² altitium, nec
 Otia divitiis ⁴³ Arabum liberrima muto.
 Sæpe ⁴⁴ perccundum laudasti: rexque paterque
⁴⁵ Audisti coram, nec verbo parcius absens:
⁴⁶ Inspice si possum ⁴⁷ donata reponere latus.
 Haud male Telemachus, ⁴⁸ proles patientis Ulyssæi,
⁴⁹ Non est aptus equis Ithacæ locus: ut neque planis
⁵⁰ Porrectus spatii, ⁵¹ neque multæ prodigia herbæ.
⁵² Atreide magis apte tibi tua dona relinquam.
 Parvum parva decent: mihi jam non ⁵³ regia Roma,
⁵⁴ Sed vacuum Tibur placet, ⁵⁵ aut imbelles Tarentum,
 Strenuus & fortis, causisque ⁵⁶ Philippus agendis
 Clarus, ⁵⁷ ab officiis octavam circiter ⁵⁸ horam
 Dum redit, atque foro nimium distare ⁵⁹ Carinas
 Jam grandis natu queritur: conspexit (ut aiunt)
 Adrasum quendam vacua tonsoris ⁶⁰ in umbra,
 Cultello proprios purgantem leniter unguis.
⁶¹ Demetri (puer hic ⁶² non levè jussa Philippi
 Accipiebat) abi: quare, ⁶³ & refer, ⁶⁴ unde domo, quæ,
⁶⁵ Cujus fortunæ: quo sit patre, ⁶⁶ quæve patrono.
⁶⁷ It, redit: & narrat: Vulteium nomine Menam,
 Praconem ⁶⁸ tenui sensu sine crimine notum,
⁶⁹ Et properare loco ⁷⁰ & cessare ⁷¹ & quærere & uti,
 Gaudentem ⁷² parvisque sodalibus, & larg certo,
 Et ludis, & post ⁷³ decisa negotia, ⁷⁴ campo.
⁷⁵ Scitari libet ex ipso quæcunque refers. dic
 Ad cœnam veniat. non sanè ⁷⁶ credere Mena.

77 Mirari secum tacitus quid multa? ⁷⁸ benigne
Respondet. ⁷⁹ Negat ille mihi? ⁸⁰ Negat improbus. & te

⁸¹ Negligit. aut horret. Vulceium mane Philippus
Vilia vendentem tunicato ⁸² scruta ⁸³ popello

⁸⁴ Occupat & salvere iubet prior. ille Philippo

⁸⁵ Excusare laborem & ⁸⁶ mercenaria vincula.

Quod non mane domum venisset: denique quod non

⁸⁷ Providisset cum. ⁸⁸ Sic ignovisse putato

Metibi. si cœnas hodie mecum. ⁸⁹ Ut libet. ⁹⁰ Ergo

Post nonam venies nunc? ⁹¹ rem strenuus auge.

⁹² Ut ventum ad cœnam est. ⁹³ dicenda, tacenda loquutus.

⁹⁴ Tandem dormitum dimittitur, hic ubi sape

Occultum ⁹⁵ visus decurrere piscis ad hamum,

⁹⁶ Mane cliens & jam ⁹⁷ certus conviva, iubetur

Rura suburbana ⁹⁸ indiſſis comes ire Latinis.

Impositus ⁹⁹ mannis aruum ¹ cœlumque Sabinum

² Non cessat laudare: videt ridetque Philippus:

Et sibi dum requiem. dum risus undique ³ querit,

Dum septem donat sestertia. mutua septem

Promittit: persuadet uti meretur agellum.

⁴ Mercatur. ne te longis ambagibus ultra

Quam satis est morer. ⁵ ex nitido fit rusticus atque

Sulcos ⁶ & vineta crepat mara: præparat ulmos: ⁷ &

Immoritur studiis, ⁸ & amore senescit habendi.

Verum ubi oves furto, morbo perire capellæ,

⁹ Spem mentita seges, bos est cunctus arando:

Offensus damnis ¹⁰ media de nocte caballum

Arripit. iratusque Philippi tendit ad aedes.

Quem simul affexit ¹¹ scabrum intonsumque Philippus,

¹² Durus (ait) Vulcei nimis ¹³ attentusque videris

Esse mihi ¹⁴ Pol, me miserum patrone vocares;

77 Mirabatur.

⁷⁸ Gracis agit tibi ingentes.

⁷⁹ Verba sunt Philippi.

⁸⁰ Negat improbe inquit Demetrius.

⁸¹ Te non curat aut formidar.

⁸² Merces viles.

⁸³ Plebecula, tunicis non regis urenti.

⁸⁴ Antevertit.

⁸⁵ Excusabat.

⁸⁶ Occupaciones mercenarias.

⁸⁷ Ante vidisset.

⁸⁸ Verba sunt Philippi.

⁸⁹ Sic ita, inquit Mens.

⁹⁰ Post horam nonam (inquit Philippus) venies, id est,

tribus horis ante solis occasum, quando Romani & balnei egressi cibum capiebant.

⁹¹ Rem familiarem auge.

⁹² Postquam.

⁹³ Libere quidvis locutus.

⁹⁴ Iubetur ire domum.

⁹⁵ Visus est.

⁹⁶ Postridie.

⁹⁷ quotidianus convivis.

⁹⁸ Peris Latinis & Consule imperatis.

In quibus non licebat aliquid agi in urbe.

⁹⁹ Equis passillis.

¹ Arem Sabinum.

² Vulceius.

³ Philippus.

⁴ Vulceius agellum mercatur.

⁵ Ex urbano fit incolus & obsolescit.

⁶ Postquam ager farum

⁷ Squalidum, &

⁸ Attentus ad rem, id est, avarus.

⁹ Verba sunt

6 Loca viribus confecta solum habet in ore. minus reddidit, quam speraverat agricola. impetum. 11 Homo ferreus & laboriosus. Vulceii.

7 Lucri studio rabeſcit.

9 Paulo post mediam noctem.

12 Attentus ad rem, id est, avarus.

8 Postquam ager farum

9 Squalidum, &

10 Verba sunt

14 Nomen imponere.

15 Propter quod te obsecro, vel, quam rem te obsecro.

16 qui Philippus potestquam considera-
vis quam dimissa,
Id est, relicta distent
a pectus, dixit hæc
verba. Redeat Vol-
tenis in urbem quam-
primum, & vitam
quam est.

Si velles (inquit) verum mihi ¹⁴ ponere nomen.

¹⁵ *Quod te per genium, dextramque deosque penates, Obsecro & obtestor, vita me reddo priori.*

¹⁶ *Qui simul aspexit quantum dimissa petitis Præsent, maturè redeat, repetasque relicta.*

METIRI se quemque ¹⁷ suo modulo ac pede, ¹⁸ verum

¹⁷ Sua formula & mensura. ¹⁸ H.

AD CELSUM ALBINOVANUM

Epist. VIII.

Ad Celsum scribens, se minus animo quam corpore valere dicit, in seipso cum alia quadam vitia tum inconstantiam reprehendens: sed ita ut illum in persona sua taxare videri possit. A Musa autem de non ferenda immoderate & insolenter fortuna eum vult admoneri.

1 Oratio est, & Musa à me rogata, refer. id est, renuntia Cello

Albinovano χαίρειν

24 *invenit* lev,

ut gaudeat & bene rem gerat.

25 quia tanquam infe-rior amicus Neronem comitatur.

26 Noratio, Angl.

27 **Secretary.**

28 Superbe promit-tem.

29 Freperit.

30 Sicciatate affecerit & læserit.

31 quia animo agro-
sus magis quam cor-
pore, velim nil, &c.

32 quod releverit a-
grum.

33 quia fides offendar.

34 Metaphoricè hic ponitur pro arrogantia, levitas, inconstantia. 35 quia sequar quæ, &c. 36 quia ubi sum Romæ, amen Tibur, ventosus, id est, inconstans & vento popularis auræ pleaus. 37 quia ubi sum Tiburi, Romam amen. 38 Post hæc omnia rogato. 39 quomodo se gerat.

*C*Elso, ¹ gaudere, & bene rem gerere, Albinovano Musa rogata refer, ² comiti ³ scribaque Neronis.

Si quæret quid agam: dic multa & pulchra ⁴ minantem,

Vivere nec rectè, nec suaviter, haud quia grando

⁵ *Contuderit vites, oleamque ⁶ momorderit æstus:*

Nec quia longinquis armentum agrotet in arvis:

⁷ *Sed quia mente minus validus quam corpore toto,*

Nil audire velim, nil discere, ⁸ quod leves agrum:

⁹ *Fidis offendar medicis, irascar amicis,*

¹⁰ *Cur me funesto properent arcere ¹¹ veterno:*

Quæ nocuere ¹² sequar, fugiam quæ pro fore credam:

¹³ *Romæ Tibur amem ventosus, ¹⁴ Tibure Romam.*

¹⁵ *Post hæc, ut valeat, quo pacto rem gerat ¹⁶ & se:*

ut placeat¹⁷ juveni, percontare,¹⁸ utque cohorti.
 Si dicet, recte: ¹⁹ primum gaudere, subinde
 Præceptum²⁰ auriculis hoc instillare memento,
²¹ Ut tu fortunam, sic nos te Celse seremus.

17 Neroni.
 18 Et quomodo
 cohorti placeat.
 19 Primum dicto
 me gaudere, deinde
 &c.
 20 Ejus auriculis, sc.
 Celsi.
 21 tuam amicitiam &c.

21 quemadmodum tu secundam fortunam seres, ita ut non superbias, sic nos
 mus, & servabimus continuo.

AD CLAUDIUM NERONEM.

Epist. IX.

Claudio Neroni Septimium commendat, & rogat ut in ami-
 citiam suam eum recipiat. Sed hoc verecundè facit &
 ita, ut ab ipso Nerone id tanquam pro suo jure petere
 videri non possit.

Septimius,² Claudii, nimirum intelligit unus,
¹ Quanti mo facias, nam me rogat, ⁴ & prece cogit,
 scilicet, ut tibi se ³ laudare & tradere coner,
⁶ Dignum mente domoque legentis honesta Neronis:
⁷ Munere quam fungi propioris cesset amici:
⁸ Quid possim videri, ac novit me valdus ipso.
 Multa quidem dixi, cur excusatus abirem:
 Sed timui,⁹ mea ne finxisse minora putarer,
 Dissimulato¹⁰ opis propria¹¹ mihi commodus uni.
 Sic ego, majoris fugiens opprobria¹² culpæ,
¹⁴ Frontis ad urbana descendere præmia, quod si
¹⁴ Deposita laudas¹⁵ ob amici jussa pudorem,
 Scribe¹⁶ tui gregis hunc, & fortem crede¹⁷ bonumque.

1 De quo, Od. 8. lib. 1.
 2 O Nero Augusti
 privigne.
 3 qua estimatione
 sum apud te.
 4 Et rogando cogit.
 5 Commendare.
 6 Dignum amicitia, &
 contubernio Neronis
 legentis, i. eligentis
 res honestas & ho-
 nestos viros.
 7 Officio interioris
 amici.
 8 quid apud te pos-
 sim intelligit ac ma-
 gis novit quam ego
 ipse.
 9 Meam apud te gra-
 tiam minorem esse
 quam fir.
 10 Facultatis mea.
 11 inaverecundiam, quæ
 frontis perfidia est præmium. Urbani enim perfidoris oris esse solent quam rustici. 14 Depo-
 situs pudor est impudentia. 15 Ob Septimii rogatum. 16 De tuo grege esse & amicorum numero.
 17 Et vitum esse bonum.

AD FUSCUM ARISTIUM.

Epist. X.

Fusco Aristio urbis amatori vitam rusticam, qua ipse delectabatur, laudat, & varia ejus commoda recenset. Simul autem ab ambitione (qua vitam urbanam non rusticam comitatur) eum deterret.

URbis amatorem ¹ Fuscum salvere jubemus
² Ruris amatores: hac in re scilicet una,
 Multum dissimiles, ad cætera peno ³ gemelli.
⁴ Fraternalis animis quicquid negat alter & alter,
 Annuimus pariter vetuli ⁵ notique columbi.
⁶ Tu nidum servas: ego laudo ruris amœni
 Rivos, & musco ⁷ circumlita saxa nemusque.
⁸ Quid queris? ⁹ vivo & regno, simul ista reliqui
 Quæ vos ad cælum effertis ¹⁰ rumore secundo
¹¹ Utque sacerdotis fugitivus, liba recuso:
 Pane egeo jam mellis ¹² potiore ¹³ placentis.
 Vivere naturæ ¹⁴ si convenienter oportet,
¹⁵ Ponendaque domo quaerenda est area primum,
 Novistine locum potiore rure ¹⁶ beato?
¹⁷ Est ubi plus tepeant hyemes: ubi gratior aura
 Leniat & rabiem ¹⁸ canis, & ¹⁹ momenta leonis,
 Quum semel accepit solem ²⁰ furibundus acutum?
²¹ Est ubi depellat somnos minus ²² invida cura?
²³ Deterius Libycis olet aut nitet herba lapillis?
 Purior in vicis aqua ²⁴ tendit rumpere plumbum,
 Quam quæ per pronum ²⁵ trepidat cum murmure
 rivum?

¹ Grammaticum, in urbe commemorantem.

² Nos.

³ Simillimi.

⁴ Tanquam fratres, idem volumus idem volumus.

⁵ quorum magnus & murus amor notus est.

⁶ Tu Romæ manes.

⁷ Saxa musco obduta.

⁸ quid multis?

⁹ Tam beate vivo ut me regnare putem, simul ac, &c.

¹⁰ Vulgo approbante.

¹¹ Ut improbus sacerdotis servus, qui sibi edere consuevit, eandem desiderat panem: sic ego urbem fastidiam rure delector.

¹² Libis sacrificiorum.

¹³ quoniam vivere oportet secundum naturam, id est, virtute adhibita donis suis à natura datis.

¹⁴ Et quoniam area, id est, solum primum

quaerendum est ad domum extruendam:

¹⁵ moderatum æstus.

¹⁶ Solem vehementem.

¹⁷ videtur invidere.

¹⁸ Numidia selecta, ex quibus Romæ fiunt pavimenta.

¹⁹ Vi magna contendit, quasi tubulos plumbos rupta.

²⁰ Rure opulento. ²¹ Eæne locus ullus ubi, &c. ²² Sideris cælestis im-

²³ Tempora leonis circiter idus quinq. ²⁴ Cum leo velans ingredire

²⁵ Eæne locus ullus ubi, &c. ²⁶ Cura quæ hominibus animi tranquillitatem

²⁷ Nunquid herba deterius aut olet, aut nitet, quem lapilli, id est, marmora et

²⁸ Vi magna contendit, quasi tubulos plumbos rupta.

²⁵ Nempe inter varias nutritur sylvæ columnas,
Landaturque domus longos quæ prospicit agros.
²⁷ Naturam expellas furca, tamen usque recurret,
²⁹ Et mala perrumpet furtim fastidia victrix.
³¹ Non, qui Sidonio contendere callidus ostro
Nescit Aquinatæ potantia velleræ fucum,
Certius accipiet damnum, propiusve medullis,
Quam qui non poterit vero distinguere falsum.
Quem res plus nimio defestare secunda,
Mutata quatient; tu quid mirabere, pones
Invitus. fuge magna: licet sub paupere recto
Reges & regum vitæ præcurrere amicos,
Cervus equum pugna melior communibus herbis
Pellebat: donec minor in certamine longo
Imploravit opes hominis, frænumque recepit:
Sed postquam victor violens discessit ab hoste,
Non equitem dorso, non frænum depulsi ore.
Sic, qui pauperiem veritus, potiore metallis
Libertate caret, dominum vebet improbus, atque
Serviet ater num: quia parvo nesciat uti.
⁴⁶ Cui non conveniet sua res, ut calceus olim,
Si pede major erit, subvertet; si minor, uret.
Latus sorte tua vives sapienter Aristi:
⁴⁹ Nec me dimittes incastigatum, ubi plura
⁵⁰ Cogere quam satis est, ac non cessare videbor.
Imperat aut servit collecta pecunia cuique,
⁵¹ Tortum digna sequi potius quam ducere funem.
Hæc tibi dictabam post sanum putre Vacuna,
Excepto quoddam non simul esses, cætera latus.

²⁵ Apparet enim vitam rusticam suaviorem esse quam urbanam, quia divites quasi natura ducem in suis ædificiis urbem rursi similem reddere student. Nam arbores in horris spatiofis conservantur, &c.
²⁶ Inter columnas ex marmore vericolori factas.
²⁷ Cum narorum vel ignominiosum ejicies.
²⁸ Semper.
²⁹ Et narora vincens, per contraria sibi studia fortis erumpet.
³⁰ Istam Aristidiam divitum luxuriam.
³¹ Is non accipiet certius damnum, qui nescit discernere purpuras, quam qui, &c.
³² Cum purpura Sidonia comparare latus fucum Aquinati tintas.
³³ quod proprius artingat.
³⁴ A vern.
³⁵ Commovebant.
³⁶ Si quid magni faciat.
³⁷ Depono.
³⁸ Anteire.
³⁹ Superior in præterita est comparsus, peccabar equum.
⁴⁰ Inferior.
⁴¹ Homini potere incipit.
⁴² Equus.
⁴³ A cervo.
⁴⁴ Auro & argento.
⁴⁵ Pecuniam cupiditatem, cui serviet perpetuo.
⁴⁶ Sed sua res amplior, vel angustior erit, quam satis est.
⁴⁷ Subvertet pedem.
⁴⁸ Pedem lader.
⁴⁹ Sed me acerbe reprehendes.
⁵⁰ Coacervare.
⁵¹ nunc debet potius trahi quam trahere, id est, servire potius quam imperare: Est Allegoria ducta ab his, qui restituant.
⁵² Hæc dictabam puero meo scribenti, ut ad te mitterem.
⁵³ Pone cariosam idem Vacuna, quæ dea est vacationis.
⁵⁴ Cæteris rebus latus, eo tantum excepto, quod mihi non adest.

AD

AD BULLATIUM REVERSUM

ex Asia. Epist. XI.

Ad vitam beatitudinem nihil interesse dicit, quo quisque loco habitet quum hæc ab animi tranquillitate pendeat. Docet etiam, de quopiam loco aut aliquo vitæ genere non debere à nobis iudicium fieri ex commodis aut incommodis quæ in eis senserimus.

Quid tibi visa Chios, Bullati, nostræque³ Lesbos?
Quid concinna³ Samos? quid Cræsi regia⁴ Sardis?

⁵ Smyrna quid & ⁶ Colophon? ⁷ majora minorane fama?

⁸ Cunctane præ campo & Tiberino flumine sordent?

⁹ An venit in votum Attalicis ex urbibus una?

¹⁰ An Lebedum laudas, odio maris atque viarum?

Scis, Lebedus quam sit ¹¹ Gabiis desertior atque

Fidenis viciis. tamen illic vivere: ¹² vellem:

Oblitusque ¹³ meorum, obliviscendus & illis,

¹⁴ Neptunum procul è terra ¹⁵ spectare furentem:

Se! neque qui Caput Romam petis imbre lutoque

Apersus, volet in caupona ¹⁶ vivere: nec qui

¹⁷ Frigus collegit, ¹⁸ furnos & balnea laudat,

¹⁹ Ut fortunatam plenè præstantia vitam.

Nec si te validus iactaverit Auster ²⁰ in alto,

Idcirco navem trans Ægeum mare ²¹ vendas.

²² Incolumi Rhodos, & Mitylene ²³ pulchra facit, quod

²⁴ Penula solstitio, ²⁵ campestre ni valibus ²⁶ auris,

²⁷ Per brunam Tiberis. ²⁸ Sextili mense caminus.

Dum licet, & vultum servat fortuna benignum,

¹ quid tibi visa est Chios insula in mari Ionio?

² Insula in mari Ægeio nota, id est, nobilis propter Alcumæ & Sappho poemata celebratissimos. ³ Samos non longe distat à Chio, concinna & amena, propter pulchra ædificia.

⁴ Urbs Lydiæ, in qua rex Cræsus confidebat.

⁵ Civitas Ionis.

⁶ Colophon est urbs in Ionis, non longe à Sardibus.

⁷ Numquid maiora, vel minora sunt quam fama divulgavit?

⁸ An causa illa videatur vilis, commotione facta cum campo Martio & Roma?

⁹ An tibi operabilis est una ex urbibus quæ sub Attalo Pergamæ rege fuerat.

¹⁰ Lebedus est Ionis oppidum desertum juxta mare, unde nullus incolæ audent mare transire.

¹¹ Gabiis desertior juxta civitates Sabinorum.

¹² Ille propiciam.

¹³ Ille propiciam.

¹⁴ Velari ex, quæ omnino præstant vitam beatam.

¹⁵ In mari disjiceret.

¹⁶ Vendere debent.

¹⁷ Homini sine mensura.

¹⁸ Rhodos est insula, sic etiam Mitylene rebus omnibus pulchre instructa.

¹⁹ Vestis densa solstitio, id æstiva est, æstare inutilis.

²⁰ Vestis tenuis, quæ juvenes, in campo Martio se exercentes, utriusque.

²¹ Vencis hybernis.

²² quod facit ignis in mense Augusto.

¹¹ Gabiis & Eidenæ sunt ¹² Vivere non recuarem. ¹³ Obliviscens propinquorum & patriæ. ¹⁴ Mare.

¹⁵ Focum vel casum furvarum.

¹⁶ Focum vel casum furvarum.

¹⁷ Focum vel casum furvarum.

¹⁸ Focum vel casum furvarum.

¹⁹ Focum vel casum furvarum.

²⁰ Focum vel casum furvarum.

²¹ Focum vel casum furvarum.

²² Focum vel casum furvarum.

²³ Focum vel casum furvarum.

²⁴ Focum vel casum furvarum.

²⁵ Focum vel casum furvarum.

²⁶ Focum vel casum furvarum.

29 Roma

²⁹ Roma laudetur Samos, & Chios, & Rhodos absens.

Tu, quacumque Deus tibi fortunaverit horam

Grata sume manu : ³⁰ nec dulcia differ in annum :

Ut quocumque loco fueris, ³¹ vixisse libenter

Te dicas, non si ratio & prudentia curas,

³² Non locus effusi latè maris arbiter, aufert :

³³ Cælum non animum mutant qui trans mare currunt.

³⁴ Sirenuæ nos exercet inertia, ³⁵ navibus atque

³⁶ Quadrigis petimus benè vivere. ³⁷ quod potis, hic est

³⁸ Est Ulubris, animus si te non deficit ³⁹ aquas.

³⁴ Vehemens Sulcitia. ³⁵ Terra marique. ³⁶ Equis. ³⁷ Bene beatèque vi-

³⁸ Est quovis in loco, etiam obscuro, ut Ulubris vico deserte in Campania sine perurbatione.

²⁹ A te Roma habi-
tante laudetur Sa-
mos absens, &c. Sed
in illas infotas ne
proficiscere.

³⁰ Statim urere.

³¹ quia ubique licet
bene vivere.

³² Non urbis, neque
rota terra (quæ suo
situ & arbitrio maris
undas arect) sed sola
animi tranquillitas
beatum efficit.

³³ Clima cæli, non
mores mutanturqui,

³⁴ &c.

³⁵ vere, domi est patria

³⁹ Animus tranquillitas

AD ICCIUM. Epist. XII.

ICCIO eas esse facultates dicit, quibus si rectè fruatur, ne a
ipso quidem Jove ditiozem effici posse : innuens, nimi-
rum, tantum esse divitem unumquemque, quantum rebus
utitur. Ejus exemplo mirum non debere videre quod de
Democrito narratur. Suadet illi, ut Grosphum in fami-
liaritatem suam recipiat, Quo in statu sint res Romane
certiorem facit.

FRUSTRIBUS Agrippæ Siculis, ¹ quos colligis, ICCI,

Si rectè frueris, ² non est ut copia major

Ab Jove donari possit tibi. ³ tolle querelas.

Pauper enim non est ⁴ cui rerum suppetit usus.

⁵ Si ventri bend, si lateri est pedibusque tuis, nil

Divitiæ poterunt regales addere majus.

Si fortè in medio ⁶ positorum abstemius herbis

Vivis & urtica, sic vires ⁷ protinus, ut te

Confestim liquidus Fortunæ rivus ⁸ inaret :

Vel quia naturam mutare pecunia nescit,

Vel quia cuncta putas una virtute ⁹ minora.

¹⁰ Miramur si Democriti pecus edit agellos,

¹ quos ut coactor ab
Agrippa constitutus
ex agris fructuaria
in Sicilia colligis.

² Fieri nullo modo
potest, ut, &c.

³ Omittre querelas
paupertatis.

⁴ Cui nihil ad vitam
deest.

⁵ Si cibum & potum
habeas, si non desint
stramina dormienti,
si bene sit pedibus, ut
neque calcamenta
desint, nec equus
quo veharis.

⁶ Si tu in medio ap-
positorum edulio-
rum abstemius & so-
te divitem facias. Ab-

brus vivas herbis & urtica, id est, tenui & parco victu. ⁷ Deinceps. ⁸ Ur-
tigit fuscasse ad Midæ fabulam. ⁹ Inferiora. ¹⁰ Nunquid miramur.

¹¹ Cul-

11 Rura illius.

12 In utrum magis
tunc contemplatione
occupatus.

13 Nihil est cogita-
tione velocius.

14 Inter pecunie
studium, cuius con-
tactus non minus
quam scilicet mor-
det ac serpit.

15 Res arduas.

16 Ne confundatur la-
tius & terras obruat.

17 quæ res annum
gubernat, ut per qua-
tuor temporum
commutationes
certo fuit.

18 Alicuius iusti.

19 quæ causa Lu-
nam condar, vel cle-
ram faciat & ple-
nam.

20 Mundus inferior
qui constat ex qua-
tuor elementis inter
se pugnantibus.

21 quum tu scire cures utrum Empedocles an Stercinus delirer.

22 Obsonium carissimum. 23 Seu nihil aliud occidis in coenam nisi porrum & cape. Im-
propria est vel ironica locutio. 24 qui fuit Horatii amicus. 25 Non rogaros offer. 26 Nisi iustum.

27 Parvo constant amici. cum viris bonis aliquid deest. 28 In quo itaro. 29 Gens Hispania Agrippa
virtute cecidit, id est, devicta est. 30 Perfarum se parere velle dixit populi Romani le-
gibus & imperio. 31 Supplex & ad genua Caesaris devolutus. 32 Benigna copia, ubertatis da-
33 Fruges fudit de cornu pleno. Vide Od. 17. lib. 1.

AD VINNIUM ASELLAM. Epist. XIII.

A Vinnio petit, ut in offerendis Augusto suo libris & tem-
poris & decoris rationem habeat.

UT proficiscentem docui te sæpe diuque

¹ Augusto reddes signata volumina Vinni,

si validus si letus erit, si denique poscet:

² Ne studio nostri pecces, odiumque libellis

³ Solulus importes opera vehementer minister,

Si te fortè mea gravis urit sarcina ⁴ Charitæ,

Abjicito potius, quàm quò perferre juberis,

⁵ Clitellas ferus impingas: ⁶ Asinaque patrum

7 quemadmodum.

8 Ita reddes Augusto
mea volumina si-
gnata de sigillo im-
pressa.

9 Ne nimis in nos
studio pecces.

10 Nimirum diligen-
tiam adhibent.

11 quasi minister.

12 Librorum sarcina.

13 Ne tanquam stupi-
dus sub onere meo-
rum librorum cornus

14 clitellas a fini more in terram impingendo, idque in Augusti oculis, cum ei li-
bros tradas. 15 Cognomen patris erat Asina.

Cognomen

Cognomen

10 Viri

11 Victi

12 Sic

13 Fasci

14 Ut vin

15 Ut cum

16 Ne vi

17 Carmi

18 Casari

19 Vade,

20 chio in

21 llera po

22 & calce

23 ao Cave

24 A

25 Villici

26 & p

27 dien

28 con

29 lum

30 pra

31 V

32 6 Cer

33 Evell

34 Me q

35 Fratr

36 12 In

37 14 Fe

38 Rure

39 in Bari

40 de que

41 lum ad

42 omnes

Cognomen veritas in risum, ⁹ & fabula fias.
¹⁰ Viribus iteris ¹¹ per clivos, flumina, ¹² lamas,
¹³ Victor propolui simul ac perveneris ¹⁴ illuc,
¹⁵ Sic positum servabis onus, ¹⁶ ne fortè sub ala
 Fasciculum portes librorum, ut rusticus agnum,
 Ut vinosa glomos furtivæ Pyrrhia Lana:
 Ut cum pileolo soleas conviva ¹⁷ tribulis,
 Ne vulgo narres te sudavisse ferendo
 Carmina, quæ possunt oculos auresque ¹⁸ morari
 Casaria oratus multa prece, ¹⁹ nitere porro.
 Vade, vale: cave ²⁰ ne titubes, mandataque frangas.

chio in oculis omnium libros meos porres. sicut rusticus sub ala portat agnum, vel ut conviva domum rediens bene porus, pileum & calceos gestat sub brachio. ¹⁷ Vicinus ex eadem tribu. ¹⁸ Delectare. ¹⁹ Da omnem operam.
²⁰ Cave ne offendas & in dictis sis inconstans.

AD VILLICUM SUUM. Epist. XIV.

Villici sui desiderium reprehendit, cupientis ob lupanaria & popinas in urbe vivere, & interim inconstanter fastidientis rura, quæ antea tacita prece petiisset. Cur autem contra vitam rusticam urbanæ præferat, exponit. Sed illum more hominum facere dicit, ut alienam sortem suæ præferat.

Villice sylvarum & mihi me ¹ reddentis agelli
² Quem tu fastidis, habitatum quinque focis &
 Quinque bonos solitum ³ Bariam dimittere, præ-
⁴ Certemus, ⁵ spinas animone ego fortius an tu
 Evellas agro: & melior sit Horatius, ⁶ an res,
 Me quamvis ⁷ Lamia pietas & cura ⁸ moratur;
 Fratrem marentis, ⁹ rapto de fratre dolentis
¹⁰ Insolabiliter: tamen ¹¹ istuc mens animusque
¹² Fert, ¹³ & amat spatii obstantia rumpere ¹⁴ claustra.
 Rure ego viventem, tu dicti in urbe, beatum.

in Baria discernendas. ⁶ Ego & tu. ⁷ Curas quæ mentem pungunt. ⁸ An agellus. ⁹ Elia Lamia de quo Od. 17. lib. 3. ¹⁰ Romæ detinet. ¹¹ Ob fratrem immatura morte sublatum. ¹² Ut nullo
 lum admittat solitum. ¹³ In agrum. ¹⁴ Ducit me. ¹⁵ Ex cupit rumpere spatiosa claustra, id est
 omnes moras & impedimenta præcidere. ¹⁶ Repagula vel carcere.

⁹ In ora hominum pro ludibrio vestias.
¹⁰ Ut quo vis, pervenias.

¹¹ Per Romam clivofam, id est, septicollem.

¹² Lacunas maiores continentes aquam pluviam, vel fluviorum fossas.

¹³ Compos vori.

¹⁴ Ad ædeis Augusti.

¹⁵ Hoc modo, id est, decoro gestu libellos mersu in manibus tuis tenebis.

¹⁶ Ut non sub bra-

chio in oculis omnium libros meos porres.

vel ut Pyrrhia, tenu-

lenta portat glomos, id est, sphaerulas ex filo lanas, vel, ut conviva domum rediens bene porus, pileum

& calceos gestat sub brachio.

¹⁷ Vicinus ex eadem tribu.

¹⁸ Delectare.

¹⁹ Da omnem operam.

²⁰ Cave ne offendas & in dictis sis inconstans.

¹ Villicus is dicitur, cui reliqui servi in agris colendis obsequuntur. Angl.

² Hinc or-
 a Villisse of
 Husbandry.

³ Animum meum deficientis.

⁴ quem agellum quinque familiis distinctis habitaculis.

⁵ Sabinorum oppidum.

⁶ Romanos Senatores, vel homines grandes nam ad lites

Cui

Cui placet alterius, sua nimirum est odio fors.
Stultus uterque locum immeritum ¹⁷ causatur inique.

In culpa est animus, ¹⁸ qui se non effugit unquam,
¹⁹ Tu mediastinus tacita prece rura petebas.

Nunc urbem & ludos & balnea villicus optas.

²⁰ Me constare mihi scis, & ²¹ discedere tristem,
Quandocunque trahunt invisa negotia Romam.

²² Non eadem miramur: ²³ eo disconvenit inter
Meque & te, nam quæ deserta & inhospita ²⁴ te squa
Credis, amœna vocas, ²⁵ mecum qui sentit, & odit,
Quæ tu pulchra vocas. ²⁶ fornix tibi & ²⁷ uncta popina

²⁸ Incutiunt urbis desiderium (video) ²⁹ & quiddam

³⁰ Angulus iste feret piper & thus, ³¹ ocyus uva:

Nec vicina subest vinum ³² præbere taberna

Quæ possit tibi: nec meretrix tibi vicina, cuius

³³ Ad strepitum salias terra gravis, ³⁴ & tamen ³⁵ urges

fampridem ³⁶ non tacta ligonibus arva: bovemque

³⁷ Disjunctum curas, & strictis frondibus ³⁸ exple.

³⁹ Addit opus pigro rivus, si decidit imber,

⁴⁰ Multa mole docendus aprico parcere prato.

Nunc, age, ⁴¹ quid nostrum concentum dividat, audi.

⁴² Quem tenues decuere togæ, ⁴³ nitidiq; capilli;

⁴⁴ Quem scis ⁴⁵ immunem, Cynaræ placuisse ⁴⁶ rapaci,

⁴⁷ Quem bibulum liquidi media de luce Falerni:

⁴⁸ Cæna brevis juvat & propè rivum somnus in herbi.

⁴⁹ Nec luisse pudet, ⁵⁰ sed non incidere ludum.

Non ⁵¹ istic obliquo oculo mea commoda quisquam

⁵² Limat, non odio obscuro ⁵³ morsuque venenat:

⁵⁴ Ridet vicini glebas & saxa moventem.

¹⁷ Criminator locum
qui non meretur
onum.

¹⁸ qui loci compen-
satione curam non
depellit, sed eam se-
cum fert perpetuo.

¹⁹ Tu servus labo-
riosissimus & ad
omnia ferè ministeria
paratus, quasi stans
in medio perebas,
Ec.

²⁰ Semper eundem
esse.

²¹ Rure discedere.

²² Non delectamur
hilem.

²³ Ideo non conve-
nit.

²⁴ Loca aspera, in-
cultura & fœnicosa.

²⁵ qui solitudinem
amat, sicut ego.

²⁶ Ganctum, lupanar.

²⁷ Popina omnibus
obscenis plena.

²⁸ Inciunt.

²⁹ Hæc verba sunt
accipienda, quasi à
villico propter agri
sterilitatem pronun-
tiata.

³⁰ Iste ager Sabinus.

³¹ Ocyus quam vi-
num, id est, nunquam
feret vinum iste ager.

³² Vinum suppedi-
tare.

³³ Ad cujus strepi-
tum in cythara vel
sibia, tu saltas inci-
enter, quasi terra in-
uale pondus.

³⁴ Ironica est enu-
meratio operum vil-
lici, talia opera non omnino facientis.

³⁵ Arva collis.

³⁶ Non culta.

³⁷ Borem ab altero separa-
rum & otiosum pascia.

³⁸ Collectis frondibus saturas.

³⁹ Rivus negotium tibi pigro exhibet.

⁴⁰ Multis molibus, scil. saxis, fossis, aggeribus averrendus, ut prato parcat, id est, ut prato non nocet.

⁴¹ Si quid nostram concordiam dissolvat.

⁴² Me, quem tenues togæ in jævegrure ornaverunt, Ec.

⁴³ Sine muneribus.

⁴⁴ Avaræ amicæ, quales sunt meretrices.

⁴⁵ Me quem scis fuisse bibacem Falerni, Ec.

⁴⁶ Venerique operam dedisse.

⁴⁷ Sed pudet non abrumperé vitam intemperatam & libidino-
sam.

⁴⁸ Non rure.

⁴⁹ Maligno oculo atterit.

⁵⁰ Obreftatione vel maleficientia.

⁵¹ Vicini gau-
dent & ridet me, Ec.

⁵⁴ Cum servis urbana ⁵⁵ diaria rodere mavis :
⁵⁶ Horum tu in numerum ⁵⁷ vortu ruis. invidet usum
 Lignorum & pecoris tibi ⁵⁸ calo argutus & horri,
 Optat ⁵⁹ ephippia bos piger, optat arare caballus.
 Quam sit uterque libens, ⁶⁰ cenſeſco exerceat artem.

ſine ratione. ⁵⁸ Servus verſipellis (qui ex urbe ſe ſignarum foras) invidet ruſe felicitati in uſu ſignorum, in uſu etiam pecoris & horri, quibus omnibus abundas. ⁵⁹ Equorum ornamenta vel ſella equis ad inſidendum impoſitas. Proverbium convenit in eſe, qui ſui muneris functionem ſuſtinentes, alienam ad quam ſunt inepti exoptant. ⁶⁰ Iudicabo ut uterque libens exerceat artem, quam noſti, ut tu ruricolos agros, ut ille calo, tibi invidens, maneat in urbe.

⁵⁴ At tu contra ruſticis mavis cum ſervis urbanis rodere diſcaria, i. remittere vivere.
⁵⁵ Diarium eſt unius diei victus.
⁵⁶ Servorum urbanorum.
⁵⁷ Cum impera &

⁵⁸ Cum impera &

⁵⁹ Cum impera &

AD VALAM. Epist. XV.

Quod Veliam & Salernum proficiſci cogitet, quæ ibi ſit hyems, & quale cælum percontatur : ſed ſe non ita ſalubritatis rationem habere innuit, ut non etiam aliquam voluptatis habere velit.

Quæ ſit hyems Velia, quod cælum, Vala, ² Salerni,
 Quorum hominum regio, & qualis vita : nam mihi

⁴ Muſa ſupervacuas Antonius, & tamen ⁵ illis (Bajas

⁶ Me facit inviſum, gelida quum perluor unda

Per medium frigus. ſanè ⁷ myrteta relinqui,

⁸ Diſtaque ceſſantem nervis elidere morbum

⁹ Sulfura contemni, ¹⁰ vicus gemit, ¹¹ invidus agris,

Qui caput & ſtomachum ſupponere fontibus audent

¹² Cluſinis, ¹³ Gabiosque petunt & frigida rura.

¹⁴ Mutandus locus eſt, & diverſoria ¹⁵ nota

Præter agendus equus. ¹⁶ quo tendis ? non mihi Cumas

Eſt iter, aut Bajus : læva ¹⁷ ſtomachofus habena

Dicit eques ¹⁸ (ſed equi frænato eſt auris in ore.)

¹⁹ Major utrum ²⁰ populum frumenti copia paſcat :

²¹ Colleftosne bibant imbres, ²² putcoſque perennes

Dulcis aquæ. ²³ nam vina nihil moror illius oræ.

per frigus brumale. ⁷ Loca myrtis conſita apud Baias aquis ſulphureis abundantiſſa. ⁸ quæ dicuntur & nervis depellere morbum articulare. ⁹ Aquas ſulphuratas. ¹⁰ Vicus Bajanus moleſtè ſerens. ¹¹ Agris odioſus. ¹² Aquis frigidis in Etruria, ſic nominatis à Cluſio Etruriae oppido. ¹³ Volturnum urbem. ¹⁴ Ut medici conſilio aſſentior alium locum quam Baiarum me petere oportere. ¹⁵ Nota vel mihi vel equo. ¹⁶ Verba ſunt Horatii, aut alius ad equum ſuum. ¹⁷ Iracundus. ¹⁸ quid ſtomacharis ? Equus non aure ſed ore, in quo inest iracundia, ſcintilla, quo ſit cundum. ¹⁹ Repere verſum Par eſt te ſcribere utrum, &c. ²⁰ In Vella vel Salerno. ²¹ Collected in cisternis. ²² Aquas fontanas jugiter promanantes. ²³ Vina aquoſa, quæ in Vella & Salerno manant, non delecto.

¹ Hic longum eſt Hyperbaton uſque ad verſum 25. ut ſe ordo : Par eſt te ſcribere nobis ac nos tibi credere quæ hyems ſit Vellæ, i. quæ acria qualitas in hyeme, &c.

² Vellæ & Salernum ſunt oppida in Lucania.

³ quibus moribus ibi ſunt homines.

⁴ Antonius Muſa (Auguſti medicus clariffimus) dicit aquas calidas Baiarum ad valetudinem meam non eſſe utiles.

⁵ Baiis.

⁶ Me odioſum reddidit. Nam Baiæ mihi quodammodo ſunt itæ, quod illarum aquis à me relictis frigidis aquis jam uræ

⁷ quæ dicuntur & nervis depellere morbum articulare. ⁸ quæ dicuntur & nervis depellere morbum articulare. ⁹ Aquas ſulphuratas. ¹⁰ Vicus Bajanus moleſtè ſerens. ¹¹ Agris odioſus. ¹² Aquis frigidis in Etruria, ſic nominatis à Cluſio Etruriae oppido. ¹³ Volturnum urbem. ¹⁴ Ut medici conſilio aſſentior alium locum quam Baiarum me petere oportere. ¹⁵ Nota vel mihi vel equo. ¹⁶ Verba ſunt Horatii, aut alius ad equum ſuum. ¹⁷ Iracundus. ¹⁸ quid ſtomacharis ? Equus non aure ſed ore, in quo inest iracundia, ſcintilla, quo ſit cundum. ¹⁹ Repere verſum Par eſt te ſcribere utrum, &c. ²⁰ In Vella vel Salerno. ²¹ Collected in cisternis. ²² Aquas fontanas jugiter promanantes. ²³ Vina aquoſa, quæ in Vella & Salerno manant, non delecto.

24 quum rure sum.

25 quoniam cibum

ac potionem.

26 quum veni in

Campaniam aut Lu-

centiam propere mare.

27 Nobile vinum.

28 Dimanet.

29 Vinum spiritus

concoctationis animi

motus excitat.

30 quod multi vires

praestat ad veterem.

31 Repere versum 25

Est est te scribere,

ut trahis. id est,

urta regio, Velina, an

Salernina educet, id

est, quia pl. ep. &c.

32 Echinos marinos,

33 Neriidus splendi-

diusque, quales erant

Phaeres, populi

luxuriosi & volup-

tuarii.

34 Postquam.

35 Profectus.

36 Facies, ad divi-

tum mensas risum

movens.

37 qui per totam

urbem vagaretur,

modo hujus, modo

illius divitis men-

sam conficiat.

38 Domum litam

aut mensam.

39 qui existens fa-

melicus in omnes

et atque maledicus.

40 A perduelle, vel

peregrino.

41 In conficiendis in

quoniam criminibus.

Alii legunt, Certus

id est, promptus, vel

paratus fingere.

42 Devorator. Est e-

nim barathrum pro-

funda vorago.

43 quicquid loci fecerat.

44 Ventri multa cupienti.

45 Menius quum à coquina

faucibus (id est, luxuriosis) per-

sum. 46 Supple carnis.

47 Ita ut inopia te egellate

corretus diceret, &c.

48 Lamina, id est, ferrea

gardenia, genere etrueratus.

49 Luxuriosorum.

50 Postquam omnia consumpserat.

51 Si qui boni

sua prodigè consumunt.

52 Talis ego sum inopi-

Horatius, cum multa boni superent,

contentus sum paucis etiam non optimis.

²⁴ Rure meo possum ²⁵ quidvis perferre pasque :

²⁶ Ad mare quum veni, ²⁷ generosum & lenè requiro :

Quod curas abigat, quod cum spe divite ²⁸ manet

In venas ²⁹ animumque meum : quod verba ministrat :

Quod me Lucana juvenem ³⁰ commendet amico.

³¹ Traetus uter plures lepores, uter educet apros :

Utra magis pisces & ³² echinos aquora cecent :

Pinguis ut inde domum possim ³³ Phaeaxque reverti.

Scribere te nobis, tibi nos accredere par est.

Manius ³⁴ ut rebus maternis atque paternis

³⁵ Fortiter absumpsis, ³⁶ urbanus capis haberi,

³⁷ Scurra vagus, non qui certum ³⁸ praesepe teneret,

³⁹ Impransus non qui civem dignosceret ⁴⁰ hoste :

Queliber in quemvis opprobria fingere ⁴¹ saevus :

Pernicies & tempestas ⁴² barathrumque macelli,

⁴³ Quicquid quassarat, ventri donabat ⁴⁴ avaro.

⁴⁵ Hic ubi nequitia fautoribus & nimidè nil

Aut paulum abstulerat, patinas cenabat ⁴⁶ omasi

Villis & ⁴⁷ agnina, tribus urfis quod satis esses.

⁴⁸ Scilicet ut ventres ⁴⁹ lamina candente ⁵⁰ nepotum

Diceret urendos, correctus Menius idem

Quicquid erat natus praedae majoris, ubi omne

⁵¹ Verterat in fumum & cinerem, non herculè miror

(Aiebat) ⁵² siqui comedunt bona : quum sit obeso

Nil melius turdo, ⁵³ nil vulva pulchrius ampla.

⁵⁴ Nimirum hic ego sum ; nam tum & parvula lau-⁵⁵

Quum res deficiunt, satis inter vilia fortis :

Verum ubi quid melius contingit & ⁵⁶ unctius. ⁵⁷ idem

⁵⁸ Vos sapere & soles aio ⁵⁹ bene vivere, quorum

Conficitur ⁶⁰ niuidis fundata pecunia villis.

41 Ventri multa cupienti. 45 Menius quum à coquina
faucibus (id est, luxuriosis) persum. 46 Supple carnis.
47 Ita ut inopia te egellate correctus diceret, &c. 48 Lamina, id est, ferrea
gardenia, genere etrueratus. 49 Luxuriosorum. 50 Postquam omnia consumpserat. 51 Si qui boni
sua prodigè consumunt. 52 Talis ego sum inopi-
Horatius, cum multa boni superent, contentus sum paucis etiam non optimis. 53 Satis horum
villibus cibis fructum explens. 54 Summi quatuor. 55 Idem ego aio. 56 Vos esse vere sapientes. 57 Idem
vivere. 60 In fructuosa villis, agris, palatiis, non in rebus quarum quantitas est incerta.

AD QUINTIUM. Epist. XVI.

Postquam agri sui formam & situm Quintio descripsit; in eoque iucundè se vivere dixit, in eius vitam inquit, monètur ne ex rumore vulgi pendeat, sed vir bonus esse, quàm videri malit. Deinde quis demum viri boni nomine dignus sit, ostendit.

NE perconteris fundus meus optime Quinsi,
Arvo pascat herum an baccæ¹ opulentet oliva
Pomisne, & prætis² an amissa vitibus ulmo:
Scribetur tibi³ forma loquaciter, & situs agri.
⁴ Continui montes, nisi dissociantur opaca
Vallè: sed ut veniens dextrum latus afficiat Sol,
Lavum discedens curru fugiente vapores.
⁵ Temperiem laudes quid si rubicunda⁶ benignè
Corna vepres & prunaferant? si quercus & ilex
⁷ Multa fruge pecus, multa dominum juvet umbra?
⁸ Dicas adductum proprius frondere Tarentum.
⁹ Fons enim rivo dare nomen idoneus us nec
Frigidor¹⁰ Thraciam, nec purior ambiat¹¹ Hebrum.
Infirmo capiti fuit utilis, utilis alvo.
¹² Haec latebra dulces, etiam (si credis amena
Incolumem tibi me præstant¹³ Septembribus horis.
Turecæ vivis si curas esse¹⁴ quod audis:
¹⁵ Fastidamus jam pridem orans te Roma beatum.
Sed vereor,¹⁶ ne cui de te plus quàm¹⁷ tibi credas:
Neve putes¹⁸ altum sapiente bonoque beatum,
Neu si te populus sanum recteque valentem
Dixisset occultam febrem¹⁹ sub tempus edendi
Dissimules,²⁰ donec manibus tremor incidat²¹ unctis.
STULTORUM incurata pulor²² malus ulcera celat.

- 1 Ne forte ingratiss.
- 2 Arvo sasso, id est, legere & frum.
- 3 Me divitem Quins.
- 4 An vini sit situs.
- 5 Ulmus dicitur viti-
bus maritari.
- 6 Forma & situs agri
mei scriberet loquaci-
ter, id est, ampt.
- 7 Ager meus sunt
montes coniecti,
nisi quod separantur
vallè intercedat.
- 8 Ita tamen opaca est
vallè, ut Sol exor-
iens afficiat latus
dextrum vallè, occi-
dens vero javam se-
peliat.
- 9 Coni & agri tem-
periem heris hui-
daveris.
- 10 Copiose.
- 11 Multa glorie, Pto-
Acryolopem.
- 12 Dicere potes a-
grum meum recte
esse amenum, quoniam
est Tarentum.
- 13 Est etiam in agri
meo fons tam suber-
re dignus sit qui ap-
pelleret Huriam.
- 14 Thraciam.
- 15 Hebrum est mag-
nus fluvius in Thra-
cia.

16 Salubritas. 17 Agri mei. 18 Autumnus, quod tempus anni maxime est insalubre. 19 quod audit
de te id est, quod dixeris esse, tempore si talis sis, qualem te fama testatur. 20 Omnia Roma, id est, op-
omnes nos Romani. Metimus te esse beatum. 21 Ne plus credas illi vii multis de felicitate tua pro-
dicanti. 22 quoniam conscientia cum. 23 Altum & implere, id est, insipientem. 24 Quicquid tempore
edendi. 25 Donec febri tremore manuum seipsum prodas. 26 Quid multum. 27 Vitiolum pudor
qui veras faciemus.

Si quis bella ²⁷ tibi terrâ pugnata marique

²⁸ Dicat & his verbis ²⁹ vacuas permulceat aures :

³¹ Tene magis saluum populus velit, an populum tu,

³¹ Servet in ambiguo, qui consulit & tibi & urbi,

Jupiter. ³² Augusti laudes agnoscere possis?

Quum patris ³³ sapiens emendatusque vocari :

³⁴ Responde ne tuo, dic sodes, nomine? ³⁵ nempe

Vir bonus & prudens: dici delector ego a: tu.

³⁶ Qui dedit hoc hodie cras, si volet, auferet: ut si

Detulerit ³⁷ fasces indigno, ³⁸ detrahet idem.

³⁹ Pone meum est: inquit: pono, tristisque recedo.

⁴⁰ Idem si clamat furem neget esse pudicum,

⁴¹ Contendat laqueo collum pressisse paternum :

⁴² Mordeat opprobriis falsis: ⁴³ mutemque colores?

Falsus honor juvat, & mendax infamia terret

Quem? nisi mendosum & ⁴⁴ mendacem? ⁴⁵ vir bonus est

⁴⁶ Qui consulta patrum qui leges juraque servat: (quis?

Quo multa magnaue ⁴⁷ secantur iudice lites :

⁴⁸ Qua responfore & quo causa teste tenentur,

Sed videt hunc omnis domus & vicinia tota

Introrsum turpem, ⁴⁹ speciosum pelle decora.

Nec furtum feci, nec fugi, si mihi dicat

Servus: habes precium, loris non ⁵⁰ ueris, aio.

⁵¹ Non hominem occidi. ⁵² Non pasces in cruce corvos.

⁵³ Sum bonus, & frugi. Renuit, negat atque ⁵⁴ Sabellus.

Cautus enim ⁵⁵ incuit foveam lupus, accipiterque

Suspectos laqueos, & ⁵⁶ oportum mitivus hamum.

Oderunt peccare boni virtutis amore.

⁵⁷ Tu nihil admittes in te, formidine poena :

⁵⁸ Sit spes fallendi, ⁵⁹ miscebis sacra profanis.

37 Bella abs te gesta.

38 Buaret.

39 Aures alienationi patenter.

40 Verba sunt alicujus Augusti assentantis.

41 Utinam Jupiter servec in ambiguo, ut sit semper incertum utrum populus te (O

Auguste) velit magis saluum esse, an tu, te populum.

42 Ad Augustum, non ad te pertinet.

43, quum pateris te sapientem emendat, utque vocari.

44, Ioane respondes, quasi nominatum sub

appellatus?

45 Concedo (inquit Horatius) non omnes sapientes & boni

sibi appellatione delectari.

46 Sed populus inconstans, qui, de

32 Horatium.

38 Idem populus

admitte.

59 Depone honorem, inquit populus.

40 Si idem populus

me furem, impudicum, parricidam esse

crimineat.

41 Si perniciet dicat.

42 Commoveantur his falsis criminati

omnes?

43 Et expulscam & minime vero.

44 Alii legunt medicandum, i. medicamentis egentem, scilicet

præceptis Philoso-

phicis imbuendum.

45 Ex opinione multitudinis.

46 qui. Sciatum consilia servat. Responso est per Ironiam.

47 Finguntur.

48 quo iuriconsulto consilium dante, & quo teste causæ obliuiscuntur.

49 Extrinsecus bonum virtutis simulatione.

50 Non cederis.

51 Servas dicat, Non, &c.

52 Responder Horatius.

53 Servus loquitur.

54 Horatius in agro suo Sabino, existens negat te esse bonum, quod poena metu non virtutis amore abstinentis à maleficio.

55 Devitat foveam. 56 Occultum hamum: non desunt tamen hæc seræ rapaces esse, Sic tu, &c. 57 Tu autem à peccato te abstinerebis. 58 Si speres fore, ut lateat maleficium. 59 Rogorum, & maiorem discrimen coles.

Nam

Nam

60 D

61 P

Qu

62 F

Labr

63 Da

66 N

67 Q

In tr

Non

Qui

69 Pe

Semp

Vend

Serv

Nau

74 A

76 Vi

Refl

Indi

Lcto

Comp

61 Ips

Hoc f

72 Sed

orem, fr

quo velle

77 O Pe

sapiens

vinculis

liberabi

ut citis

num. N

Nam de mille saba modis quum surripis unum,

⁶⁰ Damnum est, non facinus mihi pacto lenius isto.

⁶¹ Vir bonus, omne forum qucum spectat & omne tribunal.

Quandecunque decos vel porco vel bove placat :

⁶² Fane pater clarè clarè quum dixit, Apollo :

Labra movet, metuens audiri pulchra ⁶⁴ Laverna.

⁶⁵ Da mihi fallere, da justum sanctumque videri :

⁶⁶ Noctem peccatis, & fraudibus obijce nubem.

⁶⁷ Qui melior servo, qui liberior sit avarus,

In trivis fixum quum se ⁶⁸ demittit ob assem,

Non video, nam qui cupit, metuit quoque porci :

Qui metuens vivet, liber mihi non erit unquam.

⁶⁹ Perdidit arma ⁷⁰ locum virtutis deseruit, qui

Semper in augenda festinat & obruitur ⁷¹ re.

Vendere quum possis captivum, ⁷² occidere noli :

Servet utiliter, ⁷³ sine pascat durus, aretque.

Naviget, ac mediis hyemet mercator in undis :

⁷⁴ Annona proficit, portit frumenta ⁷⁵ penusque.

⁷⁶ Vir bonus & sapiens audebit dicere, ⁷⁷ Penibcu

Rektor Thebarum quid me perferre patique

Indignum coges? ⁷⁸ Adimam bona, ⁷⁹ Nempe pecus, rem,

Lictos, argentum, tollas licet. ⁸⁰ In manibus &

Compeditibus sevo te sub custode tenebo.

⁸¹ Ipse deus, simulatque volam, me solvat. ⁸² Opinor.

Hoc sentit, Moriar : mors ultima ⁸³ linea rerum est.

⁶⁰ Istò pacto damnum est mihi levius, non facinus admisum. Contra Stoicos qui dicunt omnia peccata esse equalia.

⁶¹ Non verè, sed opinione vulgi.

⁶² Postquam hæc clara voce pronuntiavit, O Jane, &c.

⁶³ Summissa voce loquitur nolens ea audiri ab assistentibus quæ secum precatur sic, O pulchra Laverna &c.

⁶⁴ Dea furum.

⁶⁵ Concede ut mea iniusta facta alios lateant.

⁶⁶ Noctem nubilosam, i. tenebras & ignorantiam offundit peccatis meis ne deprehendantur.

⁶⁷ quia ratione ille vir bonus sit servo melior, &c.

⁶⁸ Ad humum se inclinat ob assem in viis à pueris fixum, quo prætereuntes illudantur.

⁶⁹ quod nulli est ignominiosum.

⁷⁰ Locum non renuit, quod in re militari est flagitiosissimum.

⁷¹ Pecunia.

⁷² Annonam scilicet villorum, frumenta aliunde importando.

⁷³ Hoc penus oris, significat omne esculentum & porulentum quo vescuntur homines.

⁷⁴ Vir revera bonus & sapiens audebit cum Baccho sic alioqui Penibcu.

⁷⁵ O Penibcu rektor Thebarum, quid me pari coges? ⁷⁶ Penibcu est comminatio.

⁷⁷ Reponder sapiens hoc modo, At si sint bona fortunæ quæ mihi adimere minaris, nempe pecus, &c.

⁷⁸ In davis vinculis (inquit Penibcu) te tenebo.

⁷⁹ Pater meus Jupiter (inquit Bacchus) statim ubi voluero me liberabis à vinculis, atque immortalem facies.

⁸⁰ Existimo (inquit Poeta) virum bonum hoc sentire, ut citius moriatur, quam turpiter serviat.

Nam mors finis omnium malorum.

⁸¹ Finis seu extremum. Metaph. ducta vel à Geometria Mathematica.

AD SCÆVAM.

Epist. XVII.

Scævam monet, ne potentiorum amicitias spernat, atque ut in suo vitæ genere Aristippum potius quam Diogenem imitetur. Ad principum amicitias pervenire, & illorum favorem ac liberalitatem emere non cujuscvis esse: & quanta sit arte opus hac in re, docet.

Quamvis Scæva, satis¹ per te tibi consulis, & scis
 Quo tandem pacto deceat² majoribus uti,
 Disce, docendus adhuc qua censeat³ amicus: ⁴ ut si
 Cæcus iter monstrare velit, tamen aspice siquid
 Et nos, ⁵ quod cures proprium fecisse, loquamur.
 Si te grata quies, ⁶ & primam somnus in horam
 Delectet, si te pulvis strepitusque rotarum,
 Si lædit caupona: ⁷ Parentinum ire jubebo.
 Nam neque divitibus contingunt gaudia ⁸ solis:
 Nec vixit malè qui natus moriensque ⁹ fefellit.
 Si prodesse tuis, ¹⁰ pauloque benignius ipsum
 Te tractare voles: ¹¹ accedes sicus ad unctum.
¹² Si pranderet olus patienter, regibus uti
 Nolle Aristippus. ¹³ Si sciret regibus uti
 Fastidiret olus, ¹⁴ qui me notat. Utrius horum
¹⁵ Verba probes & facta, doce: vel junior, audi,
 Cur sit Aristippi potior sententia, namque
¹⁶ Mor lacem Cynicum sic eludebat (ut aiunt)
¹⁷ Scurror ego ipse mihi, ¹⁸ populo tu: rectius hoc &
¹⁹ Splendidius multo est equus ut me portet ²⁰ alat rex
²¹ Officium facio. tu posces ²² vilia: verum es
²³ Danse minor: ²⁴ quamvis fers te nullum egentem.

¹ Quamvis sine alterius consilio tibi sapit.

² Cum majoribus vivere & versari.

³ Ego Horatius, tuus amicus.

⁴ Eriam cæcus, judicet.

⁵ quod ejusmodi sit, ut velis in rem tuam vertere.

⁶ Somnus usque ad solis ortum. id est, si te vita tranquilla deleat.

⁷ Oppidum Hernicorum incelebre.

⁸ Habent enim pauperes suos etiam voluptates.

⁹ qui adeo obsecrare ut ab hominibus ignorarentur.

¹⁰ Paulo liberalius.

¹¹ Tu pauper & sobrius accedes ad civem unguento delibutum. cuius esuriam condimentis est inunctum.

¹² Hoc est dictum Diogenis in Aristippum.

¹³ Est hoc Aristippi responsum ad Diogenem.

¹⁴ Nempe Diogenes. ¹⁵ Utrius dicta laudes. ¹⁶ Diogenem his verbis irridebat. ¹⁷ Ego

(inquit Aristippus) scurram ego & regibus risum moveo, sed mihi, id est, in meam utilitatem.

¹⁸ Tu scurraris ad populi plausum. ¹⁹ Sibi servat. ²⁰ Ut rex alat. ²¹ Officiosum me prebeo. ²² Tu Cynice res viles posces. ²³ Tu pauperior es & interior eo, qui tibi dat. ²⁴ quamvis

gicis.

²¹ Omnis Aristippum decuit color, & status, & res

²⁶ Tentantem majora, ferè præsentibus ²⁷ aquum.

Contra, ²⁸ quem duplici panno patientia velat,

²⁹ Mirabor ³⁰ vitæ via si conversa decebit.

³¹ Alter purpureum non expectabit amictum,
Quidlibet indutus celeberrima per loca vadet,
Personamque feret ³² non inconcinna utramque.

³³ Alter Miletæ textam ³⁴ cane pejor & angue
Vitabit chlamydem: morietur frigore, si non
Rettuleris pannum. ³⁵ refer, & sine vivat ineptus.

³⁶ Res gerere, & captos ostendere civibus hostes,

³⁷ Attingit solum Fovis, & cælestia tentat.

³⁸ Principibus placuisse viris, non ultima laus est.

³⁹ Non cuivis homini contingit adire Corinthum.

⁴⁰ Sedis, qui timuit, ne non succederet: esto

Quid? ⁴¹ qui pervenit, fecitne viriliter? atqui

⁴² Hic est aut nusquam, quod quaerimus. ⁴³ hic onus hor-

ni parvis animis & parvo corpore minus

⁴⁴ Hic subit, & perfert. ⁴⁵ aut virtus nomen inane est

⁴⁶ Aut decus & precium rectè petit experiens vir.

⁴⁷ Coram rege suo de paupertate ⁴⁸ tacentes,

⁴⁹ Plus poscente ferent. ⁵⁰ distat. sumisne pudenter,

An rapas. ⁵¹ atqui rerum caput hoc erat, hic fons.

Indotata mihi soror est paupercula mater,

Et fundus nec vendibilis, ⁵² nec pascere firmus,

⁵³ Qui dicit: clamat, victum dare. ⁵⁴ succinit alter,

Et mihi dividuo ⁵⁵ findetur munere quadra.

Sed tacitus pasci si posset corvus, haberet

²⁵ Omnis vitæ con-
ditio vel vestitus.

²⁶ Quaerentem ma-
jora.

²⁷ Præsentibus con-
tentum.

²⁸ Diogenem Gyni-
cum.

²⁹ Mirum mihi erit.

³⁰ Si novum vitæ
genus eum decebit.

³¹ Aristippus.

³² Non indecorè u-
rerur utroque vestitu

nunc sordidè, nunc
oratoriè.

³³ Diogenes vestem
pretiosam rejecerat

ex optima lana fa-
ctam in Miletæ Al-
insula.

³⁴ Acerime. Pro-
verbialiter dictum.

³⁵ Redde Aristippe
suum Diogeni palli-
um quod in indeco-
ras, purpuream nam

chlamydem ei relin-
quens & permitte
re vivat ineptus ad

omnem fortunæ
habitu.

³⁶ Res magnas &
laudabiles, sive domi,
sive belli, tota oratio

ponitur pro casu no-
minativo.

³⁷ Proxime accedit
ad divinitatem.

³⁸ Ob beneficia in
temp. collata.

³⁹ Videro Chiliad-
Eraimi.

⁴⁰ quiescit, neque
tentare voluit.

⁴¹ qui quod voluit
consecutus est.

⁴² In hoc, id est, lo-

agendo fortiter, id est, de quo quaeritur.

⁴³ Alius ad Principum amicitiam aspirare non audeat.

⁴⁴ Alius, nempe fortis libit.

⁴⁵ Secundum Epicuram.

⁴⁶ Aut honorem & præmium merito petit vit prudens & rerum expertus.

⁴⁷ Coram amico suo poten-
tior.

⁴⁸ Non conquerens.

⁴⁹ Plus accipiens à potentioris amico quam is qui postulat.

⁵⁰ Minus inerecit suam cum pudore sumas, an impudenter petendo extorqueas.

⁵¹ Summa hominis rei
de qua agimus, est, ut cum diutioribus amicis decenter veremur.

⁵² Nec firmus ne pascere propter
frugum proventum incertum.

⁵³ qui sic queritur, videtur clamare, Da e alimenta.

⁵⁴ Alter
clienti succulat.

⁵⁵ Communicetur inter nos quadra, id est, quarta pars panis, munere alio, id est,
quod divisionem admittit.

56 Cum cæcis
evibus.

57 Oppidum in Ca-
labria.

58 Comes in icluere.

59 Oppidum in Cam-
pania.

60 Vita asperitatem.

61 Viatica furtim
oblata.

62 Imitatur astutias
meretricis.

63 Monile muliebne.

64 diminutivum à
miseria.

65 Cruris vinculum.

66 Ereptam sibi con-
quereris.

67 Adhibetur.

68 Erigere in pedes.

69 Impostorem, qui in trivlo sibi crus fractum esse mentiebatur. 69 Enanet, id est, quamvis ille pla-
tus affatim lachrymetur. 70 quamvis per Osirim Ægyptorum deum juret. 71 Non jocos. 72 O
crudelis erigite me claudum. 73 Vicini multo clamore rauci reclamant illi plano. quare peregrinum
nūquam, qui fraudes tuas non nōrit, nam nos fallacias tuas habemus cognitās.

Plus dapis,⁵⁶ & rixa multo minus invidiaque. (num;
57 Brundisium⁵⁸ comes aut 59 Surrentum doctus ama-
Qui queritur⁶⁰ salebras, & acerbum frigus & imbres,
Aut cistam effractam, &⁶¹ subducta viatica plorat:
62 Nota refert meretricis acumina, sæpe⁶³ casellam,
Sæpe⁶⁴ periscelidem raptam sibi⁶⁵ sientis: uti mox
Nulla fides damnis verisque doloribus⁶⁶ adsit.
Nec semel irrisus, triviis⁶⁷ attollere curat
Fractio crure⁶⁸ planum: licet illi plurima⁶⁹ manet
Lachryma: 70 per sanctum juratus dicat Osirim,
Credite: 71 non ludo: crudeles 72 tollite claudum.
73 Quare peregrinum, vicinia rauca reclamat.

AD LOLLIIUM. Epist. XVIII.

Quæ ad amicitiam conservandam facienda sunt, quæ item
vitanda, ac præsertim quo modo quis erga potentiorum
amicum gerere se debeat, Lollium docet. Initium autem
sumit ab iis, qui dum tenere modum non norunt, vel
scurrarum potius quàm amicorum fungi officio videntur,
vel asperitate agrestis (quam libertatem meram & virtu-
tem veram haberi volunt) utantur. Postremò eum ad
querenda illa ex quibus tranquillitatem vitæ consequi
possit, hortatur.

SI bene te novi,¹ metues, liberrime Lolli,
2 Scurrantis speciem præbere, 3 professus amicum.
Ut matropa meretrici dispar erit atque
4 Di color, 5 infido scurræ distabit amicus.
Est huic diversum vitio vitium propè majus,
6 Asperitas agrestis, & 7 incencinna gravisque,

1 Cavebis.

2 Hominis pabuli
causa curpiter a-
dulensis.

3 quum decreveris
esse amicus.

4 Distinctis vultu,
vestitu & gestu.

5 Ne amicus distabit
à scurrâ infideli.

6 Fera quædam duritia. 7 Insuavis.

Quæ

Quæ se commendat⁸ tonsa cute, dentibus atris :

9 *Dum vult libertas mera dici, veraque virtus.*

*VIRTUS est medium vitiorum, & ¹⁰ utrinque red-
ductum.*

11 *Alter in obsequium plus a quo pronus, & imi*

12 *Derisor lecti, sic nutum divitis ¹³ horret.*

14 *Sic iterat voces, & verba ¹⁵ cadentia tollit :*

Ut puerum sævo credas dictata magistro

16 *Reddere, ¹⁷ vel partes mimum tractare secundas.*

18 *Alter rixatur de lana sæpe caprina.*

19 *Propugnat, nugis armatus : Scilicet ²⁰ ut non
sit mihi prima fides, & verè quod placet, ²¹ ut non
Acriser elatrem, ²² pretium ætas altera sordet.*

23 *Ambigitur. quid enim ? ²⁴ Castor sciat an Docilis
plus :*

25 *Brundisium Numici melius via ducat, an Appi.*

26 *Quem damnosa Venus, quem præceps alea ²⁷ nulat,*

Gloria quem ²⁸ supra vires & vestit & ²⁹ ungit :

Quem tenet argenti fitis importuna famésque.

30 *Quem paupertatis pudor & fuga : dives amicus,
sæpe ³¹ decem vitiis instructior, odit & horret.*

Aus si non odit, ³² regit ; ac veluti pia mater,

Plus quàm se sapere, & virtutibus esse ³³ priorem

Vult : & ait ³⁴ propè vera, meæ (contendere no i)

Stultitiam patiuntur ³⁵ opes : tibi parvula res est.

36 *Arcta decet sanum comitem roga : desine mecum*

Certare. ³⁷ Eutrapelus cuicunque noce e volebat,

8 Hirsuto corporis
squalore. Nam qua
contenditur, pilola sunt
& hirsuta. vel tonsa
cute, id est, radendo
amicum usque ad
cutem, sic cum nimis
duriter castigando
idque atris dentibus,
id est, agresti mordaci-
tate.

9 Dum illa asperitas
vult nominari siber-
tas.

10 Ab utroque extre-
mo, id est, excessu, &
defectu remorum.

11 Blaudius Curra-

12 qui se deridet &
eiusdem ordinis homi-
nes in infirma parte
se lecti accumbentes.
Nam Curræ sua
omnis extenuant ag-
que seipsa deridere
solent.

13 Horre se fingit.

14 Sic repetit voces
divici quasi admi-
rans.

15 Verba ex ore divi-
ria inconsiderate ex-
cidentia pro mirandis
quasi de terra tollit.

16 Singularim.

17 Ut credas histrio-
nem secundas partes
Comœdiæ agere cum
voce submissiore,
vultque humiliori,
quam qui agit pri-
mas.

18 Agresti reprehē-
sor.

19 Ut non mihi indubitata
fides habeatur inquit agresti.

20 Si precii loco altera

21 Si precii loco altera

22 Si precii loco altera

23 Si precii loco altera

24 Si precii loco altera

25 Si precii loco altera

26 Si precii loco altera

27 Si precii loco altera

28 Si precii loco altera

29 Si precii loco altera

30 Si precii loco altera

31 Si precii loco altera

32 Si precii loco altera

33 Si precii loco altera

34 Si precii loco altera

35 Si precii loco altera

36 Si precii loco altera

37 Si precii loco altera

Vestimenta

38 Dives sedit for-
 tunatus (sic) iussu ma-
 gnum.
 39 Et meliora spe-
 rabat.
 40 Nummos fenore
 accipit.
 41 Pollicetur.
 42 Efflicetur gladi-
 um regere serum
 inopia.
 43 Gloriam ducet.
 44 Hauritus dat Lal-
 lio preceptis quibus
 in amicis & vita
 communi est opus.
 45 Tunc fidei credi-
 tum.
 46 Et potus & ira-
 rus.
 47 Ille superior
 amicus.
 48 Sic amicis la du-
 rum fructum est dis-
 soluta propter studi-
 orum diversitatem.
 49 Donec Lyra Am-
 phionis Zerho odi-
 osa desit sonare.
 50 Moribus rusticis.
 51 Reribus optimis
 qualis habuerunt in
 unione apri Caly-
 donia. quæ urbs est,
 in Ætolia.
 52 Sic deponit seni-
 lem cum Camæne
 invenit in quo
 videretur videretur
 esse opera & inhu-
 mana.
 53 Venari opus est
 utrumque Romanis.
 54 Fama utile. quis
 inde apparuit signa
 interitus.
 55 Utile vixit, quia
 exercitatio conser-
 vat corporis valuti-
 dinem.
 56 Dignius quam
 dicitur Lalli. 57 quo applausu populi circumstantis. 58 Ludicra certamina perferas in Campo Martio.
 59 in terra maris. 60 Sub Augusto. Od. 15. lib. 4. 61 Signa quæ Crassus amiserat. 62 Adjungit
 procul Romano. 63 Noli te nimis longè retrahere aut abesse, siue iusta exulsiōne. 64 Inepti
 interit. ducta à spectatoribus. 65 Tamen interdum ludis & pugas agis in villa patris tui. 66 Exer-
 citus divi divi natus in interit. 67 Pugna commissa apud Atium promontorium Epit, inter Au-
 gustum & Antonium.

Vestimenta dabat pretiosa : ³⁸ beatus enim jam
 Cum pulchris tunicis sumet nova consilia, ³⁹ & spes :
 Dormiet & lucem : scorto postponet honestum
 Officium : ⁴⁰ nummos alienos poscet : ⁴¹ ad imum
⁴² Traxerit aut olitoris ⁴³ aget mercede caballum.
⁴⁴ Arcanum neque tu scrutaberis ullius unquam :
⁴⁵ Commissumque reges, ⁴⁶ & vino tortus & ira.
 Nec tua laudabis studia, aut aliena reprendes.
 Nec quum venari dolet ⁴⁷ ille, poemata panges.
⁴⁸ Gratia sic fratrum geminorum, Amphionis atque
 Zethi, dissiluit : ⁴⁹ donec suspecta severo
 Conticuit lyra ⁵⁰ frateris cessisse putatur
 Moribus Amphion : tu cede potentis amici
 Lenibus imperiis : quotiesque educet in agros
⁵¹ Et tolis onerata plagis jumenta, canesque,
 Surge, ⁵² & inhumana senium deponere Camæna.
 Cænes ut pariter pulmenta laboribus empta :
⁵³ Romanis solenne viris opus, ⁵⁴ utile fama,
⁵⁵ Vitaque & membris, præsertim quum valeas, &
 Vel cursu superare canem, vel viribus aprum
 Possis. adde, virilia quæ ⁵⁶ speciosius arma
 Non est qui trañet : scis ⁵⁷ quo clamore corona
⁵⁸ Prælia sustineas campestris, denique sævam
 Militiam ⁵⁹ puer & cantabrica bella tulisti,
⁶⁰ Sub duce, qui templis Parthorum ⁶¹ signa refixit,
 Et nunc, si quid abest, Italis ⁶² a' judicat armis.
 Ac ⁶³ ne te retrahas, & inexcusabilis absis :
 Quamvis nil ⁶⁴ extra numerum fecisse modumque
 Curas, ⁶⁵ interdum nazaris rure paterno.
⁶⁶ Partitur lintres exercitus. ⁶⁷ Actia pugna.

Te duce per pueros hostili more ⁶⁸ refertur.

⁶⁹ Adversarius est frater: ⁷⁰ lacus, Adria: donec

⁷¹ Alservitrium velox victoria ⁷² fronde coronet.

Consentire suis studiis ⁷³ qui crediderit te,

Fauter utroque tuum laudabit ⁷⁴ pollice ludum.

⁷⁵ Protinus ut moneam (siquid monitoris eges tu)

Quid de quoque viro & cui dicas, saepe videto.

⁷⁶ Percontatorem fugito; ⁷⁷ nam garrulus idem est:

Nec retineant patula commissa fideliter ⁷⁸ aures;

Et semel emissum volat irrevocabile verbum.

⁷⁹ Non ancilla tuum jecur ulceret ulla, puerve,

⁸⁰ Intra marmoreum venerandi limen amici:

Nec dominus pueri pulchri chara ve puella

⁸¹ Munere te parvo beat, ⁸² aut incommodus angat.

Qualem commendes, etiam atque etiam aspice: ne mox
Incutiant aliena tibi peccata ⁸³ patorem.

Fallimur, ⁸⁴ & quondam non dignum tradimus: ergo

Quem sua culpa premet, ⁸⁵ deceptus omitte tueri:

Ut penitus notum, ⁸⁶ si tentent crimina, serves,

Tuterisque tuo fidentem praestitio: qui

⁸⁷ Dente Theonino quum circumroditur ecquid

Ad te post paulò ventura pericula sentis?

⁸⁸ Nam tua res agitur, paries quum proximus ardet:

Et neglecta solent incendia sumere vires.

Dulcis inexpertis ⁸⁹ cultura potentis amici:

⁹⁰ Experius metuit, tu, dum tua navis in alto est,

⁹¹ Hoc age, ne mutata retrorsum te ferat aura.

⁹² Oderunt hilarem tristes, tristemque jocosum:

⁹³ Sedatum celeres, ⁹⁴ agilem gnavumque remissi:

Potiores bibuli media de nocte Falcrni

⁶⁸ Representatur, ut ejus memoria gratam faceret Augustulo.

⁶⁹ Et in loco adversarii ducit.

⁷⁰ Lacus in fundo patris cui simulat Mare Adriaticum, in quo navis praellum gestum est inter Augustum & Antonium.

⁷¹ Te aut fratrem.

⁷² Lauream.

⁷³ Augustus.

⁷⁴ Ultraque manus id est, summo opere comprobabit.

⁷⁵ Deinceps.

⁷⁶ Percontatorem tuorum secretorum.

⁷⁷ quia secreta eadem libidine prodit, qua audit.

⁷⁸ Aures percontatoris.

⁷⁹ Vide ne ames puerum paellicum divitis.

⁸⁰ In domo magnifica.

⁸¹ Dams tibi quod amas.

⁸² Denegam tibi puerum vel puellam à te amatum.

⁸³ Verecundiam.

⁸⁴ Et aliquando indignum alteri commendamus.

⁸⁵ Tus spe falsas, noli cum rueri quem commendasti, qui admodum defenderes penitus tibi notum.

⁸⁶ Si malevolis falsis eum culpam serves, id est, servare debes.

⁸⁷ Res tua in periculo versatur.

⁸⁸ Res tua in periculo versatur.

⁸⁹ Cultus & observantia.

⁹⁰ qui periculum fecit, metuit.

⁹¹ In hac re studium.

⁹² Nam dicitur, ut aura sunt mutabiles.

⁹³ Morum similitudo necessaria est in amicitia.

⁹⁴ Tardum.

⁹⁵ Momentum ad agendum promptum, & aequum edequat ignari.

comque tutari. ⁸⁷ Invidis detractoribus. Fuit Theon poeta maledicentissimus. ⁸⁸ Res tua in periculo versatur. ⁸⁹ Cultus & observantia. ⁹⁰ qui periculum fecit, metuit. ⁹¹ In hac re studium. ⁹² Nam dicitur, ut aura sunt mutabiles. ⁹³ Morum similitudo necessaria est in amicitia. ⁹⁴ Tardum. ⁹⁵ Momentum ad agendum promptum, & aequum edequat ignari.

Oderunt

Oderunt porrecta negantem pocula : quamvis
Nocturnis jures te formidare ⁹⁵ vapores,

⁹⁶ Deme supercilio nubem : plerumque modestus

⁹⁷ Occupat obscuri speciem, taciturnus ⁹⁸ acerbi,

Inter cuncta ⁹⁹ leges & percunctabere doctos,

Quâ ratione quas traducere ¹ leniter ævum :

Nec te semper ² inops agitet vexetque cupido,

Ne pavor, & ³ rerum mediocriter utilium spes.

⁴ Virtutem doctrina paret, naturane donet :

Quid minuat curas ? ⁵ quid te tibi reddet amicum :

⁶ Quid parè tranquileret : honos, an dulce lucellum,

⁷ An secretum iter, & ⁸ fallentis semita vitæ :

Me quoties ⁹ reficit gelidus ¹⁰ Digentia rivus,

Quem ¹¹ Mandela bibet, rugosus frigore pagus.

Quid sentire putas ? quid credis amice ¹² precari ? (vam

¹³ Sit mihi, quod nunc est, etiam minus : ¹⁴ ut mihi vi-

Quod superest ævi, siquid superesse volunt dī.

¹⁵ Sit bona librorum & provisæ frugis in annum.

Copia : ¹⁶ ne fluitem dubiæ spe pendulus hora.

Hæc satis est orare Fovem, qui donat & aufert :

¹⁷ Det vitam, det opes : ¹⁸ æquum mī animum ipse parabo.

95 Vapores vini.

96 Ausus à vulcu

tristitiam.

97 Obtinet speciem

namini recti.

98 Hominis inhu-

mani.

99 Leges Philoso-

phorum libros.

1 Sine molestia.

2 Cupiditas semper

egens.

3 quales sunt non

necessarii divitiis.

4 Percunctabere do-

ctos, utrum virtus

doctrina constet an

natura.

5 quid faciat te ju-

cundè vivere.

6 quid verè animum

tranquillum reddat.

7 An obscurum vitæ

genus.

8 Vita lætens.

9 Animum relaxat.

10 Digentia rivus est

per agrum Horatii

fluens.

11 Mandela est pa-

gus in cabis, cuius

incola frigore con-

tracti aquam D gen-

tiæ bibunt.

12 Optat.

13 Ut servem, quod nunc habeo.

14 Ut vivam mæo non potentiorum arbitratu.

15 Ut

fit.

16 Ut ne semper incertus sim, pendens à rebus speratis.

17 Ut vitam largiatur & bona exter-

na.

18 Animum æquabilem & præsentibus contentum ipse mihi parabo.

AD

AD ME COENATEM.

Epist. XIX.

Pravum quorundam in imitandis poetarum vitiis potius quam virtutibus studium reprehendit. Imitatores vocans servum pecus, se contra vestigiis aliorum insistere voluisse negat: Deinde rationem reddit: cur ii, qui librorum ejus lectione domi delectarentur, eosque laudarent, foris eos vituperarent.

PRISCO si credis Mæcenas doctæ Cratino:

Nulla placere diu¹ nec vivere carmina possunt,

Quæ scribuntur² aquæ potioribus: ³ ut male sanos

Adscripsit Liber Satyræ Faunisque poetas.

⁴ Vina ferè dulces oluerunt mane Camæna:

⁵ Laudibus arguitur vini vinosus Homerus.

Ennius ipse⁶ pater nunquam nisi potus ad arma

Profiluit dicenda.⁷ forum, putearque Libonis

⁸ Mandabo sicco⁹, ¹⁰ adimam cantare severis,

¹¹ Hoc simul edixit, non cessare poetæ

¹² Nocturno certare mero, ¹³ putare diurno.

Quid? ¹⁴ si quis vultu torvo serus, & ¹⁵ pede nudo,

Exiguaque togæ simulet¹⁶ textore Catonem,

Virtutemne repræsentet morèsque Catonis?

¹⁷ Rupit Hyarbitam Timagenti amula lingua,

Dum¹⁸ stultet urbanus tenditque disertus haberi.

Decipit exemplar vitiis¹⁹ imitabile, quod si

²⁰ Pallerem casu biberent exangue cuminum.

²¹ O imitatores, servum pecus, ²² ut mihi sæpè

²³ Bilem, sæpè jocum vestri movère²⁴ tumultus.

1 Crat. Priscus Porta
priscam comediam
scripsit.

2 Nec annosa fieri.

3 A vinum non bi-
bentibus.

4 quandoquidem
Liber retulit in nu-
merum Satyrarum
& Faunorum vino-
rum poetas parum
sanos, id divino furo-
re correptos, extra
se posuit.

5 Ipse Musa, etiam
maie sobria non
fuerunt.

6 Homerus convin-
citur esse vinosus, eo
quod crebro vinum
laudet.

7 Ennius primus
poeta Latinus.

8 Res forensis &
sedem Prætoris à
Libone in foro col-
locatam.

9 Committam for-
bitis.

10 Adimam cantus,
& carmina homini-
bus qui studia co-
lunt feria.

11 Forere vino di-
scit
12 Forere vino di-
scit
13 Forere vino di-
scit
14 Forere vino di-
scit
15 Forere vino di-
scit
16 Forere vino di-
scit
17 Forere vino di-
scit
18 Forere vino di-
scit
19 Forere vino di-
scit
20 Forere vino di-
scit
21 Forere vino di-
scit
22 Forere vino di-
scit
23 Forere vino di-
scit
24 Forere vino di-
scit

11 Postquam Ennius hoc clarè dixerat. 12 Certatim potare totam noctem. 13 Forere vino di-
urno. 14 Si quis vestem, vulrumque Catonis imitetur, nunquid ille statim virtutibus erit Cato?
15 Cato in publicum sæpe sine calceis prodibat. 16 Cum textore exigua togæ. 17 Hyarbitam lin-
gua Timaginis Rhetoris amula rupit, id est, dirupit eum nimium clamando. 18 Et dum contem-
dit. 19 Bonum exemplar in quo aliqua insunt vicia, stultos imitatur in vitiis, virtutibus omittis.
20 Si (inquit Horatius) præter folium pallerem, mei imitatores biberent cuminum, quod eos red-
deret exangues, id est, pallidos. 21 O potulentos poetas, victiorum potius quam virtutis poetarum
imitatores, ventri servientes, sicut bestie (serviles. 22 quam sæpè. 23 Iracundiam. 24 Vestri
conurbationes.

Libera

25 Ego nullius pē-
sin Latiſſim inin-
guſ ſum, ſed veſtigia
in vacuo poſui, id
eſt, præcedentem
non ſum ſequutus.

26 Primus.
27 Non dubitabit ſe
aliorum doceſt pro-
ſtiteri, Metaph. ducta
ab apibus.

28 Iambos inventos
ab Archiloco qui
ſuit ex Paro inſula.
29 Sequutus metrum
& ſpiritus Arch.

30 Verba ad laque-
um digeneſia. vide
Æp. 6.

31 Ne minore corona
(id eſt, laude) mōdo-
rores, ſ. Mæcenat-
22 Metrum Archi-
chi (quod nos imita-
mur) verſibus Alexi
& Sapphæ tempo-
ramus.

33 Sappho ſuit an-
imo forti & virili.
34 Sed ſententiis &
diſpoſitione diſi-
milis non quæſit
Lycamben.

35 quem verſibus
maledicis dedecorer.
36 Neobulæ Lycam-
bes filiz, quæ ſe
quoque poſt patrem
ſuſcepit.

37 Hunc Archilo-
chum.

38 Non ab alio ore
Latino.

39 Ego imitatus ſum
exiſtens ſcilicet, id
eſt, poëta lyricus.

40 Juvat me proferentem, diſta à nullo ex
Latiniſ ante me.

41 Juvat me proferentem, diſta à nullo ex
Latiniſ ante me.

42 Cur forſ viruperet? 43 Ut ſoleat indocti poëta.
44 Plebs mobilis
& inconfanſis.

45 Juxta & caſtigat, vel qui ulciſor eos mea carmina
viciſſim recitando.

46 Grammaticorum multitudinem preſentare, ut libros
meos ſuis diſcipulis ediſcendos proponant.

47 Unde recitentur à Grammaticis mea carmina.
48 Ex hac cauſa indignatio apud Grammaticos
exoritur.

49 Ordo eſt, ſi dixi puder me recitare ſcripta indigna
ſpiſſis, id eſt, frequentibus theatris.

50 Ex nugis vendicare.
51 Simula-
tione utris.

52 Auribus Auguſti. Jovis noſtri.
53 Conſiſtis ſe ſolum edere dulcia carmina.
54 Tu
judicio bonus poëta. Nam ſuum cuique pulchrum.

55 Ad ea quæ mihi ab illo diſta ſunt vereor ſub-
ſtituere, id eſt, vereor intrudere quæ dixi.
56 Mecum contendentiſ.
57 Ille locus (id eſt, theſaurum)
in quo carmina mea pulchra recitentur mihi diſplicet.
58 Spatium emendandi carmina expoſico. Me-
taph. ducta à ludorum dilacione gladiatoꝝ conſeſſi.

²⁵ Libera per vacuum poſui veſtigia ²⁶ princeps:
Non aliena meo preſſi pede: qui ſibi fidit

²⁷ Dux, regit examen. ²⁸ Parios ego primus Iambos
Oſtendi Latio, numeros animoſque ²⁹ ſequutus
Archilochi, non res & ³⁰ agentia verba Lycamben.

Ac, ne me ſoliſ ideo ³¹ brevioribus ornes,
Quod timui mutare modos & carminis artem:

³² Temperat Archilochi Muſam pede ³³ maſcula Sappho,
Temperat Alcæus: ³⁴ ſed rebus & ordine diſpar.

Nec ſocerum quæret ³⁵ quem verſibus oblinat atris,
Nec ³⁶ ſponſæ laqueum famoſo carmine neſcit.

³⁷ Hunc ego ³⁸ non alio diſtum prius ore, Latinis

³⁹ Vulgavi fidicen. ⁴⁰ juvat immemorata ferentem

⁴¹ Ingenuiſ oculiſque legi, manibuſque teneri.

Scire veliſ mea cur ingratus opuſcula lector
Laudet ametque domi, ⁴² premat extra limen iniquuſ?

⁴³ Non ego ⁴⁴ ventuſa plebiſ ſuffragia venor,
Impenſiſ cænaruſ & trita munere veſtiſ.

Non ego, nobiliuſ ſcriptorum auditor & ⁴⁵ ultor,
⁴⁶ Grammaticaſ ambire tribuſ & ⁴⁷ pulpita dignor;

⁴⁸ Hinc illæ lachrimæ, ⁴⁹ ſpiſſiſ indigna theatris
Scripta pudet recitare, ⁵⁰ & nugis addere ponduſ:

Si dixi, ⁵¹ rideſ, ait: & ⁵² Iovis auribuſ iſta
ſervas, ⁵³ fiduſ enim manare poetica mella

Te ſolum, ⁵⁴ tibi pulcher, ⁵⁵ Ad hac ego naribuſ uſi
Formido: & ⁵⁶ luſtantiſ acuto ne ſecer ungui,

⁵⁷ Diſplicet iſte locus, clamo: & ⁵⁸ diſidia poſco.

40 Juvat me proferentem, diſta à nullo ex Latiniſ ante me. 41 Hominuſ in-
geniuſ oculiſ legi. 42 Cur forſ viruperet? 43 Ut ſoleat indocti poëta. 44 Plebs mobilis

& inconfanſis. 45 Juxta & caſtigat, vel qui ulciſor eos mea carmina viciſſim recitando.

46 Grammaticorum multitudinem preſentare, ut libros meos ſuis diſcipuliſ ediſcendos proponant.

47 Unde recitentur à Grammaticiſ mea carmina. 48 Ex hac cauſa indignatio apud Grammaticoſ
exoritur.

49 Ordo eſt, ſi dixi puder me recitare ſcripta indigna ſpiſſiſ, id eſt, frequentibuſ theatriſ.

50 Ex nugis vendicare. 51 Simula-
tione utriſ.

52 Auribuſ Auguſti. Jovis noſtri. 53 Conſiſtiſ ſe ſolum edere dulcia carmina. 54 Tu
judicio bonus poëta. Nam ſuum cuique pulchrum.

55 Ad ea quæ mihi ab illo diſta ſunt vereor ſub-
ſtituere, id eſt, vereor intrudere quæ dixi. 56 Mecum contendentiſ. 57 Ille locus (id eſt, theſauruſ)
in quo carmina mea pulchra recitentur mihi diſplicet. 58 Spatiuſ emendandi carmina expoſico. Me-
taph. ducta à ludoruſ dilacione gladiatoꝝ conſeſſi.

⁵⁹ Ludus enim genuit trepidum certamen, & iram :
Ira truces inimicitias, & ⁶⁰ funebre bellum.

⁵⁹ Ludus certamen, certamen iram, ira inimicitias, inimicitias bellum saepe genuerunt. Cimax est, seu gradatio. ⁶⁰ Luguere bellum.

AD LIBRUM SUUM.

Epist. XX.

Librum suum compellat in lucem prodire cupientem, à quo eum, propositis quæ impendent periculis, deterrens conatur. De suo genere, vita & moribus, necnon de corporis statura & ætate quædam refert, quæ ab eo narrari vult.

Vertumnum, Janumque liber spectare videris :
Scilicet² ut prostes sociorum pumice mundus.

³ Odisti claves, & grata sigilla pudico :

Paucis ostendi⁴ gemis : & communia laudas,

⁵ Non ita nutritus, fuge quò discedere gestis,

Non erit⁶ emissio redditus tibi. Quid miser egi ?

Quid volui ? dices : ubi quis te laferit, & scis.

⁷ In breve te cogi, ⁸ quum plenus languet amator.

⁹ Quod si non odio peccantis desipit augur,

Charus eris Roma, ¹⁰ donec te deserat ¹¹ ætas.

Contrectatus ubi manibus sordescere vulgi

Cæperis, aut ¹² tineas pascas ¹³ taciturnus inertes,

Aut ¹⁴ fugies Uticam, aut ¹⁵ unctus mitteris ¹⁶ Ilerlam.

Ridebit ¹⁷ moniter non exaulitus : ut ille

Qui ¹⁸ malè parentem in rupes protrusit asellum

Iratum quis enim inuitum servare labores ?

¹⁹ Hoc quoque te manet, ut pueros elementa docentem

manibus involvi. ⁸ quum lector tui videnti aures cupidas, sit languidus & legendo lassus. ⁹ Si ego (qui tibi peccanti ut augur futura prævancio) non desipio odio tui mihi bene momenti non parentis, &c. ¹⁰ Tantisper dum novus eris. ¹¹ Inventa. ¹² Tineas quæ te corroderent. ¹³ quæ non legeris. ¹⁴ Exulabis. Est Utica urbs in Africa. ¹⁵ Fiant ex te literarum insequentia. Solentur vices alim chara suas epistolas operare. ¹⁶ Hispaniæ civitatem. ¹⁷ Ego qui de pietatis, pietatis & tibi non obtemperantem. ¹⁹ Hoc tibi eventum est. ²⁰ Literas.

¹ Vertumnus & Janus dii sunt, qui præsentant rebus venturam. ² ut prostes sociorum pumice mundus, ante quorundam certamina vel statuas, certant loca in quibus cum cæteris rebus libenter etiam venales etiam librorum calumniam affici.

² Ut palmam te verum offeras librorum pumice expolitum.

³ Non vis domi contrieri & sub sigillis esse, quod pudicis gravis est continuus.

⁴ Lamentaris.

⁵ Non in eum finem à me conscripseris, ut egredi periculum, quam tuto molis apud me manere.

⁶ Postquam fueris eruditus.

⁷ Complicasti, &c. legendo lassus. ⁸ Si ego (qui tibi peccanti ut augur futura prævancio) non desipio odio tui mihi bene momenti non parentis, &c. ¹⁰ Tantisper dum novus eris. ¹¹ Inventa. ¹² Tineas quæ te corroderent. ¹³ quæ non legeris. ¹⁴ Exulabis. Est Utica urbs in Africa. ¹⁵ Fiant ex te literarum insequentia. Solentur vices alim chara suas epistolas operare. ¹⁶ Hispaniæ civitatem. ¹⁷ Ego qui de pietatis, pietatis & tibi non obtemperantem. ¹⁹ Hoc tibi eventum est. ²⁰ Literas.

Occupet

Occupet extremis in vicis balba senectus.

21 Hora diei tertia
aut quarta, quo tem-
pore ludimagistri di-
ctata pueris praebe-
re consueverunt.

22 Audisores.

23 In prava heredi-
tate, vel angusta re
familiari.

24 Humilitatem ge-
neris mei illustrasse.

Allegoria ducta ab

avium pullis.

25 Natalibus.

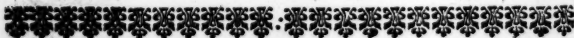
26 Romae primati-
bus Augusto, Mece-
nasii, Pollioni, &c.

27 Canum ante tempus. 28 Sole gauderem. 29 Iracundum, ira tamen ut sim facile placandus. 30 Aeta-
tem meam. 31 Annos quatuor & quadraginta. 32 Eo anno, quo Lollius Consul sortitus est Lepidum
collegam suum in Consulari.

*21 Quum tibi sol tepidus plures a'moverit 22 aures,
Me libertino natum patre, & 23 in tenui re.
24 Majores pennas nido extendisse loqueris :
Ut quantum 25 generi demas, virtutibus addas :
Me 26 primis urbis belli placuisse domique :
Corporis exigui. 27 praecanum, 28 solibus aptum :
29 Irasci celerem, tamen ut placabilis essem.
Fortè meum si quis te percontabitur ævum,
Me quater undenos sciat implevisse 31 Decembres,
Collegam Lepidum quo duxit Lollius 32 anno.*

Q. HO.

Q.

Quer

ta

qu

in

mon

fat

sc

se

stu

no

qu

int

ric

mi

qu

stu

&

C

4 Le

si l

Rom

8 P

9 D

10 C

11 P

Spe

Na

8 Po

fini

14 k

Q. HORATII FLACCI

EPISTOLARUM

LIBER II.

AD AUGUSTUM. Epist. i.

Queritur de pravo Romanorum suæ ætatis iudicio, poemata è vetustate æstimantium, & nova, non ob aliud quàm quòd nova essent, fastidientium: quum tamen multa sint in veteribus poetis reprehensione digna. Poeticæ studium non multis antè sæculis Romæ colli cœptum esse dicit, & fatetur quidem non minus indoctos quàm doctos poemata scribere: sed aliqua commoda hunc illorum errorem consequi, atque adeo, qualescunque sint, illo suo poeticæ studio ipsi reipub. utiles esse ostendit. Poësin intio rudem, non nisi serò ex Græcorum lectione expoliri cœpisse, ait, quum Græcia capta cæteras etiàm artes agresti Latio intulit. Vulgi de Comœdia, tanquam opere minimè laborioso, iudicium reprehendit: & quæ à scribendis fabulis multos deterreant, exponit. Postremo de poetis illis agit, qui non spectatōribus scribunt, sed lectoribus: & Augustum ad calcarillis addendum hortatur, ejus de Virgilio & Vario iudicium laudans.

Quum tot sustineas & tanta negotia¹ solus:
 Res Italas armis tuteris,² moribus ornes:
⁴ Legibus emendes: ⁵ in publica commoda peccem,
 Si longo sermone⁶ morer tua tempora, Cæsar.
 Romulus & ⁷ Liber pater, & cum Castore Pollux,
⁸ Post ingentia facta deorum in templa recepti;
⁹ Dum terras hominumque colunt genus, aspera bella
¹⁰ Componunt, ¹¹ agros assignant, oppida condunt:
¹² Ploravere suis ¹³ non respondere favorem
 Speratum meritis, diram ¹⁴ qui contudit hydram,
 Notæque fatali portenta labore subegit,

1 Optimus princeps
 (eius subsequitur
 elegas de crispio)
 solus sustinet nego-
 tia, sed non solum
 consultat.

2 Imperium & dig-
 nitatem Romanam.
 3 Recta disciplina,
 quæ bonos mores
 inducit.

4 Metu poenæ, quæ
 ex legibus inferuntur.
 5 In reipubl. utilita-
 tem delinquantem.

6 Si tardem.

7 Bacchus, qui ani-
 mum curis liberat.

8 Post res fortissimè gestas (id est, post finem viri) in cælos recepti. 9 Dum vivant. 10 Dum bello
 finiunt. 11 Dum suum cuique assignant. 12 questi sunt. 13 Favorem non esse meritis suis patens
 14 Hercules.

15 Cognovit.

16 Ipsa morte.

17 Ille homines sua

virtute accendit ad

invidiam, qui artifi-

ces se inferiores sua

excellencia quodam-

modo opprimit.

18 Mortuum idem

amabitur.

19 Tibi vero venturi.

20 Tempestivos de-

orum honores, ante

tuam mortem.

21 Ponimus aras, ad

quas per nomen tuum

juraturi sumus.

22 Nullum talem,

qualis es tu.

23 Justus est in hoc

una re iudicator.

24 Te Græcis præ-

ponendo,

25 De cæteris rebus

non rectè iudicat:

nam veteres poetas

ob solam veritatem

novis anteponit.

26 Nisi à terris ab-

strata, id est poetas

mortuos.

27 quæ pœtæ-

runt.

28 Aspernatur.

29 Ira favens veterum

scriptis, ut distinet

Albano, &c.

30 Legis 12. tabu-

larum.

31 quas decem viri

confirmarunt.

32 Fœdera regum

Romanorum cum

Gabiiis aut severis

Sabinis idæ, & ex

æquo composita.

33 Ius pontificale

de sacrificiis.

34 Antiqua varum

prædicta.

35 A Musarum ore fluxisse.

36 Ordo est, Si qua scripta Græcorum sunt antiquissima

sunt etiam optima, idcirco Romani scriptores, quo antiquiores erunt, eo meliores habebuntur: certe

nilil rectius, nisi ut denegemus ea quæ sunt naturalia, sc. quod olea non habet intra se lapillum, neque

nux extra se corticem.

37 Cur multa loquamur.

38 Nos Romani venimus ad summum fortune

id est, perfecti sumus poetas.

39 Cithara canimus.

40 Doctius Græcis palestritis, qui ungi solebant.

41 Temporis procellos.

42 quor anni authoritatem acquirant carminibus.

43 qui mortuus est.

44 Inter contemptos.

45 Responso est, Pone finem annorum, & nulla erit contentio.

46 Est verus

atque laudabilis poeta (tu dicis) qui, &c.

35 Comperit invidiam 16 supremo fine domari:

17 Urit enim fulgore suo, qui prægravat artes

Infra se positas: 18 extinctus amabitur idem.

19 Præsentem tibi 20 maturos largimur honores,

21 Jurandasque tuum per nomen ponimus aras,

22 Nil ortitur aliud, nil ortum tale fatentes.

Sed mus hic populus, sapiens & 23 iustus in uno

Te nostris ductibus, 24 te Græcis antecendo,

25 Cætera nequaquam simili ratione modoque

Æstimat: & 26 nisi quæ terris semota 27 suisque

Temporibus defuncta videt, 28 fastidit & odit.

29 Sic fautor veterum, ut 30 tabulas peccare vetantes,

31 Quas bis quinque viri sanxerunt, 32 fœdera regum

Vel Gabiis vel cum rigidis æquata Sabinis,

33 Pontificum libros, 34 annosa volumina vatum,

Distinet Albano 35 Musas in morte loquutas.

36 Si, quia Græcorum sunt antiquissima quæque

Scripta, vel optima Romani pensantur eadem

Scriptores trutina: non est 37 quod multa loquamur,

Nil intra est oleam, nil extra est in nuce duri.

38 Venimus ad summum fortune: pingimus atque

39 Psallimus, & lufamur Achivis doctius 40 unctis.

Si meliora 41 dies, ut vina, poemata reddit,

Scire velim, 42 pretium charis quotus arroget annus.

Scriptor abhinc annos centum 43 qui decidit, inter

Perfectos veteresque referri debet? an inter

44 Viles atque novos? 45 excludat iurgia finis.

46 Est vetus atque probus, centum qui perficit annos.

Quid? 47 qui deperit minor uno mense, vel anno,

Inter quos referendus erit? veterēsne poetas?

⁴⁸ *An quos & prasens & postera respiciat aetas?*

⁴⁹ *Iste quidem veteres inter ponatur honeste,*

Qui vel mense brevi vel toto est junior anno.

⁵⁰ *Uter permissio, caudaque pilos ut equina*

Paulatim vello, & demo unum, demo etiam unum:

Dum cadat ⁵¹ elusus ratione rucnīs acervi,

Qui redit ⁵² ad fastos, & ⁵³ virtutem aestimat annis,

⁵⁴ Miraturque nihil nisi quod Libitina sacrauit.

Ennius & sapiens & fortis, & alter ⁵⁵ Homerus,

Ut ⁵⁶ critici dicunt, leviter curare videtur

⁵⁷ Quid promissa cadant & somnia Pythagorea.

⁵⁸ Navius in manibus non est, & mentibus haret

⁵⁹ Penē recens adeo sanctum est vetus omne poema.

Ambigitur quoties, ⁶⁰ uter utro sit prior ausert

⁶¹ Pacuvius docti famam senis, Aelius, ⁶² alti.

Dicitur Afrani ⁶³ toga convenisse Menandro:

Plautus ad exemplar sicuti ⁶⁴ properare Epicharmi:

⁶⁵ Vincere Cæcilius gravitate, Terentius arte.

⁶⁶ Hos ediscit & hos arctō st. p. a. t. teatro

Spētat Roma potens: habet hos numeratque poetas

Ad nostrum tempus, ⁶⁷ Livii scriptoris ab ævo.

Inter ium vulgus ⁶⁸ rectum videt, ⁶⁹ est ubi peccat.

Si veteres ita miratur laudatque poetas,

Ut nihil anteferat, nihil illis comparet: errat.

Si quadam ⁷⁰ nimis antiquē, si plerūque luxē

Dicere credit eos, ⁷¹ ignavē multa, fatetur:

Et sapit & ⁷² mecum facit, & Fovee iudicat ⁷³ æquo.

⁷⁴ Non equidem insēctor, delendaque carmina Livii

Esse reor, memini quæ plaguesum mihi parvo

⁷⁵ Orbiliū dictare: sed ⁷⁶ emendata videri,

⁴⁸ An inter novēs, Rec.

⁴⁹ Responso ad secundam quaestio- nem.

⁵⁰ Uter eo (inquit Horatius) quod mihi permittis.

⁵¹ Deceptus acervati argumentatione, id est, sorite.

⁵² Ad libros anna- leis, in quibus Con- sulum nomina per- scribetantur, quo- rum appellatione anni notabantur.

⁵³ Virtutem carmi- nis.

⁵⁴ Nihil laudat nisi quod mortuum est, id est, mortuos poe- tas. De Libitina, vide Od. 10. lib. 5.

⁵⁵ Ennius animam Homeri in se immi- grasse dicebat.

⁵⁶ Grammatici scrip- torum censes.

⁵⁷ Ita negligenter scripsit, ut videatur parvi facere, quid de se promiserit vel somniarit.

⁵⁸ Navius, p. Æta, Campanus, Ennius se- nior, non manibus tectur.

⁵⁹ quasi recens sit.

⁶⁰ Uter utri præter- a.

⁶¹ Pacuvius octoge- narius existimatur ab omnibus doctis.

⁶² Elati poe- a.

⁶³ Togata Com- media Afrani Mē- nandro similis.

⁶⁴ Dicitur appropin- quare laudi Epichar- mi Poetæ Siciliensis.

⁶⁵ Dicitur alios Cor- micos vincere.

⁶⁶ Hoc Roma ediscit in scholis. ⁶⁷ Ab ævo Livii Andronici poe- a antiquissimi- c8 Re- te indicat. ⁶⁹ Alicubi pec- at. ⁷⁰ Obsolescē. ⁷¹ Si lateret eodem: multa offēduntur dicere. ⁷² Mecum sentit & vere iudicat. ⁷³ Fovee app- bante. ⁷⁴ Non velut invidus detrabo. ⁷⁵ Orbi- lium magistrum meum, plagas suis discipulis infligere gaudentem. ⁷⁶ Non delenda.

77 Perfectis & summo artificio elaboratis.

78 Inter quæ carmina.

79 Elegantior.

80 Producit, ostentat.

81 Laudat quasi venderet.

82 Indignè fero.

83 Austice, crassa Minerva.

84 Sine lepore.

85 Et indignor non veniam errorum suorum in antiquis daret, sed, &c.

86 Si dubitarem, utrum rectè & merito fabula Alce poëtæ antiqui, recitaretur in scena croco & floribus conspersa.

87 Æsopus tragicularum actor.

88 Recitavit in scena.

89 Exaltimant.

90 Concedere nobis, quos se inferiores esse putant.

91 Adolescentes vel pueri.

92 In senectute, ea esse abijcienda pueri facerent.

93 quod Sallii Martii sacerdotes à Numæ Pompilio instituti saliendo camelant.

94 quod nescit, æque ac ego.

95 Martius.

96 Scripta novorum poëtarum.

97 Nobis invidus.

98 quod dum singuli viri legunt, assiduo usu ceteretur.

99 Levibus artibus operam dare. 1 Fortuna secunda. 2 Studiis gymniciis. 3 Artes fices. 4 Attentissimè fixit vultum, & cogitationem in picturæ artificio. 5 Tibia canentibus, id est, Comædiis. 6 Veluti (inquit) si puella infans sub nutrice luderet. 7 Celeriter satiata. 8 Aut displicet. 9 Nam iucundum nihil est, nisi quod reficit varietas.

Pulchrâque, & 77 exactissimum distantia, miror

78 Inter quæ verbum emicuit si fortè decorum, &

Si versus pau. d 79 concinnior unus & alter,

Injustè totum 80 ducit 81 venditque poema:

82 Indignor quicquam reprehendi. non quia 83 crassè Compositum 84 illepi ève putetur, sed quia nuper.

85 Nec veniam antiquis. sed honorem & præmia posci.

86 Rectè necn crocum flo esque perambulet Alce

Fabula si dubitem, clament periisse pudorem

Cuncti penè patres: ea quum repreh. n lere coner

Quæ gravis 87 Æsopus quæ doctus Rusticus 88 egit:

Vel quia nil rectum, nisi quod placuit sibi, 89 ducunt:

Vel quia turpe putant 90 parere minoribus, & quæ

91 Imberbes didicere, 92 senes perdenda faceri.

93 Jam Saliare Numæ carmen qui laudat. & illud

94 Quod mecum ignorat, solus vult scire videri:

Ingeniis non ille favet plauditque 95 sepultis,

96 Nostra sed impugnat, nos nostraque 97 lividus odit.

Quò si tam Gracis novitas inuisa fuisset

Quam nobis, quid nunc esset vetus? aut quid haberet,

Quod legeret 98 terretque viritim publicis usus?

Ut primum positis 99 nugari Gracia bellis

Cæpit; & in vitium fortuna labier¹ aqua,

Nunc athletarum² studiis, nunc arsit equorum:

Marmoris aut eboris³ fabros aut aris amavit.

4 Suspexit picta vultum mentemque tabella.

5 Nunc tibicinibus, nunc est gausa tragediis

6 Sub nutrice puella velut, si luderet infans:

Quod cupidè petiit, maturè plena reliquit.

Quid placet⁸ aut odio est, ⁹ quod non mutabile credas?

¹⁰ Hoc paces habuere bona, ¹¹ ventique secundi.
 Romæ dulce diu fuit & ¹² solenne ¹³ reclusa
 Mane domo vigilare, clienti ¹⁴ promere jura :
¹⁵ Cautus nominibus certis ¹⁶ expendere nummos,
¹⁷ Majores audire, minori dicere, per quæ
¹⁸ Crescere res posset, minuit ¹⁹ damnosa libido.
²⁰ Mutavit mentem populus levis, ²¹ & calet uno
 Scribendi studio : pueri patresque severi
²² Fronde comas victi cœnant, & carmina distant.
 Ipse ego, qui nullo me affirmo scribere versus,
 Invenior ²³ Parthis mendacior : & prius orto
²⁴ Sole, vigil calamum & chartas & scrinia posco.
²⁵ Navem agere ignarus navis timer : ²⁶ abrotanum agro
 Non audet ²⁷ nisi qui didicit, dare : quod medicorum est
 Promittunt medici : tractant ²⁸ fabrilis fabri :
²⁹ Scribimus indecti doctique poemata passim.
³⁰ Hic error tamen & levis hæc insania quantas
³¹ Virtutes habeat, ³² sic collige, Vatis avarus
³³ Non temere est animus, versus amat, hoc studet unum
 Detrimenda, fugas servum, incendia ³⁴ ridet :
 Non fraudem socio puerove ³⁵ incoquit ullam
 Pupillo : ³⁶ vivit siliquis & pane secundo :
 Militia quanquam piger & ³⁷ malus, utilis urbi :
³⁸ Si das hoc, ³⁹ parvis quoque rebus magna juvare.
 Os tenerum pueri balbumque Poeta ⁴⁰ figurat :
⁴¹ Torquet ab obscænis jam nunc sermonibus aurem,
 Mox etiam pectus ⁴² præceptis format amicis,
⁴³ Asperitatis & invidiæ corr. flor & ire.
⁴⁴ Rectè facta refert : ⁴⁵ orientia tempora ⁴⁶ metis
 Instruit exemplis : in opem solatur & ægrum.

¹⁰ Ex pace igitur & rebus secundis nata est hæc in Græcia artium varietas.
¹¹ Utaturum.
¹² Aperta.
¹³ Respondere jus.
¹⁴ Nummos per Syngraphum viris bonis & fidis creditos.
¹⁵ Exponere, locare.
¹⁶ Majorum consilia sequi, & minori consilium dare.
¹⁷ Augeri postea res familiaris.
¹⁸ Execrabilis avaritia, qua nihil in rebus publicis damnosius.
¹⁹ Mutavit priorem illam vitam consuetudinem.
²⁰ Et flagrat poetice studio.
²¹ Hedera vitas comas habentes, per Synech.
²² Tum Parthi pugnant maxime, quum fugam simularent maxime, vide Od. 19. lib. 1.
²³ Antè solem ortum.
²⁴ Navim gubernare.
²⁵ Herbam valde amarum.
²⁶ Nisi qui didicert artem medicandi.
²⁷ Fabrilis opera.
²⁸ Alias artes nemo exerceat, nisi qui eas habet cognitas. As nos scribimus, &c.
²⁹ Hoc immoderatum scribendorum versuum studium.
³⁰ quas utilitates.

tes. ³¹ Sic ratiocinare. ³² Non cito. ³³ Incendia parvi facit. ³⁴ Mahinarum. ³⁵ Vivit parca, legumina edendo & panem secundarium. Anglice, household bread. ³⁶ Imbellis & medicus. ³⁷ Si concedis hoc. ³⁸ A poetica vel Grammatica professione tempus adjuvari. ³⁹ Poeta conformatur vocem & pronuntiationem pueri. ⁴⁰ Detorquet. ⁴¹ Documentis utilibus, honestis & jucundis. ⁴² Savitiz. ⁴³ Rectè facta majorum commemorat. ⁴⁴ Homines qui hodie vivunt, & qui post nascentur. ⁴⁵ Exemplis præteritis.

46 Tanyper.
47 Unde disces:
omnis oculis,
cum a me innotis
ludis sacularibus
virgines & puera
diis immortalibus
canebant.
48 Postquam.
49 Chorus puero-
rum & virginum.
50 Sensit auxilian-
tes & faventes deos.
51 Plevias.
52 Blandè supplicans.
53 Annum frugibus
abundantem.
54 Ne nocent.
55 Agricola robusti
& paucis concordi-
56 Post messim.
57 Corpus relevan-
tes.
58 Spes finis ipsius
laboris.
59 Sic, quæ Telluri
immolabatur prop-
ter eius fecundita-
tem.
60 Pastorem deam
lacte placabant.
61 Genium natum
deum, qui facti ho-
mines ultra brevitatis
est memores.
62 Per hunc morem
& consuetudinem
veterum agricola-
rum, Fescennius ver-
sus, in quibus jo-
ciosa convicia cum
magna licentia ex-
primebantur, habebant
locum in quocumque
liber. Ab oppido
Fescennino nomen
sumptum.
63 Anniversariis li-
beris. 64 Iocata est facere sine verborum contumelia. 65 In apertam maledicentiam. 66 Probos
viros publice & nominatim carpenus. 67 qui convitiis lacerabantur, ægre tulerunt illam maledicendi
licentiam. 68 si quos maledicentia non attingeret, communi periculo prospicerent. 69 De condi-
tione communi. 70 Et poëta constituta est. 71 Maledico carmine. 72 Mutaverunt rationem
scribendi motu sustulit. 73 Non ad maledicendum. 74 Græcia à Romanis bello subacta cepit vi-
cisti (id est, deest) suis artibus ipsos victores Romanos, nondum humanioribus literis expo-
siti. 75 Ita in incultis. 76 hoc modo, paulatim evanuit numerus ille poëtarum impositus, qui Sa-
turno regnante floruerat. 77 Barbaram orationem, quæ tanquam virus aures doctas enecat.
78 Nitor & elegantia Græcarum aurius expulerunt, &c. 79 Ad bellum usque Punicum, ferè
certum.

Cistis cum pueris ⁴⁶ ignara puella mariti
Disceret unde ⁴⁷ preces, ⁴⁸ vatem ni Musa dedisset?
Pascit opem ⁴⁹ chorus, & ⁵⁰ præsentia numina sentit:
⁵¹ Cælestes implorat aquas docta prece ⁵² blandus.
Avertit morbos, metuenda pericula pellit:
Imp. trat & pacem, & ⁵³ locupletem frugibus annum.
Carminè dii superi placentur, Carminè ⁵⁴ manes.
Agricola præsci, ⁵⁵ fortes parvòque beati,
⁵⁶ Condita post frumenta, ⁵⁷ levantes tempore festo
Corpus, & ipsum animum ⁵⁸ spe finis dura ferentem
Cum sociis operam, & pueris, & conjuge fida,
Tellurem ⁵⁹ porco ⁶⁰ Sylvanum lacte piabant,
Floribus & vino ⁶¹ Genium memorem brevis avi.
⁶² Fescennina per hunc inventa licentia morem
Versibus alternis opprobria rustica fudit.
⁶³ Libertasque recurrentes accepta per annos
⁶⁴ Lufit amabiliter: donec jam sævus apertam
⁶⁵ In rabiem verti cæpit jocus, & per honestas
⁶⁶ Ire domos impune minax. ⁶⁷ dolucre cruento
Dente laceffiti: fuit ⁶⁸ intus quoque cura
Conditio ⁶⁹ super communi. qui netiam lex
⁷⁰ Pænsque lata, ⁷¹ malo quæ nolet carmine quenquam
Describi, ⁷² vertere modum, formidine sustis.
⁷³ Ad bene dicendum delictandumque redacti.
⁷⁴ Græcia capta ferum victorem cepit & artes
Intulit ⁷⁵ agresti Latio. ⁷⁶ sic horridus ille
Defluxit numerus Saturnius: ⁷⁷ & grave virus
⁷⁸ Manditiæ pepulere. ⁷⁹ sed in longum tamen ævum

Manserunt, hodieque manent vestigia⁸⁰ ruris.

⁸¹ *Seruus enim Græcis admovit⁸¹ acumina chartis :*

Et post Punica bella⁸² quietus, quævere cepit

⁸⁴ *Quid Sophocles & Theſpis & Æschylus utile ferrent.*

Tentavit quoque rem⁸³ si dignè vertere posset :

Et placuit sibi, natura⁸⁶ sublimis & acer.

Nam⁸⁷ sperat tragicum satis, ⁸⁸ & feliciter audet :

⁸⁹ *Sed turpem putat in scriptis mesuitque lituram.*

⁹⁰ *Creditur, ex medio quia res arcessit, habere*

Pleuris minimum, sed habet comædia tanto

Plus oneris, quanto veniæ minus. aspice, Plautus

⁹² *Quo pacto partes tutetur amanti⁹³ ophebi :*

Ut patris⁹⁴ arrenti, lenoni ut infidiosi :

⁹⁵ *Quantum sit Dorſenus edacibus in parasitis :*

⁹⁶ *Quam non adstricto percurrat pulpita⁹⁷ socco.*

⁹⁸ *Gestit enim nummum in loculos dimittere, ⁹⁹ post hoc*

securus cadat, an recto stet fabula² talo.

³ *Quem tulit⁴ ad scenam ventoso gloria⁵ curru,*

Exanimat lentus spectator, ⁷ sedulus instat.

Sic leve, sic parvum est, animum quod laudis⁸ avarum

⁹ *Subruit aut reficit. ¹⁰ valeat res ludicra, si me,*

¹¹ *Palma negata¹² macrum, donata reducit¹³ opimum.*

Sæpe etiam audacem fugat hoc¹⁴ terretque poem,

Quod numero pluris, virtute & honore¹⁵ minores,

Indocti stolidique, & ¹⁶ depugnare parati,

¹⁷ *Si discordet equus, ¹⁸ media inter carmina pascunt*

Aut ursum aut puziles : his nam plebecula gaudet.

⁸⁰ Rusticitatis in Romanis Poetis.

⁸¹ Romanus serò studium contrulit ad scripta Græcorum.

⁸² Ingenii sui vim.

⁸³ Pace portena.

⁸⁴ Græci poem Tragici.

⁸⁵ An apte transferre posset Græca in Latinum sermonem.

⁸⁶ Magno animo prædixit.

⁸⁷ Spiritus habet tragicos.

⁸⁸ quod incipit, pericula.

⁸⁹ Sed erubescit sua scripta emendare.

⁹⁰ Comædia creditur non esse laboriosa, quia arcessit i-

sumit materiam e medio, i. ex vita communi.

⁹¹ Minimum laboris.

⁹² quam accuratè.

⁹³ Juvenis amaro- ris.

⁹⁴ Parris avari.

⁹⁵ quantum studium Dorienus (Poeta comicus) in describendis paratis pos-

uerit.

⁹⁶ quam inturbus & negligens in aliis personis exhibenda.

⁹⁷ quam laxo socco tabulam peragat.

Socæ convenit Comædiæ, ut Tragædiæ cothurnus.

⁹⁸ Gaudet ludium facere.

⁹⁹ ac iterum ex-

hibenda placeat & probetur.

² Pede. ³ Poeta laudis studio adductus quem gloria tulit, &c.

⁴ Ad scribendas fabulas. ⁵ In carru vano.

⁶ Contristat spectator languidus, somno animum despondens.

⁷ quem spectator diligens gaudio inquit, id est, superbi facie.

⁸ Laudis cupidum. ⁹ Subvertit auerigit.

¹⁰ Pereat res comica, & nihil mihi cum ea sit.

¹¹ Victoria. ¹² Tristitiam. ¹³ Ludium.

¹⁴ A scribendi studio detererit. ¹⁵ Nampe plebs.

¹⁶ Armis certare. ¹⁷ Si equites aliud quam plebei velint.

¹⁸ In mediis fabulis.

19 Non solum vul-
 gus, verum etiam,
 &c.
 20 Ad incertas &
 varias res oculis
 perceptas.
 21 Aulæ integre-
 bantur Theatra ad
 arcendum solem.
 22 Complicantur.
 23 Dum fuga hostium
 simulatur.
 24 Mox in triumpho
 educunt reges olim
 fortunati & poten-
 tes.
 25 Manibus à tergo
 revincis.
 26 Vehicula Gallica.
 27 Matronarum.
 28 Vehicula simula-
 rum captivarum, quæ
 omnia ad spectacu-
 lum adducebantur in
 Theatrum.
 29 Imagines ebur-
 neæ.
 30 Simulacrum
 urbis Corinthi, quam
 L. Mummius cepit
 ac demolitus est.
 31 Philosophus Ab-
 derites, qui omnium
 hominum studia tan-
 quam vana ridebat.
 32 Sive camelopar-
 dalis, ex camelo &
 panthera concretus,
 &c.
 33 Flora quam hi-
 strilo.
 34 Poetas.
 35 Stolidæ multi-
 dini.
 36 quis histrio tam
 vocalis populi cla-
 morem superare
 possit, propter re-
 flexam Echo? 37 Moxem Apuliz. 38 Mare Tyrrhenum. 39 Habitus actoris artificiosus & ex-
 oticus. 40 quibus actor indutus, sen potius commaculatus, &c. 41 Plausus à populo datur propter
 elegantem actoris vestitum, non propter orationem ejus qui nihil adhuc dixerat. 42 quid placeat
 spectatoribus? 43 Vestis violacei coloris. 44 Colore. Tarenti autem optima purpura tincta fuit.
 45 Comœdias scribere. 46 Parte laudare. 47 Videretur rem distictam aggredi, ut funambulus.
 48 qui assium meum sine causa perturbat. 49 Ad iram impeller. 50 Delectat. 51 Præstigator qui
 arte magica potentia facit. 52 Usque adeo apte res gestas describit, ut qui audiunt, interese vide-
 antur in iis locis ubi gesta sunt. 53 Variis egregiis. 54 quam audiri & spectari.

19 Verum equitis quoque jam migravit ab aure voluptas
 Omnis 20 ad incertos oculos & gaudia vana.
 Quatuor aut plures 21 aulæ 22 premuntur in horas,
 23 Dum fugiunt equitum turma, peditumque castrua.
 24 Mox trahitur manibus regum fortuna 25 retortis,
 26 Effeda festinant, 27 pilenta, 28 pestorrita, naves:
 Captivum portatur 29 ebur, 30 captiva Corinthus.
 Si foret in terris, rideret 31 Democritus, 32 seu
 Diversum confusa genus panthera camelo,
 Sive elephas albus vulgi converteret ora:
 Spectaret populum ludis attentius ipsis,
 Ut sibi præbentem 33 mimo spectacula plura.
 34 Scriptores autem narrare putaret 35 asello
 Fabellam, sordo. nam 36 quæ pervincere voces
 Evaluere sonum, referunt quem nostra theatra?
 37 Garganum mugire putes nemos, aut 38 mare Tuscum,
 Tanto cum strepitu ludi spectantur, 39 & artes
 Divitiæque peregrinæ quibus 40 oblitus actor.
 Quum stetit in scena, 41 concurrat dextera lava.
 Dixit adhuc aliquid? Nil sanè. 42 Quid placet ergo?
 43 Lina Tarentino violas imitata 44 veneno.
 Ac nè foris putes me 45 quæ facere ipse recusem,
 Quum rectè tractent alii, laudare 46 malignè:
 Ille 47 per extentum funem mihi posse videtur
 Ire poëta, 48 meum qui pectus inaniter angit,
 49 Irritat, 50 mulcet, falsis terroribus implet,
 Ut 51 magus: 52 & modò me Thebæ, modò ponit Athenis.
 Verùm age, & 53 his, qui se lectori credere malunt,
 54 Quam spectatoris fastidia ferre superbi,

⁵⁵ Curam redde brevem: ⁵⁶ si munus Apolline dignum
 Vis complere libris, ⁵⁷ & vatibus addere calcar.
 Ut studio majore petant ⁵⁸ Helicon virgentem :
 Multa quidem nobis facimus mala sapè Poetæ,
 (⁵⁹ Ut vineta egomet cælum mea) quum tibi librum
⁶⁰ Solicito damus, aut fesso : ⁶¹ quum ladimur, unum
 Siquis amicorum est, ausus reprehendere versum :
 Quum loca jam recitata revolvimus ⁶² irrevocati :
⁶³ Quum lamentamur, non apparere labores
 Nostros ⁶⁴ & tenui deducta poemata filo :
 Quum speramus eò rem venturam, ⁶⁵ ut simulatque
 Carmina rescieris non fingere ⁶⁶ commodus ultro
⁶⁷ Accersas, & egere vetes, & scribere cogas.
 Sed tamen est operæ pretium cognoscere, quales
⁶⁸ Ædituos habeat belli spectata domique
⁶⁹ Virtus indigno non committenda poetæ.
 Gratus Alexandro regi Magno fuit ille
⁷⁰ Chærilus, ⁷¹ incultis qui versibus & ⁷² malè natis
 Rettulit acceptos, ⁷⁴ regale numisma, Philoppos.
 Sed veluti ⁷⁴ tractata notam labemque ⁷⁵ remittunt
 Atramenta, ⁷⁶ ferè scriptores carmine sælo
 Splendida facta ⁷⁷ linunt ⁷⁸ idem Rex ille, poema
 Qui tam ridiculum, ⁷⁹ tam carè prodigus emit :
 Edicto vetuit, nequis se præter Apellem,
 Pingeret, ⁸⁰ aut alius Lysippo ⁸¹ duceret æra
 Fortis Alexandri vultum ⁸² simulantia, quod si
⁸³ Judicium subtile ⁸⁴ videndis artibus illud
⁸⁵ Ad libros & ad hæc Musarum dona vocares,
 Brotum in crasso jurares aëre ⁸⁶ natum.
⁸⁷ At neque dedecor tua de se judicia, atque
 Munera quæ multa dantis cum Laule ⁸⁸ tulerunt

Minerva. ⁷³ Nummos imagine Philippi regis signatos. ⁷⁴ Atramenta manibus contrectata.
⁷⁵ Reddant. ⁷⁶ Sic iterè Scriptores, &c. ⁷⁷ Deturpant. ⁷⁸ Alexander. ⁷⁹ Tam caro pretio. ⁸⁰ Aut
 alius quam Lysippus insignis statuarius. ⁸¹ Formaret. ⁸² Exprimere in vultum. ⁸³ Illud iudicium
 Alexandri. ⁸⁴ In pictura & sculptura. ⁸⁵ Ad versus & poeticam transferre perspicenda. ⁸⁶ Ju-
 rures Alexandrum pinguem esse, & heberem, quales sunt in Bæotia nati. ⁸⁷ Ordo est. Ar dilecti tibi
 Virgilium Variisque Poetæ non dedecorant tua de se judicia.

⁵⁵ Redde aliquan-
 tum curæ ut sint
 magis solliciti, non
 adeo negligentem.
⁵⁶ Si Bibliothecam
 Apollini à te conse-
 craram & edificaram
 &c.

⁵⁷ Et poetæ exci-
 tare.

⁵⁸ Montem Bæotiam
 Apollini & Musis
 sacrum.

⁵⁹ Ut meipsum
 omnium primum
 reprehendam.

⁶⁰ De rebus bene-
 agendis.

⁶¹ quum offendimur.

⁶² Non revocari ab
 eo qui audit.

⁶³ quum querimus
 non intelligi quan-
 tum laboraverimus.

⁶⁴ Subtili artificio
 elaborata.

⁶⁵ Sciam ut audieris
 nos versus scribere.

⁶⁶ Liberalia.

⁶⁷ Nos.

⁶⁸ quales poetæ.
 Metaph. data ab
 Æditui sacrarum
 ædium custodibus.

⁶⁹ Virtus tua à
 Auguste.

⁷⁰ Poeta ineptis-
 simus.

⁷¹ Ordo est. qui
 Philippos (regale
 nomina) regulis
 acceptos versus in-
 cultis & malè natis,
 id est, qui gloriarus
 est ab Alexandro
 Philippos beneficio
 suorum versuum
 abutit.

⁷² Versibus malè
 compositis inrita

Dilecti

89 Auspiciis.
90 Nec Saryras.
91 Oracioni solus
similes.
92 Tua virtute go-
ssa.
93 Arces in monti-
bus extructas.
94 Bella finita.
95 Portas Jani clau-
sas, quod pacis tem-
pore tantum fieret.
96 Vide Od. 15. lib. 4.
97 Si voluntati fa-
cultas responderet.
98 Rem experiri.
99 Non possint.
1 Ordo est, Sedulitas
cum urget quem
stulte diligit, i. qui
stulte sedulitate
officium suum alicui
obtrudit, molestus
est ei potius quam
gratus.
2 Molestia afficit.
3 quum Poeta lau-
dabilis se numeris
artificiose (i. versi-
bus) commendat.
4 Nihili facio.
5 quod mihi sit
auctori potius quam
honori.
6 quemadmodum
nolim imaginem mei
ex cera fingi ut de-
formior sit imago
quam vera figura :
sic neque ab indocto
Poeta laudari velim.
eodem enim libro est scriptoris nomen & eius qui describitur, ut in Virgilio Aeneas, in Homero
Ulysses. 7 Extentum, quasi cadaver in cista. 8 In vicum ubi ex chartis inutilibus sunt aromatum
involucra. 9 Involucrum.

⁸⁹ Dilecti tibi Virgilius Variisque Poetae :
Nec magis expressi vultus per athenae signa,
Quam per vatis opus mores animique virorum
Clarorum apparent, ⁹⁰ nec sermones ego mallet
⁹¹ Repentes per humum, quam res componere ⁹² gestas :
Terrarumque situs, & flumina dicere & arces
⁹³ Montibus impositas, & barbara regna, tuisque
Auspiciis totum ⁹⁴ confecta duella per orbem.
⁹⁵ Clausuraeque custodem pacis cohibentia Fanum,
Et formidatam ⁹⁶ Parthis te principe Romam :
⁹⁷ Si, quantum cuperem, possem quoque sed neque parum
Carmen majestas recipit tua, nec meus audet
⁹⁸ Rem tentare pudor, quum vires ferre ⁹⁹ recusent.
¹ Sedulitas autem, stulte quem diligit, ² urget :
³ Praecipue quum se numeris commendat & arte.
Discit enim citius, meminitque libentius illud
Quod quis deridet, quam quod probat & veneratur.
⁴ Nil moror officium, ⁵ quod me gravat : ⁶ ac neque ficto
In pejus vultu ⁷ proponi cereus usquam,
Nec prave factis decorari versibus opto :
⁸ Ne rubeam pingui donatus munere : & una
⁹ Cum scriptore meo capsula ¹⁰ porrectus operta,
Deferar ¹¹ in vicum vendentem thus & odores.
Et piper, & quicquid chartis ¹² amicitur ineptis.

7 Proponam in publico. 8 Ne pudore afficiat crasso descriptus carmine. 9 In
vicum ubi ex chartis inutilibus sunt aromatum involucra. 10 Involucrum.

LIBER II.
AD JULIUM FLORUM.
Epist. II.

287

Excusat se Julio Floro querenti, quod nec Epistolam ullam, nec ea, quæ promiserat, carmina misisset. Ac primum se pigrum fatetur esse, atque id ille prædixisse, ideoque se vitioso servo comparat, cujus emptor sit Florus à venditore de vitio præmonitus. Deinde se quod de Luculli milite narrat, imitari velle dicit: ac quum paupertate ad versus faciendos impulsus fuerit, nunc eas facultates consequutum, quæ satis esse possint, malle somno id temporis dare, quod alioqui scribendis versibus daturus esset. Afferet & alias rationes cur non scribat: quarum una convenit cum his Nasonis verbis: «[Carmina secessum scribentis & otia quarunt.] Deinde quamvis poetæ vulgò mutatis laudibus se ornent, multa componi ab illis, quæ meritò risu excipiantur. Contrà verò, ad scribendum legitimum poema, plurima requiri: rem magni laboris esse, & quæ animum etiam torqueat: at sibi non tanti esse, sapientem scriptorem haberi. Sibi igitur, quum jam provectæ ætatis sit, ad alios numeros animum esse appellendum: nimirum ad numeros & artem vitæ benè instituendæ. Atque adeò se jam in eo totum esse, ut fruendo modicis opibus, quæ adsunt, discat majores non concupiscere. Verùm ad benè beatæque vivendum (quod vocat rectè vivere) non satis esse carere avaritia, sed cætera etiam omnia vitia extirpari debere.

Flore, bono claque fidelis amice¹ Neroni;
Siquis fortè velit² puerum tibi vendere³ natum
Tibure vel Gabiis: ⁴ & tecum sic agat, ⁵ Hic &
Candidus & talos à vertice pulcher, al. imòs.
Fiet eritque tuus⁶ nummorum millibus octo:
⁷ Verna ministeriis ad nutus aptus heriles:
⁸ Literulis Græcis imbutus, idoneus arti
Cullibet⁹ argilla quidvis imitaberis udi.
Quinetiam canet¹⁰ indoctum, sed dulce¹¹ bibenti.

¹ Eraditione imbutus. Nam veras liberaliter instruebantur, ut domini essent artiliores. ² In molli ingenio hujus pueri quidvis exprimes, sicuti ex argilla quidvis simulæ. ³ Quiddam indoctum, sine artificio: quale rustici canere solent. ⁴ Dulce convivanti.

¹ Tiberio Claudio Neroni qui successit Augusto.
² Servum.
³ Externum, tibi incognitum.
⁴ Et tecum sic loquatur.
⁵ Hic servus candidus est, (inquit venditor) cujus sunt omnia verba usque ad versum 17. hujus Epistolæ.
⁶ Solutro pretio.
⁷ Servus ex ancilla mea natus.

Multa

12 Minuunt fidem :
Nam proba merx
facilem emptorem
reperit.

13 qui vult quam-
primum merces
vendere.

14 Nulla necessitas
me premat.

15 Nihil cuiquam
debeo.

16 Nemo ex iis qui
seruos vendunt, tibi
vitia eorum patefa-
ceret, ut ego tibi

17 Non facile quis
à me idem obtineret.

18 Semel fuit ad
mandata facienda
ardior.

19 Ordo est, Hic puer
larul, metiens ha-
bens pendens in
scalis, id est, metuens
verberari, toris viu-
ciendus quæ pende-
bant in scalis.

20 Eme & pretium
solve.

21 Si fuga servj
quam ego excepi &
expressi te nihil
offendat.

22 Ille magnos (inquit
Horatius) accipere
poteat ab emptore
nummos.

23 Non metuens de
pœna emptori præ-
standa per legem
redhibitoriam.

24 Sciens ô Flore
quasi mancipium
emitti me vitiosum,
ita tamen vitium
meum tibi prædixe-
rim.

25 Condicio venditionis. 26 Me quasi venditorem persequeris. 27 Inique litigas mecum quasi cum

mangone. 28 Cellatorem esse. 29 Ad scribendum esse ineptum, ut is qui manibus caret. 30 Irratus.

31 Vitium meum prædicando. 32 Si iura me adiuvantia labe factari coneris. 33 Quereres de hoc

præterea. 34 In eo mendax. 35 qui bellum gerit cum Mithridate, rege Ponti. 36 Viatica paulu-
rim parat.

Viaticum dicitur, quicquid iter agendi causa necessarium est sive cibis sit, sive pecunia ad
vitium expendenda. 37 Ita, ut vix quicquam restiterit. 38 Acer inimicus. 39 Hosti Mithridatico.

40 Prædium Mithridatis. 41 Loco valde munito, multisque rebus referto depulit. 42 Donis ho-
norificis. 43 Præter hæc dona accepit 20 millia sestertium nummum. 44 Paulo post. 45 Inque

ratior Lucullus. 46 Eundem Luculli militem. 47 Animos. 48 Verba sunt Imperatoris militem
hortantis. 49 Bono auspicio. 50 Accepturus præmia.

Multa fidem promissa¹² levant ubi plenius aquo

Laudat venales,¹³ qui vult extrudere, merces :

¹⁴ Res urget me nulla : ¹⁵ meo sum pauper in ære.

¹⁶ Nemo hoc mangonum faceret tibi. ¹⁷ non temerè à me
Quivis ferret i dem. semel hic¹⁸ cessavit : & (ut fit)

¹⁹ In scalis latuit metuens pendentis habena.

²⁰ Des nummos, ²¹ excepta nihil te si fuga lædat.

²² Ille ferat pretium, ²³ pœna securus, opi aor.

²⁴ Prudens emisti vitiosum. dicta tibi est²⁵ lex :

²⁶ Insequeris tamen hunc, ²⁷ & lite moraris iniqua.

Dixi me²⁸ pigrum proficiscenti tibi, dixi

²⁹ Talibus officiis propè mancum : ne mea³⁰ servus

Furgares ad te quod epistola nulla veniret.

³¹ Quid tum profeci ? ³² mecum facientia jura

Si tamen attentas ? quereris ³³ super hoc etiam quod

Expectata tibi non mittam carmina³⁴ mendax.

³⁵ Luculli miles ³⁶ collecta viatica multa

& Erumnis, lassus dum noctu stertit, ³⁷ ad assem.

Perdiderat : post hoc³⁸ vehemens lupus, & sibi & ³⁹ hosti

Iratius pariter, jejunis dentibus acer,

⁴⁰ Prædium regale ⁴¹ loco dejecit (ut aiunt)

Summè munito. et multarum divite rerum.

Clarus ob id factum donis ornatur⁴² honestis :

Accipit et bis dona⁴³ super sestertia nummum.

Fortè⁴⁴ sub hoc tempus castellum evertere⁴⁵ prætor

Nescio quod cupiens, hortari cœpit⁴⁶ eundem

Verbis, quæ timido quoque possent addere⁴⁷ mentem.

⁴⁸ I bone quod virtus tua te vocat : I⁴⁹ pede fausto,

Gratula⁵⁰ laturus meritum præmia, quid stas ?

Post hac ille ⁵¹ catius, quantumvis rusticus, ibit,
 Ibit eò quòd vis, ⁵² qui zonant perdidit: inquit.
 Romæ nutriti mihi contigit: atque doceri,
⁵³ Iratus Graiis quantum nocuisset Achilles.
 Adjecere bonæ paulò plus artis Athenæ:
 Scilicet ut possem curvo dignoscere ⁵⁴ rectum,
⁵⁵ Atque inter sylvas Academi quærere verum.
⁵⁶ Dura sed amovere loco me tempora grato:
 Civilisque rudem belli ⁵⁷ tulit æstus in arma,
 Cæsaris Augusti non responsura ⁵⁸ lacertis.
 Unde ⁵⁹ simul primum me dimisere ⁶⁰ Philippi,
⁶¹ Decisus humilem pennis, ⁶² inopemque paterni
⁶³ Et laris & fundi: paupertas impulit ⁶⁴ audax
 Ut versus facerem, sed, ⁶⁵ quod non desit, habentem
⁶⁶ Quæ poterunt nunquam nigra expurgare ⁶⁷ cicuta,
 Nî melius dormire putem, quàm scribere versus?
⁶⁸ Singula de nobis anni ⁶⁹ præstantur euntes:
 Eripuere jocos, Venerem, convivïa, ludum:
⁷⁰ Tendunt extorquere poemata, quid faciam vis?
⁷¹ Denique non omnes eadem mirantur amantque.
⁷² Carmine tu gaudes, hic deletatur Iambis:
 Ille ⁷³ Bioncis sermonibus, & ⁷⁴ sale nigro:
 Tres mihi convivæ prope dissentire videntur,
 Poscentes vario multum diversa ⁷⁵ palato.
 Quid dem? quid non dem? ⁷⁶ renuis tu quod jubet alter
 Quod petis, id sanè est invisum acidumque duobus.
⁷⁷ Præter cætera, me Romana poemata censes
 Scribere posse, inter tot curas, totque labores?
 Hic ⁷⁸ sponsum vocat, hic ⁷⁹ auditum scripta, relictis

⁵¹ Prudent.
⁵² qui perdidit viarum, quod in zona milites portare solabant.
⁵³ Id est, Iliadem Homeri didici.
⁵⁴ Bonum à prævo.
⁵⁵ Inter obscuros Philosophos Academicos, sic dictos ab Academo Atheniensi, qui Athenis contraxera porticum quæ postea Academia nominata est.
⁵⁶ Bella civilia inter Brutum & Octavianum me Athenis expulerant.
⁵⁷ Motus civilis me abtulit ad partes Brutinas, quæ fortitudinî multum Augusti non erant pares.
⁵⁸ Viribus.
⁵⁹ quàm primum, statim ut.
⁶⁰ Philippi urbs in Thracia à Philippo condita.
⁶¹ Dignitate amissâ & opibus.
⁶² Inopem per proscriptiorem, quod securus esset patres Bruti.
⁶³ Totius patrimonii.
⁶⁴ Paupertas, laboris Magistra, quid non auder experiri?
⁶⁵ Habentem quod sufficiat.
⁶⁶ Inanus, merito dicat, si non purem
 dicat, si non purem
⁶⁷ Helieborus, quem hic à Poëta intelligi adducor ut credam, quoniam cicuta ab Avicenna heliebori nigri nomine appellatur.
⁶⁸ Singula quæ ad voluptatem pertinent. Secunda est excusatio cur non scribat.
⁶⁹ Rapiunt.
⁷⁰ Contendunt & conantur extorquere fingendi carminis propensionem.
⁷¹ Terria excusatio non scribat.
⁷² Carmine heroico.
⁷³ Livi's jocii i. Satyra: Bion sophistes cognominatus, adeo mordax fuit in Pæctas, ut ne Homero quidem parceret.
⁷⁴ Salibus amaris, quales sunt veteres Comædiæ.
⁷⁵ Gustu.
⁷⁶ Horatius tanquam ad ipsos convivæ loquitur.
⁷⁷ Insuper. Alia causa quæ non scribat.
⁷⁸ Ad respondendum pro se.
⁷⁹ Fuit Horatius ex Criticis unus.

Omnibus

me

si

rum
 tus,
 hoc
 ula-
 a ad
 tico.
 ho-
 nte
 tem

051

30 *Aegrotat.*

31 *In extrema parte montis Aventini.*

32 *Humano more commoda, id e, incommoda. Ut sunt humana omnia in quibus plus est tui quam mellis.*

33 *Est obiectio. Aliquis enim dixerit quod Roma placeat tui parum, in quibus nihil est quod impediat verum meditantem.*

34 *Responder non aia esse. Nam calidus sed empor, &c.*

35 *Sarcinatis, & geulid, id est, bajulis, vel portatoribus.*

36 *Operum conditor.*

37 *Torquendo attollit lapidem.*

38 *Trabem.*

39 *Funera cum plautis oneratis concupientia contenta, ut, quando hac sumus procedit, illa plautia.*

40 *Est ironia.*

41 *Solitudinem.*

42 *In Bocchi turela omnes Poetae sunt constituti.*

43 *Quiere & solitudinem.*

44 *Vis Lyrica scribere?*

45 *Vestigia angusta, quae difficile est perire.*

46 *Ile qui sibi elegit Athenas vacuas, id*

est, urbem quierissimam. 57 *Et senium contraxit ex librorum lectione.* 58 *Studium inmoderatum homines efficit aliquando hebetes & ridiculos. praesertim ubi ad vitam politicam accedunt.* 59 *Dignum arbitrat connehere verba sonum lyrae motura.* 1. *carmina lyrica?* 2. *duo erant fratres Romae, statum inter se laudum pracones. iuriconsultus alter, alter Orator.* 3. *Tantum Crator, quantus fuit Gracchus Cornelii filius.* 4. *Q. Mucius Scaevola optimus iuriconsultus.* 5. *quemodo sunt Poetae minus insani dum se invicem laudant.* 6. *Carmina lyrica.* 7. *Poema arctissimissimum, a novem Muts elaboratum.* 8. *Primum hoc vide.* 9. *quanto cum apparatu nos poetae circumspiciemus. Timetis est.* 10. *Templum Apollinis cui Bibliotheca fuit adjuncta ab Augusto aedificata.* 11. *Si nihil habes, quod agas.* 12. *Audi e loco longinquo.* 13. *quare hi duo Poetae se dignos iudicem corona Poetica, i. laude.*

Omnibus officiis. 80 cubat hic in colle Quirini, Hic 81 extremo in Aventino: visendus uterque.

Intervalla vides 82 humane commoda. verum

Pura sunt platea, nihil ut meditantibus obslet.

83 Festinat calidus 85 nudis generalisque 86 redemptor:

87 Torquet nunc lapidem, nunc ingens machina 88 signum.

Tristia robustis 89 laetantur funera plaustris:

Hac rabiosa fugit canis, hac lutulenta ruit sua.

90 I nunc & versus tecum meditare canoros.

Scriptorum chorus omnis amat 91 nemus, & fugit arbes,

Rite cliens 92 Bacchi, 93 somno gaudens & umbra:

Tu me inter strepitus nocturnos atque diurnos

94 Vis canere, & 95 contracta sequi vestigia vatum?

96 Ingenium sibi quod vacuas desumpsit Athenas,

Et studiis annos septem dedit, 97 insenuitque

Libris & curis, 98 statua taciturnius exit

Plerumque, & risu populum quatit: hic ego rerum

Flustibus in mediis & tempestatibus urbis,

Verba lyra motura sonum connehere 99 dignor?

1 Frater erat Roma 2 consulti rhetor: ut alter

Alterius sermone meos audiret honores:

3 Gracchus ut hic illi foret, huic ut 4 Mutius ille,

5 Qui minus argutos vexat furor iste poetas?

6 Carmina compono, hic elegos: mirabile visu

7 Calatumque novem Musis opus. 8 aspice primum,

9 Quanto cum fastu, quanto molimine circum,

Spectemus vacuum Romanis vatibus 10 adem.

Mox etiam (11 si forte vacas) sequare, & procul 12 audi

Quid serat, & 13 quare sibi necesse uterque coronam.

Caedimur

Cadimur & totidem plagis consumimus hostem,
Lento ¹⁴ Samnites ad lumina prima duello.

¹⁵ Discedo Alcama puncto illius: ille meo quis?

Quis ¹⁶ nisi Callimachus? si plus adposcere visus,

¹⁷ Fit Minnervae. & ¹⁸ optivo cognomine ¹⁹ crescit.

²⁰ Multa fero ut placem genus ²¹ irritabile vatium,

Quem scribe, & supplex populi ²² suffragia capto.

²³ Idem finitis studiis, ²⁴ & mente recepta,

²⁵ Obturem patulas impune ²⁶ legentibus aures.

Ridentur mala qui componunt carmina: veram

Gaudent scribentes & ²⁷ se vnerantur. & ultro

(Si taceas) laudant quicquid scripsere, ²⁸ beati,

²⁹ At qui legitimum cupiet fecisse poema,

³⁰ Cum tabulis animum censoris sumet honesti:

³¹ Audebit quaecunque parum splendoris habebunt,

³² Et sine pendere erant, & honore indigna ferentur,

Verba ³³ movere loco: quamvis ³⁴ invisa recedant,

³⁵ Et versentur adhuc intra penetralia ³⁶ Vestae.

³⁷ Obscurata diu populo bonus ³⁸ eruet atque

Proferet in lucem speciosa vocabula rerum:

Quae priscis memorata Catonibus atque Cethegis,

³⁹ Nunc situs informis premit & deserta vetustas

⁴⁰ Adsciscet nova, quae genitor produxerit usus.

⁴¹ Vehemens & liquidus, puroque similis amni

Fundet opes. Latiumque ⁴² beabit divite lingua.

⁴³ Luxuriantia compestet nimis, aspera sano

⁴⁴ Lavabit cultu, virtute carentia ⁴⁵ tollit:

⁴⁶ Ludentis speciem dabit, & ⁴⁷ torquetur, ut qui

Nunc satyrum, nunc agrestem Cyclopa ⁴⁸ movetur.

¹⁴ Tanquam Samnites qui adversus Romanos pugnaverant usque ad nocturnas lucernas, id est, vespertim.

¹⁵ Ego inquit Horatius, illum suffragio discedo per Alcma, quia Lycius sum.

¹⁶ Voco illum Callimachum, qui in Elegia floruit.

¹⁷ Appellatur à me Minnervae.

¹⁸ Nomine quod ipse optaverit.

¹⁹ Fit maior, ornator.

²⁰ Multas Poetarum imitatus devor.

²¹ Genus incundum.

²² Populi laudes.

²³ Ego idem.

²⁴ Quam ex infamia poetricae professionis, ad me redierim.

²⁵ Obscurare mihi liceat aures impune,

id est, sine periculo.

²⁶ Carmina sua resistentibus.

²⁷ Sese invicem admirantur tanquam divinos Poetas.

²⁸ Sibi placeant.

²⁹ At bonus Poeta qui, &c.

³⁰ Ipse sua scripta notat tanquam censor.

³¹ Non dubitabit.

³² Levis erant.

³³ Verba mutare. ³⁴ Ipso scribente invito. Et quamvis adhuc sint domi abdita. ³⁵ In Vestae templo servatus fuit ignis aeternus Romae, Vestae hic ponitur pro Lare. ³⁶ Verba obsoleta & inutilitata. ³⁷ E Cethebis extrahit. ³⁸ Nunc turpe lentum premit. ³⁹ Cudet & finger nova quae usui generit. ⁴⁰ Vehemens ad verborum inventionem. Anapästus pro dpondeo. ⁴¹ Amplificabitur quae redundant, coarcebit. ⁴² Foliet & leniet iam artificio. Metaphora à corpore animato à carmen. ⁴³ Extollit. ⁴⁴ Fatum laboriose scribentis. ⁴⁵ Fatigabitur, ut Minus, qui, &c. ⁴⁶ gnat. Satyr nunc Satyrum, nunc tardum Cyclopa.

Pra-

49 Mafim (inquit
Horatius) esse Poeta
ineptus.

50 Mea scripta.

51 Vel ignota sint.

52 quam sapiendo

irasci, & intimis

sentibus ang.

53 In quo ubi noli

spectatores erant.

54 In aliis rebus non

decent.

55 Non servus esse

servi.

56 Ideo domini lage-

nas obligabant ne-

vium a servis far-

rim exauriretur.

57 Non furem

irasci.

58 Recuratur.

59 Bilem atram.

60 Factus est sanus.

61 Per vim purgati-

vam.

62 Ordo est, Nimi-

rum abiectionis nugis,

utile est sapere, id

est, operam dare, &

concedere pueris

ludum tempestivum,

id est, artem poeti-

cam.

63 Ludum opportu-

num, congruum.

64 Vim beare.

65 Cognoscere &

memoria mandare.

66 Aqua.

67 Remedium

petiturus.

68 Sanus.

69 Fugere velles.

70 Divitis.

71 Locupletiores.

72 Opulentia lauda-

toribus.

73 Erubescere &

turpe tibi esse puta-

res, si quis, &c.

74 Offendit nihil

omnino vel emprio-

ne, vel usucapione

quicquam esse propri-

um, nec mancipatione vel usucapione opus esse, ut iucundè virum.

75 Libris pretium appendebatur,

non numerabatur.

49 Prætulærim scriptor delirus inersque videri,
Dum ⁵⁰ mea delectent mala me, ⁵¹ vel denique fallant,

52 Quam sapere, & ringi. fuit baud ignobilis Argis,

Qui se credebat miros audire tragædos,

53 In vacuo letus sessor plausorque theatro :

54 Cætera qui vitæ servaret munia recto

More : bonus sanè vicinus, amabilis hospes,

Comis in uxorem : posset qui ⁵⁵ ignorare servit,

56 Et signo læso ⁵⁷ non insanire Lagæne :

Posset qui rupem & puteum vitare patentem.

Hic ubi cognatorum opibus curisque ⁵⁸ rescetus.

Expulit hellesboro morbum ⁵⁹ bilemque meraco,

60 Et redit ad sese, Pol, me occidistis amici,

Non servastis (ait) cui sic extorta voluptas,

Et demptus ⁶¹ per vim mentis gratissimus error :

62 Nimirum sapere est abiectionis utile nugis,

Et ⁶³ tempestivum pueris concedere ludum :

Ac non verba sequi fidibus modulanda Latinis,

Sed ⁶⁴ veræ numerosque modosque ⁶⁵ ediscere vitæ,

Quocirca mecum loquor hæc tacitûsque recorder :

Si tibi nulla fuim finire copia ⁶⁶ lymphæ,

67 Narrares medicis, quod quanto plura parasti,

Tanto plura cupis, nulline fatcrier audes ?

Si vulnus tibi, monstrata radice vel herba,

Non fieret ⁶⁸ levius : ⁶⁹ fugeres radice vel herba,

Proficiente nihil curarier, audieras cui

70 Rem dii donarent illi decedere pravam

Stultitiam : & quum sis nihilo sapientior, ex quo

71 Plenior es, tamen uteris ⁷² monitoribus iisdem ?

At si divitiæ prulenscm reddere possent,

Si cupidum timidumque minus te : nempè ⁷³ ruberes,

Vivret in teris te si quis avarior uno,

74 Si proprium est quod quis ⁷⁵ libra mercatus & are est

⁷⁶ Quadam (si credis consultiis) ⁷⁷ mancipat usus :
 Qui te pascit azer, tuus est : & villicus ⁷⁸ Orbi
 Quum segetes ⁷⁹ occat, tibi mox frumenta daturus,
⁸⁰ Te dominum sentit, das nummos : accipit uvam,
 Pullos, ova, cadum ⁸¹ remeti, nempe modo isto
 Paulatim mercaris agrum, fortasse trecentis
 (Aut etiam supra) nummorum millibus emptum.
⁸² Quid refert, vivas numerato nuper an olim ?
 Emptor Aricini quondam Vejentis & arvi,
 Emptum cœnæpolis, ⁸³ quamvis aliter putat : emptis
 Sub noctem gelidam lignis calefactat ahenum.
 Sed vocat ⁸⁴ asque suum, ⁸⁵ quod populus adsita certis
 Limitibus vicina refugit iurgia, tanquam
 Sit proprium cuiquam, puncto quod mobilis horæ,
 Nunc ⁸⁶ prece, nunc pretio, nunc vi, nunc sorte suprema
 Permutet dominos, & ⁸⁷ cedat in altera fura.
 Sic quia perpetuus nulli datur usus & hares
⁸⁸ Hæredem alterius, velut unda supervenit undam :
 Quid vici profunt ? aut horrea ? quidve Calabris
⁸⁹ Saltibus eieci Lucani ? ⁹⁰ demetit Orcus
⁹¹ Grandia cum parvis, non exorabilis auro.
 Gemmas, marmor, ebur, ⁹² Tyrrhena sigilla, ⁹³ tabellas,
 Argentum, vestes ⁹⁴ Gatulo murice unctas.
 Sunt qui non habeant, est qui non curat habere :
 Cur aliter fratrum ⁹⁵ cessare, & ludere, & ⁹⁶ ungi,
⁹⁷ Præferat Herodis palmæ pinguibus : ⁹⁸ alter
 Divēs & importunus, ⁹⁹ ad umbram lucis ab ortu,
 Sylvestrem flammis & ferro mitiget agrum :
 Scit ¹ Genius ² natalis comes qui temperat aëtrum,
 Natura Deus humane, ⁴ mortalis in unum.

⁷⁶ Ordo est : Usus
 quædam mancipat,
 Si credis iurificon-
 sultis.

⁷⁷ Efficat usus quæ-
 dam propria.

⁷⁸ Orbus est, nomen
 proprium.

⁷⁹ Occare, est semen
 sparsum terra operi-
 re tractis glebis.

⁸⁰ Dominum fundi,
 cuius fruges emis.

⁸¹ Cadum vini.
⁸² quid interest, ut-
 rum vivas ex pretio

per partes numerato,
 an olim, i. ex pretio
 simul numerato ?

⁸³ quamvis putat se
 proprium non em-
 rum cœnare olus.

⁸⁴ Eousque suum.
⁸⁵ qua populus ar-
 bor, applantata certis

limitibus, iurgia cum
 vicino vitare tacit.

⁸⁶ Donatione, emp-
 tionis, vi à potentioribus illara, legitima

successione, & ultima
 voluntate testatoris.

Sunt hæc quatuor
 alienationum genera.

⁸⁷ In alterius pote-
 statem.

⁸⁸ Hæret hæredem
 excipit & subsequi-
 tur.

⁸⁹ Campis speciosis
 Calabriæ, quæ peco-
 rum, mellis & lanæ

ferax est, ut Luca-
 niæ.

⁹⁰ Si mors avidè
 auferat. Metaph. ducta
 à legere.

⁹¹ Nobilitas & igno-
 biles.

⁹² Tyrrhena sigilla.
⁹³ tabellas.

⁹⁴ Gatulo murice unctas.
⁹⁵ cessare.

⁹⁶ ungi.
⁹⁷ Præferat.

⁹⁸ alter.
⁹⁹ ad umbram lucis ab ortu.

¹ Sylvestrem flammis & ferro mitiget agrum :
² Genius.

³ natalis comes qui temperat aëtrum,
⁴ mortalis in unum.

⁵ Quod.

⁹² Prava signa ex Ecturia. ⁹³ Tistras. ⁹⁴ Perpura. ⁹⁵ Nihil agere & feriari. ⁹⁶ Unguentis
 nitere. ⁹⁷ Scit Genius, quamobrem alter ex duobus fratribus maior esse orlosus quam possidere
 omnia Syriæ palmera, id est, loca palmis confita, Herodes Judæorum rex fuit. ⁹⁸ Cur alter illius
 cellatoris traxer, &c. ⁹⁹ Ad noctem usque. ¹ Sterilem agrum igno & vomere edomet, & fer-
 tilem reddit. ² Genius Naturæ Deus, qui simul cum homine nascitur & moritur, in tuum ex-
 fortuna cuiusque. ³ qui comes nobis adiunctus influxum proveniente ab æthere, quod nos alicuius
 aspectus, regit & moderatur. ⁴ qui unoquoque nostrum morituro, iuvatur.

Alius, atque alius.
5 Nam suis cuique
Genius aliis est dif-
finitis.

6 Bonus & malus,
prospit & adversus.
7 Horatius à sua per-
sona commendat Flo-
ro bonorum parco-
rum usum modera-
rum.

8 Sumam.
9 Nec mihi erit cura.
10 Relatis à me.

11 Tamen ego idem.
12 quid interfit in-
ter liberalem & pro-
digum, inter parcum
& avarum.

13 Luxurioso.
14 Multum hæc in-
ter se discrepant, scil.
tua luxuriose pro-
fundere, sumptum
libenter facere, & a-
vare semper plura
querere.

15 quemadmodum
pueri quinquatribus
i. s. diebus festis Mi-
reos dicant. rapim
fruentur eo tempore
quod eis datur, ita
& tu, &c.

16 Interdum.
17 Celeriter.
18 Pauperas, domus
sordida & inlegans.
19 Est Allegoria. U-
trum ex magnis re-
ditibus vivam an
parvis.

20 Ad ongem even-
tum impetraturus
ero.

21 Nimia felicitate,
id est, non sumus admodum divites.
22 Decore externo.
23 Gradu & pecunia.
24 Medii sumus inter summos &
infimos.
25 Carera vitia.
26 Cum avaricia.
27 Animus.
28 Muliere venetas.
29 Fallas um-
bras nocte vagantes.
30 Miracula rerum, quæ Thessalia rutili contemnis?
31 Commemoratis liben-
ter ætatem tuam & annos, qui propinquitatem mortis denuntiant?
32 Amicis indulges?
33 quid
prodest uno te vitio carere, & tam multis aliis inquinari?
34 Da locum melioribus & doctioribus.
35 Rebus Veneris sacis usus es.
36 Ne te nimis potum.
37 Juvenilis ætas, quam lascivire magis
decat, quam te qui jam factus es efficitur senex.

Quodque caput: vultu⁵ mutabilis,⁶ albus & ater:

⁷ Atar, & ex modico, quantum res poscet, acervo

⁸ Tollam: nec⁹ metuum quid de me iudicet hæres,

Quod non plura¹⁰ davis invenerit. & tamen¹¹ idem

Scire volam¹² quantum simplex hilarisque¹³ nepoti

Discrepet, & quantum discordet parcus avaro

¹⁴ Distat enim, spargas tua prodigis: an neque sumptum

Inventus facias, neque plura parare labores.

At potius,¹⁵ puer ut festis Quinquatribus,¹⁶ olim

Exiguo gratoque fruaris tempore¹⁷ ravim.

¹⁸ Pauperies immunda domus procul absit, ego¹⁹ utrum

Nave ferar magna an parva,²⁰ ferar unus & idem.

Non agimur²¹ humidis velis Aquilone secundo:

²² Non tamen adversis ætatem ducimus austris.

²³ Viribus, ingenio,²⁴ specie, virtute,²⁵ loco, re,

²⁶ Extremi primorum, extremis usque priores.

Non es avarus: abi, quid?²⁷ cætera jam simul isto

²⁸ Cum vitio fugere, caret tibi²⁹ pectus inani

Ambitione? caret mortis formidine & ira?

Semina, terrores magicos, miracula,³⁰ sagas,

³¹ Nocturnos lemures,³² portentaque Thessalides?

³³ Natales gratè numeras?³⁴ ignescis amicis?

Lenior & melior sis accedente senectæ?

³⁵ Quid te exempta juvat spinis de pluribus una?

Vivere si rectè nescis,³⁶ discede peritis.

³⁷ Lusisti satis: edisti sitis atque bibisti:

Tempus abire tibi est:³⁸ ne potum largius aquo

Rideas, & pulset³⁹ lasciva decentius ætas.

Q. HORATII FLACCI
DE ARTÉ POETICÁ
LIBER.
AD PISONES.

Humano capiti cervicem pictor equinam
Fungere si velit, & ² varias inducere plumas,
³ Undique collatis membris: ut turpiter ⁴ atram
Desinat in piscem mulier formosa ⁵ supernè:
⁶ Spectatum admissi risum teneatis amici?
Credite Pisones, ⁷ isti tabulæ fere librum
Persimilem cuius, ⁸ velut ægri somnia, vanæ
Fingentur species: ⁹ ut nec pes nec caput uni
Reddatur formæ. ¹⁰ Pictoribus atque poetis
Quidlibet aulendi semper fuit ¹¹ æqua potestas.
¹² Scimus, & hanc veniam petimusque damusque vicis-
¹³ sed non ut placidis coeant immitia, non ut
Serpentes avibus ¹⁴ gementur, tigribus agni.
¹⁵ Inceptis gravibus plerunque ¹⁶ & magna professis
¹⁷ Purpureus latè qui splendeat, unus & alter
Assuitur pannus. quum lucus, & ¹⁹ ara Dianæ,
Et properantis aquæ per amœnos ²⁰ ambitus agros,
Aut flumen Rhenum; ²¹ aut pluvius describitur arcus.
Sed nunc non erat ²² his locus, & fortasse cupressum
Sic ²³ simulare. ²⁴ quid hoc? ²⁵ si fractis enatat ²⁶ ex fessis

1 Huic monstro cuius partes differunt specie forma & natura, fimi est poema, quod non constet ex partibus aptis & inter se convenientibus.

2 Plumas ex variis avibus collectas.

3 Membris ex omnibus animalibus & ex quovis elemento conrogatis ad hoc monstrum constitutendum.

4 In piscem deformem.

5 A parte superiore. 6 At spectandum adhibet. 7 Pisones ritionem tenere possitis, quamvis illi pictor sitis amici?

8 Ibi monstro depicto.

9 Veluti somnia fabricantis quæ vana sunt & sibi non constant.

10 Ut neque finis nec principium uniformi respondeat proportionem.

11 Scimus hoc ira

10 Obijciebat aliquis idem licere poetis, quod pictoribus. 11 Aequalis potestas. 12 Scimus hoc ira esse, inquit Horatius. 13 Non ut natura pugnantia inter se coniungantur, ut, &c. 14 Socientur. 15 Principiis gravibus. 16 Et inceptis, quæ præferuntur res magnas. 17 Splendida orationis particula, vel inepta descriptio oranti causa adhibetur rerum levium, quas cum rebus heroicis poeta componere non debet. 18 Subintelligitur questio quando hoc fit? Respondetur, quum facer lucus & ara, &c. id est, quum res leves describuntur ab his, quorum incepta erant gravia, quæ descriptiones fluviorum, sylvarum, altorumque locorum tam alienæ sunt à poemate incepto quam cupressus à naufrago quem pictor aliquis depingendum suscepit. 19 Et templum vel statua Dianæ. 20 Amnis. 21 Irit, quæ pluviam concitat. 22 His panibus particeps i eloquentiæ interceptivæ. 23 Penicilla exprimere. 24 quid hoc (sc. cupressum pingere) ad naufragium pertinet? 25 Si is, à quo mercedem accepisti, ut abs te pingeretur, non agas nisi quid cupressi cum naufrago? 26 Sine spe.

27 Vas viarium grande, i. poema amplum & grande Cœpit institui.

28 Progrediente operis descriptione. Metaph. ducta à rota figurati.

29 Vas exiguum, i. cur ultima primis sunt minora?

30 quodvis poema.

31 Unum corpus, i. una materia, non ex partibus dissimilium formatum composita.

32 O pater & juvenes patre digni (Pisones nimirum) nos (magis pars varum decipimur, &c.

33 Falsa virtutis imagine. Nam vitia in scribendo pro virtutibus sequimur.

34 Brevitas orationis obscuritatem parit.

35 Eum, qui politum orationis genus secutur.

36 Nervi animosi, i. vires orationis deerunt & sublimis sententiarum majestas.

37 Grandiloquus.

38 Inflatus exadit & modum excedit.

39 Nimis humilis est etique similis qui dum maris procellam timet, ripæ nium propinquat.

40 Fabulis incredibilibus opus ornare.

41 Monströse & supra omnium hominum fidem.

42 Ab ipsa natura prorsus abhorret.

43 Culpe fuga ducit eum in vicium, qui non cognoscit medium viriorum, i. virtutem.

44 Circa Æmilium ludum, i. locum gladiatorum, à L. Æmilio sic nominatum.

45 Faber statuarius, cuius taberna est omnium infima.

46 quoddam corporis particulis satis scire in ære exprimer.

47 In summa & perfectione operis Infelix.

48 Torum facere vel fabricari.

49 Talem me esse scriptorem, nempe in parte tantum probari, in reliquis partibus reprehendi.

50 Conscribere.

51 Distorto & deformi naso.

52 Nigri oculi olim formam commendabant.

53 Materiam viribus parem.

54 Cogitare diu.

55 quid sustinere non possint.

56 Cui scribendi materia erit delecta potenter, i. secundum facultatem ingenii sui *ἡ δὲ δύναμις*.

Navibus, ære dato qui pingitur? 27 *amphora caput*

Institui. 28 *currente rota, cur* 29 *urceus exit?*

Denique sit 30 *quodvis simplex duntaxat* 31 *& unum.*

32 *Maxima pars vatuum (pater & juvenes patre digni)*

Decipimur 33 *specie recti brevis esse laboro,*

34 *Obscurus fio.* 35 *sectantem lævia,* 36 *nervi*

Deficiunt animique. 37 *professus grandia,* 38 *turget:*

39 *Serpit humi tutus nimium, timidusque procelle.*

Qui 40 *variare cupit rem* 41 *prodigialiter unam,*

42 *Delphinum sylvis appingit, fluctibus aprum.*

43 *IN VITIUM ducit culpæ fuga, si caret arte.*

44 *Æmilium circa ludum faber* 45 *imus & unguis*

46 *Exprimet, & molles imitabitur ære capillos,*

Infelix operis 47 *summa, quia* 48 *ponere totum*

Nesciet, 49 *hunc ego me, siquid* 50 *componere curem,*

Non magis esse velim, quàm 51 *pravo vivere naso,*

Spestandum 52 *nigris oculis nigroque capillo.*

Sumite materiam vestris qui scribitis 53 *aquam*

Viribus & 54 *versate diu* 55 *quid ferre recusent,*

Quid valeant humeri. 56 *cui lecta potenter erit res,*

Nec facundia deseret hunc, nec 57 *lucidus ordo.*

58 *Ordinis hæc virtus erit, &* 59 *Venus (aut ego fallor)*

60 *Ut jam nunc dicat jam nunc debentia dici*

Pleraque differat 61 *& præsens in tempus omittat.*

62 *Hoc amet, hoc spernat* 63 *promissi carminis auctor.*

In verbis etiam 64 *tenuis cautusque serendis:*

65 *Dixeris egregie, notum si callida verbum*

66 *notum reddidit notum & perspicuum.*

Reddi-

Reddiderit junctura novum, si forte necesse est
 67 In liciis monstrare recentibus 68 abdita rerum,
 Fingere 69 cinctus non exaudita 70 Cethegii
 71 Contigit: dabiturque licentia sumpta 72 pudenter.
 Et nova fictaque nuper 73 habebunt verba fidem, 74 si
 Græco fonte cadant, 75 parce detorta. 76 quid autem
 Cæcilio Plantoque dabit Romanus ademptum
 Virgilio Varioque? ego, cur 77 acquirere parca
 si possum, 78 inuideor? quum lingua 79 Catonis & 80 Enni
 81 Sermonem patrium ditaverit, & nova rerum
 Nomina protulerit? licuit, semperque licebit,
 82 Signatum præsentem nota producere nomen.
 Ut sylva foliis 83 pronos mutantur in annos,
 84 Prima cadunt: 85 ita verborum vetus interit ætas,
 Et juvenum ritu florent modo nata vigentque.
 86 Debemur morti nos, nostraque. 87 sive receptus
 Terra 88 Neptunus, 89 classes Aquilonibus arcet,
 90 Regis opus: 91 sterilisque diu palus aptaque remis
 Vicinas urbes 92 alit, & 93 grave sentit aratrum:
 seu cursum mutavit 94 iniquum frugibus 95 annis
 Doctus 96 melius: mortalia facta peribunt.
 96 Nedum sermonum stet honos, & gratia 97 vivax.
 98 Multa renascuntur quæ jam cecidere, cadentque
 Quæ nunc sunt in honore vocabula si volet 99 usus:
 1 Quem penes arbitrium est & jus & norma loquendi
 Res gestæ regumque ducumque, & tristia belli,
 2 Quo scribi possent numero, monstravit Homerus
 3 Versibus impariter junctis 4 querimonia primum,

amplificaverit. 81 Licuit in medium proferre novam vocem, quam præsens usus comprobavit. Metaph. ducta à pecunia, quæ novam seu formam impressam continet. 82 Per annos celerissime labentes.
 84 Folia prima cadunt. 85 Ita prisca verba respauntur. 86 Nos peribimus & omnia nostra peribunt.
 87 Lacum Lucrinum intelligit, quem magnis molibus Jul. Cæsar incluserat. 88 Mare. 89 A classibus arcet aquilones, per Hypallagen. 90 Opus quale nemo nisi rex facere possit. 91 Sive pompina palus per Cethegum exsiccata factaque navigabilis, &c. 92 Suis frugibus alit. 93 Erararum.
 94 Nocentem. 95 Tiberis ante per Velabrum fluens, Augusti iussu in alveum est deductus. 96 quanto minus verba sint sempiterna. 97 Perpetua verborum vetustas. 98 Multa vocabula reviviscunt, & in prædium sunt redibunt. 99 Loquendi consuetudo. 1 In cuius potestate est iudicium & potestas & norma loquendi. 2 quibus pedibus quo carminis genere, scilicet heroico. 3 Carminibus Elegiacis, quorum alteram est hexametrum, alterum pentametrum. 4 Res trita.

67 Vocabulis novis.

68 Res abditas.

69 Cinctus pro cin-

ctis & amatis viris,

per. Epe. thesin.

70 Vocabula incog-

nita veteribus qualis

erat M. Cornelius

Cethegus, quem M.

Tullius in Bruto po-

suit inter prisicos o-

ratore.

71 Licebit verbis uti

recentibus si fuerit

necesse.

72 Verecundè, cum

pudore.

73 Verba nova præ-

habuntur & auctori-

tatem obtinebunt.

74 Si è Græca lingua

derivata, desinant &

extant in casum seu

finem Latinum.

75 Paululum de-

flexa.

76 Si liquerit veteri-

bus Poetis Cæcilio

& Plauto nova verba

ingere, cur non liceat

etiam recentioribus

Virgilio & Vario?

77 Nova verba fa-

cere.

78 Cur veror? cur

patior invidiam?

79 quum lingua u-

triusque antiqui au-

thoris nudis & im-

politis, &c.

80 De quo Ovidius,

Ennius ingenio

maximus arte rudis.

81 Linguam latinam

1 Res lætæ, quæ nobis ex animi sententia eveniunt.

6 Elegos renas, qui tam sublimi stylo non consueverunt.

7 Lys nondum finit.

8 Iambo à se invento.

9 Armavit in Lycamben socerum & ejus filiam.

10 Hunc versum Iambicum admiserunt Comœdia & Tragedia, Soccis Comœdi, coriurnis Tragedi usi sunt.

11 Sermonibus multis.

12 Altius sonantem in scena quam clamorem populi versibus Iambicis delectati.

13 Habebant aptitudinem naturalem ad fabulas agendas.

14 Versibus lyricis.

15 Deorum filios, i. heros.

16 Pugnis & manibus acrem.

17 Equum, qui cursu vicie.

18 Juvenum amores.

19 Symposia, in quibus ebrii opera recitabant libera.

20 Suas cujusque poematis partes servavit.

21 Multiplices poematum varietates, quæ ut res pictæ,

coloribus distinguuntur. 22 Cur Poetæ nomen mihi ascisco? 23 Cur pravè pudens, id est, turpiter verecundus, malo nescire quam dicere? 24 Non debet. 25 Humilibus, quales solent esse homines privati qui magistratum non gerant. 26 Stylo comico. 27 Tragedia de Thyete scripta, positus hic pro Tragedia. 28 Unaquæque materia sive comica sive tragica suo carmine decet & proprio tractetur. 29 Ut fors tulerit. 30 Comœdia vocem tollit, quum aliquid indignum describitur & infandum. 31 Apud Terentium. 32 Tragici verbis acriter litigat. 33 Humili ditione. 34 Telephus Myriorum rex in egestate versatus tragicum argumentum præbuit, ampullas tamen (id est, verba turpida & veni plena) omittit. Metaph. est ducta à vasis vitreis quæ artifices suo sp. ritu vehementer infiant. 35 Pelus pater Achillis ejectus à patre Æaco ob Phocum fratrem interfectum, exulavit. 36 Longè à se rejicit. 37 Verba longa & nimium producta. 38 Si dolorem spectatoribus velit inferere. 39 Commovisse querimonia. 40 Poemata diserta & magnificis verbis redundantia. 41 Dulci oratione auditorum animos alliciunt. 42 Impellunt. 43 Præsto sunt, quia similiter afficitur is qui audit, atque is qui affectus commover dicendo.

Post etiam inclusa est voti sententia compos;
Quis tamen exiguos elegos emisit autor.
Grammatici certant, & adhuc sub iudice lis est.
Archilochum proprio rabies armavit Iambo.
Hunc socci cepere pedem grandæque cethurni,
Alternis aptum sermonibus, & populares
Vincentum strepitus, & natum rebus agendis.
Musa dedit fidibus divos, puerosque deorum,
Et pugilem victorem, & equum certamine primum,
Et juvenem curas, & libera vina referre.
Descriptas servare vices operumque colores.
Cur ego si nequeo ignoroque, poeta salutor?
Cur nescire, pudens pravè, quam discere malo?
Versibus exponi tragicis res comica non vult:
Indignatur enim privatis ac propè socco
Dignis carminibus narrari cæna Thyestæ.
Singula quaque locum teneant sortita decenter.
Interdum tamen & vocem comœdia tollit,
Iratæque Chremes tumido delitigat ore:
Et tragicus plerunque dolet sermone pedestri.
Telephus & Pelus, quum pauper & exul uterque
Projicit ampullas, & sesquipedalia verba:
Si curat cor spectantis tetigisse querela,
Non satis est pulchra esse poemata, dulcia sunt.
Et quocunque volent animum auditoris agunt.
Ut ridentibus arident, ita flentibus assunt
Humani vultus, si vis me flere, dolendum est

Primum

Primum ipsi tibi: 44 tunc 45 tua me infortunia ludent.

Telephe, vel Peleu: 46 male si mandata loqueris,

Aut dormitabo, aut ridebo: tristia mæstum

Vultum verba decent: iratum, 47 plena minarum:

Ludentem, lasciva: severum, seria dictu.

Format enim natura prius nos 48 intus ad omnem

49 Fortunarum habitum: 50 juvat 51 aut impellit ad iram:

52 Aut ad humum mærore gravi deducit, & angit:

53 Post effert animi motus interprete 54 lingua.

Si 55 icentis erunt 56 fortunis absona dicta,

57 Romani tollent equites peditesque cachinnum.

Intercrit multum 58 Davusne loquatur an Eros.

59 Maturusne senex, an adhuc florente juventa

60 Feruidus: an 61 matrona potens, an 62 sedula nutrix:

Mercatorne vagus cultorne virentis agelli:

63 Cholchus, an Assyrius: Thebis nutritus, an Argis.

64 Aut famam sequere, 65 aut sibi convenientia finge

Scriptor. 66 honoratum si fortè reponis Achillem:

67 Impiger, iracundus, inexorabilis acer:

68 Fura neget sibi nata, 69 nihil non arroget armis.

70 Sit Medea ferox, invictaque: 71 flebilis Ixo,

72 Perfidus Ixion, 73 Io vaga, 74 tristis Orestes.

Si quid 75 inexpertum scenæ committis, & aules

76 Personam formare novam, servetur 77 ad imum

Qualis 78 ab incepto processerit, & 79 sibi constet.

44 quum ipse primus dolebis. O Telephe, vel Peleu. i tu histrio, qui in scena hos repræsentas.

45 Tum calamitas me dolore afficiet.

46 Si indecenter tibi tibi mandatam exprimes verbis utens à persona vel fortuna tua aliena, aut dorm. &c.

47 Verba minarum plena decent iratum. 48 In animo.

49 Ad omnem fortunæ varietatem vultu & animo exprimendam.

50 Si fortuna se secunda, natura gaudemus, & læramur.

51 Si fortuna sit adversa.

52 Aut valde affigit.

53 Natura deinde per orationem curas & perturbationes animi perspicuè eloquitur.

54 Est manus linguæ animum interpretari.

55 A statu & conditione loquentis aliena.

56 Univerfus populus Rom. effusè ridebit.

57 Multum intererit servus ne subdolos & lax loquatur an

Eros. i servus bene moratus & fidelis, versiculus hic variè legitur, de quo Commentatores consule. 58 Etate grandis. 59 Juvenis. 60 Fœmina clarissima. 61 Nutrix officiosa. 62 quia multum differt natio à natione, locus à loco. 63 Si certam historiam scribas, sequere famam, prout ab aliis accepisti. 64 Sin historiam fingas, habeat arcem signum tuum. ita ut extrema cum primis, utraque cum mediis conveniant, & sua cuique personæ convenientia tribuas. 65 Magnum & illustrem Achillem, si ad Homeri Imitationem describas. 66 Velox sit & strenuus. 67 Sic legum contempor. 68 Omnia putes se armis consequi posse. 69 Sic Medea animosa & vehemens, quæ Jasonis perfidiam ultra, filios ei comedendos apposuit, fratrem quæ Absyrtum obtruncavit. 70 Ino Athamantem maritum furiosum fugiens, se cum nio in mare præcipitavit. 71 Ixion soceram suam ad epulas sumptuosas invitans, in totam iam infamatum eum fecit incidere, atque ita flammis consumptus est. 72 Io in vaccam verfa Oestiroque à Junone agitata, usque eo vaga est donec in Ægyptum pervenit. 73 Tristis propter conscientiam occisæ maris. 74 Ab aliis poetis non tractatum. 75 De qua nullus alius poeta dixit. 76 Ad finem usque. 77 Ab initio. 78 Sit semper idem, à suis moribus non recedens.

79 Difficile est communia (i. argumenta fabularum à nullo ante tractata) ita propriè dicere (i. ita propriè scribere) ut propriè tua iure dici possint.

80 Argumentum ita gœdis ex Homeri Iliade rectius in scenam productum, quam, &c.

81 Actus in Comœdia vel tragedia, pars est pleno perfectoque scæsa qua finita profectum vacuum relinquunt.

82 Non dicta ab aliis.

83 Argumentum ab alio publicum vel tractatum tuum putabitur, si argumenti tantum speciem referas, non etiam singula minutatim prosequaris.

84 Si non hærebis in circulo omnibus patente & contempto i. si tuum auctorem, quem imitaris, non sequeris ita religiosè ut nihil add. s. de tuo, nihil invecias, nihil immutes.

85 Vilem appellat, quia non magni est ingenii totam alterius inventionem sequi. 86 Si non stupebis ut fidus interpret, auctorem tuum quem imitandum tibi proposuisti verbatim exprimere. 87 Et si tu qui imitator es, non conicies te in locum tam augustum unde te explicare honestè non possis sine pudore & reprehensione. 88 Discedere ab is, quæ remere es aggressus. 89 Lex quæ iuket aut periturus non incipere, aut incepra perficere. 90 Ut poeta circumforaneus, qui in conventiculis hominibus suos verus obtrudat in orbem coactis. 91 Infelicitatem. 92 Tam pleno ore, id est, tanta verborum granditate. 93 Usurpavit hoc proverbium in eos qui aureos montes pollicentur, sed minima præstant. 94 Scil. Homerus, qui conatur nihil imperitiè scribere. 95 Duobus hisce versibus Horatius, utrunque expressit principium Odysseæ tribus versibus constans. 96 Ulysses. 97 Fumus fulgorem subsequi proverbialiter dici potest, quando ex magnificis promissis tenuia & mediocria procedunt: lux autem dicitur fumum sequi quando ex humilibus splendidiore existunt, quam sunt promissi. 98 Ut in processu monstra hominum vel ferarum dicat speciosa, i. immania. Nam corpora vasta plus habent speciei quam exigua. 99 Læstrigonium regem, hominum voratorem. 1 Heæta filiam, cuius latera omnibus lactantibus succinta fuisse dicuntur. 2 Cum Polyphemus voraginem marinam in freto Siculo. 3 Nec rediram Diomedis à bello Troiano, aut aliam narrationem nimis longè reperit, i. non sumit principium poematis à prima origine: præcipit enim poeta longo proœmio non esse utendum. 4 Ex ovorum uno exclusi sunt Pollux & Helena, ex altero Castor & Clytemnestra. 5 Festinat ad propositum scopam. 6 Omisissis rerum principiis perinde ac si nota essent, rapit auditorem in res medias.

79 Difficile est propriè communia dicere: tuque Rectius⁸⁰ Iliacum carmen deducis⁸¹ in affectus; Quàm si proferres ignota⁸² indistinctaque primus.

83 Publica materies privati juris eris, si

Nec circa⁸⁵ vilem patulumque moraberis orbem:

86 Nec verbum verbo curabis reddere, fidus

Interpres, 87 nec desilies imitator in arctum.

Unde pedem⁸⁸ referre pudor veter, aut operis⁸⁹ lex:

Nec sic incipies,⁹⁰ ut scriptor Cyclicus olim,

91 FORTUNAM PRIAMI CANTABO ET NOBILE BELLUM.

Quid dignum⁹² tanto feret hic promissor hiatu?

93 Parturient montes, nascetur ridiculus mus.

Quandò rectius⁹⁴ hic, qui nil molitur ineptè!

95 Dic mihi Musa⁹⁶ virum, capiat post tempora Trojæ,

Qui mores hominum multorum vidit & urbes.

97 Non sumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem

Cogitat: 98 ut speciosa dehinc miracula promat,

99 Antiphaten⁹⁵ Scyllamque, & cum Cyclope Charybdim:

3 Nec reditum Diomedis ab interitu Melcagri,

Nec⁴ gemino bellum Trojanum orditur ab ovo.

Semper⁵ ad eventum festinat: & in medias res,

Non secus ac notas, auditorem rapit, & quæ

Desperat

Desperat tractata 7 nitescere posse, relinquit.

8 Atque ita mentitur, sic veris falsa 9 remisces,

10 Primo ne medium, medio ne discrepet imum.

11 Tu, quid ego, & populus mecum desideret, auli.

12 Si plausorū eges culcrae manentis & usque

sessuri. 13 donec cantor, vos plaudite, dicat,

& tatis cuiusque notandi sunt tibi mores.

14 Mobilibusque decor naturis dandus 15 & annis.

16 Reddere qui voces jam scit puer, 17 & pede certo

signat humum, gessit 18 paribus colludere: 19 & iram

colligit ac ponit temere, & mutatur in horas

Imberbis juvenis, tandem 20 custode re noto,

Gauet equis 21 canibusque 22 & aprici gramine campi:

23 Cereus in vitium flexi, 24 monitoribus asper:

25 Utilium tardus provisor, prodigus 26 aeris:

27 sublimis 28 cupidusque, & anata relinquere 29 per-
nix.

30 Conuersis studiis atas animusque virilis

Quærit opes & amicitias, 31 inservit honori:

Commisisse cavet quod mox mutare 32 laboret.

Multa senem 33 circum veniunt incommoda, vel quod

34 Quærit & inventis miser abstinet, ac timet uti:

Vel quod res omnes 35 timidè gelidèque ministrat,

36 Dilator, 37 spe longus, 38 iners, 39 avidusque futuri:

40 Difficilis querulus, laudator temporis acti

41 Se puero, 42 censor castigatōque minorum.

Multa ferunt 43 anni venientes comoda secum,

Multa 44 recedentes adimunt. nē fortè seniles,

7 Oratione splendida
scete seu verbis por-
tari explicari.

8 Atque sic mentitur
et falsis dicit, ut
omnia inter se ma-
xime coherentia.

9 Commiser.

10 A principio.

11 Tu, o poeta, qui
scribis aliquid, audi.

12 Si spectatorem
plausu iuventem cu-
pis tibi contingere,

qui tantisper maneat
in theatro donec au-
la removeatur.

Aulae enim parie-
tes scens fuerunt
ornati.

13 Donec histrio,
peracta fabula, dicat,

Vos plaudite.

14 Crescentibus aut
decrecentibus na-
turis, suum cuique
decorum est tribuen-
dum.

15 Et sua cuique
arati proprietates est
habenda.

16 Puer, qui scit sin-
gula articulare elo-
qui & ad interrogata
respondere, gessit,
scilicet.

17 Et pede confir-
mato ira incedit ut
fignet humum vesti-
gium imprimens.

18 Cum a quolibet,
qui sunt ejusdem
ferè ætatis.

19 Repentè irascitur
ac facili placatur.

20 Pædagogus re-
moro.

21 In quo adole-
scen a se variè exerceant.

22 Flexilis ad vitium.

23 Inimicus iis qui eum permanentem morient-

24 quæ sibi profint.

25 Securus.

26 Superbus, elarus.

27 Vehementer omnia concupiscens.

28 Velox ad relinquendum quod concupiverat.

29 Cum ætate convertantur studia.

30 In honorum studio occupatus est.

31 Conetur.

32 Premunt, gravant.

33 Benex divitias querit, quæris verò

abstinet, verè igitur miser est infelix.

34 Nimium caute, & segnitè administret.

35 Rem semper procrastinans.

36 Longinqua sperans, quam sit morti proximus.

37 Segnis & ad agendam ineptus.

38 Cum a quolibet, qui sunt ejusdem ferè ætatis.

39 Repentè irascitur ac facili placatur.

40 Pædagogus remoro.

41 In quo adole-

scen a se variè exerceant.

42 Flexilis ad vitium.

43 Inimicus iis qui eum permanentem morient-

24 quæ sibi profint.

25 Securus.

26 Superbus, elarus.

27 Vehementer omnia concupiscens.

28 Velox ad relinquendum quod concupiverat.

29 Cum ætate convertantur studia.

30 In honorum studio occupatus est.

31 Conetur.

32 Premunt, gravant.

33 Benex divitias querit, quæris verò

abstinet, verè igitur miser est infelix.

34 Nimium caute, & segnitè administret.

35 Rem semper procrastinans.

36 Longinqua sperans, quam sit morti proximus.

37 Segnis & ad agendam ineptus.

38 Cum a quolibet, qui sunt ejusdem ferè ætatis.

39 Repentè irascitur ac facili placatur.

40 Pædagogus remoro.

41 In quo adole-

scen a se variè exerceant.

42 Flexilis ad vitium.

43 Inimicus iis qui eum permanentem morient-

24 quæ sibi profint.

25 Securus.

26 Superbus, elarus.

27 Vehementer omnia concupiscens.

28 Velox ad relinquendum quod concupiverat.

29 Cum ætate convertantur studia.

30 In honorum studio occupatus est.

31 Conetur.

32 Premunt, gravant.

33 Benex divitias querit, quæris verò

abstinet, verè igitur miser est infelix.

34 Nimium caute, & segnitè administret.

35 Rem semper procrastinans.

36 Longinqua sperans, quam sit morti proximus.

37 Segnis & ad agendam ineptus.

38 Cum a quolibet, qui sunt ejusdem ferè ætatis.

39 Repentè irascitur ac facili placatur.

40 Pædagogus remoro.

41 In quo adole-

scen a se variè exerceant.

42 Flexilis ad vitium.

43 Inimicus iis qui eum permanentem morient-

24 quæ sibi profint.

25 Securus.

26 Superbus, elarus.

27 Vehementer omnia concupiscens.

28 Velox ad relinquendum quod concupiverat.

29 Cum ætate convertantur studia.

30 In honorum studio occupatus est.

31 Conetur.

32 Premunt, gravant.

33 Benex divitias querit, quæris verò

abstinet, verè igitur miser est infelix.

34 Nimium caute, & segnitè administret.

35 Rem semper procrastinans.

36 Longinqua sperans, quam sit morti proximus.

37 Segnis & ad agendam ineptus.

38 Cum a quolibet, qui sunt ejusdem ferè ætatis.

39 Repentè irascitur ac facili placatur.

40 Pædagogus remoro.

41 In quo adole-

scen a se variè exerceant.

42 Flexilis ad vitium.

43 Inimicus iis qui eum permanentem morient-

24 quæ sibi profint.

25 Securus.

26 Superbus, elarus.

27 Vehementer omnia concupiscens.

28 Velox ad relinquendum quod concupiverat.

29 Cum ætate convertantur studia.

30 In honorum studio occupatus est.

31 Conetur.

32 Premunt, gravant.

33 Benex divitias querit, quæris verò

abstinet, verè igitur miser est infelix.

34 Nimium caute, & segnitè administret.

35 Rem semper procrastinans.

36 Longinqua sperans, quam sit morti proximus.

37 Segnis & ad agendam ineptus.

38 Cum a quolibet, qui sunt ejusdem ferè ætatis.

39 Repentè irascitur ac facili placatur.

40 Pædagogus remoro.

41 In quo adole-

scen a se variè exerceant.

42 Flexilis ad vitium.

43 Inimicus iis qui eum permanentem morient-

24 quæ sibi profint.

25 Securus.

26 Superbus, elarus.

27 Vehementer omnia concupiscens.

28 Velox ad relinquendum quod concupiverat.

29 Cum ætate convertantur studia.

30 In honorum studio occupatus est.

31 Conetur.

32 Premunt, gravant.

33 Benex divitias querit, quæris verò

abstinet, verè igitur miser est infelix.

34 Nimium caute, & segnitè administret.

35 Rem semper procrastinans.

36 Longinqua sperans, quam sit morti proximus.

37 Segnis & ad agendam ineptus.

38 Cum a quolibet, qui sunt ejusdem ferè ætatis.

39 Repentè irascitur ac facili placatur.

40 Pædagogus remoro.

41 In quo adole-

scen a se variè exerceant.

42 Flexilis ad vitium.

43 Inimicus iis qui eum permanentem morient-

24 quæ sibi profint.

25 Securus.

26 Superbus, elarus.

27 Vehementer omnia concupiscens.

28 Velox ad relinquendum quod concupiverat.

29 Cum ætate convertantur studia.

30 In honorum studio occupatus est.

31 Conetur.

32 Premunt, gravant.

33 Benex divitias querit, quæris verò

abstinet, verè igitur miser est infelix.

34 Nimium caute, & segnitè administret.

35 Rem semper procrastinans.

36 Longinqua sperans, quam sit morti proximus.

37 Segnis & ad agendam ineptus.

38 Cum a quolibet, qui sunt ejusdem ferè ætatis.

39 Repentè irascitur ac facili placatur.

40 Pædagogus remoro.

41 In quo adole-

scen a se variè exerceant.

42 Flexilis ad vitium.

43 Inimicus iis qui eum permanentem morient-

24 quæ sibi profint.

25 Securus.

26 Superbus, elarus.

27 Vehementer omnia concupiscens.

28 Velox ad relinquendum quod concupiverat.

29 Cum ætate convertantur studia.

30 In honorum studio occupatus est.

31 Conetur.

32 Premunt, gravant.

33 Benex divitias querit, quæris verò

abstinet, verè igitur miser est infelix.

34 Nimium caute, & segnitè administret.

35 Rem semper procrastinans.

36 Longinqua sperans, quam sit morti proximus.

37 Segnis & ad agendam ineptus.

38 Cum a quolibet, qui sunt ejusdem ferè ætatis.

39 Repentè irascitur ac facili placatur.

40 Pædagogus remoro.

41 In quo adole-

scen a se variè exerceant.

42 Flexilis ad vitium.

43 Inimicus iis qui eum permanentem morient-

24 quæ sibi profint.

25 Securus.

26 Superbus, elarus.

27 Vehementer omnia concupiscens.

28 Velox ad relinquendum quod concupiverat.

29 Cum ætate convertantur studia.

30 In honorum studio occupatus est.

31 Conetur.

32 Premunt, gravant.

33 Benex divitias querit, quæris verò

abstinet, verè igitur miser est infelix.

34 Nimium caute, & segnitè administret.

35 Rem semper procrastinans.

36 Longinqua sperans, quam sit morti proximus.

37 Segnis & ad agendam ineptus.

38 Cum a quolibet, qui sunt ejusdem ferè ætatis.

39 Repentè irascitur ac facili placatur.

40 Pædagogus remoro.

41 In quo adole-

scen a se variè exerceant.

42 Flexilis ad vitium.

43 Inimicus iis qui eum permanentem morient-

24 quæ sibi profint.

25 Securus.

43 Partes pro officio.

46 In iis moribus.

qui sunt apponit &

unicuique arari apti.

47 quia res est visu

fanda, vel nimis atro-

xi & incredibilibus.

48 Audita.

49 quam quæ cer-

nuntur.

50 Ad fidem facien-

dum, magis valent

oculi quam aures.

51 In conspectum.

52 Variæ diserta

coram spectatori-

buz.

53 De quo vide Od.

16. lib. 1.

54 Progne Iryni fili-

um Tereo marito

comedendum appo-

nit, vide Od. 12.

lib. 3.

55 Non credens,

contemno & odio

habeo.

56 Tragedia, vel

Comœdia, neque

paucioribus, neque

pluribus quam quin-

que Actibus consti-

re debet.

57 A populo, ut ire-

rum agatur.

58 Iterum doceri.

59 Nec Deus in sce-

nam inducatur.

60 Res ardua & dif-

ficih.

61 Nec plures per-

sonæ uno & eodem

tempore in scenam

prodant loquentur,

quam tres.

62 Chorus ex quocunque sexu aut numero constat, unius actoris loco habeatur, suumque sermonem

accommodet actioni proxime peractæ.

63 Officium virile quamvis sit mulierum cœtus, nam

Masculinum genus complecti solet foeminitum.

64 Neu quid erat inter medios actus, id est, in

mediis actibus, quod sit alterius argumenti, & à re proposita alienum.

65 quod non sit ad rem

presentem aptum.

66 Ille chorus, cuius officium breviter docet Horatius.

67 Det consilium &

amicis.

68 Studeat iratos placare.

69 Innocentes

70 Laudet patrimoniam & continentiam in

victu.

71 Utilem. Nam ut salubritas corpus, sic iustitia Rempub. conservat.

72 Porta clausa bel-

lum, aperta pacem indicant.

73 Arcana fidei commissa ne prodant.

74 Fortuna secunda.

75 Tibia

veterum tenuis fuit & simplex, id est, veteres simplici Musica in scenis uti sunt, at nunc imperio

Rom. forent. ritia non solum ornatur orichalco, sed tor habet foramina ut sonet tanquam tuba

76 quatuor foraminibus.

Mandentur juveni ⁴⁵ partes, pueroque viriles,
Semper ⁴⁶ in adiunctis atoque mirabimur aptis.

Aut agitur res in scenis, ⁴⁷ aut acta refertur.

Dei nunc irritant animos ⁴⁸ demissa per aurem,

⁴⁹ Quam quæ sunt oculis subjecta ⁵⁰ fidelibus, & quæ

Ipsi sibi trahit spectator, non tamen intus

Digni geri, promes ⁵¹ in scenam, multaque tolles

Ex oculis, quæ mox narret. ⁵² facundia præsens:

Nec pueros coram populo Medea trucidet:

Aut humana palam coquat exta nefarius ⁵³ Atreus:

Aut in avem ⁵⁴ Progne vertatur, Cadmus in anguem.

Quodcumque ostendis mihi sic, ⁵⁵ incredulus odi.

Neve minor, neu sit quinto productior actu

⁵⁶ Fabula, quæ ⁵⁷ posci vult, & spectata ⁵⁸ reponi.

⁵⁹ Nec deus interfit, nisi dignus vindice ⁶⁰ nodus.

Inci derit: ⁶¹ nec quarta loqui persona laboret.

⁶² Actoris patres chorus officiumque ⁶³ virile

Defendat. ⁶⁴ neu quid medios intercinat actus,

Quod non proposito conducatur ⁶⁵ & hæreat aptè.

⁶⁶ Ille bonis faveatque, & ⁶⁷ concilietur amicis:

⁶⁸ Et regat iratos, & amet peccare ⁶⁹ timentes.

⁷⁰ Ille dapas laudet mensæ brevis, ille ⁷¹ salubrem

Fustitiam, segesque, & apertis otia ⁷² portis.

Ille tegat ⁷³ commissi: deosque precetur & oret,

Ut redeat miseris, abeat ⁷⁴ fortuna superbis.

⁷⁵ Tibia non, ut nunc, orichalco vineta, tubaque

Emula, sed tenuis simplexque, foramine ⁷⁶ paucò

Aspirare

⁷⁷ Aspirare & adesse choris erat utilis, atque
⁷⁸ Nondum spissa nimis complere ⁷⁹ sedilia statu.
⁸⁰ Quò sanè populus ⁸¹ numerabilis, utpote parvus;
 Et frugi, castusque verecundusque ⁸² coibat.
 Postquam cepit ⁸³ agros extendere victor, & urbem
 Latior amplecti murus: ⁸⁴ vinoque diurno
 Placari Genius festis ⁸⁵ impunè diebus:
 Accessit ⁸⁶ numerisque modisque licentia major.
⁸⁷ Indoctus quod enim sciret, ⁸⁸ liberque laborum
 Rusticus, urbano ⁸⁹ confusus, turpis honesto?
 Sic prisca ⁹⁰ motumque & ⁹¹ luxuriam addidit arti
 Tibicen: ⁹² traxitque vagus per pulpita vestem.
 Sic etiam ⁹³ fidibus voces crevere ⁹⁴ severis,
⁹⁵ Et tulit eloquium insolitum facundia ⁹⁶ præceps:
⁹⁷ Utiliumque sagax rerum, ⁹⁸ & divina futuri
⁹⁹ Sortilegis non discrepuit sententia Delphis.
 Carmine qui tragico vilem certavit ob ¹ hircum,
 Mox etiam agrestes satyros ² nudavit, ³ & asper
⁴ Incolumi gravitate jocum tentavit: cò quod
 Illecebris erat & grata novitate ⁵ morandus
 Spectator, ⁶ functusque sacris & potus, & exlex.
 Verùm ita ⁷ risores, ita ⁸ commendare dicaces
 Conveniet satyros, ⁹ ita vertere seria ludo:
 Ne quicumque deus, quicumque ¹⁰ adhibebitur heros,
 Regali conspectus in auro ¹¹ nuper & ostro,
¹² Migret in obscuras humili sermone tabernas:

⁷⁷ Adspirando seu canendo juvare choros.
⁷⁸ Sedilia nondum nimis repleta.
⁷⁹ In quibus sedebant spectatores.
⁸⁰ In quem locum.
⁸¹ Populus adeo paucus ut facile posset numerari.
⁸² Congregabatur.
⁸³ Imperium propagare.
⁸⁴ De die convivari & potare.
⁸⁵ Sine meru Censorum.
⁸⁶ Et rhythmis & cantui.
⁸⁷ Homines rustici & indocti laboribus soluti, cum populo urbano & honesto in scena committi nihil sapuerunt, unde in arte Comica tanta crevit licentia ab antiquorum severitate longè discrepans, postea vero plebs à senatu & equitibus discreta fuit sublevis.
⁸⁸ Defuncti laboribus.
⁸⁹ Commisit.
⁹⁰ Tictum corporis & salutationem.
⁹¹ Foraminum auditionem vel sententiam oratorum sumptuosam.
⁹² Utus est veste adulos demissa, huc &

illuc se per scenam circumferens. ⁹³ Citharis accesserunt, & multiplicati sunt modi, & soni, id est, chordæ. ⁹⁴ Ob res severas, quas numero & harmonia citharæ usus imitatur. ⁹⁵ Et prorsus, & celeriter fluens. ⁹⁷ Et sententiâ, id est, prudens oratio personarum (ex quibus chorus constituitur) parum ab Apollinis oraculo distat. ⁹⁸ Divinans futurum. ⁹⁹ Utque fortes, id est, oracula percutitur. ¹ Hircus præmiis loco tragoediarum scriptoribus datus est. ² Satyros nudos barroduxit verbis & moribus obscenis risum moventes. ³ Primo asper in tragoedia, mox asperitatem sacris condidit. ⁴ Salva gravitate Tragoediæ. ⁵ Delectandus novitate, quæ tolerat esse omnibus gratissima. ⁶ Tolli sacra & epulas ebrii & sine lege vivere. ⁷ Satyri dicuntur risores, vel quod risum movent, vel quod res rideant humanas. ⁸ Auditorum auribus. ⁹ Poema serium jocis satyricis ita commiscere. ¹⁰ In tragoedia introducebat. ¹¹ Paulo ante. ¹² Ne utatur sermone humili & abjecto, qualis est tabernarium & opificum oratio.

13 Dum comiam
familiarem reformi-
dum, ne intrinsecus
espans magna supra
vires, quasi inter au-
bes & cælum ver-
sant.

14 Inepte loqui.
Ordo & sententia
verborum hæc est.
Tragœdia quæ in-
digna est, in qua
versus leves imitan-
tur, intererit, id est,
verfabitur inter sa-
tyras velut podica
femina, quæ non nisi
coacta festis diebus
modicè saltat.

15 Salutare.

16 Nomina simpli-
cia & incondita.

17 Nomina propri-
a, quæ in suo sensu do-
minantur, non ex-
pulsæ de sede sua à
transactis qualia sunt
verba ad Venerem
spectantis, ut Men-
tula, Cunnus, & si-
milia.

18 Si ego Satyras in
tragœdia scriberem.

19 A tragica magni-
loquentia.

20 Utrum Davus, Py-
thias, Simo, personæ
Comicæ loquantur,
an Silenus persona
satyrica.

21 Deluso. Metaph.

à quadripedibus quibus lac subtractum est. 22 An tragica & gravior persona loquatur, qualis fuit
Silenus castus & minister Bacchi murrinus. Ex re nota non abstrusa fidum sequar, id est, carmen
satyricum fingam arque ejusmodi erit carmen, ut quivis speret se tale posse fingere. 24 Multum li-
boris sumit. 25 Conares idem. 26 Tantum valent rerum dispositio & verborum structura, ut
difficile sit imitari. 27 Rebus vulgaribus. 28 E sylvis, id est, è proscenio numeroso producti in
scenam civilem. 29 quorum princeps est Pan. A Græcis satyri dicuntur. 30 Ne velut nati in trivis,
id est, locis celeberrimis, ac pene in medio foro. 31 Ne versibus nimium exultis j veniliter hisi-
viant. 32 Aut verba nimis obsecra loquantur. 33 quæ alicujus eximiationem laudant. 34 Equos,
paritici, & locupletes. 35 Fricti ciceris emptor est homo pauper, & plebeus, qui cicere, interea dum
agere rursus fabulæ, & quovis alio tempore amem levare. 36 Facienter audiunt. 37 Remuneratio.
Nam bonus poetas hedera coronabatur. 38 Iambus ex duabus syllabis conficitur, priore brevi, poste-
riore longa. 39 Pes celeriter currenti, qui cito promittitur, præsertim si compareretur cum Spondæo
tardo. 40 Ex quo, quod Iambus sit ita citus, hussit Iambeos varias sententias, trimetros quoque nomi-
nari. 41 Trimetrus addi. 42 quum haberet sex pedes.

Aut ¹³ dum vitat humum, nubes & inania captoe,
¹⁴ Effusire leves indigna tragœdia versus,
Ut festis matrona ¹⁵ moveri iussa diebus,
Intererit satyris paulum pudibunda protervis.
Non ego ¹⁶ in ornata & ¹⁷ dominantia nomina solùm
Verbaque, Pisones, ¹⁸ satyrarum scriptor amabo:
Nec fio enitor ¹⁹ tragico differre colori,
Ut nihil interfit ²⁰ Davusne loquatur & audax
Pythias, ²¹ emuncto lucrata Simone talentum:
An custos famulusque dei Silenus alumni.
²² Ex noto fictum carmen sequar: ut sibi quivis
Speret idem: ²⁴ iussit multum, frustra que labore
²⁵ Ausus idem: ²⁶ tantum series juncturaque pollet,
Tantum de medio ²⁷ sumptis accedit honoris.
²⁸ Sylvis deducti caveant (me iudice) ²⁹ Fauni
³⁰ Ne, velut innati trivis, ac penè forenses,
Aut nimium teneris ³¹ juvenentur versibus unquam,
³² *Aut* immunda crepent, ³³ ignominiosaque dicta.
Offenduntur enim ³⁴ quibus est equus & pater & res:
Nec siquid ³⁵ fricti ciceris probat & nuci emptor,
³⁶ & Equis accipiunt animis, ³⁷ donantve corona.
³⁸ *Syllaba* longa brevi subiecta, vocatur Iambus,
³⁹ *Pes* citus: ⁴⁰ unde etiam trimetris ⁴¹ accrescere jussu
Nomen Iambeis: ⁴² quum senos redderet istus,

⁴³ Primas ad extremum similis sibi. ⁴⁴ non ita pridem,

Tardior ut paulò ⁴⁵ graviorque veniret ad aures :

Spondæos stables in jura paterna ⁴⁶ recepit

⁴⁷ Commodus, & patiens : non ut de sede secunda

Cederet aut quarta ⁴⁸ socialiter. ⁴⁹ hic & in ⁵⁰ Atti

Nobilibus trimetris apparet rarus & Enni.

In scenam missos ⁵¹ magno cum pondere versus,

Aut operæ celeris nimium, curaque carentis,

Aut ignorata ⁵² premet artis crimine turpi.

Non qui vis videt ⁵³ immodulata poemata iudex :

Et data Romanis venia est ⁵⁴ indigna poetis.

⁵⁵ Idcirco ne vager, scribamque licenter ? an omnes

Visuros ⁵⁶ peccata putem mea, tutus, & ⁵⁷ intra

Spem veniæ cautus ? ⁵⁸ vitavi : denique culpam,

⁵⁹ Non laudem merui. ⁶⁰ vos exemplaria ⁶¹ Græca

⁶² Nocturna versate manu, versate diurna.

At nostri proavi Plantinos & ⁶³ numeros &

Laudavere ⁶⁴ sales : nimium patienter ⁶⁵ utrumque

(Ne dicam ⁶⁶ stulte) mirati : si modò ego ⁶⁷ & vos

Scimus ⁶⁸ inurbanum lepido sponere dicto.

Legitimūque sonum ⁶⁹ digitis callemus & aure.

Ignotam tragica genus invenisse Camæna

Dicitur, & plaustris vexisse poemata ⁷⁰ Thespis :

Quæ ⁷¹ canerent agerentque ⁷² peruncti facibus ora.

Post hunc ⁷³ pe-sonæ pallaque repertor ⁷⁴ honesta

⁴³ A principio ad finem, olim ex lambis duarum constans.

⁴⁴ Non diu est quod inferi ceperunt spondæi & alii pedes inter jambos.

⁴⁵ Vox tardior ad movendos animos, aptior sua mora tametsi percipitur segnius.

⁴⁶ Jambus recipit Spondæos stables (id est graves & non docti) in sua jura, sed ita, ut è secunda aut quarta sede non depelleretur.

⁴⁷ Sese accommodans & libenter locum dans spondæis.

⁴⁸ Mutuo pariter.

⁴⁹ Hic jambos.

⁵⁰ Attius & Ennius in tragediis quas scripserunt raras jambos adhibuerunt.

⁵¹ Versus crebris Spondæis tardatos.

⁵² Jambus raro adhibitus premit, id est, indicat versus præpropere & negligenter sibi, vel sine arte & minus accurate.

⁵³ Poemata methodo & modo poeti-

do non rectè efficit. ⁵⁴ Indigne, Immerito. ⁵⁵ Idcirco ne sine arte scribere debeam, quia errata in scriptis meis nemo est animadversurus ? ⁵⁶ Viria mei carminis. ⁵⁷ Ut nihil scribam venia dignum, sed per se laudem merebitur. ⁵⁸ Is solus laudem mereretur, qui rectè facit, non qui culpam vitavit. ⁵⁹ O Pisones. ⁶⁰ Græci oprime & caute scripserunt. ⁶¹ Nam studiosis non est dormiendum nimis. ⁶² Numeros poeticos. ⁶³ Facetias. ⁶⁴ Numeros & sales. ⁶⁵ Stulte sentiebant, quia verum ignorabant. ⁶⁶ Stultitia autem oritur ex ignorantia. ⁶⁷ Vos ô Pisones. ⁶⁸ Inurbane dictum ab eleganti joco distinguete. ⁶⁹ Digitis digesto versus in pedes, aure audiendo, an veritas sit numerosus. ⁷⁰ Thespis Atheniensis primus pœta tragicus, tragedias docuit, atque egit in plaustris, quibus prius & circa vicis fuerunt circumacti antequam scena esset inventa. ⁷¹ Ipsi pœtæ, ⁷² Habentes ora facibus vini peruncta. Nondum enim ulus erat personarum. ⁷³ Repertor larvæ, quæ vera histrionum facies fuit recta, ne agnosceretur. ⁷⁴ Pallæ decuræ, qui ad imos ulque pedes

74 Scenam modicam
infirmit.

75 Perfectionem elo-
quentiam.

76 Gestare cothurnum quo nituntur incedentes.

27 Tragediis verus
comœdia fuit poste-
rior.

78 Postquam ceperunt honestos male-
dictis & rursus
conviciis nominatim
insultari.

79 maledicentiam.

8o De cohibenda ma-
ledicentia veteris co-
medie.

Si Obtruncat, legio
Fœna perterritus, vel
iunge rursus cum
Gerundio nocendi.

S: Adempri licentia maledicendi.

83 Poetæ Latini nihil in scribendo præremiserunt

84. quum recederent
de Graecis exemplari-
bus 82. facta B. romana

85 *Latinas fabulas*
in quibus commemorantur

in quibus praetextati
(id est, personae no-
bites) fuerunt in-
duti.

85 Fabulas tabernarias in quibus ple-

beis & private per-
sonæ fuerunt in-
ductæ.

87 Virtute militari.
daret accuratius, &c.
perpoliunt. 91 Poet

ducenres, vos, O Pifo
fetiſſime polivir. me
perpoliunt. 95 Dem

... ad scribenda poemata, qui non infans...

quo fampro dementes
condendum curatio

condendum curaverit.
Pompeium. 5 Ego ita
quam ego nisi me par-

10

① *Æschylus*, & modicis instravit ⁷⁴ *pulpita tignis*,
 Et docuit ⁷⁵ *magnumque loqui*, ⁷⁶ *nitique cothurno*.
 Successit vetus ⁷⁷ *his comædia*, non sine multa
 Laude: sed ⁷⁸ *in vitium libertas excidit*, ⁷⁹ & *vim*
 Dignam lege regi, ⁸⁰ *lex est accepta*: chorusque
⁸¹ *Turpiter obticuit*, ⁸² *sublata jure nocendi*.
⁸³ *Nil intentatum nostri liquere poeta*:
 Nec minimum meruere decus ⁸⁴ *vestigia Græcæ*
 Ausi deserere, & celebrare domestica facta,
 Vel qui ⁸⁵ *prætextas*, vel qui docuere ⁸⁶ *rogatas*.
 Nec ⁸⁷ *virtute foret*, clarisve potentius armis,
 Quam ⁸⁸ *lingua*, Latium. ⁸⁹ *si non offenderet unum-*
quemque poetarum ⁹⁰ *limes labor* ⁹¹ & *mora*: vos ō
⁹² *Pompilius sanguis*, carmen reprehendit: quod non
 Multa dies & ⁹³ *multa litura coercuit*, atque
⁹⁴ *Perfectum decies non castigavit ad ungucm*.
⁹⁵ *Ingenium misera quæ fortunatus arte*
 Credit, & ⁹⁶ *excludit sanos Helicone poetas*
 Democritus: ⁹⁷ *bona pars non unguis ponere curat*,
 Non barbam: secreta petit loci, ⁹⁸ *balnea vitæ*.
 Nanciscitur enim ⁹⁹ *pretium nomenque poetæ*,
 Si tribus *Anticyris caput* ¹ *insanabile* ² *nunquam*
 Tonfori ³ *Licino commiserit*. O ego ⁴ *laurus*,
 Qui purgo bilem ⁵ *sub verni temporis horam*.
 Non alius faceret ⁷ *meliora poemata*, verum

88 Eloquentia & re literaria. 89 Si unusquisque poetarum sua scripta emendat
90 Emendandi cura. metaph. ab artificio mechanico, qui lima operum
91 tam editio in aliud tempus differendi. 92 A Numa Pompilio origines
93 reprehendit, &c. 94 Frequens emendatio retinet invitum. 94 Non
95 metaph. ducta à marmorarum artificio, qui ungulibus juncturae probant & quæ
96 prius Philopofus Abderitani putavit ingenium fortunariis, i. multo meliorem
97 quam æreæ quæ fine ingenio miferæ est. 66 Negat res esse bonas
98 Eff Helicon montis Bæotia & multa sacer. 97 magna pars Poetarum non
99 eorumque fordes decernit. 98 In talinis non lavatur. 99 Authoritatem
100 à infanti speciem præ se ferat. In insula Ancyra multum nascitur, hellebori
101 manur. 2 Caput quod helleboro sanari non possit. 3 Caput nunquam
102 A Toifori opulentiſimo, qui poſtea factus est Senaro. à Gæſare, quod odia
103 rem. 6 In vere, quod tempus purgationibus Hippocrates decernit. 7 melior

⁸ Nil tanti est : ⁹ ergo fungar vice cotis, acutum
 Reddere quæ ferrum valet ¹⁰ exors ipsa secandi :
¹¹ Munus & officium, nil scribens ipse docebo :
 Unde parantur ¹² opes. ¹³ quid alai ¹⁴ formetque poetam :
 Quid doceat, quid non : quod virtus quod ferat ¹⁵ error.
 Scribendi recte ¹⁶ sapere est principium & fons.
¹⁷ Rem tibi Socratica poterunt ostendere ¹⁸ charta :
¹⁹ Verbaque provisam rem non invita sequentur.
 Qui didicisti ²⁰ patriæ quid debeat, & quid amicis :
 Quo sit amore parens, quo frater amandus & hospes :
 Quod sit ²¹ conscripti quod iudicis officium : quæ
 Partes in bellum missi cuius : ille profecto
 Reddere personæ scit ²² convenientia cuique.
 Respicere ²³ exemplar vitæ morumque jubebo
²⁴ Doctum imitatore, ²⁵ & veras hinc ducere voces.
 Interdum speciosa ²⁶ locis, ²⁷ morataque recte
 Fabula, ²⁸ nullius Veneris ²⁹ sine pondere & arte,
³⁰ Valdius oblectat populum, ³¹ meliusque moratur,
 Quàm versus ³² inopes rerum, ³³ nugæque canoræ.
³⁴ Gratiis ingenium, Gratiis dedit ³⁵ ore rotundo
 Musa loqui, præter laudem ³⁶ nullius aræ.
³⁷ Romani pueri ³⁸ longis rationibus affem
 Discant ³⁹ in partes centum di luere dicat
 Filius ⁴⁰ Albani si de ⁴¹ quincunce remota est
 uncia, quid superat ? poterat dixisse, ⁴² triens, ⁴³ cu,
 Rem potius servare tuam. ⁴⁴ redit uncia : quid sit ?

⁸ Nil tanti æstimo, ut adduci possim ad imitandum hosce Democraticos.
⁹ Ergo ego cotis munus obibo.
¹⁰ Sine forte & faciliare secandi.
¹¹ Docebo munus Poetarum.
¹² Opes poeticæ, i. res & facultas poetica.
¹³ Invenio scilicet.
¹⁴ quod informet & erudiat, nempe eloquutio & reliquæ partes.
¹⁵ Artis & virtutis ignoratio.
¹⁶ Philosophum esse, non insanum.
¹⁷ Mæciani, argumentum.
¹⁸ Philosophorum scripta, vel libri à Socratis discipulis scripti.
¹⁹ Eloquutio præparata inventionem ultero sequitur : rerum enim copia verborum copiam gignit. Cic. lib. i. de Orat.
²⁰ qui sit in tribuendis officiis, delectum habere personarum : cognoscit ille quid deceat, eique optimus poeta.
²¹ Senatoris.

22 τὰ πρέπον-

ΤΖ.

lectora. 23 Ideam seu perfectam speciem vitæ humanæ. 24 Eruditum & prudentem poetam.
²⁵ Et hinc, i. ex vita quotidiana & moribus hominum veras voces elicere. 26 Locis communibus
 suavia, vel. ut alii legunt, locis reiecta. 27 In qua mores personarum scire exprimuntur. 28 Nullus
 elegantiæ. 29 Sine verborum gravitate. 30 Valdius. 31 Magis delectat. 32 Sententiarum
 inopertes. 33 Verius leves qui sunt nihil aliud quam iuani perisprepentium vocum congeries.
³⁴ Gratiis eloquutionem cum sapientia conjunxerunt. 35 Rotundè & eleganter. 36 Nullius rei cupidus.
³⁷ Romani pueri statim à pueritia discunt artes ad rem augendam, Græci non item. 38 Ad
 pendendo dividendo. diminuendo, multiplicando subtrahendo, quæ partes sunt Arithmeticæ. 39 In partes
 plurimas & minutas finis dividere. 40 Fœneca oris cuiusdam. 41 De quinque anctis. 42 quatuor
 uncia. 43 Kena, verba sunt patris, vel populi responsum pueri probantia. 44 quincunci additor
 uncia.

Scmis

emer
 as tuum
 nigen
 ou per
 de op
 melim
 a. Re
 m. no
 tem &
 debon
 anqu
 ocilla
 melior

NA

44 Dimidia pars li-
bra id est sex unciae.
45 Avaricia qua pra-
stara ingenia cor-
rumpuntur. Metaph.
ducta à metallis.
47 Cupiditas opum.
48 Scribi posse.
49 quam perpetuo vi-
vant. ex oenim quam
cedri sacco linuntur
non putrescunt.
50 In capia ex cu-
presso arbore bene-
olenti.
51 Debent.
52 Ut animi dociles
eius percipiant tua
dicta.
53 quod est ingenii.
54 quod est memo-
ria.
55 quae supervacua
sunt, effluunt è me-
moria necesse est.
56 Festus pro Me-
moria ponitur.
57 Veri similia esse
debent.
58 Postuler sibi cre-
didi est, audeat spe-
ctatorum oculis atque
auribus subicere.
59 Neve fingat poeta
Lamiam devorasse
Infantem, atque eun-
dem puerum alvo
vixisse exemptum,
hoc enim abhorret à
fide & natura.
60 Senes Romani as-
pernantur poemata
inutilia. Alludit ad
Conurias, in quas
lingulae cribus erant
divisae.
61 Juvenes excessu animo contemnunt poemata nulla voluntate condita.
62 Equites Romani à Ro-
mulo sic appellari.
63 Omnibus & senum & juvenum suffragiis praestantissimus Poeta judicatur, qui
dulcis est in poemate & utilis.
64 Istiusmodi poema pretium meretur & multos reperit emptores.
65 Bibliopolls seu scriptoribus librariis.
66 Ad extremas nationes.
67 Nam praestantes poetae etiam
mortui vivunt.
68 Sunt quaedam poetarum errata.
69 Ignovisse oportet.
70 Ut Musici aliquando
errant, sic etiam poetae.
71 Sonum, quem manus & voluntas experit.
72 Citharædo.
73 Reddit so-
num acutum.
74 Sagittarius.
75 quodcumque arcus minabitur ferire.
76 Plura ornamenta.
77 Er-
ratis.
78 quae negligentia non deduxit.
79 Aut quas natura humana non potuit cavere.
80 quid
ergo dicendum?
81 Semper.
82 Etiam si fuerit monitus.
83 Semper unam, eandemque chordam
tangendo.

45 semis; ad haec, animos, 46 ærugo, & 47 cura peculi
Quum semel imbuerit. speramus carmina 48 fingi
Posse 49 linenda cedro, & laevi servanda 50 cupresso?
Aut prodesse 51 volunt aut delectare poetae,
Aut simul & jucundo & idonea dicere vita.
Quicquid præcipies, esto brevis: 52 ut citò dicta
Percipiant animi 53 dociles, teneantque 54 fideles.
55 Omne supervacuum pleno de 56 pectore manat.
Ficta voluptatis causa 57 sint proxima veris.
Nec quodcumque voles, 58 poscat sibi fabula credi:
59 Neu pransæ Lamia vivum puerum extrahat alvo.
60 Centuria seniorum agitant expertia frugis,
61 Celsi prætereunt austerâ poemata 62 Rhamnes.
63 Omne tulit punctum qui miscuit utile dulci,
Lectorem delectando, pariterque monendo.
64 Hic meret æra liber 65 Sophi, hic & mare 66 transit,
Et longum noto scriptori 67 prorogat ævum.
68 Sunt delicta tamen quibus ignovisse 69 velimus.
Nam neque 70 chorda sonum rediit, 71 quem vult manus
& mens,
72 Poscentique gravem per sæpe 73 remittit acutum:
Nec semper 74 feriet quodcumque 75 minabitur arcus.
Verum ubi 76 plura nitent in carmine; non ego paucis
Offendar 77 maculis: quas, non 78 incuria fudit,
79 Aut humana parum cavit natura. 80 quid ergo?
Ut scriptor si peccat idem librarius 81 usque,
82 Quamvis est monitus venia caret: & citharæ lus
Ridetur, chorda qui semper 83 oberrat eadem:

sic mihi, qui multum cessat, fit ⁸⁴ Chæri'us ille,
⁸⁵ Quem bis terque bonum, cum risu miror, ⁸⁶ & idem
 Indignor, ⁸⁷ quandoque bonus ⁸⁸ dormitat Homerus.
 Verum opere in longo fas est ⁸⁹ obrepere somnum.
⁹⁰ Ut pictura, pœsis ⁹¹ erit, qua si propius stes,
⁹² Te capiet magis: & quadam, si longius absteri,
⁹³ Hæc amat obscurum, ⁹⁴ volet hæc sub luce videri,
⁹⁵ Judicis ⁹⁶ argutum quæ non formidat acumen.
⁹⁷ Hæc placuit semel, hæc decies repetita placebit.
⁹⁸ O major juvenum, quamvis & ⁹⁹ voce paterna
¹⁰⁰ Fingeris ad rectum & per te sapis, hoc tibi dictum
¹ Tolle memòr: ² certis medium & tolerabile rebus
 Rectè concedi, consultus juris & actor
 Causarum mediocris, abest ³ virtute disert
 Messala, ⁴ nec scit quantum Cassellius Aulus:
 Sed tamen ⁵ in pretio est: ⁶ mediocribus esse pœtis
 Non homines, non dii, non concessere ⁷ columna.
 Ut gratas inter mensas ⁸ symphonia discors,
⁹ Et crassum unguentum & ¹⁰ Sardocum melle pataver
 Offendunt, poterat ¹¹ duci quia cœna sine istis:
 Sic animis natum inventumque pœma juvandis,
¹² Si paulum à summo discessit, ¹³ vergit ad imum.
¹⁴ Ludere qui nescit, ¹⁵ campestribus abstinet armis:
 Indoctusque pila ¹⁶ discitve ¹⁷ trochive quiescit,
¹⁸ Ne spissa risum tollant ¹⁹ impunè corona,

⁸⁴ Et similia Chæ-
 rili mali poem-
⁸⁵ quem mirari so-
 leo, si duobus vel tri-
 bus locis laudabiliter
 scribar.

⁸⁶ Et Ego idem in-
 digne sero cum Ho-
 merum vel alium
 excellens poemam
 lapsum esse animad-
 vertram.

⁸⁷ quandocunque-

⁸⁸ Errat.

⁸⁹ In errorem inci-
 dere.

⁹⁰ Poema ita se habet
 ut pictura. Nam
 pictura est pœsis lo-
 quens, pœsis autem
 tacita pictura.

⁹¹ Alia pictura repe-
 ritur omnibus nume-
 ris absoluta, quæ in
 luce quo magis spe-
 ctatur, eo magis pla-
 cet, alia vero rusticis
 lineamentis rancum
 crassitas laudari po-
 test, sed procul spe-
 ctata: sic pœsis per-
 fecta, quo diligentius
 excutitur eo videtur
 excellenter, at si sic
 deterior, leviter rita-
 tum & obiter est
 legenda.

⁹² Te magis dele-
 ctabit.

⁹³ Pictura deterior.

⁹⁴ Pictura melior.

⁹⁵ Limatum, pollum
 vel subtile ingenium

Judicis, i. lectoris. ⁹⁶ Pœsis mala semel, at bona decies repetita, placebit. ⁹⁷ O Piso, qui ex duo-
 bus fratribus rate ex provecior. ⁹⁸ Paternis præceptis. ⁹⁹ Confirmaris ad rectam poëticam
 imitationem. ¹ Sume tibi quod dicturus sum & memoria tene. ² quibudam artibus & discipli-
 nis, mediocritatem & tolerabilitatem (i non excellentem cognitionem) concedi, at poetica mediocritas
 tolerabilis non est. ³ Ab eloquentia Messalæ Corvini abest, i. Messalo diserto multo est inferior.
⁴ Non est tam doctus in jure civili, quam Aulus Cassellius. ⁵ quamvis sit mediocritas. ⁶ Verum ut
 poëtae sunt mediocres non homines, non, &c. ⁷ Columna, quæ in theatris fuerat erecta, vel ad a-
 quas libri proficerunt venales. ⁸ Musica nullum concertum reddens. ⁹ Unguentum obruti odoris,
 quo veteres in cœnis caput sibi unxerunt. ¹⁰ quod deterrimum est propter herbas amaras, ex qui-
 bus apes mel ibi concipiunt. ¹¹ Produci, extrahi. ¹² Spaulum ab excellentia recesserit. ¹³ Ex-
 tremi ordinis sit displicere, & vix nullo est numero. ¹⁴ Luctari, luttam jacere, salire, & similia.
¹⁵ Abstinet armis quæ in Campo Martio tractantur. ¹⁶ Vide Od. 8. lib. 2. ¹⁷ Trochus ad ludum
 puerilem est excogitatus. ¹⁸ Ne frequentes spectatores carchincentur, qui in Campum Martium
 spectandum venerunt & corona consisterunt. ¹⁹ ditrito.

²⁰ Qui nescit, versus tamen audet fingere. ²¹ quidni?
Liber, & ingenuus, praesertim ²² censurae, eque stre-
Summam nummorum, ²³ vitioque remotus ab omni.
Tu nihil ²⁴ invita dices, faciesque Minerva:
Id tibi iudicium est, ²⁵ ea mens: si quid tamen ²⁷ olim
scripseris, in ²⁸ Metii descendat iudicis aures,
Et patris, & nostras: ³⁰ nonumque prematur in annum
Membranis intus positis, delere licebit
Quod non edideris: nescit vox ³² missa reverti,
sylvestres homines ³⁴ sacer interpretisque deorum
Cadibus & victu sacro deterruit ³⁶ Orpheum,
Distus ob hoc lenire tigres, rabidosque leones.
Distus ³⁷ & Amphion Thebana conditor arce
Saxa movere ³⁸ sono testudinis, & ³⁹ prece blanda
Ducere quod vellet. ⁴⁰ fuit haec sapientia quondam,
Publica privatis secernere, sacra profanis:
Concubitu prohibere ⁴¹ vago, ⁴² dare iura maritis:
Oppida moliri: leges incidere ⁴⁴ ligno.
Sic honor & nomen divinis vatibus atque
Carminibus venit: post hos insignis Homerus,
Tyrtaeusque ⁴⁵ mares animos in Martia bella
Versibus ⁴⁶ exauget, dicta per carmina ⁴⁷ sortes:
Et vita monstrata via est: & ⁴⁸ gratia regum
Pieris tentata modis: ⁵⁰ ludisque repositis,
Et longorum operum finis: ⁵¹ ne forsâ pudori
Sit tibi Musa lyra ⁵³ solers, & cantor ⁵⁴ Apollo,
Natura fieret laudabile carmen, an arte,
Quasitum est, ego nec ⁵⁵ studium sine divite vena,
Nec ⁵⁷ rude quid profit video ingenium. ⁵⁸ alterius sc

³⁰ qui caret arte.
³¹ Verba sunt Poetae indotti; Cur, inquit, versis non faciam quum sim liber & ingenuus? &c.
³² Repertus habere in bonis quadringenta millia aris.
³³ Nullis virilis co-
³⁴ optus
³⁵ Tu, ô Piso.
³⁶ Repugnare natu-
³⁷ ra, i. tuo ingenio vel naturali propensione reluctante.
³⁸ Ea est tibi pru-
³⁹ dentia.
⁴⁰ In posterum.
⁴¹ Sp. Metii Tarpæ,
⁴² criticus, de quo Sat. 10.
⁴³ lib. 1.
⁴⁴ Partis cui.
⁴⁵ In multos annos
⁴⁶ supprimatur, ut scri-
⁴⁷ ore lima corrigatur.
⁴⁸ Si libros domi
⁴⁹ contincas, ne foras
⁵⁰ eueant.
⁵¹ Vox ore emissâ.
⁵² Homines ferocis &
⁵³ immanes.
⁵⁴ Vates divinus.
⁵⁵ Muris cadibus
⁵⁶ & victu ferino.
⁵⁷ Calliopes & A-
⁵⁸ pollinis filius.
⁵⁹ Amphion Jovis &
⁶⁰ Anctopæ filius, Musi-
⁶¹ cus praestantissimus.
⁶² Cithara cantu.
⁶³ Prece, quam cum
⁶⁴ socio sociabat, ut Mu-
⁶⁵ sci faciunt.
⁶⁶ Aliquando fuit
⁶⁷ haec sapientia in Poe-
⁶⁸ tis, ut docerent pub-
⁶⁹ lica à privatis separare, &c.
⁷⁰ Concubitu meretricio.
⁷¹ Tam viris quam foeminis dare leges, qui-
⁷² bus engantur matrimonii castitatem inviolatam servare.
⁷³ Urbes adificare.
⁷⁴ In lignis tabulis
⁷⁵ leges describere, cunctisque legendas proponere.
⁷⁶ Animos fortes & strenuos.
⁷⁷ Excitavit &
⁷⁸ tanquam ad eorum acule.
⁷⁹ Oracula ab Apolline data.
⁸⁰ Amicitia regum carminibus comparata
⁸¹ est.
⁸² Carminibus Musarum quas Pierides appellantur.
⁸³ Oblectatio animorum scilicet. Comedias &
⁸⁴ Tragedias.
⁸⁵ Ex requies animi post longos labores. Animos enim festos versis & lyra relaxant.
⁸⁶ Haec dixit, ô Piso, ne te pudeat poetam esse.
⁸⁷ Perita.
⁸⁸ Apollo inventor citharae, qui Musa
⁸⁹ vocatur.
⁹⁰ In controversiam vocatur, utrum Poeta nascatur, an fiat.
⁹¹ Ars sine secundo ingenio
⁹² ingenium arte non expolitum.
⁹³ Sic natura & doctrina musis se opibus iuvant.

Alicia

Altera poscit opem res, & ⁵⁹ conjurat, amice.
 Qui studet optatam ⁶⁰ cursu contingere metam,
 Multa tulit, fecitque ⁶¹ puer : ⁶² sudavit, & alit :
 Abstinit Venere & ⁶³ vino : ⁶⁴ qui Pythia cantat
 Tibicen, didicit prius, eximiusque magistrum.
⁶⁵ Nunc satis est dixisse, Ego mira poëmata ⁶⁶ pango :
⁶⁷ Occupet extremum scabies : mihi turpe ⁶⁸ relinqui est,
⁶⁹ Et, quod non didici, sanè nescire fateri.
 Ut praeo ad merces turbam qui ⁷⁰ cogit emendas,
⁷¹ Assentatores jubet ad lucrum ire poëta,
 Dives agris, dives positus in fauore nummis.
⁷² Si verè est unctum, qui rectè ponere possit,
⁷³ Et spondere levi pro paupere, & ⁷⁴ eripere ⁷⁵ atris
 Litibus implicitum : mirabor si sciet ⁷⁶ inter-
 Noscere mendacem verumque ⁷⁷ beatus amicum.
⁷⁸ Tu seu donârîs, seu quid donare velis ⁷⁹ cui,
 Nolito ad versus ⁸⁰ tibi factos ⁸¹ ducere plenum
 Latitiae, clamabit enim, ⁸² Pulchrè, benè, rectè,
 Pallestet ⁸³ super his : etiam ⁸⁴ stillabit amicis
 Ex oculis rorem : saliet, ⁸⁵ tundet pede terram,
 Ut qui conducti plorant in funere, dicunt
 Et faciunt propè plura dolentibus ⁸⁶ ex animo : sic
⁸⁷ Derisor vero plus laudatore ⁸⁸ movetur.
 Reges dicuntur multis urgere ⁸⁹ culullis,
 Et ⁹⁰ torquere mero, quem perspexisse laborent,
 An sit amicitia dignus : si carmina condes,
 Nunquam te fallant, ⁹¹ animi sub vulpe latentes :
⁹² Quintilio si quid recitares, corrige sodes,

59 Constat.

60 Labore & opere
ad finem pervenire
sibi proposuim.

61 *ναῖς* cum
esset puer.

62 Calorem sensu &
frigora perculit.

63 Româ pueri vino
abstinebant.

64 Tibicen adhibuit

ad canendas laudes

Apollinis in Pythia

(i. in ludii celebratis

in honorem Apolli-

nis qui Pythonem

serpentem occiderat)

hic Tibicen didicit,

&c.

65 His mîstris tem-

poribus.

66 Compono, i. Ego

possum mira poëma-

ta componere, inquit

malus Pœta.

67 Metaph. ducta à

lusu puerorum se

mutuò ad currendum

exhortantium, qui

scabiem imprecantur

ei qui ultimus ad cal-

cem pervenit. hic

indoctus & gloriosus

poëta non vult in

extremo ordine ver-

sari sed suam regit

ignorantiam jactati-

one & audacia.

68 In cursu relinquenda

69 Et sane turpe est

mihi (inquit malus

poëta) sciri quod

non didici.

70 qui congregat.

71 Si Poeta lucylos

assentatores ad poë-

mata sua vel indoctissima laudanda beneficiis provocat.

72 Si sit Poeta, qui unctum, i. c. unguem lan-

guem dare possit.

73 Et se vadem constituere pro paupere levi, qui quavis impellitur emolventi

spe.

74 Tritibus.

75 Distinguere.

76 Beatus, ut ipse se censet esse.

77 Docet Horatius, quomodo

adulatores possint cognoscere.

78 Alicui.

79 Ad versus abs te scriptos.

80 Tecum adducere ali-

quotem latitiae affectum ob spem utilitatis.

81 Verba sunt assentatoris pœmata sua rectè approbantis.

82 Ad hac pallestet, quasi novo genere poëmaris obitupefactus.

83 Effunder lachrymas (quod sunt

ros oculorum) simulans se gaudere.

84 Pro gaudio saltabat.

85 Si *τυχε* i. e. verè, i. nescio.

86 Assentator.

87 Movetur fidè non ex animo.

88 Poëlis explorare.

89 Vinum ingeniorum lenè

est cormenium.

90 Animi dolosi, vassri, infidiosi.

91 quintilio Varo pœta Cremonensi. Hic fuit

alienorum scriptorum sincerus & incorruptus julex : de hoc quintilio vide Od. 8. & Od. 19. lib. 1.

Hoc

82 Si negares te melius posse id perstrare, postquam bis vel ter, i. superius reatular.

93 quintilius iubet adhuc corrigere vel certe discindere ne carmina legerentur.

95 Et versus non satis rotundus, i. male perpolitos emendare. Duo sunt Metaph. à fabris ligariis & fabris ferrariis ducta.

95 Corrigere.

96 Nullum amplius verbum dicebat.

97 Sine amulo.

98 Versus arte carens.

99 Male sonantes.

1 Transverso calamo notabit & litteram inducet.

2 Crebriora Epitheta & ornamenta nimis florida amputabit.

3 Parum apertis.

4 Amphibologias vituperabis.

5 Signo calami.

6 Hier castigatior verus, qualis Aristarchus Grammaticus clarissimus, qui in Homeri versibus selegendis, germanis, & i. notis rejicendis iudex tuit acerrimus.

7 Si ut muki Adulatores dicunt.

8 In re levi.

9 Hæc viria (inquit Horatius) quæ nugas esse ductæ, p. eam semel ab assentatore deceptum, in mala seducatur, ita ut optimum in poeta in hibi perueniunt.

10 Male delusum ab amico adularore.

11 qui sapienter non fecit timent fugientes malum poetam, quam illum quem scabies, &c. 12 Idem.

13 Hæc facies rora hominum in crocea. 14 Morbus sanicus, quo laborant furis correpti.

15 Hæc a lympharum efficit. 16 Poetam furore quadam, non studio & doctrina cum ingenio conjuncta excutiam.

17 Persequuntur. 18 Parum cauti, 19 Hic plurimum tibi tribuens. 20 Dum porridos versus quasi reftos edit.

21 Errat animo & corpore. 22 Si, ut aucupis qui merulis avibus spicias truit, in foveam (si id perspicuus error) incidit. 23 quavis longum. i. diu clamer lo cives succurrere, succurrere. 24 Atrollere. 25 Demittere funem in foveam. 26 An scien & de indultia.

27 Servari non vult ne emendeur. 28 Empedoclis Agrigentini. 29 Frigidus præsentis moris humor, vel frigidus, i. aia hile affectus. Est enim melancholia frigidissima.

Hoc (aiebat) & hoc⁹² melius te posse negares.
 Bis terque expertum frustra.⁹³ delere jubebat;
 Et malè tonatos incudi reddere versus,
 Si defendere dei nictum quam⁹⁵ vertere mallet,
 Nullum ultra verbum, aut operam sumebat inanem.
 Quin⁹⁷ sine rivali teque & tuus solus amares.
 Vir bonus & prudens versus⁹⁸ reprehendit inertes:
 Culpabit⁹⁹ duos: incompitis¹ allinet atrum
 Transverso calamo signum: ambitiosa recidet
 Ornamenta: ² parum claris lucem dare coget:
 Arquet ambiguum dictum: mutando³ notabit:
 Fict⁶ Aristarchus, nec dicet, Cur ego amicum
 Offendam⁸ nugis: ⁹ hæc nuga seria ducent.
 In mala derisum semel, ¹⁰ exceptumque sinistrè.
 Ut mala quem scabies, aut ¹² morbus regius urget,
 Aut ¹³ sanicus error, & iracunda ¹⁴ Diana,
 Vesinam tetigisse timent fugiuntque pectam.
 Qui sapient¹⁶ agitant pueri ¹⁷ incautique sequuntur.
 Hic dum sublimes versus ¹⁹ ructatur, ²⁰ & errat,
 Si veluti murulis intentus decidit aucups,
 In putrum, foveamve: ²¹ licet, succurrere longum
 Clamet Io cives, non sit qui ²² tollere curet.
 Si quis curet opem ferre & ²⁴ demittere funem.
 Qui scis an²⁵ prudens hæc se deiecerit, atque
 Servari nolit? dicam, ²⁷ Si ulique p. eia
 Narrabo interitum Deus immortalis haberi
 Dum cupit Empeleocles, ardentem ²⁸ frigi us Aetnam

Influit

Insiuit, sit jus, liceatque perire ²⁹ *Poëtis.*

Inuitum qui seruat, ³⁰ *idem facit occidenti.*

Nec semel hoc fecit, nec ³¹ *si retractus erit, jam*

Fiet homo, ³² *et ponet famosa mortis amorem.*

Nec satis apparet cur versus facitet: utrum

Minxerit ³³ *in patrios cineres, an triste* ³⁴ *bidentalis*

Moverit ³⁵ *incestus, certe furit, ac velut ursus,*

Obiectos cavea ³⁶ *valuit si frangere* ³⁷ *clathros,*

Indoctum doctumque fugat ³⁸ *recitator acerbus.*

Quem verò arripuit tenet, occidetque legendo,

Non missura cutem nisi plena cruoris hirudo.

³⁴ Non satis perspicuum est, utrius sceleris poëtam laet malus poëta dum versus facitet sepulchricos violari an sublati bidentalis. ³⁵ In patrum sepulchrum. ³⁶ Locum in quem fulmen decidit, tra appellatum, quod hostiis bidentibus & ara extracta à sacerdote expiaretur. ³⁷ Pollucis flagitio, in sororem, sacerdotem, vel affinem commisso. ³⁸ Si forte potuit frangere. ³⁹ Sepimenta vel canellos, quibus feras tanquam portas, è cavea ne exeat coarctentur. ⁴⁰ Poëta in recitandis carminibus suis molestus. ⁴¹ quem auditorem nactus fuerit. ⁴² Tanquam sanguisuga quæ tam diu hæret corpori affixa, donec sanguine completa exciderit.

³⁹ Poëta qui se molitur corrigi.

³² Idem facit ac si occideret. Idem pro simili.

³¹ Ab Ætne incendio.

³³ Fiet rationis princeps & animus. Insanus enim homo non est.

³⁴ Nec deponet amorem, i. curam non abiciet famosa mortis, i. mortis infamæ. Nam si ipsum occideret (quod fecit Empedocles) infame est.

FINIS.